

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ
ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАДУ
УНІВЕРСИТЕТ ЛОНДОН МЕТРОПОЛІТАН (ВЕЛИКОБРИТАНІЯ)

БІБЛІОТЕКА ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ
У ГАЛУЗІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Я. МУДРИЙ

**СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ТЕРМІНІВ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

За загальною редакцією:

М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого,
Л. Прокопенко, О. Рудіка та В. Стрельцова

Київ 2009

УДК 061.1ЄС:339.5
ББК 67.9 (4 УКР)
М 13

Рецензенти:

Марко Бойцун – доктор історичних та політологічних наук, професор Університету Лондон Метрополітан (Великобританія)

І. А. Грицяк – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри європейської інтеграції Національної академії державного управління при Президентові України

Л. Л. Прокопенко – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри європейської інтеграції Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

В. Ю. Стрельцов – кандидат економічних наук, завідувач інформаційно-аналітичного відділу Харківського регіонального інституту Національної академії державного управління при Президентові України.

Я. М. Мудрий *Словник-довідник термінів з Європейської інтеграції* / «Glossary of Terms on European Integration» *Словник. / За загальною ред.: М. Бойцуна, Я.М. Мудрого, О.М. Рудіка. – К.: Мілленіум, 2009. – 588 с.*

Серія «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції» призначена для державних службовців України, які мають пряме чи опосередковане відношення до реалізації стратегії ~~нашої держави щодо~~ інтеграції до європейських структур. У цьому словнику-довіднику на основі академічних, правничих, довідкових та термінологічних джерел ЄС подаються визначення та пояснення основних та окремих спеціалізованих термінів, які найчастіше використовуються у галузі європейської інтеграції. Розрахований на державних службовців, слухачів Національної академії державного управління при Президентові України, Регіональних Інститутів державного управління НАДУ, інших вищих навчальних закладів, слухачів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів.

Автор:

ЯРОСЛАВ МИРОНОВИЧ МУДРИЙ – менеджер міжнародних навчальних проєктів факультету права, врядування та міжнародних відносин Університету Лондон Метрополітан (Великобританія), магістр міжнародних відносин та європейських студій Лондонської школи економіки та політичних наук (LSE).

УДК 061.1ЄС:339.5
ББК 67.9 (4 УКР)

ISBN 978-966-8063-48-2

© Мудрий Я. М., 2009
© London Metropolitan University, 2009
© «Мілленіум», 2009

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК ТЕРМІНОЛОГІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	6
А	6
Б	18
В	28
Г	40
Д	57
Е	71
Є	76
Ж	134
З	135
І	144
К	159
Л	173
М	178
Н	189
О	200
П	207
Р	254
С	269
Т	308
У	326
Ф	332
Х	336
Ц	337

Ч	339
Ш	340
Я	343
СЛОВНИК НАЙБІЛЬШ УЖИВАНИХ СКОРОЧЕНЬ	344
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	358
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	362
ДОДАТКИ: довідкова інформація щодо окремих інституцій Союзу	375
Додаток 1. Європейська Комісія	375
Додаток 2. Європейський Парламент	471
Додаток 3. Рада Європейського Союзу	494
Додаток 4. Окремі агентства ЄС	524
ПОКАЖЧИК ~~ЗА УКРАЇНСЬКОЮ~~ ~~МОВОЮ~~	543
Інформація про проект «програми з європейської інтеграції для державних службовців»	584

ПЕРЕДМОВА

Видання підготовлено та видано в рамках проекту «Спеціалізовані програми з питань європейської інтеграції для підвищення кваліфікації державних службовців України II-IV категорій» за підтримки Міністерства закордонних справ Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії й Посольства Великобританії в Україні (Strategic Initiatives Programme – Reuniting Europe Programme). Керівники проекту від імені всього авторського та редакційного колективу складають окрему подяку керівникам, фахівцям та експертам урядових, наукових та освітніх установ України, які допомагали в його реалізації: В. Бураченко, Н. В. Рябцевій, І. Ю. Діру, В. Сереветному, З. В. Макарусі, Г. Д. Хоменку, Т. А. Качці, В. Кондрачуку, К. В. Тимошенку, О. Зеркаль, Л. В. Антонюк, А. Кислю, І. О. Білорус, К. Максим, В. М. Саю, А. Ф. Павленку, В. Т. Нанівській, В. В. Говорусі, С. М. Серьогіну, В. С. Загорському, Д. Ю. Маркову, Я. Я. Болюбашу, А. Іщенко, Ю. Василенку, А. Д. Ятченко, Л. М. Кіхтенко, С. С. Куликовій, В. Трюхану. Окремо хотіли б відзначити внесок у створення навчальних матеріалів проекту двох експертів Університету Лондон Метрополітен, щирих прихильників європейської інтеграції України, професора права ЄС Др. Джилл Шеппард та професора міжнародних відносин Др. Пітера Говена.

Даний словник-довідник термінів з європейської інтеграції є складовою частиною серії «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції». У словнику-довіднику на основі матеріалів окремих підручників даної серії, найновіших підручників з європейської інтеграції виданих у ЄС, а також довідкових, інформаційних та термінологічних джерел ЄС подаються визначення та пояснення основних базових та спеціалізованих термінів, які найчастіше використовуються у нормативно-правових, навчальних та дослідницьких публікаціях з європейської інтеграції, а також довідкових та термінологічних джерелах Європейського Союзу. Словник-довідник розрахований на слухачів Національної академії інших вищих навчальних закладів, слухачів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів.

СЛОВНИК-ДОВІДНИК ТЕРМІНОЛОГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

А

Абсорбційна здатність, Absorption (absorptive) capacity – у широкому розумінні означає здатність країни чи організації використовувати допомогу. Країни, котрі розвиваються, часто не мають такої здатності. Наприклад, країна може отримати достатню кількість коштів, щоб дати всім дітям шкільного віку можливість відвідувати початкову школу, проте у зв'язку з відсутністю достатньої кількості вчителів, шкільних місць, або невідповідності адміністративної системи, використання цих коштів для покращання ситуації у початковій освіті буде неможливим у короткий період часу. Спочатку потрібно підготувати вчителів, побудувати школи, створити ефективну систему управління освітнім процесом й завдяки цьому підвищити абсорбційну здатність країни. У контексті європейської інтеграції означає соціально-економічну, політичну та інституційну здатність ЄС до розширення та прийняття нових країн.

«Аварійне гальмо», «Emergency brake» – право держави-члена ЄС накладати вето на рішення в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики. У разі, якщо вето накладається щодо рішення, яке вимагає голосування кваліфікованою більшістю в Раді Міністрів, питання передається до Європейської Ради.

Авторитетний аргумент, Authoritative argument – аргумент щодо політики, який містить одну або більше підстав, що ґрунтуються на досягнутому, або приписуваному статусі джерела знання, і засвідчують правдоподібність висловленого твердження. Функцією підстави в авторитетному аргументі служить засвідчення щодо надійності джерела інформації. Наприклад, свідчення наукових експертів або досвідчених політичних спостерігачів може бути використане в аргументації на користь прийняття рекомендацій щодо конкретної політики¹.

Агентства Європейського Союзу, Agencies of the EU – децентралізовані, або спеціалізовані незалежні установи ЄС, які керуються європейським публічним правом, відрізняються від інституцій Спільноти, і мають власний юридичний статус. Агентства створюються відповідно до актів вторинного законодавства ЄС (як правило відповідних постанов Раді Міністрів) для забезпечення ефек-

¹ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p.131

тивнішої реалізації політик ЄС та надання допомоги в окремих секторах щодо виконання окреслених технічних, наукових або адміністративних завдань. Перші агентства виникли в 1970-х роках, але більшість із них почали роботу в 1994 або 1995 роках після того, як Європейська Рада в Брюсселі (~~жовтень 1993 року~~) нарешті вирішила (~~внаслідок тривалих суперечок~~), у яких країнах розмістять штаб-квартири семи з них. Постійне збільшення кількості агентств, а також розширення сфер їхньої діяльності, пояснюється передусім потребою надавати допомогу Європейській Комісії та Раді Міністрів у здійсненні нагляду за реалізацією законодавства ЄС у державах-членах і впровадженням галузевих політик на теренах ЄС. Створення агентств ЄС відбувається вже близько 40-років і на сьогодні нараховується більше тридцяти організацій, які відповідають визначенню агентств Європейського Союзу, хоча називають їх по-різному: центр, бюро, фундація тощо.. У залежності від сфер, для яких створюються агентства, їхніх повноважень, партнерів або клієнтів усі агентства за видом діяльності поділяють на декілька груп²:

Агентства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку (агентства першої опори):

- Спільнотове агентство з контролю за рибальством (САКР), Community Fisheries Control Agency (CFCA)
- Управління Спільноти з рослинного різноманіття (УСРП), Community Plant Variety Office (CPVO);
- Європейське агентство з відбудови (ЄАВ) (питання відбудови Західно-балканських країн), European Agency for Reconstruction (EAR);
- Європейське агентство з безпеки та охорони здоров'я на робочому місці (ЄАБОЗ), European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA);
- Європейське агентство з управління операційної співпраці на зовнішніх кордонах, European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders (FRONTEX).
- Європейське агентство з авіаційної безпеки (ЄАА), European Aviation Safety Agency (EASA);
- Європейський центр із профілактики та контролю захворювань, European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC);
- Європейський центр з розвитку професійного навчання (ЦЕДЕФОП), European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP);
- Європейське агентство з хімічних речовин, European Chemicals Agency (ECHA)
- Європейське екологічне агентство (ЄА), European Environment Agency (EEA);

² Agencies of the EU. http://europa.eu/agencies/index_en.htm

- Європейський орган з безпечності харчових продуктів, European Food Safety Authority (EFSA);
- Європейська фундація з покращення умов життя та праці (Єврофундація), European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EUROFOUND);
- Європейське агентство з основних прав – European Fundamental Rights Agency (FRA) – раніше EUMC
- Європейське наглядове управління глобальними навігаційними сателітними системами, European GNSS Supervisory Authority (GSA)
- Європейський інститут гендерної рівності, European Institute for Gender Equality
- Європейське спільне підприємство для ITER та розвитку термоядерної енергії, European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy (Fusion for Energy);
- Європейське агентство з безпеки на морі (ЄМКА), European Maritime Safety Agency (EMSA);
- Європейське агентство лікарських препаратів (ЄМЕА), European Medicines Agency (EMA);
- Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркозалежності (ЄМЦННЗ), European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA);
- Європейське агентство з мережевої та інформаційної безпеки (ЄНІКА), European Network and Information Security Agency (ENISA);
- Європейське агентство залізних доріг, European Railway Agency (ERA);
- Європейська освітня фундація (ЄОФ), European Training Foundation (ETF);
- Управління гармонізації внутрішнього ринку (торговельні марки та дизайн) (УГВП), Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OHIM);
- Центр перекладів для установ ЄС (ЦП), Translation Centre for the Bodies of the European Union (CdT);
- Європейський моніторинговий центр з расизму та ксенофобії (ЄМЦПК), European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC);

Агентства в галузі спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу (агентства другої опори):

- Європейське оборонне агентство, European Defence Agency (EDA)
- Європейський інститут безпекових досліджень (ІСС), European Institute for Security Studies (ISS);

- Супутниковий центр Європейського Союзу (СЦ), European Union Satellite Centre (EUSC);

Агентства Європейського Союзу в галузі поліційної та судової співпраці в кримінальних справах (агентства третьої опори):

- Європейський підрозділ з судової співпраці (Євроюст), European Judicial Cooperation Unit, European Law Enforcement Organisation (EUROJUST);
- Європейська поліційна служба (Європол), European Police Office (EUROPOL);
- Європейський поліційний коледж, European Police College (CEPOL);

Виконавчі агентства:

- Виконавче агентство з питань освіти, аудіовізуальних засобів та культури, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA);
- Виконавче агентство Європейської науково-дослідницької ради, European Research Council Executive Agency (ERC);
- Виконавче агентство з конкурентоспроможності та інновації, Executive Agency for Competitiveness and Innovation (EACI);
- Виконавче агентство для Програми громадського здоров'я, Executive Agency for the Public Health Programme (PHEA);
- Виконавче агентство з питань досліджень, Research Executive Agency (REA);
- Виконавче агентство Транс'європейської транспортної мережі, Trans-European Transport Network Executive Agency (TEN-T EA).

Інші організації, які не мають статусу агентства:

- Європейський стратегічний форум з питань створення інфраструктури наукових досліджень, European Strategy Forum for Research Infrastructures (ESFRI);
- **CORDIS** – Інформаційна служба ЄС підтримки спільної науково-технічної політики;
- **ERA-NET** – мережа Європейського дослідницького простору для розвитку діалогу, вивчення та запозичення позитивного досвіду країн із питань науково-технічного розвитку в рамках служби **CORDIS**;
- **EUREKA** – Пан'європейська інформаційна мережа підтримки ринково-орієнтованих промислових науково-технічних досліджень, Pan-European network for market-oriented, industrial R&D.

У діяльності деяких агентства ЄС передбачена можлива участь третіх країн, якщо це закріплено в документі про заснування цього агентства. Існують агентства, відкриті до участі третіх країн, наприклад, Європейське екологічне агентство, Європейська освітня фундація або Європейське агентство з безпе-

ки та охорони здоров'я на робочому місці. Також існують агентства діяльність яких спрямована суто на держави-члени. У документах про заснування більшості агентств ЄС визначаються певні передумови для налагодження співпраці та започаткування участі в їхній діяльності третіх країн (як правило, країна повинна мати інтерес і поділяти цілі та завдання агентств, з якими вона хоче співпрацювати). Від третьої країни, що хоче співпрацювати з агентствами ЄС, вимагається також адаптація національного законодавства до законодавства ЄС і його застосування у сфері, в якій працює це агентство.

Агентство Європейського Союзу з основних прав, European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) – засноване 15 лютого 2007 р. Радою Міністрів для допомоги відповідним установам Спільноти та її державам-членам у застосуванні законодавства ЄС та надавання експертних висновків щодо основних прав людини задля вжиття відповідних заходів або укладання планів дій, спрямованих на захист та дотримання основних прав.

Адаптація, Adaptation (adjustment) – 1) у широкому розумінні форма правової гармонізації, суть якої полягає в узгодженні та пристосуванні нормативно-правових актів національного законодавства до міжнародних правових стандартів універсального або регіонального характеру або до внутрішньо-державних стандартів; 2) у вузькому розумінні це процес, спрямований на адаптацію (пристосування) національних правових систем та національного законодавства країн ЦЄ до умов ринкової економіки, а також норм та принципів (правових стандартів) ЄС, який проводиться на засаді добровільності і, як правило, виходить із одностороннього зобов'язання держави привести свою національну правову систему у відповідність до правових стандартів ЄС у процесі приєднання. Держави-кандидати до моменту вступу повинні адаптувати свої правові системи та законодавство з врахуванням усіх наявних статей *acquis communautaire*, включаючи Договори ЄС, Постанови, Директиви та Рішення.

«Ad hoc» – латинський термін, який означає «для специфічних цілей», «лише для цього випадку». Часто використовується на позначення комітету, організації, структури, групи, спеціально створених для вивчення конкретної справи³.

Адміністративна держава, Administrative state – політична система, у якій держава й уряд домінують у політичному процесі за допомогою бюрократичних структур, які є основними агентами формулювання та імплементації порядку денного суспільства. В цьому сенсі всі великі державні утворення, незалежно від їх типу, є зараз адміністративними державами⁴.

³ Badger S., Bejzyk M., and others. Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science. Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –р7

⁴ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – 60 с.с.3

Адміністративна децентралізація, Administrative decentralization – делегування адміністративної відповідальності, повноважень і свободи дії управлінським підрозділам, до сфери повноважень яких входить принаймні одна програма чи функція в межах певної географічної території⁵.

Адміністративна обумовленість, Administrative conditionality – комплекс заходів, (проведення адміністративної реформи та реформи місцевого врядування, посилення спроможності імплементувати *acquis*, створення структур для координації переговорів з ЄС), які держави-кандидати на вступ в ЄС мають виконати з метою приведення національних адміністративних систем у відповідність до вимог у межах Копенгагенських критеріїв вступу. Хоча адміністративна обумовленість вперше з'явилася як частина визначених на Мадридському самміті ЄС адміністративних умов вступу, початком відліку цілеспрямованої реалізації політики адміністративної обумовленості є 1997 р., коли Комісія почала щорічно оцінювати поступ держав-кандидатів щодо досягнення ними цілей етапу підготовки до вступу, публікуючи відповідні звіти. У період 1997-2004 рр. адміністративна обумовленість стала більш суворого та комплексною, оскільки Комісія почала щорічно оцінювати поступ держав-кандидатів щодо досягнення ними цілей етапу підготовки до вступу, публікуючи відповідні звіти. Це були різноманітні контрольні позиції, на які Комісія звертала увагу держав-кандидатів, у контексті реалізації ними різних напрямів внутрішніх реформ, у тому числі й адміністративної.

Адміністративне право, Administrative Law – це набір принципів і правил, що застосовуються до організації та менеджменту системи державного управління, а також регулюють відносини між адміністративною системою та громадянином. У галузі європейського права Суд ЄС, спираючись на загальні правові принципи адміністративного права спільні для держав-членів, визначив значну кількість принципів адміністративного права. Найважливішими серед них є⁶: 1) принцип верховенства права (управління на основі права); 2) принципи пропорційності, правової впевненості, захисту законних очікувань, відсутності дискримінації; 3) право на проведення слухань під час процесу прийняття адміністративних рішень, на забезпечувальні заходи; 4) справедливі умови доступу громадян до адміністративних судів, відповідальність державного управління, що не впливає з договірних зобов'язань. Ці принципи, що були визначені юрисдикцією Суду ЄС, держави-члени мають поступово впроваджувати в межах застосування права ЄС. Систематизувавши спільні для держав-членів ЄС принципи адміністративного права, екс-

⁵ Badger S., Bejzyk M., and others. Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science. Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –p8

⁶ European Principles for Public Administration // SIGMA PAPERS. – №27. – 1999. – Р. 8. – Режим доступу: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan006804.pdf>

перти виділяють такі їхні групи⁷: 1) *Правова визначеність*. Надійність та передбачуваність державно-управлінських заходів та рішень, які забезпечуються рядом принципів та механізмів (верховенство права, пропорційність, процедурна справедливість, своєчасність, професіоналізм та добросесність), за допомогою яких у демократичних державах намагаються викоринити свавілля в управлінні суспільними справами. 2) *Відкритість і прозорість* – доступність конкретного адміністративного органу для зовнішньої перевірки або контролю. Секретними або конфіденційними можуть бути лише питання, які так, чи інакше стосуються національної безпеки, або особисті дані. 3) *Підзвітність*. В адміністративному праві кожен адміністративний орган має нести відповідальність за свої дії перед іншими адміністративними, законодавчими або судовими органами. 4) *Ефективність і результативність*. У цьому контексті сутність *ефективності* як управлінської цінності полягає в підтриманні найкращого співвідношення між задіяними ресурсами та отриманими результатами. *Результативність* державного управління означає забезпечення успішного розв'язання суспільних проблем та досягнення цілей, які були поставлені законодавством та урядом перед системою державного управління. Результативність передбачає аналіз й оцінювання існуючої державної політики, а також перевірку того, наскільки добре вона втілюється у життя системою державного управління та державними службовцями.

Адміністративні витрати на узгодження, Administrative compliance costs – як і адміністративні тягарі регулювання позначають додаткові витрати, що виникають після введення нового регулювання ЄС. Складають підгрупу непрямих адміністративних витрат щодо узгодження, обумовлених характерними вимогами законодавства, які окрім того охоплюють: 1) витрати на одноразові інвестиції в новий виробничий процес; 2) навчання; 3) періодичні підвищення витрат на сировину та 4) працівників (за винятком адміністрування).

Адміністративні витрати, Administrative costs – витрати, які несуть підприємства, урядові установи, неурядові організації та громадяни, виконуючи встановлені законодавством зобов'язання щодо надання інформації стосовно своєї продукції чи діяльності, органам влади або приватним особам. Інформація розглядається в широкому сенсі, включаючи кошти на маркування, моніторинг та оцінювання, необхідні для надання інформації та звітування. Згідно з висновками Європейської Ради від червня 2006 р. та в рамках пріоритетів оновленої Лісабонської стратегії від 2007 р. Комісія започаткувала Програму дій задля оцінювання адміністративних витрат та зменшення адміністративного тягара, спричиненого існуючим законодавством ЄС.

⁷ European Principles for Public Administration // SIGMA PAPERS. – №27. – 1999. – PP. 8-14. – Режим доступу: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan006804.pdf>

Адміністративні тягарі регулювання, Administrative burdens of regulation – затрати пов'язані з необхідністю збору та обробки додаткової інформації підприємствами, урядовими установами, неурядовими організаціями та громадяни після введення нового регулювання ЄС. Зазвичай розрізняють інформацію, яка збирається та обробляється при відсутності нового регулювання «бізнес як завжди» та інформацією яка вимагається новим регулюванням «адміністративні тягарі». Разом «бізнес як завжди» та «адміністративні тягарі» складають *адміністративні витрати*.

Адресність соціальної допомоги, Targeted Social Assistance – принцип надання соціальної допомоги тим, кого вважають такими, що, справді, потребують такої матеріальної допомоги чи послуг. Передбачає перевірку відповідності умов заявника визначеним критеріям, найчастіше – перевірку ступеню нужденності, тобто перевірку майнового стану та матеріального забезпечення прохача допомоги.

Азійсько-Тихоокеанське Економічне Співробітництво, Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) – відкритий форум, який об'єднує 21 країну та регіони (країн-членів) Тихоокеанського побережжя задля обговорення напрямів регіонального співробітництва, торгівлі та інвестицій. Країни APEC об'єднують близько 41% населення світу та забезпечують 49% світової торгівлі, виробляючи близько 56% світового ВВП. Під егідою форуму проводяться Зустрічі економічних лідерів APEC (APEC Economic Leaders' Meeting – AELM), щорічні самміти глав держав APEC. Постійна діяльність форуму координується Секретаріатом APEC.

Аквакультура, Aquaculture – вирощування або розведення водних організмів за допомогою технологій, спрямованих на збільшення їх виробництва понад природну спроможність навколишнього середовища; дані організми є власністю юридичних або фізичних осіб впродовж всього процесу вирощування або розведення включно із збиранням вирощеного.

Альтернативи регулюванню, Alternative to regulation – мають те ж саме значення, що і *альтернативні інструменти політики*.

Альтернативні інструменти політики, Alternative policy instruments – позначають будь-який не регулятивний інструмент (за винятком адміністративно-контрольним заходів), який використовується з метою досягнення цілей політики, серед яких є наступні: Регулювання, орієнтоване на результат; Регулювання процесу; Відмова від регулювання чи дисперсійні положення; Спільне регулювання; Саморегулювання; Конвенційні заходи; Добровільні угоди; Торговельні дозволи; Податки та субсидії; Страхові схеми або інформаційні кампанії. Особливо часто застосовуються в галузі охорони навколишнього середовища та охорони й безпеки праці на протигагу адміністративно-контрольним заходам, оскільки останні часто не сприяють

запровадженню нових технологій та зменшенню рівня забруднень, змушуючи фірми нести однаковий тягар щодо заходів контролю, не зважаючи на відмінні кошти його запровадження. У якості альтернативних застосовуються інструменти *добровільного регулювання* такі як еко-маркування, еко-аудит та добровільні угоди; й інструменти *економічного (ринкового) регулювання* такі як зелений податок, торгівля квотами забруднень та звіти щодо оцінювання екологічних наслідків.

Амстердамський договір, Treaty of Amsterdam (повна назва – Treaty of Amsterdam Amending the Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Related Acts) – ухвалено на засіданні Європейської Ради в Амстердамі 16-17 червня 1997 р. Набрал чинності 1 травня 1999 р. після ратифікації в усіх державах-членах згідно з національними конституційними вимогами. Амстердамський договір класифікується як один із договорів ЄС про зміни та реформування основоположних договорів. Він переглянув деякі проблемні положення Маастрихтського договору (Договору про ЄС), вніс поправки у деякі положення Договору про створення Європейської Спільноти та інших відповідних актів, запровадив зміни спрямовані на подолання «демократичного дефіциту ЄС», стимулювання відкритості й підзвітності у діяльності інституцій, розробив заходи щодо стимулювання політики зайнятості та розвитку соціальних прав громадян (на основі Пакту стабільності та зростання та Хартії щодо фундаментальних соціальних прав робітників) та затвердив створення нового Комітету з зайнятості для координації відповідних національних стратегій держав-членів, переніс значну частину напрямків спільної діяльності у сфері правосуддя та внутрішніх справ до компетенцій Спільноти в рамках першої опори, інкорпорував положення Шенгенського *acquis* до тексту засновницьких договорів, розширив застосування принципу голосування кваліфікованою більшістю у Раді, здійснив попереднє реформування інституційної структури, розширив повноваження Генерального секретаря Ради, який одночасно став Високим представником з питань СЗБП та запровадив умови дотримання цінностей демократичних свобод та прав людини для країн-кандидатів у їх приготуванні до майбутнього розширення ЄС⁸.

Аналіз безпрограшної політики, Win-win policy analysis – підхід до розв’язання проблем політики шляхом знаходження рішень, які б перевершували найоптимістичніші очікування сторін (великих груп, сил, партій), що беруть участь в обговоренні та виробленні політики.

Аналіз зисків та витрат, Cost-benefit analysis – методика економічної оцінки, яка застосовується при прийнятті рішень у галузі політики, що дозволяє визначити в грошових одиницях як переваги (зиски), так і недоліки (витрати),

⁸ Повний офіційний текст усіх Договорів можна знайти на порталі EU Treaties and law. Режим доступу: http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

пов'язані з певним проектом чи політикою. По суті, це порівняння маргінальних зисків і витрат для визначення чистих зисків конкретної політики, або програми. Аналіз зисків-витрат можна застосовувати до різних програм і проєктів⁹.

Аналіз витрат і результативності, Cost-effectiveness analysis – вид економічного оцінювання, коли порівнюються витрати на певну програму (або набір програм, пов'язаних близькими цілями) та її наслідки. Витрати наводяться в грошовому еквіваленті, тоді як наслідки програми – у своїх природних одиницях. Аналізом витрат і результативності доцільно скористатися тоді, коли результативність і інша мета можуть бути виражені кількісно, проте іншу мету в грошах оцінити неможливо¹⁰.

Аналіз державної політики, Public policy analysis – здійснення інтелектуальної та практичної діяльності з метою створення, критичного оцінювання та передачі знань про процес вироблення політики. Процес аналізу політики складається з п'яти взаємозалежних етапів, які разом утворюють складні, нелінійні цикли інтелектуальних дій. Ці дії, упорядковані в часі, входять до складного, нелінійного та по суті політичного процесу вироблення політики¹¹.

Аналіз здійсненності, Feasibility study – детальне дослідження, яке проводиться до офіційного схвалення проєкту. Воно складається з таких етапів, як оцінювання вигід і витрат, ідентифікація суспільних груп, на які вплине проєкт, визначення можливих негативних результатів, з'ясування необхідності проведення експертиз, розробка кошторису та плану робіт¹².

Антидемпінгові заходи (мита), Antidumping measures (tariffs) – додаткові ставки митних зборів, що вводяться у разі демпінгового імпорту товарів, які завдають шкоду виробникам країни імпортера. Ставка антидемпінгового мита визначається, виходячи з різниці експортної і нормальної вартості товару на основі антидемпінгового розслідування, яке проводиться згідно з Угодою СОТ щодо антидемпінгових заходів (Антидемпінгова угода ГАТТ (Стаття 6)) і стягується при ввезенні демпінгових товарів на митну територію країни-імпортера.

Антисубсидійне регулювання ЄС, EU anti-subsidy regulations – нормативно-правове регулювання, що спрямовується на усунення несправедливої, з погляду світової торгівлі, практики прямого або непрямого субсидування ви-

⁹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – 60 с.с.4

¹⁰ Веймер Д., Вайнінг Е. Аналіз політики: Концепції і практика. – К.: Основи, 1998. –с.342

¹¹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – 60 с. с.4

¹² Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. – p.159

робництва, експорту або транспортування продуктів із третіх країн, при якому потрапляння таких продуктів у вільний обіг у ЄС зумовлює збитки (загрозу) внутрішнім виробникам Спільноти.

Антиitrustове законодавство, Anti-trust legislation – законодавство ЄС гарантує добросовісну конкуренцію на спільному ринку й створення таких умов, при яких підприємства проводять чесну конкурентну боротьбу, не змовляючись між собою. Законодавство ЄС забороняє домовленості, які обмежують конкуренцію (наприклад, таємна домовленість виробників з метою нав'язування невинновданно високої ціни), а також зловживання з боку підприємств, що домінують на ринку. Це Законодавство має назву «антиitrustового». Комісія наділена значними повноваженнями у сфері заборони антиконкурентних дій і може накладати штрафні санкції на фірми, що були визнані винними у таких діях.

Асиметрична регіональна торговельна угода, Asymmetrical Regional Trade Agreement (ARTA) – тип регіональних торговельних угод у рамках СОТ, при яких преференції не являються повністю взаємними. Наприклад, одна із сторін може користуватись перевагами щодо більш тривалого перехідного періоду задля запровадження преференцій для товарів та послуг.

Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) – геополітична та економічна організація, заснована 8 серпня 1967 р., яка сьогодні об'єднує 10 країн Південно-східної Азії (Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Тайланд, Лаос, М'янмар, В'єтнам, Кампучія та Брунеї). Спрямована на прискорення економічного росту, досягнення соціального прогресу й культурного розвитку серед держав-членів та сприяння миру в регіоні. ВВП країн АСЕАН у середньому зростає на 5.6% щороку, досягнувши у 2006 р. суми \$1073,9 млрд. У 1992 р. в Сінгапурі була створена Зона вільної торгівлі країн АСЕАН (АФТА) для стимулювання розвитку промислового виробництва країн учасників.

Асоційовані угоди (Угоди про асоціацію), Association agreements – договірна форма співробітництва ЄС з третіми країнами, яка вимагає ратифікації усіма державами-членами ЄС. Існує декілька типів угод ЄС, які встановлюють різні рамки, глибину та кінцеву мету асоційованих угод: 1) Звичайна Угода Європейського Союзу про асоціацію (Угода про асоціацію – УА) – тип угоди між ЄС та третьою країною, яка встановлює базові рамки їхнього співробітництва. Такі угоди як правило охоплюють розвиток політичного, торговельного, соціального, культурного та безпекового співробітництва й можуть надавати безтарифний доступ до окремих сегментів ринку ЄС, а також передбачати фінансову та технічну допомогу. Встановлені останнім часом Угоди про асоціацію, також включають, як окремий компонент, угоду про ЗВТ й підписуються з третіми не-європейськими країнами чи торговельними блоками світу (Чілі, Мексика, Південна Африка, Ломська конвенція та ін.). 2) Угоди про асоціацію з європейськими країнами , які

прагнули приєднатись до ЄС, але не були достатньо готовими до вимог членства. Деякі з них, як угоди з Грецією (1961) та Туреччиною (1963) передбачали створення митного союзу та співпрацю з широкого кола питань. Інші, як наприклад угоди з Мальтою (1971) та Кіпром (1972) були менш амбіційними й обмежувались лише запровадженням ЗВТ, хоча й передбачали створення серії спільних органів (наприклад, Рада Асоціації та Комітет Асоціації) для дотримання положень угоди. 3) Європейські Угоди – особливий тип угод про асоціацію, які Європейський Союз уклав у 1990-х роках з десятьма країнами Центральної та Східної Європи. Ці угоди були адаптовані до специфічної ситуації кожного з партнерів, хоча всі вони базувались на дотриманні принципів прав людини, демократії, верховенстві права та ринкової економіки й мали на меті підготувати асоційовані країни до вступу в ЄС. 4) На сьогодні ЄС укладає УА з третіми країнами в рамках двох окремих напрямів зовнішньої політики: А) Процесу стабілізації та асоціації (ПСА) з країнами Західних Балкан – Угоди про асоціацію та стабілізацію (УАС); Б) Європейської політики сусідства (ЄПС) – Угоди про асоціацію (УА). В обох випадках угоди спрямовуються на наближення законодавства асоційованих партнерів до *acquis communautaire*. Глибина гармонізації значно менша, ніж при повному членстві й може не охоплювати окремих розділів *acquis* (в залежності від погоджених напрямків співпраці з конкретною державою).

Аудит адміністративної діяльності, Performance audit – перевірка економічності, ефективності та результативності використання ресурсів державною установою під час виконання своїх обов'язків. Іншими словами, аудит адміністративної діяльності можна визначити як дослідження того, чи урядові установи (міністерства, відомства, комітети) роблять те, що потрібно, у правильний та найдешевший спосіб. Аудит адміністративної діяльності можна проводити в будь-якому сегменті державного сектора: у центральному уряді, місцевих органах влади, різних урядових установах.¹³

Африканські, карибські та тихоокеанські країни (АКТ), African, Caribbean and Pacific countries (ACP) – група з 71 держав-учасниць Ломейської конвенції з ЄС, яка охоплює питання фінансової допомоги та торгівлі. Першу Ломейську Конвенцію було підписано в Ломе (Того) у лютому 1975 р. Вона виникла як намір країн ЄС гарантувати собі регулярне постачання сировини та збереження привілейованих позицій на своїх заморських ринках, а також частково з почуття відповідальності за своє колоніальне минуле. *Ломейська конвенція* базувалась на системі тарифних преференцій, яка давала АКТ доступ до європейського ринку та спеціальних фондів Європейського Фонду розвитку (European Development Fund – EDF), що забезпечували стабільність цін на сільськогосподарські та сировинні товари, а також доступ до позик Європейського інвестиційного банку (European Investment Bank). У 2000 р. на зміну Ломейській конвенції в Беніні було підписано Котонуську угоду. Однією з її відмінних рис є те, що вона по-

¹³ Аудит адміністративної діяльності: Теорія та практика. – К.: Основи, 2000. – с.17

ширює існуюче партнерство на нових акторів – громадянське суспільство, приватний сектор, профспілки, місцеві органи влади, які можуть залучатись у процес консультування, планування національних стратегій розвитку та отримують доступ до фінансових ресурсів й управління програмами розвитку.

Б

Багатобічне обстоювання, Multiple advocacy – теорія прийняття рішень на рівні найвищого керівництва державою (президента) яка базується на твердженні, що конкуренція ідей та точок зору є найкращим методом вироблення державної політики – не нерегульоване підприємницьке обстоювання інтересів, а впорядкована, систематична та збалансована конкуренція. В основі цієї моделі лежить той факт, що у великих, складних організаціях неминучі конфлікти щодо того чи іншого напрямку політики. Отже, процес прийняття рішень повинен бути структурованим для забезпечення президента або іншої особи, що приймає рішення, адекватною інформацією про всі важливі погляди на питання. Для належної роботи цієї моделі потрібен нейтральний «чесний брокер», який би забезпечував рівне представництво інтересів та якість дебатів¹⁴.

Багатобічний аналіз, Multiple perspective analysis – метод глибшого осягнення проблеми та її потенційних рішень шляхом застосування особистісних, організаційних і технічних підходів до проблемної ситуації.

Багатостороння торговельна система, Multilateral Trade System (MTS) – світова система торгівлі, яка здійснюється на основі основоположних принципів СОТ, а саме: розвиток міжнародної торгівлі без дискримінацій; поступове досягнення більш вільної торгівлі шляхом переговорного процесу; передбачуваність за рахунок встановлення зв'язуючих тарифів та прозорість їхнього застосування; забезпечення чесної конкуренції; сприяння суспільному розвитку та економічним реформам. ЄС є одним з основних учасників переговорів щодо створення багатостороннього глобального торговельного режиму, що поступово привело до лібералізації світової торгівлі. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) була підписана в 1948 році й після Діллонського раунду в 1960-1962 роках ЄС уживає спроби координувати загальні позиції з цілого ряду питань реформування ГАТТ. ЄС, в особі Комісії як основного суб'єкта ведення переговорів, виступає єдиним фронтом у кожному з наступних раундів переговорів: «раунд Кеннеді» в 1964-67 роках, Токійський раунд в 1973-79, Уругвайський раунд в 1986-94, і Доський раунд 2001-2008 років. Уругвайський раунд завершився створенням Світової організації Торгівлі (СОТ) та охопив ряд найбільш важливих напрямків функціонування ЄС, у тому числі послуг, ін-

¹⁴ Alexander Moens Foreign Policy Under Carter: Testing Multiple Advocacy Decision Making Westview Press Inc 1990

Alexander L George, Presidential Personality And Performance, Westview Press 1998

телектуальної власності, сільського господарства й текстильної промисловості. У рамках СОТ існують тривалі розбіжності між ЄС, США й Кернською групою (групи держав на чолі з Австралією, що виступають за вільну торгівлю в області сільського господарства) за лібералізацію торгівлі сільськогосподарською продукцією, на яку розповсюджуються ліміти національних експортних субсидій. Без підтримки ЄС, найбільшим торговельним блоком, СОТ не може нормально функціонувати. Користуючись погрозою вето ЄС зміг одержати кілька важливих поступок від США в області субсидування сільського господарства, в обмін на обіцянку скромних реформ ССП. Існують суттєві протиріччя між багатосторонньою торговельною системою у рамках СОТ та Регіональними торговельними угодами (РТУ), оскільки практично майже всі 153 члени СОТ одночасно також приймають участь у різних формах РТУ. Сьогодні налічується близько 250 діючих РТУ, з них угоди про ЗВТ та торговельні угоди з частковими сферами взаємодії становлять понад 90%, а митні союзи – менше 10%.

Багатосторонні торговельні угоди ЄС, Multilateral EU Trade Agreements – система міжнародних договорів до яких приєднався ЄС, в першу чергу в рамках системи угод СОТ, підписаних і ратифікованих членами цієї організації в усьому світі. Європейська Спільнота стала однією із засновників СОТ і є її активною учасницею на сучасному етапі. Ще у грудні 1994 р. Рада Міністрів ЄС своїм рішенням схвалила результати Уругвайського раунду багатосторонніх переговорів щодо створення СОТ та приєднання ЄС до цілого ряду угод СОТ¹⁵, а саме: Генеральної угоди з тарифів і торгівлі¹⁶, Генеральної угоди з торгівлі послугами, Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, Угоди по сільському господарству, Угоди щодо застосування санітарних і фітосанітарних заходів, Угоди по текстилю і одягу, Угоди щодо технічних бар'єрів у торгівлі, Угоди щодо інвестиційних заходів, пов'язаних з торгівлею (TRIMS), Угоди щодо антидемпінгових заходів, Угоди щодо митної оцінки, Угоди про попередні інспекції, Угоди щодо правил походження, Угоди щодо імпортного ліцензування, Угоди щодо субсидій і компенсаційних заходів, Угоди щодо захисних заходів, Угоди про правила і процедури розгляду суперечок, Угоди щодо державних закупівель.

Барселонський процес, Barcelona Process – також відомий під назвою *Євро-Середземноморське партнерство* (Euro-Mediterranean Partnership), складає політику Європейського Союзу щодо Середземноморських держав. Основним завданням Партнерства, яке було розпочато в 1995 році після Барселонської декларації, є зміцнення зв'язків між ЄС та країнами-партнерами, у той же час,

¹⁵ Council Decision 94/800/EC of 22 December 1994 concerning the conclusion on behalf of the European Community, as regards matters within its competence, of the agreements reached in the Uruguay Round multilateral negotiations (1986-1994) [Official Journal L 336 of 23.12.1994]. – Режим доступу: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/s05020.htm>

¹⁶ Так звана GATT-1994, яка включила в себе GATT-1947 р.

заохочуючи їх до тіснішої співпраці поміж самими середземноморськими країнами. Його метою є просувати мир та стабільність у регіоні, устанавлюючи політичний діалог заснований на спільних цінностях партнерів, таких як демократія та верховенство права. Подальшими цілями є сприяння в запобіганні й вирішенні конфліктів, а також стимулювання процвітання, особливо шляхом створення зони вільної торгівлі та розвитку співпраці. У цьому контексті, Євро-Середземноморське партнерство зближує держави-члени ЄС та середземноморські країни в рамках широкомасштабної програми за трьома напрямками: політичної співпраці та з питань безпеки; економічно-фінансової співпраці; соціально-культурної співпраці. Зміцнення співпраці в царинах юстиції, міграції та соціального залучення є також важливим елементом Процесу. Партнерство реалізовується як на двосторонньому, так і на регіональному рівнях. Двосторонні угоди достосовуються до індивідуальної країни-партнера, що є важливим аспектом Угод Євро-Середземноморської асоціації (Euro-Mediterranean Association Agreements). Цей процес також підтримується окремим фінансуванням з боку Спільноти, зокрема програмою MEDA та Інституцією Європейського інвестиційного банку для євро-середземноморських інвестицій та партнерства (European Investment Bank's Facility for Euro-Mediterranean Investment and Partnership – FEMIP).

Батьки засновники, Founding fathers – після Другої Світової війни ряд видатних європейських політиків, таких як Роберт Шуман і Жан Моне, мріяли про об'єднання народів Європи задля постійного миру та приязні. Під час наступних 50 років, протягом яких розбудовувався Європейський Союз, їхні мрії здійснилися. Тому власне їх називають «батьками-засновниками» ЄС.

Безпека харчових продуктів, Food safety – є одним з пріоритетів політик ЄС, що базується на Білій книзі Комісії про Безпеку харчових продуктів від 2000 р. та Постанові ЄС 882/2004¹⁷, які окреслюють правові рамки контролю повного харчового ланцюга відповідно до глобального, інтегрованого підходу. Вона визначає загальні принципи безпеки харчових продуктів стосовно аналізу ризиків; відповідальність операторів у цій сфері; можливості контролювати продукт на кожній стадії харчового ланцюжка; права громадян на точну й достовірну інформацію. Безпека харчових продуктів – це й здоров'я тварин та їхнє харчування, захист тварин та їхній добробут, ветеринарний контроль і піклування про здоров'я рослин, і дотримання санітарних норм щодо обробки та приготування харчових продуктів на які слід завважувати в різних сферах діяльності Спільноти, як-от спільна сільськогосподарська політика; захист природного довкілля,

¹⁷ Regulation (EC) No 882/2004 Of The European Parliament And of the Council of 29 April 2004 on official controls performed to ensure the verification of compliance with feed and food law, animal health and animal welfare rules (OJ L 191, 28.5.2004, p. 1). Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2004R0882:20060525:EN:PDF>

охорона здоров'я, захист споживачів та внутрішній ринок. Цією ж постановою засновано Європейський орган з безпеки харчових продуктів.

Безперервне навчання, Lifelong Learning (LLL, 3L) – навчальна діяльність, що здійснюється впродовж всього життя людини з метою здобуття знань, набуття навичок та підвищення кваліфікації й компетентності у межах її особистої, громадської, соціальної та/або професійної перспективи. Основні «будівельні блоки» європейського простору безперервного навчання: 1) партнерські стосунки не тільки між рівнями прийняття рішень, але й також між органами влади та закладами, які надають навчальні послуги, сектором бізнесу і соціальними партнерами, місцевими асоціаціями, дослідницькими центрами тощо; 2) розуміння суті попиту на навчання в суспільстві, ґрунтованому на знаннях, яке вимагає перегляду базових знань, вмінь та навичок; 3) адекватне забезпечення ресурсами за рахунок залучення державних та приватних інвестицій в навчання, а також забезпечення ефективного розміщення наявних ресурсів та заохочення нових форм інвестицій; 4) полегшення доступу до навчальних можливостей за допомогою широкого інформування, запровадження нових норм та усунення перешкод для доступу (наприклад шляхом створення місцевих навчальних центрів), особливо таких груп як етнічні меншини, інваліди або мешканці сільської місцевості; 5) створення культури навчання шляхом підвищення престижу освіти та створення стимулів до навчання для людей, які вагаються або непевні у своїх силах; 6) прагнення до досконалості шляхом запровадження контролю якості та індикаторів вимірювання поступу, а також стандартів, керівних принципів та механізмів визнання та винагородження досягнень¹⁸.

Безперервний розвиток, Sustainable development – це концепція економічного зростання, покликана забезпечити добробут суспільства в коротко, середньо та довгостроковій перспективі. Стратегію безперервного розвитку Європейського Союзу було ухвалено в травні 2001 року. В серпні – вересні 2002 року на всесвітньому самміті ООН з безперервного розвитку в місті Йоганнесбурзі (Південна Африка) були визначені нові цілі, робочі програми і терміни в таких сферах, як прісна вода, океани, рибні ресурси, біологічне різноманіття, хімічні речовини, енергетика, безперервний виробництво та споживання.

Безповоротні витрати, Sunk costs – фінансові ресурси, витрачені на програму чи проект у минулому й недоступні для використання з іншою метою. Попередні бюджетні витрати можуть бути використані політиками як виправдання подальшої роботи в тому чи іншому напрямку або над проектом. Часто кошти, витрачені в минулому, серйозно обмежують набір альтернатив майбутньої політики. Наприклад, розв'язуючи проблему негативного впливу аеропорту на житлові квартали міста, політики змушені виключити зі списку

¹⁸ European area of lifelong learning. – Режим доступу: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11054.htm>

прийнятних альтернатив варіант перенесення його в інше місце, через великі кошти, витрачені у свій час на будівництво цієї складної споруди¹⁹.

Безробіття, Unemployment – вимушене й тривале припинення роботи через неможливість знайти робоче місце. Рівень безробіття – відсоток кількості робочої сили, що залишилася без роботи, до загальної кількості робочої сили. Довготривале безробіття – безробіття, що триває понад 12 місяців.

Бенефіціант, Beneficiary – особа або група осіб, для якої результати дії тієї чи іншої політики є вигідними або сприятливими. Бенефіціанти (наприклад, діти, які страждають від забруднення довкілля промисловими підприємствами) не обов'язково є цільовою групою.²⁰

Бенчмаркінг (Встановлення критеріїв оцінювання), Benchmarking – 1) у широкому розумінні це засіб підвищення продуктивності державного сектора, який ґрунтується на принципі оцінювання діяльності однієї організації за абсолютним або співвіднесеним з подібними організаціями стандартом. Встановлення критеріїв оцінювання може використовуватись для об'єктивного оцінювання діяльності, визначення ділянок для вдосконалення, виявлення організацій з кращими результатами роботи для запозичення їхнього досвіду, перевірки успішності програм вдосконалення²¹. 2) У вузькому розумінні це одна з технік оцінювання та моніторингу, що використовується у Лісабонському процесі. Означає безупинний, систематичний процес оцінювання на основі системи стандартів країн ЄС, підприємств, галузей промисловості тощо у порівнянні з іншими країнами, галузями промисловості, підприємствами задля вивчення та впровадження кращої практики, а також постійне порівняння бажаних змін і досягнутих результатів з певною еталонною моделлю з метою створення і підтримки системи безупинних покращень ефективності й результативності.

Бідність, Poverty – стан існування особи чи суспільної групи, який характеризується відсутністю достатніх матеріальних і культурних засобів для підтримання рівня життя, прийняттого у даному суспільстві. Виділяють відносну та абсолютну бідність (зубожіння).

Біла Книга, White Paper – документ (правовий інструмент) Європейської Комісії, який містить низку пропозицій щодо дій Спільноти в конкретній сфері. Інколи оприлюднення Білої Книги є результатом обговорення Зеленої книги, яка започатковує консультативний процес на європейському рівні. Якщо Біла

¹⁹ Веймер Д., Вайнінг Е. Аналіз політики: Концепції і практика. – К.: Основи, 1998. – с.207

²⁰ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction. – New Jersey: Prentice Hall, 1994. – р.396

²¹ Встановлення критеріїв оцінювання, оцінювання і стратегічний менеджмент у державному секторі / Переклад з англійської М. Коваль, Р. Федущинської. – Львів: Львівський філіал Української Академії державного управління при Президентові України, 2000. – с. 14

Книга сприймається Радою ЄС позитивно, то це може привести, у випадку необхідності, до розробки програми дій ЄС у відповідній сфері.

Біогаз, Biogas – паливний газ, що виробляється з біомаси та/або часток відходів, які піддаються біологічному розкладанню, який може бути очищений до якості природного газу для використання у якості біопалива або генераторного газу²².

Біодизельне пальне, Biodiesel fuel – дизельне пальне (складний метиловий ефір), що виробляється не з нафти, а з рослинної або тваринної олії, для використання у якості біопалива²³.

Біоетанол, Bioethanol – етанол, що виробляється з біомаси та/або часток відходів, які піддаються біологічному розкладанню, для використання у якості біопалива.

Біомаса, Biomass – частки харчових продуктів, залишки та відходи сільськогосподарства (у тому числі речовини рослинного та тваринного походження), лісного господарства та інших галузей промисловості, а також фрагменти промислових та побутових відходів, що піддаються біологічному розкладанню.

Біопаливо, Biofuels – органічні матеріали, такі як деревина, відходи та спирти (біомаса), що використовуються для виробництва енергії, або як рідке чи газоподібне пальне для транспортних засобів.

Блокові (групові) звільнення (від положень конкурентної політики), Block exception rule (from competition policy) – звільнення від загальних вимог конкуренції, які закріплені у ст. 81 (1) Договору про ЄСп допускаються з метою досягнення чітко визначених суспільно-корисних цілей, і встановлюються лише на певний період за умови виконання 4 критеріїв закріплених у положеннях ст. 81 (3) Договору про ЄСп. Для більш детального врегулювання цього питання Комісією прийнято ряд постанов щодо блокового (групового) звільнення угод від заборони²⁴. Групові звільнення, зазвичай, стосуються широкого кола підприємств, діяльність яких відповідає вимогам цих Постанов. Якщо угоди, укладені підприємцями діють у сфері, для якої певною Постановою встановлені пільги, то ці угоди автоматично вважаються законними й, таким чином, звільняються від необхідності отримання згоди Комісії. Правові норми щодо групового звільнення угод від заборони можна розділити

²² Commission communication of 7 December 2005 «Biomass action plan» [COM(2005) 628 final -Official Journal C 49 of 28.2.2006].

²³ Commission communication of 8 February 2006 «An EU strategy for biofuels» [COM(2006) 34 -final

²⁴ Communication from the Commission Guidelines on the application of Article 81(3) of the Treaty. Official Journal C 101, 27/04/2004 P. 0097 -0118[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC0427\(07\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC0427(07):EN:NOT)

на кілька груп за функціонально-категоріальною ознакою: 1) Угоди про співробітництво; 2) Дистриб'юторських угоди (угоди про селективну дистрибуцію); 3) Права на промислову власність.

Болонський процес, Bologna Process – це процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і необхідних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи²⁵. Мета Болонського процесу – створення до 2010 р. Європейського простору вищої освіти (European Higher Education Area), у якому студенти зможуть вибирати з широкого переліку навчальних курсів в усіх державах-членах та користатись з прозорих та чітких механізмів визнання навчальних програм. Болонська декларація від червня 1999 року започаткувала низку реформ задля досягнення більшої сумісності, порівнянності, конкурентноздатності та привабливості європейської вищої освіти для студентів та науковців Європи та інших континентів у рамках створюваного Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА). Основні пріоритети Болонського процесу: запровадження трьох-ступеневої системи освіти (бакалавр/магістр/доктор); встановлення систем контролю за якістю; взаємне визнання академічних кваліфікацій та періодів навчання в іншій країні Європейського простору вищої освіти. Кожних дві роки проводяться зустрічі Міністрів освіти для того щоб оцінити досягнутий прогрес та визначити пріоритети діяльності на наступний період. Після Болонської декларації (1999) відбулось чотири Міністерські зустрічі країн-учасниць: Прага (2001), Берлін (2003), Берген (2005), Лондон (2007). Під час зустрічі у Лондоні 17-18 травня 2007 р. Міністри прийняли стратегію щодо співробітництва з третіми країнами, а також схвалили створення Реєстру Європейських агентств забезпечення якості освіти (Register of European Quality Assurance Agencies)²⁶. В усіх країнах Європи, що приєднались до Болонської декларації було започатковано реформи, які є частиною *Лісабонської стратегії*, що також включає завдання щодо поглиблення співпраці у галузі професійної освіти та підготовки (Копенгагенський процес). Задля створення синергії між Копенгагенським процесом та Болонською декларацією Комісія запропонувала власну ініціативу щодо *Європейських рамкових кваліфікацій задля цілежиттєвого навчання* (European Qualifications Framework for lifelong learning – EQF).²⁷ У свою чергу ця ініціатива підсилена та пов'язана з іншими ініціативами: у сфері прозорості кваліфікацій (EUROPASS²⁸), перензарахування кредитів (ECTS-ECVET)²⁹ та забезпечення якості (ENQA-

²⁵ http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/990719Bologna_DECLARATION.PDF

²⁶ Див. Вебсайт Секретаріату Болонського процесу: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogonderwijs/bologna/>

²⁷ http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/index_en.html

²⁸ http://europass.cedefop.europa.eu/europass/preview.action?locale_id=3

²⁹ http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/ects/index_en.html

ENQAVET)³⁰. Також надзвичайно важливим є взаємозв'язок між Європейським простором вищої освіти та *Європейським дослідницьким простором* (European Research Area – ERA)³¹. Європейська Комісія підтримує втілення цих ініціатив з допомогою програм на зразок Erasmus, Tempus – для країн сусідів, чи Erasmus Mundus – більш. Комісія також підтримує порядок денний щодо модернізації вищої та професійної освіти через виконання наступних завдань 7ої-Рамкової Програми досліджень (7th EU Framework Programme for Research)³², Програма конкурентноздатності та інновацій (Competitiveness and Innovation Programme)³³, а також через Структурні фонди ЄС та Європейський інвестиційний банк. 4 березня 2008 р. у Брюсселі було офіційно представлено *Європейський реєстр агентств гарантування якості вищої освіти* (European Quality Assurance Register in Higher Education – EQAR), метою якого є збирання інформації про всі державні, приватні та тематичні агентства із забезпечення якості освіти, що працюють чи планують працювати у Європі. Головним завданням реєстру буде полегшення взаємного визнання державами-членами ЄС дипломів, кваліфікацій та наукових ступенів. Процедури визнання буде значно спрощено, якщо диплом чи сертифікат, який отримано в іншій європейській країні, засвідчений національними агентствами, що внесені до Європейського реєстру гарантування якості освіти.

Борг державний, National debt – загальна сума заборгованості держави чи органів місцевого врядування, до якої входять усі непогашені зобов'язання, у тому числі й ті, що виникають у результаті дії виданих раніше гарантій за кредитами. Один з критеріїв конвергенції *Економічного та монетарного союзу ЄС*, вимагає, щоб у держав-членів, які хочуть приєднатись до євро державний борг не перевищував 60% їхнього ВВП. Проте країни, в котрих він сягає вищого рівня все ж можуть впровадити євро, якщо в них присутня тенденція стабільного зниження державного боргу.

Борг зовнішній, External debt – сума гарантованого державного боргу і приватного негарантованого довгострокового боргу, включаючи кредити МВФ та короткотерміновий борг.

Брюссельська Конвенція, Brussels Convention – офіційна назва «Конвенція від 27 вересня 1968 р. щодо юрисдикції та правозастосування в цивільних та комерційних справах» (також відома, як – EEX Convention, European Execution Treaty), прийнята в 1968 р. державами-членами ЄС з метою підвищення економічної ефективності та сприянню розвитку єдиного ринку шляхом гармонізації юрисдикції та уникнення паралельного судового розгляду³⁴.

³⁰ <http://www.enqa.eu/>

³¹ http://ec.europa.eu/research/era/index_en.html

³² http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

³³ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm

³⁴ Brussels Convention of 27 September 1968 on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments

Брюссельська Постанова-1, Brussels I Regulation – офіційна назва Постанова Ради (ЄС) No 44/2001 від 22.12.2001 щодо юрисдикції та визнання й правозастосування рішень у цивільних та комерційних справах³⁵. Попередні дві Конвенції ЄС щодо цих питань (Брюссельська конвенція від 1968 р. та Конвенція Лугано від 1988 р.) фактично були замінені положеннями цієї Постанови, яка має пряме застосування в усіх країнах-членах ЄС. Постанова внесла незначні зміни до Брюссельської Конвенції хоча загалом вона є майже тотожною з нею.

Брюссельська Постанова-2, Brussels II Regulation – офіційна назва Постанова Ради (ЄС) No. 2201/2003 щодо юрисдикції в справах розлучень, легальної сепарації та матримоніальних справах³⁶. ЄС визначив чітку мету щодо створення справжнього судового середовища у якому рішення прийняті в одній державі-члені ЄС визнавались та застосовувались на всій території ЄС. Комісією в консультаціях з Європейською судовою мережою (European Judicial Network) був підготований Довідник з судової практики з цивільних та комерційних питань.

Брюссельський Режим, Brussels Regime – це набір правил, котрі регулюють визначення юрисдикції в міжнародних спорах цивільного чи комерційного характеру, які стосуються осіб, що проживають в одній з держав-членів ЄС. Детальні правила Брюссельського режиму не лише встановлюють юрисдикцію щодо розглядуваного спору, але й регулюють визнання та виконання судових рішень іноземних судів. Брюссельський режим складається з Брюссельської конвенції (Brussels Convention), Конвенції Лугано (Lugano Convention) та Постанови «Брюссель-1» (Brussels I Regulation). Всі ці три правові інструменти є доволі схожим за своїм змістом, хоча існують певні відмінності. Загалом, постійне місце проживання відповідача визначає, який з цих інструментів застосовується у конкретному випадку.

Бульбашка, Bubble - географічний район чи сукупність виробництв, для яких встановлений єдиний спільний ліміт викидів. Наприклад, якщо підприємство з кількома джерелами викидів розглядається як «бульбашка», то регулюючі органи оцінюють відповідність ліміту рівня викидів тільки по сумарним викидам підприємства, а не по кожному окремому джерелу.

Бульбашкова зона ЄС, EU bubble - у контексті міжнародних переговорів із проблем зміни клімату, ідея про те, що Європейський Союз (ЄС) у цілому

---

in Civil and Commercial Matters. Режим доступу: http://curia.europa.eu/common/reccdoc/convention/en/c-textes/_brux-textes.htm

³⁵ Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters

³⁶ Council Regulation (EC) No. 2201/2003 Jurisdiction in matters of divorce, legal separation or marriage annulment (matrimonial matters)

погодився б із деяким сукупним обмеженням на зниження викидів вуглецю, однак за умови, що це обмеження не повинно бути пропорційно розділене між усіма членами.

Бюджет ЄС, EU Budget – це всі надходження та видатки ЄС, які вносять до бюджету Спільноти на основі щорічних прогнозів. Винятком є фінансування операційних витрат, яке може здійснюватися коштом держав-членів. Комісія готує проект бюджету й направляє його в Раду міністрів, яка розділяє бюджетні повноваження з Європейським Парламентом. Бюджет ЄС формується з чотирьох типів власних ресурсів: 1) мито на імпорт з третіх країн сільськогосподарської продукції та збори в рамках спільної організації ринку цукру; 2) митні збори внаслідок застосування спільного митного тарифу на імпорт з третіх країн; 3) «ПДВ-джерело»: відрахування від надходжень податку на додану вартість до національних бюджетів за гармонізованою ставкою, яка з 2004 р. становить 0,5% від рівня гармонізованого базису ПДВ; 4) додатковий ресурс, який спирається на реальну платоспроможність держави-члена й полягає у відрахуванні певного відсотка від ВВП країни. Існують ще й інші, хоча й менш вагомі джерела наповнення бюджету ЄС, а саме: надлишок з попереднього року; податки на прибутки службовців Євросоюзу; штрафи, які стягує Комісія, за порушення законів ЄС. Починаючи з 1988 року, річний бюджет ЄС визначається згідно з середньо-терміновими фінансовими перспективами терміном на 7 років, які обмежують річні витрати. На Брюссельському саміті в грудні 2005 року глави держав та урядів ухвалили нову фінансову перспективу розвитку бюджету ЄС на період 2007-2013 рр., згідно якої річний бюджет ЄС не повинен перевищувати 1,045% від сукупного ВВП держав-членів³⁷.

Бюджетний дефіцит, Budget deficit – це технічний термін, який означає різницю між прибутками та видатками уряду держав-членів ЄС. Згідно критеріїв конвергенції *Економічного та монетарного союзу ЄС* бюджетний дефіцит повинен бути меншим 3% від Валового внутрішнього продукту (ВВП).

Бюджетне повноваження, Budget authority – дозвіл адміністративним агентствам брати на себе зобов'язання з витрати бюджетних коштів.

Бюджетний процес, Budgeting – накопичення й витрата податкових коштів, визначення, хто платитиме, а хто одержуватиме, які сумарні вигоди в поточному році внаслідок складної низки урядових рішень. Отже, це – реальне відображення широких політичних процесів, що відбуваються в уряді й суспільстві.

Бюро, Bureau – великий адміністративний підрозділ в міністерстві або агентстві.

---

³⁷ European Commission's Financial Programming and Budget website: http://ec.europa.eu/budget/documents/multiannual_framework_en.htm

В

Валовий внутрішній продукт (ВВП), Gross Domestic Product (GDP) – сукупна ринкова вартість усіх кінцевих продуктів та послуг (тобто призначених для безпосереднього споживання), виготовлених на території певної держави її економікою, місцевим населенням, а також нерезидентами, незалежно від національної приналежності використаних факторів виробництва (землі, праці, капіталу, технологій), протягом року, що є одним з мірил доходу окремої країни, і характеризує її загальний рівень економічної активності. Визначається як $ВВП = \text{споживання} + \text{загальні інвестиції} + \text{урядові витрати} + (\text{експорт} - \text{імпорт})$.

Валовий національний продукт (ВНП), Gross National Product (GNP) – сукупна ринкова вартість усіх кінцевих продуктів та послуг, вироблених країною протягом року, як на внутрішньому ринку, так і на її зовнішньому ринку, з використанням факторів виробництва, що належать цій державі з врахуванням експорту та імпорту й прибутку від закордонних операцій, а також доходу, заробленого її громадянами. Основна відмінність між ВВП та ВНП полягає у тому, що перше є мірилом доходу окремої країни, а друге – громадян даної країни.

Вантажна митна декларація (ВМД), Customs Freight Declaration – це заява, що містить відомості про товари і транспортні засоби, та мету їх переміщення через митний кордон або про зміну митного режиму щодо цих товарів, а також інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики й нарахування митних платежів. При цьому під митним режимом України розуміють сукупність положень, що визначають для митних цілей статус товарів, транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

ВВП на душу населення, GDP per capita – показник, який характеризує рівень добробуту в країні. Він визначає загальний обсяг товарів і послуг у перерахунку на кількість мешканців країни.

Великий уряд, Big government – уряд, який проводить політику соціального регулювання та активного втручання в економічні процеси.

Вертикальні угоди про кооперацію, Vertical cooperation agreements – це угоди, що укладаються між підприємствами, які знаходяться на різних стадіях виробничого процесу та розподілу продукції.

Верховенство права, Rule of law – 1) принцип, згідно з яким урядові повноваження вважаються легітимними, якщо вони здійснюються згідно написаних та опублікованих законів, прийнятих та запроваджених відповідно до встановлених процедурних етапів, що становлять належний процес (due

process). Цей принцип являє собою гарантію від свавільного врядування з боку тоталітарного лідера чи влади натовпу. 2) Правова держава.

Верховенство права Спільноти (над національним правом), Supremacy of Community Law – фундаментальний принцип права ЄС, суть якого полягає у пріоритетності права Спільноти по відношенню до норм права держави-члена ЄС у випадку конфлікту між ними³⁸. Принцип верховенства права не являється чітко закріпленим у Договорах Спільноти чи ЄС, хоча існує ряд положень установчих Договорів, які вказують на пріоритетність права Спільноти³⁹. Зокрема, наступні статті Договору про ЄС логічно доводять верховенство Права Спільноти: Ст. 10 Про сумлінність, відданість та солідарність, Ст. 12 Про заборону дискримінації на національній основі, Ст. 249 Про пряме застосування Постанов, Ст. 292 Обов'язок держав-учасників поважати рішення щодо трактування договорів, Ст. 228 Вимога виконувати рішення Суду ЄС. Саме через рішення та інтерпретації Судом ЄС, логіка та причини застосування принципу Верховенства права Спільноти зазнали найбільшого розвитку (Van Gend 26/62, Costa vs ENEL 6/64, Simmenthal 106/77). На практиці його правозастосування у національному законодавстві держав-членів досягається через принципи прямого застосування, а також прямої та непрямої дії права ЄС.

Верховний представник з питань спільної зовнішньої та безпекової політики, High Representative for the CFSP [HR]– це посада, створена згідно з Амстердамським договором. Цю посаду обіймає генеральний секретар Ради ЄС [SG], який допомагає країні, що на даний момент обіймає головування в ЄС щодо розв'язання питань, пов'язаних зі спільною зовнішньою та безпековою політикою. Верховний представник також допомагає розробляти, готувати та виконувати політичні рішення Ради. Лісабонський договір (2007) передбачає поєднання функцій Верховного представника з питань СЗБП і члена Комісії з зовнішніх відносин.

Взаємозалежність, Interdependence – ситуація, за якої поведінка держави на міжнародній арені впливає на інших. В результаті всі країни стають чутливими та уразливими до дій інших держав.

Взаємодоповнюваність, Complementarity – принцип здійснення заходів Спільноти та держав-членів, які впроваджуються з врахуванням необхідності їхнього взаємного доповнення. При цьому ці заходи мають не тільки додаватися, але й не дублювати один одного.

³⁸ Judgment of the Court of 15 July 1964. Case 6/64-Flaminio Costa v E.N.E.L. -Reference for a preliminary ruling: Giudice conciliatore di Milano -Italy. - Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61964J0006:en:HTML>

³⁹ David Freestone The Supremacy of Community Law in National Courts, Modern Law Review 1979

Видатки місцевих бюджетів, Local (Government) expenditure – кошти, які спрямовуються органами місцевої влади на фінансування заходів задія забезпечення покладених на них функцій: фінансування чинної мережі підприємств комунальної власності, а також заходів соціального захисту та соціального забезпечення населення за рахунок поточних видатків.

Визнання професійних кваліфікацій, Recognition of professional qualifications – забезпечуються прийнятою у 2005 р. Директивою 2005/36/ЄС щодо визнання професійних кваліфікацій громадян держав-членів ЄС в межах ЄС.

Виключна компетенція Спільноти, Exclusive competence of the Community – стосується тих сфер, у яких Європейська Спільнота користується найбільшими повноваженнями (у стосунку до її держав-членів), що обумовлювалось необхідністю досягнення основних зовнішніх та внутрішніх цілей Спільноти, хоча й інколи не було формально закріплено в положеннях Установчих Договорів. Зовнішні: митний союз з уніфікованими тарифами для третіх країн та спільна комерційна політика, як логічне продовження митного союзу, і котра наділила держави-члени обширними можливостями виступати із спільною позицією у торгових раундах ГАТТ (Генеральної угоди про тарифи та торгівлю), а згодом і в раундах СОТ, а також на інших пов'язаних із торгівлею переговорах з зовнішнім світом, групами держав чи окремими державами. Внутрішні: просування у напрямку безперешкодної «внутрішньої торгівлі» між державами-членами шляхом створення Спільного ринку, задля того щоб покращити конкурентоспроможність, підвищити рівень процвітання, створити робочі місця та підняти життєві стандарти. Згодом був впроваджений амбіційніший термін «Внутрішній ринок», і обидва поняття були у паралельному використанні аж до часу укладення Лісабонського договору, який надав перевагу використанню терміну «Внутрішній ринок». Економічний та монетарний союз з валютною одиницею «єкю» та прийняттям валюти «євро» вимагає наявності уніфікованої монетарної політики, котра є пізнішою розробкою-продуктом Європейської економічної інтеграції. Взаємозалежність поміж внутрішніми та зовнішніми виключними повноваженнями Спільноти пояснює повноваження укладати міжнародні угоди. На Міжурядовій конференції у 2007 році було вирішено додати до Лісабонського договору нову Статтю 2b, котра безпосередньо встановлює що: 1. Союз матиме виключні повноваження у наступних сферах: (a) митний союз; (b) встановлення правил конкуренції, необхідних для функціонування внутрішнього ринку; (c) монетарна політика для Держав-членів, числом валютою є Євро; (d) консервація морських біоресурсів у рамках спільної політики у сфері рибного господарства; (e) спільна комерційна політика. 2. Союз також матиме виключні повноваження для укладання міжнародних угод, коли таке укладання передбачене законодавчим актом Союзу або є необхідним для того, щоб Союз був у змозі користати зі своїх внутрішніх повноважень, або ж до того ступеню,

до якого згадане укладення може вплинути на спільні правила чи змінити їхні рамки.

Виключні угоди, Exclusive agreements – угоди між компаніями, які заборонені відповідно до положень політики конкуренції Європейської Спільноти. Заборона охоплює виключні угоди щодо закупівлі широкого кола виробів, деякі види виключних дистрибуторських угод, включно з угодами щодо розподілу ринку та встановлення цін, а також використання патентів та торгових марок.

Виключення (маргіналізація), Exclusion – див. *Соціальне виключення*

Виконавчі акти, Implementing acts – 1) У широкому розумінні нормативний акт, який визначає специфічні правила та процедури для застосування іншого акту. 2) У вузькому розумінні позначає імплементаційні інструменти, (або виконавчі заходи) які використовуються для застосування нормативного акту Спільноти, наприклад, інституціоналізоване делегування виконавчих повноважень Комісії. Стаття 36 Договору заснування Європейських спільнот, яка присвячена виконавчим актам, визначає, що де-факто повноваження щодо застосування актів Спільноти належить державам-членам. Проте якщо інтервенція ЄС є оправданою на підставі принципу субсидіарності, повноваження щодо застосування імплементаційних інструментів в окремих випадках передається Комісії або Раді. Прийняття виконавчих актів, як правило, потрапляє у сферу діяльності Комісії, оскільки згідно зі Статтею 202 Договору про заснування Європейської Спільноти та Рішення Ради (1999/468/ЄС від 28 червня 1999)⁴⁰, у яких визначено процедури застосування виконавчих повноважень Комісією, Рада Європейського Союзу делегує Комісії повноваження виконання актів, які були прийняті Радою. Це Рішення Ради визначає умови, яких повинна дотримуватись Комісія при виконанні Виконавчих заходів щодо законодавства Спільноти. Виконавчі акти ЄС набувають форми імплементаційних постанов або імплементаційних рішень. Оскільки Комісія користується повноваженнями, які в принципі походять від держав-членів, виникла необхідність створення системи погодження та контролю через комітети, які представляють уряди держав-членів, і наділені повноваженнями висловлювати свої позиції щодо проектів виконавчих актів пропонує Комісією. Ці комітети являються дискусійними форумами, які складаються з представників держав – членів та очолюються представником Комісії (без права голосу). Цей процес відомий під назвою «*Комітологія*».

⁴⁰ Council Decision 1999/468/EC of 28 June 1999, Laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the Commission, OJ L 184, 17.7.1999, p. 23. Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/consleg/1999/D/01999D0468-20060723-en.pdf>

Викиди парникових газів, Greenhouse gases emissions – виділення парникових газів в атмосферу двигунами внутрішнього згорання та іншим промисловим обладнанням.

Викиди, Emissions – згідно визначення політики ЄС з захисту довкілля це пряме чи опосередковане вивільнення речовин, коливань, тепла чи шуму з одиничних або дифузних джерел в устаткуванні в атмосферу, воду або ґрунт.

Виконавче агентство Транс'європейських транспортних мереж, Trans-European Transport Network Executive Agency (TEN-T EA) – створене в 2006 році зі штаб-квартирою у Брюсселі, розпочало роботу з 2007 р.⁴¹ задля подальшої розбудови Транс'європейських транспортних мереж (ТЄМ) ЄС. TEN-T EA спочатку відповідало за проекти TEN-T фінансованих відповідно до Фінансових перспектив 2000-2006. Завдяки своєму новому мандату, затвердженому у липні 2008 року, термін функціонування Агентства був продовжений до 31 грудня 2015 року. Воно займається загальним управлінням проектами TEN-T у період 2007-2013. Основні завдання агентства полягають у наступному⁴²: 1) проводити менеджмент технічних та фінансових питань проектів, які частково фінансуються за рахунок європейського бюджету; 2) накопичувати (збирати), аналізувати та надавати Комісії інформацію про ТЄМ, приймати участь у програмуванні Транс'європейських транспортних мереж; 3) перевіряти відповідність інфраструктурних проектів, які співфінансуються із бюджету ЄС правилам та принципам транспортної політики ЄС; 4) надавати технічну підтримку промоутерам та фінансовим установам, відповідальним за управління проектами, гарантійні позики під проекти Транс'європейської транспортної мережі; 5) забезпечувати технічну та адміністративну підтримку проектів. Орган, якому воно підпорядковується, Генеральний директорат Європейської Комісії з питань енергетики та транспорту (Directorate-General Energy and Transport), продовжує займатись усіма політикотворчими та інституційними завданнями, котрі стосуються TEN-T. Загальний бюджет складає 1 млрд. євро. Розвиток транспортної інфраструктури здійснюється за підтримки Європейського фонду з регіонального розвитку (ЄФРР), Фонду Згуртування (ФЗ) та фінансується Європейським Інвестиційним Банком (ЄІБ).

⁴¹ Commission Decision of 26 October 2006 establishing the Trans-European Transport Network Executive Agency pursuant to Council Regulation (EC) No 58/2003. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2007&serie=L&textfield2=32&Submit=Search>; Council Regulation (EC) No 58/2003 of 19 December 2002 laying down the statute for executive agencies to be entrusted with certain tasks in the management of Community programmes). – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2003&serie=L&textfield2=11&Submit=Search>

⁴² The Trans-European Transport Networks «TEN-T». – Режим доступу: http://ec.europa.eu/ten/transport/coordinators/index_en.htm

Виконавчі повноваження Комісії, Implementing powers of the Commission – згідно зі Статтею 202 Договору про заснування Європейської спільноти та Рішення Ради (1999/468/ЄС від 28 червня 1999), у яких визначено процедури застосування виконавчих повноважень Комісією, Рада Європейського Союзу делегує Комісії повноваження виконання актів, які були прийняті Радою. Це Рішення Ради визначає умови, яких повинна дотримуватись Комісія при виконанні Виконавчих заходів щодо законодавства Спільноти. При прийнятті цих виконавчих заходів Комісії допомагають комітети через так званий процес «Комітології». Ці комітети являються дискусійними форумами, які складаються з представників держав – членів та очолюються представником Комісії (без права голосу). На сьогодні існує близько 300 комітетів, які оперують на основі п'яти відмінних процедур. Ступінь обов'язковості врахування позицій комітетів при впровадженні виконавчих заходів Комісією залежить від типу процедури. Процес Комітології дозволяє Комісії налагодити діалог з національними адміністраціями перед тим як запровадити виконавчі заходи. У кожному випадку Комісія повинна представити Комітету проект виконавчих заходів перед їхнім запровадженням. Відповідний Комітет подає свою точку зору щодо пропонованого проекту в межах часових рамок, які визначаються в залежності від терміновості рішення. Існує п'ять відмінних типів процедур для застосування виконавчих заходів: Дорадча процедура (**Advisory procedure**), Управлінська процедура (**Management**), Регуляторна процедура (**Regulatory**), Регуляторна процедура з переглядом (**Regulatory procedure with scrutiny**) та Запобіжна процедура (**Safeguard**).

Висновок, Opinion – різновид актів права ЄС, які разом з повідомленнями, рекомендаціями та іншими актами прийнято відносити до так званого м'якого права. Найчастіше приймаються Європейським Парламентом, а також Економіко-соціальним комітетом і Комітетом регіонів, коли цього вимагає законодавча процедура. Не мають обов'язкової юридичної сили. Важливе значення для єдиного трактування норм актів первинного і вторинного права ЄС відіграють висновки Суду ЄС.

Висхідна інтеграція, Bottom-up integration – інтеграція від «низької політики» («low politics» – економічних відносин) до «високої політики» («high politics» – зовнішніх справ та питань безпеки).

Витрати на мобільність, Mobility costs – витрати на реалізацію програм мобільності студентів, учених, дослідників між різними країнами-членами ЄС.

Витрати на узгодження, Compliance costs – відмінні від адміністративних витрат, визначаються загальними вимогами законодавчих актів стосовно коштів створення нових продуктів чи процесів, які задовільняють нові вимоги до соціальних та екологічних стандартів.

Вихідна (переговорна) позиція, Position papers – у широкому розуміння письмовий документ, який представляє погляд чи позицію автора (ів) з певного питання. Такий тип документів найчастіше використовуються у тих випадках, коли потрібне добре розуміння офіційної позиції іншої сторони: при веденні політичних кампаній; в діяльності урядових організацій; в міжінституційних переговорах ЄС; в дипломатичних переговорах (наприклад, *Вихідна позиція* Грінпісу щодо його реакції на законодавчі ініціативи ЄК стосовно Спільних зусиль ЄС-27 з приводу зміни клімату до 2020 р., *Вихідна позиція* глав держав та урядів ЄС щодо стратегії з питань енергетики та клімату). У вузькому розумінні документ під назвою *Вихідна позиція* є важливою складовою переговорів у процесі приєднання країни-кандидата до ЄС. Під час вступу на основі проведеної ЄК перевірки (screening) відповідності країни-кандидата *acquis* ЄС визначаються проблемні області, розподілені за окремими розділами. Переговори за кожним з розділів відбуваються окремо на основі вимірюваних критеріїв (*контрольних показників*), які встановлюються при відкритті та закритті переговорів за кожним з розділів. Країна-кандидат готує свою *Вихідну (переговорну) позицію* за кожним з визначених перевіркою розділів *acquis*, тоді як ЄС готує *Спільну вихідну позицію*. Після обміну відповідями за *Вихідними позиціями* та їх можливим переглядом відбуваються переговори та при їх успішному завершенні – попереднє закриття розділу *acquis*.

Вихідні стандарти, контрольні показники, Opening benchmarks – показники, які повинні бути досягнуті країною-кандидатом на членство в ЄС з кожного з 33 розділів *acquis*, для того щоб розпочався переговорний процес про приєднання.

Відкрита координація європейської соціальної політики, Open coordination of European social policy – після підписання Амстердамської угоди метод відкритої координації ефективно використовується для узгодження підходів до *європейської соціальної політики*, особливо там де бракує делегованої влади ЄС, наприклад, для вирішення соціальних питань, зайнятості, соціального відчуження, пенсійного забезпечення тощо. Проте порівняно з іншими моделями європейського управління процес координації у питаннях зайнятості, системи пенсійного забезпечення, скорочення бідності й соціального відчуження слабо інституціолізований в європейській договірній системі та добровільний. Виходячи із сценарію «держав загального добробуту», від координації соціальних питань на європейському рівні, країни можуть отримати як позитивні, так і негативні наслідки, серед яких: створення єдиного ринку робочої сили, ймовірність «соціального демпінгу», погіршення умов конкуренції внаслідок введення вимог щодо виробництва та тривалості робочого часу тощо⁴³. Наприклад, на думку Г. Фалкнер, позитивні результати соціаль-

⁴³ Фалкнер, Г. Між прогалинами формування та інтегративними ефектами кооперації:

ної політики базуються на впровадженні мінімальних соціальних стандартів та соціального діалогу між партнерами у рамках створення внутрішнього ринку ЄС. Хоча одностайних висновків про успіх європейської регуляторної політики у соціальній сфері й досі не зроблено, однак фахівці вказують на об'єктивні передумови для переходу до європейських соціальних стандартів, які пов'язані із «прогалинами контролю урядів» (автономний вплив національних інститутів, обмежені часові горизонти та непослідовність дій урядів; більш тривалі зміни пререференцій у Раді ЄС кожними наступними главами держав і урядів⁴⁴) та «інтегративними ефектами кооперації» (процеси навчання та соціалізації країн; «зміна орієнтацій акторів на різних рівнях»), коли країни використовують відкритий метод координації (ВМК)⁴⁵. Відкритий метод координації соціальної політики передбачає: 1) спільне визначення цілей та принципів європейської соціальної політики на певний період часу; 2) встановлення показників, орієнтирів розвитку; 3) перенесення європейських установок на національний рівень та адаптація їх у національній та регіональній політиці; 4) постійний моніторинг, оцінка та звітність про досягнення цілей⁴⁶. Використання ВМК розглядається як спроба поєднати усталене економічне зростання з більшою кількістю кращих робочих місць та соціальне згуртування. Відкритий метод координації базується на таких принципах: субсидіарності; конвергенції; взаємного вивчення позитивного досвіду; інтегрованого підходу; менеджменту цілей.

Відкритий метод координації, Open method of co-ordination – спосіб трансформації загальноєвропейських пріоритетів у національні та регіональні політики, опосередкований через інституційний механізм Європейського Союзу. У багатьох сферах політики (наприклад, освіта, пенсійне забезпечення, охорона здоров'я тощо) уряди держав-членів ЄС не проводять єдиної юридично закріпленої політики, а приймають рішення в рамках власних національних політик при цьому застосовуючи обмін інформацією, використання та координацію найкращого практичного досвіду, використовуюваного у різних державах. Ця методика навчання на прикладі інших держав називається «відкритим методом координації». Основними етапами координації як про-

---

держава загального добробуту та інтеграція з погляду історичного інституціоналізму / Г. Фалкнер // Європейська інтеграція / укладачі М. Яхтенфукс, Б. Колір-Кох. – К.: ВД КМА, 2007. – С.315–337.

⁴⁴ Liebfried, St., European social policy. Between fragmentation and Integration / St. Liebfried, P. Pierson. -Washington D.C., 1995.; Pollack, M. The new institutionalism and the EC Governance: The promise and limits of institutional analysis in / M. A. Pollack. // Governance. – 1996. – № 9. – PP.429– 458.

⁴⁵ Armstrong, K. The 'Europeanisation' of Social Exclusion: British Adaptation to EU Co-ordination / K. Armstrong // BJIPIR. – 2006. – Vol. 8 – PP. 79–100.

⁴⁶ Коніуш, М. Концепція соціальної моделі в Європейському Союзі / М.Коніуш // Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: монографія / за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2007. – С.116– 119.

цесу є: 1) встановлення пріоритетів Союзу у поєднанні зі специфічними часовими рамками для їхньої реалізації у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах; 2) встановлення, у випадку необхідності, якісних та кількісних індикаторів успіху, а також проведення бенчмаркінгу, співрозмірного з світовими показниками й орієнтованого на потреби кожної держави-члена; 3) «інтеграція» спільних європейських цінностей у національні та регіональні політики із встановленням специфічних цілей і з розробкою тих заходів, які враховують національні та регіональні відмінності та 4) періодичний моніторинг й оцінка прогресу, спрямована на взаємне навчання учасників політичного процесу. Характерною рисою відкритого методу координації є фактична відсутність санкцій за недотримання чи неналежну реалізацію загальноєвропейських пріоритетів. Набув найбільшого поширення у сфері соціальної політики ЄС як спосіб узгодження національної соціальної політики із загальноєвропейськими орієнтирами, який передбачає спільне визначення цілей та принципів європейської соціальної політики на певний період часу; встановлення показників, орієнтирів розвитку; перенесення європейських установок на національний рівень, їх адаптація у національній та регіональній політиці та постійний моніторинг, оцінку й звітність про досягнення цілей.

Відкрита економіка, Open economy – національне господарство, напрям розвитку якого визначається тенденціями, що діють у світовому господарстві. На ступінь відкритості впливають розміри країни, чисельність населення, розмір внутрішнього ринку, відносна забезпеченість сировиною, географічне розташування, особливості національної політики держави, характер зовнішньоекономічних зв'язків.

Відкритий уряд, Open government – відносно необмежений потік інформації від уряду, до широкого загалу, мас-медіа та представницьких органів, який базується на принципі «громадськість має право знати».

Відновні джерела енергії, Renewable energy sources – невикопні відновні джерела енергії (вітер, сонце, геотермальні джерела, морські хвилі, приливи, біомаса, газ з природних ґрунтових виїмок, газ, що утворюється в процесі очищення стічних вод, біогази).

Відносні переваги, Comparative advantage – у торгівлі країни з іншою країною означають її спроможність більш ефективно використовувати ресурси при виготовленні певного товару, а отже, мати передусім цінові переваги у торгівлі цим товаром на міжнародному ринку. Відмінність внутрішніх цін та світових цін дозволяє країні отримати вигоду від торгівлі на світовому ринку продукцією, за якою вона має відносні переваги. Реалізація відносних переваг країни зумовлює товарну структуру її зовнішньої торгівлі.

Відповідальний уряд, Responsible Government – уряд, підзвітний представницькому органу (парламенту) або відповідальний перед ним, а через нього і перед громадянами.

Відповідальність, Responsibility – ключова концепція сучасної теорії та практики управління, яка означає, що управлінці несуть відповідальність за здійснення визначеного набору обов'язків або задач, та повинні дотримуватись правил й стандартів, які визначаються їхніми посадовими обов'язками. При цьому існує чітка ієрархія відповідальності управлінця перед безпосереднім керівником, чи контролюючим органом. Керівник організаційного підрозділу, у визначених правилами випадках, може також нести відповідальність за дії підлеглих⁴⁷.

Відповідальність міністерства (індивідуальна відповідальність), Ministerial Responsibility – доктрина, яка передбачає відповідальність міністра за дії (помилки) підлеглих йому службовців. Теоретично ця доктрина має утворити ланцюжок підзвітності, який з'єднує державних службовців із громадськістю через міністрів та законодавчий орган, але на практиці її реалізація залежить від намірів та доброї волі уряду. Дана доктрина поширена в більшості парламентських та змішаних систем, але найчіткіший вигляд має у Сполученому Королівстві⁴⁸.

Відповідний орган, Competent authority – зазвичай цей термін означає урядовий департамент або інший орган, який займається даною справою. Він є «відповідним», оскільки має юридичні права і відповідальність.

Відходи, Waste – будь-яка речовина або предмет, що входить до категорії, визначеної в додатку I директиви Ради ЄС №75/442, які їх власник викидає або зобов'язаний викинути⁴⁹.

Віза, Visa – означає дозвіл, виданий державою-членом, або рішення, прийняте цією державою, яке необхідне для: в'їзду для запланованого перебування в державі-члені або в кількох державах-членах на строк, що загалом не перевищує 90 днів; в'їзду для транзиту через територію цієї держави-члена або кількох держав-членів.

⁴⁷ Пал Л. Аналіз державної політики. – К.: Основи, 1999. – с.16

⁴⁸ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. – p.404

⁴⁹ Рамкове законодавство ЄС щодо відходів охоплює: Directive 2006/12/EC of the European Parliament and of the Council of 5 April 2006 on waste (codified version of Directive 75/442/EEC as amended); Council Directive 91/689/EEC of 12 December 1991 on hazardous waste; Decision 2000/532/EC establishing a list of wastes, as amended; eglulation (EC) No 1013/2006 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on shipments of waste Для повної інформації щодо законодавства ЄС про відходи див. EU Waste Legislation <http://ec.europa.eu/environment/waste/legislation/a.htm>

Військовий комітет [ЄС] (ВКЄС), Military Committee (MC; EUMC) – найвищий військовий координаційний орган ЄС, утворений у рамках Ради ЄС. Він складається з Міністрів оборони держав-членів, котрих на сталій основі представляють їх постійні військові представники. ВКЄС забезпечує Комісію з політики та безпеки (PSC) порадами та рекомендаціями стосовно усіх військових питань у рамках ЄС. ВКЄС має постійного голову. Він має звання генерала армії або адмірала флоту (чотириохзіркового офіцера), і є переважно колишнім Міністром оборони однієї з держав-членів. Його обирають Міністри оборони держав-членів, і затверджує Рада. Його каденція триває три роки. Будучи головою, він є речником ВКЄС, засідає у Комісії з політики та безпеки, а також є присутнім на засіданнях Ради, на котрих розглядаються питання, пов'язані з військовими аспектами. Він виконує функцію військового радника Генерального Секретаря/Верховного Представника Ради (SG/HR) з усіх військових питань, особливо з метою забезпечення зв'язності в межах структури кризис-менеджменту ЄС⁵⁰.

Включення до головних пріоритетів (пріоритетизація), Mainstreaming – урахування певного питання чи проблеми в усіх політиках ЄС та надання йому пріоритету. Наприклад, при прийнятті кожного рішення в ЄС необхідно враховувати його вплив на оточуюче середовище. Іншими словами, питання, пов'язані з охороною оточуючого середовища, «включені до головних пріоритетів».

Власні ресурси, Own resources – основний засіб наповнення бюджету ЄС, що формуються на основі чотирьох типів відрахувань: 1) мито на імпорт з третіх країн сільськогосподарської продукції; 2) митні збори внаслідок застосування спільного митного тарифу на імпорт з третіх країн; 3) відрахування від надходжень податку на додану вартість до національних бюджетів за гармонізованою ставкою; 4) додатковий ресурс, який полягає у відрахуванні певного відсотка від ВВП країни.

Внутрішні кордони, Internal borders – кордони між державами-членами ЄС, тобто спільні сухопутні кордони, у тому числі авто та залізничні вокзали, аеропорти та морські порти для внутрішніх рейсів. З метою забезпечення свободи пересування товарів, осіб, послуг та капіталу у межах простору свободи, безпеки та правосуддя контроль на внутрішніх кордонах був скасований.

Внутрішньогалузева торгівля, Intra-sectoral trade – обмін між країнами, диференційованими продуктами однієї галузі

Води Спільноти, Community waters – води, що знаходяться під суверенітетом або юрисдикцією держав-членів ЄС, за винятком вод суміжних з територіями, зазначеними у додатку II Договору (заморські країни та території).

⁵⁰ http://consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=1065&lang=en

Врядування в ЄС, EU Governance – охоплює правила, процеси та поведінку, яка вливає на спосіб, у який виконуються повноваження, зокрема, стосовно відкритості, участі, підзвітності, ефективності та узгодженості. Цей термін використовується для позначення управління на всіх щаблях: наднаціональному, національному, регіональному, місцевому та інколи, на рівні певних економічних секторів. У межах цієї системи важливу роль відіграють національні системи державного управління, які відповідають за імплементацію політик ЄС в усіх державах-членах. Маючи лише центральний рівень управління, ЄС в процесі реалізації своїх спільних політик залежить від урядів держав-членів, які імплементують його акти вторинного законодавства. Задяки існуванню спільних норм та правил, наприклад, таких як взаємне визнання, виконання кожним урядом держави-члена власних внутрішніх зобов'язань залежить від якості здійснення політики Спільноти його партнерами з інших держав-членів⁵¹.

Встановлені обсяги, Assigned amounts - кількісні зобов'язання зі зниження викидів відносно базового року, ухвалені країнами Додатку Б Кіотського протоколу.

Встановлення критеріїв оцінювання процесу, Process benchmarking – детальне вивчення всередині групи організацій процесів, які дають певний результат, з метою з'ясування причин відмінностей у діяльності і запозичення найкращого досвіду⁵².

Встановлення критеріїв оцінювання результатів, Results benchmarking – порівняння діяльності низки організацій, що надають схожі послуги. У державному секторі така методика дозволяє громадськості робити висновок про те, чи місцеві постачальники послуг ефективно використовують ресурси в порівнянні з іншими подібними постачальниками. За відсутності конкурентного тиску, який діє у приватному секторі, це може бути значним стимулом до підвищення продуктивності⁵³.

Встановлення критеріїв оцінювання стандартів, Standards benchmarking – визначення стандарту діяльності, якого повинна досягнути ефективна у своїй роботі організація. Оприлюднення провокуючо-змагального стандарту може мотивувати персонал і продемонструвати зобов'язання вдосконалювати забезпечувані послуги. Інформація щодо досягнення організацією певного стандарту у своїй діяльності може використовуватись її керівництвом як засіб моніторингу.

⁵¹ Див.: Preparing Public Administrations for the European Administrative Space // SIGMA PAPERS. – №23. – 1998. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/dataoecd/20/56/36953447.pdf>

⁵² Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. с.10-11

⁵³ Там же

Вступаюча країна (державна), *Acceding-country (accession state)* – це країна-кандидат на вступ до ЄС, яка подала заяву; заява прийнята і переговори щодо вступу до ЄС скінчилися виконанням нею Копенгагенських критеріїв членства.

Вторинні джерела права ЄС, *Secondary sources of EU Law* – одна з форм джерел права ЄС, що базуються на односторонніх актах та угодах ЄС. Їхньою властивістю є містити в собі приписи, спрямовані на реалізацію, тобто на використання, виконання, дотримання й застосування положень первинного законодавства. Зазвичай *односторонні акти* поділяють на дві категорії: 1) типові акти, тобто ті, які зазначені в Статті 249 Договору про заснування Європейської Спільноти – постанови, директиви, рішення, висновки та рекомендації (*regulations, directives, decisions, opinions and recommendations*); 2) акти, які не зазначені в Статті 249 (т.зв. «нетипові» акти), зокрема, такі, як повідомлення, програми, білі та зелені книги, (*communications, programmes and white and green papers*). *Угоди* включають: міжнародні договори підписані Спільнотою чи Європейським Союзом та третьою країною чи зовнішньою організацією, договори між державами-членами, а також міжінституційні угоди (тобто угоди між інституціями ЄС).

Вторинне законодавство ЄС, *Secondary EU Law* – теж саме, що й **Вторинні джерела права ЄС.**

Вторинне регулювання, *Secondary regulation* – позначає регулювання, яке здійснюється офіційною особою (міністром) або органом врядування (місцева влада) шляхом введення підзаконних актів.

Г

Галузеві регуляторні агентства, *Sectoral regulators* – регуляторні органи, які утворюють уряди держав-членів ЄС із метою забезпечення ефективного функціонування ринку та належної конкуренції згідно законодавства ЄС в окремих галузях, які мають особливе значення для надання послуг загального економічного інтересу (*Services of general economic interest*) – телекомунікації, транспорт, енергетика, поштові, комунальні послуги тощо. Наприклад, у Сполученому Королівстві існує ряд окремих регуляторних агентств, які контролюють надання послуг загального економічного інтересу: *Ofgem* – регулює ринок енергетики; *Ofwat* – підприємства водопостачання; *Ofcom* – комунікації; *ORR* – залізничні послуги; *CAA* – авіадиспетчерські послуги.

Галузеві угоди ЄС, *EU Sectoral agreements* – одна з форм міжнародних договорів ЄС із третіми країнами. Галузеві угоди, які розвиваються через постійно діючі галузеві діалогами, набули особливого значення для поглиблення та розширення відносин з Китаєм. Галузеві діалоги сприяють усуненню потенційних регуляторних перешкод, поширенню інформації про потенційні можливості та

встановленню бізнес контактів. Постійні обміни спеціалістів, офіційних осіб та представників бізнес спільнот сприяють взаєморозумінню та наповненню реальним змістом «стратегічного партнерства» між ЄС та Китаєм.

Гарант договорів, Guardian of the Treaties (Watchdog of the acquis) – так називають Європейську Комісію, яка часто бере на себе функції нагляду за дотриманням первинного та вторинного права ЄС та ініціаторки процедур проти компаній, держав-членів чи інституцій, що його порушують (особливо це стосується конкурентного права ЄС та положень, що регламентують функціонування єдиного ринку).

Гармонізація, Harmonisation – термін, який часто зустрічається в документах європейських інституцій у контексті розширення й може мати декілька значень: 1) процес цілеспрямованого зближення та узгодження законодавчих систем та нормативно-правових актів держав-членів ЄС з метою досягнення несуперечності законодавства, усунення колізій та дотримання спільних правових стандартів у рамках однієї правової системи (у відповідності зі ст. 94 та 95 ЕС). Перш за все це стосується усунення правових бар'єрів, у межах компетенції Спільноти, щодо свободи переміщення товарів, послуг, працівників та капіталу задля забезпечення схожих правових наслідків та мінімальних зобов'язань; 2) спосіб правової інтеграції, юридичний механізм досягнення мети європейського інтеграційного утворення з метою поступового узгодження правових актів держави-члена (держави-кандидата) з правовим доробком (*acquis communautaire*) ЄС; 3) це система заходів щодо узгодження національних технічних норм і стандартів та координація державних політик та задля вільного обігу продукції та послуг на усій території ЄС (ст. III-172 (4) Лісабонського договору: «Гармонізаційні заходи» та ст. III-209: «Гармонізація засобів»). На відміну від розповсюдженого стереотипу, *технічна гармонізація* не має на меті повну уніфікацію, часто це означає, що країни ЄС взаємно визнають свої технічні та безпекові норми щодо продукції та послуг. У значеннях 1 та 2 термін «гармонізація» взаємозамінно використовується як синонім до терміну «(правове) наближення» [(legal) approximation] (*див. n.1,4,5 ст. 95 ЕС та Справа Суду ЄС C-39/90 Denavit [1991] ECR I-3069*)⁵⁴. У цьому контексті директиви та постанови можуть становити суміш положень, які вимагають максимум та мінімум гармонізації й можуть застосовуватись або на основі статусу домашньої країни, або – країни-господаря. Якщо законодавча норма (як правило директива, але й інколи постанова) вважається *положенням максимальної гармонізації*, це означає, що національне право не може перевищувати положення цього акту. На практиці це приводить до заборони *позолочення (Gold Plating)* європейського правового акту при його транспонуванні у національне

⁵⁴ Judgment of the Court (Second Chamber) of 20 June 1991. -Denkavit Futtermittel GmbH v Land Baden-Württemberg case C-39/90 ECR I-3069. Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61990J0039:EN:HTML>

законодавство. Позолочення (Gold Plating) – це термін, який описує дії держав-членів під час транспонування законодавства ЄС у національне, які виходять за межі вимог і процедур передбачених вихідною директивою доповнюючи його їхніми додатковими зобов'язаннями щодо звітності, процедурними вимогами або більш суворими штрафними санкціями. Вимога максимальної гармонізації може спричинити до відміни існуючого національного закону – наприклад, прийняття Директиви про нечесну комерційну практику привело до відміни Акту про торговельні описи (1968) у Сполученому Королівстві. Традиційно європейське законодавство надзвичайно рідко передбачало максимальну гармонізацію. Проте відтоді, як де-регулювання набуло пріоритету на порядку денному ЄС, максимальна гармонізація стала застосовуватись набагато частіше, оскільки виникли побоювання того, що держави-члени інколи використовують національну імплементацію європейського права як нагоду для розвитку протекціонізму «з чорного ходу». Якщо законодавча норма Спільноти (як правило директива, але й інколи постанова) вважається *положенням мінімальної гармонізації*, то це означає, що вона встановлює пороговий рівень, який повинно досягнути національне право. Проте положення національного права можуть перевищувати вимоги законодавчої норми Спільноти, якщо це вважається за необхідне. На практиці на рівні Спільноти легше досягнути згоди щодо запровадження положення законодавства на цій основі, оскільки це означає, що існуючі національні правові положення у галузі прав споживачів чи захисту довкілля залишаються без змін. Тому переважаюча більшість європейського законодавства раніше приймалась саме на цій основі. Проте зі зростанням вимог щодо дерегулювання зростаюча частина нормативних актів ЄС приймається на основі положень про максимальну гармонізацію. Значна частина директив та рекомендацій складається із суміші положень максимальної та мінімальної гармонізації.

Гармонізація технічних норм і стандартів, Technical harmonisation and standardisation – це система заходів щодо узгодження національних технічних норм й стандартів та координації державних політик задля вільного обігу продукції та послуг на всій території ЄС. Первинний імпульс до гармонізації національних норм і стандартів у Спільноті дали Директива Комісії 70/50 та справа «Dassonville»⁵⁵. Вони трактували їх як технічні перешкоди для торгівлі між країнами-членами Спільноти, які повинні бути усунені відповідно до ст. 28 Договору про заснування Спільноти. 7 травня 1985 р. було прийнято Резолюцію Ради про *Новий підхід до технічної гармонізації і стандартизації*⁵⁶, у

⁵⁵ Judgment of the Court of Justice, Dassonville, Case 8/74 (11 July 1974) Preliminary ruling of the Court as regards the free movement of goods and competition (interpretation of Articles 30 to 33, 36 and 85 of the EEC Treaty, now Articles 28, 30 and 81 of the EC Treaty). Режим доступу: http://www.ena.lu/judgment_court_justice_dassonville_case_8-74_11_july_1974-030003004.html

⁵⁶ Council Resolution of 7 May 1985 on a New Approach to technical harmonisation and standardisation [OJ C 136 of 04/06/85]. Резолюція доступна за вказаними реквізитами через

якій уперше були прописані стратегія і методика гармонізації технічних норм країн-членів. Базовими принципами Нового підходу стали: 1) гармонізація національних законодавств щодо технічних стандартів обмежується встановленням *необхідних вимог (essential requirements)* до продукції, відповідність яким є достатньою підставою допуску цієї продукції на єдиний ринок Спільноти; 2) відповідність продукції вимогам директив забезпечується дотриманням її технічних характеристик, що прописані у гармонізованих стандартах; 3) впровадження гармонізованих чи інших стандартів залишається добровільним і виробник завжди може дотримуватись інших стандартів, що відповідають необхідним вимогам; 4) продукція, виготовлена у відповідності до гармонізованих стандартів, користується перевагами, які надаються продукції, що відповідає відповідним необхідним вимогам. Принципи Нового підходу не застосовуються до продуктів харчування, продукції хімічної та фармацевтичної промисловості, транспортних засобів і тракторів. Гармонізація стандартів у цих секторах економіки відбувається відповідно до законодавчих актів, прийнятих інституціями Спільноти ще до 1985 р. На основі Резолюції Ради від 7 травня 1985 р. на сьогоднішній день прийнято понад 25 директив із гармонізації, які відносяться до безпеки споживчих товарів. Вони стосуються таких категорій товарів як будівельні матеріали, іграшки, косметика, електротехніка, прилади та обладнання, упаковки, вибухонебезпечні речовини тощо⁵⁷. Символом відповідності виробу нормам, зазначеним у директивах ЄС, є маркування *CE (Certified for Europe)*. Наявність такого символу на продукції (імпортній чи внутрішнього виробництва) означає, що виробник провів необхідну процедуру оцінки цього товару і може вільно реалізовувати його на ринку ЄС.

Гармонізована система опису і кодування товарів (ГС або Гармонізована система), Harmonised Commodity Description and Coding System (HS) – міжнародна система опису, класифікації та кодування товарів, розроблена та підтримувана Світовою митною організацією (СМО), *World Customs Organisation (WCO)*⁵⁸, незалежною міжурядовою організацією, що налічує більше 170 держав-членів з штаб-квартирою в Брюсселі. Гармонізована система використовує номенклатуру з 6 цифр. Окремі країни можуть розширити номенклатуру до 8 або 10 цифр. Більш ніж 200 країн, митних та економічних союзів, які представляють 98% світової торгівлі використовують HS як основу для стандартизації кодування: митних тарифів та митного контролю, міжнародної торговельної статистики, країни походження, збору міжнародного

пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

⁵⁷ Повний перелік директив з усіма їх реквізитами міститься у: Guide to the implementation of directives based on the New Approach and the Global Approach. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000. – P. 12-13. – Режим доступу: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/newapproach.htm>

⁵⁸ World Customs Organization. <http://www.wcoomd.org/home.htm>

оподаткування, торговельних переговорів, транспортних тарифів та статистики, моніторингу контрольованих товарів.

Гендерна диференціація, Gender differentiation – метод соціальної класифікації, в основу якого покладено біологічні відмінності між чоловіком і жінкою, котрим надається соціологічне значення.

Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС), General Agreement on Trade in Services (GATS) – додаткова угода (Додаток 1В) до Марреської Угоди про заснування СОТ (1994), яка встановлює багасторонні рамки принципів та правил торгівлі послугами з метою її розширення на основі транспарентності та поступової лібералізації задля економічного росту та розвитку задіяних торговельних партнерів⁵⁹.

Генеральні адвокати, General Advocates – призначувані за загальної згоди держав-членів на шестирічний термін посадові особи Суду ЄС. Згідно Ст. 223 Амстердамського договору членами Суду ЄС повинні бути особи, чия неупередженість та незалежність не підлягає жодним сумнівам та володіють професійними кваліфікаціями необхідними для призначення на найвищі судові посади у державах-членах з яких вони походять. Генеральні адвокати користуються схожими правами й повноваженнями що й судді, але їх основна роль не стосується судочинства, а надання у відкритому судовому засіданні цілком неупереджених, незалежних порад й консультацій та вмотивованих висновків щодо справ, які розглядаються Судом ЄС з метою допомоги Суду у виконанні своїх завдань. Висновки генеральних адвокатів завжди виносяться до прийняття Судом ЄС рішення. У багатьох випадках Суд ЄС приймає рішення, виходячи з цих висновків, хоча в деяких випадках йому не вдавалося дотриматися цієї практики. Генеральні адвокати являють собою феномен, який властивий системам континентального права.

Генеральні директорати (ГД), Directorates General (DGs)⁶⁰ – головні адміністративні підрозділи Комісії, на кшталт «Міністерств». Генеральний Секретаріат Ради ЄС та Генеральний Секретаріат Парламенту також складаються з окремих Генеральних директоратів, але вони є малочисельними, наділені меншими повноваженнями й на загал менш відомими. Обов'язком Генеральних директоратів Комісії є впровадження політики Спільноти або забезпечення її впровадження державами-членами, а також здійснення адміністративних повноважень щодо розподілу бюджету в межах окремих політик та структурних фондів. Генеральні директорати в свою чергу поділяються на Директорати (Directorates) та Відділи (Units). Кожний ГД відповідає за окремий напрям політики або певні завдання Союзу й готує проекти законодавчих пропозицій Комісії. Очолює ГД генеральний директор, підпорядкований відповідному

⁵⁹ WTO Services Trade. http://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/serv_e.htm

⁶⁰ Commission's Directorates-General and Services. http://ec.europa.eu/dgs_en.htm

члену Комісії (Комісару), однак кількість і коло повноважень генеральних директоратів не обов'язково збігаються з кількістю та повноваженнями членів Комісії. Призначення службовців ГД відбуваються на основі конкурсу та просування по службі, хоча розподіл посад також повинен відповідати принципам належного представництва всіх громадян держав-членів. На додаток до цього існує неписане правило, згідно якого Генеральний Директор та Комісар, який курує роботу даного ГД повинні бути громадянами різних держав-членів, наскільки це практично можливо. Станом на 1 вересня 2008 р. Європейська Комісія складалася з 24 Генеральних директоратів з спільних політик та зовнішніх відносин та 13 загальних Генеральних директоратів та служб обслуговування (наприклад, юридична служба). З огляду на нерівномірність розвитку окремих політик Спільноти, ГД відрізняються за обсягом своїх функцій, розмірами й кількістю персоналу. Окремі Генеральні Директори зустрічаються час від часу для обговорення взаємозв'язків та дублювань у діяльності їх ГД, що інколи приводить до «міжусобиць» в Колегії Комісарів⁶¹. Зокрема, ГД відповідальний за бюджет намагається тримати під наглядом усі витрати Спільноти, а отже, і діяльність інших ГД, хоча з меншим успіхом та повноваженнями, ніж це здійснюють національні Міністерства фінансів.

Генеральні директорати з спільних політик та зовнішніх відносин:

Генеральний директорат з питань сільського господарства та розвитку сільської місцевості, Directorate-General for Agriculture and Rural Development (*DG AGRI*) – складається з 12 окремих Директоратів, які займаються усіма аспектами Спільної сільськогосподарської політики (ССП), включаючи ринкові заходи, фінансування, розвиток сільської місцевості та міжнародні відносини у галузі сільськогосподарської політики.

Генеральний директорат з питань бюджету, Directorate-General for Budget (*DG Budget*) – відповідальний за отримання від інституцій ЄС, котрі приймають бюджет – Парламенту та Ради ЄС – ресурсів необхідних для імплементації політик Союзу та дотримання належного управління й звітування щодо використання фондів Спільноти. Бюджетна роль ГД полягає в плануванні витрат Спільноти у середньостроковій фінансовій перспективі та сприянні конструктивному діалогу між інституціями ЄС при прийнятті щорічної бюджетної процедури.

Генеральний директорат з питань конкуренції, Directorate General for Competition (*DG COMP*) – відповідає за розвиток і реалізацію конкурентної політики Спільноти та дотримання правил конкуренції згідно Договорів Спільноти задля ефективного функціонування ринку та підвищення конкурентоздатності європейської економіки й добробуту споживачів.

⁶¹ European Union Encyclopedia and Directory 2008, Europa Publications Ltd; 8th Revised edition 2007 p.54-55

Генеральний директорат з економічних та фінансових справ, Directorate General for Economic and Financial Affairs (DG ECFIN) – забезпечує щоденне функціонування Економічного та монетарного союзу.

Генеральний директорат з питань освіти та культури, Directorate-General For Education And Culture (DG EAC) – сприяє розвитку безперервного навчання, мовного та культурного різномаяття, науково-культурних обмінів та залученості європейських громадян.

Генеральний директорат з питань зайнятості, соціальних справ та рівних можливостей, Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (DG EMPL) – сприяє розвитку сучасної, інноваційної та стабільної Європейської соціальної моделі, яка забезпечує створення більшої кількості кваліфікованих робочих місць у суспільстві, побудованому на соціальному залученні та рівних можливостях. Відіграє ключову роль в узгодженні економічної, соціальної політик та політики зайнятості.

Генеральний директорат з питань підприємництва та промисловості, Directorate-General for Enterprise and Industry (DG Enterprise) – забезпечує відповідність політик ЄС завданню підвищення конкурентноздатності підприємств ЄС, створенню нових робочих місць та економічному росту. Відіграє ключову роль у втіленні Лісабонської стратегії через управління програм стимулювання підприємництва та інновацій.

Генеральний директорат з питань охорони навколишнього середовища, Environment Directorate-General (DG ENV) – ініціює та розробляє нове законодавство та контролює дотримання державами-членами погоджених заходів у сфері охорони довкілля.

Генеральний директорат з питань риболовства та морських справ, Directorate General for Fisheries and Maritime Affairs (DG FISH) – забезпечує досягнення пріоритетів Спільноти у галузі рибальства, морського права та морських справ.

Генеральний директорат з питань здоров'я й прав споживачів, Directorate General for Health and Consumers (DG Sanco) – відповідає за дотримання законодавства ЄС з питань охорони здоров'я та захисту споживачів національними, регіональними та місцевими органами влади держав-членів.

Генеральний директорат з питань інформаційного суспільства та засобів масової інформації, DG Information Society & Media (DG INFSO) – забезпечує інтегрований підхід щодо політик ЄС задля розвитку Інформаційного суспільства Спільноти.

Генеральний директорат з питань внутрішнього ринку та послуг, The Internal Market and Services Directorate General (DG MARKT) – відповідаль-

ний за питання формування внутрішнього ринку ЄС у цілому та забезпечення свободи надання послуг, руху капіталу та засновницької діяльності. Розробляє та впроваджує політики, спрямовані на розвиток динамічної та конкурентоспроможної економіки ЄС.

Генеральний директорат Об'єднаного дослідницького центру, Joint Research Centre Directorate General (JRC) – надіє незалежні науково-технічні поради для ЄК та держав-членів на підтримку політик ЄС. Сім науково-дослідницьких інститутів Об'єднаного дослідницького центру розміщені в п'яти різних містах Європи: Геел (Бельгія), Іспра (Італія), Карлсруе (Німеччина), Петген (Нідерланди), Севілья (Іспанія).

Генеральний директорат з питань правосуддя, свободи та безпеки, Directorate-General for Justice, Freedom and Security (DG JFS) – забезпечує досягнення простору правосуддя, свободи та безпеки на території всього ЄС.

Генеральний директорат з питань регіональної політики, Directorate General for Regional Policy (DG REGIO) – відповідає за зміцнення економічної, соціальної та територіальної згуртованості шляхом усунення нерівностей у розвитку регіонів та держав-членів ЄС.

Генеральний директорат з питань наукових досліджень, Research Directorate General (DG RTD) – відповідає за розвиток політики ЄС у галузі наукових досліджень та розвитку технологій задля підвищення конкурентноздатності європейської економіки; координує наукові дослідження ЄС з дослідженнями, що проводяться державами-членами та надає підтримку іншим напрямкам політики ЄС (довкілля, енергетика, охорона – здоров'я, регіональний розвиток) задля побудови Європейського простору наукових досліджень.

Генеральний директорат з питань оподаткування та митного союзу, Taxation and Customs Union Directorate-General (DG TAXUD) – управляє, захищає та розвиває митний союз, як важливу складову захисту зовнішніх інтересів ЄС, а також бореться з усуненням податкових перешкод, що перешкоджають вільній діяльності компаній та осіб на території держав-членів, розвитку конкурентноздатності та економічному зростанню Спільноти.

Генеральний директорат з питань енергетики та транспорту, Directorate-General for Transport and Energy (DG TREN) – крім розробки енергетичної та транспортної політик також управляє фінансовими програмами розвитку Транс'європейських мереж, технологічного розвитку та інновацій.

Генеральний директорат з питань розвитку Directorate-General for Development (DG DEV) – формулює політику розвитку щодо країн АКТ (*Африкансько-Карибсько-Тихоокеанського регіону*) та проводить відповідні дослідження.

Генеральний директорат з питань розширення, Directorate-General for Enlargement (DG ELARG) – відповідальний за процес розширення ЄС та проведення переговорного процесу з країнами-кандидатами.

Управління Європейської Комісії співпраці та допомоги ЄС, European Commission's EuropeAid Co-operation Office (AIDCO) – управляє програмами зовнішньої допомоги ЄС та відповідає за впровадження інструментів зовнішньої допомоги Комісії; фінансуються як з бюджету ЄС, так і з Європейського фонду розвитку.

Генеральний директорат з зовнішніх відносин, Directorate-General for External Relations (DG RELEX) – допомагає формуванню зовнішньої політики ЄС та діяльності Комісара з зовнішніх відносин з метою формування ідентичності ЄС на міжнародній арені. У своїй діяльності тісно співпрацює з іншими Генеральними Директоратами, особливо ГД з питань розвитку, ГД з питань торгівлі, EuropeAid та ECHO.

Генеральний директорат гуманітарної допомоги Європейської Комісії, Humanitarian Aid Directorate-General, (ECHO) – завдання директорату полягає в наданні термінової допомоги (продуктів, матеріалів та практичної участі) жертвам природних і суспільних катастроф і конфліктів за межами Союзу. Надання такої допомоги базується на принципах недискримінації, неупередженості та гуманності. Вона розподіляється партнерами Генерального директорату, а саме, недержавними організаціями, агентствами гуманітарної допомоги ООН та інших міжнародних організацій.

Генеральний директорат з питань торгівлі, Directorate-General for Trade (DG TRADE) – сприяє розвитку торговельної політики ЄС на основі високоякісного аналізу, визначаючи та переглядаючи торговельні інтереси Спільноти з протекціоністських та інтервенційних засад; у випадках, коли цього вимагає торговельне законодавство ЄС, веде двох та багатосторонні переговори від імені Спільноти на основі запропонованих Комісією та затверджених Радою директив; здійснює моніторинг та забезпечує виконання міжнародних договорів ЄС у сфері торгівлі.

Загальні Генеральні директорати та служби обслуговування:

Генеральний директорат з питань комунікацій, Communication Directorate-General (DG Communication)

Європейський офіс по боротьбі з шахрайством, European Anti-fraud Office (OLAF)

Офіс статистики ЄС, Eurostat

Офіс публікацій, Publications Office

Генеральний Секретаріат, Secretariat General

Бюро радників з європейської політики, Bureau of European Policy Advisers (BEPA)

Генеральний директорат з питань інформаційних технологій, Informatics Directorate-General (DIGIT)

Офіс інфраструктури та логістики, Infrastructures and Logistics (Brussels (OIB), Luxembourg (OIL))

Служба внутрішнього аудиту, Internal Audit Service (IAS)

Генеральний директорат з питань адміністрації та персоналу, Personnel and Administration Directorate-General (DG Personnel_Administration)

Генеральний директорат з питань усного перекладу, Interpretation Directorate-General

Генеральний директорат з питань письмового перекладу, Translation Directorate-General (DGT)

Юридична служба, Legal Service

Генетично модифіковані організми (ГМО), Genetically modified organisms (GMOs), – називають організми, генетичний матеріал (ДНК) яких змінювався не внаслідок відтворення та природної рекомбінації, а через додавання модифікованого гена чи гена іншого біологічного виду. Законодавство Спільноти щодо ГМО існує з 1998 року. У своїх діях у цій сфері ЄС прагне, дотримуючись правил єдиного ринку, захистити здоров'я людей та природне довкілля. Є закони про використання, поширення, збут ГМО та виявлення їх у продуктах. Крім того, ЄС ухвалив заходи з упровадження положень Картагенського протоколу з біобезпеки про транскордонне розповсюдження ГМО. Перш, ніж потрапити на ринок ЄС, генетично модифікований продукт зазнає суворої перевірки. Здійснюється така перевірка в лабораторіях, що належать до європейської мережі Спільного дослідного центру Європейської Комісії. Крім того, законодавство ЄС чітко регламентує принципи маркування продуктів з вмістом ГМО.

Географічні інформаційні системи (ГІС), Geographic information systems (GIS) - інформаційно-обчислювальна система, призначена для фіксації, збереження, модифікації, керування, аналізу і відображення усіх форм географічної інформації. ГІС використовується багатьма дослідниками в галузі вивчення проблем навколишнього середовища, для визначення різних показників на географічній сітці.

Геополітика, Geopolitics – взаємозв'язок між географією і політикою та його вплив на національні інтереси і відносну силу держав.

Геостратегія, Geostrategy – використання сили держави для досягнення геополітичних цілей враховуючи реалії міжнародної силової гри – тобто сутність, інтереси і наміри противника, союзника, національних і транснаціональних груп, які входять до світової Спільноти.

Гетеборзька Європейська Рада (2001), Göteborg European Council (2001) – засідання Європейської Ради, яке відбулось в м. Гетеборгу 15-16 червня 2001 р., щоб підготувати політичні домовленості щодо подальшого розвитку Союзу. Під час засідання було підтверджено прориви у переговорах з країнами-кандидатами та погоджено рамки успішного завершення розширення, а також висунуто на перший план дебати про майбутнє ЄС; погоджено стратегію стійкого розвитку та додано екологічний вимір до Лісабонського процесу працевлаштування, економічної реформи та соціальної згуртованості; вироблено домовленості щодо економічної політики, націленої на утримання рівня зростання та заохочення структурних реформ; виражено готовність до спільних дій у поточних кризах, зокрема кризах на Близькому Сході та на Західних Балканах.

Глобалізація, Globalisation – процес становлення світу як цілісності; складовими цього процесу можна вважати: світовий рух капіталу та робочої сили; створення глобального виробництва; активізацію діяльності міжнародних та наднаціональних структур; розвиток інформаційних технологій та миттєве й вільне поширення інформації; взаємопроникнення культур тощо.

Глобальне врядування, Global Governance – це комплекс офіційних та неофіційних інститутів, механізмів, відносин, норм та процесів між державами, ринками, громадянами та організаціями, як міжурядовими, так і недержавними, за допомогою яких на глобальному рівні формулюються колективні інтереси, встановлюються права і обов'язки, а також врегульовуються розбіжності.

Глобальний екологічний фонд (ГЕФ), Global Environment Facility (GEF) -Незалежний міжнародний фінансовий суб'єкт, чия діяльність реалізується через Програму розвитку ООН, Програму охорони навколишнього середовища ООН, і Світовий Банк. ГЕФ надає фонди для фінансування додаткових витрат для того, щоб проект став екологічно привабливим.

Гнучкі механізми, Flexibility mechanisms - встановлені Кіотським Протоколом механізми, що надають можливість збільшити гнучкість і зменшити витрати на зниження викидів. В рамках Протоколу зазначені три основні механізми: Механізм чистого розвитку (Clean Development Mechanism), торгівля викидами (emissions trading) і спільне впровадження (Joint Implementation).

Годувальник, Careg – 1). той, хто утримує кого-небудь; 2). переносно, про те, що є джерелом засобів до існування; 3). той, хто годувє і доглядає кого-небудь або годує їжу.

Голова Комісії, President of the Commission – посада голови виконавчої гілки ЄС, яка була запроваджена у 1957 році. Голова призначається Європейською

Радою та Європейським Парламентом терміном на 5 років. Роллю голови є надавання політичного напрямку Комісії та представлення її у зовнішніх відносинах. Він стоїть на чолі колегії з 26 інших Європейських Комісарів, кожен з яких представляє одну з держав-членів Європейського Союзу (крім країни походження Голови), і кожного з яких голова наділяє функціями міністрів. Він скликає та головує на засіданнях членів Комісії та може призначати їх відповідальними за конкретні види діяльності або ж формувати робочі групи. Урешті-решт, він представляє саму Комісію. У цій ролі він бере участь у засіданнях Європейської Ради та групи семи чільних індустріалізованих країн й Росії (G8), а також у головних дебатах Європейського Парламенту та Ради Міністрів Європейського Союзу. Тому, хоча робота Комісії й ґрунтується на принципі колективної відповідальності, Голова є чимось більшим, аніж «першим серед рівних». На даний момент Головою Комісії є Хосе Мануель Барозо (José Manuel Barroso), котрий обійняв цю посаду наприкінці 2004 року. Він є членом Європейської народної партії та колишнім прем'єр-міністром Португалії.

Голова (Президент) Європейської Ради, European Council President – ротаційна посада, яку упродовж шести місяців обіймає глава чи прем'єр-міністр головуючої держави-члена ЄС та виконує завдання щодо координації підготовчої роботи та головування на засіданнях (саммітах) Європейської Ради. Окрім престижності, посада Голови Європейської Ради на сьогодні не наділена жодними виконавчими повноваженнями, оскільки вона не має відповідної легітимності на кшталт глави держави, а лише тимчасовий статус *першого серед рівних* глав держав-членів ЄС. Тому часто цю посаду також називають Діючий голова (*President-in-Office*). Разом з тим Голова Європейської Ради має право представляти ЄС і Європейську Раду у зовнішніх відносинах та повинен офіційно звітувати перед Європейським Парламентом після кожного самміту, а також на початок і на завершення періоду головування.⁶² Порядок денний саммітів також визначається Головою, тому існує потенційна можливість для зловживання з боку головуючої держави з метою просування на порядку денному ЄС власних національних інтересів. Головуюча країна також має право запрошувати до засідань додаткових переговорників.⁶³ Зі вступом в дію положень Лісабонського договору Європейська Рада більш не застосовуватиме систему ротаційного головування, як у Раді Європейського Союзу, але на 2,5 роки призначатиме повноцінного голову, який не обійматиме жодної іншої національної посади. Нова посада вже отримала напівофіційну назву Президента Європейського Союзу (President of the European Union)⁶⁴. Точні обриси, повноваження та розподіл обов'язків з іншими офіційними по-

⁶² http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_4/index_en.htm

⁶³ http://europa.eu/european-council/index_en.htm

⁶⁴ Mahony, Honor «Member states consider perks and staff for new EU president. EU Observer 2008-04-14. <http://euobserver.com/9/25968>

садами у ЄС поки-що залишаються невизначеними. Очевидно її природа та подальша роль буде значною мірою визначатись особистістю першого Президента. Згідно існуючих пропозицій Президент ЄС вибиратиметься на 2,5 роки шляхом голосування кваліфікованою більшістю в Європейській Раді й схожим чином можемо бути усуненим з посади. На відміну від посади Голови Європейської Комісії це призначення не вимагатиме затвердження у Європейському Парламенті.⁶⁵ Передбачається, що повноваження Президента носитимуть в основному адміністративний характер й зосереджуватимуться на п'яти ключових сферах: 1) головування під час засідань Європейської Ради та формуванні порядку денного; 2) забезпечення належної підготовки засідань Європейської Ради та тяглості у співпраці з Головою Європейської Комісії; 3) сприяння розбудові згуртованості та консенсусу серед членів Європейської Ради; 4) звітування перед Європейським Парламентом про результати кожного з засідань Європейської Ради; 5) забезпечення зовнішнього представництва ЄС у сфері спільної безпекової політики (спільно з Верховним представником Союзу з питань спільної зовнішньої та безпекової політики). Проте все ще існують суттєві перетини між повноваженнями пропонованої посади Президента, головою ЄК та Верховним представником, особливо у сфері зовнішньої політики, залишаючи відкритим питання щодо реального впливу Президента ЄС. Існують також побоювання щодо того, чи Президент матиме достатнє забезпечення людськими та фінансовими ресурсами для ефективного виконання своїх обов'язків. За відсутності власного інституційного забезпечення, Президент може перетворитись на «футбольний м'яч» у грі лідерів держав-членів ЄС.⁶⁶

Голова (Президент) Ради ЄС, President of the Council of the the European Union (President of the Council) – загалом цю посаду обіймає міністр закордонних справ головної держави-члена ЄС, який головує на засіданнях *Ради з загальних питань та зовнішніх відносин*. При інших конфігурації Ради ЄС посаду Голови Ради ЄС обіймають профільні міністри уряду головної держави-члена (наприклад, у Раді з сільського господарства – міністр сільського господарства головної держави-члена тощо).

Головування (або Президентство) в Раді Європейського Союзу, Presidency of the Council of the European Union (The Council Presidency) – головування в Раді Європейського Союзу, яке держави-члени обіймають по черзі упродовж шести місяців. Держави-члени ЄС, одна за одною, беруть на себе обов'язки щодо організації та забезпечення роботи Ради Європейського Союзу, контролю за виконанням її завдань, сприяння ухваленню політичних та правових

⁶⁵ http://europa.eu/scadplus/constitution/europeancouncil_en.htm

⁶⁶ Peter van Grinsven, (September 2003). «The European Council under Construction» Netherlands Institution for international Relations. http://www.nbiz.nl/publications/2003/20030900_cli_paper_dip_issue88.pdf

рішень та посередницьких функцій між державами-членами. Фактично немає єдиного Голови Ради ЄС, оскільки завдання щодо головування та завдання напрямку розвитку Європейського Союзу покладатися на весь національний уряд держави-члена, яка на цей період головує в ЄС. Головування держави-члена в той же шестимісячний період також поширюється на головування в Європейській Раді, яке здійснює її прем'єр-міністр чи глава держави. Основним завданням головування в Раді Європейського Союзу є організація та ведення засідань Ради ЄС, в усіх її конфігураціях. Проте на практиці вирішення існуючих труднощів та пошук компромісів являється одним з найважливіших завдань головування, якому присвячується значна частина зусиль та часу. Хоча головування й надалі відбувається за принципом шестимісячної ротації, починаючи з 2007 р. поточна держава-член, що головує в ЄС, тісно співпрацює з попередньою на наступною головуючою державою над спільною політичною програмою. Тому головування зараз де-факто часто виконується командою, яка спільно співпрацює впродовж 1,5 років для досягнення більшої тяглості щодо порядку денного ЄС. При цьому теперішній Голова зазвичай продовжує роботу розпочату його попередником. Слід зазначити, що ця структура поки-що не є офіційно узаконеною, хоча відповідні зміни й передбачені у положеннях Лісабонського договору. Почерговість потрібних голосувань передбачена, таким чином, щоб кожна з трійок була представлена керівниками, як нових, так і старих членів ЄС, задля передачі відповідного досвіду щодо головування. Окрім цього Лісабонський договір пропонує відділити головування в Європейській Раді від головування в Раді ЄС запровадивши виборну посаду Президента Європейської Ради, а також запровадити посаду Міністра Союзу з закордонних справ для головування у відповідній Раді ЄС.

Горизонтальні політики, Horizontal policies – політики ЄС, що впливають на загальні умови суспільно-політичного та економічного життя кожної держави-члена. Для їх досягнення держави-члени узгоджують набір спільних цілей, застосовуваних засобів та перелік конкретних заходів щодо п'яти широких сфер соціальної та економічної політики: 1) регіонального розвитку; 2) соціального прогресу; 3) оподаткування; 4) конкуренції; 5) захисту навколишнього середовища. Всі ці спільні горизонтальні політики були започатковані на етапах творення митного союзу та спільного ринку й постійно зазнають подальшого розвитку задля досягнення подальших цілей, які визначаються етапом розбудови Економічного і монетарного союзу та політичної інтеграції. Спільна **регіональна політика** з допомогою *Структурних фондів* має на меті допомогти біднішим регіонам Спільноти справитись із посиленою конкуренцією та викликами міжрегіональної торгівлі з боку більш розвинутих регіонів, які спричинені єдиним ринком та Економічним й монетарним союзом (ЕМС). Запровадження ЕМС, який передбачає відмову від коректування обмінного курсу національних валют, як засобу регулювання та

збалансовування розвитку національних економік мало б катастрофічні наслідки для бідніших держав-членів без ефективної регіональної політики покликаній забезпечити трансфери достатнього об'єму капіталів від багатших до бідніших регіонів ЄС. Спільна регіональна політика перш за все спрямована на досягнення соціальної та економічної згуртованості ЄС. Прискорення процесу європейської інтеграції від середини 80-х спричинився до значного прогресу у галузі спільної **соціальної політики**, яка охоплює такі сфери, як професійне навчання, соціальний захист, а також охорона здоров'я та праці робітників. Цей процес отримав нового імпульсу на етапі ЕМС, який спричинився до втрати національними урядами здатності застосовувати цілий ряд економічних та монетарних інструментів, а отже, й їхньої здатності самотужки вирішувати соціальні проблеми. Тому Амстердамський договір визначив сприяння зайнятості як один з пріоритетів Спільноти й запровадив скоординовану стратегію стимулювання зайнятості. Спільна **податкова політика** визначила завдання, які виходять за рамки вимог Договору про Європейську економічну спільноту щодо фіскальної нейтральності. Держави-члени досягли суттєвих успіхів у заміні кумулятивних багаторівневих податків з продажу на єдиний узгоджений податок на додану вартість, структура якого була значним чином гармонізованою на всьому просторі ЄС. Скасування податкових кордонів, яке було досягнуто за рахунок зближення рівнів ПДВ та акцизних зборів здійснило суттєвий внесок до завершення побудови єдиного ринку. З розвитком Економічного та монетарного союзу виникає необхідність наближення також рівня корпоративних та депозитних податків. **Спільна політика конкуренції** відіграє роль економічного регулятора спільного ринку. Вона запобігає відновленню сегментації ринку, забороненого єдиним ринком, шляхом домовленостей між великими компаніями. Вона також не дозволяє ТНК використовувати їх домінантне становище чи монополізацію ринку шляхом поглинання незалежних компаній. Що стосується державного втручання роллю **спільної політики конкуренції** є обмежити його лише тією допомогою, яка співпадає із загальною метою корегування механізму виробничих структур ЄС до зовнішніх чи внутрішніх змін. **Спільна політика охорони довкілля** є життєво важливою для забезпечення якості життя громадян ЄС. В європейській економіці, яка зазнає значної міжнародної конкуренції, завданням розробників політики є знаходити ті засоби, які дозволяють поєднувати необхідність економічного зростання з базовими вимогами збереження довкілля, відповідно до цілісної програми стабільного розвитку ЄС.

Горизонтальні угоди про кооперацію, Horizontal cooperation agreements – це угоди між підприємствами, що знаходяться на одному рівні економічного процесу, тобто безпосередніми ринковими конкурентами.

Гравітаційна модель (торгівлі), Gravitational model – модель, розроблена у працях Ліндера (1961), Тінбергена (1962) і Ліннермана (1966) і застосовується

у емпіричних міжнародних економічних дослідженнях для оцінки факторів, які формують зовнішньоторговельні потоки між країною та її торговельними партнерами. Відповідно до цієї моделі товарообіг між певними країнами [i] та [j] має бути пропорційний добутку величини ВВП цих країн та обернено пропорційний квадрату відстані перевезень між суб'єктами цих країн:

$$T = \frac{V_i \cdot V_j}{R_{ij}},$$

де V_i та V_j – обсяги ВВП країн і та j; R_{ij} – середня відстань транспортування.

Гравці політики, Policy stakeholders – індивіди або групи, які мають свою частку в політиці, через те що вони не тільки впливають на прийняття урядових рішень, а й підпадають під їх дію.

Громада, Community – населення певної географічної місцевості, яке має спільні органи місцевого врядування; в широкому сенсі – будь-яка соціальна група, об'єднана спільною приналежністю до території, релігії, культури, етносу, громадським утворенням тощо. Інші назви – община, спільнота.

Громадська думка, Public Opinion – висловлювання громадських позицій або думок стосовно питань політики, які посадові особи вважають за доцільне враховувати.

Громадянство ЄС, EU citizenship – концепція європейського громадянства, запроваджена із вступом в дію. Маастрихтського договору (01.11.1993р.). Громадянство ЄС надає особі низку прав, у тому числі свободу пересування й проживання; право обирати та бути обраним на місцевих та європейських виборах у кожній державі-члені, дипломатичний і консульський захист з боку органів будь-якої держави ЄС в третій країні, де немає представництва рідної країни громадянина ЄС; право на подання скарги Європейському омбудсменові.

Громадянське суспільство, Civil society – складний і рухомий комплекс захищених законом недержавних інституцій (переважно добровільні асоціації та приватні організації), що перебувають поза прямим державним контролем. Здебільшого вони є ненасильницькими, самоорганізованими, саморегульованими. Як правило термін використовується як об'єднуюча назва усіх організацій і товариств, які не є частиною уряду держави, представляють вільні зв'язки, спілки, групи інтересів або інші групи суспільства. Сюди входять, наприклад, профспілки, товариства працевдавців, охорони природи, об'єднання жінок, сільськогосподарських працівників, інвалідів тощо. Ці інституції знаходяться в постійному зв'язку між собою та з державними інституціями, які є для них рамкою, звужуючи та водночас уможливаючи їхню діяльність.

Сильне громадянське суспільство, яке базується на великій кількості та широкому розмаїтті неурядових асоціацій і організацій, є основою розвиненої демократії. З огляду на те, що ці організації мають великий досвід у своїх сферах діяльності і є зацікавленими в реалізації і моніторингу державної політики, інституції ЄС проводять регулярні консультації з громадянським суспільством та прагнуть, щоб воно було як найбільш залучене до творення політик на європейському рівні⁶⁷.

Громадянський діалог, Civil dialogue – це консультації з громадянським суспільством, які проводяться у зв'язку з підготовкою Європейською Комісією політик та законопроектів. Громадянський діалог має ширше значення, ніж «суспільний діалог».

Група Помпиду, Pompidou Group – [повна назва – Група співпраці для боротьби зі зловживанням наркотиками та контрабандою наркотиків (Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs)] є багатофункціональним міждержавним форумом співпраці для запобігання зловживанню наркотиками та їх контрабанді, котрий постав у 1971 році, за пропозицією покійного Президента Франції Жоржа Помпиду, та був включений до складу Раду Європи у 1980 році. На початках до цього неформального форуму входило сім європейських країн – Франція, Бельгія, Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди, Великобританія – котрі мали намір поділитися досвідом у боротьбі зі зловживанням наркотиками та їх контрабандою. Масштаби співпраці були згодом розширені, до неї було запрошено нові країни, і нагепер до Групи Помпиду входять 35 держав-членів. У 1980 році Група була включена в інституційну структуру Ради Європи й сьогодні є частиною, Генерального Директорату з соціальної згуртованості (DG III – Directorate General of Social Cohesion). Незабаром після приєднання до Ради Європи, Група зайнялася однією з ключових рис своєї роботи: компілюванням та гармонізацією інформації з метою ретельного відслідковування тенденцій наркозалежності. Від 1990 року технічна співпраця була поширена на країни Центральної та Східної Європи. Крім того, неєвропейські країни, такі як Канада та США, також були запрошені до участі у попередніх заходах. Основною місією Групи Помпиду є робити внесок у розвиток багатофункціональних, інноваційних, дієвих та побудованих на доказах напрямків політики щодо наркотиків у країнах-членах. Вона намагається поєднувати політику, практику та науку, і особливо зосереджується на реаліях місцевого впровадження програм, що стосуються боротьби з наркотиками.

⁶⁷ Кін Дж. Громадянське суспільство. Старі образи, нове бачення / Пер. з англ. Олександр Гриценко. – К.: К.І.С., 2000. – с. 15

Група ТРЕВІ, Trevi group – робоча група у справах боротьби проти тероризму та екстремізму⁶⁸. Trevi є аббревіатурою, що розшифровується як Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence International.

Групи інтересів, Interest groups – групи тиску, які репрезентують інтереси окремих ділових або професійних груп, зокрема ділових організацій, професійних асоціацій та профспілок⁶⁹.

Групи сприяння, Promotional groups – групи, що сприяють просуванню загальної справи або ідеї, члени яких, на відміну від груп інтересів, не належать до конкретних професійних кіл, а походять із широких суспільних верств.

Групи суспільного інтересу, Public interest groups – групи тиску, які підтримують широкі цілі, вигідні всьому суспільству⁷⁰.

Групи тиску, Pressure groups – приватні добровільні організації, які бажають впливати на конкретні напрями державної політики чи контролювати їх без прагнення увійти до уряду або контролювати державну політику в цілому.

Гуманітарний розвиток, Human development – це розвиток людини як індивіда та особистості, яка є водночас продуктом соціального розвитку, разом з розвитком культури і цивілізації вона творила і творить сама себе, розвиває свої фізичні і духовні здібності, вдосконалює пізнання світу й соціальних процесів.

Д

Двосторонні угоди, Bilateral agreements – міжнародні двосторонні угоди, які регулюють відносини ЄС із третіми країнами. З боку ЄС договірною стороною є Європейська Спільнота та усі її країни-члени. Наприклад, відносини Швейцарії з ЄС регулюються на основі серії двосторонніх договорів, які за змістом відмінні від Угоди про *Європейський економічний простір* (СЕА) з країнами *Європейської асоціації вільної торгівлі*.

Двосторонні преференційні торговельні угоди, Bilateral preferential trade agreements – ЄС практикує різні типи торговельних угод із широким колом країн та регіонів світу. З огляду доступу на єдиний ринок, надаваного цими угодами, ієрархія виглядає в такий спосіб (найбільш

⁶⁸ Tony Bunya Trevi, Europol and the European state. <http://www.statewatch.org/news/handbook-trevi.pdf/>

⁶⁹ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. –p.688

⁷⁰ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –p.330

привілейоване положення спочатку): 1) Європейський економічний простір (ЄЕП) з Норвегією, Ісландією та Ліхтенштейном. 2) Європейські угоди із країнами Центральної й Східної Європи, які згодом приєдналися до ЄС. 3) Договір про стабілізацію та асоціацію з Хорватією і колишньою Югославською Республікою Македонія. 4) Угоди про вільну торгівлю зі Швейцарією, Туреччиною, Ізраїлем, Єгиптом, Йорданією, Марокко, Тунісом, Алжиром, Ліваном і Сирією. 5) Угоди про партнерство з 78 країнами Африки, Карибського басейну й Тихого океану, колишніми колоніями європейських країн. 6) Загальна система преференцій, що дає переважний доступ до єдиного ринку ЄС певних товарів з 145 країн, що розвиваються. 7) Взаємне визнання угод зі США й Канадою. 8) Угоди про партнерство й співробітництво з 10-членами Співдружності Незалежних Держав. 9) Договір про міжрегіональну асоціацію з державами Андського пaktu, Меркосур, Центральноамериканського митного союзу, Ради по співробітництву країн Перської затоки й асоціації держав Південно-Східної Азії. 10) Різні торговельні угоди з іншими країнами, включаючи Китай, Австралію, Нову Зеландію, Південну Африку, Аргентину, Бразилію, Індію, Пакистан, Мексику й Південну Корею. Різні ступені доступу до єдиного ринку, представлені в цих угодах, відбивають політичні пріоритети ЄС.

Декларація Шумана, Schumann Declaration – пропозиція міністра закордонних справ Франції Роберта Шумана, оприлюднена 9 травня 1950 р., щодо об'єднання під єдиним керуванням вугільних і сталеплавильних ресурсів, передусім Франції та Німеччини, а також інших європейських країн, і створення Європейської спільноти з вугілля та сталі. Заклала підґрунтя європейської інтеграції.

Демографічна політика, Demographic policy – цілеспрямоване формування оптимального в довготерміновій перспективі типу відтворення населення.

Демократичний мир, Democratic peace – ліберальна теорія, яка виходить з того, що мир залежить від розвитку ліберальних демократичних інституцій в середині країни та збільшення кількості демократичних країн у світі, оскільки, як стверджує основна теза цього напрямку, демократії не воюють між собою.

Демпінг, Dumping – імпорт товару за ціною, заниженою в порівнянні з нормальною вартістю даного товару в країні-експортері; нормальна вартість встановлюється на основі ціни, що фактично сплачується або має бути сплачена за аналогічний товар у ході нормальної торгової операції між незалежними сторонами в країні-експортері. Правове визначення демпінгу у Спільноті базується на ознаці цінової дискримінації на двох різних ринках, а не на ознаці заниження експортної ціни нижче собівартості товару. Встановлення факту

демпінгу полягає у порівнянні ціни продукту, що експортується у Спільноту, і «нормальної вартості» аналогічного продукту.

Демпінгова маржа, Dumping margin – це різниця між експортною ціною та нормальною вартістю товару.

День Європи, 9 травня, Europe Day, 9th May – в цей день 1950 року Роберт Шуман, тодішній міністр закордонних справ Франції, проголосив свою відому промову, в якій подав ідею європейської інтеграції як способу гарантування миру та будівництва добробуту у післявоєнній Європі. Його пропозиції стали підґрунтям того, що сьогодні відоме як Євросоюз. Тому 9 травня щороку отожнюється з народженням Євросоюзу.

Департаменталізм, Departmentalism – відцентрові тенденції в бюрократичних структурах, які зміцнюють індивідуальність окремих департаментів та агентств, що дає їм можливість дбати лише про власні інтереси та чинити опір як політичному контролю, так і намаганням посилити адміністративну дисципліну.

Дерево гри, Game tree – в теорії ігор, які часто використовуються для моделювання ситуацій в різних суспільно-політичних науках (міжнародні відносини, державне управління, аналіз політики, політичні науки тощо) графічне зображення послідовності вибору дій гравцями, а також виграшів, визначених для кожного з цих послідовних виборів.

Дерево обмежень, Constraints tree – у теорії аналізу політики наочне зображення обмежень та перешкод на шляху до досягнення намічених цілей.

Дерегуляція, Deregulation – скасування урядового контролю над промисловістю в цілому або над окремою галуззю з тим, щоб вона могла діяти в умовах конкурентного, ринкового середовища.

Держава, State – 1) сукупність людей, території, на якій вони проживають, та суверенної влади на території компактного проживання даної спільноти; 2) організація політичної влади у суспільстві, яка користуючись своїми повноваженнями спрямовує і організовує за допомогою норм права діяльність людей та соціальних груп, а також здійснює захист інтересів своїх громадян; 3) особлива організація політичної влади у соціально неоднорідному суспільстві, яка відстоює насамперед інтереси домінуючих груп цього суспільства та здійснює управління суспільством користуючись своєю монополією на легітимне застосування сили на даній території. Статус будь-якої держави значним чином залежить від визнання іншими державами її внутрішнього та зовнішнього суверенітету над визначеною територією.

Держава загального добробуту, Welfare state – концепція, згідно з якою держава, що діє на основі ринкової системи господарювання, законодавчо бере

на себе відповідальність за захист та підвищення добробуту всіх її членів шляхом компромісу інтересів незалежних профспілок та об'єднань підприємців й з допомогою ефективних механізмів перерозподілу доходів через державний бюджет передбачає запобігання негативним соціальним явищам, сприяє розвитку системи соціальних виплат і послуг та демократизації суспільства. Іншими словами, це система страхування найманих робітників та членів їх сімей від втрати доходу в разі неможливості працювати через хворобу, інвалідність, вік або смерть. Сучасна держава всезагального добробуту доповнює систему соціального забезпечення певною формою соціальної допомоги. Ідеологія держави загального добробуту набула поширення в західних демократіях після Другої світової війни.

Держава-нянька, Nanny state – держава, яка має широкі всеохоплюючі соціальні зобов'язання перед своїми громадянами.

Держава-член, Member state – країни, які належать до Європейського Союзу, є «державами-членами». Цей термін також часто вживається для означення урядів цих держав. Від 1 травня 2004 р. державами-членами ЄС є: Бельгія, Республіка Чехія, Данія, Німеччина, Естонія, Греція, Іспанія, Франція, Ірландія, Італія, Кіпр, Литва, Латвія, Люксембург, Угорщина, Мальта, Нідерланди, Австрія, Польща, Португалія, Словенія, Словаччина, Фінляндія, Швеція, Великобританія, від 1 січня 2007 р. – Болгарія і Румунія.

Державна допомога, State aid – використання державних ресурсів для сприяння розвитку певних видів економічної діяльності або захисту окремих національних секторів виробництва. Регулювання державної допомоги є надзвичайно важливим питанням для єдиного ринку ЄС, оскільки національна підтримка певних виробництв чи виробників в окремих країнах-членах робить їх більш конкурентноздатними перед виробниками інших країн-членів, порушуючи тим самим правила чесної конкуренції. Проблема державної допомоги регулюється ст. 87-89 Римського договору. Заборонена будь-яка державна допомога, що реально або потенційно порушує конкуренцію між країнами-членами ЄС. Разом з тим у Договорі не йдеться про допомогу фірмам, чії товари і послуги беруть участь тільки в місцевому або національному обігу і не виходять на ринки інших країн ЄС. Договором також не обмежується допомога компаніям, що експортують свою продукцію в країни, що не є членами ЄС (ці відносини регулюються ст. 132). У цілому Спільнота дотримується досить суворой політики щодо участі держави у функціонуванні ринку і застосовує всілякі заходи для попередження виникнення будь-якої залежності підприємств від державних субсидій, допомоги чи створення державних монополій. Головним критерієм необхідності, втручання інституцій Спільноти у внутрішню інвестиційну політику держав-членів, як і при здійсненні інших напрямків загальноєвропейської конкурентної політики, є чинник впливу такої державної допомоги на конкуренцію та торгівлю в

межах спільного ринку. Ст. 87 Договору встановлює, що «допомога, надана в будь-якій формі державою-членом чи за рахунок державних ресурсів, що спотворює чи загрожує спотворити конкуренцію, надаючи переваги певним суб'єктам господарювання чи виробництву певних товарів, є несумісною з спільним ринком тою мірою, якою вона впливає на торгівлю між країнами-членами»⁷¹. Договір не дає чіткого визначення державної допомоги. Комісія і Суд ЄС достатньо широко трактують це поняття. Під допомогою розуміються будь-які вигоди і пільги, надані державою. Серед них такі: субсидії, спеціальні гарантії, постачання товарів і послуг на преференційних умовах, пільгові кредитні умови. Допомога передбачає створення умов, які були б недоступні фірмі в нормальних ринкових обставинах. Державна допомога вважається допустимою, якщо вона проводиться в рамках промислової або регіональної політики, а також у вигляді підтримки науково-дослідних і дослідницько-конструкторських робіт.

Державна політика, Public policy – сума прямих або опосередкованих дій системи органів державної влади згідно з визначеними цілями, напрямками, принципами для розв'язування сукупності взаємопов'язаних проблем у певній сфері суспільної діяльності, які впливають на повсякденне життя громадян.

Державна програма, Public program – система заходів, спрямованих на втілення державної політики; часто вона пов'язана зі створенням необхідних для цього організацій, адміністративних агентств, управлінь, бюро тощо.

Державне підприємство, Public undertaking – згідно Директиви Комісії 80/723⁷² (т.зв. Директиви гласності) це підприємства, на які державна влада може прямо чи опосередковано справляти домінуючий вплив завдяки володінню ними, фінансовій участі в них або встановленню правил, які регламентують їхню діяльність. Домінуючим вважається вплив, коли держава має більшу частину статутного капіталу підприємства, контролює більшість голосів акціонерів або може призначати основний склад управлінського чи спостережного органу. В системі законодавства ЄС немає норм, які б забороняли державну власність. У ст. 295 Договору про ЄСп зазначається, що цей договір не зачіпає норми, які визначають режим власності в країнах-членах. Крім того, в деяких рішеннях Суду ЄС визначено, що державам-членам дозволяється не тільки управляти державним сектором своєї економіки, а й розширювати його, поки таке розширення не буде вважатися порушенням будь-якого з основоположних принципів, на яких ґрунтується право Спільноти.

⁷¹ Європейський Союз: Консолідовані договори / Наук. ред. В. Муравйов. Переклад Ю. Петруся. – К.: «Port-Royal», 1999. – С. 86.

⁷² Цю директиву змінено у 1993 р. Директивою 93/84 від 30.09.93 (Official Journal of the European Communities. – 1993. – L 264). Директиви також доступні за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

Специфіка державних підприємств полягає в тому, що вони можуть не бути юридичними особами, а виступати підрозділами державних структур, які займаються економічною діяльністю. Головною критерій – наявність економічної діяльності.

Державна служба, Civil service – державний правовий і соціальний інститут, який в рамках своєї компетенції здійснює реалізацію цілей та функцій органів державної влади та управління шляхом професійного виконання службовцями своїх посадових обов'язків і повноважень, що забезпечують взаємодію держави та громадян у реалізації громадянами їх законних інтересів, прав й обов'язків. Державна служба у державах-членах ЄС володіє чітко визначеним статусом зайнятості, який, як правило, закріплено законодавчо відповідно до таких характеристик: державні службовці призначаються рішенням державної установи (органу влади) у відповідності з законом про державну службу; державні службовці є частиною більш широкої категорії зайнятих в цивільному центральному уряді та субнаціональному уряді; існує більша кількість законодавчо закріплених перешкод для їх звільнення у порівнянні з іншими групами найманих працівників; [73]. Базові принципи організації та діяльності державної служби визначаються основоположними цінностями, ідеями, положеннями та настановами, які встановлюють обґрунтовані закономірності її діяльності та напрямки реалізації компетенції, функцій, завдань, повноважень та обов'язків державних службовців. Загалом вони характеризують сутність державної служби, її найважливіші риси; загальний характер управлінської, законотворчої, організаційно-розпорядчої, консультативно-дорадчої та іншої діяльності; закономірності в системі організації та функціонування; значущість, законність і соціальну цінність правовідносин, що виникають у системі державної служби. Основні норми державної служби регулюють правові відносини, які складаються в процесі організації системи державної служби конкретної держави, статусу її державних службовців, гарантій і процедур та механізму проходження державної служби. Матеріальні норми державної служби окреслюють класифікацію посад та основні посадові характеристики, правовий статус державного службовця (права, обов'язки, право обмеження, пільги, гарантії і компенсації, відповідальність), способи заміщення посади, випробувальний термін, атестація, принципи відбору і розміщення державних службовців, підстави припинення державної служби, управління державною службою.

Державне управління, Public administration – практичні, організуючі й регулюючі дії держави щодо суспільної життєдіяльності людей з метою її упо-

⁷³ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPUBLICSECTORANDGOVERNANCE/EXTADMINISTRATIVEANDCIVILSERVICEREFORM/0,,contentMDK:20201644~pagePK:210058~piPK:210062~theSitePK:286367,00.html>

рядкування, збереження або змінювання, які спираються на владну силу держави.

Державний службовець, Civil servant – громадянин, який у встановленому законодавством порядку виконує роботу, що оплачується за рахунок коштів бюджету та займає державний пост чи посаду, шляхом обрання або призначення. На державного службовця поширюється дія законодавства про працю з особливостями, передбаченими законом про державну службу. У країнах ЄС державна служба є, здебільшого, замкнутою корпорацією, відокремленою від професійних політиків й перебування державних службовців на посаді (за винятком вищих категорій та посад), як правило не пов'язане із співвідношенням політичних сил у суспільстві.

Державні доходи, Revenues – податки, платежі, пожертви та інші джерела наповнення державного бюджету.

Державні соціальні стандарти, National social standards – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи (їх комплекс), на яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій. Базовим державним соціальним стандартом є прожитковий мінімум.

Державні соціальні гарантії, Social guarantees – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, які забезпечують рівень життя людини, не нижчий від прожиткового мінімуму.

Державний класифікатор продукції та послуг (ДКПП), National classification of goods and services (Goods and Services Registered in Ukraine) – дозволяє простежити принцип належності продукції до виду економічної діяльності та використовується для класифікації статистичної інформації в Україні.

Дефіцит демократії, Democratic deficit – поширений закид інституціям Європейського Союзу, яким на думку критиків, бракує демократичної відповідальності, а система прийняття рішень занадто відірвана від звичайних людей, які не розуміють її складної структури і складних юридичних текстів. ЄС намагається компенсувати цей дефіцит демократії через спрощення законодавства і покращення інформаційної політики, а також надання громадським організаціям можливостей здійснення більшого впливу на процес формування європейської політики. Громадяни Європи представлені у цьому процесі через Європейський Парламент. Проте стверджується, що Європейський Парламент є надто слабким у стосунках з Європейською Комісією і особливо з Радою Міністрів.

Децентралізація, Decentralisation – 1) у широкому розуміння – знищення, скасування або ослаблення централізації; 2) у вузькому – розширення прав

низових органів управління у країнах членах ЄС шляхом широкого перерозподілу ролей та відповідальності з метою створення сприятливих умов для участі нових гравців (органи місцевого врядування, недержавні організації) в процесі вироблення, здійснення та застосування законодавства і політик ЄС.

Децентралізовані (виконавчі) агентства, Decentralised Agencies – установи ЄС, які керуються європейським публічним правом відрізняються від інституцій Спільноти і мають власний юридичний статус. Децентралізовані агентства створюються відповідно до Постанови Ради (ЄС) No 58/2003 (OJ L 11, 16.01.2003)⁷⁴ для виконання окремих адміністративних завдань щодо управління однією чи кількома спільнотовими програмами. (Див. Агентства)

Децентралізована модель адаптації, Decentralised model of adaptation – передбачає наділення більшим обсягом повноважень і автономії галузевих міністерств у сфері адаптації національного права до права ЄС. Міністерство юстиції у **децентралізованій моделі** має більше компетенції, ніж структурний підрозділ у секретаріаті уряду, який підпорядкований прем'єр-міністру в централізованій моделі.

Джерела права ЄС, Sources of EU Law – це визначальний складник правової системи ЄС, до якої входять основні принципи права ЄС, судові справи Суду ЄС, право, що впливає із зовнішніх відносин ЄС та із доповнюючих правових норм у конвенціях, угодах, договорах тощо, що загалом складає надбання Спільноти, тобто *acquis communautaire*. Джерела права ЄС поділяють на основні, вторинні та додаткові. До основних джерел права ЄС в першу чергу відносяться чотири Засновницькі договори щодо заснування Європейських спільнот та ЄС та договори про внесення змін до засновницьких договорів. До вторинних джерел права ЄС відносяться нормативно правові документи, що базуються на Договорах ЄС. До додаткових джерел права ЄС відносяться рішення Європейського суду та загальні принципи права.

Діяльність, що здійснюється спільно (ДВС), Activities implemented jointly (AIJ) - започаткована в рамках Конвенції ООН про зміну клімату і полягає у тому, що промислово розвинені країни виконують свої зобов'язання зі зниження викидів парникових газів шляхом отримання квот в результаті фінансування заходів зі зниження викидів в країнах, що розвиваються, і в країнах з перехідною економікою. ДВС є пілотною фазою реалізації механізмів чистого розвитку (Clean Development Mechanism) і спільного впровадження (СВ) (Joint Implementation (JI)).

⁷⁴ Council Regulation (EC) No 58/2003. of 19 December 2002 laying down the statute for executive agencies to be entrusted with certain tasks in the management of Community programmes
Режим доступу: http://europa.eu/eur-lex/pri/en/oj/dat/2003/l_011/l_01120030116en00010008.pdf

Дія норм права ЄС, Effect of EU legal norms. Аналіз дії норм права ЄС показує певну семантичну різноманітність, яка вносить плутанину в точне визначення тих ознак правової норми ЄС, через які можна було б оцінити її ефективність у національних (внутрішніх) правопорядках держав-членів. Наприклад, способи проникнення права ЄС у національні (внутрішні) правові системи було визначено такими термінами, як «пряме застосування», «безпосереднє застосування», «безпосередня дія», «пряма дія», «безпосередність», не враховуючи, що реально ця сукупність термінів засвідчує дуже чіткі концептуальні відмінності.

Динамічні ефекти економічної інтеграції, Dynamic (long-run) effects of economic integration – економічні наслідки торговельної інтеграції, які виявляються пізніше, у довгостроковому періоді.

Директива, Directive – вид законодавчого акту ЄС. На відміну від постанови чи рішення, інструментів прямої дії, директива запроваджується через національне законодавство. Вона зобов'язує державу-члена у певний термін вжити заходів, спрямованих на досягнення визначених у ній цілей. Директиви – підпорядкований інструмент, вони повинні відображувати положення договорів, але вони так само, як і договори, мають верховенство над національним правом. Тож якщо якась країна не запровадила вчасно відповідну директиву до національного законодавства, вона однаково має силу закону в цій країні, і її порушення може бути оскаржено у Суді ЄС чи в національному суді.

Директива щодо державних закупівель, EU Public Sector Procurement Directive⁷⁵ – нова Директива щодо державних закупівель у ЄС замінює існуючі директиви, котрі стосуються державних закупівель послуг, постачань та робіт. Ця Директива включає в себе положення про рамкові угоди (framework agreements), які згідно зі Статтею 32 Директиви визначаються як «угоди з постачальниками, метою яких є встановити умови, котрими керуватимуться при наданні контрактів у заданий період часу, зокрема, аспекти ціни та кількості». Директива ЄС щодо державних закупівель застосовується у випадках, коли органи державної влади хочуть закупити товари, послуги чи роботи. Рамкова угода може сама по собі бути контрактом, до якого застосовуються правила закупівель ЄС. В альтернативі вона може бути просто угодою, за якою контракти формуються лише у випадках, коли товари, роботи та послуги відкликаються.

Добре (належне) врядування, Good (wise) governance – означає процес прийняття та впровадження політичних рішень, ведення публічних справ та управління публічними ресурсами, що здійснюється публічними (державними) інституціями без зловживань владою, корупції, з забезпеченням прав особи та повагою до принципів верховенства права.

⁷⁵ Directive 2004/18/EC, 31 March 2004

Добровільне обмеження експорту, Voluntary export restraints – застосовується у практиці ЄС як інструмент регулювання торговельних відносин з певними країнами чи групами країн при якому одна із сторін добровільно встановлює обмеження на експорт певного виду національної продукції до іншої сторони.

Добровільне повернення, Voluntary return – здійснювані у контексті імміграційної політики ЄС дії та процедури щодо репатріації, за взаємною згодою, людей, яким відмовлено у праві проживання (перебування) в державі-члені ЄС.

Добровільні заходи, Voluntary measures – заходи для зменшення викидів парникових газів, що застосовуються фірмами або іншими діючими суб'єктами при відсутності урядових зобов'язань.

Договір, Treaty – міжнародний нормативно-правовий акт, в який вступають сторони згідно міжнародного права (держави та міжнародні організації) і який вимагає ратифікації згідно національного законодавства для його введення в дію. Поруч з терміном «договір» у міжнародному праві також часто використовуються терміни «міжнародна угода», «протокол», «ковенант», «конвенція» тощо. Серед договірної бази, яка становить правову основу європейської інтеграції, як правило прийнято розрізняти декілька узагальнених категорій:

1) Європейські засновницькі договори, Founding Treaties (European Treaties) – чотири основні договори про заснування Європейських Спільнот та Європейського Союзу на яких базується процес європейської інтеграції:

*Договори про заснування Європейських спільнот, Treaties Establishing the European Communities:*⁷⁶

- *Договір про заснування Європейської спільноти вугілля та сталі*, Treaty Establishing the European Coal and Steel Community (ECSC) (Паризький договір, 1951).
- *Договір про заснування Європейської спільноти з атомної енергії*, Treaty Establishing the European Atomic Energy Community, EAEC or Euratom (Римські договори, 1957).
- *Договір про заснування Європейської економічної спільноти (ДЄЕС)* Treaty Establishing the European Economic Community, EEC Treaty, ТЕЕС (Римські договори, 1957).

Договір про заснування ЄС:

- *Договір про Європейський Союз (ДЄС)*, Treaty on European Union, TEU; (Маастрихтський договір, 1992).

⁷⁶ Повний офіційний текст усіх Договорів про заснування Європейських спільнот, заснування ЄС, Договорів про зміни та реформування основоположних договорів ЄС та Консолідовані версії договорів ЄС можна знайти на порталі EU Treaties and law. Режим доступу: http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

2) Договори про зміни та реформування засновницьких договорів, Amending Treaties:

- Єдиний європейський акт, *Single European Act, SEA (Люксембурзько-Гаазський договір, 1986)* – запровадив зміни, потрібні для того, щоб єдиний ринок почав функціонувати повною мірою від 1 січня 1993 року;
- Амстердамський договір щодо змін до Угоди про ЄС та Угод про заснування Європейських спільнот та пов'язаних актів, *Treaty of Amsterdam Amending the Treaty on European Union, The Treaties Establishing The European Communities and Related Acts (Амстердамський договір, 1997)*;
- Ніщський договір щодо змін до Угоди про ЄС та Угод про заснування Європейських спільнот та деяких пов'язаних актів *Treaty of Nice Amending The Treaty on European Union, The Treaties Establishing The European Communities and Certain Related Acts (Ніщський договір 2001)*;
- Договір про запровадження Конституції для Європи (ДКЄ), *Treaty establishing a Constitution for Europe, Constitution Treaty, (Римський конституційний договір, 2004)* – не вступив в дію, замінений Лісабонським договором 2007 р;
- Лісабонський договір щодо змін до Угоди про ЄС та Угод про заснування Європейських спільнот *Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community (Лісабонський договір, 2007)* – станом на 01.06.09 р. ратифікований 23 з 27 держав-членів ЄС, в дію поки-що не вступив;

3) Договори й акти про прийняття нових держав-членів, Accession Treaties:

- Договори від 1973 р. про приєднання до Європейських спільнот Данії, Ірландії та Великобританії;
- Договір від 1981 р. про вступ Європейських спільнот Греції;
- Договори від 1986 р. про приєднання до Європейських спільнот Іспанії й Португалії;
- Договори від 1995 р. про вступ до ЄС Австрії, Фінляндії і Швеції;
- Договір від 2004 р. про вступ до ЄС 10 нових держав-членів: Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Словенії, Латвії, Литви, Естонії, Мальти, Кіпру.
- Договір від 2005 р. про вступ до ЄС Болгарії та Румунії.

4) Додані до засновницьких договорів протоколи та декларації, Protocols, Declarations and other instruments:

- Конвенція про спільні інституції, підписана в один день з Римськими договорами (1957 р.), *Convention on certain institutions common to the European Communities*;
- Рішення від 8 квітня 1965 прийняте представниками урядів держав-членів щодо місяця розташування інституцій, певних органів та департаментів Європейських Спільнот, *Decision of the Representatives of the Governments of the Member States on the provisional location of certain institutions and departments of the Communities*
- Висновок щодо формальних процедур ревізії трьох засновницьких договорів;
- Договір про заснування єдиної Ради та єдиної Комісії Європейських спільнот (Договір про злиття), *Treaty establishing a Single Council and a Single Commission of the European Communities/Merger Treaty (Брюссельський договір, 1965)*;
- Договір про зміни до бюджетних положень, *Treaty amending certain budgetary provisions (Люксембурзький договір 1970)*;
- Договір про зміни до фінансових положень, *Treaty amending certain financial provisions (Брюссельський договір, 1975)*;
- Акт від 20 вересня 1976 р. щодо введення загальних і прямих виборів представників Європейського Парламенту, *Act concerning the election of the representatives of the European Parliament by direct universal suffrage, annexed to the Council Decision of 20 September 1976*;
- Рішення Ради від 31 жовтня 1994 щодо системи власних ресурсів Європейської Спільноти, *Council Decision of 31 October 1994 on the system of the European Communities' own resources*
- тощо;

Для зручності на практиці використовуються *консолідовані версії засновницьких договорів*, Consolidated versions of the Founding Traeties :

- *Консолідована версія Договору про заснування Європейської Спільноти (ДЄСп)*, Consolidated Version of the Treaty Establishing the European Community, EC Treaty, TEC (As amended by the Treaty of Amsterdam);
- *Консолідована версія Договору про Європейський Союз (ДЄС)* Consolidated Version of Treaty on European Union, TEU (As amended by the Treaty of Amsterdam);

Договір про Європейський Союз (ДЄС) (Маастрихтський договір), Treaty on European Union (TEU) – юридично закріпив створення нової організації – Європейського Союзу, яка базується на трьох опорах; встановив положення щодо Економічного та монетарного союзу (ЕМУ); сприяв поглибленню еворінтеграційних процесів е сфері індустріальної політики, захисту споживачів, освіти та професійної підготовки, культури та

соціального партнерства; запровадив поняття європейського громадянства; розширив застосування принципу субсидіарності та сприяв інституційному вдосконаленню ЄС.

Договір про запровадження Конституції для Європи (Римський конституційний договір, 2004) (ДКЄ), Treaty establishing a Constitution for Europe (Constitution Treaty) – мав юридично оформити Європейський Союз, уточнити його устрій, статус, природу відносин ЄС із державами–членами, їх громадянами, розмежувати повноваження в ЄС, закласти конституційні основи принципово нової моделі європейського законодавства тощо.

Додаткові джерела права ЄС, Sources of supplementary EU Law – одна з форм джерел права ЄС, яка, крім прецедентного права Європейського суду, охоплює міжнародне право та загальні принципи права. Додаткові джерела права надають можливість Європейському суду заповнити прогалини, залишені первинними та вторинними джерелами права ЄС. Зокрема, міжнародне право виступає джерелом натхнення для діяльності Суду при розгляді окремих справ. Тому Суд часто звертається до міжнародного писаного права, звичаєвого права та правозастосування. Для прикладу, при підтвердженні дії зовнішніх угод, укладених від імені Європейської Спільноти, Суд застосовує норми міжнародного права щодо повноважень підписання міжнародних угод, які походять від міжнародної правосособовості. Загальні принципи права – це неписані джерела права, розвинуті на основі прецедентного права Суду, які дозволяють йому застосовувати норми права ЄС у різних сферах, що безпосередньо не згадуються у договорах ЄС.

Додатковість спільнотової допомоги (Принцип додатковості), Additionality of Community assistance – позначає принцип, за яким участь Спільноти у певних проектах (наприклад, проектах з регіонального розвитку) передбачається тільки як додаток до національних ініціатив на умовах спів-фінансування. Дії Спільноти, отже, тут можна вважати «додатковими» до дій держав членів.

Дозвіл на викиди, Emission permit - виділення державою окремому підприємству дозволу на викид визначеної кількості речовини.

Дозвільна стаття СОТ, Enabling Clause of the WTO – положення, прийняте в рамках ГАТТ, яке дозволяє розвинутим країнам-членам надавати більш вигідні умови торгівлі країнам, що розвиваються. Є правовим підґрунтям Загальної системи преференцій (GSP) СОТ, згідно з якою розвинуті країни на невзаємній основі можуть надавати преференції товарам, які походять з країн, що розвиваються. ЄС часто надає такі преференції, обумовлюючи їх дією окремих країн щодо боротьби з торгівлею наркотиками, захисту навколишнього середовища чи дотримання певних стандартів умов праці.

Домогосподарство, Household – одна або декілька осіб, котрі мешкають в одному житлі, пов'язані родинними зв'язками та ведуть спільне господарство (спільні витрати на утримання житла, харчування тощо). (Наявність родинних зв'язків не є обов'язковим).

Доповідач, Rapporteur – депутат Європейського Парламенту, який у межах процедури спільного прийняття рішень відповідає за підготовку парламентського звіту.

Допоміжні інституції ЄС, Additional Institutions of the EU – включають в себе інституції, на які покладено обов'язки здійснювати такі функції допоміжного характеру, як консультативно-дорадча, фінансово-інвестиційна та контрольна.

Допомога ЄС, EU Aid – Європейський Союз загалом (Комісія та країни-члени) є одним з найбільших донорів гуманітарної та технічної допомоги у світі. Останнім часом надання гуманітарної допомоги як частина зовнішньої діяльності Європейської Спільноти набуло особливого значення, що пов'язано зі збільшенням кількості кризових ситуацій на планеті та прагненням Спільноти відігравати провідну роль у міжнародних гуманітарних місіях. В ЄК існує два окремих управління допомогою ЄС: Управління гуманітарної допомоги Європейської Комісії (ЕЧНО), завданням якого є надання термінової допомоги (продуктів, матеріалів та практичної участі) жертвам природних і суспільних катастроф і конфліктів за межами Союзу; Управління Європейської Комісії співпраці та допомоги ЄС (ЕuropeAid), яке займається управлінням європейських зовнішніх програм технічної допомоги, спрямованої на завдання розвитку та структурної розбудови.

Допомога перенесенню запасів на майбутній період, Carry-over aid – фінансова підтримка, спрямована на часткове покриття вартості переробки та зберігання, а також вартості деякої свіжої рибної продукції, що знімається з ринку за ціною вилучення. Розмір допомоги встановлюється щорічно, коли ціни фіксуються на наступний маркетинговий рік.

Допомога приватному зберіганню, Private storage aid – фінансова допомога, що надається для відшкодування частини витрат, пов'язаних зі зберіганням різних видів замороженої на борту рибальських суден рибної продукції, яка була вилучена з ринку внаслідок значного зниження цін на неї.

Дорадча група, Advisory group – позначає обраних експертів або зацікавлені сторони (наприклад, соціальні партнери, групи з питань довкілля), які зібралися разом і заснували консультативний орган на стандартній або спеціальній основі.

Доський раунд (Доська декларація, Доські переговори, Раунд «Доха-Розвиток»), Doha Development Round – сучасний раунд переговорів в рамках СOT, який розпочався в Доха (Катар) в листопаді 2001 р. Його завдання –

зниження бар'єрів світової торгівлі задля розвитку вільної торгівлі між країнами з відмінним рівнем доходів. Станом на 2008 р. ці переговори зайшли в глухий кут з-за відсутності спільних позицій з цілого ряду питань, що стосуються: сільського господарства, промислових тарифів, нетарифних обмежень торгівлі, послуг та торговельних компенсацій. Найбільші відмінності існують між розвинутими країнами, очолюваними ЄС, США та Японією, а також найбільшими країнами, що розвиваються, зокрема, Індією, Бразилією, Китаєм та Південною Африкою. Існують також суттєві протиріччя між ЄС та США щодо збереження сільськогосподарських субсидій, які створюють ефект торговельних бар'єрів. В рамках Доського раунду вже відбулася серія між-міністерських зустрічей та переговорів в Канкуні (2003), Гонконзі (2005), Женеві (2004, 2006, 2008), Парижі (2005) та Потсдамі (2007).

Друга опора, Second pillar – спільна зовнішня політика та політика безпеки, в якій рішення приймаються на міжурядовому рівні у відповідній конфігурації Ради ЄС.

Дублінська Конвенція, Dublin Convention – це міжнародно-правовий документ (прийнята в 1990 р., набула чинності в 1997 р.), який на основі низки критеріїв визначає державу, відповідальну за розгляд клопотань про надання притулку, поданих в одній з держав-членів Європейського Спільноти.

Е

Економічна інтеграція, Economic integration – об'єктивний процес, що супроводжується розвитком тісних економічних зв'язків на базі міжнародного поділу праці та факторів виробництва, який спостерігається між країнами задля узгодження економічного розвитку, зближення і взаємного доповнення національних економік, що здійснюються шляхом реалізації заходів договірною й автономною характеру з метою підвищення ефективності функціонування національних економічних систем і більш повного задоволення потреб їх суб'єктів. Економічна інтеграція охоплює усі без виключення сфери виробництва й обміну, призводить до формування єдиних господарчих комплексів та встановлення тісних зв'язків між його учасниками. Економічна інтеграція базується на положенні про поступове скорочення бар'єрів на шляху товарів, послуг, факторів виробництва – капіталу, праці та передбачає проведення відповідної спільної політики не тільки в межах угруповання, а й по відношенню до третіх країн. Такий підхід дозволяє виділити ряд найбільш загальних ознак міжнародної економічної інтеграції, серед яких вказують такі: 1) регульований процес, тобто передбачає погодження дій між країнами, що інтегруються; 2) в основі лежать ринкові економічні закони та механізми їх реалізації; 3) у ході інтеграції відбуваються структурні зрушення в економіці; 4) складаються більш ефективні господарські відносини. Серед основних цілей інтеграції можна назвати: сприяння економічному розвитку; ліквіда-

ція бар'єрів у міжнародній торгівлі; захист ринків від іноземної конкуренції. Конкретні форми взаємодії визначаються рівнем економічного розвитку країн угруповання, економічними та політичними мотивами. Згідно з найбільш поширеними класифікаціями економічна інтеграція, може набувати таких форм⁷⁷: *Зона преференційної торгівлі (ЗПТ)* [Preferential Trade Area (PTA)], *Зона вільної торгівлі (ЗВТ)* [Free Trade Area], *Митний союз* [Customs Union], *Єдиний ринок* [Single Market], *Економічний союз* [Economic Union], *Економічний і монетарний (рідше валютний) союз* [Economic and Monetary Union] (див. відповідні визначення у тексті глосарію).

Економічні права людини, Economic human rights – комплекс конституційних прав, спрямованих на забезпечення економічних потреб людини (право приватної власності, право на підприємницьку діяльність, право на користування об'єктами суспільної власності тощо).

Економічність, Efficiency – один з критеріїв оцінювання державної, або публічної служби у державах-членах ЄС, який акцентує увагу на необхідності мінімізації вартості ресурсів або державних засобів (витрат), використовуваних для здійснення конкретної діяльності, з урахуванням забезпечення необхідної якості. Економічність – це «ефективне господарювання» у відношенні до витрат державних засобів. Перегляд економічності та ефективності діяльності державної служби використовується як підхід для розробки рекомендацій щодо необхідних змін здійснюваний поза звичайним циклом планування та бюджетування⁷⁸.

Економічний союз, Economic Union – форма міжнародної економічної інтеграції, для якої характерне скасування будь-яких бар'єрів у взаємному обміні товарами, послугами та факторами виробництва, формування спільної зовнішньоторговельної політики (включаючи встановлення спільного митного тарифу тощо). Окрім того, формується механізм координації та гармонізації різних сфер національних економічних політик, зокрема, зовнішньоекономічної, валютної та грошово-кредитної політик. Відзначається необхідністю створення єдиних наднаціональних органів управління та контролю, оскільки країни спільно втілюють економічну політику, координують соціальну політику, відбувається контроль за виконанням прийнятих рішень, формується єдиний економічний, інформаційний, правовий простір. Інтеграція поширюється на такі сфери, як наука, освіта, охорона навколишнього середовища тощо.

⁷⁷ McDonald, Fr., Dearden, St. European economic integration. – 4th ed., FT: Prentice Hall, 2005. – pp.39–71.

⁷⁸ <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPUBLICSECTORANDGOVERNANCE/EXTADMINISTRATIVEANDCIVILSERVICEREFORM/0,,contentMDK:20201644~pagePK:210058~piPK:210062~theSitePK:286367,00.html>

Економічний і монетарний союз ЄС (ЕМС), Economic and Monetary Union (EMU) – процес гармонізації економічної та монетарної політики країн-членів Союзу з метою запровадження єдиної валюти – Євро. У Договорі про ЄС (Маастрихтський договір) передбачається досягнення Економічного та монетарного союзу (ЕМС) трьома етапами: 1 етап (1.07.90 – 31.12.93): вільний рух капіталу між країнами ЄС, тісніша координація економічної політики та співпраця центральних банків; 2 етап (1.01.94 – 31.12.98) – зближення економічної та монетарної політики країн-членів (заради забезпечення стабільності цін і систем державних фінансів), і створення Європейського валютного інституту та Європейського центрального банку (1998 року); 3 етап (з 1.01.99) – остаточне визначення обмінних курсів та запровадження єдиної валюти на валютних ринках і в безготівкових розрахунках; від 1 січня 2002 року введення готівкового Євро. Згідно з Договором про ЄС, для участі в третьому етапі ЕМС держави-члени повинні відповідати кільком критеріям, так званим «критеріям конвергенції». Три «старі» держави ЄС поки що залишаються поза межами евро скориставшись з права на неприєднання: Сполучене Королівство, Швеція та Данія. Десять нових членів, які вступили до ЄС 1 травня 2004 року, автоматично стали членами ЕМС, але з обмеженим статусом – до зони евро вони поки що приєдналися лише Словенія, Кіпр, Мальта та Словаччина. Данія, Естонія, Литва та Латвія на сьогодні приймають участь у Європейському механізмі обмінних курсів (ERM II) – завершальній стадії узгодження обмінних курсів перед приєднанням до евро⁷⁹.

Експертна оцінка, Peer review – оцінка, часто пропозиції чи звіту, виконана фахівцями в галузі діяльності авторів цієї пропозиції чи звіту.

Експортні мита, Export duties – митні збори та збори, що мають рівнозначний ефект з ними ефект та сплачуються при експорті товарів (в тому числі й сільськогосподарської продукції) на митну територію держав чи спільну митну територію групи держав.

Електронне навчання, e-Learning – це використання новітніх мультимедійних технологій та Інтернету для підвищення якості навчання шляхом полегшення доступу до освітніх ресурсів та послуг, а також для дистанційного обміну інформацією та співробітництва.

Енергетична політика, Energy policy – метою європейської енергетичної політики є розробка низькоенергетичної економіки, котра би була безпечнішою, стійкішою та більш конкурентною. Щоб досягнути цього, ЄС потрібно буде зайнятися рядом непростих аспектів, таких як: зміна клімату; гарантії безпечних енергопостачань; інвестиції у дослідження та розробки у галузі енергетичної ефективності, відновлювані джерела енергії та нові низьковуглецеві технології; побудова внутрішнього енергоринку. Усвідомлюючи важ-

⁷⁹ EU Economic and Monetary Affairs. http://europa.eu/pol/emu/index_en.htm

лівість диверсифікації джерел енергоресурсів ЄС приділяє увагу не лише пошукам надрового палива (вугілля, газ та нафта), але також ядерної енергії та відновлюваних енергоджерел (енергії сонця, вітру, біомаси, геотермальної, гідроелектроенергії, енергії припливів). Спільна енергетична політика, представлена у січні 2007 року, знову відвела енергетиці центральне місце серед заходів Спільноти – адже саме Договори про заснування Європейської спільноти з вугілля та сталі та Європейської спільноти з атомної енергії, укладені відповідно в 1951 та 1957 роках, сформувавши основу для подальшої Європейської інтеграції. Договори, якими було засновано Європейські спільноти, не формували якоїсь конкретної правової основи для енергетичної політики Спільноти, засадничі принципи якої й надалі ґрунтуються на Угоді ЄВРОАТОМ та на ряді положень, котрі містяться в розділах про внутрішній ринок та навколишнє середовище. Програма Розумна Енергія-Європа (Intelligent Energy-Europe), котра існує в рамках програми щодо інновацій та конкуренції (2007-2013) забезпечує фінансування з боку Спільноти, з метою досягнення цілей в сфері раціональної енергетики.

Енергетичний стратегічний огляд, Strategic Energy Review – Європейський Союз затвердив далекоглядний політичний порядок денний, націлений на досягнення його ключових енергетичних цілей: стабільності, конкурентоспроможності та безпеки постачань. Цей порядок денний передбачає суттєві зміни в європейській енергетичній системі у наступні роки, при чому активно задіяні будуть державні органи, регулятори енергетики, оператори інфраструктури, енергетична промисловість та громадяни. Це означає вибір та інвестиції в час серйозних змін на глобальних енергетичних ринках та в міжнародних відносинах. Таким чином, Європейська Комісія запропонувала широкомасштабний енергетичний пакет, котрий стане новим стимулом для енергетичної безпеки в Європі; було висунуто нову стратегію розбудови енергетичної солідарності серед держав-членів та нову політику щодо енергетичних мереж для стимулювання інвестицій в ефективніші, низьковуглецеві енергомережі. З цією метою був запропонований План Енергетичної Безпеки та Солідарності (Energy Security and Solidarity Action Plan), спрямований на забезпечення постійних енергопостачань у ЄС, з огляду на виклики, що постануть перед Європою в період 2020-2050рр. Також було прийнято пакет пропозицій щодо енергетичної ефективності та економії енергоресурсів у ключових сферах: наприклад, було запропоновано посилити законодавство щодо ефективності використання електроенергії будівлями та пристроями, які споживають енергію. 2-й Стратегічний енергетичний огляд «Енергетична Солідарність ЄС та Солідарний План Дій» («EU Energy Security And Solidarity Action Plan») був опублікований у листопаді 2008 року.

Енергоефективність, Energy efficiency – співвідношення між вихідною кількістю результатів діяльності, послуг, товарів або енергії та використаною на їх виробництво кількістю енергії.

Еразмус, ERASMUS – назва освітньої програми, ініційованої у 1987 році і підтримуваної ЄС. Завдяки цій програмі понад мільйон молодих європейців мали можливість якийсь час навчатися у іншій країні ЄС.

Етапи становлення європейської інтеграції, Stages of European integration – є доказом застосування еволюційного підходу до будівництва Європейського Союзу на принципах поваги до прав та основних свобод людини, свободи, демократії і верховенства права. Розрізняють п'ять етапів євроінтеграції: перший – 1950-1968 рр., другий – 1969-1973 рр., третій – 1974-1984 рр., четвертий – 1985-1991 рр., п'ятий – після 1992 рр., шостий – після 2004 р.

Ефект «відхилення торговельних потоків», Trade diversion effect – економічний термін використовуваний у теорії статичних та динамічних ефектів міжнародної економічної інтеграції, який за Дж. Вайнером⁸⁰, означає переорієнтацію торгівлі й попиту від експортера за межами інтеграційного об'єднання, який має нижчі витрати (більш ефективного), до експортера, який має вищі витрати (менш ефективного), але розміщеного на території держави-члена об'єднання.

Ефект масштабу, Economies of scale – зменшення витрат на виробництво одиниці продукції внаслідок зростання обсягів її виробництва.

Ефект переливу (поширювання), Spillover effect – поняття позначає неофункціоналістську модель інтеграції, за якою інтеграційні процеси, що почалися в одній сфері, поступово поширюються (spill over) на решту сфер. Наприклад, інтеграція в галузях вугілля та сталі між Францією та Німеччиною зумовила відповідні процеси в галузі атомної енергетики, згодом в інших секторах економіки, і, нарешті, в сфері зовнішніх та внутрішніх справ держав-членів Спільноти. При цьому підкреслюється незавершеність цього процесу, що характерно і для нинішнього етапу європейської інтеграції.

Ефект «створення торговельних потоків», Trade creation effect – економічний термін використовуваний у теорії статичних та динамічних ефектів міжнародної економічної інтеграції, який за Дж. Вайнером⁸¹, виявляється через скасування обмежень у взаємній торгівлі між країнами-учасниками інтеграційного угруповання, що позитивно впливає як на окрему країну, так і на всю світову торгівлю загалом. Механізм ефекту «створення торговельних потоків» – переключення попиту і, відповідно, споживання від виробника з вищими витратами до вироб-

⁸⁰ Jacob Viner The Customs Union Issue. – N. Y.: Carnegie Endowment for International Peace, 1950.

⁸¹ Там же.

ника з нижчими витратами (йдеться про витрати на виробництво, при цьому транспортні витрати та витрати трансакцій вважаються рівними нулю) внаслідок приєднання до інтеграційного угруповання. Ефект «створення торговельних потоків» супроводжується виникненням двох ефектів, які впливають на добробут країн, що інтегруються: ефекту «захисту»; ефекту «споживання». *Ефект «захисту»* – пов’язаний із зростанням доходів країни через імпорт більш ефективних у виробництві іноземних товарів, які заміщують у національній економіці менш ефективні у виробництві місцеві товари. *Ефект «споживання»* – зумовлений зростанням обсягів споживання через зниження цін на товари. Проте оцінка «ефекту» від поглиблення торговельної інтеграції та запровадження зони вільної торгівлі передбачає врахування не тільки статичних, але й динамічних ефектів, які можна оцінити на основі отримання *прямого та непрямого* ефекту.

Ефективність, Efficiency – критерій діяльності органів управління, виражений як співвідношення між витратами та виходом продукції. Вказує на таке використання управлінських методів і ресурсів, яке приводить до найкращих результатів у досягненні конкретної мети з найнижчими витратами.

Є

Євроатлантична рада партнерства, Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC) – це форум в якому представники члени НАТО зустрічаються з представниками 27 країн-партнерів для обговорення політичних та безпекових питань та розвитку співпраці з широкого кола питань. Замінила у 1997р Північноатлантичну Раду Співпраці.

Євробарометр, Eurobarometer – комісія, створена у 1973 році, яка проводить моніторинг громадської думки в усіх країнах-членах ЄС і країнах-кандидатах. Знання громадської думки допомагає Європейській Комісії у підготовці проєктів нормативно-правових актів, прийнятті рішень і оцінці своєї роботи. Євробарометр користується анкетами та фокусними групами. Результатами досліджень є публікації близько 100 звітів на рік⁸².

Євроінтеграційний процес, Process of European integration – багаторічний процес поглиблення співпраці між країнами Європи після завершення Другої Світової війни й, який спричинився до утворення Європейських Спільнот в 50-х роках та Європейського Союзу у 90-х роках минулого сторіччя, а також розширення ЄС на початку третього тисячоліття. Передумовами євроінтеграційних процесів варто вважати: тенденції до зміцнення миру та безпеки; потреби взаємного порозуміння між європейськими країнами, передусім між Німеччиною та Францією; сподівання на економічний розвиток та добробут; прагнення реанімувати провідну економічну й політичну роль на міжнародній арені.

⁸² Eurobarometer http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Єврократ, Eurocrat – термін «єврократія» (гра слів на зразок «бюрократії») відноситься до тисяч мешканців ЄС, котрі працюють для європейської інституції (Парламенти, Ради, Комісії тощо).

Євроленд, Euroland – теперішнє означення для групи країн-членів ЄС, котрі прийняли євро, як власну валюту. На сьогодні до цієї групи належать: Австрія, Бельгія, Фінляндія, Франція, Греція, Іспанія, Голландія, Ірландія, Німеччина, Люксембург, Португалія і Італія, Словенія, Мальта, Кіпр та Словаччина. Часто також вживається термін «зона євро». Ще 8 інших держав-членів повинні приєднатися до євро зони виконавши вхідні критерії. Євро використовується також й іншими країнами, які не входять до ЄС, але приєдналися до ЕМС (Монако, Сан-Морино, Ватикан). Ще ряд країн таких, як Андорра, Косово та Чорногорія офіційно прийняли євро, як їхню єдину валюту без формальної угоди з ЄС.

Євромарфор, EUROMARFOR – заснований у 1995 році, Євромарфор є постійним Європейським військово-морським флотом, до якого входять іспанські, французькі, італійські та португальські кораблі. Як і Єврофор (Eurofor), Євромарфор є багатонаціональним внеском до набору військових потужностей ЄС. Його найперша операційна місія у жовтні 2002 року була проведена в рамках операції по морському чергуванні «Гармонійна поведінка» («Coherent Behaviour») у східному Середземномор'ї. Євромарфор ставить собі за мету участь в операціях під егідою ЄС, але може також діяти спільно з НАТО або іншою багатонаціональною організацією чи коаліцією. Так було у випадку розгортання «Рішучої поведінки» («Resolute Behaviour»), коли, від лютого 2003 до грудня 2004 експедиційний корпус Євромарфор взяв участь в операції «Тривала свобода» («Enduring Freedom») по боротьбі з тероризмом біля Африканського Рогу (Сомалі). Його участь була перервана 8 грудня 2004 року та відновлена 17 серпня 2005 року. Розроблений з метою операцій за умов різноманітних кризових сценаріїв, він може використовуватися: для: гуманітарних місій та евакуації громадян, у миротворчих місіях, у військових місіях з управління кризовими ситуаціями, включно з операціями по відновленню миру. Ротація командування Євромарфор, як правило, відбувається кожні два роки, при чому головнокомандуючим Євромарфор стає головнокомандуючий ВМФ щоразу іншої держави-члена. Португальський *commandante naval* командував Євромарфором від вересня 2005 року⁸³.

Європа, EUROPA – стародавня латинська і грецька назва континенту, а тепер – офіційної сторінки Інтернету ЄС. Ця сторінка доступна усіма офіційними мовами ЄС, містить велику кількість корисної, постійно поновлюваної інформації про ЄС.

⁸³ http://www.defense.gouv.fr/defense_uk/enjeux_defense/la_defense_dans_l_europe/les_euroforces/euromarfor/l_euromarfor.

Європа а la carte, Europe «à la carte» – модель європейської інтеграції, за якою держави самі обирають чи брати участь у певній конкретній інтеграційній ініціативі, чи ні. Цей термін відбиває ідею неоднакового методу інтеграції, який дозволяє країнам-членам вибирати стратегії, «як з меню», і залучатися до їх реалізації. Такої моделі дотримувався, наприклад, британський уряд, використовуючи так зване «право на неучасть» (opt-out) щодо положень «Соціального пакету» Маастрихтського договору.

Європа «змінної геометрії», «Variable geometry» Europe – модель європейської інтеграції, в якій держава-член Союзу має право не приєднуватися до тієї чи іншої сфери інтеграції.

Європа «концентричних кіл», Europe of concentric circles – концепція поділу Європи на групи країн за ступенем інтегрованості. Такий підхід можна застосовувати не тільки до інтеграційної структури самого Європейського Союзу. Деякі відомі діячі пропонують такий, наприклад, поділ: «коло єдиного законодавства» (країни-члени ЄС), «суміжне коло» (країни, що очікують вступу в ЄС) та «особливі кола» – країни, з якими плануються поглиблення співпраці в тій чи іншій сфері (валютне коло, коло спільної безпеки тощо).

Європа регіонів, Europe of regions – цей термін означає концепцію, яка цілковито протистойть централістичній концепції творення загальноєвропейських інституцій і передбачає активну участь регіонів країн Європи у владних функціях Євросоюзу. Значне зростання регіоналізму та децентралізаційних тенденцій було характерне для 1980-х рр. Особливо активними на європейському рівні були федеральні землі Німеччини й автономні провінції Іспанії. В 1985 році, напередодні фундаментальних змін в Європейській Спільноті, окремі регіони з власної ініціативи об'єдналися й створили Асамблею європейських регіонів – пан'європейський орган, що прагнув до формалізації своєї участі у справах ЄС. Проте, Асамблея виявилась завеликою і громіздкою, а деякі регіони в її складі навіть не входили до Європейської Спільноти. Натомість Договір про ЄС передбачив створення Комітету регіонів як дорадчого органу.

Європа різних швидкостей, «Multi-speed» Europe – термін, що використовується на позначення ідеї про можливість різних темпів інтеграції для різних країн. Тобто ті держави-члени, що мають бажання й можливості, за згоди всіх інших, можуть швидше просуватися в інтеграційному процесі в певній сфері. Передбачається, що решта держав згодом приєднається до них. Термін «Європа різних швидкостей» вперше з'явився у звіті Тіндеманса (1975) і відбивав ситуацію, коли не всі держави-члени можуть або хочуть інтегруватися однаковими темпами. При цьому виникає потреба узгодження інтересів різних груп держав. Загалом пропозиції «звіту Тіндеманса» були відхилені, однак, при запровадженні європейського механізму обмінних курсів (наприкінці 1970-х

пр.), різношвидкісну інтеграцію вперше дозволили в рамках Європейської монетарної системи.

Європа-фортеця, «Fortress Europe» – концепція Європи як «фортеці», що має передусім захищатися від зовнішніх небезпек (безпекових, міграційних, економічних тощо).

Європеїзація, Europeanisation – у широкому значенні це зміни, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя держав-членів під впливом процесу європейської інтеграції. Європеїзація – у вузькому значенні означає процес формування, поширення та інституціоналізації формальних та неформальних правил, процедур, парадигм політики, стилів, способів дії, спільних переконань і норм, які вперше були визначені та сформовані під час прийняття рішень в ЄС і згодом включені в логіку внутрішніх дискурсів, особливих рис, політичних структур та напрямів державної політики держав-членів. На думку дослідників, різні концепції процесу європеїзації більше доповнюють, ніж виключають одна одну. Вони стосуються різних але пов'язаних явищ. Динаміка європеїзації може бути осмисленою на основі обмеженої групи звичайних процесів змін, які є взаємодоповнюючими й добре відомими в інших системах управління. Дослідники виділяють щонайменше п'ять можливих вимірів цього процесу⁸⁴: 1) *Зміна зовнішніх кордонів*. Європеїзація у цьому вимірі стосується територіального розширення системи європейського врядування та ступеня перетворення європейського континенту на єдиний політичний простір. 2) *Розбудова інститутів управління на рівні ЄС*. Європеїзація у такому вимірі означає розбудову центру прийняття політичних рішень, який би був спроможний до колективної дії, забезпечував певний ступінь політичної координації та згуртованості. Легітимні інститути та відповідна нормативно-правова база посилюють спроможність до прийняття та імплементації обов'язкових рішень та накладення санкцій за їх невиконання. 3) *Поширення впливу інститутів ЄС на національні та субнаціональні (регіональні та місцеві) системи управління*. Європеїзація тут полягає у розподілі повноважень та відповідальності між різними рівнями управління та адаптацію національних та субнаціональних систем управління до центру прийняття політичних рішень (інститутів) та законодавства ЄС. 4) *«Експорт» типових та характерних для ЄС форм політичної організації та врядування за межі Спільноти*. У цьому контексті європеїзація стосується відносин з третіми країнами, їх інститутами та гравцями, що визначає місце ЄС у світі. 5) *Політичний проект націлений на об'єднання та політичне зміцнення Європи*. Ступінь політичного об'єднання Європи залежить як від територіального простору, розбудови інститутів і законодавства ЄС та внутрішньої адаптації до них, так і від того наскільки події, що відбуваються в Європі впливають на

⁸⁴ Olsen J. The Many Faces of Europeanization. – Режим доступу: http://www.arena.uio.no/publications/working-papers2002/papers/wp02_2.htm

події та політичні системи за її межами. Оскільки в процесі підготовки до вступу держави-кандидати діяли в умовах адміністративної обумовленості з боку ЄС, чого немає у відносинах між ЄС та державами-членами, європеїзація посткомуністичних країн на підготовчому до вступу етапі принципово відрізнялась від процесу європеїзації держав-членів ЄС. Держави-кандидати не брали участь у процесі прийняття рішень та виробленні політики Союзу, а лише імплементували законодавство ЄС, яке одразу починало впливати на їх національні структури та політику⁸⁵.

Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ), European Free Trade Association (EFTA) – організація створена в 1960 році за ініціативою Британії, як альтернатива Європейській економічній спільноті. Початково до складу Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) крім Британії, увійшли Австрія, Данія, Норвегія, Португалія, Швеція та Швейцарія; пізніше до них приєдналися Ісландія, Ліхтенштейн і Фінляндія. З часом всі, крім чотирьох, члени ЄАВТ вступили до ЄС: Британія й Данія – в 1973 році, Португалія – в 1986 році, Австрія, Фінляндія та Швеція – в 1995 році. На сьогодні до ЄАВТ входять чотири країни – Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія, три з яких (крім Швейцарії) є членами Європейського економічного простору (ЕЕА) з державами ЄС.

Європейська безпекова та оборонна політика (ЄБОП), European Security and Defence Policy (ESDP) – важлива складова Спільної зовнішньої та безпекової політики, яка становить Другу опору ЄС. ЄБОП є спадкоємцем *Європейської безпекової та оборонної ідентичності* в рамках НАТО, але відрізняється тим, що будучи компетенцією ЄС, вона поширюється на всі 27 країн-членів, включаючи тих, які не входять в НАТО.

Європейська економічна спільнота (ЄЕС), European Economic Community (також *Європейська Спільнота (ЄСп)*, European Community) – одна з трьох Спільнот, заснована в 1957 році згідно з Договором про заснування Європейської економічної спільноти (один з Римських договорів) з метою створення Спільного ринку. Разом з Європейською спільнотою з вугілля та сталі (ЄСВС) і Європейською спільнотою з атомної енергії становить Європейські спільноти. Згідно з Договором про Європейський Союз, у 1993 році назву «Європейська економічна спільнота» було змінено на «Європейська Спільнота». Після того як у 2002 році Паризький договір про заснування ЄСВС втратив чинність, залишилось дві Європейські спільноти, які часто узагальнено називають «Європейська Спільнота». Під англійським акронімом «ЕС» (European Communities) також розуміється всі три (дві) спільноти.

⁸⁵ The Europeanization of Central and Eastern Europe / Ed. by Schimmelfennig F., Sedelmeier U. – Cornell University Press, 2005. – P. 72.

Європейська енергетична хартія, European Energy Charter – угода про енергетичну хартію встановлює рамки міжнародної співпраці між європейськими країнами та іншими індустріалізованими країнами та націлена на розробку енергетичного потенціалу Центрально-східноєвропейських країн та забезпечення безпеки енергопостачань для Європейського Союзу. Протокол про енергетичну ефективність та пов'язані з нею екологічні аспекти мають на меті просувати політику енергетичної ефективності, сумісну з довготривалим розвитком, заохочувати до ефективнішого та ощадливішого використання енергоресурсів, а також просувати ідею співпраці в галузі енергозбереження⁸⁶. Метою Угоди є створити правові рамки для просування довготермінової співпраці в енергетичному секторі, виходячи з принципів, закладених у Європейській енергетичній хартії. Ключові положення Угоди стосуються захисту інвестицій, торгівлі енергетичними матеріалами та продуктами, транзиту та влягодження суперечок. Торгівля енергоматеріалами та продуктами між Сторонами Контракту відбувається за правилами ГАТТ (Генеральної угоди з тарифів і торгівлі). Це означає, що сторони, котрі підписали угоду, повинні застосовувати правила ГАТТ щодо торгівлі енергоресурсами, навіть якщо вони не є членами СОТ чи ГАТТ. Стосовно транзиту, кожна сторона повинна зробити необхідні кроки, щоб полегшити транзит енергоресурсів та супутніх їм продуктів за принципом вільного транзиту, незалежно від походження, напрямку чи форми власності таких енергоресурсів чи продуктів, як теж без застосування будь-якої дискримінаційної системи ціноутворення та без затримок, обмежень чи необґрунтованого оподаткування⁸⁷. Усі сторони зобов'язані гарантувати, щоб положення про транзит енергоресурсів й продуктів та про використання обладнання для транзиту енергоресурсів трактували транзитні енергоресурси та транзитні продукти не гірше, ніж матеріали та продукти, котрі походять з їхньої території, якщо яка-небудь міжнародна угода не передбачає іншого. Протокол Енергетичної хартії про енергетичну ефективність та пов'язані з нею екологічні аспекти (Energy Charter Protocol on energy efficiency and related environmental aspects) був прийнятий у відповідності з Угодою, котра передбачає обговорення протоколів та декларацій, націлених на досягнення цілей та принципів, закладених у Хартії.

Європейська єдність, European unity – формування єдності та недопущення воєн між європейськими країнами, які брали участь у Другій світовій війні, стали основною метою європейського інтеграційного проекту, започаткованого створенням у 1950 р. Європейської спільноти вугілля та сталі.

⁸⁶ Council and Commission Decision 98/181/EC, ECSC, Euratom of 23 September 1997 on the conclusion, by the European Communities, of the Energy Charter Treaty and the Energy Charter Protocol on energy efficiency and related environmental aspects.

⁸⁷ Energy Charter Conference -rules concerning the conduct of the conciliation of transit disputes [Official Journal L 11 of 16.1.1999].

Європейська інтеграція, European integration – усупільнення суверенітетів державами Європейського Союзу (ЄС), що створили спільні інституції, яким делегували частину своїх національних повноважень для того, щоб рішення в певних сферах загальних інтересів могли ухвалюватись демократичним шляхом на загальноєвропейському рівні. Такий процес спільного прийняття рішень проводиться інституціями ЄС (Парламентом, Радою, Комісіями тощо).

Європейська Комісія, European Commission – політично незалежна інституція Європейського Союзу, що не має аналогів у національних системах урядування, котра представляє і підтримує інтереси ЄС в цілому. Роль Комісії відбиває неформальна назва «двигун європейської інтеграції». Сферу повноважень Комісії регламентують ст. 211–219 Договору про ЄСп., згідно з якими, Комісія має право: 1) розробляти й пропонувати законодавчі акти; 2) керувати запровадженням політик Спільноти через систему комітології; 3) розпоряджатися бюджетом; 4) підтримувати зовнішні відносини; 5) наглядати (разом із Судом ЄС) за дотриманням законів Спільноти, вказувати шляхи та перспективи розвитку. Комісія виступає охоронцем договорів та правового доробку (*acquis communautaire*) й забезпечує належне застосування країнами-членами положень первинного та вторинного права ЄС. На додаток до цих загальних конституційних прав Комісія також володіє автономними повноваженнями у сфері Спільної сільськогосподарської політики та політики конкуренції. Комісія має монопольне право на законодавчу ініціативу в усіх сферах які є предметом процедури прийняття спільного рішення. Відповідно до Договору про заснування Європейської Спільноти, лише Комісія може висувати законодавчу пропозицію. Вона також може вносити зміни до будь-якої з таких пропозицій (ст. 250 ч. 2). Законодавча пропозиція Комісії є результатом багатостороннього процесу консультацій, який може здійснюватись різними шляхами (оцінка впливу, експертні висновки, консультування з національними експертами, міжнародними та/або недержавними організаціями, консультування за допомогою «зелених» та «білих» книг тощо). У передбачених Договором випадках Комісія і Рада обов'язково мають консультуватися з Комітетом регіонів і Економіко-соціальним комітетом. Законодавча пропозиція одночасно направляється до Європейського Парламенту та в Раду. Оскільки йдеться про законодавчий процес, відносини між Європейським Парламентом та Комісією визначаються, як правило, «Рамковою угодою щодо відносин між Європейським Парламентом та Комісією», укладеною в 2000 р. Європейська Комісія складається з одного боку з її політичної частини – *Коледжу Комісарів*: двадцяти семи незалежних членів (по одному від кожної країни-члена), включаючи *Голову комісії та п'ять його заступників*; її адміністрації з другого боку, до складу якої входять *Генеральні директорати та Генеральний секретаріат*. Коледж Комісарів призначається на п'ятирічний термін за згоди та формальної номінації країн-членів під час засідання Європейської Ради, рішення про його призначення затверджує Європейський Парламент. При виконанні своїх

обов'язків Комісари спираються на так звані *кабінети*, склад яких вони формують особисто. Комісія організована на кшталт уряду. Кожен Комісар має сферу відповідальності, у межах якої він повинен формувати позиції Комісії і забезпечувати їх виконання. Розподіл портфелів не є статичним і може змінюватися Комісією. Теперішня Комісія під головуванням Баррозо розпочала свою діяльність у листопаді 2004 р. Ніщський договір суттєво підсилив роль Голови Комісії щодо внутрішньої організації Комісії, консультування при номінуванні окремих Комісарів, а також їх звільнення за згодою Коледжу. Члени Коледжу засідають у Брюсселі, зазвичай по середах, приймаючи рішення повним складом Комісії після представлення позиції відповідальним Комісаром. Станом на 1 січня 2009 року адміністрація Комісії налічувала понад 25,000 службовців й складалася із 24 Генеральних директоратів з спільних політик та зовнішніх відносин, а також 13 загальних Генеральних директоратів та служб обслуговування, кожен з яких опікується окремою сферою спільних політик. Генеральні директорати поділяються на директорати та сектори за напрямками роботи. Кожен Генеральний директорат очолює Генеральний директор, який відповідає перед одним або декількома Комісарами. Голова Європейської Комісії приймає рішення про те, хто з Комісарів відповідатиме за той чи інший напрям політики і протягом якого часу. Кількість і коло повноважень генеральних директоратів і служб не збігається із кількістю та повноваженнями Комісарів. Генеральні директорати розробляють законодавчі пропозиції, законопроекти стають офіційними після прийняття їх на щотижневому засіданні Комісії. Весною 2005 р. Комісія започаткувала нову стратегію «*Краще регулювання*» для оцінювання соціальних, економічних та екологічних наслідків впливу регулювання ЄС на держави-члени, а також адміністративні витрати для їх імплементації. Починаючи від січня 2007 р. всі нові законодавчі пропозиції, які виносяться ГД на розгляд Коледжу повинні супроводитись «інтегрованим оцінюванням наслідків», який надає обґрунтування необхідності втручання Спільноти у цій галузі та альтернативи щодо регуляторних опцій. Для впровадження нової стратегії в усіх ГД під егідою Голови було створено Раду з оцінювання наслідків (*Impact Assessment Board*), яка складається з високопосадовців та має за мету оцінювати якість пропозицій здійснюваних ГД⁸⁸. У контексті поліпшення регуляторного середовища транспонування директив є предметом особливого інтересу Комісії. Транспонування в національне законодавство здійснюється урядами та парламентами держав-членів, інколи із залученням регіональних та місцевих органів влади. На цьому етапі законодавчі акти ризикують бути «позолоченими», тобто доповненими вимогами і процедурами, що не передбачені вихідною директивою ЄС. Це впливає як на транспонування, так і на імплементацію законодавства ЄС, а також на якість національної та регіональної регуляторної політики. Як

⁸⁸ European Union Encyclopedia and Directory 2008, Europa Publications Ltd; 8th Revised edition 2007. p195-196.

правило, «позолочення» розглядається Комісією, якщо не протизаконними, то небажаними, шкідливими діями, оскільки така практика накладає адміністративні витрати, яких можна було б уникнути.

Європейська конвенція з прав людини (ЄКПЛ), European Convention on Human Rights (ECHR) / (повна назва Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) – прийнята під егідою Ради Європи в 1950 році для захисту прав людини та її фундаментальних свобод. Всі держави-члени Ради Європи є учасниками Конвенції, яка є обов'язковою для ратифікації новими членами. Конвенцією було засновано Європейський суд з прав людини. Будь-яка особа, яка вважає, що її права, визначені Конвенцією було порушено урядовою стороною, може звернутися до Європейського суду з прав людини з проханням розглянути її справу.

Європейська конкурентна мережа (ЄКМ), European Competition Network (ECN)⁸⁹ – є дієвим механізмом відслідковування антиконкурентних дій компанії, що оперують на території кількох країн ЄС. В рамках ЄКМ співпрацюють між собою Європейська Комісія та урядові установи держав-членів, що відповідають за дотримання конкуренції. Через механізм ЄКМ урядові установи держав-членів, що відповідають за дотримання конкуренції, інформують одне одного про проекти рішень та обмінюються існуючим досвідом протидії антиконкурентній практиці компанії.

Європейська конференція Міністрів транспорту (ЄКМТ), European Conference of Ministers of Transport (ECMT) – це міжурядова організація заснована на основі Брюссельського Протоколу від 17 жовтня 1953 р. Від початку заснування являється основним форумом співпраці для відповідних міністерств країн-учасників з питань транспортної політики у галузі наземного транспорту. Діяльність ЄКМТ охоплює залізничний транспорт, дороги, наземні водні сполучення та комбінований транспорт й здійснюється окремими робочими групами, які займаються основними аспектами питань розвитку транспорту: розширення ЄС та сусідство; безпека; економічні дослідження; довкілля; фінансування та оподаткування; інвестиції; розвиток міського транспорту та безпека руху на дорогах. Впродовж останніх років основні зусилля ЄКМТ спрямовувались на: 1) створення у розширеній Європі інтегрованої економічно-ефективної та технічно досконалої транспортної системи з забезпеченням високих стандартів безпеки та захисту довкілля; 2) розбудова стратегічної та політичної співпраці між ЄС та третіми країнами; 3) аналіз, обговорення та проектування транспортної політики майбутнього серед країн-учасників. На основі результатів своєї діяльності у 1953-2007 рр. ЄКМТ здійснювала численні публікації, звіти та регулярні серії видань у галузі транспортної політик (Щорічний звіт, Тенденції у галузі транспорту, Звіти з

⁸⁹ European Competition Network http://ec.europa.eu/comm/competition/ecn/more_details.html

дискусій круглого столу тощо), а також запровадила ряд транспортних ліцензій та сертифікатів, які визнаються у всіх країнах-учасниках. Наприкінці 2007 р. ЄКМТ було реорганізовано у *Міжнародний транспортний форум (МТФ)* (International Transport Forum) – міжурядову організацію, що входить до сімейства організацій під егідою Організації з економічного співробітництва та розвитку ОЕСР. Станом на 1 січня Міжнародний транспортний форум налічував 50 країн-учасників, серед них всієї країни-члени ОЕСР, а також ряд країн ЦСЄ. У діяльності МТФ окрім ключових представників урядів зараз приймають участь ведучі представники бізнесу, промисловості, наукового сектору та громадянського суспільства. Додатково до участі у діяльності Форуму запрошуються представники Китаю, Індії та Бразилії. Перший Міжнародний транспортний форум відбувся 28-30 травня у Лейпцигу й був присвячений тематиці: «Транспорт та енергія: виклики зміни клімату».

Європейська конфедерація професійних спілок (ЄКПС) (European Trade Union Confederation (ETUC) – організація профспілок, яка була заснована у 1973 р. для представництва інтересів найманих працівників держав членів ЄС та їх національних організацій на європейському рівні. Її роль суттєво зросла з поширенням сфери впливу європейської інтеграції на економічну та соціальну політику й політику зайнятості держав-членів ЄС. На даний момент ЄКПС включає 82 національні профспілкові організації з 36 європейських країн та 12 європейських промислових федерацій налічуючи понад 60 мільйонів членів профспілок. Також існують афлійовані структури, які функціонують під егідою ЄКПС: EUROCADRES (the Рада європейського професійного та управлінського персоналу) та EFREP/FERPA (Європейська федерація пенсіонерів та людей похилого віку). Місією ЄКПС є розбудова об'єднаної Європи миру та стабільності, у якій працівники та їхні сім'ї користуються повними громадянськими, трудовим, соціальними правами, правами людини та належними стандартами життя. Для досягнення цієї мети ЄКПС пропагує розвиток Європейської соціальної моделі, яка поєднує стабільний економічний ріст з постійним покращанням умов життя та праці, включаючи повну зайнятість, соціальний захист, рівні права, соціальну залученість та відкритий і демократичний процес прийняття політичних рішень, з повним залученням громадян у прийняття тих рішень, які безпосередньо впливають на них. Разом з іншими соціальними партнерами, які представляють працевлаштованих, ЄКПС тісно працює з європейськими інституціями при виробленні рішень щодо макроекономічних, соціальних політик та політики зайнятості, як це закріплено у положеннях Договору про ЄС. ЄКПС: 1) приймає участь у щорічних Тристоронніх саммітах; 2) готує відповідь від імені професійних спілок на пропозиції Європейської Комісії; 3) підтримує контакти з понадпартійною Інтергрупою депутатів Європарламенту; 4) координує участь профспілок у кількох дорадчих органах, включаючи Економічний та соціальний комітет та деякі агентства ЄС (CEDEFOP, Покращення умов життя та праці, Охорони та

безпеки праці). На основі домовленостей між соціальними партнерами було досягнуто три угоди щодо фундаментальних прав працівників, які були закріплені у Директивах Спільноти: 1) відпустка по догляду за дитиною (1996); 2) праця на неповну ставку (1997); 3) трудовий контракт з фіксованим терміном (1999). З 2002 р. ЄКПС ще більше розширив свою роль в розвитку промислових відносин на рівні ЄС лобіюючи розвиток автономного соціального діалогу працівниками та представниками працевлагодівців.

Європейська кореспонденція (Єврокор), Corespondance Europeenne (COREU) – комунікаційна мережа між державами-членами ЄС та Європейською Комісією у справах зовнішньої політики.

Європейська ліга економічної співпраці, European League for Economic Cooperation (ELEC) (французькою: Ligue Européenne de Coopération Economique) – є групою інтелектуального тиску, котра займається Європейською економічною співпрацею. ELEC має дорадчий статус у Раді Європи та в Європейській економічній комісії ООН.

Європейська монетарна система (ЄМС), European Monetary System (EMS) – структура для просування монетарної стабільності та тіснішої економічної співпраці в країнах Європейської Спільноти, заснована в грудні 1978 року Постановою 3181/78 Ради, (скасована Постановою 640/2006) котра стосувалася Європейської монетарної системи (EMS). Механізм обмінного курсу/Exchange Rate Mechanism (ERM) лежав в основі цієї системи. У той час, як на світовому рівні, з 1971 року монетарні органи країни вже не були зобов'язані здійснювати інтервенції з метою впливу на курс обміну своєї валюти, Механізм курсу обміну (EMS) встановив для валют держав-членів зобов'язання обмежувати коливання між валютами-членами, тримаючи їх у певних межах коливання. Максимальна допустима межа між двома валютами у системі й надалі складала 2,25% (6% для слабших валют), як і «європейська валютна змія» («European currency snake»), але коливання курсів обміну валют уже не обчислювалися, як це було у випадку змій, у стосунку до інших валют у системі, але, натомість, у стосунку до Європейської валютної одиниці – «ЕКЮ» (European Currency Unit – ECU), центрального елемента Європейської монетарної системи. ЕКЮ ґрунтувалася на асортименті або ж «кошику» різних національних валют, початкова структура яких визначалася на основі об'єктивних критеріїв, котрі стосувалися економічної важливості кожної країни-члена, зокрема, її валового національного продукту, обсягу її торгівлі всередині Спільноти та її внеску у короткотерміновий механізм підтримки. Проте, починаючи з 1990 року два важливі явища почали розвалювати цю дисципліну в середині ЄМС: цілковита лібералізація руху капіталів усередині Спільноти, котра посилювала спекулятивні спроможності фінансових посередників; та возз'єднання Німеччини, котре коштувало їй зростання бюджетного дефіциту та призвело до появи тріщини в ЄМС. Урок, який почерпнула з цього ЄМС, полягав у тому, що монетарна організація була корисною, але потребувала кращих

механізмів. Ці механізми були окреслені у Маастрихтському договорі. З появою Євро, Механізм обмінного курсу був переглянутий.

Європейська освітня фундація (ЄОФ), European Training Foundation (ETF) заснована Постановою № 1360/90 Ради Міністрів від 7 травня 1990 року для сприяння розвитку систем освіти й навчання в країнах-партнерах ЄС, передусім – у Центральній і Східній Європі⁹⁰.

Європейська освітня база даних («Євробаза»), EURYBASE – інформаційна система з питань освітніх систем у Європі⁹¹.

Європейська політика сусідства (ЄПС), European Neighbourhood Policy – нова політика Європейського Союзу; має на меті створити на південь і схід від нових кордонів розширеного Європейського Союзу зону стабільності, миру та добробуту шляхом налагодження тісних довготривалих відносин з сусідніми країнами. ЄПС поширюється на такі країни, як Алжир, Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Молдова, Марокко, Сирія, Туніс, Україна та Палестинська автономія. Вона пропонує сусіднім країнам привілейовані відносини, які будуватимуться на взаємному визнанні спільних цінностей, головним чином у сфері верховенства права; справедливого управління; дотримання прав людини, зокрема, прав меншин; принципів ринкової економіки та безперервного розвитку. На основі стратегії виробляються детальні плани дій з кожною країною-партнером. Плани дій визначають пріоритетні завдання, виконання яких має зблизити країну з ЄС. Перша хвиля оцінювання досягнутих успіхів у виконанні Планів дій та запровадженні ЄПС була опублікована Європейською Комісією в грудні 2006 р., друга хвиля оцінювання та детальні 12 національних звітів щодо успіхів – у квітні 2008р⁹².

Європейська поліцейна служба (Європол), Europol (European Police Office) – засновано Радою Міністрів 26 липня 1995 р., установа що сприяє дотриманню правопорядку в ЄС. Створення Європолу, яке було передбачено в Договорі про ЄС тривало кілька років (1995-1999 рр.) й відбулось завдяки укладенню відповідної угоди між державами-членами. Європол розпочав роботу як управління по боротьбі з наркотиками. Поступово поширював свою діяльність на інші види кримінальної злочинності. 1 жовтня 1998 року, після ратифікації в усіх державах-членах набули чинності Конвенція про створення Європолу та пов'язані з нею правові акти. Як наслідок, 1 липня 1999 року Єв-

⁹⁰ Council Regulation (EEC) No 1360/90 of 7 May 1990 establishing a European Training Foundation) Режим доступу http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CLELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=31990R1360&model=guichett

⁹¹ The database on education systems in Europe: <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/EuryPresentation>

⁹² Progress reports on implementation of the European Neighbourhood Policy, 3 April 2008 http://ec.europa.eu/world/enp/documents_en.htm#3

ропол розпочав повномасштабну роботу в усіх сферах своїх повноважень, а саме: незаконна торгівля наркотиками; незаконні мережі імміграції; тероризм; незаконна торгівля автотранспортом; торгівля людьми і дитяча порнографія; виготовлення фальшивих грошей та інших платіжних засобів; відмивання грошей. Крім того, до пріоритетних сфер дослідження Європолу належать злочини проти особи, фінансові та кіберзлочини. Діяльність Європолу обмежена структурами організованої злочинності, в яких задіяні дві чи більше країни ЄС. Європол допомагає державам-членам в обміні інформацією; здійснює оперативний аналіз заходів, до яких вдаються держави-члени; готує стратегічні звіти (зокрема, формулює загрози) та дослідження злочинності; виконує експертизу і надає технічну підтримку в рамках розслідувань і операцій всередині ЄС; а також сприяє гармонізації процедур розслідування у державах-членах. Базується в Гаазі (Нідерланди). Європол не слід плутати з Інтерполом, міжнародною організацією кримінальної поліції, заснованою в Ліоні. У даний час Інтерпол об'єднує поліцейські сили 177 країн світу і, на відміну від Європолу, не належить до жодного окремого регіонального утворення держав.

Європейська програма боротьби зі зміною клімату, European Climate Change Programme (ECCP) – започаткована Європейською Комісією в червні 2000 р. з метою визначення та розробка необхідних елементів стратегії ЄС щодо виконання Кіотського протоколу. Європейська програма боротьби зі зміною клімату є головним інструментом Комісії для обговорення та підготовки подальшого розвитку політики ЄС щодо боротьби зі зміною клімату. Програма створена на основі існуючих заходів у цій сфері, зокрема щодо відновних джерел енергії та управління попитом на енергію. Вона також узгоджується з 6-ю Програмою дій у сфері навколишнього середовища, Стратегією ЄС щодо сталого розвитку. Дана програма є консультативним процесом, в якому беруть участь всі зацікавлені гравці: генеральні директорати Комісії, національні експерти, представники промисловості та екологічні організації. Для вивчення широкого спектру секторів політики та інструментів, що мають потенціал зменшення викидів парникових газів були створені 11 робочих груп у таких сферах: 1) *Загальноєвропейської схеми торгівлі парниковими газами (European Union Greenhouse Gas Emission Trading Scheme – EU ETS)*⁹³ та *Планів національних квот (National Allocation Plans)*; 2) *Програма спільного здійснення (Joint Action Programme)* та *Механізм чистого розвитку (Clean development mechanism)*; 3) постачання енергії; 4) попит на енергію; 5) ефективність енергоспоживання; 6) транспорт; 7) промисловість; 8) наукові дослідження; 9) сільське господарство; 10) поглинання газів сільськогосподарськими ґрунтами; 11) поглинання газів лісами. Беруться до уваги також впливи на інші сфери політики, у тому числі додаткові вигоди (наприклад, якість повітря). Роботу груп

⁹³ http://ec.europa.eu/environment/climat/emission/index_en.htm

координує Керівний комітет. В лютому 2005 р. Комісія оприлюднила послання «Перемогти у битві проти зміни клімату», в якому оголосила про розробку «Другої європейської програми боротьби зі зміною клімату»⁹⁴. Рішення про початок реалізації цієї програми було прийнято в жовтні 2005 р. на конференції основних зацікавлених учасників в Брюсселі. У межах Другої програми в ЄС продовжуються пошуки економічно доцільних альтернатив зменшення викидів парникових газів у поєднанні з Лісабонською стратегією.

Європейська Рада (ЄР), The European Council (EC) – рада керівників держав і урядів (президентів/прем'єрів) усіх країн ЄС, а також голови Європейської Комісії. Зазвичай, Європейська Рада проводить зустрічі чотири рази на рік з метою узгодження загальної політики ЄС та оцінки поступу. Головує на них лідер держави-члена, що головує у Раді ЄС. Це найвищий орган, який формує політику ЄС, а тому його засідання називають саммітами. Рішення, прийняті Радою, надають основний поступальний момент розвитку політик ЄС, визначаючи їх напрям та загальні рекомендації. Європейська Рада або самміт ЄС (не плутати з Радою ЄС) формально не належить до інституцій Союзу; однак лишається «останньою інстанцією» ухвалення багатьох рішень і уособлює міждержавну складову Європейського Союзу. Започаткована згідно з комюніке, прийнятому в грудні 1974 року на закритті Паризького самміту.

Європейська система заліку (перезарахування) навчальних кредитів, European credit transfer system (ECTS) – робить викладання та навчання прозорішим та полегшує визнання отриманих освітніх ступенів/рівнів (формальних та неформальних). Ця система використовується по всій Європі для перезарахування навчальних кредитів (студентської мобільності) та накопичення кредитів (шляхи навчання у напрямку здобуття вченого ступеня). Вона також є інформативною для розробки навчальної програми та забезпечення якості. Інституції, котрі застосовують ECTS, публікують в Інтернеті свої каталоги про курси, куди включають детальні описи навчальних програм, навчальних одиниць, університетських правил та студентських послуг. Описи курсів включають результати навчання (що від студентів очікується, щоб вони знали, розуміли та були спроможними зробити) та робоче навантаження (орієнтовний час, потрібний студентам, щоб досягнути навчальних результатів), котрі виражаються у формі кредитів. У більшості випадків, студентське робоче навантаження коливається в рамках 1,500 – 1,800 годин на академічний рік, а один кредит відповідає 25-30 годинам роботи. Трансфер/переведення кредитів та їх накопичення полегшуються внаслідок використання ключових документів ECTS (каталог курсу, навчальна угода та розшифрування записів), а також Додатку до Диплому (Diploma Supplement, DS). ECTS може впливати на рішення про визнання. Ці рішення, щоправда, залишаються відповідальністю компетентних органів: професорів, задіяних у студентському

⁹⁴ <http://ec.europa.eu/environment/climat/eccepil.htm>

обміні, членів приймальних комісій університетів, дорадчих центрів з питань визнання (ENIC-NARIC), офіційних осіб та працівників міністерств. Основні принципи ECTS підсумовані у Ключових Рисах ECTS.⁹⁵ Інституції, котрі застосовують ECTS або Додаток до Диплому у зразковий спосіб, можуть подавати заявку на відзнаку-логотип ECTS або DS.

Європейська система збору інформації щодо довкілля, European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE) – це система збору інформації, що стосується фінансових витрат на захист довкілля, економічних даних щодо використання та управління природними ресурсами, а також фізичні дані щодо рівня відходів, забруднення та використання ресурсів.

Європейська система рахунків 1995 (ЄСР 1995), European System of Accounts 1995 (ESA 1995), повна назва – *Європейська система національних та регіональних рахунків (European System of National and Regional Accounts)*⁹⁶ – це обліково-статистичний стандарт, що застосується в ЄС з 1995р й дає змогу на основі взаємопов'язаних показників і класифікацій здійснювати макроекономічний облік, розрахунки макроекономічних показників і їх аналіз. Цей стандарт повністю узгоджено з міжнародними вимогами щодо системи національних рахунків (СНР ООН – UN System of National Accounting, SNA 1995), який є основоположним для більшості країн світу в кількісній характеристиці стану економіки, моніторингу, контролю та прогнозування її розвитку. ЄСР використовується для систематичного та детального опису економіки регіону, країни чи групи країн, її окремих складових та співвідношення даної економіки з іншими економіками.

Європейська система центральних банків (ЄСЦБ), European System of Central Banks (ESCB) – складається з Європейського центрального банку (European Central Bank – ECB) та національних центральних банків (NCBs) усіх 27 держав-членів ЄС. Створено в 1998 у рамках третього етапу формування Економічного та монетарного союзу на підставі Ст. 107.1 ДЄСп та Статуту ЄСЦБ (Statute of the European System of Central Banks) прийнятого у формі протоколу до ДЄСп. Національні центральні банки держав-членів ЄС, які не входять до зони «євро», наділені окремим статусом у межах Європейської системи центральних банків. Це зумовлено тим, що вони проводять свою власну національну валютну політику і не беруть участі в ухваленні рішень стосовно єдиної валютної політики зони «євро». Центральна банківська система держав зони «євро» називається *Євросистемою (Eurosystem)* й об'єднує ЄЦБ та Національні Банки тих держав-членів ЄС, які прийня-

⁹⁵ ECTS Key Features http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm#doc1

⁹⁶ European System of National and Regional Accounts. Режим доступу: <http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/esa95/en/esa95en.htm>

ли євро. Євросистема та ЄСЦБ співіснуюватимуть паралельно доки існують держави-члени ЄС, що не входять до зони «євро». Головною особливістю ЄСЦБ та Євросистеми є незалежність, суть якої полягає в тому, що ані ЄЦБ, ані будь-який національний центральний банк, ані жоден член їхніх керівних органів не мають права пропонувати або приймати інструкції від інституцій Спільноти, окремих держав або іншого органу. ЄСЦБ керують органи Європейського центрального банку, які ухвалюють рішення. Найвищим органом Європейської системи центральних банків є *Рада керівників (Governing Council) ЄЦБ*, яка видає важливі директиви та постанови, ухвалює рішення і вживає необхідних заходів задля виконання завдань, покладених на ЄСЦБ договором. До керівництва ЄСЦБ залучена також *Генеральна рада (General Council)*, яка займається насамперед питаннями, що виникають у стосунках з державами-членами, які не увійшли до зони євро. На Євросистему покладено відповідальність за: 1) забезпечення стабільності фінансової системи; 2) висловлювання позиції щодо всіх законопроектів національних органів влади з питань, які входять до сфери його повноважень; 3) розробка та впровадження спільної монетарної політики; 4) здійснення валютних операцій та управління й підтримання валютних резервів; 5) забезпечення безперервного функціонування платіжної системи; 6) здійснення емісії євробанкнот у межах Спільноти; 7) здійснення запитів про надання статистичних даних, необхідних для його роботи; 8) прийняття участі у діяльності міжнародних валютних установ. Крім того, Європейська система центральних банків відповідає за консультування Спільноти та національної влади з питань, які належать до її компетенції, зокрема передбачених законодавством, і сприяє безперешкодному здійсненню політики відповідними органами влади з питань, які стосуються розсудливого управління банківськими установами. Капітал ЄСЦБ має своїм джерелом власний капітал ЄЦБ та капітал національних банківських систем держав зони «євро» згідно з критеріями, які ґрунтуються на розмірі національного валового продукту та населення. Перед початком третього етапу формування Економічного та монетарного союзу у 1999 р. ЄСЦБ володів близько €4 млрд. власного капіталу ЄЦБ, а також наданими резервами держав зони «євро» у розмірі близько €40 млрд.

Європейська соціальна модель, European Social Model – набір принципів, цінностей, спільних для європейських країн. *Європейська соціальна модель* – це бачення суспільства, в якому стабільне економічне зростання поєднується з постійним покращанням умов життя та праці його громадян. Ця модель на практиці означає повну зайнятість, якісні робочі місця, рівні можливості, соціальний захист для всіх, соціальну залученість, заохочення громадян до прийняття рішень, які впливають на суспільство. Згідно з загально прийнятою думкою, на сьогодні не існує єдиної європейської соціальної моделі, а радше набір кількох моделей з деякими спільними рисами. Нещодавнє дослідження «Глобалізація та реформування європейських соціальних моделей»,

проведене Андре Сапіром на замовлення дослідницького центру Buegel та представлено на засіданні Економічного та фінансового комітету (ECOFIN) в Манчестері 9 вересня 2005 року, виділяє чотири окремі європейські соціальні моделі: *Північноєвропейську, Англосаксонську, Середземноморську та Конти-нентальну*. Співпраця у галузі європейської соціальної політики здійснюється за Методом відкритої координації, який має такі складові: 1) визначення завдань та рекомендації на рівні ЄС; 2) встановлення кількісних та якісних показників та стандартів для моніторингу успіхів; 3) розвиток національних планів дій; 4) стимулювання процесу взаємного навчання через формальне та перехресне оцінювання. Загальні принципи соціальної згуртованості були сформульовані у Лісабонській стратегії від 2000 року з наступними доповненнями та змінами згідно Лісабонської стратегії та соціального порядку денного від 2005 року. Брюссельське засідання Європейської Ради у березні 2005 року визначило європейський соціальний порядок денний як план, «який допоможе досягнути завдання Лісабонської стратегії шляхом зміцнення *Європейської соціальної моделі* на основі досягнення повної зайнятості та більшої соціальної згуртованості».

Європейська Спільнота, European Community – цей термін використовується у двох значеннях: 1) для позначення в однині Європейських спільнот. З 1967 року, внаслідок злиття, всі три спільноти управляються єдиними інституціями, через що часто їх називають узагальнено «Європейська Спільнота». Оскільки у 2002 році Європейська спільнота з вугілля та сталі припинила своє існування, фактично залишилось дві Європейські спільноти. 2) Після ратифікації договору про ЄС Європейську економічну спільноту було офіційно перейменовано в *Європейську Спільноту*.

Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом), European Atomic Energy Community, EAEC (Euratom) – створена згідно з Римськими договорами 1957 року одночасно з заснуванням Європейської економічної спільноти. Всі три об'єднання отримали назву Європейські спільноти. Згідно з договором, Євратом сприяє розвитку та дослідженням з атомної енергетики, створенню спільного ринку ядерного пального, контролю за ядерними виробництвами та розвитку атомних технологій у мирних цілях в рамках єдиних стандартів безпеки. Після об'єднання органів керування Спільнотами 1967 року, функції Євратому, визначені договором, виконує Європейська Комісія.

Європейська спільнота з вугілля та сталі, European Coal and Steel Community (ECSC) – створена у 1951 р. згідно з Паризьким договором з метою об'єднання вугільних та сталеливарних ресурсів країн-членів і запобігання в такий спосіб новій війні в Європі. Ідея створення наднаціонального органа керування життєво важливими галузями промисловості, який зв'язав би потенційних суперників економічно, належала Жану Моне, а вперше офіційно її озвучив міністр закордонних справ Франції Роберт Шуман (див.

також «Декларація Шумана»). Європейська спільнота з вугілля та сталі завершила своє існування в 2002 році, коли втратив чинність відповідний договір (див. «Паризький договір»).

Європейська судова мережа, European Judicial Network (EJN) – мережа, яка складається з представників адміністративних органів Держав-членів і збирається кілька разів на рік з метою обміну інформацією та досвідом, а також для того, щоб стимулювати співпрацю між країнами-членами в щодо цивільного та комерційного законодавства. Її основною ціллю є полегшення судового розгляду будь-якої справи, у якій присутній транснаціональний елемент – тобто у випадках, коли у справі фігурує більше ніж одна держава-член. Сьогодні у ЄС існує широке розмаїття національних правових систем, і це розмаїття часто створює проблеми у випадках, коли судовий розгляд виходить за межі національних кордонів. Окремі особи та фірми, а особливо представники правничих професій, на практиці стикаються з необхідністю бути обізнаними з різними національними системами цивільного та комерційного законодавства та законодавчими інструментами Європейського Союзу, а також інших міжнародних організацій, включно з ООН, Гаагською Конференцією (Hague Conference) та Радою Європи. Рішенням Ради про заснування мережі було передбачено створення інтернет-сторінки та визначено основні принципи її функціонування⁹⁷. Ця інтернет-сторінка адмініструється Європейською Комісією та регулярно оновлюється спільно з державами-членами ЄС. Вона містить значну кількість інформації щодо судових систем держав-членів, законодавства Спільноти, європейського законодавства та різноманітних аспектів цивільного та комерційного законодавства.

Європейська патентна служба (ЄПС), European Patents Office (EPO) – встановлює єдину процедуру подання заявок для індивідуальних винахідників та компаній, котрі прагнуть патентного захисту, у понад 38 європейських країнах. Вона є виконавчою гілкою Європейської патентної організації (European Patent Organisation), а контролює її Адміністративна Рада (Administrative Council)⁹⁸. Основним видом діяльності Служби є розгляд заявок на патентування та надання Європейських патентів. Серед інших видів діяльності – надання інформації про патенти та тренінгові послуги.

Європейська політика зайнятості, European employment policy – один із дороговказів спільної Європейської політики, що підтверджено Установчими договорами та стратегічними документами ЄС. Політика зайнятості – найбільш гармонізована та інституційована серед напрямів соціального розвитку

⁹⁷ 2001/470/EC: Council Decision of 28 May 2001 establishing a European Judicial Network in civil and commercial matters <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001D0470:EN:NOT>

⁹⁸ <http://www.epo.org/about-us.html>

та залишається прерогативою урядів країн ЄС. Вперше почали обговорювати питання зайнятості та безробіття у Білій книзі Ж. Делора 1993 р. «Зростання, конкурентоспроможність і зайнятість: виклики й поступ у XXI столітті», яка ініціювала загальноєвропейське обговорення питань, що закінчилось на Ессенському самміті 1994 р. визначенням перспективних напрямів політики зайнятості. Правову основу політики зайнятості закладено при підписанні Амстердамського договору, яким було засновано Комітет з питань зайнятості та вказано на необхідність координації політики зайнятості. Після підписання Амстердамського договору питання зайнятості стали найважливішими серед питань соціальної політики. Так у листопаді 1997 р. на Люксембурзькому самміті країни ЄС була прийнята Європейська стратегія зайнятості (ЄСЗ), яка визначила індикатори та порядок узгодження національних планів дій⁹⁹. На Лісабонському самміті у березні 2000 р. було підтверджено, що ЄСЗ залишається одним із дороговказів для ЄС. У Лісабонській стратегії також вказувалось на необхідність розширення сфери зайнятості та створення кращих робочих місць як пріоритету соціальної політики. Завдання політики зайнятості відповідно до Лісабонської стратегії (2000): 1) створення більше кращих робочих місць; 2) забезпечення гнучкості та безпеки робочих місць; подолання бідності, соціального відчуження, дискримінації; 3) удосконалення систем соціального захисту; 4) гендерна рівність; 5) підсилення соціалізації політики, у відношенні до нових держав-членів та третіх країн. У документі вказано, що розвиток інноваційно-орієнтованої економіки, яка базується на науково-технічних дослідженнях та знаннях, людському капіталі, передбачає створення робочих місць для кваліфікованої робочої сили. Країни також визначили кількісні показники зростання зайнятості до 2010 р. на рівні до 70%, а серед жінок – до понад 60%. На засіданні Європейської Ради у Стокгольмі в березні 2001 р. були скореговані показники – орієнтири рівня зайнятості, а саме: рівень зайнятості повинен становити в країнах 67%, серед жінок – не менше 57%, серед осіб старше пенсійного віку – не менше 50%. На засіданні Ради у Барселоні у березні 2002 р. вказано, що досягнення повної зайнятості населення – всеосяжна мета, ЄСЗ формує фундамент Лісабонської стратегії за умов розширення ЄС. Оцінюючи проміжні показники реалізації Лісабонської стратегії, у лютому 2005 р. голова Комітету з питань зайнятості В. Кок запропонував сконцентрувати зусилля на прискоренні економічного зростання та створенні більших та кращих робочих місць. У контексті політики зайнятості це означало отримання максимальної ефективності та синергетичного ефекту від удосконалення управління на європейському та національному рівнях. Важливість політики зайнятості та ринку праці для країн підтверджують обсяги та динаміка фінансування заходів щодо стабілізації ринків праці. У 2003 р. в країнах ЄС витрати на розвиток та підтримку політики зайнятості

⁹⁹ Дайнен, Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен: пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2006. – С. 483.

становили 2,3% ВВП, у тому числі близько 60% коштів (1,4% ВВП) були використані на пасивні заходи і тільки 0,7% ВВП – на активні заходи. На європейському рівні відбувається координація національних стратегій зайнятості. Рада щорічно погоджує орієнтири політики зайнятості, а держави-члени у своїх планах дій деталізують їх та спільно з Комісією готують звіти про виконання. Починаючи з 2005 р., цей процес переглянутий з огляду на необхідність покращення координації між державами-членами і європейськими інститутами ЄС, з одного боку, та координації соціальних політик із макроекономічною і мікроекономічною політиками, з іншого. Новітні елементи координації політики зайнятості на 2005–2008 рр. полягають у наступному¹⁰⁰: 1) інтегрування орієнтирів політики зайнятості (Комісія запропонувала, а Європейська Рада погодилась, щорічно визначати спільні пріоритети політики зайнятості для держав-членів ЄС); 2) програми національних реформ (національна програма кожної країни містить заходи щодо втілення європейських орієнтирів); 3) спільний звіт про зайнятість (щорічний прогрес у питаннях зайнятості Рада адаптує у спільний звіт про зайнятість); 4) рекомендації (у питаннях зайнятості Рада за пропозицією Комісії надає спеціальні рекомендації країнам. Рішення приймається кваліфікованою більшістю); 5) річний звіт про прогрес у питаннях зайнятості на національному та європейському рівні. Комісія проводить моніторинг, оцінку виконання завдань національних програм держав-членів відносно завдань Лісабонської стратегії. За необхідності, Комісія може вносити зміни у європейські положення Лісабонської стратегії. Так зважаючи на загострення конкуренції на національних ринках праці та необхідність захисту європейської соціальної моделі, у червні 2007 р. Комісія запропонувала проводити політику «*flexicurity*».

Європейська спостережна мережа просторового планування, European Spatial Planning Observation Network (ESPON) – надає наукову інформацію для розвитку регіонів та більших територіальних утворень шляхом проведення прикладних досліджень, аналізу та створення необхідного інструментарію. Спів-фінансується за рахунок внесків Європейського фонду регіонального розвитку. Охоплює ЄС-27, а атож Норвегію, Швейцарію, Ісландію та Ліхтенштейн.

Європейська стратегія зайнятості (ЄСЗ), European Employment Strategy (EES) – головний інструмент визначення пріоритетів ЄС у сфері зайнятості та координації політики зайнятості серед держав-членів. Прийнята у листопаді 1997 р. на Люксембурзькому самміті країни ЄС, визначила індикатори та порядок узгодження національних планів дій відносно єдиних європейських цілей. Європейська стратегія зайнятості (ЄСЗ, ще відома під назвою «Люксембурзький процес») передбачена в новому розділі «Зайнятість»

¹⁰⁰ European Employment Strategy. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/index_en.htm

Амстердамського договору. Зростання зайнятості проголошено одним з ключових завдань ЄС, настільки ж важливим, як і макроекономічні цілі зростання й стабільності. Європейська політика зайнятості концентрується на таких напрямках: 1) покращення адаптивності працівників та бізнесу; 2) зростання соціальної згуртованості; 3) сприяння зайнятості населення; 4) запровадження реформ у сфері зайнятості та соціального залучення. Держави-члени зобов'язані разом зі Спільнотою працювати над розробкою узгодженої стратегії зайнятості та сприяти формуванню кваліфікованої, підготовленої, динамічної робочої сили, і такого ринку праці, що може швидко пристосовуватись до нових економічних обставин. Сама стратегія являє собою щорічну програму, котра служить інструментом планування, моніторингу, оцінювання та модифікації національних політик, програм та планів дій держав-членів для координування інструментів спрямованих на боротьбу з безробіттям. В умовах загострення дискусій про майбутні «засади європейської соціальної політики» і необхідність переходу на принцип гнучкості ринку праці, навіть країни прихильники високих соціальних гарантій з боку держави вказують, що «соціальну політику повинна доповнювати політика зайнятості»¹⁰¹. Питання ринку праці є провідними у політиці урядів, а забезпечення повної зайнятості виступає обов'язковою умовою для ефективної економічної політики будь-якої країни. У 2000 році в Лісабоні була вироблена «Лісабонська стратегія», ключовим елементом якої було названо Європейську стратегію зайнятості, цілі та пріоритети якої погоджуються на рівні ЄС та базуються на: 1) Рекомендаціях щодо зайнятості (Employment Guidelines), які визначають спільні пріоритети для держав-членів у сфері політики зайнятості; 2) Національних програмах реформування (National Reform Programmes), які складає кожна з держав-членів з метою втілення Вказівок на національному рівні; 3) Спільному звіті про зайнятість (Joint Employment Report); 4) Спеціальних Рекомендаціях (Recommendation) щодо окремої держави, які Рада може прийняти голосуванням кваліфікованою більшістю за пропозицією Комісії; 5) Щорічних звітах ЄС про досягнутий поступ (EU annual progress report): Комісія робить огляд поступу як на національному рівні, так і на рівні Спільноти, на основі регулярного моніторингу та на основі оцінки впровадження Національних програм реформ державами-членами. Стратегія ґрунтується на принципах субсидіарності (subsidiarity), конвергенції (convergence) між заходами ЄС та державами-членами, спільного обміну доброю практикою, інтегрованого підходу (структурні реформи також поширюються на соціальні, освітні, податкові, підприємницькі та регіональні напрямки політики) й управлінських спроможностях та використовує кількісні виміри, цілі та еталони з метою забезпечення коректного моніторингу та оцінки поступу. У 2005 році

¹⁰¹ Дайнен, Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен: пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2006. – С. 483.

Лісабонську стратегію було переглянуто з метою підсилення її орієнтації на забезпечення сильного й стабільного зростання економіки та створення більшої кількості кращих робочих місць. Цей перезапуск Лісабонської стратегії також призвів до ґрунтовного перегляду пріоритетів ЄСЗ та запровадження у липні 2005 р нового процесу програмування, імплементації та моніторингу через затверджені Європейською Радою Інтегрованих рекомендацій що зростання та робочих місць (Integrated Guidelines for Growth and Jobs). Нові Інтегровані рекомендації слугують основою Лісабонської програми Спільноти (Community Lisbon Programme) та національних програм дій. Зараз Європейська стратегія зайнятості (ЄСЗ) фокусується на трьох цілях: 1) подовженні робочого життя; 2) навчанні впродовж всього життя; 3) адресній економічній реструктуризації.

Європейська фундація з покращення умов життя та діяльності, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EU-ROFOUND) – знаходиться в Ірландії, заснована Постановою № 1365/75 Ради Міністрів від 26 травня 1975 року для сприяння процесу планування та встановлення кращих умов життя і праці через накопичення та розповсюдження інформації і тематичних знань¹⁰². Завдання фундації полягає в наданні порад і консультацій основним суб'єктам європейського управління (працедавцям, інституціям ЄС, національним урядам, профспілкам) щодо можливих способів поліпшення умов життя і праці; виконанні дослідницьких проектів і проектів розвитку; наданні інформаційної та аналітичної підтримки процесу формулювання політики ЄС щодо умов життя і праці. Основними видами діяльності є моніторинг умов життя та праці, управління дослідницькими роботами та інформування та налагодження комунікації (наприклад, між університетами, дослідницькими установами, економічними та соціальними службами й організаціями, через організацію курсів, конференцій, семінарів, робочих груп). Основні теми досліджень зорієнтовані на зайнятість та умови праці, баланс між приватним життям і роботою, відносини і партнерство між працівниками і працедавцями, соціальне гуртування та якість життя.

Європейське агентство з авіаційної безпеки (ЄАСА), European Aviation Safety Agency (EASA) – засноване Постановою № 1592/2002 Європейського Парламенту та Ради від 15 липня 2002 року для сприяння впровадженню найвищих стандартів безпеки у сфері цивільної авіації та стандартів захисту навколишнього середовища від забруднень, що завдаються авіацією¹⁰³. Із 2003 р. розробляє та впроваджує стратегію безпеки на авіаційному тран-

¹⁰² Regulation (EEC) No 1365/75 of the Council of 26 May 1975. On the creation of a European Foundation for the improvement of living and working conditions/ (OJ L 139, 30.5.1975, p. 1) Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1975R1365:20050804:EN:PDF>

¹⁰³ Regulation (EC) No 1592/2002 of the European Parliament and of the Council

спорті, спільні стандарти безпеки і захисту навколишнього середовища в цивільній авіації, проводить моніторинг їх дотримання серед держав-членів ЄС, проводить сертифікацію авіалайнерів, двигунів та їх складових, формує банки даних, аналізує та проводить дослідження з питань безпеки, спільно із Комісією здійснює менеджмент програм. Одним із завдань організації є співробітництво із Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО), Федеральною адміністрацією авіації США (Federal Aviation Administration (FAA)), представниками Канади, Бразилії, Ізраїлю, Китаю, Росії та третіх країн із питань гармонізації стандартів та впровадження кращої світової практики з питань безпеки. Завданнями агентства є: 1) виконання будь-яких завдань і надання рекомендацій у сфері цивільної авіації, що регулюється Регламентом про заснування агентства; 2) допомога Єврокомісії у впровадженні спільних правил у сфері цивільної авіації в державах – членах ЄС наданням технічної, наукової та адміністративної підтримки; 3) проведення перевірок і розслідувань у рамках місії агентства. Основні види діяльності – це: 1) розробка законодавства, норм й правил у сфері цивільної авіаційної безпеки та надання технічних рекомендацій ЄК і державам-членам щодо проектування, виробництва, утримання та експлуатації повітряних суден, їхніх частин і пристроїв, а також вимоги до персоналу й організацій, залучених до розробки, виробництва й утримання цих апаратів; 2) проведення тренінгів і програм з питань стандартизації для забезпечення уніфікованого виконання європейського законодавства з питань авіаційної безпеки у всіх державах – членах ЄС; 3) проведення сертифікації літаків, двигунів та їхніх частин щодо безпеки польотів і захисту навколишнього середовища; 4) контроль над роботою організацій, що здійснюють розробку літаків у світі, а також над організаціями, що здійснюють виробництво та утримання літаків поза межами ЄС; проведення інспекцій і перевірок цих організацій; 5) збір даних, аналіз і для підвищення авіаційної безпеки. Єврокомісія запропонувала розширити зобов'язання агентства і долучити в майбутньому до його компетенції такі види діяльності, як ліцензування екіпажів у державах – членах ЄС та проведення сертифікації авіакомпаній, зареєстрованих поза межами ЄС.

Європейське агентство залізних доріг, European Railway Agency (ERA) – засноване Постановою № 881/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року задля надання технічної допомоги державам-членам ЄС та Європейській Комісії у сфері залізничної безпеки та функціональної взаємодії залізничних мереж задля сприяння створенню Європейського залізничного простору без кордонів¹⁰⁴. Завдання агентства полягають у сприянні запровадженню технічних норм ЄС для функціональної взаємодії залізничних мереж та розробці спільного підходу до питань, що стосуються залізничної безпеки (спільних критеріїв безпеки, спільних заходів техніки безпеки, спіль-

¹⁰⁴ <http://www.era.europa.eu>

ної сертифікації у сфері безпеки). Основними видами діяльності агентства є підготовка рекомендацій для ЄК щодо заходів у сфері залізничної безпеки та функціональної взаємодії залізничних мереж, надання висновків для ЄК і компетентних органів влади держав-членів ЄС (наприклад, щодо моніторингу національних правил техніки безпеки) та виконання ролі інформаційного центру для підвищення безпеки на залізничних шляхах (підтримка баз даних, тісна співпраця з усіма зацікавленими сторонами у залізничному секторі для розробки пропозицій ERA). Агентство виконує такі чотири програми, як залізнична безпека, функціональна взаємодія залізничних мереж, європейська система управління залізничними перевезеннями та економічна оцінка.

Європейське агентство з безпеки харчових продуктів (ЄФСА), European Food Safety Authority (EFSA) – засноване Постановою № 178/2002 Європейського Парламенту та Ради Міністрів від 28 січня 2002 року для оцінки ризиків щодо безпечності харчових продуктів і кормів та повідомлення про них. У тісній співпраці з національними органами держав-членів та за допомогою відкритих консультацій із зацікавленими сторонами агентство забезпечує надання незалежних рекомендацій та інформації про наявні та можливі ризики. До завдань агентства належить: 1) надання наукових рекомендацій, а також наукової та технічної підтримки для законодавства й політики ЄС у всіх сферах, які мають безпосередній або опосередкований вплив на безпечність харчових продуктів і кормів; 2) сприяння високому рівню захисту людського життя та здоров'я, а також у цьому зв'язку врахування питань здоров'я та добробут тварин, загального стану рослин і навколишнього середовища у контексті функціонування внутрішнього ринку ЄС; 3) збір та аналіз даних, моніторинг ризиків, які мають безпосередній або опосередкований вплив на безпечність харчових продуктів і кормів; 4) надання наукових рекомендацій, а також наукової та технічної підтримки з питань харчування людей для законодавства ЄС і за запитом Єврокомісії надання допомоги з розповсюдження інформації щодо питань харчування у рамках програми охорони здоров'я ЄС; наукових висновків щодо інших питань, які стосуються здоров'я та добробуту тварин, а також загального стану рослин; наукових висновків щодо продуктів, інших ніж харчові продукти та корми, що мають відношення до генетично модифікованих організмів, як це визначено у Директиві 2001/18/ЄС про запланований випуск у навколишнє середовище генетично модифікованих продуктів¹⁰⁵.

Європейське агентство з безпеки та охорони праці, European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA) – засноване 18 липня 1994 року для досягнення безпечніших, здорових і продуктивних умов праці в Європі через узгодження і передачу знань та інформації, сприяння розвитку культури

¹⁰⁵ Європейський орган з безпечності харчових продуктів (EFSA) <http://www.efsa.europa.eu>

попередження ризиків¹⁰⁶. Завданнями агентства є замовлення, збір та друк нових наукових досліджень і статистики щодо ризиків у сфері безпеки й охорони праці задля інтеграції питань безпеки й охорони праці до системи освіти та визначення ризиків, що виникають у сфері праці, а також надання допомоги для підвищення якості робочих місць, що пропонуються, наприклад, для жінок та інвалідів відповідно до Лісабонської програми. Основними видами діяльності агентства є: 1) збір і розповсюдження технічної, наукової та економічної інформації у державах – членах ЄС задля передачі цієї інформації до інституцій ЄС, держав – членів ЄС і зацікавлених сторін; 2) збір технічної, наукової та економічної інформації щодо досліджень у сфері безпеки й охорони праці та щодо іншої дослідницької діяльності, пов'язаної з безпекою і охороною праці, та розповсюдження результатів досліджень; 3) сприяння та підтримка співпраці й обміну інформацією і досвідом серед держав – членів ЄС у сфері безпеки й охорони праці, включаючи інформацію про програми навчання; 4) організація конференцій і семінарів, а також обмінів експертами між державами – членами ЄС у сфері безпеки й охорони праці; 5) забезпечення інституцій ЄС і держав-членів об'єктивною технічною, науковою та економічною інформацією, потрібною їм для формулювання та запровадження ефективної політики щодо безпеки та захисту здоров'я працівників на робочому місці; 6) заснування та координація мережі контактних пунктів EU-OSHA у співпраці з державами – членами ЄС (охоплює національні контактні пункти та тематичні центри). 7) збір і надання інформації щодо питань безпеки й охорони праці задля третіх країн і міжнародних організацій (Світова організація охорони здоров'я, Світова організація праці, Панамериканська організація охорони здоров'я, Міжнародна морська організація та ін.); 8) забезпечення технічної, наукової та економічної інформації щодо методів та інструментів запровадження попереджувальної діяльності з особливою увагою до специфічних проблем малих і середніх підприємств; 9) надання підтримки розробці майбутніх програм діяльності ЄС у сфері безпеки та здоров'я працівників на робочому місці без втручання у сферу компетенції Європейської Комісії. Контактні пункти агентства існують у більш як 30 країнах, включаючи всі 27 держав – членів ЄС, координують і розповсюджують інформацію з EU-OSHA у межах своїх кордонів, а також надають зворотну реакцію та рекомендації. Окрім підтримки роботи національних веб-сайтів, вони управляють мережами національних партнерів, які надають інформацію та беруть участь у проведенні кампаній на рівні держав-членів ЄС. Зазвичай контактні пункти – це ключові організації у сфері безпеки й охорони праці у своїх країнах. Вони діють як представники Агентства на національному рівні. Існують також контактні пункти в країнах EFTA та країнах – кандидатах на вступ до ЄС.

¹⁰⁶ <http://osha.europa.eu/>

Європейське агентство з безпеки на морі, European Maritime Safety Agency (EMSA) – засноване Постановою №1406/2002 Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2002 року для підвищення загального рівня безпеки на морі¹⁰⁷. Завданнями агентства є зменшення ризиків катастроф і нещасних випадків на морі, забруднення суднами морського середовища та втрат людського життя на морі та надання технічних і наукових рекомендацій Європейській Комісії у процесі модернізації та розробки нового законодавства у сфері безпеки на морському транспорті, забруднення морів та безпеки на судах, а також його моніторингу й оцінки ефективності. Також сприяє розвитку співробітництва між країнами та виступає посередником при розв’язанні питань між зацікавленими сторонами¹⁰⁸. Основні види діяльності агентства – це: 1) надання допомоги Європейській Комісії у підготовці змін та/або розробки нового законодавства ЄС у сфері безпеки на морі та запобіганні забрудненню суднами морського середовища; 2) надання допомоги Єврокомісії в імплементації законодавства ЄС у сфері безпеки на морі та попередження забруднення суднами морського середовища на всій території ЄС. 3) здійснення моніторингу загального функціонування режиму державного контролю над портами ЄС (наприклад, здійснює візити до держав – членів ЄС і надає Єврокомісії пропозиції щодо будь-яких можливих удосконалень у цій сфері); 4) надання ЄК технічну допомогу необхідну для участі в роботі ~~технічних~~ органів Паризького меморандуму про взаєморозуміння щодо державного контролю над портами; 5) надання ЄК допомоги під час виконання будь-яких завдань, які та здійснює відповідно до чинного та майбутнього законодавства ЄС у сфері безпеки на морі та запобігання забрудненню суднами морського середовища, а саме законодавства, яким регулюється діяльність класифікаційних товариств (організацій, що присвоюють клас суднам згідно з відповідними класифікаційними вимогами та наглядають за ними під час будівництва й експлуатації), безпека пасажирських суден, навчання, сертифікація та нагляд за особами, які працюють на судах. Агентство співпрацює з державами – членами ЄС для організації в разі необхідності навчання у тих сферах, за які несе відповідальність держава порту та держава прапора та для розробки технічних рішень і надання технічної допомоги щодо імплементації законодавства ЄС.

Європейська агентство з мережевої та інформаційної безпеки, European Network and Information Security Agency (ENISA) – засноване Постановою № 460/2004 Європейського Парламенту та Ради від 10 березня 2004 року з метою досягнення високого й ефективного рівня мережевої та інформаційної безпеки в ЄС задля добробуту громадян, споживачів, підприємств та органі-

¹⁰⁷ <http://www.emsa.europa.eu>

¹⁰⁸ Regulation (EC) No 1406/2002 of 27 June 2002 establishing a European Maritime Safety Agency (Provided by AJA thanks to the support of Fundacion Biodivesidad). – Режим доступу: http://www.emsa.eu.int/Docs/legis/regulation_1406-2002_-_consolidated.pdf

зацій державного сектору, підвищення спроможності ЄС, держав-членів ЄС і бізнес-спільноти щодо попередження, дослідження та реагування на проблеми мережевої та інформаційної безпеки¹⁰⁹. Має такі завдання: 1) надання рекомендацій і допомоги ЄК і державам-членам ЄС з питань інформаційної безпеки та в їхньому діалозі з представниками бізнесу щодо вирішення проблем безпеки у продуктах комп'ютерного та програмного забезпечення; 2) збір та аналіз даних про інциденти й ризики, що з'являються у сфері мережевої та інформаційної безпеки; 3) розвиток методів оцінки ризиків та управління ними задля підвищення спроможності ЄС реагувати на загрози інформаційній безпеці; 4) підвищення рівня обізнаності та співпраці між різними гравцями, що діють у сфері інформаційної безпеки, через розвиток партнерства між публічним і приватним сектором у цій сфері.

Європейське агентство з оцінки якості лікарських препаратів, European Agency for the Evaluation of Medicinal Products (ЕМЕА) – засноване Постановою № 726/2004 Європейського Парламенту та Ради Міністрів від 31 березня 2004 року, яка регламентує також процедури Спільноти у сфері ліцензування та нагляду за лікарськими препаратами, що використовуються для лікування людей і у ветеринарії. Агентство розташовано в Лондоні. Мета його діяльності – охорона та підвищення рівня здоров'я населення й тварин та сприяння підвищенню рівня оцінювання та контролю за ліками¹¹⁰. В 1993 чинне законодавство у сфері фармацевтичної продукції Спільноти було змінено з метою створення нової процедури «взаємного визнання», за якою надавався б дозвіл на лікарські вироби для людей і ветеринарних потреб. Такий дозвіл ґрунтується на принципі взаємного визнання національних дозволів із закріпленням арбітражу Спільноти у разі розбіжності між державами. Результатом процедури взаємного визнання буде тільки один фірмовий знак, схвалений для ринку, і наданий дозвіл (національний дозвіл маркетингу), який є сумісним із чинними правовими нормами Спільноти. Додаткове свідоцтво захисту для лікарських виробів було запроваджено в 1999 р. Суд вирішив, що його можна було б надавати лише за умови, якщо був наданий державою-членом ЄС ринковий дозвіл, у якому зроблена заявка. Завдання агентства включають: 1) розробку ефективних і прозорих процедур, які уможливають швидкий доступ користувачів до безпечних і дієвих передових ліків, а також до непатентованих ліків та ліків, що відпускаються без рецепта, через систему дозволів, єдину для всього внутрішнього ринку ЄС; 2) контроль безпечності ліків для людей і тварин, у тому числі через мережу фармакологічного контролю і встановлення залишків ветеринарних препаратів, що застосовуються для сільськогосподарської худоби; 3) сприяння інноваціям і науково-дослідницькій діяльності, таким чином сприяючи конкурентоспроможності

¹⁰⁹ <http://www.enisa.europa.eu/>

¹¹⁰ <http://www.emea.europa.eu/>

фармакологічної промисловості ЄС; 4) мобілізацію та координація наукових ресурсів ЄС для забезпечення високоякісної оцінки медичних препаратів, надання консультацій, проведення інспекцій для забезпечення дотримання базових положень, а також задля забезпечення користувачів і фахівців сфери охорони здоров'я інформацією.

Європейське агентство з реконструкції, European Agency for Reconstruction (EAR) засновано 5 Постановою Ради (ЄС) № 2667/2000 від 5 грудня 2000 р. щодо Європейської агентства з реконструкції задля сприяння ефективному державному врядуванню, розвитку інфраструктури та зміцненню правової держави, підтримування розвитку ринкової економіки інвестуванням у матеріально-технічну базу та підтримування суспільного розвитку й зміцнення громадянського суспільства шляхом керування програмами допомоги ЄС у Республіці Сербській (включаючи Косово), Чорногорії та Македонії¹¹¹. Основні завдання: 1) Збір, аналіз і передача інформації до Єврокомісії щодо: завданої шкоди, вимог щодо відбудови та повернення біженців і переміщених осіб, а також пов'язані з цим ініціативи урядів, місцевих і регіональних органів влади та міжнародної спільноти потреб громад і можливостей для повернення переміщених осіб пріоритетних секторів і територій; 2) Підготовка проектів з відбудови Республіки Сербської та повернення біженців і переміщених осіб; 3) За дорученням ЄК виконання заходів для імплементації програм технічної допомоги: укладання технічних завдань, підготовка і оцінка заявок на участь у тендерах, підписання контрактів, укладання фінансових угод, оцінювання проектів, перевірка практичної реалізації проектів, здійснення платежів. 4) Реалізація допомоги ЄС із залученням підрядників, обраних на тендерній основі.

Європейське агентство з управління операційної співпраці на зовнішніх кордонах, European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders (FRONTEX) – заснована Постановою № 2007/2004 Ради Міністрів від 26 жовтня 2004 року¹¹² з метою координації розвідувальної оперативної співпраці на рівні ЄС задля підвищення рівня безпеки на зовнішніх кордонах, підвищення рівня свободи та безпеки громадян ЄС через доповнення систем управління національними кордонами держав-членів, сприяння співпраці прикордонних служб, що відповідають за внутрішню безпеку на рівні ЄС та запровадження концепції інтегрованого управління кордонами ЄС. Перед агентством стоять такі завдання: 1) координація оперативної співпраці між державами – членами ЄС у сфері управління зовнішніми кордонами; 2) надання допомоги державам-членам для навчання прикордонників, у тому числі для встановлення спільних стандартів навчання; 3) здійснення аналізу ризиків; 4) відстеження наукових досліджень щодо контролю та нагляду за

¹¹¹ <http://www.ear.europa.eu>

¹¹² <http://www.frontex.europa.eu>

зовнішніми кордонами; 5) надання допомоги державам-членам за обставин, які потребують посиленої технічної та оперативної допомоги на зовнішніх кордонах; 6) надання державам-членам необхідної підтримки під час організації спільних операцій з повернення мігрантів. Основні види діяльності включають спільну діяльність і пілотні проекти на зовнішніх кордонах, аналіз ризиків, навчання, відстеження досліджень, управління технічним обладнанням, надання підтримки державам-членам ЄС, співпраця у сфері повернення нелегальних мігрантів, діяльність з полегшення обміну інформацією з ЄК і державами-членами ЄС, співпраця з Європейською поліцією (Europol), Європейським поліцейським коледжем (CEPOL), Європейським агентством з безпеки на морі (EMSA) для виконання завдань агентства.

Європейське екологічне агентство, European Environment Agency (EEA) – спеціалізоване агентство ЄС зі штаб-квартирою у Копенгагені¹¹³. Засноване Постановою № 1210/90 Ради Міністрів від 7 травня 1990 року, почало функціонувати в 1994 році. Мета діяльності агентства полягає в тому, щоб забезпечити Спільноту й держави-члени об'єктивною й надійною інформацією на європейському рівні, яка дасть їм змогу вживати необхідних заходів для захисту навколишнього середовища, оцінювати імплементацію цих заходів і забезпечувати надходження достовірної інформації про стан навколишнього середовища до громадськості. Головні завдання агентства: 1) засновувати мережі інформації і спостереження; 2) забезпечувати інформацією, необхідною для формулювання і здійснення ефективної екологічної політики; 3) реєструвати, перевіряти і оцінювати екологічні дані; 4) забезпечувати порівнюваність даних на європейському рівні; 5) інтегрувати європейську інформацію в міжнародні програми; 6) поширювати інформацію; 7) прискорювати розвиток методів підрахунку шкоди, завданої навколишньому середовищу і т.п.; 8) надавати допомогу ЄС та державам-членам для ухвалення поінформованих рішень про поліпшення довкілля через долучення питань довкілля до економічної політики; 9) координувати діяльність Європейської мережі інформації та спостереження за довкіллям. Основні види діяльності зводяться до надання широкого спектру інформації та оцінок щодо стану навколишнього середовища та тенденцій впливів на нього, а також чинників впливу політики й її ефективності та сприяння розбудові мереж політики за участі експертів та наукових інституцій. Основні інструменти діяльності: 1) Європейська мережа інформації та спостереження за довкіллям (European Environment Information and Observation Network (EIONET))¹¹⁴; 2) *Сигнали EEA* (EEA Signals) – щорічні звіти з широкого кола питань і для широкого кола аудиторії.

¹¹³ <http://www.eea.europa.eu/>

¹¹⁴ Європейська мережа інформації та спостереження за довкіллям <http://www.eionet.europa.eu/>

Європейське наглядове управління глобальними навігаційними супутниковими системами, European Global Navigational Satellite System Supervisory Authority (GSA) – засновано Постановою №1321/2004 Ради Міністрів від 12 липня 2004 року задля управління всіма питаннями, що стосуються Європейських програм глобальної цивільної супутникової навігаційної системи, а також забезпечення вироблення сучасної європейської альтернативи до вже встановленої Глобальної системи позиціонування на місцевості (Global Positioning System, GPS) США та перетворення системи GALILEO на провідну глобальну супутникову навігаційну систему для застосування в цивільних цілях¹¹⁵. Завданнями наглядового органу є: 1) управління європейськими супутниковими навігаційними програмами (GALILEO та EGNOS) і контроль за використанням коштів, виділених на фінансування цих програм; 2) виконання ролі дозвільного органу й органу з ліцензування щодо приватного концесіонера, який несе відповідальність за запровадження та управління фазами розгортання та функціонування програми GALILEO та забезпечення дотримання концесіонером умов договору про концесію; 3) відповідальність за всі питання, що стосуються права використання частот, необхідних для функціонування глобальних супутникових навігаційних систем, сертифікації компонентів таких систем, а також захисту таких систем; 4) виконання ролі власника всіх матеріальних і нематеріальних активів, які створюються або розробляються у рамках програм GALILEO та EGNOS; 5) надання допомоги Єврокомісії у питаннях, які стосуються супутникової радіонавігації, особливо у випадках, де є необхідними законодавчі та регуляторні заходи.

Європейське оборонне агентство (ЕОА), European Defence Agency (EDA)¹¹⁶ – координаційна структура ЄС заснована 12.07. 2004 р. рішенням Ради Міністрів в рамках Спільної дії (Joint Action) № 2004/551/CFSP з метою «підтримки зусиль Ради та держав-членів ЄС щодо зміцнення європейських оборонних можливостей у галузі управління кризовими ситуаціями та подальшого розвитку Європейської безпекової та оборонної політики». Завдання агентства включають: 1) розробку всебічного й систематичного підходу до визначення та забезпечення потреб обороноздатності в рамках ЄБОП; 2) сприяння проведенню європейських досліджень і розробці технологій у сфері оборони, життєво необхідних і для потужної оборонної технологічної та промислової бази, і для визначення та задоволення майбутніх вимог до оборонних можливостей. Фінансування здійснюється за рахунок спільного використання національних коштів у рамках пріоритетів, визначених Європейською стратегією проведення оборонних досліджень і розробки оборонних технологій; 3) сприяння співпраці ЄС у галузі оборонної техніки задля підвищення обороноздатності та прискорення подальшої реструктуризації європейської обо-

¹¹⁵ <http://www.gsa.europa.eu>

¹¹⁶ European Defence Agency <http://www.eda.europa.eu/>

ронної промислової бази; 4) роботу у тісній співпраці з ЄК над заходами із забезпечення розвитку конкурентоспроможності ЄС на міжнародному ринку оборонного устаткування. Серед функцій та завдань ЄОА: розвиток оборонних спроможностей; сприяння оборонним НДКР; сприяння співпраці в галузі військових озброєнь; створення конкурентноздатного Європейського ринку оборонного обладнання; та зміцнення Європейської оборонної, технологічної та індустріальної бази¹¹⁷.

Європейський адміністративний простір, European Administrative Space – це середовище, сформоване політикою та нормами ЄС, що передбачають активну роль національних урядів, у межах якого органи управління держав-членів покликані, в ім'я однакової забезпечення прав громадян та свободи підприємництва в ЄС, гарантувати однорідний рівень якості та ефективності адміністративних послуг. Внутрішня та зовнішня політика держав-членів усе більше й більше виробляються у загальноєвропейському контексті. Хоча правила прийняття рішень погоджуються на засіданнях міжурядових конференцій, спроможність ЄС виробляти політику й надалі залежатиме від здатності кожної держави-члена брати ефективну участь в обговореннях питань європейської політики. У середовищі європейського адміністративного простору важливу роль відіграють національні системи державного управління, які відповідають за імплементацію політик ЄС в усіх державах-членах¹¹⁸. Спільний адміністративний простір можливий лише тоді, коли адміністративні принципи, правила, процедури й положення однаково застосовуються на певній території у межах національної конституції. З формально-юридичного погляду держави-члени ЄС в основному мають адміністративну автономію і, на даний час, лише деякі елементи європейського адміністративного права знайшли своє відображення в основних договорах ЄС та вторинних законодавчих актах, виданих Комісією. Наприклад, у Договорі про заснування Європейської Спільноти, містяться такі важливі принципи адміністративного права як право на судовий перегляд адміністративних рішень, прийнятих інституціями ЄС (ст. 230), або зобов'язання щодо обґрунтування адміністративних рішень, прийнятих інституціями ЄС (ст. 253). Обов'язковою вимогою для держав-членів ЄС та кандидатів на вступ є існування сучасної політичної демократії, але як тільки демократичну сутність політичного режиму конкретної держави-члена доведено, держава може вирішувати питання державного управління та адміністративного устрою на власний розсуд. Явище, яке називають «європейський адміністративний простір», поступово формується, впродовж усього процесу європейської інтеграції. Для виконання рішень Спільноти

¹¹⁷ Council Joint Action 2004/551/CFSP of 12 July 2004/ On the establishment of the European Defence Agency Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2004/l_245/l_24520040717en00170028.pdf

¹¹⁸ Див.: Preparing Public Administrations for the European Administrative Space // SIGMA PAPERS. – №23. – 1998. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/dataoecd/20/56/36953447.pdf>

державні службовці держав-членів досить часто зустрічаються на різних рівнях і різних форматах, що сприяє обміну думками та досвідом між ними. Комунікативні моделі, що сформувалися, впливають на процес прийняття рішень, завдяки чому все частіше вдається досягати компромісу та знаходити спільні рішення.

Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР), European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) – створений в 1991 році, ставить за мету надання фінансової допомоги країнам Центральної та Східної Європи, які встановили демократичні форми правління і прийняли стратегію переходу до ринкової економіки. Початковими акціонерами ЄБРР стали країни ЄС, Європейська Спільнота та Європейський інвестиційний банк, а також Сполучені Штати, Японія і країни колишнього радянського блоку. Банк має 20 мільярдів євро капіталу, і завдяки найвищому кредитному рейтингу надає позики, не користуючись грошима акціонерів, а залучаючи ресурси з міжнародних фінансових ринків.

Європейський громадський простір, European Public Space – це сфера, у межах якої визначаються, формуються та змінюються транснаціональні ідеї, цінності та принципи (або транснаціональна практична діяльність), а наднаціональні європейські інститути набувають демократичної легітимності. На думку європейських інтелектуалів та експертів, саме формування та розвиток європейського громадського простору є запорукою успішності інтеграційних процесів в Європі, а також подальшої демократизації політичної системи ЄС.

Європейський домашній ринок, European home market – термін, яким часто окреслюють черговий етап розвитку Єдиного європейського ринку, що характеризується: введенням єдиної валюти; гармонізацією податкових систем; інтеграцією інфраструктури; повною свободою переміщення осіб та правовими інструментами забезпечення ефективного функціонування бізнесу всередині ринку. На сьогодні для побудови домашнього ринку необхідно здійснити гармонізацію непрямого оподаткування, зокрема створити систему ПДВ, базовану на принципі кінцевої оплати, а не походження; завершити побудову Транс'європейських транспортних, енергетичних та телекомунікаційних мереж; прийняти єдиний статут права європейських компаній.

Європейський дослідницький простір (ЄДП), European Research Area (ERA) – концепція, яка ставить за мету об'єднання зусиль науковців різних країн і забезпечення максимально ефективного використання наукового потенціалу та матеріальних ресурсів країн ЄС, з огляду на накопичений ними досвід та наявні досягнення, на основі тісного взаємозв'язку європейської і національних політик у галузі наукових досліджень, обміну знаннями й інформацією, а також вільного пересування вчених територією країн Європейського науково-дослідницького простору. Рішення щодо його створення було прийнято в ЄС

в 2000 р. на основі послання Комісії «Назустріч створенню Європейського науково-дослідницького простору» (січень 2000 р.). Його основними завданнями були визначені такі: 1) надати науковцям можливість безперешкодного пересування та спілкування, користування розвиненою інфраструктурою та співпрацювати з найкращими мережами дослідницьких інститутів; 2) спільно виробляти, передавати та ефективно використовувати знання в процесі вироблення політики, соціальної сфері та бізнесі; 3) оптимізувати та відкрити європейські, національні та регіональні наукові програми для їх координації та підтримки найкращих з метою пошуку спільної відповіді на виклики сучасності; 4) встановити тісні зв'язки з партнерами по всьому світу, для того щоб ЄС отримав максимальну вигоду від світового розвитку знань, міг зробити гідний внесок в глобальний розвиток та відіграв провідну роль у міжнародних зусиллях з розв'язання глобальних проблем. Європейський науково-дослідницький простір матиме такі характерні риси: 1) *внутрішній ринок наукових досліджень* з високим рівнем мобільності між інститутами, дисциплінами, галузями та країнами, а також вільним обігом технологій та знань; 2) *наукова та дослідницька інфраструктура світового класу*, доступна дослідницьким колективам з усієї Європи та світу переважно завдяки новому поколінню електронної комунікаційної інфраструктури; 3) *дослідницькі інститути високого рівня*, залучені до ефективного співробітництва та партнерства між державою та приватним сектором у формі дослідницьких та інноваційних кластерів, у тому числі «виртуальних дослідницьких спільнот»; 4) *ефективний обмін знаннями*, особливо між державними дослідницькими установами та промисловістю, а також з громадськістю в цілому; 5) *високий рівень координації наукових програм та пріоритетів*, у тому числі значний обсяг спільних інвестицій на європейському рівні на основі спільних пріоритетів, скоординованої імплементації та спільного оцінювання; 6) *широка відкритість світові*, особливо щодо сусідніх країн, та направленість на глобальні виклики разом з партнерами Європи. З 2000 р. на шляху розбудови ЄДП було зроблено ряд важливих кроків¹¹⁹: 1) створено Рамкову наукову програму ЄС; відповідно до 7-ї Рамкової програми (2007-2013 рр.) були започатковані такі нові ініціативи як *Європейська наукова рада* та *Європейський технологічний інститут*; 2) започатковано ряд ініціатив, спрямованих на посилення координації наукової діяльності та програм, у тому числі *Європейські технологічні платформи*, як інструмент для налагодження партнерства промисловості із зацікавленими учасниками, та схема *ERA-Net* для підтримки координації національних та регіональних програм; 3) запроваджено координацію політики за допомогою відкритого методу координації та використання добровільних настанов і рекомендацій, що стимулювало процес обговорення реформ на національному

¹¹⁹ Towards a European research area: Communication from the Commission, COM(2000) 6. – Режим доступу: http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/02-EU/000118TOWARD_EDUCATION_EN.PDF

рівні, в результаті чого всі держави-члени встановили національні цілі інвестування науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт у межах європейських 3% від ВВП; 4) прийнято «універсальну інноваційну стратегію», покликану покращити концептуальні умови наукових досліджень та інновації. У цьому контексті в листопаді 2006 р. були прийняті удосконалені *Рамкові умови Спільноти* щодо державної допомоги науковим дослідженням та інновації, а також настанови щодо застосування більш ефективних податкових стимулів для науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт; 4) у межах *політики згуртування* та її фінансових інструментів – *Структурних фондів* – чіткий пріоритет надано розвитку наукових досліджень та інноваційної спроможності, особливо у менш розвинених регіонах.

Європейський економічний і соціальний комітет (ЄЕСК), European Economic and Social Committee (EESC) – допоміжна інституція, яка здійснює на наднаціональному рівні управління в Європейському Союзі консультативно-дорадчу функцію, оскільки діє стосовно Ради і Комісії в дорадчій якості. ЄЕСК створено в 1957 році згідно з Договором про заснування Європейської Спільноти для забезпечення представництва інтересів різних економічних і соціальних груп. Його діяльність регламентується Ст. 257 та 262 ДЄСп. Комітет складається з не більш як 350 членів, а представництво ґрунтується на чисельності населення тієї чи іншої держави-члена ЄС і складає: від Німеччини, Франції, Італії та Сполученого Королівства – по 24 представники; від Польщі та Іспанії – по 21 представнику; від Румунії – 15 представників; від Бельгії, Болгарії, Чеської Республіки, Греції, Угорщини, Нідерландів, Австрії, Португалії і Швеції – по 12; від Данії, Ірландії, Литви, Словаччини і Фінляндії по 9 представників; від Естонії, Латвії і Словенії по 7 представників; від Кіпру і Люксембургу – по 6 представників; від Мальти – 5 представників. Їх призначає Рада на 4 роки за рекомендацією національних урядів. Члени ЄЕСК належать до таких категорій так званого «організованого громадянського суспільства» які представляють різноманітні аспекти соціального та економічного життя Спільноти: 1) Група роботодавців; 2) Група найманих робітників; 3) Група представники різних інтересів (професійних об'єднань, фермерів, захисників довкілля, споживачів тощо)¹²⁰. Завдання ЄЕСК полягає в тому, щоб давати поради Комісії й Раді, які зобов'язані консультуватися з ним щодо соціальних та економічних питань. ЄЕСК може також висловлювати свою позицію з власної ініціативи з питань, які окреслені в окремих статтях Договору про ЄСп. (наприклад Ст. 71 яка стосується міжнародного транспорту на території Спільноти). Європейська Комісія розвинула хороші робочі стосунки з Європейським економічним та соціальним комітетом, консультуючись з ним з широкого кола питань, навіть у випадках, коли його рекомендації не є

¹²⁰ www.eesc.europa.eu

обов'язковими. Починаючи з 1987 р. стало вважатись загально прийнятою практикою для головуючого у Європейській Раді звертатись до ЄЕСК з питань, які також обговорюються в Раді. Комітет працює у формі засідань на пленарних сесіях, які організовуються близько десяти разів на рік. ЄЕСК також може засідати частіше, але меншими групами. Дискусійні питання на ці сесії готують шість підкомітетів, відомих як «секції». В Економічному і соціальному комітеті функціонують спеціалізовані секції (експертні групи), які готують висновки відповідно до свого фахового напрямку у сферах соціальної, промислової, ~~екологічної, міграційної, освіти~~, наукових досліджень, зайнятості та охорони здоров'я.

Європейський економічний простір (ЄЕА), European Economic Area (EEA) – це територія, що складається з країн-членів ЄС та країн Європейської організації вільної торгівлі (ЕФТА), крім Швейцарії. Угода ЕЕА, введена в дію 1 січня 1994 року, дозволяє Ісландії, Ліхтенштейнові і Норвегії користуватись вигодами Спільного ринку ЄС без привілеїв та обов'язків, які випливають зі членства у ЄС. Разом з іншими перевагами ця угода надає трьом зазначеним країнам свободу доступу на ринки товарів, послуг, праці та капіталу Спільноти. У заміні від цих країн вимагається адаптувати законодавство ЄС у більшості економічних секторів¹²¹. Мета Угоди декларується у статті 1: «підтримка тривалих і збалансованих торговельних та економічних відносин між сторонами Угоди, заснованих на рівних умовах конкуренції, для формування однорідного Європейського економічного простору». Серед основних напрямів співпраці виділяються: забезпечення вільного переміщення товарів, осіб, послуг і капіталу, створення єдиних правил конкуренції, що запобігають її викривленню та налагодження тісної співпраці в інших сферах. Співробітництво в інших сферах здійснюється в обов'язку, не меншому, ніж потрібно для ефективного функціонування спільного ринку сторін Угоди. До таких сфер відносяться: дослідження і технологічний розвиток; інформаційні послуги; навколишнє середовище; освіта, стажування і молодь; соціальна політика; захист прав споживачів; малий і середній бізнес; туризм; аудіовізуальний сектор; цивільний захист¹²². Нове законодавство спільноти, яке підпадає у сферу регулювання Договору про ЄЕП, динамічно включається у статті Договору та поширюється на всі країни ЄАВТ. Договір про ЄЕП застосовується як Європейською Комісією, так і Наглядовою радою Асоціації вільної торгівлі. Проте держави ЄАВТ мають лише обмежений вплив на процес прийняття рішень на рівні інституцій ЄС.

¹²¹ Mathijssen P.S.R.F. A Guide to European Union Law. Eighth edition. – London: Sweet&Maxwell, 2004. – P. 448.

¹²² Стаття 78 Угоди. Agreement on the European Economic Area. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/world/agreements/default.home.do>

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), European Investment Bank (EIB) – допоміжна інституція, фінансова установа Європейського Союзу, яка здійснює фінансово-інвестиційну діяльність як усередині ЄС так і за його межами. Створений у 1958 р. відповідно до ст. 129 Римського договору (нині ст. 266 та 267 ДЄСП) з метою фінансування проектів, що сприяють європейській інтеграції, розбудові спільного ринку, збалансованому розвитку, економічному й соціальному вирівнюванню та розвитку інноваційної економіки через ресурси ринку капіталів та використання власних ресурсів. Проекти, у які Банк вкладає гроші, мають відповідати певним критеріям, а саме: сприяти виконанню завдань ЄС, зокрема, підвищувати конкурентоспроможність європейської промисловості та малих підприємств, стимулювати розвиток інформаційних технологій, захищати довкілля, поліпшувати освіту й охорону здоров'я; залучати інші джерела фінансування. З цієї метою Банк, діючи на неприбутковій основі, надає позички та гарантії, які полегшуватимуть фінансування трьох типів проектів у всіх секторах економіки: 1) проектів для розвитку найменш розвинутих регіонів Спільноти; 2) проектів для модернізації або здійснення перетворень чи для розвитку нових дій, до яких закликає прогресивне господарювання Спільного ринку; 3) проектів спільних інтересів окремих держав-членів. Під час виконання своїх завдань Банк допомагає фінансуванню інвестиційних програм спільно з допомогою від Структурних фондів і фінансових інструментів ЄС. Переважно більшість (близько 90%) позик Банк надає всередині ЄС (зокрема, і заморським територіям країн Союзу); значна частина позик спрямована на допомогу майбутнім членам. Поза межами ЄС він підтримує розвиток у країнах Середземномор'я, Африки та Карибського і Тихоокеанського басейнів, а також Латинської Америки й Азії. Банк є юридичною особою і розміщується в Люксембурзі; персонал Банку становить близько 750 працівників; головний керівний орган – Правління, яке складається з міністрів (зазвичай, фінансів) усіх країн ЄС.

Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ), European Investment Fund (EIF) – створений в 1994 році для фінансування інвестицій у малі й середні підприємства (МСП). Головний акціонер Європейського інвестиційного фонду – Європейський інвестиційний банк. ЄІФ працює з МСП не безпосередньо, а через фінансових посередників; його діяльність зосереджена в галузі ризикового капіталу та надання гарантій. ЄІФ інвестує МСП в межах ЄС та у країнах-кандидатах

Європейський інститут телекомунікаційних стандартів, European Telecommunications Standards Institute (ETSI) – заснований у 1987 р. для гармонізації європейських технологічних специфікацій та стандартів у галузі телекомунікацій. ETSI має за мету гармонізацію стандартів ЄС шляхом розвитку обов'язкових норм, т.зв. «спільних технічних постанов» (common technical regulations). ETSI розміщений в Ніцці (Франція).

Європейський інститут технологій (ЄІТ), European Institute of Technology (EIT) – 21 січня 2008 року Рада ЄС схвалила спільну позицію щодо проєк-

ту закону про заснування Європейського інституту інновацій та технологій (EIT)¹²³, котрий має потенціал стати ключовим рушієм стабільного Європейського економічного зростання та конкуренції через стимулювання передових інновацій у світовому контексті. Окрім та понад дослідження та технології, ЄІТ зосереджуватиметься на освіті, створення нових форм бізнесу та підприємництва та їх капіталізації задля оновлення Європи. Це повинно бути досягнуто шляхом «перехресного запліднення» спільно з існуючими Європейськими програмами дослідження та технологій, інновації та підприємництва. Наразі ЄІТ ще перебуває у процесі становлення.¹²⁴

Європейський інструмент сусідства й партнерства (ЄІСП), European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI) – запроваджений для фінансування діяльності в рамках Європейської політики сусідства, який, починаючи з 2007 року, повністю замінив чинні програми технічної допомоги «МЕДА» та частково «ТАСІС» і в країнах ЄПС і Росії. Правову базу для співробітництва із країнами-сусідами формує повідомлення «Розширена Європа – сусідні країни: Нова стратегія відносин з нашими східними та південними сусідами» від 11.03.2003 р. Завдання, напрями, організаційний механізм впровадження інструмента на східних кордонах визначені у відповідній Стратегічній програмі ЄС на 2007-2013 рр.¹²⁵ та Постанові Ради та Парламенту No 1638/2006 від 24 жовтня 2006 р.¹²⁶. Перспективними напрямками фінансування вважаються наступні: розвиток підприємництва, МСП, туризму, культури, прикордонної торгівлі; захист та менеджмент навколишнього середовища; покращання транспортних, інформаційних та телекомунікаційних мереж, менеджмент водних ресурсів та побудова енергетичної системи; спільне використання медичної, освітньої, культурної інфраструктури, співробітництво з адміністративних та юридичних питань.

Європейський класифікатор економічної діяльності, European classification of economic activities (інша назва - Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE Rev2)¹²⁷ – класифікаційна система видів економічної діяльності Спільноти, заснована Рішенням Ради N 3037/90/EEC (зі змінами від 1993, 2002 та 2006 рр.)¹²⁷, яка використовується у звітності Eurostat

¹²³ The Council of the EU common position of 21.01.08 (15647/07 +ADD1) on common position on the European Institute of Innovation and Technology http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/misc/98217.pdf

¹²⁴ EIT website: <http://ec.europa.eu/eit/>

¹²⁵ European neighbourhood and partnership instrument. Eastern regional Programme. Strategy paper 2007 – 2013. – Режим доступу: ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_eastern_rsp_en.pdf

¹²⁶ Regulation (Ec) No 1638/2006 Of The European Parliament And Of The Council of 24 October 2006 laying down general provisions establishing a European Neighbourhood and Partnership Instrument

¹²⁷ Council Regulation No: 3037/90/EEC of 09/10/90: OJ: L293 of 24/10/90, on the statistical classification of economic activities in the European Community (NACE).

й базується на міжнародному класифікаторі ISIC. Основні сфери статистики, які використовують NACE, включають: 1) бізнес реєстри; 2) національний та регіональний бухгалтерський облік; 3) структурну бізнес статистику; 4) промислові короткотермінові індикатори; 5) дослідження зайнятості; 6) інші статистики щодо зайнятості. Постанова NACE дозволяє країнам-членам використовувати для внутрідержавних цілей національні версії класифікаторів, заснованих на NACE. Проте вони повинні відповідати структурній та ієрархічній схемі, закладеній в NACE.

Європейський класифікатор продукції (товарів та послуг) за діяльністю, European classification of products by activities (інша назва - Statistical classification of products by activity in the European Economic Community (CPA) – класифікаційна система видів продукції (товарів та послуг), виготовлених в ЄС, яка походить від міжнародного класифікатора продукції CPC (Central Product Classification), що поширюється за підтримки Статистичного підрозділу ООН. Європейський класифікатор продукції було запроваджено у 1993 році Постановою N 3696/93/ЕЕС, з наступними модифікаціями в прийнятими у 1998, 2001 та 2007 рр.¹²⁸ Основні галузі застосування: національний та регіональний бухгалтерський облік, аналіз продуктивності виробництва, загальноєвропейські статистичні дані щодо товарів та послуг.

Європейський комітет електротехнічної стандартизації (CENELEC), European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) – комітет, утворений в 1973 р. у результаті злиття двох попередніх організацій: CENELCOM and CENEL, займається гармонізацією європейських електротехнічних стандартів для широкого кола приладів та пристроїв, включаючи сферу інформаційних технологій. Сьогодні CENELEC – це неприбуткова технічна організація, яка фінансується Європейською Комісією та діє на підставі Бельгійського права і складається з Національних електротехнічних комітетів 30 європейських країн. Окрім того представники 8 Національних комітетів сусідніх країн приймають участь у діяльності CENELEC на правах асоційованих членів. Держави-члени CENELEC успішно співпрацюють з початку 50-х рр. над створенням стандартів, які задовольняють вимогам ринку та над розвитком гармонізованих стандартів на підтримку європейського законодавства й внесли суттєвий вклад у розбудову Європейського внутрішнього ринку. CENELEC працює з понад 15,000 технічних експертів з 30 європейських країн. Його діяльність спрямована на збільшення потенціалу внутрішнього ринку, підтримку промислової політики ЄС, сприяння науково-технологічному розвитку й дослідженням, а також гарантування безпеки та охорони здоров'я споживачів і працівників. Його діяльність є схожою з діяльністю Європейського комітету стандартизації.

¹²⁸ Council Regulation No: 3696/93/EEC of 29/10/93: OJ: L342 of 31/12/93, on the statistical classification of products by activity in the European Community (CPA)

Європейський комітет стандартизації (CEN), European Committee for Standardization (CEN) – організація, що розміщена в Брюсселі, об'єднує технічних експертів й, своєю діяльністю, покликана сприяти розвитку промислової політики Спільноти та відповідних науково-технічних досліджень. CEN фінансується Європейською Комісією та наділений повноваженнями щодо вироблення європейських технічних стандартів для широкого кола приладів, процесів та пристроїв, включаючи сферу інформаційних технологій. Виконує роль промоутера розвитку бізнесу, усуваючи технічні бар'єри для внутрішньої торгівлі та розбудови єдиного ринку. CENELEC може залучати до розробки Європейських стандартів (European Standards – ENs) понад 60,000 технічних експертів, а також представників бізнес федерацій, організацій споживачів та інших груп інтересу з 30 європейських держав-членів Комітету. Ці стандарти носять унікальний характер, оскільки вони також являються національними стандартами для всіх 30 держав-членів Комітету, що на практиці суттєво знижує затрати на розвиток та тестування нових продуктів і відкриває їх можливість доступу до ринку 30 країн. За участю CEN було створено понад 2000 технічних стандартів. Електротехнічною стандартизацією виробів єдиного ринку паралельно займається *Європейський комітет електротехнічної стандартизації (CENELEC)*.

Європейський конвент, European Convention – склався з основних зацікавлених сторін, залучених до дебатів щодо майбутнього Європейського Союзу та в розробці проекту Європейської Конституції. Очолював його голова, котрий мав двох заступників; крім них до конвенту входили: 15 представників Голів Держав або Урядів держав-членів (по 1 від кожної країни), 13 представників Голів Держав або Урядів країн-кандидатів (1 від кожної країни-кандидата), 30 представників національних парламентів держав-членів (по 2 від кожної країни-члена), 26 представників національних парламентів країн-кандидатів (по 2 від кожної країни-члена) 16 членів Європейського Парламенту, 2 представники Європейської Комісії. Європейський конвент завершив свою роботу 10 липня 2003 року, представивши Проект Угоди про Конституцію для Європи у Звіті Президії Конвенту Президентові Європейської Ради від 18 липня 2003 року¹²⁹.

Європейський моніторинговий центр з расизму та ксенофобії, European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC) – засновано в 1997 році. Функціонував до 2007 року. На його базі засновано Агентство Європейського Союзу з основних прав (The European Union Agency for Fundamental Rights – FRA).

Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркозалежності, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) – засно-

¹²⁹ <http://european-convention.eu.int/docs/Treaty/cv00850.en03.pdf>

вано в 1993 році. Центр знаходиться в Лісабоні, забезпечує Спільноту та її держави-члени об'єктивною, надійною і такою, що може порівнюватися на європейському рівні інформацією стосовно наркотиків і наркотичних препаратів та наслідків від їх застосування.

Європейський освітній простір, European education area – намір щодо створення спільного європейського простору у галузі освіти, проголошений у Повідомлення Комісії від 10 травня 2006 року, який заохочує держави-члени активніше взятися за осучаснення європейських університетів¹³⁰. Його метою є збільшити впливи університетів на досягнення цілей Лісабонської Стратегії щодо зростання та збільшення кількості та якості робочих місць. Понад 4000 європейських університетів мають величезний потенціал, значна частка якого, на жаль, залишається нереалізованим через різноманітні перешкоди та прояви негнучкості. Комісія заохочує Держави-члени вивільнити існуючі суттєві резерви знань, таланту та енергії шляхом негайних, глибоких та скоординованих змін: починаючи від способу регулювання та управління освітніми системами й завершуючи методами управління університетами. Це Повідомлення є продуктом спільної роботи Генерального Директорату освіти та культури та Генерального Директорату з питань досліджень (Directorates-General for Education and Culture and Research), і торкається усіх видів діяльності Європейських університетів: починаючи з їхньої освітньої та дослідницької діяльності, і завершуючи їхнім потенціалом як рушіїв інновації.

Європейський омбудсмен, European Ombudsman – посада, запроваджена Договором про Європейський Союз. Омбудсмена призначають після кожних виборів Європарламенту на термін дії повноважень Парламенту. При виконанні своїх функцій омбудсмен є цілком незалежним і діє в загальних інтересах Спільноти та громадян Союзу. Протягом терміну своїх повноважень омбудсмен не може займатися будь-якою іншою професійною діяльністю, здійснювати будь-які інші політичні й адміністративні функції за винагороду чи без неї. Європейський Парламент після схвалення Радою та висновку Комісії ухвалює регламент щодо виконання омбудсменом своїх обов'язків. Це повноваження дає Парламенту широкі можливості для визначення статусу омбудсмена та встановлення з ним особливо тісних інституційних відносин. Регламент фактично доповнює положення договору щодо призначення, звільнення та дій омбудсмена. Омбудсмен уповноважений приймати скарги від громадян Союзу, фізичних чи юридичних осіб, резидентів держав-членів на незадовільну діяльність інституцій або установ Спільноти. Скарги можуть стосуватися діяльності інституцій, які прямо передбачені засновницькими до-

¹³⁰ Communication from the Commission of 10.5.2006 COM(2006) 208 final Delivering on the Modernisation Agenda for Universities: Education, Research and Innovation http://ec.europa.eu/education/policies/2010/lisbon_en.html#

говорами, а також інституцій, створених на основі положень похідного права ЄС. Діяльність інституцій, заснованих відповідно до положень ДЄС у рамках спільної зовнішньої й безпекової політики та політики в галузі співробітництва у сфері охорони порядку і правосуддя в кримінальних справах, а також діяльність органів влади держав-членів не може бути об'єктом скарг. Межі права звернення до омбудсмена відповідають межам права звернення до Європейського Парламенту. Право звернення до омбудсмена передбачає змогу надсилати йому скарги й одержувати інформацію щодо їхнього подальшого розгляду. У відповідь на скаргу або за власною ініціативою Європейський омбудсмен проводить розслідування, консультуючись з іншими інституціями ЄС, а також із владними органами держав-членів. Інституції ЄС зобов'язані надавати йому відповідні матеріали. Виявивши факти порушень, він сповіщає установу, про яку йдеться, і надсилає їй свої рекомендації. Ця інституція зобов'язана надати вмотивований висновок протягом трьох місяців. Висновок може узгоджуватися з рішенням омбудсмена та деталізувати заходи, здійснені для втілення рекомендацій. Крім того, омбудсмен і відповідна інституція повинні намагатися досягти дружнього врегулювання, що допоможе уникнути випадків неналежного управління й задовольнити скаргу громадянина. Омбудсмен щороку представляє Європейському Парламентові звіт стосовно результатів своїх розслідувань. Омбудсмену допомагає Секретаріат на чолі з Генеральним секретарем, якого він і призначає. Щодо кадрового складу, то омбудсмен прирівнюється до основних органів Спільнот. Бюро омбудсмена та його секретаріат розташовані в Страсбурзі й розміщені в будівлі Парламенту, а два посадовці секретаріату – в будівлі Парламенту в Брюсселі.

Європейський Парламент, European Parliament – одна з п'яти інституцій Європейського Союзу, асамблея представників його майже 500-мільйонного населення. Робота сучасного Європейського Парламенту регламентується ст. 189-201 Договору про ЄСп. Первинна назва (до 1962 р.) – *Парламентська Асамблея (Parliamentary Assembly)* відображала його невибагливий статус та обмежений вплив. Представниками Асамблеї були делегати національних парламентів (тобто вони мали подвійний мандат), які призначалися відповідно до національних процедур за квотами, установленими засновницькими договорами. Починаючи з 1979 року, Європейський Парламент обирають прямим загальним голосуванням терміном на п'ять років; місця в ньому розподілені між країнами-членами відповідно до чисельності населення. Хоча досі не існує стандартної електоральної системи усі держави-члени використовують певні варіації пропорційної системи. Відповідно до Договору про ЄСп громадяни ЄС, які є резидентами, тобто мешкають на території держави-члена, але не є її громадянами, мають право брати участь у голосуванні та балотуватись у кандидати на виборах в ЄП у державі, на території якої мешкають, на тих самих умовах, що й громадяни цієї держави. Загалом

вибори розглядаються виборцями, як вторинні до національних парламентських виборів й, як правило, проводяться на основі виборчих кампаній в яких домінують національні або місцеві проблеми. Кількість місць з урахуванням Румунії та Болгарії станом на 2007 рік становила 785 депутатів. Проте згідно положень Лісабонського договору кількість місць у Парламенті не повинна перевищувати 750. Члени Європарламенту є справжніми представниками з імперативним мандатом від своїх виборців, а тому вони виконують свої обов'язки незалежно і не можуть бути обмежені інструкціями або якимись актами. Члени ЄП можуть мати подвійний мандат, однак їх статус є несумісним з діяльністю в національному уряді, а також зі службою в Спільноті як члена Комісії, Суду аудиторів, Економічного і соціального комітету та інших комітетів, судді, генерального адвоката або чиновника Суду, деяких посадових осіб Європейського інвестиційного банку чи будь-якої посадової особи або службовця інституцій Спільноти, або спеціалізованих органів, створених у них. Протягом 50 річної історії свого існування Європейський Парламент зазнавав суттєвих змін – від скромної ролі спостерігача, передбаченої засновницькими договорами до репрезентативного органу ЄС із політичними, наглядовими, бюджетно-фінансовими, кадровими, дорадчими й окремими законодавчими функцій. Варто відзначити, що ці функції, незважаючи на їх певну типовість з класичними парламентськими функціями, не збігаються з усталеними моделями парламентського устрою держав-членів ЄС. Основна причина полягає у відсутності чіткого розмежування між законодавчою і виконавчою владою у Євросоюзі. Парламент виконує такі основні функції: разом з Радою, бере участь у законодавчому процесі через численні процедури (процедура спільного ухвалення рішень, процедура співпраці, узгодження, консультативний висновок тощо); затверджує склад Комісії; контролює діяльність інституцій Союзу, через право висловлювати вотум недовіри Комісії, а також через письмові й усні запити, які він може адресувати Комісії та Раді; поділяє з Радою бюджетні повноваження, а саме: ухвалює річний бюджет та контролює його виконання. Європарламент також призначає Омбудсмена, уповноваженого розглядати скарги від громадян Союзу з приводу порушень у діяльності інституцій та органів Спільноти. Парламент може створювати тимчасові комітети з розслідування, чиї повноваження не обмежуються вивченням діяльності інституцій Спільноти, а можуть поширюватись і на дії держав-членів із впровадження політики Спільноти. Роль Парламенту у законодавчому процесі істотно посилено Амстердамським договором. Спільно з Радою Парламент може брати участь у законодавчому процесі згідно зі ст. 192 ДЄСП та використовувати власні повноваження відповідно до ст. 251-252 у процедурах співпраці та спільного ухвалення рішень щодо європейських політик. Парламент також має право давати згоду щодо укладання міжнародних угод, наприклад, угод розширення ЄС, розподілу структурних фон-

дів та фонду згуртування, долучатись до ухвалення рішень з питань зовнішньої політики ЄС. Наприклад, у питаннях сільськогосподарської політики, міграційної політики Рада самостійно виконує законодавчу функцію, однак Парламент виконує консультагивну функцію. Засновницькі договори ЄС поступово розширюють сферу законотворчості Парламенту – так Лісабонський договір 2007 р. пропонує суттєво посилити законодавчі повноваження Парламенту щодо сільськогосподарської та бюджетної політик. Як головний європейський форум Парламент закликає Раду і Комісію започатковувати нові та переглядати діючі спільні політики, тому виконує також політичну функцію. Штаб-квартира ЄП знаходиться у Страсбурзі, де і проводиться більшість пленарних засідань. Парламентські комітети розміщені у Брюсселі. Тут проводяться засідання комітетів і додаткові пленарні засідання. У той же час загальний секретаріат Парламенту знаходиться в Люксембурзі. Разом з проблемою низької відвідуваності засідань та необхідністю здійснення письмового та усного перекладу та оформлення документації на 23 офіційні мови ЄС, ці структурні проблеми суттєво утруднюють діяльність Парламенту. Органи управління Парламенту – Голова, 14 заступників, 6 квесторів, наради голів фракцій, наради голів комітетів, загальний секретаріат. Засідання Парламенту зазвичай відбуваються впродовж одного тижня щомісяця (за винятком серпня). Головою шостого Парламенту, обраного в червні 2004 р., був Ганс Герт Потгерінг. У Парламенті діяло 9 політичних фракцій і груп, 20 постійних і два тимчасових комітети. Головою сьомого Парламенту обраного в червні 2009 р. став колишній Прем'єр Польщі Єжи Бузек. Більшість діяльності Парламенту відбувається у постійних комітетах, кожен з яких співвідноситься з відповідним напрямком політики ЄС. Склад комітетів визначають політичні фракції у відповідності з їх пропорційним представництвом у Парламенті. Кожен комітет призначає доповідача, який готує програму обговорення та проекти резолюцій комітету, які пізніше виносяться на розгляд пленарних засідань Парламенту. У шостому Європарламенті діяло дев'ять політичних транснаціональних фракцій, які мали офіційне визнання та отримували відповідну адміністративну підтримку: 1) Європейська народна партія (*християнські демократи і європейські демократи (EPP/ED)* – 278; 2) Соціалістична група (*Партія європейських соціалістів (PES)* – 216; 3) Група Альянсу лібералів і демократів за Європу (*ALDE*) – 104; 4) Союз за Європу як спільноту націй (*UEN*) – 44; 5) Група Зелених / Європейський вільний союз (*Greens/EFA*) – 42; 6) Європейські об'єднані ліві/Північна зелена лівиця (*GUE/NGL*) – 41; 7) Група за незалежність і демократію (*IND-DEM*) – 24; 8) Ідентичність, традиції, суверенітет (*ITS*) – 23; 9) Неприєднанні (*NI*) – 13.

Комітети шостого Європейського Парламенту, 2004-2009¹³¹:

¹³¹ European Union Encyclopedia and Directory 2008, Europa Publications Ltd; 8th Revised edition 2007 p.86-88,473-479

1. Бюджету, Committee on Budgets (BUDG)
2. Бюджетного контролю, Committee on Budgetary Control (CONT)
3. Економічних та фінансових питань, Committee on Economic and Monetary Affairs (ECON)
4. Зайнятості та соціальних питань, Committee on Employment and Social Affairs (EMPL)
5. Довкілля, охорони здоров'я та безпеки харчової продукції, Committee on the Environment, Public Health and Food Safety (ENVI)
6. Промисловості, досліджень та енергетики, Committee on Industry, Research and Energy (ITRE)
7. Внутрішнього ринку та захисту споживачів, Committee on the Internal Market and Consumer Protection (IMCO)
8. Транспорту й туризму, Committee on Transport and Tourism (TRAN)
9. Регіонального розвитку, Committee on Regional Development (REGI)
10. Сільського господарства та розвитку сільських територій, Committee on Agriculture and Rural Development (AGRI)
11. Рибного господарства, Committee on Fisheries (PECH)
12. Культури й освіти, Committee on Culture and Education (CULT)
13. Юстиції, Committee on Legal Affairs (JURI)
14. Громадянських свобод, правосуддя та внутрішніх справ, Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs (LIBE)
15. Конституційних справ, Committee on Constitutional Affairs (AFCO)
16. Прав жінок та гендерної рівності, Committee on Women's Rights and Gender Equality (FEMM)
17. Звернень, Committee on Petitions (PETI).
18. Закордонних справ, Committee on Foreign Affairs (AFET)
19. Прав людини, Sub-Committee on Human Rights (DROI)
20. Безпеки та оборони, Sub-Committee on Security and Defence (SEDE)
21. Розвитку, Committee on Development (DEVE)
22. Міжнародної торгівлі, Committee on International Trade (INTA)

В Європарламенті (станом на 01.01 2009 р.) розподіл місць серед політичних груп (фракцій) був таким:

1. Європейська народна партія (християнські демократи і європейські демократи (EPP/ED) – 278;
2. Соціалістична група (Партія європейських соціалістів (PES) – 216;

3. Група Альянсу лібералів і демократів за Європу (*ALDE*) – 104;
4. Союз за Європу як спільноту націй (*UEN*) – 44;
5. Група Зелених / Європейський вільний союз (*Greens/EFA*) – 42;
6. Європейські об'єднані ліві/Північна зелена лівиця (*GUE/NGL*) – 41;
7. Група за незалежність і демократію (*IND-DEM*) – 24;
8. Ідентичність, традиції, суверенітет (*ITS*) – 23;
9. Неприєднані (*NI*) – 13.

Європейський парламент 2004-2009¹³²

№	КРАЇНА-ЧЛЕН	НАСЕЛЕННЯ	КІЛЬКІСТЬ МІСЦЬ
1	Німеччина	82.4	99
2	Франція	62.8	78
3	Великобританія	60.4	78
4	Італія	58.7	78
5	Іспанія	43.7	54
6	Польща	38.1	54
7	Румунія	21.6	35
8	Нідерланди	16.3	27
9	Греція	11.1	24
10	Португалія	10.6	24
11	Бельгія	10.5	24
12	Чехія	10.2	24
13	Угорщина	10.1	24
14	Швеція	9.0	19
15	Австрія	8.3	18
16	Болгарія	7.7	18
17	Данія	5.4	14
18	Словаччина	5.4	14
19	Фінляндія	5.2	14

¹³² до приєднання у 2007 р. Болгарії та Румунії загальна кількість місць у Парламенті становила 732. У сьомому щойно обраному Парламенті загальна кількість місць - 736) (* до приєднання у 2007 р. Болгарії та Румунії загальна кількість місць у Парламенті становила 732. У сьомому щойно обраному Парламенті загальна кількість місць – 736)

20	Ірландія	4.2	13
21	Литва	3.4.	13
22	Латвія	2.3	9
23	Словенія	2.0	7
24	Естонія	1.3.	6
25	Кіпр	0.7	6
26	Люксембург	0.5	6
27	Мальта	0.4	5
	ЄС 27	492.9	785

Європейський підрозділ судової співпраці (Євроюст), European Justice Office (EUROJUST) – засновано 28 лютого 2002 р. Радою Міністрів задля сприяння посиленню співпраці між компетентними органами держав-членів ЄС у розслідуванні та судовому покаранні важких транскордонних злочинів і організованих злочинних дій. Має на меті зміцнити загальноєвропейську співпрацю з кримінальних справ. Колегія Євроюсту складається з 27 досвідчених прокурорів чи суддів високого рангу, по одному від кожної держави-члена.

Європейський поліцейський коледж (CEPOL), European Police College – засновано Рішенням № 2005/681 від 20 вересня 2005 року Ради Міністрів. Мета діяльності коледжу – це через навчання старших офіцерів поліції держав-членів ЄС допомагати ЄС у боротьбі зі злочинністю, підтриманні правопорядку.

Європейський реєстр агентств гарантування якості вищої освіти, European Quality Assurance Register in Higher Education (EQAR) – заснований Європейською асоціацією гарантування якості у вищій освіті (European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA), Європейським студентським союзом (European Student Union – ESU), Європейською асоціацією університетів (European University Association – EUA) та Європейською асоціацією інституцій вищої освіти (European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE)), основними європейськими інституціями, які представляють національні інституції з забезпечення якості у вищій освіті, європейських студентів, університети та заклади вищої освіти для зміцнення прозорості процедур щодо забезпечення якості європейської вищої освіти. Відкриття реєстру офіційно представлено 4 березня 2008 р. у Брюсселі. Його метою буде збирання інформації про всі державні, приватні та тематичні агентства із забезпечення якості освіти, що працюють чи планують працювати у Європі. Головним завданням реєстру буде полегшення взаємного визнання державами-членами ЄС дипломів,

кваліфікацій та наукових ступенів. Процедура визнання буде значно спрощено, якщо диплом чи сертифікат, отримані в іншій європейській країні, будуть засвідчені національними агентствами, які будуть внесені до Європейського реєстру гарантування якості освіти¹³³.

Європейський рік..., European Year of... – щороку або кожних два роки ЄС звертає увагу громадськості на одне з європейських завдань шляхом організації пов'язаних з ним серій подій і заходів. Наприклад, 2003 рік був оголошений «Європейським роком інвалідів», щоб нагадати про бар'єри та дискримінацію, з якими зіштовхуються інваліди і щоб поправити їх становище.

Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій, European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) – створений 21 червня 2005 року згідно Постанови Ради (ЄС) No 1290/2005. EAFRD фінансує, на засадах спів-управління між державами-членами та Спільнотою, фінансові внески Спільноти в програми розвитку сільських місцевостей, що здійснюються відповідно до законодавства Спільноти у цій галузі.

Європейський сільськогосподарський фонд скерування та гарантій, European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF), – засновано в 1958 році як фінансовий інструмент спільної сільськогосподарської політики. Діє на основі Постанови No 25 of 1962 (зі змінами згідно Постанов (ЄЕС) No 728/70, (ЄС) No 1290/2005) і витрачає значну частину загального бюджету ЄС. Фонд складається з двох секцій: «Управління» (*Guidance*), що дбає про розвиток сільської місцевості та допомогу фермерам у слабо розвинутих районах та фінансує заходи відповідно до мети 1 та ініціативу ЄС щодо розвитку сільських районів – Leader; «Забезпечення» (*Guarantee*), яка фінансує розвиток регіонів у сільській місцевості, які підпадають під мету 2 та сільських територій поза межами, які підпадають під мету 1 та 2 структурних фондів. Кошти також надаються для розвитку сільськогосподарського ринку, для проведення спеціальних ветеринарних та фіто-санітарних заходів, поширення інформації про спільну сільськогосподарську політику. Фонд управляється ЄК разом з державами-членами у співпраці з Комітетом EAGGF. У січні 2007 році Європейський сільськогосподарський фонд скерування та гарантій було замінено Європейським сільськогосподарським фондом гарантій (*European Agricultural Guarantee Fund (EAGF)*) та Європейським сільськогосподарським фондом розвитку сільських територій (*European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)*) на основі Постанови Ради (ЄС) No 1290/2005 від 21 червня 2005 щодо фінансування спільної сільськогосподарської політики.

Європейський соціальний діалог (ЄСД), European Social Dialogue – спосіб обговорення, консультування, проведення переговорів, погодження наці-

¹³³ <http://www.eqar.eu/about/introduction.html>

ональних інтересів між соціальними партнерами європейських країн у питаннях європейської соціальної політики. Європейський соціальний діалог визначений Ст. 138, 139 ДЕСп та підтримується Європейською Комісією як інструмент удосконалення врядування та сприяння соціально-економічним реформам. ЄСД використовується як інструмент погодження позицій соціальних партнерів при визначенні європейських соціальних стандартів та відіграє важливу роль в управлінні ЄС як додаток до національних методів узгодження позицій підприємців, працівників та держави при розробці та впровадженні соціальної політики. Європейський соціальний діалог (ЄСД) відбувається на *загальноєвропейському та секторальному рівнях*. Секторальний рівень представлений 35 секторальними комітетами, які об'єднують понад 60 організацій. На європейському рівні соціальний діалог набуває форми двостороннього (між підприємцями та профспілками) та тристороннього (між соціальними партнерами та державними структурами) діалогу, виступає головним інструментом європейської політики зайнятості та соціальної політики ЄС. У рамках діалогу було прийнято постанови, директиви, кодекси, угоди з питань умов праці, гарантованого надання безоплатних відпусток при народженні дитини або за сімейними обставинами, соціального діалогу між сторонами, захисту прав пенсіонерів, гендерної рівності та недискримінації і «рівних можливостей для всіх», демографічної політики¹³⁴, навчання, інформування та консультивання працівників доповнені Угодами про обов'язкові стандарти для працівників, які зайняті на морі (листопад 2007 р.), створення структури у питаннях запобігання та переслідування насилля на робочому місці (квітень 2007 р.), захист здоров'я працівників при роботі із прозорим кравцем (квітень 2006 р.); аналізом та звітом про ключові проблеми на ринках праці європейських країн (жовтень 2007 р.) тощо.

Європейський соціальний фонд (ЄСФ), European Social Fund (ESF) – заснований у 1960 р. ЄСФ є основним фінансовим інструментом Європейської соціальної політики. Він надає фінансові кошти для професійного навчання, перепідготовки та схем по створенню нових робочих місць. Близько 75% фондів витрачається на боротьбу з безробіттям серед молоді. Зі зростанням його бюджетних ресурсів виділений згідно пакету Delors II у діяльність ЄСФ також було запроваджено зміни. Фокус його діяльності змістився на вдосконалення фінансування ринку праці і допомогу ре-інтегруванню та працевлаштуванню безробітних. Ряд інших заходів зосереджуються на забезпеченні рівних можливостей та допомозі працівникам адаптуватись до промислових змін та змін у виробничих системах.

Європейський Союз (ЄС), European Union (EU) – об'єднання країн Європи, які через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а та-

¹³⁴ Howarth, D. Internal Economic and Social Policy Developments / D. Howarth // JCMS. – 2006. – Vol. 44. Annual Review. – PP. 81–99.

кож шляхом реалізації спільної політики й діяльності мають на меті забезпечити безперервне економічне зростання, соціальний розвиток і згуртованість держав-членів. Держави ЄС створили спільні інституції, яким делегували частину своїх національних повноважень для того, щоб рішення в певних сферах загальних інтересів могли ухвалюватись демократичним шляхом на загальноєвропейському рівні. ЄС не спирається на жодну з моделей національної держави: не є ані федерацією, ані конфедерацією, а винятковим зразком об'єднання, у якому держави-члени виступають як незалежні та суверенні суб'єкти, які об'єднують свої можливості у багатьох сферах, де мають спільні інтереси. Поняття «Європейський Союз» запроваджено із дня вступу в дію Маастрихтського договору про Європейський Союз (01.11.1993р.), як поєднання наднаціональної (Європейська Спільнота) і міжурядових складових. Європейський Союз, на відміну від Європейських спільнот, не є юридичною особою. Після останнього розширення до ЄС входить 27 країн.

Європейський суд аудиторів (Рахункова палата), European Court of Auditors – інституція ЄС, що розташована у Люксембурзі, персонал нараховує близько 550 працівників. Перевіряє законність і правильність прибутків і видатків Європейського Союзу згідно з бюджетом, а також оцінює управління фінансами. Усі інституції ЄС та будь-які установи, які оперують коштами від імені ЄС, а також державні ревізійні органи чи урядові відомства повинні надавати документи на запит Суду аудиторів (СА). Заснований в 1977 році, СА включає по одному представнику від кожної держави-члена, яких призначає на шість років Рада ЄС, порадившись з Європейським Парламентом. З огляду на суттєве зростання кількості членів СА після розширення (27), для підготовки певних звітів і позицій Суд, згідно з Ніщцьким договором, отримав право створювати «палати» з кількох членів. Рішенням Амстердамського договору Суд аудиторів став інституціональним органом, діяльність якого регламентують ст. 246–248 Договору про ЄСп. Зростаюча роль Палати пояснюється, з одного боку, зростанням бюджету ЄС та диференціацією та переглядом напрямів фінансування спільних політик, з іншого, необхідністю ефективного фінансового менеджменту та удосконалення фінансового контролю за надходженнями та витратами і бюджету. Функції його органу полягають у нагляді та контролі за рахунками адміністративних витрат і прибутків Спільноти, проведенні аудиту на прохання інститутів ЄС, розслідувань діяльності держави-члена, яка її здійснює від імені Спільноти.

Європейський фонд розвитку (ЄФР), European Development Fund (EDF) – головний фінансовий інструмент, за допомогою якого Спільнота сприяє розвиткові країн Африки та Карибського і Тихоокеанського басейнів (АКТ), а також заморських країн і територій (ЗКТ). Створення такого фонду було передбачено Римським договором з метою надання технічної і фінансової допомоги африканським країнам, які мали тісні історичні зв'язки з окремими

країнами Спільноти. Європейський фонд розвитку (ЄФР) не є частиною бюджету Спільноти. Він наповнюється коштом держав-членів, керується власними фінансовими правилами й управляється спеціальним комітетом. Щоденне управління ЄФР здійснює Європейська Комісія разом з установами, створеними в рамках угод про партнерство. Починаючи з 1964 року, з першої Яундеської конвенції, черговий бюджет ЄФР безпосередньо пов'язаний з договором чи конвенцією про партнерство з відповідними країнами.

Європейський центр державних підприємств (СЕЕР), European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest – представляє працевдавців державного сектору. Являється загальноєвропейською асоціацією, створеною для представлення державних підприємств та підприємств, котрі виконують послуги загальноекономічного інтересу, незалежно від їхньої форми власності чи статусу. СЕЕР є одним із трьох соціальних партнерів на рівні ЄС визнаних Європейською Комісією [UNICE (Конфедерація європейського бізнесу) та СЕЕР – асоціаціями роботодавців, а ETUC (Конфедерація європейських профспілок) – асоціацією працівників]. Вона представляє роботодавців державного сектора в Європейському соціальному діалозі (European Social Dialogue) та здійснює консультації для Європейської Комісії стосовно проектів директив, які стосуються соціальних питань. Окрім соціальних питань, СЕЕР також може висловлювати свою позицію стосовно пропозицій та ініціатив Комісії, які стосуються інших напрямків політики Спільноти. Зокрема, позиція СЕЕР мала суттєвий вплив на встановлення положень Спільноти щодо правил конкуренції, злиття та поглинання підприємств, державної допомоги, промислової політики, транс'європейських мереж, податкових питань, стандартів, державних контрактів, навколишнього середовища, монетарних та фінансових інструментів, співпраці зі Східною Європою, процесів регіонального розвитку тощо. Політичні позиції та точки зору готуються у постійних комісіях СЕЕР, котрі є попредметно спеціалізовані та сформовані з експертів, делегованих підприємствами-членами.¹³⁵ СЕЕР, та її Генеральний Секретаріат у Брюсселі, представляє інтереси своїх членів-учасників перед європейськими інституціями. СЕЕР також делегує своїх представників та спостерігачів у комітети й дорадчі структури європейських інституцій, і, таким чином, може тримати своїх членів у курсі тих останніх подій на європейському рівні, які викликають їхній інтерес.

Європейський центр з розвитку професійного навчання, European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) – засновано Постановою № 337/75 Ради Міністрів від 10 лютого 1975 року для допомоги Комісії у заохоченні, на рівні Спільноти, стимулюванні та розвитку професійного на-

¹³⁵ <http://www.ceep.org/>

вчання та навчання без відриву від виробництва¹³⁶. До складу органу управління центру входять представники держав-членів ЄС, організацій робітників, організацій працедавців і Комісії. Центр має свій власний бюджет. Його місце знаходження було недавно переміщено з Берліна до Салоніків. Завдання центру включають збір документації та аналіз даних щодо стану професійної підготовки, останніх розробок і досліджень з питань професійного навчання та навчання без відриву від виробництва, сприяння розвитку й координації досліджень з цих питань та розповсюдження інформації, заохочення спільних підходів до проблем професійного навчання та сприяння дебатам і обміну думками між зацікавленими сторонами. Основні видами діяльності включають організацію курсів і семінарів, укладання навчальних контрактів або здійснення пілотних проектів чи індивідуальних проектів для виконання завдань Центру, друк та розповсюдження корисної інформації та підтримання контактів зі спеціалізованими органами (державними і приватними, національними і міжнародними) та освітніми установами, а також організаціями працівників і працедавців через мережі, які адмініструє Центр.

Європейський центр з профілактики та контролю захворювань, European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) – засновано Постановою № 851/2004 Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року задля визначення, оцінка та повідомлення про наявні й нові загрози для людського здоров'я, які зумовлюють інфекційні захворювання, допомога у посиленні захисту Європи від інфекційних захворювань, таких як грип, атипова пневмонія та ВІЛ/СНІД та посилення й розвиток систем нагляду за захворюваннями і систем раннього попередження по всьому континенту¹³⁷. Завданнями центру є: 1) нагляд (пошук, збір, зіставлення, оцінка та розповсюдження відповідних наукових і технічних даних); 2) надання наукових висновків, а також наукової та технічної допомоги, включаючи навчання; 3) надання вчасної інформації ЄК, державам – членам ЄС, агенціям ЄС і міжнародним організаціям, які здійснюють діяльність у сфері охорони здоров'я; 4) координація європейських мереж організацій, що діють у сферах, які перебувають у межах місії Центру, в тому числі мереж, організованих у межах заходів ЄК у сфері охорони здоров'я; 5) обмін інформацією, досвідом і найкращими практиками, а також сприяння розробці та запровадженню спільних заходів у сфері профілактики та контролю хвороб. Основні види діяльності центру включають наглядову діяльність, надання наукових рекомендацій, визначення загроз для здоров'я, що виникають («епідемічна розвідка»), навчання та розповсюдження інформації.

Європейський центральний банк (ЄЦБ), European Central Bank (ECB) – функціонує в межах структури Європейської системи центральних банків

¹³⁶ <http://www.cedefop.europa.eu/>

¹³⁷ <http://ecdc.europa.eu/>

(ЄСЦБ) та являється центральним банком для єдиної європейської валюти – євро. До зони євро наразі належать 16 з 27 країн ЄС. Європейський центральний банк (ЄЦБ) створено в 1998 році згідно з Договором про ЄС у рамках третього, кінцевого, етапу формування Економічного та монетарного союзу на заміну попередньо існуючому Європейському монетарному інституту (European Monetary Institute, ЕМІ). Головним завданням ЄЦБ є прийняття рішень щодо обігу єдиної європейської валюти (євро) та контроль за монетарною політикою. ЄЦБ розташований у Франкфурті (Німеччина) і станом на 2006 р. налічував близько 1,350 осіб персоналу з усіх 27 держав-членів. Стратегічне управління Європейським центральним банком покладено на *Раду керівників (Governing Council) ЄЦБ*, яка наділена такими основними повноваженнями: 1) приймати керівні принципи й ухвалювати необхідні рішення для забезпечення виконання завдань, доручених ЄСЦБ; 2) виробляти валютну політику Спільноти, зокрема, відповідні рішення, що стосуються проміжних грошово-кредитних цілей, основних норм відсотків і постачання резервів ЄСЦБ та встановлювати необхідні керівні принципи для їхнього виконання. На Раду керівників також покладено виконання численних найбільш важливих завдань, зокрема, нагляд за функціонуванням єдиного механізму норм валютного обміну, аналіз фінансової та обмінної політики держав-членів ЄС, що не входять до зони «євро», здійснення різноманітних консультацій. Рада керівників складається із членів *Виконавчого комітету (Executive Board) та* Голоів національних центральних банків держав-членів, що входять до зони євро. Рада керівників зараз зустрічається двічі на місяць, зазвичай першого та третього четверга, проте рішення щодо процентних ставок приймаються лише під час першої зустрічі. Голова Ради ЄС і член Комісії можуть відвідувати засідання Ради керівників, але не мають права голосу. Рішення приймаються простою більшістю, і, у випадку однакового розподілу голосів, Президент ЄЦБ має право вирішального голосу. Виконавчий комітет ЄЦБ, який складається з шести осіб, наділений повноваженнями поточного керівництва Банку й має такі основні обов'язки: 1) здійснювати валютну політику відповідно до визначених Радою керівників принципів та рішень; 2) для реалізації валютної політики виконком може давати національним центральним банкам необхідні інструкції; 3) дотримуватися курсу, встановленого Радою керівників. До складу виконавчого комітету входить голова ЄЦБ, віце-голова й чотири інші члени. Сюди призначають лише тих осіб, що мають визнану репутацію та професійний досвід у фінансових і банківських справах, за спільною згодою урядів держав-членів на рівні глав держав або урядів і за рекомендацією Ради після консультацій останньої з Європейським Парламентом і Радою керівників ЄЦБ (стаття 112 Договору про ЄСп). Час перебування на посаді, який не можна продовжити, складає вісім років. Крім Ради керівників і Виконавчого комітету ЄЦБ також має *Генеральну раду (General Council)*. До її складу входить голова і віце-голова ЄЦБ та голови всіх національних

центральных банків держав-членів, тобто навіть тих держав, які не входять до зони «євро». Чотири інших члени Виконавчого комітету ЄЦБ можуть брати участь у засіданнях Ради керівників, але не мають права голосу. Перед початком третього етапу формування Економічного та монетарного союзу у 1999 р. ЄЦБ володів близько €4 млрд. власного капіталу, який складався з внесків Центральних Банків усіх 27 держав-членів ЄС визначених на основі вагових коефіцієнтів спів-розмірних з розміром їх ВВП та кількістю населення, що автоматично переглядаються кожних 5 років. Станом на 1 січня 2009 р. власний капітал ЄЦБ становив близько €5,76 млрд., а вагові коефіцієнти внесків капіталу держав-членів ЄС починаючи з 1 січня 1999 р. було переглянуто чотири рази – двічі згідно регулярного п'ятирічного перегляду та двічі у зв'язку з розширенням ЄС¹³⁸.

Європейські програми Стабільності, European Stability Programmes, – термін стосується середньо-термінових урядових планів та передбачень, які надаються урядами залучених держав-членів ЄС щодо розвитку ключових економічних змінних для досягнення середньо-термінових завдань збалансованого чи профіцитного бюджету згідно з Пактом Стабільності та Зростання.

Європейські спільноти, European Communities – термін, який використовувався для узагальненого окреслення трьох Європейських спільнот, які започаткували процес європейської інтеграції:

- **Європейська спільнота з вугілля та сталі** (ЄСПВС), European Coal and Steel Community (ECSC) – створена в 1951 році згідно з Паризьким договором з метою об'єднання вугільних та сталеливарних ресурсів країн-учасниць;
- **Європейська спільнота з атомної енергії** (Євратом), European Atomic Energy Community (EAEC or Euratom) – створена згідно з Римськими договорами 1957 року задля сприяння розвитку атомної енергетики та створення спільного ринку ядерного пального;
- **Європейська економічна спільнота** (ЄЕСп), European Economic Community (EEC) або Європейська Спільнота (ЄСП) – заснована у 1957 році згідно з Договором про заснування Європейської економічної спільноти (один з Римських договорів) з метою створення Спільного ринку.

Після набуття чинності Договору про злиття у 1967 р. управління трьома Спільнотами здійснюють єдині інституції, тому часто ці Спільноти називають узагальнено «Європейські спільноти». Відколи 2002 р. Європейська Спільнота з вугілля та сталі припинила своє існування, фактично залишилося

¹³⁸ www.ecb.int/ecb/

дві Європейські спільноти. Доволі часто для позначення Спільнот використовується термін в однині «Європейська Спільнота».

Європейські угоди (Угоди про асоціацію з країнами ЦСС) (*ЄУ*), Europe Agreements (EA) – особливий тип двосторонніх асоціативних угод, які було укладено між Європейськими Спільнотами та їх державами-членами, з одного боку, та з окремою країною-кандидатом Центральної та Східної Європи: Болгарією, Чеською Республікою, Естонією, Латвією, Литвою, Угорщиною, Румунією, Словаччиною, Словенією та Польщею, з іншого боку. Базуються на дотриманні прав людини, демократії, верховенстві права та ринковій економіці й мають на меті підготувати асоційовані країни до вступу в ЄС. Європейські угоди визнають той факт, що кінцевою метою держав-учасниць асоціативних договорів є вступ до Європейського Союзу. Європейські угоди включають започаткування політичного діалогу, створення зони вільної торгівлі, зобов'язання держав-учасників адаптувати своє право до права Спільноти, а також положення щодо економічного, культурного та фінансового співробітництва. У торгівлі між Спільнотами та державою-учасницею договору про асоціацію застосовуються правила конкуренції, подібні до тих, які передбачені Договором про заснування Європейської Спільноти.

Європейські цінності, European values – визначені згідно Повідомлення Комісії СОМ(2005) 525, окреслюють спільні цінності, що характеризують європейську модель соціально-економічного розвитку в сучасному глобалізованому світі, які базуються на принципах стабільного економічного розвитку, солідарності, згуртованості, поборюванні будь-яких форм дискримінації, адекватних заходах безпеки праці, універсальному доступі до освіти та охорони здоров'я, забезпеченню якісних умов життя і праці та залученості громадянського суспільства. Ці цінності становлять сутність європейського вибору щодо соціально-орієнтованої ринкової економіки. Одночасно вони відображають той факт, що європейські громадяни мають вищі очікування від держави у порівнянні з громадянами Азії чи Америки, а громадський сектор відіграє більшу роль в організації та фінансуванні національних систем за рахунок урядових витрат, та/або регулювання ринку. Окрім того, всі держави-члени ЄС відіграють важливу роль у наданні якісних послуг загального інтересу, які є ключовою особливістю європейського соціально-економічного розвитку. Також існує добре усталена традиція встановлення соціального діалогу та партнерства між урядом, індустрією та професійними спілками, хоча в різних країнах ЄС можуть існувати суттєві відмінності. На противагу до інших регіонів світу, існуючі національні економічні системи підсилюються на рівні спільної європейської політики (стабільна макроекономічна політика, динамізм внутрішнього ринку, соціальний порядок денний та регулярні Тристоронні соціальні самміти й соціальна згуртованість, розвиток якої стимулюється структурним фінансуванням ЄС).

Єврорегіон, Euroregion – юридично оформлена територія для транскордонно-співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади прикордонних регіонів двох або більше країн, які мають спільний кордон. Мета створення єврорегіонів – зміцнення добросусідських стосунків, культурних і господарчих контактів, спільні інвестиції, боротьба з наслідками стихійних лих, охорона історично-культурної спадщини тощо. Найважливішими правовими документами, що регулюють співпрацю в рамках єврорегіонів, є ухвалені Радою Європи Мадридська конвенція про прикордонне співробітництво (1980) та Європейська хартія про місцеве самоврядування (1985). Транскордонна співпраця в єврорегіонах може здійснюватись між органами влади одного рівня, як, наприклад, у Карпатському єврорегіоні з українськими областями співпрацюють відповідні адміністративні одиниці Польщі, Румунії, Угорщини й Словаччини (воєводства, провінції тощо). Приклад різнорівневого транскордонного партнерства – єврорегіон Маас – Рейн, у якому бельгійські й голландські провінції співпрацюють з асоціацією німецьких муніципалітетів «Регіон Аахен» та німецькою комуною Бельгії. Рада Європи розробляє типовий статус єврорегіонів, але не нав'язує жодних готових рішень. Європейський Союз заохочує транскордонне співробітництво, зокрема – через *Європейський фонд регіонального розвитку* ERDF, Інтеррег (INTERREG IV), Європейський інструмент сусідства й партнерства (ENPI) тощо.

Євроскептик, Eurosceptic – це поняття, зазвичай, означає особу, що критично ставиться до європейської інтеграції та висловлює «скепсис» з приводу діяльності Європейського Союзу та його цілей.

Євростат, Eurostat – це статистичний підрозділ ЄС, розташований в Люксембурзі, завданням якого є забезпечення ЄС статистичною інформацією на європейському рівні, яка б давала можливість порівнювати держави-члени і регіони Європейського Союзу¹³⁹. Діє на основі так званого Статистичного Acquis Communautaire¹⁴⁰.

Єдиний економічний простір (ЄЕП) між Білоруссю, Казахстаном Росією та Україною – проект економічного простору, який об'єднує митні території держав-учасниць, задля забезпечення вільного руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили, здійснення єдиної зовнішньоторговельної політики та проведення узгодженої податкової, грошово-кредитної та валютно-фінансової політик.

Єдиний європейський акт (ЄЄА), Single European Act (SEA) – договір, що змінив окремі положення Договору про заснування Європейської економіч-

¹³⁹ Eurostat portal. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL

¹⁴⁰ Див. List Of Statistical Acquis Communautaire <http://www.insse.ro/cms/rw/resource/acquis-statistic2007.pdf>

ної спільноти і Договору про заснування Європейської спільноти з атомної енергії, (Римських договорів) і був підписаний в Люксембургу та Гаазі у лютому 1986 р. (тому його інколи називають Люксембурсько-Гаазьким договором). Набрал чинності 1 липня 1987 р. й запровадив зміни до Римських договорів, потрібні для того, щоб єдиний ринок з 1 січня 1993 року розпочав функціонувати повною мірою, а саме щодо двох основних напрямів питань: 1) включення до тексту Договору поняття внутрішнього ринку – як зони без внутрішніх кордонів, яка забезпечує вільне переміщення товарів, осіб, послуг та капіталу; 2) створення ефективного механізму прийняття рішень, що стосуються внутрішнього ринку шляхом введення голосування кваліфікованою більшістю (QMV), в тих галузях, які раніше вимагали одноголосного прийняття рішень: спільний митний тариф; свобода надання послуг, свобода переміщення капіталу та наближення національних законодавств.

Єдиний європейський ринок (ЄЄР) (Єдиний ринок, Внутрішній ринок), Single Market (Internal Market) – форма економічної інтеграції, за якої не тільки ліквідуються тарифні та нетарифні обмеження, розробляється єдина торговельна політика по відношенню до третіх країн, але й забезпечується вільна торгівля послугами, вільне пересування в межах інтеграційного об'єднання факторів виробництва – капіталу, робочої сили та технологій і закладаються основи для спільної політики розвитку галузей та секторів економіки. Відрізняється від «Спільного ринку» тим, що є більш розвиненою формою інтеграції. Основний наголос робиться на усуненні фізичних (кордони), технічних (стандарти) та фіскальних (податки) бар'єрів серед держав-членів, які заважають вільному пересуванню факторів виробництва. Загалом в документах Спільноти терміни «Спільний», «Єдиний» та «Внутрішній ринок» доволі часто вживаються паралельно, як синоніми. Лісабонська Угода передбачає виключне вживання терміну «Внутрішній ринок». У період з 1997 по 2006 рр. для досягнення завдань Внутрішнього ринку ЄС приймав трирічні стратегії його розвитку. Ці стратегії спрямовані на зміцнення основ внутрішнього ринку, усунення бар'єрів у спільнотівій торгівлі товарами та послугами та рівномірного запровадження й застосування права Спільноти. Остання трирічна стратегія була прийнята у 2003 р. «Стратегія розвитку внутрішнього ринку – пріоритети на 2003-06 рр.»¹⁴¹, яка встановила набір пріоритетів для спільної діяльності Комісії, Ради, Парламенту та держав-членів, а також графік їх досягнень. Основна мета цієї стратегії – зміцнення внутрішнього ринку для використання повною мірою розширеного ринку після приєднання нових держав-членів. Основним пріоритетами діяльності на період 2003-06 рр. були визначені: 1) Сприяння вільному руху товарів (принципи взаємного визна-

¹⁴¹ Internal Market Strategy -Priorities 2003-2006 COM(2003) 238

ння¹⁴², нові підходи до технічного регулювання¹⁴³, підсилені вимоги щодо безпеки продуктів¹⁴⁴); 2) Інтеграція ринків послуг (визнання професійних кваліфікацій¹⁴⁵, Директива про послуги¹⁴⁶, План дій щодо фінансових послуг¹⁴⁷); 3) Створення високоякісних мереж (транспортні мережі, єдине європейське небо¹⁴⁸, лібералізація енергетичного та газового ринку¹⁴⁹); 4) Зменшення впливу податкових перешкод (Спільна система ПДВ¹⁵⁰, перегляд Директив щодо

¹⁴² Communication from the Commission «Mutual recognition in the context of the follow-up of the action plan for the single market» [COM(1999) 299 final; Council Resolution of 28 October 1999 on mutual recognition [Official Journal C 141 of 19.5.2000].; Commission interpretative communication on facilitating the access of products to the markets of other Member States: the practical application of mutual recognition [C/2003/3944 -Official Journal C 265 of 4.11.2003] Council Resolution of 24 June 1999 on the management of agreements on mutual recognition [Official Journal C 190 of 7.7.1999].

¹⁴³ Council Resolution of 7 May 1985 on a new approach to technical harmonization and standards [Council Resolution (85/C 136/01) -Official Journal C 136 of 4 June 1985]. Directive 98/34/EC of the Parliament and of the Council of 22 June 1998 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations [Official Journal L 204 of 21.07.1998]; Directive 98/48/EC of the Parliament and of the Council of 20 July amending Directive 98/34/EC laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations [Official Journal L 217 of 05.08.1998]. Communication from the Commission of 7 May 2003 to the Council and the European Parliament «Enhancing the implementation of the New Approach Directives» [COM(2003) 240 final; Council Resolution of 10 November 2003 on the Communication of the European Commission 'Enhancing the Implementation of the New Approach Directives' [Official Journal C282 of 25.11.2003]; Council Resolution of 8 July 1996 on co-operation between administrations for the enforcement of legislation on the internal market [Official Journal C224 of 01.08.1996].

¹⁴⁴ Directive 2001/95/EC of the European Parliament and the Council of 3 December 2001 on general product safety; COMMISSION DECISION 2004/418/EC of 29 April 2004 laying down guidelines for the management of the Community Rapid Information System (RAPEX) and for notifications presented in accordance with Article 11 of Directive 2001/95/EC [Official Journal L 151 of 30.04.2004; corrigendum: OJ L 208 of 10.06.2004]

¹⁴⁵ Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications, which repeals Directives 77/452/EEC, 77/453/EEC, 78/686/EEC, 78/687/EEC, 78/1026/EEC, 78/1027/EEC, 80/154/EEC, 80/155/EEC, 85/384/EEC, 85/432/EEC, 85/433/EEC, 89/48/EEC, 92/51/EEC, 93/16/EEC and 1999/42/EC.

¹⁴⁶ Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market [Official Journal L 376 of 27 December 2006].

¹⁴⁷ Commission Communication of 11 May 1999 entitled «Implementing the framework for financial markets: action plan» [COM(1999) 232 final; Commission staff working document, of 5 January 2006, «Single Market in Financial Services Progress Report 2004-2005» [SEC(2006) 17]

¹⁴⁸ Communication from the Commission of 1 December 1999 to the Council and the European Parliament -The creation of the single European sky [COM(1999) 614 final]

¹⁴⁹ Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 98/30/EC. Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 98/30/EC. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 10 January 2007 entitled «Prospects for the internal gas and electricity market» [COM(2006) 841]

¹⁵⁰ Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax; Council Directive 90/434/EEC of 23 July 1990 on the common system of taxation applicable

дочірніх підприємств¹⁵¹ та про злиття¹⁵²); 5) Розширення можливостей щодо закупівель; 6) Покращення умов ведення бізнесу (Створення патенту Спільноти¹⁵³, Забезпечення прав інтелектуальної власності¹⁵⁴, прийняття Директиви про захоплення¹⁵⁵); 7) Вирішення демографічних викликів; 8) Спрощення регуляторного середовища; 9) Забезпечення правозастосування правил (введення процедури SOLVIT щодо застосування правил внутрішнього ринку, поширення найкращого досвіду, створення громадських органів правозастосування правил захисту прав споживачів); 10) Вдосконалення інформаційної політики; 11) Використання можливостей розширеного внутрішнього ринку; 12) Міжнародний контекст внутрішнього ринку (співпраця з країнами Східної Європи, Росією та країнами південного Середземномор'я). Результати виконання Стратегії на 2003-2006 рр. були опубліковані у звіті Комісії¹⁵⁶, який відзначив сповільнення процесу творення внутрішнього ринку та окреслив проблемні аспекти, які очікують розгляду Радою та Парламенту щодо: патенту Спільноти, спрощення визнання професійних кваліфікацій, регулювання загальноєвропейських торговельних промоцій. 10 травня 2006 Комісія прийняла повідомлення «Порядок денний громадян – досягнення результатів для Європи»¹⁵⁷ на базі якого 20 листопада 2007 р. Комісія прийняла Повідомлення «Єдиний ринок для Європи 21 ст.»¹⁵⁸ в якому були визначені такі пріоритети 1) Пакет реформ сектору телекомунікацій 2) Набір заходів забезпечення роздрібних фінансових ринків 3) Перегляд Європейського права захисту прав

---

to mergers, divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States Council Directive 2005/19/EC amends Directive 90/434/EEC in order to improve the system of taxation applicable to mergers, divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States.

¹⁵¹ Council Directive 90/435/EEC of 23 July 1990 on the common system of taxation applicable in the case of parent companies and subsidiaries of different Member States Communication of 23 May 2001 from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee «Tax Policy in the European Union» [COM (2001) 260

¹⁵² Council Directive 2005/19/EC amends Directive 90/434/EEC in order to improve the system of taxation applicable to mergers, divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States.

¹⁵³ Proposal of 23 December 2003 for a Council Decision conferring jurisdiction on the Court of Justice in disputes relating to the Community patent [COM (2003) 827 final -not published in the Official Journal]. Proposal of 2 December 2003 for a Council Decision establishing the Community Patent Court and concerning appeals before the Court of First Instance [COM (2003) 828 final -not published in the Official Journal] Communication from the Commission to the European Parliament and the Council of 3 April 2007 -Enhancing the patent system in Europe [COM(2007) 165

¹⁵⁴ Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society.

¹⁵⁵ European Parliament and Council Directive 2004/25/EC of 21 April 2004 on takeover bids.

¹⁵⁶ Communication from the Commission «Second Implementation Report of the Internal Market Strategy 2003-2006» [COM(2005) 11

¹⁵⁷ Commission's Communication «A Citizens' Agenda – delivering results for Europe». <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0211:EN:NOT>

¹⁵⁸ Commission's Communication from 20 November 2007 on «A Single Market for 21st century Europe» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0724:EN:NOT>

4) Прийняття закону «Про малий бізнес» та встановлення Європейського статуту приватних компаній задля сприяння їх транскордонної співпраці 5) Засоби щодо розвитку та поширення наукових знань; створення європейського паспорта дослідника 6) Ініціативи задля сприяння використання електронних процедур в ЄС (наприклад – Е-закупівлі) шляхом спрощення правил щодо електронних підписів; 7) Єдине вікно послуг надання допомоги для споживачів, бізнесу та робітників, які бажають скористатись своїми правами щодо доступу до інформації.

Єдиний митний тариф (ЄМТ), Common Customs Tariff (CCT) – єдиний універсальний митний тариф ЄС, яким обкладаються товари, що перетинають кордон будь-якої з країн-членів ЄС із третіми країнами¹⁵⁹. Тарифна номенклатура ЄС, відома як Комбінована Номенклатура, базується на Міжнародній Конвенції про Гармонізований Опис Товару та Системі Кодування. Переважна більшість тарифів (із 9843 товарних позицій) – адвалерні (90%), не адвалерні тарифи діяли для сільськогосподарських товарів (102 позиції), більшість з яких регулювались тарифними квотами. Середній зв'язаний митний тариф у режимі найбільшого сприяння (РНС) у 2006 р. становив 6,9%. Для сільськогосподарських товарів тарифні ставки коливались у межах від 0 до 427,9%¹⁶⁰.

Єдині зобов'язання СОТ, General WTO Obligations – зведення обов'язкових правил, що впливають на широку низку аспектів торговельної політики країни-учасника. Наприклад, стосовно торгівлі товарами є правило про національний режим для імпортованих товарів у контексті національної системи оподаткування або про стандарти митної оцінки імпортованих товарів. Щодо захисту прав інтелектуальної власності, яка стосується сфери торгівлі, цей документ включає стандарти захисту для різноманітних категорій прав інтелектуальної власності та правила їхнього ефективного впровадження.

Ж

Женевська Конвенція, Geneva Convention – прийнятий 28 липня 1951 року міжнародно-правовий документ, що стосується статусу біженців. Була доповнена Нью-Йоркським протоколом від 31 січня 1967 р. Всі держави-члени ЄС є учасниками цієї Конвенції та протоколу до неї.

Життя, LIFE – запроваджений постановою Європейського Парламенту і Ради ЄС №1655/2000 від 17 липня 2000 р. фінансовий інструмент для охорони навколишнього середовища.

¹⁵⁹ Див. Taxation and Customs Union.Tariff aspects. http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/tariff_aspects/index_en.htm

¹⁶⁰ Trade policies and practices by measure. Trade policy review. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2007_e/appendix_e/a03.xls

Життя+, LIFE+ – оновлений фінансовий інструмент Спільноти, який реалізується в рамках фінансової перспективи 2007–2013 років¹⁶¹ та спрямований на боротьбу із зміною клімату і зменшенням біорізноманіття Європи. Створений постановою Європейського Парламенту та Ради ЄС №614/2007 від 23 травня 2007 р., новий *фінансовий інструмент* для захисту навколишнього середовища (LIFE+) замінив попередні програми, згрупувавши їх до єдиного набору правил та процедур прийняття рішень. LIFE+ складається із трьох тематичних компонентів: «Природа та біологічне розмаїття», «Політика з охорони навколишнього середовища та врядування» та «Інформація та комунікація». Пріоритетні сфери, що фінансуються Спільнотою, детально уточнені в багаторічній стратегічній програмі, уміщеній в Додатку II вищезазначеної постанови, надавши можливість більш цілеспрямованого та узгодженого визначення цілей та завдань спільної політики з охорони навколишнього середовища, значно підвищивши, у такий спосіб, її ефективність. Обсяг фінансування LIFE+ на період з 1 січня 2007 р. по 31 грудня 2013 р. становить 2,143 млрд. Євро. За допомогою LIFE+ здійснюється спів-фінансування екологічних проектів в ЄС та деяких третіх країнах (державо-кандидатах, країнах Європейської асоціації вільної торгівлі, які є членами Європейського екологічного агентства, країнах Західних Балкан, які є частиною процесу стабілізації та асоціації). Проекти для фінансування можуть подавати як приватні, так і державні органи та інститути. Заходи з охорони навколишнього середовища, що відповідають критеріям інших фінансових інструментів (Європейський фонд регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд, Фонд згуртування, Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільської місцевості, Рамкова програма конкурентоспроможності та інновацій, Європейський рибальський фонд, 7-ма Рамкова програма наукових досліджень) фінансуються ними, не підлягаючи підтримці LIFE+.

3

Забруднення, Pollution – спричинене людською діяльністю пряме чи опосередковане виділення речовин, коливань, тепла та шуму в атмосферу, воду та ґрунт, які можуть завдати шкоди здоров'ю людини або якості навколишнього середовища, призвести до пошкодження матеріальних цінностей або завдати насолоджуватись красою довкілля чи іншому законному його використанню.

Загальна (рідше – генеральна) система преференцій (ЗСП), Generalised System of Preferences (GSP) – система надання ЄС автономних (односторонніх) торгових преференцій країнам, що розвиваються. Є класичним інструментом сприяння розвитку економіки цих країн. Створена у 1968 році на основі рекомендацій Конференції ООН щодо торгівлі та розвитку (UNCTAD).

¹⁶¹ Див. Q&A on the legislative package of EU programmes for the financial programming period 2007-2013. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/213&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>

З 1971 року ЄС надає безтарифний чи пільговий доступ до своїх ринків країнам, що розвиваються в залежності від конкретного типу угоди ЗСП. Впроваджуються на основі 10-річних циклів, для кожного з яких угоди про ЗСП визначаються на основі рекомендацій Європейської Ради, що приймаються у вигляді окремої Постанови. Сьогодні діюча ЗСП (дійсна до 31.12. 2008 р.) визначається на основі Постанови Ради (980/2005) і буде замінена з 2009 р.¹⁶² ЗСП, що базуватимуться на основі нової Постанови Ради від 22.07.2008 р. ЗСП являються частиною торговельної піраміди преференцій ЄС. На сьогоднішній день існує три окремих режими в рамках ЗСП: 1) загальний режим ЗСП, який надає торговельні преференції доступу до ринку ЄС для 176 країн та територій; 2) спеціальна ініціатива для стабільного розвитку та належного врядування («GSP+»), яка надає додаткові переваги країнам, що впроваджують міжнародні стандарти з прав людини, захисту прав працівників, охорони довкілля та належного врядування (на основі Рішення Комісії 2005/924/ЄС¹⁶³); 3) спеціальні домовленості, які стосуються найменш розвинутих країн, так звана ініціатива «Все крім зброї», яка надає найбільш преференційні умови (без жодних тарифних обмежень чи квот) доступу до ринку ЄС для визначеного переліку країн.

Загальні рекомендації щодо економічної політики, Broad Economic Policy Guidelines (BEPG) – рекомендації Ради, які являються ключовим елементом координації економічної політики урядами держав-членів ЄС. Здійснюються на основі багатосторонніх спостережень за економічними тенденціями у державах-членах. Починаючи з 2003 р. BEPG публікуються на період трьох наступних років. Їх правовою основою являється Стаття 99, Договору про заснування Спільноти Рада приймає проєкт BEPG на підставі рекомендації Комісії голосуванням кваліфікованою більшістю та звітує перед Європейською Радою, яка приймає висновки. На підставі цих висновків Рада голосуванням кваліфікованою більшістю приймає ці загальні рекомендації щодо економічної політики та інформує про своє рішення Парламент.

Загальний дозволений улов, Total Allowable Catch (TAC) – кількість риби, яку можна виловлювати з кожного виду риби щороку. В Європейському Союзі ця цифра погоджується Радою Міністрів з питань Рибного Господарства (Fisheries Council of Ministers), котра кожного грудня розраховує її на наступний рік. Країнам-членам ЄС виділяють фіксовану пропорційну частку загального дозволеного улову у форматі національної квоти.

¹⁶² Generalised System of Preferences. Legislation, reports and texts. http://ec.europa.eu/trade/issues/global/gsp/legis/index_en.htm

¹⁶³ Commission Decision of 21 December 2005. On the list of the beneficiary countries which qualify for the special incentive arrangement for sustainable development and good governance, provided for by Article 26(e) of Council Regulation (EC) No 980/2005 applying a scheme of generalised tariff preferences (2005/924/EC) Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/january/tradoc_126925.pdf

Задача політики, Policy objective – конкретна стосовно часу та цільових груп, операційно визначена і часто виміряна за допомогою кількісних процедур мета або намір управлінської діяльності.

Законодавство, Legislation – термін, який позначає прийняті нормативні акти, що вступили в силу.

Законотворчий процес в Європейських Спільнотах, Legislative process in European Communities – процес вироблення законодавчих рішень в рамках першої опори ЄС, у якому виділяється шість основних та три додаткові процедури: 1) *Законотворчість Комісії* (стаття 86 (3) ДЄСп після Амстердамської угоди щодо директив та рішень Комісії в галузі конкурентної політики); 2) *Законотворчість Комісії та Ради* (без Парламенту) щодо окремих галузей політик (статті 26, 45, 49, 55, 57, 60, 96, 99, 104, 133 ДЄСп); 3) *Консультаційна процедура* («consultation procedure») (статті 13, 19, 22, 37, 52, 67(1), 83, 89, 93, 94, 107(6), 128, 175(2) ДЄСп, статті 21 та 39 ДЄС); 4) *Процедура згоди* («assent procedure») (статті 105(6), 107(5), 190, 161, 300(3) ДЄСп та статті 7, 49 ДЄС); 5) *Процедура співпраці* («co-operation procedure») (стаття 252 ДЄСп); 6) *Процедура спільного ухвалення рішень* («co-decision procedure») (стаття 251 ДЄСп); 7) *Процедура соціального партнерства* («social partnership procedure») (стаття 138, 139 ДЄСп); 8) *Законотворча ініціатива Ради* (Рада звертається до Комісії для проведення досліджень та ініціювання законотворчого процесу – ст. 208 ДЄСп); 9) *Законотворча ініціатива Парламенту* (ЄП може, діючи більшістю членів, подати до Комісії запит про подання належних пропозицій з питань, щодо яких, на його думку, треба ухвалити акт Спільноти – ст. 192 ДЄСп)¹⁶⁴.

Засоби захисту від торговельних бар'єрів, Trade Barriers Regulation – передбачають вживання захисних заходів у відповідь на прийняті третіми державами заходи, що обмежують експорт з ЄС і призводять до нанесення збитку європейським товаровиробникам або інших несприятливих наслідків з погляду міжнародної торгівлі

Засновницький договір про Європейський Союз, Treaty on European Union *див Європейські засновницькі договори.*

Засновницькі договори про Європейські спільноти, Treaties Establishing the European Communities – *див Європейські засновницькі договори.*

Застереження про повторний розгляд, Rendez-vous clause – *див Зустрічна клаузула.*

Застереження у договорах про вступ, Safeguards in the Accession Treaties – застереження, спрямовані на усунення складностей, які виникають у процесі

¹⁶⁴ P.Craig, G.DeBurca. EU Law, Texts, Cases and Materials. – Oxford: Oxford University Press, 2008. – P. 108-144.

приєднання нових держав, що вносяться у договори про вступ цих держав до ЄС. Наприклад, Угода про приєднання Болгарії включає три застереження, які дозволяють ЄС усунути складнощі, що виникли в процесі її приєднання до ЄС: загальні економічні застереження (Стаття 36 Договору про вступ); спеціальна стаття про застереження щодо внутрішнього ринку (Стаття 37); спеціальна стаття про застереження щодо питань правосуддя та внутрішніх справ (Стаття 38). Крім цих застережень, існує окрема стаття згідно якої приєднання країни може бути відтерміноване на рік у випадку її суттєвої невідповідності до членства (Стаття 39). Ці застереження є схожими до застережень, що були внесені у Договори про приєднання інших країн ЦСЄ. Крім того, згідно правопорядку ЄС можуть існувати й інші застереження.

Зацікавлена сторона, Stakeholder – будь-яка особа чи організація, чий інтерес зачіпається законодавством чи політикою ЄС та яка зацікавлена у запровадженні певних правових норм ЄС або проведенні політики ЄС, або на яку розповсюджуються ці норми чи політика. Перед тим, як запропонувати проєкт нових нормативно-правових норм або нових ініціатив у сфері політики, Європейська Комісія намагається консультуватися з якнайбільшою кількістю зацікавлених сторін.

Зближення законів і підзаконних актів (приведення у відповідність), Legislative and regulatory approximation (Alignment) – це процес розробки й прийняття законів та підзаконних актів, внесення поправок чи змін до існуючих правових актів або створення умов для їх належного застосування з метою поступового узгодження правових актів держави-члена або держави-кандидата з правом Європейських Спільнот та Європейського Союзу. Правове наближення часто використовується як синонім з поняттям права гармонізація, хоча ці терміни не є повністю тотожними (Див *Гармонізація*). Правове наближення може набувати таких форм: а) *транспозиція* (перенесення) (*transposition – projection*) – процес запозичення правової системи чи частини правової системи спрямований на досягнення однакових юридичних наслідків застосування правових актів ЄС, що не мають прямої дії, у національному законодавстві держав-членів шляхом прийняття та внесення змін і доповнень або відміни існуючих правових норм, підзаконних актів та адміністративних процедур. Є найбільш важливим джерелом узгодження технічних норм та стандартів, що регулюють функціонування внутрішнього ринку ЄС. б) *адаптація* (приспосовування) (*adaptation (adjustment)*) – це процес, спрямований на адаптацію (приспосовування) національних правових систем та національного законодавства країн ЦСЄ до умов ринкової економіки, а також норм та принципів (правових стандартів) ЄС, який проводиться на засаді добровільності і, як правило, виходить із одностороннього зобов'язання держави привести свою національну правову систему у відповідність до правових стандартів ЄС у процесі приєднання країни до ЄС. Держави-кандидати на вступ до Єв-

ропейського Союзу до часу вступу мають адаптувати усі статті наявних *acquis communautaire*, включаючи Договори ЄС, постанови, директиви та рішення.

в) *координація (coordination)* – це процес наближення законодавства або адміністративної практики країн членів, якщо адаптація чи перенесення є неможливим або не вимагається; г) *впровадження (implementation)* – це процес імплементації правових актів ЄС і прийняття відповідних норм (впровадження у вузькому значенні); впровадження також включає тлумачення, застосування, набуття чинності, дотримання та нагляд за їх виконанням державними органами національних правових актів, які узгоджені з правом Європейських Спільнот чи правом Європейського Союзу (імплементація у широкому значенні). д) *судовий нагляд – (judicial review)* – це повноваження національних судів та Суду ЄС анулювати акти законодавчих та виконавчих органів влади держав-членів, якщо вони суперечать положенням нормативно-правових актів ЄС.

Звіт щодо Поступу, Progress Report – щорічні звіти ЄК стосовно прогресу з боку кожної з країн-кандидатів на шляху приєднання до ЄС. Загальна структура щорічного звіту охоплює розвиток двосторонніх відносин між ЄС та країною-кандидатом; стан торговельних відносин, технічну допомогу ЄС, переговорний процес та прогрес щодо досягнення критеріїв членства (політичних, економічних, здатність виконувати зобов'язання членства).

Звіт, Report – документ, який розробляє обраний відповідним парламентським комітетом депутат Європейського парламенту («доповідач») у межах процедури спільного прийняття рішень. Звіт містить поправки до законодавчої пропозиції Комісії, а також пояснювальну записку щодо цих поправок. По суті, парламентський звіт є відображенням позиції Парламенту.

Згортання допомоги, Phasing out – поступове згортання допомоги певним регіонам ЄС, зумовлене, як правило, їх позитивним розвитком та/чи наявністю менш заможних регіонів, що більше потребують допомоги.

Згуртованість, Cohesion – підтримка суспільної згоди (promoting social cohesion), яка означає, що ЄС намагається запевнити кожній особі її місце у суспільстві, наприклад, за допомогою боротьби з бідністю, безробіттям, дискримінацією. Один із основних принципів соціально-економічної політики ЄС, згідно з яким Союз має прагнути забезпечити, аби кожен громадянин, кожен регіон та кожна країна ЄС мали своє місце в суспільстві. Політика гуртування (*Cohesion policy*) спрямована на зменшення соціально-економічних розривів між країнами та регіонами ЄС через підтримку менш заможних регіонів. У бюджеті ЄС є кошти, котрі мають назву «Фонди Гуртування» («*Cohesion Funds*»), призначені на фінансування проектів, завдяки яким ЄС гуртується. Наприклад, з цього фонду фінансується будівництво нових до-

ріг, залізничних колій, що дає можливість найвіддаленішим регіонам брати участь в розвитку економіки ЄС.

Здатність, спроможність, Capacity – позначає здатність ефективно, результативно та вчасно виконувати відповідні завдання.

Зелена книга, Green Paper – документ, який розробляє та публікує Європейська Комісія, щоб стимулювати обговорення певної проблеми та започаткувати консультування на рівні ЄС в конкретній сфері. До участі у процесі консультацій та обговорень на основі висловлених пропозицій запрошуюються всі зацікавлені сторони (структури чи індивідуальні особи), яких вони стосуються. За результатами обговорення Зеленої Книги може бути опублікована Біла Книга, у якій пропонується низка конкретних заходів та дій Спільноти. Відомими прикладами таких документів є Зелена Книга: 1) на тему підприємництва в Європі (2003); 2) на тему демографічних змін (2005); 3) на тему нової солідарності між поколіннями (2005); 4) на тему Європейської стратегії в напрямку стабільної, конкурентної та безпечної енергетики (2006).

Зелена книга: Європейська стратегія щодо стабільної, конкурентної та безпечної енергії, Green Paper: A European strategy for sustainable, competitive and secure energy – пропозиція Європейської Комісії щодо створення спільної енергетичної політики, яка сприятиме вирішенню майбутніх викликів у галузі енергопостачання, стабільного розвитку та захисту навколишнього середовища. Відповідно до Зеленої книги держави-члени ЄС повинні діяти швидко та ефективно в шістьох пріоритетних областях, щоб забезпечити функціонування життєздатного, конкурентоспроможного та безпечного енергопостачання. Внутрішній енергетичний ринок, енергетична ефективність, інноваційні дослідження у галузі енерготехнологій та активна зовнішня політика повинні сприяти перетворенню Європи на сильного гравця на міжнародній сцені¹⁶⁵. Комісія закликає держави-члени зробити все, що в їхніх силах задля впровадження Європейської енергетичної політики заснованої на трьох засадничих принципах: *стабільному розвитку* спрямованому на захист навколишнього середовища, просування відновлюваних джерел енергії та досягнення енергетичної ефективності; *конкурентоспроможності* задля покращання ефективності європейської енергомережі, шляхом створення внутрішнього енергетичного ринку; *безпеці постачань* через покращення координації попиту на енергоресурси у країнах ЄС та їх пропозиції в міжнародному контексті. Комісія висунула ряд конкретних пропозицій щодо впровадження Європейської енергетичної політики в шістьох пріоритетних сферах: 1) *Енергія задля зростання та робочих місць*: довершення внутрішнього енергоринку, які включають: створення європейської енергомережі, інвестиції в генера-

¹⁶⁵ Commission Green Paper of 8 March 2006: «A European strategy for sustainable, competitive and secure energy» [COM(2006) 105 final]

торні потужності, стимулювання ефективності європейської промисловості; 2) *Безпека постачання: солідарність між державами-членами* через механізм Європейської обсерваторії енергопостачань (*European Energy Supply Observatory*) з метою оперативної солідарності та створення енергетичних резервів; 3) Досягнення довготривалішої, продуктивної у використанні, різноджерельної енергосуміші (енергетична суміш з різних джерел, Стратегічний огляд енергетики ЄС (*Strategic EU Energy Review*)); 4) Боротьба зі зміною клімату (енергетична ефективність та очищення, План дій з енергетичної ефективності (*Action Plan on Energy Efficiency*), Дорожня карта з відновлюваної енергії (*Renewable Energy Road Map*), ініціативи щодо використання біомаси, спрямування субсидій на електрику, отриману з енерговідновлюваних джерел); 5) Дослідження та інновації для європейської енергетичної політики (зв'язок із 7-ю Рамковою Програмою ЄС для дослідження та стратегічного планування енергетичних технологій); 6) Послідовна зовнішня політика в галузі енергетики (одностаїне реагування на енергетичні виклики на основі Стратегічного огляду енергетики ЄС, створення пан-європейської енергетичної Спільноти).

Злиття, Merger – отримання прямого чи опосередкованого контролю одного підприємства над іншим раніше незалежним підприємством (підприємствами) шляхом придбання акцій або активів останніх. Регулювання концентрації капіталу (внаслідок злиття чи поглинання) підприємств на ринку ЄС є важливим напрямом конкурентної політики Спільноти. Механізм регулювання концентрації підприємств ґрунтується на попередньому повідомленні Комісії про заплановану концентрацію та наданні нею на це дозволу (що може передбачати виконання певних умов) або заборони. 21 грудня 1989 р. Рада ЄС прийняла Постанову 4064/89¹⁶⁶, яка встановлювала контроль за злиттям підприємств (концентрацією). Пізніше Постанова 4064/89 неодноразово доповнювалася і врешті у 2004 р. вона була реорганізована і замінена новою Постановою 139/2004¹⁶⁷, якою було узагальнено у єдиному законодавчому акті, доповнено і реформовано існуючі анти-концентраційні нормативно-правові акти Спільноти. Додаткова Постанова Комісії 808/2004 спрямована на виконання і процедурне забезпечення Постанови Ради 139/2004. Згідно цих нормативних актів Європейська Комісія має виключне право розслідувати злиття компаній в масштабах Спільноти. Головними критеріями, за якими визначається, чи злиття підпадає під масштаб Спільноти є світовий товарообіг компаній, що зливаються, (він повинен становити понад 5 млрд. євро) та товарообіг цих компаній в межах Спільноти (має

¹⁶⁶ Council Regulation (EEC) No 4064/89 of 21 December 1989 on the control of concentrations between undertakings [Official Journal L 395, 30/12/1989 P. 0001 – 0012]. Постанова доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

¹⁶⁷ Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation) [Official Journal L 024, 29/01/2004 P. 0001 – 0022]. Постанова доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

перевищувати 250 млн. євро.). Комісія отримує 200-300 нотифікацій про злиття від компаній щорічно. Понад 90% нотифікованих злиттів схвалюються Комісією після попереднього розслідування протягом 25 календарних днів. Щодо більшості справ, які проходять поглиблене розслідування Комісією протягом 90 календарних днів, приймаються рішення про умовний їх дозвіл. У період 1990-2004 рр. повністю було заборонено лише 18 концентрацій компаній.

Зловживання домінуючим становищем на ринку, Abuse of dominant market position – проявляється у тому, що підприємство, яке домінує у секторі, завдяки своєму розміру та економічній могутності у процесі конкурентної боротьби створює несприятливі умови для економічної діяльності інших підприємств, обмежуючи цим самим конкуренцію між ними. Проблема домінуючого положення фірми на ринку знайшла віддзеркалення у ст. 82 Договору про ЄСп. Ця стаття має *ex post* ефект, тобто не попереджує утворення монополій і моносоній на ринку, а, швидше, розглядає факти їх зловживань (контроль фірмою секторних цін, обсягів виробництва або розподілу). У цій статті зазначається, що будь-яке зловживання одним або кількома підприємствами своїм домінуючим становищем на спільному ринку чи на його суттєвій частині забороняється як несумісне з умовами функціонування спільного ринку, оскільки від нього може постраждати торгівля між країнами-членами. Такими зловживаннями, зокрема, можуть бути¹⁶⁸: 1) пряме чи непряме нав'язування несправедливих цін купівлі-продажу або встановлення будь-яких інших несправедливих умов торгівлі; 2) обмеження виробництва, звуження ринків чи скорочення технічного розвитку, яке може зашкодити споживачеві; 3) застосування неоднакових умов до рівноцінних угод з іншими торговельними партнерами, що ставить їх, таким чином, у невідгідні умови конкуренції; 4) обумовлення укладання контрактів прийняттям партнерами зобов'язань, які за своїм характером або відповідно до торговельної практики не пов'язані з основним предметом таких контрактів. На відміну від ст. 81 Договору, ст. 82 не встановлює винятків. Вона теж має пряму дію, тобто, як і попередня стаття, обов'язкова для національних судів. Якщо ст. 81 розглядає узгоджені дії кількох підприємств, які порушують правила конкуренції (*Картельна практика*), то ст. 82 націлена на контроль за односторонніми діями підприємств, які займають домінуюче становище і неадекватно використовують свій вплив на ринку для обмеження конкуренції.

Зміна клімату, Climate Change – це зміни в кліматі Землі, що спостерігаються протягом порівняльних періодів часу, які прямо або опосередковано обумовлені діяльністю людини, породжують зміни у складі глобальної атмосфери і накладаються на природне коливання клімату.

Знижка, Abatement – термін, який застосовується для позначення щорічно обчислюваної «компенсації», яку отримує з бюджету Європейських Спільнот

¹⁶⁸ Європейський Союз: Консолідовані договори / Наук. ред. В. Муравйов. Переклад Ю. Петруся. – К.: «Port-Royal», 1999. – С. 83-84.

Сполучене Королівство на основі домовленості досягнутої під час самміту Європейської Ради у Фонтенбло (1984). Під час обговорення рамкового фінансового бюджету на 2007-13 урядами ряду держав-членів (в першу чергу Франції) висловлювались позиції щодо необхідності скасування цієї знижки. Уряд Сполученого Королівства відмовлявся обговорювати питання поки Франція не погодиться на перегляд фінансування Спільної сільськогосподарської політики. Після кількох місяців переговорів під час засідання Європейської Ради в грудні 2005 р. було досягнуто певного компромісу. Щороку сума знижки буде обчислюватись з вирахуванням 1 млрд. фунтів, які інвестуватимуться у розвиток Східної Європи, а Франція погодилась на деякий перегляд ССП.

Зовнішні кордони, External borders – кордони між державами-членами ЄС та третіми країнами. Після скасування внутрішніх кордонів ЄС особливого значення набуло питання забезпечення безпеки на зовнішніх кордонах.

Зовнішні цінності, Extrinsic values – події, умови або процеси, які оцінюються як засоби досягнення цілей політики, а не власне цілі. Демократичні процеси часто розглядаються як зовнішні цінності, оскільки демократія оцінюється як засіб досягнення політичної стабільності, економічної ефективності чи само актуалізації¹⁶⁹.

Зовнішньоторговельне сальдо, Trade Balance (Balance of Trade) – різниця вартісних обсягів експорту та імпорту окремої країни.

Зовнішньоторговельний обіг, Trade Turnover – сума вартісних обсягів експорту та імпорту окремої країни.

Зона вільної торгівлі (ЗВТ), Free Trade Area (FTA) – форма міжнародної економічної інтеграції, що створюється шляхом підписання регіональних торговельних угод (РТУ), які передбачають повну ліквідацію митних бар'єрів та кількісних обмежень у торгівлі товарами. Міжнародні угоди, що встановлюють режим вільної торгівлі, завжди є взаємними, однак вони бувають асиметричними, можуть передбачати перехідні періоди у скасуванні митних чи кількісних обмежень у торгівлі та поряд з питаннями лібералізації товаропотоків можуть торкатися ряду інших сфер торговельно-економічної співпраці. Угоди, що поряд із впровадженням режиму вільної торгівлі товарами лібералізують інші сфери економічних відносин, прийнято називати *поглиблені зони вільної торгівлі або зони вільної торгівлі плюс*. При формуванні зон вільної торгівлі кожна зі сторін-учасниць зберігає повну автономію у торговельній політиці щодо третіх країн. Між сторонами-учасницями зберігаються митні кордони та пости, які контролюють походження товарів, що перетинають державні кордони. У світі існує багато зон вільної торгівлі, наприклад: MERCOSUR у Південній Америці, NAFTA – у Північній Америці і EFTA – у Європі.

¹⁶⁹ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –р 329

Зона вільної торгівлі плюс (Поглиблена зона вільної торгівлі, ЗВТ+), Deep Free Trade Area (FTA+) – форма міжнародної економічної інтеграції, яка не лише передбачає повну ліквідацію митних бар'єрів та/чи кількісних обмежень у торгівлі товарами, але й також включає пакет реформ, у сфері торгівлі, гармонізації та взамовизнання на ринках товарів й послуг, а також необхідних інституційних перетворень, на умовах двосторонніх договорів ЄС із країнами, що готуються до вступу, а також з Норвегією, Швейцарією і Туреччиною, задля зменшення чи скасування відмінностей, які створюють бар'єри у торгівлі між ними.

Зона вільної торгівлі між країнами Південно-Східної Азії, ASEAN Free Trade Area (AFTA) – це торговельна угода між країнами, що входять до Асоціації країн Південно-Східної Азії (ASEAN), підписана з метою підтримки промислового виробництва у країнах-членах. Угоду було підписано 28 січня 1992 р. у Сінгапурі. Зараз до складу AFTA входить 10 країн. Усі країни, які приєдналися до AFTA останнім часом, спочатку мусили приєднатись до ASEAN, хоча й отримали більш тривалий перехідний період для пристосування до умов зниження тарифів у рамках AFTA. Основним механізмом економічної інтеграції в рамках AFTA є Спільний ефективний преференційний тариф, Common Effective Preferential Tariff (CEPT).

Зона преференційної торгівлі (ЗПТ), Preferential Trade Area (PTA) – форма міжнародної економічної інтеграції, при якій у рамках торговельного блоку надаються преференційні умови доступу до свого ринку окремим товарам з певних країн. Це досягається за рахунок зменшення тарифів, хоча вони повністю не скасовуються. Прикладом зони преференційної торгівлі можуть бути торговельні відносини між ЄС та країнами Африки та Карибського й Тихоокеанського басейнів (АКТ). ЗПТ створюється шляхом встановлення торговельного пакту.

Зустрічна клаузула (застереження про повторний розгляд), Rendez-vous clause – рішення про перенесення розгляду питання, щодо якого лідери ЄС не змогли досягти порозуміння. У такому випадку вони можуть вирішити, що повернуться до розгляду цього питання пізніше. Їх рішенням надається урядовий статус завдяки тому, що воно формулюється письмово і прикладене у формі клаузули до спірного юридичного документу. Цей тип клаузули має назву «зустрічна клаузула» (застереження про повторний розгляд).

I

Ідентичність, Identity – манера та спосіб взаємного впливу особи та оточуючого її соціального контексту. У сучасній політичній теорії існує два домінуючих підходи щодо розгляду ідентичності. 1) *Примордіальний підхід* передбачає, що самоусвідомлення особи та відчуття її приналежності до

соціуму є фіксованим явищем, яке визначається об'єктивними критеріями, такими як спільний родовід та біологічні характеристики. 2) Альтернативний підхід базується на теорії *соціального конструктивізму*, за яким ідентичність формується загалом на основі політичного вибору певних характеристик (при цьому ставиться під сумнів твердження про те, що ідентичність є натурально заданою на основі фіксованих об'єктивних критеріїв. Обидва підходи варто розглядати в перспективі існуючого політичного та історичного контексту, що характеризується дискусіями щодо питань класу, раси та етнічності.

Ідеологія, Ideology – більш або менш систематизована сукупність цінностей, переконань та довгострокових стратегічних пріоритетів, яка слугує провідною силою для дій управлінських інституцій та розуміння оточуючого їх середовища.

Імміграційна політика, Immigration policy – законодавчі акти та процедури, розроблені для громадян третіх країн, які бажають відвідати одну з держав-членів ЄС або набути відповідного юридичного статусу у країні перебування, а також дії або бездіяльність інституцій ЄС у цій сфері. До середини 70-х не існувало спільної європейської імміграційної політики й кожна з держав-членів продовжувала застосовувати власну імміграційну політику. Скоординований підхід було започатковано у грудні 1975 р. створенням міжурядової *групи ТРЕВІ (TREVİ* французькою – «Міжнародний тероризм, радикалізм, екстремізм, насильство»), за ініціативою урядів Великої Британії та Німеччини до складу якої увійшли міністри юстиції та внутрішніх справ держав-членів. Спочатку група, спираючись на норми міжнародного права, займалася протидією тероризму, але згодом її діяльність була поширена й на питання регулювання імміграції, візової політики, прикордонного контролю. Поворотним пунктом для міжурядового співробітництва стало прийняття в 1986 р. *Єдиного європейського акту*, ст. 8А якого передбачала створення єдиного внутрішнього ринку, базованого на чотирьох фундаментальних свободах переміщення товарів, капіталів, людей та послуг. Водночас, виникла пропозиція, що втілення у життя свободи пересування людей (громадян ЄС та третіх країн) має супроводжуватись рядом компенсаційних заходів, спрямованих на посилення контролю на зовнішніх кордонах Спільноти та формування європейської політики імміграції та надання притулку. Під впливом Єдиного європейського акту та у відповідь на зростаючу потребу, держави-члени створили нові робочі групи, які, однак, діяли все ще за межами правової та інституційної системи Спільноти. Це були: *Тимчасова група з питань імміграції (Ad Hoc Group on Immigration*, 1986 р.), *Європейський комітет боротьби з наркотиками (CELAD*, 1989 р.) та *Група взаємодопомоги (MAG)*, яка опікувалася питаннями митних служб. До складу цих груп уже входили спостерігачі з Комісії, а деякі з них розташувалися у стінах Ради. Франція, Німеччина та країни Бенілюксу 14 червня 1985 р. у містечку Шенген (Нідерланди) підписали угоду спрямовану створення

території (так звана «Шенгенська зона») без внутрішнього прикордонного контролю з одночасним посиленням і удосконаленням зовнішнього контролю по периметру території держав-учасниць. З прийняттям *Маастрихтського договору* лише візова політика була віднесена до компетенції Спільноти, тоді як імміграція була віднесена до міждержавної так званої третьої опори в структурі Спільноти (Розділ VI Договору, статті 29-42). У листопаді 1992 р. рішенням Ради Міністрів був створений (з подальшим розширенням його повноважень на основі рішень Ради від листопада 1994 р. та травня 1999 р.) *Центр інформації, аналізу та обміну з питань перетину кордону та імміграції (Centre for Information, Discussion and Exchange on the Crossing of Frontiers and Immigration, CIREFI)* з метою збору, аналізу та обміну інформації щодо міграції та гармонізації практики надання політичного притулку та запобігання нелегальній міграції. Амстердамський договір, який набув чинності 1 травня 1999 року, забезпечив спільну імміграційну політику ЄС законодавчою базою. З'явився новий розділ «*Візи, надання притулку, імміграція та інші напрями політики, що стосуються свободи переміщення людей*», який охопив заходи щодо контролю зовнішніх кордонів, надання притулку, імміграції та співробітництва у сфері цивільного правосуддя, перемістивши їх у межі першої опори, де вони стали предметом актів вторинного законодавства Спільноти. Співробітництво поліційних сил та органів правосуддя залишилось у межах третьої опори, до якого за Амстердамським договором були додані питання попередження та боротьби з расизмом та ксенофобією. Протоколом, доданим до Амстердамського договору, досягнення у межах Шенгенської угоди та конвенції були включені до правової та інституційної систем ЄС. Відтоді Шенгенська зона знаходиться в полі зору Європейського Парламенту та Суду ЄС, що забезпечує демократичний парламентський контроль та надійний судовий захист прав громадян, хоча повноваження Суду ЄС у цій сфері є дещо обмеженими. На даний час шенгенський *acquis* є набором нормативно-правових документів, прийнятих у межах Шенгенської конвенції, який містить: Шенгенську угоду 1985 р. та Шенгенську конвенцію 1990 р.; протоколи про приєднання до Конвенції інших держав-членів; рішення та декларації органами Шенгенської угоди. На саміті ЄС в Тампері в жовтні 1999 р. лідери ЄС дійшли згоди щодо вироблення збалансованої спільної політики в сфері імміграції та надання притулку. Залишаючись переконаними прихильниками боротьби з нелегальною імміграцією, глави держав і урядів визнали необхідність справедливого ставлення до громадян третіх країн, боротьби з расовою та етнічною дискримінацією, дотримання міжнародних зобов'язань щодо надання притулку та навіть розглянути потреби ринку праці в іноземних робітниках. Амбіційний порядок денний саміту був зумовлений намаганнями лідерів держав-членів реалізувати ідею «простору свободи, безпеки та правосуддя» Відповідно до Ніццького договору рішення щодо надання притулку, імміграційної та візової політики мали прийматися

переважно за допомогою процедури спільного прийняття рішень, тобто більше не потребували одностайності держав-членів. Перехід до голосування кваліфікованою більшістю відбувся з 1 травня 2004 р. Погоджений в Тампере підхід був підтверджений в 2004 р. у *Гаазькій програмі*, яка була прийнята на засіданні Європейської Ради в Гаазі (Нідерланди) 4 листопада 2004 р. Програма визначила ряд пріоритетних напрямів дій ЄС, які мають бути реалізовані для зміцнення європейського простору свободи, безпеки та справедливості впродовж 2005-2010 рр. Питання свободи переміщення осіб набуло особливої гостроти в контексті розширення ЄС та перебільшеного інтересу з боку мас-медіа до очікувану припливу робітників з країн ЦСЄ, що привело до введення тимчасових перехідних обмежень на свободу переміщення та працевлаштування громадян цих країн у старих державах-членах (за винятком Великобританії, Ірландії та Швеції) після розширень 2005 та 2007 рр.

Імплементація (Впровадження), Implementation – це ключова складова процесу європейської інтеграції, що забезпечує впровадження правових актів ЄС в правові системи держав-членів та прийняття імплементуючих норм. Імплементація включає три групи взаємопов'язаних заходів: 1) транспонування правових актів ЄС в національне право держав-членів (або імплементація у вузькому значенні); 2) набрання чинності, тлумачення та застосування права ЄС відповідними національними органами; 3) нагляд за дотриманням правових актів, які узгоджені з правом Європейських Спільнот чи правом Європейського Союзу з застосуванням відповідних санкцій у випадку їх недотримання (імплементація у широкому значенні). ЄК несе повну відповідальність за всі аспекти імплементації, але з огляду на обмеженість власних ресурсів покладається або на спеціалізовані агентства (наприклад, *Європейське агентство з оцінки якості лікарських препаратів, ЕМЕА*), або на відповідні органи держав-членів. Для прискорення імплементації нормативних положень пов'язаних із розбудовою єдиного ринку відповідний ГД започаткував ведення імплементаційної таблиці результатів (scoreboard) яка оприлюднює ступінь імплементації нормативних положень у кожній державі-члені. Загалом ЄК не здійснює прямої імплементації (за винятком окремих сфер політики конкуренції) і в основному займається непрямою імплементацією запевняючи, що держави-члени вірно транспонують правові акти ЄС в національне законодавство. Також ЄК може надавати тимчасові положення та перехідні періоди щодо імплементації права ЄС країнами-кандидатами, у разі виникнення сумнівів щодо їх спроможності повністю імплементувати *acquis* на момент приєднання до ЄС.

Імпорт, Import – ввіз товару з іншої країни на митну територію країни-імпортера з дотриманням усіх митних процедур.

Імпортні мита, Import duties – митні збори і збори, що мають рівнозначний ефект, і сплачуються при імпорті товарів на митну територію держав-членів.

Імпортозалежність, Import dependency – показник залежності країни від імпорту товарів та послуг визначений, як частка імпорту країни у її ВВП.

Індекс виявлених відносних переваг, Revealed comparative advantage index – один з основних показників теорії конкурентних переваг міжнародної економічної інтеграції, який розраховується для країни і товару j за формулою $RCA_{ij} = (X_{ij} / X_{it}) / (X_{wj} / X_{wt})$, де w – показник світового рівня експорту, а t – разом для всіх товарів. RCA не визначають справжні порівняльні переваги, а просто порівнюють склад експорту однієї країни по відношенню до певного ринку та склад сукупного експорту, що поглинається цим ринком.

Індекс Грубеля-Ллойда (I G-L), Grubel Lloyd Index – ще один з інструментів теорії конкурентних переваг міжнародної економічної інтеграції, який застосовується для оцінки процесу інтеграційних ефектів і вважається показником інтенсивності торговельних відносин. Індекс Грубеля-Ллойда перш за все використовується для вимірювання внутрішньо-секторальної торгівлі й розраховується за формулою, $I G-L = [S_i (X_i + M_i) - S_i |X_i - M_i|] / S_i (X_i + M_i) * 100$, де X_i та M_i – відповідно, експорт та імпорт у секторі i. Чим вищими є значення індексу, тим більша частка внутрішньогалузевої торгівлі. Індекс може набувати значення від 0, що означає повну відсутність внутрішньогалузевої торгівлі, до 100, що є свідченням повністю інтегрованої торгівлі виробничою продукцією.

Індекс Дютота, Dutot Index – індекс вимірювання цін, який визначається як співвідношення незваженого середнього арифметичного цін в даний період до незваженого середнього арифметичного цін за базовий період. Це найпростіший індекс вимірювання цін.

Індекс забруднення повітря, Air Pollution Index (API) – кількісний показник, який визначає якість оточуючого повітря. Індекс отримується шляхом комбінування даних про різноманітних забрудників повітря в один показник.

Індекс імпортних цін, Import Price Index – вимірює зміни цін на імпортні товари для даної країни. Показники для кожного з розглядуваних періодів стосуються цін імпорту, який було ввезено в країну впродовж цього періоду.

Індекс коштів життя, Cost-of-Living Index (COLI) – індекс, який визначає зміни щодо мінімальних затрат, яких понесе споживач спрямований на максимізацію споживання при умові незмінності його пріференцій та смаків для збереження даного рівня споживання (або стандартів життя чи добробуту). Даний індекс вартості життя не є індексом фіксованої споживчої корзини, тому що споживачі можуть змінювати кількість товарів та послуг, які вони споживають, у відповідь на зміни відносних цін (так званий «ефект заміщення»). Індекс COLI не можна обчислити безпосередньо, але можна екстраполувати із суперлативних індексів. Індекс коштів життя припускає, що всі

фактори, які можуть вплинути на споживання чи добробут споживача, окрім цін, залишаються незмінними.

Індекс людського розвитку (ІЛР), Human Development Index (HDI) – важливий соціальний показник, який дозволяє порівнювати соціальну ситуацію в різних країнах. Його розраховують, виходячи з середньої очікуваної тривалості життя при народженні, рівня освіти та розміру реального ВВП на душу населення країни. Вважається стандартним засобом вимірювання людського розвитку країни, концепції запроваджені ПРООН, яка стосується процесу розширення можливостей розвитку особистості шляхом зростання доступу до освіти, охорони здоров'я, працевлаштування, доходів тощо. ІЛР використовується для ранжування країн за їхнім ступенем «людського розвитку» на основі якого визначають до якої з категорій належить країна – «розвинутих», «тих що розвиваються» чи «недорозвинутих» країн.

Індекс номінальної заробітної плати, Nominal Wage Index – індекс, що застосовується країнами Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) для порівняння рівня заробітної плати шляхом встановлення показника 100 для вимірювання номінальної зарплати у базовому році.

Індекс обмеженості торгівлі, The Trade Restrictiveness index (TRI) – індикатор втрат добробуту спричинених інструментами комерційної політики. Індекс обмежень торгівлі визначає вагу окремих засобів торговельної політики по відношенню до пов'язаних з ними втрат добробуту щоб отримати єдиний синтетичний показник. Техніка обчислення індексу обмеженості торгівлі є доволі складною і вимагає збору великої кількості різноманітних даних.

Індекс (коефіцієнт) покриття експортом імпорту, Export/Import Price Index – результуючий показник, розраховується за формулою $I = E / I * 100\%$, де E – вартість експорту; I – вартість імпорту.

Індекс промислового виробництва, Industrial Production Index – це індекс, який вимірює рівень промислової активності окремої країни, й охоплює виробництво у гірничодобувній, виробничій та комунальній сферах (постачання електроенергії, води та газу), але виключає будівництво. Сфера охоплення, вагова система та методологія обчислення можуть суттєво відрізнятись від країни до країни, проте його методологія визначення залишається схожою, що дозволяє застосовувати його для порівняння економічної активності країн.

Індекс реальної заробітної плати, Real Wage Index – індекс, що застосовується країнами Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) для порівняння рівня заробітної плати. Являє собою відкоригований індекс номінальної заробітної плати з урахуванням щорічних змін щодо купівельної спроможності населення виміряної на основі індексу споживчих цін

(consumer price index). Обчислюється за формулою $= 100 * \text{індекс номінальної заробітної плати} / \text{індексу споживчих цін}$.

Індекс споживчих цін, Consumer Price Index (CPI) – індекс, що застосовується країнами Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) для вимірювання змін протягом певного періоду часу щодо загального рівня цін на товари та послуги якими користується визначена категорія населення. Індекс споживчих цін оцінюється на основі серій узагальнених вимірювань пропорційних змін з періоду-на період визначеного фіксованого набору споживчих товарів та послуг (постійної кількості та характеристик) якими користується визначена категорія населення. Кожне узагальнене вимірювання конструюється як скорегована середня величина великої кількості елементарних узагальнених індексів. Кожен з елементарних узагальнених індексів визначається на основі тестування цін визначеного фіксованого набору споживчих товарів та послуг отриманих від мешканців та торговельних точок чи інших споживчих точок певного регіону.

Індекс транснаціоналізації країни, Transnationalisation Index – середній процентний показник із середньої за три останніх роки частки ПІІ у капіталовкладеннях в основний капітал та трьох показників у період, що розглядається, – співвідношення притоку ПІІ до ВВП, співвідношення доданої вартості, яка виробляється іноземними компаніями, до ВВП та частка зайнятих на філіях іноземних компаній у загальній зайнятості.

Індекс ціни робочої сили, Labour Price Index (LPI) – індекс, який вимірює зміни ціни робочої сили, яка визначається як компенсація за годину найманої праці одного працівника. На даний момент не існує загально визнаного міжнародного визначення LPI чи міжнародних стандартів обчислення цього індексу. Євростат в своїй початковій діяльності з розвитку Індексу ціни робочої сили ЄС визначає його як інструмент вимірювання змін середньої погодинної вартості робочої сили. Ці зміни, які можуть відбутись у порівнянні одного періоду з іншим, спричиняються рядом чинників: переміщення працівників з одного сектору в інший (наприклад, з виробництва у сферу послуг), зсуви від некваліфікованої до кваліфікованої робочої сили або від повного до часткового робочого часу. Зміни у довготривалій перспективі можуть відбуватись при зростанні майстерності робочої сили. В цьому сенсі LPI є схожими до інших індексів цін таких як індексу споживчих цін (CPI), які вимірюють цінові зміни фіксованого кошика споживчих товарів.

Індекс «чистої торгівлі», Index of «pure trade» – результуючий показник розраховується за формулою $ІЧТ = (E-I)/(E+I)$, де E – експорт, I – імпорт та демонструє рівень перевищення експорту над імпортом показує та характеризує стан зовнішньої торгівлі за критерієм збалансованості експорту та імпорту, ефективності та місця країни в світовій торгівлі.

Індекси компліментарності торгівлі, Indices of trade complementarity (IRC/ITCj) – індекс IRC розраховується як кореляція (у відсотках) між рівнем товарної частки в українському експорті та рівнем товарних часток в імпорті відповідного партнера за 3-значним рівнем деталізації у класифікації СКМТ. Індекс ITCj розраховується за формулою $ITCj = 100 - \sum ([m_{ij} - x_i]/2)$, де j – країна торговельний партнер; x_i – частка товару у світовому експорті України за 3-значним рівнем класифікації СКМТ; m_{ij} – частка товару i в усьому імпорті j за 3-значним рівнем класифікації СКМТ. Індекс дорівнює нулю, коли Україна не експортує жодних товарів або торговий партнер не імпортує жодних товарів, і 100, коли частки експорту та імпорту збігаються.

Ініціатива «Все, крім зброї», Everything But Arms Initiative – (EBA) – спеціальна преференційна форма співпраці ЄС з країнами, що розвиваються. Європейський Союз використовує зовнішню економічну політику для розширення свого політичного й економічного впливу в країнах, що розвиваються. Основна діяльність ЄС в рамках цієї ініціативи – це угоди між ЄС та колишніми колоніями держав-членів ЄС в Африці, Карибському басейні й Тихому океану, так званих країн АКТ. Першою угодою між ЄС і державами АКТ була Ломейська конвенція, підписана в 1975 році; останньою – угода про партнерство АКТ-ЕС, Вона була підписана в червні 2000 року в Котону (Бенін) і строк якої збігає в 2020 році. Угода включає 78 країн (48 в Африці, 15 Карибського басейну й 15 – у Тихому океані) у тому числі 41 з 49 найменш розвинених країн у світі. Вона включає преференційні торговельні субсидії й позики (на суму 862 млн. євро в період з 2001 по 2003), а також полегшений доступ до ринку ЄС для товарів, що виробляється в країнах АКТ.

Ініціатива «Іквел», EQUAL initiative – у період 2001-2007 була частиною стратегії Європейського Союзу щодо збільшення кількості робочих місць та поліпшення їх якості, фінансована з Європейського Соціального Фонду (European Social Fund – ESF). Вона надавала кошти проектам, котрі випробовували та просували нові способи боротьби з дискримінацією та різними формами нерівності на ринку праці. Вона рівномірно функціонувала у визначених тематичних областях, котрі включали чотири віхи Європейської Стратегії Працевлаштування (European Employment Strategy) та підтримку шукачів притулку. Рівні заходи з фінансування впроваджені стратегічними партнерствами під назвою Розвиткові партнерства (Development Partnerships) (DPs). EQUAL спів-фінансував заходи у всіх країнах-членах ЄС. Внесок ЄС в EQUAL у розмірі 3,274 мільярдів Євро у період 2001-2007 років був доповнений фінансуванням з бюджетів держав-членів. Ініціатива Спільноти EQUAL більше не існує в рамках Нових правил щодо Структурних Коштів (Structural Funds regulations) на 2007-2013 роки її принципи інтегровано в основні програми.

Інкrementальна модель, Incrementalist model – модель аналізу політики, згідно з якою більшість проблем, з якими стикаються виробники політики, є складними та взаємопов'язаними, а виробники рішень працюють в умовах невизначеності та обмежених ресурсів. За цих умов зміни в політиці мають бути повільними, помірними та нерадикальними. Ця модель відома також як «вироблення політики, шляхом послідовних обмежених порівнянь».¹⁷⁰

Інкrementальне прийняття рішень, Incremental decision making – підхід до процесу прийняття рішень, який розглядає їх як продукт значного маневрування та багатьох помилкових кроків впродовж тривалого часу в умовах невизначеності.

Інноваційна модель, Innovative model – модель розвитку країн, організацій, підприємств чи установ, яка базується на вивченні, засвоєнні та розповсюдженні у своїй діяльності технологічних, операційних чи комерційних інновацій. Є одним з ключових компонентів побудови ефективної економіки знань (knowledge economy), заснованої на інноваційному тристоронньому партнерстві (бізнесу, наукового середовища та урядових організацій).

Інноваційна політика, Innovation policy – підгалузь промислової та підприємницької політики ЄС, яка спрямована на підвищення конкурентноздатності європейських компаній шляхом сприяння науково-дослідницьким розробкам щодо нових промислових виробів, технологій, процесів виробництва чи методів управління та маркетингу. Інноваційна політика ЄС спрямована на реалізацію завдань розбудови економіки знань та зростання конкурентоспроможності регіонів, визначених на Лісабонському самміті ЄС, які деталізовані у Рамковій програмі конкурентоспроможності та інновацій (*Competitiveness and Innovation Programme* (CIP)). Перспективи ЄС пов'язані з інноваціями, які формують основу для подальшого розвитку, зростання та конкурентоспроможності, формування конкурентних переваг. Загальними завданнями політики інновації є сприяти покращенню діяльності бізнес сектору, добиваючись досягнення ширших соціальних цілей, таких як економічний ріст, робочі місця, стабільний розвиток. Для досягнення орієнтирів Лісабонської стратегії ЄС сучасна інноваційна політика намагається поєднати промислово-орієнтовані та соціально-спрямовані інновації із конкурентоспроможністю та ефективним державним регулюванням на всіх рівнях.¹⁷¹ Спільнота визначає, що найбільш прийнятним для проведення інноваційної політики є локальний та регіональний рівень. Запропоновані десять пріоритетних напрямів інноваційної політики спрямовані на розбудову «провідних ринків», на яких держави і здатна до інновацій промисловість створять умови для успішного

¹⁷⁰ Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –p.199

¹⁷¹ EU Innovation policy http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/index_en.htm

оновлення ринку інноваційних товарів та послуг у таких галузях як медицина, внутрішня безпека, еко-інновації та еко-конструкції. Рекомендації Комісії державам-членам у галузі інноваційної політики стосуються подальшої структурної розбудови, удосконалення правил державної допомоги¹⁷², впровадження нових інструментів підтримки інноваційної діяльності у провідних галузях (розвиток людських ресурсів, розбудова внутрішнього ринку, права інтелектуальної власності) запровадження схем непрямой підтримки інноваційних компаній через регіональну політику, структурні фонди, сприяння успіху через стимулювання фінансування, встановлення середовища співпраці між бізнесом та дослідницьким сектором або шляхом стимулювання попиту через регулювання, стандарти чи державні закупівлі. Для виконання Лісабонської стратегії на 2007–2013 рр. започатковано нову Рамкову програму конкурентоспроможності та інновацій (*CIP*). Основними інструментами інноваційної політики ЄС виступають ініціативи: Ініціатива PRO INNO Europe¹⁷³, Мережа інноваційних європейських регіонів (*Innovating Regions in Europe, IRE*)¹⁷⁴ Ініціатива PRO INNO створена для вивчення, аналізу та розвитку інноваційної політики, опрацювання досвіду та прискорення розповсюдження інновацій в ЄС. Вона об'єднує раніше започатковані ініціативи *PAXIS (Pilot Action of Excellence of Innovative Start-ups – Пілот-акція по створенню та удосконаленню діяльності інноваційних компаній)*, *TrendChart on Innovation in Europe* (Інноваційна карту Європи), у тому числі *European Innovation Scoreboard* (Європейську таблицю інновацій) та окремі напрямки інноваційних політик. Вона дозволяє поєднувати аналіз та галузеві підходи у національній та регіональній політиці із підтримкою співробітництва на рівні національних та регіональних програм, дає можливості для взаємодії з питань інноваційної діяльності та за новими стратегічними напрямками досліджень. *PRO INNO Europe* виступає частиною спільної координаційної політики держав-членів ЄС та концентрована на всеохоплюючому дослідженні інноваційного розвитку держав-членів, створенні платформи транснаціональної взаємодії і розвитку між інноваційними регіонами – свосередними каналами зв'язку між європейськими регіонами у питаннях інновацій. Мережа інноваційних європейських регіонів (*Network of Innovation Regions in Europe, IRE*) забезпечує платформу для розробки регіональних інноваційних стратегій країн, обміну досвідом регіональної підтримки інноваційної діяльності та удосконалення методології регіональних стратегій країн. Надзвичайно важливу роль у розповсюдженні інновацій між підприємствами, науково-дослідницькими інститутами та технологічними організаціями відіграють *Центри розповсю-*

¹⁷² Community Framework for State Aid for Research, Development and Innovation. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/c_323/c_32320061230en00010026.pdf

¹⁷³ www.proinno-europe.eu/

¹⁷⁴ www.innovating-regions.org/

дження інновацій (Innovation Relay Centres – IRC)¹⁷⁵ Сьогодні IRC поєднують 71 регіональний центр та більше 200 партнерських організацій із 33 країн, у тому числі країн ЄС, Ісландії, Ізраїлю, Туреччини, Норвегії, Швейцарії, Чилі, формують єдину мережу технологічного трансферу, розглядаються як спосіб просування на світові ринки інноваційного продукту, створеного як в Європі, так і за її межами. За оцінками Комісії, регіональні центри надали допомогу у проведенні більш як 13 тисяч переговорів з питань трансферу технологій, їх послугами скористались близько 55 тисяч компаній. Починаючи з березня 2008 р., вони були інтегровані у Рамкову програму з конкурентності та інновацій (Competitiveness and Innovation framework programme (CIP)).

Інновація, Innovation – ідеї, нове явище, новаторство, зміна, винаходи промислового, організаційно-технологічного, фінансового, комерційного характеру, які забезпечують суб'єкту господарювання підвищення конкурентоспроможності на ринках.

Інституціоналізм, Institutionalism – теоретичні підходи в політичних теоріях, які визнають важливість інститутів, їх спільна теза – «інститути мають значення» («institutions matter»). У контексті теорій європейської інтеграції ці підходи мають на меті показати, що без інститутів Європейський Союз виглядав би інакше. Розрізняють декілька варіантів інституціоналізму: історичний, національного вибору і соціологічний (неоінституціоналізм). *Історичний інституціоналізм* зосереджений на вивченні довгострокових наслідків інституціонального вибору, зробленого в минулому. Дана теорія говорить про те, що часто сьогодення поведінка урядів визначається рішеннями, прийнятими раніше, які вони (уряди) не в змозі скасувати, що у свою чергу призводить до розмивання національних суверенітетів. *Інституціоналізм національного вибору* намагається з'ясувати причини, що підштовхують уряди до створення наднаціональних інститутів, яким чином уряди контролюють ці інститути і чому в них це погано виходить.

Інституційні передумови формування зони вільної торгівлі, Institutional foundations of the free trade area – впровадження відповідно до існуючих у ЄС базових інституційних елементів ринкової економіки: 1) Принципу верховенства закону; 2) Захисту прав власності; 3) Свободи ринку та правил конкуренції; 4) Макроекономічної стабілізації; 5) Відкритої економіки.

Інституції ЄС, EU Institutions – органи, що забезпечують функціонування ЄС, які визначені основними (первинними) джерелами права ЄС. На основі формальних та матеріально-правових норм вони володіють повноваженнями щодо розробки та впровадження політик Спільнот та Європейського Союзу. Формальні норми визначають розподіл повноважень між ЄС та державами-членами та наділяють правами діяльності Інституції ЄС, а матеріально-

¹⁷⁵ Центри розповсюдження інновацій (IRC) – www.innovationrelay.net/

правові норми визначають межі окремих політик та сферу діяльності Інституцій в рамках кожної з них. ЄС не являється ані федерацією, ані міжнародною організацією на зразок ООН. Його унікальність полягає в тому, що країни-члени ЄС, залишаючись незалежними суверенними державами, частину свого суверенітету концентрують (шляхом делегування) на рівні Інституцій ЄС з метою його зміцнення та підсилення індивідуального міжнародного впливу. У контексті інституційної структури ЄС важливо розмежовувати такі поняття, як: інституції (institutions) – органи (bodies) – агентства/бюро (agencies / offices)¹⁷⁶.

Основні інституції ЄС – повноваження та відповідальність цих інституцій окреслена у засновницьких договорах:

- *Європейський Парламент (ЄП)*, European Parliament (EP) – представляє інтереси та обирається громадянами держав-членів.
- *Рада Європейського Союзу*, Council of the European Union – представляє уряди держав-членів.
- *Європейська Комісія (Комісія)*, European Commission (The Commission) – представляє спільні інтереси спільноти, як одного цілого.
- *Суд ЄС*, European Court of Justice (ECJ) – забезпечує верховенство європейського права.
- *Європейський Суд аудиторів*, Court of Auditors – контролює фінансові витрати ЄС.

Допоміжні органи ЄС – інституції, на які покладено обов’язки здійснювати такі функції допоміжного характеру, як консультативно-дорадча, фінансово-інвестиційна та контрольна:

- *Європейський соціально-економічний комітет (ЄСЕК)*, European Economic and Social Committee (EESC) – виражає позицію організованого громадянського суспільства, працеводців та працівників з соціальних та економічних питань.
- *Комітет регіонів*, Committee of the Regions – виражає позицію регіональних та місцевих органів влади.
- *Європейський інвестиційний банк (ЄІБ)*, European Investment Bank (EIB) – фінансовий інструмент досягнення цілей Союзу, фінансує інвестиційні проекти та сприяє розвитку малого бізнесу через Європейський інвестиційний фонд (European Investment Fund).

---

¹⁷⁶ EU institutions and other bodies http://europa.eu/institutions/index_en.htm

- *Європейський центральний банк (ЄЦБ)*, European Central Bank (ECB)- відповідає за монетарну політику та євро.
- *Європейський Омбудсмен*, European Ombudsman – опікується скаргами щодо діяльності інституцій та органів ЄС.
- *Європейський контролер захисту даних*, European Data Protection Supervisor – забезпечує дотримання захисту особистих даних громадян.
- *Управління офіційних публікацій Європейських Спільнот*, Office for Official Publications of the European Communities видає офіційні публікації про ЄС.
- *Європейське управління відбору персоналу*, European Personnel Selection Office – проводить відбір інституцій та органів ЄС.
- *Європейська адміністративна школа*, European Administrative School – проводить спеціалізовану підготовку персоналу інституцій та органів ЄС.

Також існує ряд інших *спеціалізованих установ*, які допомагають досягненню цілей ЄС (див. «*Агентства Європейського Союзу*»)

Інструменти політики, Policy Instruments – засоби (регулювання, податки, процентні ставки, борги тощо), які використовує уряд для втручання в економіку або суспільне життя задля досягнення конкретної політичної цілі.

Інструменти Спільноти, Community instrument(s) – переважно її вживають у правовому контексті «правові інструменти», (legislative instruments) – на позначення правових актів Спільнот) чи у фінансовому контексті «фінансові інструменти» (financial instruments) – на позначення фінансових інструментів Спільноти – наприклад, Структурних фондів.

Інструмент Передвступної Допомоги (ІПД), Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) – пропонує раціоналізовану допомогу країнам, які мають намір приєднатися до ЄС у період 2007-2013 на основі уроків, отриманих від попереднього зовнішнього сприяння та перед-вступних інструментів¹⁷⁷. Таким чином, метою ІПД є збільшувати ефективність та зв'язність допомоги шляхом створення єдиного рамкового інструмента. Цей рамковий інструмент охоплює всю попередню передвступну та асоціативну допомогу країнам-кандидатам та потенційним країнам-кандидатам, зберігаючи їхні специфічні риси та процеси, до яких вони залучені. Країни-бенефіціанти діляться на дві категорії, залежно від їхнього статусу: країн-кандидатів у процесі вступу

¹⁷⁷ Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA).

чи потенційних країн-кандидатів у процесі стабілізації та асоціації. А саме: країни-кандидати (Додаток I до Правил): Колишня Югославська Республіка Македонія, Хорватія, Туреччина; потенційні країни-кандидати, визначені Європейською Радою у Санта Марія де Фейра, котра засідала 20 червня 2000 року (Додаток II до Правил): Албанія, Боснія та Герцеговина, Чорногорія, Сербія включно з Косово, як це визначила Рада Безпеки ООН у своїй Резолюції 1244. У ці додатки буде внесено поправки в разі, якщо у статусі країн виникнуть зміни, і це буде зафіксовано рішенням, що його прийме Рада кваліфікованою більшістю після отримання пропозиції від Комісії. За певними винятками, і в інтересах послідовності та ефективності, інші країни можуть користатись з заходів, фінансованих у рамках ППД/ІРА, за умови, якщо ці заходи формують частину регіональних, транскордонних, транснаціональних або всесвітніх структур, і не дублюють інші програми-інструменти зовнішньої допомоги Спільноти¹⁷⁸. ППД був розроблений для того, щоб бути в змозі відреагувати на потреби країн-бенефіціантів у контексті перед-вступного періоду у найбільш правильний спосіб. Його основною ціллю було підтримати розбудову інституцій та верховенство права; права людини, такі, як: фундаментальні свободи, права меншин, гендерна рівність та відсутність дискримінації; адміністративні та економічні реформи, економічний та соціальний розвиток; примирення та перебудову; будь-яку регіональну та транскордонну співпрацю. Для запевнення цільової, дієвої та послідовної діяльності, ППД складається з *п'яти компонентів*, кожен з яких торкається пріоритетів, визначених у відповідності з потребами країн-бенефіціантів. Два компоненти стосуються усіх країн-бенефіціантів: компонент «підтримки перехідного етапу та розбудови інституцій», метою якого є фінансування розбудови спроможностей та розбудови інституцій; компонент «транскордонної співпраці», котрим ставиться за мету підтримка країн-бенефіціантів в області транскордонної співпраці між собою, з країнами-членами, або ж у рамках транскордонних чи міжрегіональних дій. Інші три компоненти розраховані лише для країн-кандидатів: компонент «регіонального розвитку», націлений на підтримку підготовки країн до впровадження політики згуртованості Спільноти, особливо таких її компонентів, як Європейський фонд регіонального розвитку (European Regional Development Fund) та Фонд згуртованості (Cohesion Fund); компонент «розвитку людських ресурсів», котрий стосується підготовки до політики згуртованості – Європейський соціальний фонд (European Social Fund); компонент «розвитку села», котрий стосується підготовки до спільної сільськогосподарської політики та споріднених з нею напрямків та до Європейського сільськогосподарського фонду розвитку села

¹⁷⁸ Decision 2007/766/EC of 14 November 2007 drawing up the list of regions and areas eligible for financing under the Cross-border Cooperation Component of the Instrument for Pre-accession Assistance for the purpose of cross-border cooperation between Member States and beneficiary countries for the period 2007 to 2013 [Official Journal L 310 of 28.11.2007].

(European Agricultural Fund for Rural Development – EAFRD). ІПД ґрунтується на стратегічному багаторічному плануванні, встановленому у відповідності з широкими політичними дороговказами, визначеними пакетом Комісії по розширенню, котрий тепер включає в себе Багаторічну структуру фінансових показників (*Multi-annual Indicative Financial Framework – MIFF*). Перша MIFF, яка охоплювала 2008-2010 (включаючи дані на 2007 р.), була прийнятою 8 листопада 2006. Друга MIFF на період 2009-2011 визначає фінансові показники розподілу перед-вступної допомоги по країнах та по окремих компонентах впродовж цих років, а також встановлює показники регіональних, горизонтальних та додаткових витрат.¹⁷⁹

Інтегроване управління у прибережних зонах (ІМПЗ), Integrated Coastal Zone Management (ICZM) – є процесом управління узбережжя з використанням інтегрованого підходу, котрий стосується усіх аспектів прибережної зони, включно з географічними та політичними кордонами, зміряючи до досягнення стабільності. Ця концепція була створена у 1992 році під час Саміту Планети Земля (Earth Summit) у Ріо-де-Жанейро. Європейська Комісія визначає ІМПЗ як динамічний, багатодисциплінарний та ітеративний процес промоції стабільного управління у прибережних зонах. Він торкається усього циклу збору інформації, планування (у найширшому розумінні цього слова), прийняття рішень, управління та моніторингу впровадження. ІМПЗ використовує поінформовану участь та співпрацю усіх акціонерів, щоб оцінити суспільні цілі в окремій прибережній зоні та вжити заходів з метою досягнення цих цілей. ІМПЗ ставить собі довготермінову мету – збалансувати екологічні, економічні, соціальні, культурні та рекреаційні цілі, усі з яких знаходяться в межах, визначених природною динамікою. «Інтегрованість» у ІМПЗ означає інтеграцію усіх дотичних галузей та секторів політики, а також рівнів адміністрації. Це означає інтеграцію суходпутних та морських компонентів цільової території, як в часі, так і в просторі¹⁸⁰.

Інтегровані проекти, Integrated Projects (IP) – це великі проекти, започатковані П'ятою рамковою програмою освітньої політики ЄС (FP5), що базувались на поєднанні критичної маси наявних ресурсів й були призначені для підтримки цілеспрямованих наукових досліджень та отримання знань з метою створення нових продуктів, процесів, послуг тощо.

Інтегрований митний тариф Європейської Спільноти, Integrated Tariff of the Community (TARIC) – це єдина інформаційна система, у якій інтегрована

¹⁷⁹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament COM(2007) 689 final of 6.11.2007 Instrument for Pre-Accession Assistance (Ipa) Multi-Annual Indicative Financial Framework for 2009-2011. Режим доступу: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/miff_en.pdf

¹⁸⁰ A Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on «Integrated Coastal Zone Management: A Strategy for Europe» (COM/00/547 of 17 Sept. 2000) <http://ec.europa.eu/environment/iczm/comm2000.htm>

уся інформація про зовнішній митний тариф, що застосовується Спільнотою стосовно імпорту (експорту) усієї товарної номенклатури ЄС. Адмініструє TARIC Європейська Комісія, яка щоденно публікує інформацію про зміни до цієї системи на офіційному сайті TARIC.

Інтервенційна (базова) ціна, Intervention Price – гарантована ціна для закупівель товарів у виробників у разі, якщо ціни на товари впадуть, а Національні Агентства інтервенції будуть закуповувати продукцію за інтервенційними цінами. Інтервенційна ціна може змінюватись відповідно до змін ринкових умов та коливань валютних курсів (у країнах ЄС, які не входять у зону Євро).

ІНТЕРРЕГ, INTERREG – це фінансовий інструмент структурних фондів ЄС, спрямований на стимулювання міжрегіональної співпраці та вирівнювання становища у регіонах ЄС на зовнішніх кордонах; просторову інтеграцію та стійкий розвиток міських територій та регіонів; обмін знаннями щодо структурного управління в регіонах; соціальну, економічну, політичну рівність регіонів. Програма прийнята Постановою Ради №1260/1999 від 26.06.1999 р. та керівними положеннями INTERREG III, OJ C143 від 23.05.2000 р. та пролонгована до 2014 р.

Інфляція, Inflation – відсоток зростання цін в економіці, яке часто вимірюють індексом споживчих цін. Щоб стежити за рівнями інфляції, уряди обраховують вартість споживчого кошика. Індекс споживчих цін (рівень інфляції) використовують у багатьох країнах для встановлення рівня фіксованих доходів (пенсій, виплат із фондів соціального страхування).

К

«Картельна практика», Cartel practice – за визначенням європейського Суду, це термін, який охоплює неформальні «приховані угоди» між підприємствами та застосовується до тих підприємств, які свідомо чинять такі практичні спільні дії, створюючи цим самим загрозу конкуренції. За відсутності прямих доказів у вигляді письмових угод враховується фактична поведінка підприємства на ринку. Якщо вона вкладається у певну схему, то мова може йти про узгоджені дії. Прикладом картельної практики є так звана «цементна справа» (1994 р.), у якій Комісією було висунуте звинувачення 78 компаніям (винними були визнані лише 33 з них), які впродовж десяти років функціонували як картель. Розслідування зайняло вісім років, оскільки фірми всіляко приховували наявність змови й узгоджених дій. Проте Комісії вдалося довести факт картельної змови¹⁸¹. Як санкція за порушення Комісією був встановлений штраф у розмірі 248 млн. євро. Існують також випадки дозволеної картельної діяльності на ринку ЄС. До угод, які не підпадають під заборону, відносяться ліцензійні договори про передачу технологій, договори про

¹⁸¹ Приклади складено за: Гагарина Г. Ю., Громько В. В., Округ З. М., Сагинова О. В. Економіка Європейського союзу: Учебник. – М.: Економіст, 2003. – С. 96.

спеціалізацію, франчайзинг та деякі договори у сфері страхування, угоди на науково-конструкторські розробки тощо.

Кваліфікаційна директива, Asylum Qualification Directive – прийнята Радою 29 квітня 2006 р. директива, яка містить чіткий набір критеріїв визначення статусу або біженця або особи, що потребує додаткового захисту та встановлює права, які відповідатимуть кожному статусу. По суті директива дає відповідь на два головних запитання: 1) хто є біженцем?; 2) що таке додатковий захист? Директива дала більш детальну дефініцію поняття «біженець», яка узгоджується з Женевською конвенцією, зазначивши, що підставою для визнання конкретної особи біженцем є існування реальної небезпеки її переслідування за ознакою раси, віросповідання, національності, політичних переконань та приналежності до певної соціальної групи (наприклад, певна сексуальна орієнтація визнається як характерна риса соціальної групи). Загроза переслідування має бути настільки серйозною, що прохач притулку не бажає або не може скористатися захистом в країні походження¹⁸².

Кваліфікована більшість голосів (КБГ), Qualified Majority Voting (QMV) – кількість голосів, необхідних для ухвалення рішень у Раді ЄС за процедурою більшості (на відміну від одностайного способу). Рада складається з 27 міністрів – по одному від кожної держави ЄС. Але голоси держав-членів мають різні вагові коефіцієнти відповідно до кількості населення цих країн із певною поправкою, яка дає змогу маленьким державам мати гарантоване мінімальне представництво. З огляду на розширення, Ніщцький договір переглянув вагові коефіцієнти голосів, зросла відносна вага голосів найбільших за кількістю населення країн, щоб забезпечити легітимність схвалюваних рішень із позицій демографічного представництва. П'ять найбільших країн тепер набирають у сумі 60% голосів (а не 55%, як раніше). Змінилось й саме визначення кваліфікованої більшості. Ухвалення рішення за процедурою кваліфікованої більшості тепер обумовлюється двома вимогами (подвійна більшість): рішення повинно набрати щонайменше порогову кількість голосів та здобути підтримку більшості держав-членів (в окремих випадках – дві третини). Крім того, будь-яка держава в Раді може вимагати перевірки, з метою пересвідчитися, що ухвалене рішення отримало підтримку (через національних представників) щонайменше, 62% населення ЄС. Ніщцький договір поширив процедуру голосування кваліфікованою більшістю ще на 27 положень, які раніше передбачали одностайне рішення. Нова система набрала чинності 1 листопада 2004 року. Ухвалення рішень кваліфікованою більшістю голосів

¹⁸² Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as refugees or as persons who otherwise need international protection and the content of the protection granted <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0083:EN:HTML>

здійснюється з 1 січня 2007 р. на підставі певної кількості визначених для кожної держави-члена голосів відповідно до такого розподілу:

- Німеччина, Франція, Італія та Велика Британія – **по 29 голосів**;
- Іспанія, Польща – **по 27 голосів**;
- Румунія – **14 голосів**;
- Нідерланди – **13 голосів**;
- Бельгія, Чеська республіка, Греція, Угорщина та Португалія – **по 12 голосів**;
- Австрія, Швеція, Болгарія – **по 10 голосів**;
- Данія, Ірландія, Литва, Словаччина та Фінляндія – **по 7 голосів**;
- Кіпр, Естонія, Латвія, Люксембург, Словенія – **по 4 голоси**;
- Мальта – **3**;

Всього – **345 голосів**

Квота (Розподіл) на викиди, Emission allocation – у політиці захисту довкілля дозвіл на викид еквіваленту однієї тони вуглекислого газу впродовж визначеного періоду, що має бути дійсний лише для цілей дотримання вимог директиви Європейського парламенту та Ради ЄС №2003/87¹⁸³ і який може бути переданий відповідно до положень зазначеної директиви. Система розподілів дозволів створена задля розвитку ринку торгівлі дозволами. Існує декілька можливих підходів до квотування дозволів, включаючи «історичний підхід» та проведення «аукціонів з продажу дозволів».

Квоти (кількісні обмеження), Quotas – обмеження імпорту (експорту), що здійснюється в прив'язці до об'єму або вартості товару. Це вид кількісного обмеження торгівлі, що встановлюються у формі ліміту по товару (товарах) із зазначенням або без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується протягом встановленого строку.

Квотування, Allocation of quotas – встановлення фіксованих обсягів (часток) в імпорті або експорті товарів, відносно яких діють кількісні обмеження. Правову основу системи квотування і ліцензування у ЄС створює Постанова Ради 520/94¹⁸⁴ від 7 березня 1994 року.

KEYMARK – Європейська система оцінки відповідності виробу до європейських норм. **KEYMARK** – це добровільний сертифікат, розроблений Євро-

¹⁸³ Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 2003 establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community and amending Council Directive 96/61/EC. Режим доступу <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0087:EN:NOT>

¹⁸⁴ Council Regulation (EC) No 520/94 of 7 March 1994 establishing a Community procedure for administering quantitative quotas Community procedure for administering quantitative quotas. Режим доступу: <http://www.legalextext.ee/text/en/T40850.htm>

пейським комітетом стандартизації (CEN) і Європейським комітетом електротехнічної стандартизації (Cenelec) у відповідь на Резолюцію Ради ЄС 1992 р., у якій європейським органам стандартизації пропонувалось дослідити можливість створення гармонізованого знаку відповідності європейським стандартам¹⁸⁵. Знак KEYMARK засвідчує відповідність товару стандартам CEN/Cenelec, тобто надає споживачам інформацію про те, що даний товар відповідає вимогам безпеки, визначеним у європейських стандартах. На сьогоднішній день KEYMARK визнано 19 європейськими країнами, у яких ця система діє на рівні з національними системами сертифікації та стандартизації¹⁸⁶. Будь-який виробник товарів широкого вжитку, що бажає покращити свою позицію на ринку, може подати заявку на отримання KEYMARK до національного органу сертифікації країни, що є членом угоди про KEYMARK.

Кількісні дані, Quantitative data – кількісні показники соціальних, політичних або економічних явищ, такі як рівень безробіття, кількість виборців, що взяли участь у виборах, національний доход на душу населення та ін.

Киотський протокол, Kyoto Protocol – міжнародна угода про обмеження викидів в атмосферу парникових газів, укладена на Третій Конференції Сторін (Third Conference of Parties) у Києві (Японія), 11 грудня 1997 р. Угода наклала на 38 розвинених країн зобов'язання зі зниження викидів парникових газів. Угода містить підписи більш ніж 160 країн, однак поки що залишається не ратифікованою частиною підписантів. Відповідно до Протоколу індустріально розвинуті країни до 2010 р. мають скоротити викиди парникових газів (ПГ) на 5,2% у порівнянні з рівнем 1990 року. Для набуття Протоколом чинності, необхідна його ратифікація щонайменше 55% країн-учасниць (при цьому сумарні викиди індустріальних країн мають складати не менше 55% від загального світового обсягу викидів). Сьогодні, ці 55% викидів припадають на частку лише п'яти країн – США, Китаю, Росії, Японії та Індії. При цьому США, що є найбільшим «забруднювачем» (36% світових викидів CO₂) поки-що відмовляються від ратифікації Протоколу. Станом на кінець 2007 р. Протокол ратифікували 126 країн, у тому числі 33 промислово розвинуті країни. Частка країн, які приєдналися до нього, складає на даний момент 62%. Після того як 11 листопада 2004 р. до Протоколу приєдналася Росія (17,4 % світових викидів CO₂), він набув чинності 16 лютого 2005 р. Україна ратифікувала Киотський протокол 12 квітня 2004 р.¹⁸⁷

¹⁸⁵ Маніс Ф., Чувпило О. О. Технічні правила і стандарти в ЄС / Навчальний посібник. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. – С. 85.

¹⁸⁶ Австрія, Бельгія, Великобританія, Данія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Португалія, Словенія, Туреччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чеська Республіка, Швейцарія, Швеція.

¹⁸⁷ Kyoto Protocol Status of Ratification. – Режим доступу: http://unfccc.int/files/essential_background/kyoto_protocol/application/pdf/kpstats.pdf

Клаузула, Clause – кожна окрема умова або стаття, в законі або таких нормативних актах, як статут, договір, інструкція тощо; у вузькому розумінні – спеціальна постанова або застереження, що додається до договору.

Коаліція обстоювання, Advocacy coalition – група людей, які поділяють базові цінності, однаково сприймають проблеми, мають схожі уподобання в політиці і співпрацюють в межах політичної підсистеми з метою досягнення спільних цілей та задоволення інтересів.

Кодифікація, Codification – системне впорядкування існуючого законодавства. У широкому значенні слова, означає процес зведення всього законодавства з конкретної галузі права в єдину «книжку» (наприклад, кримінальний кодекс). В ЄС кодифікація застосовується у вузькому значенні, тобто як прийняття нового законодавчого акту, який об'єднує та скасовує попередні (тобто базовий акт та всі поправки до нього). Це робить закон чіткішим та зрозумілішим без зміни його суті.

Коефіцієнт Джині, Gini Index – показник статистичного відхилення від ідеального рівномірного розподілу, який використовують для тимчасової оцінки динаміки ступеня диференціації доходів населення або нерівності в розподілі національного багатства. Коефіцієнт Джині вимірює площу між кривою Лоренса та гіпотетичною лінією абсолютної рівності, вираженою в процентах щодо максимальної площі під цією лінією. Змінюється від 0 до 100, за рівномірного розподілу доходів він наближається до 0 (інколи використовують шкалу від 0 до 1). Застосовують також для порівняння міжрегіонального рівня концентрації доходів. Інша назва – індекс концентрації доходів

Коло політики, Policy community – усі дійсні й потенційні актори, які мають прямий або опосередкований інтерес у конкретній галузі політики й різною мірою впливають на результати політики впродовж тривалого часу. Наприклад, в галузі економічної політики можна виділити коло акторів, чия увага зосереджена на приватизації об'єктів енергетичного комплексу¹⁸⁸.

Командні та контрольні акти (адміністративно-контрольні акти, заходи прямого регламентування), Command and control regulations – позначають нормативні акти, у яких за неспроможність виконати зобов'язання накладаються певні санкції, зазвичай у вигляді штрафу чи ув'язнення, або й того, і іншого. Традиційні методи регулювання в галузі охорони навколишнього середовища та охорони безпеки праці, які встановлюють відповідні стандарти чи обмеження, що уніфіковано застосовують до широкого кола операторів. Одним із перших прикладів такого регулювання є Акт про чисте повітря від 1956 р. (Сполучене Королівство). На практиці існує три типи адміністративно-

¹⁸⁸ Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. – p 334

контрольних механізмів, які можуть застосовуватись регуляторами: щодо безпосереднього оточуючого середовища, щодо рівня викидів речовин та щодо технологічних чи виробничих стандартів. Дотримання регулювань забезпечується з допомогою штрафів, які діють як форма оподаткування, якщо порушується встановлений ліміт чи порогові норми забруднень. Ці заходи часто піддаються критиці, оскільки на практиці вони змушують фірми нести однаковий тягар щодо заходів контролю, не зважаючи на відмінні кошти його запровадження. Сьогодні регуляторами часто використовуються інструменти добровільного регулювання та економічних заохочень.

Комісія ООН із міжнародного торговельного права (ЮНСІТРАЛ), United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL) – була заснована Генеральною Асамблеєю в 1966 році (Резолюція 2205(XXI) від 17 грудня 1966 року). Засновуючи Комісію, Генеральна Асамблея визнала, що нерівності в національному законодавстві, котре управляє міжнародною торгівлею, створювали перешкоди торговим потокам, та розглядала Комісію як рушійний механізм, за допомогою якого ООН могла би відігравати активнішу роль у зменшенні або усуванні цих перешкод. Генеральна Асамблея надала Комісії загальний мандат на просування подальшої гармонізації та об'єднання законодавства з міжнародної торгівлі. Комісія з того часу була основною правовою структурою системи ООН у галузі законодавства про міжнародну торгівлю. Комісія складається із шестидесяти держав-членів, котрих обирає Генеральна Асамблея. Членство структуроване таким чином, щоб представляти різноманітні географічні регіони та їхні принципів економічні та правові системи. Члени Комісії обираються терміном на шість років, при чому каденція половини членів завершується кожні три роки.

Комітет з економічних та монетарних справ, Economic and Monetary Affairs Committee (ECON, EMAC) – один із комітетів Європейського Парламенту, найважливіша функція якого стосується Європейського Центрального Банку (ЄЦБ). Хоча положення Договорів наділяють ЄЦБ незалежністю, він несе відповідальність за свої дії перед Комітетом Парламенту (ECON). Кожні три місяці голова Банку або інколи його заступник, звітують перед Комітетом та відповідає на питання Депутатів Європарламенту як щодо вже прийнятих рішень, так і стосовно майбутніх перспектив. Ці заходи транслуються по ТБ, а дослівна стенограма негайно з'являється на веб-сторінках Парламенту та ЄЦБ. Комітет є відповідальним за: 1) економічну та монетарну політику ЄС, функціонування Економічного та монетарного союзу та Європейської монетарної та фінансової системи (включно із відносинами з дотичними інституціями та організаціями); 2) вільний рух капіталу та платежів (транскордонні платежі, зона єдиного платежу, баланс платежів, рух капіталу та політика в напрямку надання та отримування позик, контроль за рухом капіталу, котрий походить з третіх країн, заходи, спрямовані на заохочення до

експортування капіталу ЄС); 3) міжнародна монетарна та фінансова системи (включно зі стосунками з фінансовими та монетарними інституціями та організаціями); 4) правила конкуренції та державної/громадської допомоги; 5) положення про оподаткування; 6) управління та нагляд за фінансовими послугами, інституціями та ринками, включно з фінансовою звітністю, аудитом, правилами бухгалтерського обліку, корпоративним управлінням та іншими юридичними питаннями компаній, особливо щодо аспектів фінансових послуг.

Комітет постійних представників (КОРЕПЕР), Permanent Representatives Committee (COREPER) – впливове об'єднання послів і членів постійних представництв країн ЄС у Брюсселі утворене в 1958 р. на основі внутрішнього регламенту Ради ЄС, яке фактично являється її робочим секретаріатом. Готує засідання, веде переговори щодо порядку денного Ради (пропозиції та проекти рішень готує Європейська Комісія) і попередньо розглядає питання, чимало з яких Рада лише формально ухвалює. Корепер відіграє ключову роль у системі ухвалення рішень Спільноти, хоча він не є інституцією ЄС, не має власних повноважень і не наділений правом приймати рішення. У рамках структури Спільноти КОРЕПЕР посідає важливе місце на стику національних інтересів та вимог Спільноти й є водночас і форумом для діалогу й органом політичного контролю. З 1962 р. КОРЕПЕР розділений на дві частини: КОРЕПЕР I, до складу якого входять заступники постійних представників, які здійснюють підготовку роботи Ради з питань внутрішнього ринку, прав споживачів і туризму, промисловості та енергетики, досліджень, транспорту й телекомунікацій, рибальства, навколишнього середовища, зайнятості та соціальної політики, охорони здоров'я, освіти й молоді, культури, сільського господарства, ветеринарні та фіто-санітарні питання; та КОРЕПЕР II, який складається із глав постійних представництв, які здійснюють підготовчу роботу з інституційних питань, із загальних питань Ради, з питань економіки та фінансів, розвитку, юстиції, внутрішніх справ та цивільної безпеки, з питань бюджету. Ефективність засідань Ради залежить від рівня роботи Комітету¹⁸⁹.

Комітет регіонів (КР), Committee of the Regions (CoR) – допоміжна інституція, що здійснює на наднаціональному рівні управління в ЄС консультативну функцію, діючи стосовно Ради й Комісії у дорадчій якості (Ст. 7, 263 Договір про ЄСп). Створений у 1992 році у рамках Маастрихтського договору, КР було фактично засновано в 1994 році як дорадчий орган, який має допомагати місцевим та регіональним органам влади в процесі вироблення рішень ЄС. КР складається із представників місцевих і регіональних органів управління, яких призначає Рада ЄС за пропозиціями держав-членів на чотири роки. КР консулює Раду, Парламент і Комісію з актуальних питань, спрямованих на

¹⁸⁹ Permanent Representatives Committee. <http://europa.eu/whoiswho/public/index.cfm?fuseaction=idea.hierarchy&nodeid=3760>

захист місцевих та регіональних інтересів. Комітет Регіонів є, фактично, відповіддю на виникнення за останні десятиріччя кількох міжнаціональних організацій, які об'єднують субнаціональні органи управління деяких європейських держав-членів (наприклад, Асоціація європейських прикордонних регіонів, Асамблея європейських регіонів, Асоціація регіонів традиційної промисловості) і які були засновані для того, щоб просувати спільні інтереси й, при потребі, представляти їхні інтереси та чинити тиск на рівні ЄС. Дорадчий статус Комітету надає його консультаціям характеру обов'язковості в процесі ухвалення рішень із питань, що зачіпають місцеві й регіональні інтереси, зокрема, у сфері освіти, культури, справ молоді, охорони здоров'я, соціальної й економічної згуртованості. З одного боку, уже на ранній стадії Комітет здійснює аналіз наслідків запланованого до ухвалення правового акту для громадян ЄС, територіальних громад та регіонів, а з другого – забезпечує максимальне наближення європейського процесу інтеграції до інтересів і запитів пересічних громадян та їх інформування з метою досягнення якомога ширшого консенсусу щодо рішень, які приймаються на рівні ЄС. Амстердамський договір розширив коло цих питань, включивши до них питання соціального згуртування, зайнятості, соціальної політики, транс-європейської транспортної мережі, енергетики та телекомунікацій, освіти й молоді, професійно-технічної освіти, охорони довкілля, публічного здоров'я і транспорту. Комітет регіонів також може готувати висновки з власної ініціативи. Формування позиції КР не лише формально, але й практично здійснюється через діяльність політичних фракцій, котрі, як і в Європейському Парламенті, відображають політичний спектр громадянського суспільства. Протистояння між окремими національними депутатськими групами, наприклад, між північно- та південнонімецькими регіонами або між територіальними громадами та регіонами інших держав-членів ЄС, час від часу теж можуть відігравати неабияку роль, не зумовлюючи при цьому якихось постійних чи стабільних ліній конфлікту.

Комітологія, Comitology – у деяких сферах діяльності ЄС у роботі Європейської Комісії допомагають комітети, що складаються з представників держав-членів ЄС. Це складна процедура, суть якої полягає в тому, що держави-члени обмежують і контролюють виконавчу владу Комісії за допомогою спеціальних комітетів, у роботі яких беруть участь експерти, делеговані урядами держав-членів, які допомагають узгодити правила й норми імплементації законодавства ЄС. У комітетах Комісія має змогу погодити з національними урядами практичні заходи з упровадження законів. Процедура комітології передбачає три види комітетів – консультативні, адміністративні та регулятивні, очолює які завжди службовець Комісії, але складаються вони з національних чиновників. Відповідно до назви, консультативні комітети лише консультують Комісію в законотворчому процесі. Натомість адміністративні та регулятивні комітети можуть передавати запропоновані Комісією виконавчі заходи

на затвердження в Раду. Кілька останніх доповнень до нового рішення про комітологію зробили систему комітетів підзвітною для Парламенту та прозорою для громадськості¹⁹⁰.

Компенсаційні мита, Compensatory tariffs – мита, що стягуються з товарів, виготовлених шляхом субсидування виробництва у країнах-експортерах. Ставка компенсаційного мита визначається виходячи з розміру субсидії, розрахованої для товару, що імпортується.

Компетенції, Competencies – це термін, що стосується сукупності юридично встановлених повноважень, управлінських функцій, прав та обов'язків конкретного органа або посадової особи. Вона визначає його місце в системі органів державного управління (місцевого самоврядування). Часто він вживається у політичних дискусіях, які повноваження та обов'язки повинні мати інституції ЄС, а які повинні бути віддані урядам країн, регіональній та місцевій владі. Галузі, у яких ЄС самостійно приймає рішення, отримали назву «компетенція Спільноти» (у Лісабонському договорі цей термін вживається як «виключна компетенція»). Для другої групи завдань, які поділені поміж ЄС та державами-членами, відповідає назва «спільна компетенція» або «не виключна компетенція», і третя група, коли національні або регіональні уряди приймають самостійно рішення, отримала назву «національні компетенції».

Комплексний аналіз політики, Integrated policy analysis – форма аналізу, яка вимагає від аналітика постійного збору й обробки інформації як до, так і після початку реалізації політики, на будь-якій фазі циклу аналізу¹⁹¹.

Комплементарність торгівлі, Trade complementarity – показник, який характеризує відповідність структури експорту країни структурі імпорту її торговельного партнера.

Комунікації, Communications – процес, за допомогою якого здійснюється обмін інформацією, знаннями та думками. Комунікацію розглядають як двосторонній процес, тобто вона є не лише передачею повідомлення, але і його прийом.

Комунітарний метод, Community method – див. Метод Спільноти.

Конвент, Convention – термін, що має різні значення. У контексті ЄС, це може бути група осіб, котра представляє інституції ЄС, уряди, парламенти, які збираються з метою підготовки різних важливих документів. Конвент збирався, наприклад, для підготовки Конституції ЄС.

Конвент про майбутнє Європи, Convention on the Future of Europe – Європейський конвент (називають також Конвентом про майбутнє Європи)

¹⁹⁰ Register of Comitology of the European Commission. <http://ec.europa.eu/transparency/reg-comitology/registre.cfm?CL=en>

¹⁹¹ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p.84

створений у грудні 2001 року. До нього входило 105 членів, які представляли президентів і прем'єрів країн-членів ЄС і країн-кандидатів, а також їх національні парламенти, Європарламент, Європейську Комісію. Його головою був екс-президент Франції Валері Жискар д'Естен. Завданням конвенту була підготовка нового трактату, котрий би описував чіткі засади функціонування ЄС після розширення. У результаті він мав стати Конституцією ЄС. Конвент скінчив свою роботу 10 липня 2003 року.

Конвенція Лугано, Lugano Convention – офіційна назва «Конвенція від 27 вересня 1988 р. щодо Юрисдикції та правозастосування рішень у цивільних та комерційних справах» (також відома як EVEX Convention) є майже ідентичною до Брюссельської конвенції від 27 вересня 1968 р. Була підписана у 1988 р. з шістьма державами-членами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), за винятком Ліхтенштейну. Відкрита для приєднання третіх держав (не-членів ЄАВТ) проте до сих пір існував лише один подібний прецедент – Польща приєдналась до конвенції Лугано перед тим як стала членом ЄС.¹⁹²

Конкурентна політика (або *політика конкуренції*), Competition policy – сукупність заходів, які приймаються на регіональному, національному чи наднаціональному рівнях, спрямованих на оптимізацію функціонування ринкової економіки шляхом створення сприятливих умов для конкуренції між суб'єктами ринку.

Консерватизм, Conservatism – політична ідеологія і практика суспільно-політичного життя, що орієнтується на збереження та підтримання існуючих форм соціальної структури, традиційних цінностей і морально-правових засад.

Конституція, Constitution – 1) основний закон держави, єдиний нормативний акт найвищої юридичної сили чи декілька таких актів, які регламентують засади функціонування політичної системи суспільства, встановлюють засади державного ладу, порядок формування, організації і діяльності державного механізму, визначають основи правового статусу індивіда та його взаємовідносин з державою; 2) сукупність правових актів та джерел звичаєвого характеру, які регулюють сферу державно-політичних відносин і відносин влади.

Консультації, Consultations – це процеси, за допомогою яких Комісія сподівається отримувати необхідну інформацію, пропозиції та зауваження від зовнішніх зацікавлених сторін з метою належного формування політики на етапі, що передує прийняттю нею рішення.

¹⁹² Lugano Convention of 27 September 1988 on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters. Режим доступу: <http://curia.europa.eu/common/reccdoc/convention/en/c-textes/lug-idx.htm>

Конструктивізм, Constructivism – політична теорія, яка стверджує, що особистість і інтереси політичних акторів не є «даністю», а навпаки, вони постійно формуються і реформуються в складному процесі соціальної взаємодії. Конструктивізм свідомо відокремлює себе від раціоналістичних концепцій, таких як теорія економіки, теорія реалізму, інтергавернменталізм і теорія раціонального вибору, яким він дорікає за аналіз подій винятково в матеріалістичних і утилітарних термінах. Дану теорію критикують за те, що її гіпотези не піддаються емпіричному аналізу і за те, що її представники від початку не схильні визнавати заперечення щодо своїх постулатів. Заслуга конструктивізму полягає в тому, що він зумів повернути тематику європейських досліджень у бік аналізу ролі ідей, впливу переконань, домінуючих дискурсів і процесу комунікації, які в даному випадку розглядаються не як вторинні явища.

Конструктивне утримання, Constructive abstention – було офіційно закріплено Маастрихтським договором у рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗБП). Правило «конструктивного утримання» передбачає, що всі рішення у сфері СЗБП приймаються одногосно, але утримання не вважається голосуванням проти. Крім того, щоб заохотити представників держав-членів до утримання, а не вето, урядовцям дозволяється пояснити свою позицію щодо утримання в офіційній заяві, уряди, що утрималися не зобов'язані застосовувати це рішення, хоча вони як і раніше повинні утримуватися від дій, які прямо суперечать рішенню. Якщо члени Ради, що обґрунтували своє утримання від голосування, представляють щонайменше третину голосів, зважених згідно з частиною другою ст. 205 ДЗЕСп, рішення не є ухваленим.

Консультування, Consultation – партнери не тільки інформують, а знаходять консенсус і повідомляють про свої наміри проводити спільну політику. Спільна позиція формується під час обговорень та аналізу позицій партнерів, враховує позитивний досвід вироблення політики, країни зберігають національний суверенітет та сферу компетенцій.

Конфедерація промисловців і працедавців Європейського Союзу, The Union of Industries of the European Community – організація, що представляє інтереси працедавців приватного сектора країн ЄС.

Конференція комітетів зі справ Спільноти (КОСАК), Conference of Community and European Affairs Committees (COSAC) – є співпрацею комітетів національних парламентів, котрі займаються Європейськими справами, а також представників Європейського Парламенту. На щорічних нарадах COSAC шість членів представляють кожен парламент. На додаток до цього, до участі запрошуються по троє представників від національних парламентів країн-кандидатів на членство та країн у тракті вступу. Народи COSAC пере-

важно відбуваються у столиці країни, котра має головування в ЄС. COSAC була формально визнаною у протоколі до Амстердамського договору, котрий був укладений головами Держав або Урядів у червні 1997 року. Згідно з цим протоколом, COSAC може звертатися до інституцій ЄС із будь-якими «вне-сками», які є на її думку необхідними¹⁹³.

Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) – була заснована в 1964 році як постійна міжурядова структура. Вона є ключовим органом Генеральної Асамблеї ООН, котрий займається питаннями торгівлі, інвестицій та розвитку. Цілями організації є «максимізувати можливості торгівлі, інвестицій та розвитку для країн, котрі розвиваються та допомогти їм у їхніх прагненнях до інтеграції у світову економіку на паритетних засадах» (з офіційної інтернет-сторінки). Створення конференції ґрунтувалося на стурбованості країн, котрі розвиваються, питаннями міжнародного ринку, мультинаціональних корпорацій та прірвою між розвиненими країнами та країнами, котрі розвиваються. У 1970-х та 1980-х, ЮНКТАД була тісно пов'язана з ідеєю Нового міжнародного економічного порядку (НМЕП) [New International Economic Order (NIEO)]. Сьогодні ЮНКТАД налічує 191 країну-члена, а її штаб-квартира знаходиться в Женеві, Швейцарія. ЮНКТАД має близько 400 членів персоналу та щорічний сталий бюджет на суму \$50 мільйонів та \$25 мільйонів позабюджетних коштів для технічного сприяння¹⁹⁴.

Конференція Сторін (КС), Conference of Parties (COP) - вищий орган Рамкової Конвенції ООН з питань зміни клімату. Вона об'єднує більше 170 країн. Роль КС полягає у сприянні виконанню положень Конвенції й контролю за їх виконанням.

Координація, Coordination – це спадна функція центрального контролю (ієрархічна координація), яку також можна розглядати як більш продуманий та свідомий процес співробітництва індивідів або організацій.

Координуючі дії, Coordinative actions – термінологія, яка використовується в освітніх програмах ЄС, що охоплює визначення, організацію та менеджмент спільних чи загальних ініціатив, організацію конференцій, зборів, виконання досліджень, обмін персоналом, поширення позитивного досвіду, започаткування спільних інформаційних систем та експертних груп.

Копенгагенські критерії, Copenhagen criteria – у червні 1993 р. Європейська Рада на своєму засіданні в Копенгагені визнала право країн Центральної та Східної Європи вступати до Європейського Союзу після виконання ними низки вимог за трьома критеріями: *політичного*: стабільність установ, які

¹⁹³ <http://www.cosac.eu/en/cosac/>

¹⁹⁴ <http://www.unctad.org/Templates/StartPage.asp?intItemID=2068>

гарантують демократію, верховенство права, дотримання прав людини та захист прав меншин; *економічного*: дійова ринкова економіка; «членського»: зобов'язання, що випливають із факту вступу до ЄС, зокрема визнання його політичних, економічних та монетарних цілей. Так звані «копенгагенські критерії» або критерії вступу були підтверджені в грудні 1995 р. на Мадридському засіданні Європейської Ради, яка окремо відзначила важливість перебудови адміністративних структур країни-заявника і створення умов поступової гармонійної інтеграції в ЄС¹⁹⁵.

Корпоративізм, Corporatism – система вироблення політики, за якої головні економічні групи тісно співпрацюють у межах офіційних структур уряду з метою формулювання та здійснення напрямів державної політики. Корпоративізм вимагає існування урядового апарату, здатного диригувати діями цих груп.

Котонуська угода, Cotonou Agreement – регулює відносини між ЄС і країнами Африки та Карибського і Тихоокеанського басейнів (АКТ). Котонуську угоду про співпрацю між ЄС та країнами АКТ підписали 23 червня 2000 р. у столиці Беніну місті Котону. Головними цілями співробітництва є зменшення бідності, інтеграція країн АКТ до світової економіки та постійний розвиток. Найважливішим нововведенням Котонуської угоди порівняно з попередніми договорами про партнерство стало поширення співпраці на політичну сферу та принцип взаємності зобов'язань. Надання допомоги з боку ЄС обумовлюється певними політичними вимогами до країн-партнерів щодо дотримання миру, поваги до прав людини, належного урядування тощо.

Країна походження, Country of origin – використовується у декількох значеннях. У *міграційній політиці* – країна, яку іммігрант залишив. ЄС працює з країнами походження з метою надання їм допомоги у подоланні основних причин (безробіття, бідність, етнічні конфлікти тощо), що спонукають їх громадян до еміграції. У *торговельній політиці ЄС* – країна походження товару. Згідно ст. 24 Митного кодексу ЄС товар, виробництво якого відбувалось у більш, ніж одній країні, походить з тієї країни, де він зазнав останньої суттєвої економічно виправданої обробки на спеціальному обладнанні, що призвело до виробництва нового товару або стало вагомою стадією його виробництва¹⁹⁶.

Країна-кандидат, Candidate country – означає країну, котра подала заяву про вступ до ЄС і її заява була офіційно прийнята. На сьогодні є дві країни-кандидати: Хорватія, Туреччина та Македонія. При вступі до ЄС країна-кандидат повинна відповідати «копенгагенським критеріям».

¹⁹⁵ Див. Accession criteria on European Commission's Enlargement portal: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/criteria/index_en.htm

¹⁹⁶ Див. Див. Taxation and Customs Union. Rules of Origin. http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/rules_origin/index_en.htm

Країна-претендент (заявник), Applicant country – означає країну, котра подала заяву на вступ до ЄС. Після офіційного прийняття заяви, вона стане «країною-кандидатом» (candidate country).

Краще регулювання, покращення регулювання, покращення законотворчого процесу, вдосконалене регулювання, Better regulation, regulatory management, smarter regulation – це термінологічні словосполучення, які все більше використовуються для опису концепцій існуючих зобов'язань стосовно вдосконалення процесів формування політики, створення законопроектів і підвищення загальної ефективності та узгодженості законодавства.

Критерії конвергенції (зближення), Convergence criteria – умови, виконання яких дає державам ЄС право приєднатися до третього етапу Економічного й монетарного союзу (ЕМС). Договір про ЄС визначає п'ять критеріїв конвергенції, які стосуються цінової стабільності, дефіциту бюджету, державного боргу, стабільності національної валюти та відсоткових ставок. А саме: відношення державного дефіциту до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 3%; відношення державного боргу до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 60%; стабільність цін і сталість середніх темпів інфляції протягом одного року до проведення оцінювання; при цьому показник інфляції не може більш ніж на півтора відсотки перевищувати відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів; довгострокова номінальна відсоткова ставка не повинна перевищувати більш ніж на два відсотки відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів; протягом щонайменше двох років відхилення величини обмінного курсу не повинно виходити за граничні значення, передбачені механізмом обмінного курсу країн-членів. Отже, критерії конвергенції мають забезпечити збалансованість економічного розвитку в Економічному та монетарному союзі й не допускати виникнення найменшої напруги між країнами-членами. Виконання критеріїв, пов'язаних з державними дефіцитом та боргом, так само важливі, особливо після початку третього етапу Економічного та монетарного союзу (1 січня 1999 р.). Ці вимоги було затверджено у 1997 р. Пактом про стабільність і зростання.

Критерії членства ЄС, EU membership criteria – визначають право країн вступати до Європейського Союзу після виконання ними низки вимог. Див. *Копенгагенські критерії*.

Критерії домінуючого становища (на ринку), Criteria of the dominant position – відповідно до теорії необхідних засобів визначається як наявність у підприємства інфраструктури або інших засобів чи можливостей, які дозволяють йому реально усувати конкурентів з ринку шляхом недопущення до цих засобів.

Критерій Кальдора-Гікса, Kaldor-Hicks criterion – критерій справедливості, згідно з яким одна соціальна система є кращою за іншу, якщо є чистий прибу-

ток (сумарні вигоди мінус сумарні витрати) і якщо ті, хто отримав прибуток, можуть компенсувати втрати інших.

Критерій Парето, Pareto criterion – критерій справедливості, згідно з яким одна соціальна система є кращою за іншу, якщо добробут принаймні однієї особи покращується, а решти не погіршується. Оптимум за Парето – це соціальна система, за якої неможливо покращити добробут жодної особи без погіршення добробуту іншої.

Критерій Роулза, Rawls criterion – критерій справедливості, згідно з яким одна соціальна система є кращою за іншу, якщо вона приводить до зростання добробуту найменш захищених членів суспільства.

Куанго, Quangos (quasi autonomous non-governmental organisations) – термін, який використовується у Великобританії для окреслення «неурядових державних органів» державного сектора, які знаходяться поза межами звичайного міністерства чи департаменту - квазі-автономних неурядових організацій (наприклад Регіональні агенції розвитку, Комісія скарг з питань преси, Агенція з регулювання послуг водопостачання), які створюються і фінансуються урядом для надання державних послуг поза прямим урядовим контролем. Офіційно визначається як орган, який виконує певну роль у процесі національного врядування, але не є урядовим департаментом чи його складовою і який, відповідно, діє (більшим чи меншим чином) «на відстані» від міністерств. Позитивним у діяльності куанго є те, що вони можуть братися за вирішення політично чутливих питань, негативним – те, що ряд функцій держави виконують посадові особи, яких ніхто не обирає¹⁹⁷.

Культура, Culture – комплекс визначених духовних, матеріальних, інтелектуальних та емоційних особливостей (ознак), які характеризують суспільство або соціальну групу

Культурні столиці, Cultural capitals – щороку кілька міст Європи отримують назву «культурних столиць». Це робиться з метою підтримки культурних досягнень і краси цих міст та поширення серед мешканців Європи усвідомлення того, якою багатою є їх культурна спадщина.

Л

Лакенська декларація, Laeken Declaration – декларація, ухвалена на засіданні Європейської Ради в Лакені (передмістя Брюсселя) 14-15 грудня 2001 року. У декларації держави-члени ЄС надавали наддержавним інституціям Європейському Союзу додаткові компетенції в рамках європейської безпекової та оборонної політики, зокрема повноваження провадити антикризові операції

¹⁹⁷ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. – p.694

Легітимність, Legitimacy – (лат. *legitimus* – законний) моральний або раціональний принцип, на підставі якого уряд може вимагати від громадян дотримання законів. В суспільно-політичних науках легітимність часто розглядають як готовність громадян виявляти покірність державній владі, безвідносно до джерел її походження¹⁹⁸.

Лібералізм, Liberalism – теоретичний напрям, який виходить з того, що застосування етичних норм і перевага колективних інтересів над державними спроможні вплинути на міжнародні відносини; створення міжнародних організацій і застосування міжнародного права слугуватиме цілям загального добробуту і захисту прав людини.

Ліберальна демократія, Liberal democracy – поширена в країнах ЄС форма політичної організації суспільства, за якої інститути демократичного урядування намагаються поєднати з ліберальними цінностями захисту прав людини та відповідальності. Та чи інша країна може вважатися демократичною, якщо вона має такі формальні інститути представницького урядування, як вільні й регулярні вибори, підпорядкованість уряду закону та політична рівність. Ліберальною – якщо вона надає урядові певну незалежність і автономію, намагаючись у той самий час захистити права та свободи громадян.

Ліберальна політика, Liberal policy – політика, прихильники якої сприяють здійсненню суспільних змін, як правило в напрямку більшої політичної або економічної рівності.

Лісабонська стратегія зростання та зайнятості, Lisbon Strategy for Growth and Jobs – на засіданні Європейської Ради в Лісабоні у березні 2000 р. були прийняті сучасні засади стратегічного розвитку ЄС, які полягали у перетворенні ЄС до 2010 р. у найбільш конкурентоспроможну, динамічну високотехнологічну економіку в світі, засновану на знаннях, зорієнтовану на економічне оновлення, розвиток та залучення інновацій, прискорене та стале економічне зростання, забезпечення повної зайнятості та модернізацію соціальної політики й охорону довкілля. У Лісабонській стратегії було сформульовано 28 основних та 120 додаткових цілей, досягнення яких планувалось оцінювати за допомогою 117 показників. Серед найважливіших вона містить такі заходи, як дослідження, освіта, виховання, розвиток інформаційних технологій та он-лайн бізнес. Містить також рекомендації щодо необхідних реформ систем соціального захисту в ЄС, які повинні бути довготривалими і корисним для майбутніх поколінь.¹⁹⁹ У 2002 р. Рада конкретизувала основні напрями інноваційного розвитку країн, вказала на необхідність розширення фінансування наукових досліджень та інновацій у розмірі 3% ВВП країн, у

¹⁹⁸ Heywood A. Politics. – Macmillan Press, 1997. –p.193

¹⁹⁹ Lisbon Strategy for Growth and Jobs. http://ec.europa.eu/growthandjobs/faqs/background/index_en.htm

першу чергу (на дві третини) за рахунок приватного сектору, поглиблення співпраці, подальшої вертикальної та горизонтальної координації інноваційного розвитку, створення інформаційного простору, всебічної підтримки малих та середніх фірм – інноваторів. У березні 2005 р. Європейська Рада у Барселоні²⁰⁰ запропонувала сконцентрувати зусилля на трьох напрямках: *I. Приваблива Європа для інвестування та працевлаштування*: розширення та поглиблення внутрішнього ринку; забезпечення відкритості та конкурентності ринків для держав-членів та третіх країн; удосконалення європейської та національних регуляторних політик; розширення та модернізація інфраструктур. *II. Знання та інновації для економічного зростання*: збільшення та покращення інвестування у науково-дослідницькі розробки; сприяння інвестуванню та використанню потенціалу сектору ІКТ технологій; сприяння покращенню промислової бази. *III. Створення кращих робочих місць*: сприяння зайнятості населення; покращення адаптації робочої сили до вимог робочих місць; збільшення інвестицій у людський капітал; підвищення освітнього рівня та навичок. На березневому засіданні Європейської Ради 2008 року було прийнято деякі рекомендації щодо підготовки до запровадження нового циклу Лісабонської стратегії, який зосереджуватиметься на досягненні таких цілей: 1) Розвиток інновацій та креативності європейських громадян. Особлива увага має бути приділена запровадженню «п'ятої свободи» – вільному руху знань, яка доповнить існуючі свободи. Її основу складатиме транскордонна мобільність науковців, студентів, дослідників та професорсько-викладацького складу. З метою досягнення цієї мети необхідно покращити використання прав інтелектуальної власності, підготувати нову генерацію дослідників світового рівня та запровадити взаємне визнання кваліфікацій. Ці вимоги отримали назву Люблянського процесу (Ljubljana process). 2) Пріоритетні дії для покращення функціонування внутрішнього ринку: усунення решти бар'єрів для повної реалізації чотирьох свобод, пропаганда відкриття ринку як у межах ЄС, так і на міжнародному рівні; прогрес у сфері кращого регулювання, який є однією з основних передумов підвищення конкурентоспроможності європейського бізнесу, в особливості малих та середніх підприємств. 3) Для підвищення ефективності функціонування малих та середніх підприємств на єдиному ринку пропонується: прийняття законодавчого акту про малий бізнес; підтримка інноваційних та впроваджувальних малих та середніх підприємств; полегшення доступу до фінансових ресурсів; підвищення ступеня залучення інноваційних малих та середніх підприємств до кластерів та державних закупівель. 4) Покращення координації економічної та соціальної політик та політики зайнятості. У цьому контексті дуже важливим є елемент навчання в рамках знаннєвого трикутника «дослідження-

²⁰⁰ Council recommendation of 12 July 2005 on the broad guidelines for the economic policies of the Member States and the Community (2005 to 2008) (2005/601/EC). – Режим доступу: europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/125078.htm

інновації-навчання», як основи для подальших дій²⁰¹. Фінансовим підкріпленням оновленої Лісабонської стратегії є фінансова перспектива на 2007-2013 рр., лівову частку витрат якої (близько 85%) складають видатки пов'язані з подальшим розвитком єдиного ринку і здійснення соціально-економічних політик.

Лісабонський договір (Лісабонський договір про реформування ЄС), Treaty of Lisbon (Lisbon Reform Treaty) – міжнародний договір підписаний державами-членами ЄС у Лісабоні, 13 грудні 2007 р. на основі компромісних рішень прийнятих під час самміту Європейської Ради в Лісабоні, 18-19 жовтня 2007 р. Договір вніс ряд важливих змін до двох засновницьких договорів ЄС: Договору про Європейську Спільноту (Римський договір, 1957 р.) та Договору про Європейський Союз (Маастрихтський договір, 1992 р.). Метою договору є «завершення процесу реформування розпочатого Амстердамським та Ніццькими договорами задля підвищення ефективності та демократичної легітимності ЄС, а також згуртованості його дій». Лісабонський Договір є компромісною редакцією попереднього проекту Договору про запровадження Конституції для Європи. За оцінкою експертів, текст Договору про реформи ЄС загалом зберігає структуру та майже 90 відсотків змісту Конституційного договору, за виключенням окремих принципових положень політичного характеру. Головною структурною відмінністю Договору є те, що він за формою (архітектонікою) не відтворює попередній Конституційний договір з атрибутами конституційного акту конфедеративного об'єднання, а має традиційний (класичний) формат Договору про зміни та доповнення до чинних засновницьких договорів ЄС. Це означає, що Лісабонський Договір позбавлений подвійної юридичної природи, притаманної проекту Європейської Конституції, за якою цей конституційний акт мав бути, з одного боку, угодою, предмет якої складала б норми міжнародного права, а з іншого - основним законом, що містив би елементи конституційного характеру. Досить суттєвою відмінністю проекту Лісабонського Договору від проекту ДКЄ є відсутність у ньому таких атрибутів конституційності, як офіційна символіка (герб, гімн), опис основних прав та свобод тощо. *Основні новели Лісабонського Договору*, зокрема, включають²⁰²: 1) поширення випадків у яких застосовується *голосування кваліфікованою більшістю* в Раді ЄС; 2) *посилення ролі Європейського Парламенту* щодо законодавчого процесу через збільшення випадків застосування процедури спів-рішення з Радою ЄС та посилення його впливу на законодавство, бюджет та міжнародні угоди ЄС; 3) *запровадження посад Президента ЄС та Високого Представника із закордонних справ* для представництва більш згуртованої позиції з питань політик ЄС; 4) *більше залучення національних парламен-*

²⁰¹ http://www.svez.gov.si/en/highlights/lisbon_strategy/

²⁰² І.А.Грицяк, В.В.Говоруха, В.Ю.Стрельцов. Правова та інституційна основи Європейського Союзу. За загальною редакцією: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенко, та В. Стрельцова. Харків. «Магістр» 2009. с-536-549.

тів завдяки запровадженню в договорі нового механізму контролю за дотриманням союзом принципу субсидіарності; 5) *зменшення загальної кількості Комісарів в Комісії*; 6) *гарантування прав людини та громадянських свобод*: запровадження узагальнених юридично зобов'язуючих положень законодавства з прав людини на основі тексту Хартії основних прав ЄС та з посиланнями на відповідні міжнародні документи; 7) *Сильніший голос громадян*: Договір містить положення щодо права на громадянську ініціативу – наявність підписів щонайменше одного мільйона громадян з певної кількості держав-членів є підставою для звернення до Комісії з проханням розробки та висунення нової законодавчої ініціативи; 8) *відносини між державами-членами та ЄС* стануть більш зрозумілишими завдяки чіткій категоризації повноважень та відмови від системи трьох опор; 9) запровадження з 2014 нової системи ухвалення рішень інституціями ЄС на основі *принципу «подвійної більшості»* (55% від кількості держав-членів та 65% від кількості населення держав-членів), хоча за наполяганнями Польщі, нова система голосування може мати додатковий перехідний період до 2017 р. (впроваджується механізм блокуючої меншості); 9) запровадження системи винятків та вилучень зі сфери дії положень Договору для окремих держав-членів ЄС (*«різношвидкісна інтеграція»*); 10) включено *положення щодо вимог для приєднання нових держав-членів* на основі Копенгагенський критеріїв; 11) уперше визнає *можливість виходу держав-членів* зі складу Союзу; 12) держави-члени ЄС визнають *міжнародну правосуб'єктність Європейського Союзу*, яка включатиме право укладати міжнародні договори та набувати членства в міжнародних організаціях у межах своєї компетенції; 13) згадка про нові виклики для майбутнього розвитку ЄС, таких як *енергопостачання, кліматичні зміни або нелегальна міграція*. Договір поки-що залишається не чинним, а перспективи невизначеними, оскільки станом на березень 2009 р. його ратифікувало 23 з 27 держав, а результати проведеного в 2008 р. Ірландією референдуму виявились не на його користь.

Лісабонський процес, Lisbon Process – також відомий як *Лісабонський порядок денний (Lisbon Agenda)* чи *Лісабонська стратегія (Lisbon Strategy)* (див. *Лісабонська стратегія зростання та зайнятості*). З квітня по листопад 2004 р. колишній прем'єр-міністр Нідерландів Вім Кок провів перегляд Лісабонської стратегії та підготував звіт з рекомендаціями щодо того, як надати нового імпульсу цьому процесу. Звіт наголошував, що «сприяння економічному росту та зайнятості є найбільшим завданням теперішнього європейського проекту». ЄК використала цей звіт у лютому 2005 р. для переформатування Лісабонської стратегії на заходи, які в першу чергу сприяють економічному зростанню та зайнятості, котрі були закріплені у рішеннях Барселонської Ради 2005 р. Щороку навесні відбуваються зустрічі Європейської Ради задля моніторингу поступу в реалізації Лісабонської стратегії, які й отримали назву *Лісабонський процес*.

Лісовий фокус, Forest Focus – запроваджена постановою Європейського Парламенту і Ради ЄС №2152/2003 від 17 листопада 2003 р. *схема* гармонізованого, усеосяжного, комплексного та довгострокового моніторингу європейських лісових екосистем.

Лобізм, Lobbyism – це намагання організованих груп інтересів, організацій або окремих громадян впливати за допомогою спеціальних консультантів або агентств на центри прийняття політичних рішень з метою захисту або представлення своїх інтересів під час процесу вироблення політики.

Лобіювання, Lobbying – засоби, за допомогою яких зацікавлені групи й індивіди намагаються впливати на зміст урядових рішень шляхом встановлення контакту з політиками, законодавцями або державними службовцями через інших політиків, законодавців чи організованих груп інтересів. Уряди часто законодавчо окреслюють та регулюють дозволені засоби лобіювання з боку організованих груп.

М

Маастрихтські критерії, Maastricht criteria – п'ять критеріїв у Маастрихтському договорі для держав членів ЄС, виконання яких дає державам ЄС право приєднатися до третього етапу Економічного й монетарного союзу (ЕМС) та ввести євро. Також відомі як *Критерії конвергенції*.

Мадридські критерії вступу, Madrid accession criteria – у рішенні Мадридського самміту ЄС (грудень 1995 р., Іспанія) підкреслювалося, що критерії членства також вимагають обов'язкового створення державою-кандидатом умов для інтеграції шляхом пристосування національних адміністративних структур до європейських. Хоча транспонування законодавства Європейської Спільноти в національне є важливим завданням, не менш важливою є й ефективне впровадження законодавства за участю відповідних адміністративних та судових структур. Це є необхідною умовою для взаємних зобов'язань, які випливають зі членства в ЄС. Тому, програми з підтримки вдосконалення врядування та менеджменту в країнах Центральної та Східної Європи (SIGMA), створеній за спільною ініціативою Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) та ЄС, було доручено розробити *базові критерії горизонтальної адміністративної спроможності*²⁰³.

Мандарини, Mandarins – порівняно невелика група високопоставлених державних службовців (у Великій Британії їх близько тисячі), які мають близькі та регулярні стосунки з міністрами, будучи ведучими радниками з питань певної політики.

²⁰³ Control and Management System Baselines for European Union Membership. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/dataoecd/57/32/35007180.pdf>

Марракеська Угода COT, WTO Marrakesh Agreement – Марракеська Угода про заснування Світової організації торгівлі (*Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization*), підписана на засіданні міністрів країн-засновників COT у Марракеші 15 квітня 1994 р., в рамках Уругвайського раунду переговорів 1986-94 рр. Є «парасольковою» угодою, до якої долучаються окремі угоди щодо товарів, послуг, прав інтелектуальної власності, механізму врегулювання спорів, механізму перегляду торговельної політики та багатосторонніх угод. Марракеська Угода передбачає можливість виходу країни із COT.²⁰⁴

Мережа європейського дослідницького простору, European Research Area Network (ERA-NET) – створена у межах 6 рамкової програми як напрям регіональної та національних програм задля розвитку діалогу, вивчення та запозичення позитивного досвіду країн із питань науково-технічного розвитку в рамках служби CORDIS. Створення наднаціональної мережі ставить за мету: 1) Систематичний обмін інформацією, позитивним досвідом у рамках програм та діяльності; 2) Визначення та аналіз спільних стратегічних завдань; 3) Планування та розвиток спільної діяльності між національними та регіональними програмами; 4) Виконання спільних транснаціональних дій, включаючи обговорення та програмування. Сьома рамкова програма підтримуватиме існування існуючих ERA-NET мереж, а також стимулюватиме розвиток нових ERA-NET+ для структурування *Європейського дослідницького простору* відповідно до пріоритеті Програми²⁰⁵.

Мережа розв'язання проблем внутрішнього ринку, Internal Market Problem Solving Network (SOLVIT) – механізм інституційного сприяння вдосконаленню єдиного ринку створений за ініціативою Комісії. Являє собою Інтернет-мережу, що покликана допомогти споживачам та бізнесу неформально (без судового втручання й безкоштовно) вирішувати суперечки, пов'язані з неправильним застосуванням норм права внутрішнього ринку ЄС органами державної влади²⁰⁶. У рамках цієї мережі функціонують відділення, що створені при органах державної влади кожної з держав-членів, та центр, діяльність якого координується Комісією. У разі надходження справи до Solvit, місцевий центр Solvit (так званий «домашній» центр) спочатку перевіряє її на предмет відповідності сфері компетенції мережі (це мають бути справи щодо неправильного застосування правил внутрішнього ринку) та наявності всієї необхідної інформації. Потім справа уміщується до он-лайн бази даних і автоматично надходить у центр Solvit в іншій державі-члені, де виникла проблема (так званий «провідний»

²⁰⁴ Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization. http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/04-wto_e.htm

²⁰⁵ http://cordis.europa.eu/fp7/coordination/eranet_en.html

²⁰⁶ Commission Recommendation of 7 December 2001 on principles for using «SOLVIT» – the Internal Market Problem Solving Network [Official Journal L 331 of 15.12.2001]. <http://eur-lex.europa.eu/>

центр). Провідний центр Solvit упродовж тижня має підтвердити заявнику чи бересться він за його справу. Це залежить від обґрунтованості справи та наявності шансів на її практичне вирішення. У разі, якщо для розв'язання проблеми потрібно скасувати національну норму, а не просто її правильно застосувати, то це вже вимагає формальних юридичних дій, хоча центр Solvit інколи може допомогти переконати державу-член не вимагати виконання норми-порушника, поки вона знаходиться в процесі скасування. Контрольний кінцевий термін розв'язання проблеми – 10 тижнів.

Мережеве врядування, Network governance – тип неієрархічного горизонтального врядування. Наприклад, співпраця між різними урядовими органами у міських метрополіях; співпраця між організаціями різних секторів економіки (державними, приватними та неприбутковими), координація діяльності понад функціональною відповідальністю чи політичними сферами (соціальна політика ЄС).

Мережі політики, Policy networks – неформальні мережі, які засновані на неієрархічних принципах врядування, у рамках яких відбувається координація, співпраця чи вироблення окремих напрямів політики між різними зацікавленими сторонами. При цьому врядування через мережі політики слід розглядати як невід'ємну складову управління – урядові організації являються не лише одними з зацікавлених сторін, вони також встановлюють правила гри та інституції, у рамках яких здійснюється врядування. В 1990-х роках виникла ціла теорія мереж політики. Мережі політики – це «арени», де поєднуються інтереси й ухвалення рішень; вони виконують роль посередника між відмінностями й пошуком рішень

Метод багаторівневого управління, Multilevel governance method (mode) – новий підхід до врядування в ЄС, який розглядає інтеграцію як процес неієрархічного мережевого управління у ЄС, що характеризується широким залученням урядів держав-членів, регіональних та місцевих органів влади, експертів та інших неурядових гравців до процесів прийняття рішень та вироблення політики. Оскільки в ЄС не існує централізованого управління, дискусії щодо розподільного впливу інтеграції загострюються під час обговорення та прийняття європейського бюджету, визначення обсягів та напрямів витрат зі структурних фондів та фонду згуртування. Тому у ЄС ми стикаємось з дуже складним механізмом постійних переговорів на наднаціональному, національному, так само як і суб(під)національному рівнях. Метод управління в багаторівневій системі передбачає участь інституцій різних рівнів ЄС у виробленні політики. Між європейськими, національними та субнаціональними урядами, владами та політичними акторами виникають стабільні та динамічні мережні зв'язки. Характерні ознаки *методу багаторівневого врядування* полягають у тому що: Комісія на засадах партнерства з місцевими органами влади та регіонами розробляє програми та визначає фінансові можливості для їх реалізації; Рада ЄС узгоджує питання бюджетного процесу; Парламент виступає органом

додаткового тиску на Раду та наслідком позиції регіонів; місцеві органи врядування формують та лобіюють свої інтереси через Комітет регіонів; відбувається координування бюджетної політики у бік цілей згуртування. Модель багаторівневого управління характерна для прийняття рішень з питань бюджетної політики ЄС.

Метод Спільноти (Комунітарний метод), Community method – характеризує інституціональні особливості творення політик у межах першої опори ЄС. Це спосіб трансформації і реалізації цілей та завдань ЄС, спрямованих на забезпечення основних економічних свобод (вільного руху товарів, послуг, осіб та капіталу) шляхом використання тих форм і методів прийняття рішень у Європейському Союзі, передбачених в установчих актах Європейської Спільноти, для яких визначальним є примат цілей та завдань Спільноти при прийнятті рішень (*in dubio pro communitate*). Це звичний метод прийняття рішень ЄС, згідно з яким Комісія подає пропозицію Раді і Парламенту, які потім її розглядають, пропонують зміни й остаточно приймають як законодавчий акт ЄС. У цьому процесі часто консультуються з іншими органами, такими як Європейський соціально-економічний комітет ЄС та Комітет регіонів. Він обумовлений логікою інтеграції інституційного режиму роботи у межах першої опори Європейського Союзу, для якої є характерними: монопольне право Європейської Комісії на законодавчу ініціативу; широке використання голосування кваліфікованою більшістю в Раді ЄС, що забезпечує дієвість методу; активна роль Європейського Парламенту та його рівноправність з Радою ЄС у межах законодавчої процедури спільного прийняття рішень; однаковість тлумачення законодавства ЄС та гарантування верховенства права Судом ЄС. Існуючі погляди на початку запровадження спільної сільськогосподарської політики (60-ти роки минулого сторіччя) значним чином вплинули на основоположні принципи, покладені в основу функціонування цього методу. Поряд з трьома спільними політиками, що є виключною компетенцією Спільноти, лише прийняття рішень у рамках торговельної політики Спільноти найбільше відповідає цьому методу. Тим не менш, сформоване цим методом підґрунтя дало підстави для розвитку регуляторного та дистрибутивного методів²⁰⁷.

Методи врядування в ЄС (Моделі творення політик), EU governance policy modes – європейські підходи (моделі) до врядування мають об'єктивну природу та формуються під впливом економічних, політичних, науково-технічних, культурно-історичних чинників та глобальних і регіональних (наприклад, розширенських) викликів. Становлення ЄС супроводжувалось розвитком та ускладненням системи вироблення політики. Широке коло сфер та напрямів регулювання ЄС, різноманіття інтересів гравців, у тому числі міжнародних організацій та інститутів, держав-членів, сформоване лобі з окремих питань галузевої політики на регіональному та місцевому рівнях,

²⁰⁷ Wallace, H., Wallace, W., Pollack, M. Policy-Making in the European Union – Oxford: Oxford University Press, 2005. – P.77-91.

спричинились до формування декількох методів творення спільних політик. Постійно змінюється й роль головних європейських інституцій та національних структур у процесі прийняття рішень. Враховуючи також глобальні виклики та інноваційний характер розвитку, європейські підходи до врядування можна розглядати як динамічні, з інституціями схильними до партнерських відносин. Хоча відповідно до різних теорій європейської інтеграції існують різні точки зору щодо класифікації методів врядування в ЄС найбільш поширеними вважаються 5 підходів (моделей) врядування та вироблення спільних політик²⁰⁸: наднаціональний (метод Спільноти, комінтарний метод); регуляторний метод; метод багаторівневого управління; відкритий метод координації, та визначення контрольних показників; метод міжурядового співробітництва (інтергавернменталізм).

Механізм обмінного курсу (МОК), Exchange-Rate Mechanism (ERM) – домовленість, впроваджена у березні 1979 року як частина Європейської монетарної системи – ЄМС (European Monetary System EMS), за якою більшість її членів погодилися обмежити коливання своїх двосторонніх курсів обміну. Щоб зменшити стрибки курсу обміну та досягнути монетарної стабільності в Європі члени ЄМС також погодилися надати один одному засоби кредитування та встановити Європейську валютну одиницю (European Currency Unit – ECU) як Європейську звітну одиницю, вартість якої визначалась на основі зваженого усереднення валют-учасниць. Курси обміну країн-учасниць ЄМС були формально визначені з посиланням на ЕКЮ (хоча на практиці німецька марка була точкою опори даної системи). В основі ERM лежав фіксований коридор обміну валют, але в межах цього коридору курси обміну коливались, що називається системою напівприв'язки. Перед впровадженням Євро курси обміну ґрунтувались на ЕКЮ (ECU). З часом, коли розвинувся Економічний та монетарний союз (Economic and Monetary Union) та було впроваджено єдину валюту, Євро, котра увійшла в обіг 1 січня 1999 року, ЕКЮ по суті припинила своє існування. Подальші угоди, котрі стосувались обміну валют та укладалися з країнами, котрі бажали приєднатися до Єврозони відомі під назвою *Механізм обмінного курсу-II* (ERM II).

Механізм чистоного розвитку (МЧР), Clean Development Mechanism (CDM) - визначений у Кіотському протоколі (Стаття 12) ринковий механізм впровадження проектів між країною з розвинутою економікою і країною, що розвивається, який забезпечує країну, що розвивається, фінансуванням і технологіями для сталого розвитку та допомагає країні з розвинутою економікою виконати зобов'язання зі зниження викидів.

²⁰⁸ Волес, В. Творення політики в Європейському союзі. / В. Волес, Г. Волес. – К.: Основи, 2004. – С. 49– 98; Яхтенфукс, М. Європейська інтеграція: пер. нім. М.Яковлев / Укладачі М.Яхтенфукс, Б. Колір-Кох. – К.: ВД КМА, 2007. – С. 121– 254.

Митна інформаційна система (МІС), Customs Information System (CIS) – була заснована Конвенцією про МІС в 1995 році, щоб дозволити національним митним службам обмінюватися та поширювати інформацію щодо контрабанди та прохання про вжиття необхідних заходів. Її метою є сприяти боротьбі з довкола митними формами злочинної діяльності, полегшуючи співпрацю між Європейськими митними інституціями. Вона покликана допомагати, попереджувати, розслідувати та переслідувати серйозні порушення національних законів, збільшуючи ефективність процедур співпраці та контролю за органами митного контролю держав-членів. Централізована Митна інформаційна система, розміщена в Брюсселі, є доступною для усіх держав-членів. Вона надає їм миттєвий доступ до потрібної митної інформації. МІС зберігає в себе лише ті дані, які стосуються сфери митниці та акцизів, при чому тип зібраних особистих даних обмежується згаданою Конвенцією. МІС працює з двома окремими базами даних. Одна з них стосується питань, які підлягають європейському праву, у той час як інша стосується питань, які підлягають суто національному законодавству. Податкові Комісари (Revenue Commissioners) є визначеними державним органом, котрий займається Конвенцією МІС у державі-члені. Міністерства чи органи, що відповідають за сільське господарство та харчову промисловість також мають певні відповідальності, котрі впливають з роботи Спільної Сільськогосподарської Політики (Common Agricultural Policy). Дані по МІС можуть бути оцінені компетентними органами держав-членів. Щоправда, лише сторона, котра подала певні дані може евентуально корегувати, видаляти ці дані чи вносити до них які-небудь поправки. Основні категорії зібраної інформації стосуються: споживчих товарів, засобів транспортування, суб'єктів підприємницької діяльності, фізичних осіб, тенденцій шахрайства, наявності потрібного експертного досвіду. Уся інформація надається через термінали AFIS (антишахрайська інформаційна система) у країнах-членах²⁰⁹.

Митна територія, Customs territory – це територія, на якій діють свої тарифи та інші торговельні правила для основної частини торгівлі даної території з іншими територіями.

Митний збір, Customs fees – обов'язковий платіж, що стягується на основі митного тарифу при перетині товаром митного кордону; митні збори можуть бути імпортними (ввізними) і експортними (вивізними).

Митний кодекс Спільноти (МКС), Community Customs Code (CCC) – кодифікований збір положень, правил, механізмів та процедур, що застосовуються до торгівлі Європейської Спільноти з третіми країнами. Код являє собою єдиний нормативно правовий акт (Постанова Ради (ЕЕС) No 2913/92 від 12

²⁰⁹ http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/customs/informsystem/fsj_customs_informsystem_en.htm

жовтня 1992 з врахуванням подальших поправок)²¹⁰, який окреслює масштаб, визначення, базові положення та зміст митного права Спільноти. Митний кодекс Спільноти, який почав застосовуватись від 1 січня 1994р, сьогодні серед найважливіших аспектів охоплює: 1) загальні положення щодо прав та обов'язків осіб стосовно митного законодавства (доступ до інформації, право представництва); 2) базові положення які регулюють торгівлю товарами (експортні та імпорتنі мита, митний тариф ЄСп, тарифна класифікація товарів та їх походження); 3) положення щодо ввезення товарів на митну територію Спільноти (митна декларація, надання товарів для митного догляду, тимчасове зберігання тощо); 4) положення щодо транзитної процедури товарів з поза території Спільноти; 5) процедурні питання щодо проходження митного контролю та введення товарів у вільний обіг на митній території ЄСп; 6) положення щодо реекспорту.

Митний контроль, Customs controls – здійснення митними органами спеціальних дій, які проводяться з метою дотримання митних та інших правил, що застосовуються до товарів, а саме: огляд товарів, перевірка наявності і правильності заповнення документів, перевірка бухгалтерських рахунків та інших записів, огляд транспортних засобів, огляд багажу і особистих речей, подача офіційних запитів та ін.

Митний кордон, Customs border – зовнішній кордон окресленої митної території.

Митний союз, Customs union – згідно Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ст. XXIV) це форма міжнародної економічної інтеграції держав, яка передбачає заміну кількох митних територій однією митною територією так, щоб: а) мита й інші обмежувальні заходи регулювання торгівлі (за винятком деяких необхідних обмежень) було скасовано відносно практично всієї торгівлі між територіями, що формують союз, або, принаймні, відносно практично всієї торгівлі товарами, що походять з цих територій і б) одні й ті ж самі мита й інші заходи щодо регулювання торгівлі застосовувалися б кожним із членів союзу відносно торгівлі з територіями, що не входять у союз. Взаємовідносини ЄС з Сан-Марино, Андоррою і Туреччиною протікають саме у такому форматі. Як і у випадках формування зон вільної торгівлі, формування митного союзу передбачає скасування будь-яких митних, кількісних та еквівалентних їм обмежень руху товарів між двома сторонами, проте воно відбувається виключно на симетричній основі, тобто обидві сторони одночасно і з моменту набуття чинності Рішення скасовують такі обмеження. Угоду про асоціацію з Туреччиною, яка передбачала послідовне форму-

²¹⁰ Council Regulation (EEC) No 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code Official Journal L 302, 19/10/1992 P. 0001 – 0050 Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992R2913:EN:HTML>

вання з цією країною митного союзу, Спільнота підписала ще у 1960-х рр. Проте остаточну крапку у цьому процесі було поставлено Рішенням Ради асоціації ЄС-Туреччина від 1995 р., яке встановлювало графік і, відповідно, конкретні строки й умови перебігу фінальної стадії формування митного союзу між двома сторонами. Дане Рішення містить 6 розділів (66 статей), у яких прописані положення щодо правил вільного руху несільськогосподарських товарів, торгівлі сільськогосподарською продукцією, безпосередніх дій щодо реалізації митного союзу, гармонізації законодавства, інституційного забезпечення та загальні положенням щодо функціонування митного союзу. Митний союз стосується товарів, що повністю або частково виготовлені у Спільноті чи Туреччині, а також виготовлених у третіх країнах товарів, що знаходяться у вільному обігу на території обох сторін²¹¹.

Митний тариф, Customs tariff – стягнення, яким обкладаються товари, що імпортуються (експортуються) на (з) митну територію певної держави чи митного союзу. Ставки митних зборів закладаються або у відсотках від вартості товарів (адвалорні мита), або у фіксованій сумі на одиницю товару (кількість одиниць, вага, об'єм, потужність і т. п.). Останні носять назву специфічні мита.

Міжгалузєва торгівля, Inter-sectoral trade – обмін між країнами гомогенною продукцією різних галузей.

Міжінституційні органи, Interinstitutional bodies – органи, що обслуговують діяльність декількох інституцій ЄС. Ними є, наприклад, Office for Official Publications of the European Communities, European Communities Personnel Selection Office та ін.

Міжінституційні угоди, Inter-institutional agreements – угоди, які можуть укладатися між Європейською Комісією, Європейським Парламентом та Радою ЄС з метою сприяння застосуванню положень засновницького Договору. Дані угоди ніколи не змінюють або доповнюють положення Договору. Декларація щодо міжінституційних угод була прийнята в 2000 р. на міжурядовій конференції ЄС та додана до Ніщського договору. Відповідно до Декларації, інституції Спільноти зобов'язані взаємодіяти відкрито та чесно.

Міжнародна економічна інтеграція, International economic integration – це узгоджений розвиток, зближення і взаємне доповнення національних економік, що здійснюється шляхом реалізації заходів договірної і автономного характеру з метою підвищення ефективності функціонування національних економічних систем і більш повного задоволення потреб їх суб'єктів.

Міжурядова Конференція (МУК), Intergovernmental Conference (IGC) – це переговори між урядами держав-членів з метою внесення змін і доповнень

²¹¹ Стаття 3, параграф 1 Рішення. .

до договорів. Мають особливе значення для процесу європейської інтеграції, тому що саме вони розробляють і ухвалюють внесення інституційних змін. Міжурядову конференцію скликає Рада міністрів (з загальних питань) з ініціативи держави-члена або Комісії. Остання МУК відбулася у 2007 році. Європейська Рада 21-22 червня 2007 року надала Португальському головуванню мандат скликати МУК. Її завданням було підготувати проект Договору, який внесе поправки до існуючих Договорів з метою підвищення ефективності та демократичної легітимності розширеного ЄС та зміцнити єдність у його зовнішній політиці. Ця МУК завершила свою роботу 18 жовтня 2007 року, представивши Договір про реформування в ЄС.

Міжнародна організація, International organisation – організація, побудована на принципах міжнародного права (з міжнародним членством, пошануваннями та діяльністю) Міжнародні організації поділяють на дві основні категорії: 1) *міжнародні неурядові організації*, які можуть бути неприбутковими (Міжнародний комітет Червоного хреста, Médecins Sans Frontières) або міжнародними корпораціями/транс-національними корпораціями (Тойота, Кока-кола); 2) *міжурядові організації*, саме до яких найчастіше застосовують термін «міжнародні організації». Ці організації утворюються суверенними державами – членами, прикладами таких організацій є СОТ та ООН.

Міжнародна система, International system – це глобальна архітектура сучасних міжнародних відносин, яка охоплює незалежні держави, міжурядові організації, неурядові організації і транснаціональні компанії та функціонує на основі загальних принципів міжнародного права за відсутності глобальних наднаціональних структур (світового уряду)

Міжурядовий метод, Intergovernmental method – це певні справи, такі, як безпека й оборона, які у ЄС вирішуються виключно міжурядовими порозуміннями (тобто порозуміннями між урядами країн ЄС), а не методом Спільноти. Порозуміння укладають міністри, які збираються у Раді ЄС або на найвищому рівні прем'єр/президенти країн (Європейська Рада).

Мінімальна держава, Minimal state – держава, функції якої обмежені підтриманням внутрішнього порядку, захистом приватної власності та забезпеченням зовнішньої безпеки; держава – «нічний сторож»²¹².

Мінімальна заробітна плата, Minimal wages – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче за який не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт). До мінімальної заробітної плати не включаються доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати.

²¹² Heywood A. Politics. – Macmillan Press, 1997. –р.408

Місія ЄС з надання допомоги на [українсько-молдовському] кордоні (EUBAM), EU Border Assistance Mission – сприяє функціонуванню та дотриманню належної якості прикордонних та митних послуг громадянам та компаніям Молдови, України та ЄС. Спільно з прикордонниками та митниками Молдови та України ця Місія сприяє міжлюдським контактам, легальній торгівлі та безпеці. Місія фінансується Європейською Комісією. Адміністративна та логістична підтримка йде через Програму Розвитку ООН.

Міст Спільноти, Community bridge – це процедура переносу певних повноважень з третьої «опори ЄС» до першої, щоб охопити їх методами Спільноти. Усі рішення на тему використання «мосту» повинні прийматися Радою одноголосно і бути ратифікованими кожною країною-членом ЄС.

Міцна європейська політика сусідства, Strengthened European Neighbourhood Policy – термін, введений у вжиток у повідомленні Європейської Комісії до Ради та Парламенту «Про зміцнення Політики сусідства» від 4 грудня 2006 року²¹³, в подальшому розвинутий у повідомленні Європейської Комісії «Міцна Європейська політика сусідства» від 5 грудня 2007 року²¹⁴ та висновках Ради міністрів закордонних справ щодо Європейської політики сусідства від 18 лютого 2008 р. Зміст цих повідомлень ґрунтується на концептуальному аналізі функціонування політики сусідства та містить пропозиції щодо подальших кроків, необхідних для підвищення її ефективності. Повідомлення від 5 грудня 2007 року відрізняється від попередніх подібних документів двома важливими положеннями: по-перше, робиться акцент на принципі спільності зобов'язань країн – партнерів та самого ЄС у рамках ЄПС, а також наголошується на першочергових діях ЄС та його держав – членів для забезпечення ефективності політики сусідства; по-друге, немає жодної згадки щодо попередніх формулювань про альтернативність («відмінність») політики сусідства процесу розширення ЄС. Відповідно до цих програмних документів, чим більший прогрес досягає країна-партнер на шляху запровадження реформ у рамках Політики сусідства, тим глибшою може стати її співробітництво з ЄС, а також вона може розраховувати на більшу підтримку з боку ЄС. Міцна Європейська політика сусідства зокрема передбачає: 1) подальше зміцнення економічної інтеграції; 2) ретельний перегляд візових процедур задля спрощення законного подорожування громадян з країн сусідів до ЄС (та навпаки); 3) сприяння розвитку людських контактів задля зміцнення громадянського суспільства; 4) застосування посиленних форм багатостороннього та двостороннього діалогів

²¹³ Communication from the Commission COM(2006) 726 final 4.12.2006 On Strengthening the European Neighbourhood Policy. General Report on the Activities on the European Union. 2006 (Brussels – Luxembourg, 2007), p.151-158. Режим доступу: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com06_726_en.pdf

²¹⁴ Communication from the Commission, COM(2007) 774 final of 5.12.2007 A Strong European Neighbourhood Policy, Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0774:FIN:EN:PDF>

з країнами ЄПС в ключових сферах – можливість створення додаткових багатосторонніх угод в галузі енергетики та транспорту та підсилення існуючих; 5) робота щодо поширення транспортних та енергетичних мереж ЄС до країн сусідів, а також досягнення їх інтегрованості; 6) участь країн-партнерів у відповідних агентства та програмах Спільноти²¹⁵; 7) посилена регіональна співпраця (*Black Sea Synergy*²¹⁶); 8) створення Інвестиційного фонду сусідства (*Neighbourhood Investment Fund*).

Модель політики, Policy model – спрощене зображення вибраних аспектів проблемної ситуації створене для конкретних дослідницьких цілей.

Модель програми, Programme model – схема передбачуваних причинних зв'язків між затратами на державну програму, заходами програми, сполучними змінами та результатами програми.

Модуляція, Modulation – скорочення прямих виплат фермерам із спрямуванням коштів на розвиток сільських районів

Мозкові центри, Think tanks – організації, засновані для розробки пропозицій стосовно політики і здійснення тиску на уряд з метою їх прийняття²¹⁷.

Моніторинг, Monitoring – 1) постійний контроль за будь-яким процесом з метою виявити, чи відповідає він бажаному результату або початковим прогнозам; 2) процедура аналізу політики, яка застосовується для збору інформації про причини обрання напрямів політики та наслідки їх здійснення. Оскільки моніторинг дозволяє аналітику описати зв'язок між дією програми та її результатами, він є первинним джерелом знання стосовно здійснення того чи іншого напрямку політики; 3) спостереження за довідками, оцінка, прогноз його стану у зв'язку з господарською діяльністю людини²¹⁸.

Мури Європи (фортеця Європа), Fortress Europe – так часто означають погляд, що потрібно оберігати Європу від зовнішніх впливів, зокрема, культурних. Цей вираз з'являється часом у дискусіях, присвячених політиці щодо біженців та еміграційних приписів.

М'яке право, Soft law – сукупність, що складається з двох типів норм: договірних норм та норм, що містяться в актах рекомендаційного характеру. Якісною характе-

²¹⁵ Communication from the Commission COM(2006) 724 final from 4.12.2006 On the general approach to enable ENP partner countries to participate in Community agencies and Community programmes Режим доступу: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com06_724_en.pdf

²¹⁶ Communication from the Commission COM(2007) 160 final from 11.04.2007 Режим доступу: Black Sea Synergy -a New Regional Cooperation Initiative http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com07_160_en.pdf

²¹⁷ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. – p.696

²¹⁸ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p.335

ристикою договірних норм є те, що, незважаючи на свій правовий характер, такі норми не породжують чітких прав і обов'язків для держав. Норми резолюцій рекомендаційного характеру характеризуються тим, що не мають обов'язкової юридичної сили. На практиці норми *м'якого права* означають адміністративні циркуляри та свободу адміністративних дій.

М'яка сила, *Soft power* – термін, який використовується в теорії міжнародних відносин для опису спроможності міжнародного політичного утворення, на зразок держави, впливати на поведінку та інтереси інших політичних утворень непрямым чином через культурні та ідеологічні засоби. Цей термін розрізняє більш тонкі ефекти впливу, які досягаються через культуру, цінності та ідеї, від прямих засобів впливу (таких як військові дії чи економічні засоби впливу) на поведінку політичних утворень, які називають «*жорсткою силою*». Термін «*м'яка сила*» вперше використав професор Гарвардського університету Джозеф Най, який і сьогодні залишається найбільш палким прихильником цієї концепції (*Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* та *Soft Power: The Means to Success in World Politics*)²¹⁹.

Н

Навколишнє середовище політики, *Policy environment* – це сукупність об'єктивних факторів (географічні характеристики, демографічні змінні, політична культура, економічна система, соціально-класова структура) та суб'єктів (інші країни, політичні інститути, групи інтересів, урядові організації, ЗМІ, окремі громадяни), що безпосередньо чи опосередковано впливають на процес вироблення політики, обумовлюючи у кінцевому підсумку його результат²²⁰.

Нагляд за правозгідністю актів, *Review over the legality of acts* – термін стосується однієї з основних функцій Європейського суду, як це визначено у ст. 230 Договору про заснування Європейської Спільноти: «Європейський суд здійснюватиме *нагляд за правозгідністю актів* прийнятих спільно Європейським Парламентом та Радою, актів Ради, Комісії чи Європейського центрального банку, окрім їх рекомендацій та висновків, а також актів Парламенту, які створюють правові ефекти у стосунку до третіх сторін».

Наддержавний, (Наднаціональний), *Supranational* – термін, що дослівно означає «на рівні вищому, ніж рівень державного уряду», на відміну від терміну «міжурядовий», який означає «між урядами держав». Багато рішень ЄС

²¹⁹ Jr., Joseph S. Nye, *Bound To Lead: The Changing Nature Of American Power* (Paperback)/ Publisher: Basic Books 1991 and Jr., Joseph S. Nye, *Soft Power: The Means To Success In World Politics* PublicAffairs 2005

²²⁰ Dunn W. *Public Policy Analysis: An Introduction.*– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –р 85

приймається на наддержавному (наднаціональному) рівні, це означає, що вони стосуються інституцій ЄС, яким держави передали деякі повноваження.

Наддержавна концепція, Supranationalism – одна з концепцій теорій європейської інтеграції згідно з якою інтеграція поступово приводить до дедалі більшого змищення суверенітету з національного до наднаціонального (наддержавного) рівня. Тому основними двигунами процесу європейської інтеграції в більшості ділянках є наддержавні інституції Союзу (Європейської Комісії, Європейського Парламенту, Європейського суду тощо). Наднаціональний (Спільнотовий) підхід у спільних політиках ЄС переважав на перших етапах побудови внутрішнього ринку. Перехід до економічного та монетарного союзу, запровадження простору свободи, безпеки та справедливості, «розбудова європейської автономії» у питаннях оборони посилили роль міжурядового співробітництва та європейських інституцій у питаннях творення політики в ЄС. Включення ще двох опор у європейську структуру, з одного боку, ускладнює взаємовідносини у прийнятті рішень з питань галузевої політики, з іншого, потребує розмежування функцій, повноважень, визначення ролі та місця міждержавних структур у цьому процесі. Наднаціональний (Спільнотовий) підхід до вироблення політики виник на перших етапах формування єдиного ринку. Ознаками наднаціонального підходу до вироблення галузевої політики виступають: сильна Європейська Комісія (ініціювання, впровадження, регулювання взаємодії із зовнішніми акторами); посилена роль Ради міністрів (стратегічні обговорення, пакетні рішення); залучення зацікавлених сторін у процес вироблення рішень; обмежена роль Парламенту та національних парламентів. Предметом жвавих дискусій на наднаціональному рівні залишається спільна сільськогосподарська політика, а за оцінками деяких дослідників – регіонального та соціального згуртування²²¹.

Наднаціональна організація, Supranational institution – «наднаціональна» означає та що над державою. Наднаціональна організація має силу і вплив, які перевищують передані їй національними урядами. Рішення наднаціональної організації можуть мати пряму дію на території держав членів.

Найкраща практика, Best practice – одним з методів покращення політик, використовуваних у ЄС, є спостереження урядами держав-членів за ситуацією в інших державах ЄС з метою виявлення, котра з політик найкраще себе виправдовує. Уряди можуть вчасно перейняти ті «найкращі практики», пристосувавши їх до локальних та державних умов.

Найкращі практики з захисту довкілля (BEPs), Best Environmental Practices – застосування найприйнятнішого поєднання заходів чи стратегій екологічно-

²²¹ Волес, В. Творення політики в Європейському союзі. / В. Волес, Г. Волес. – К.: Основи, 2004. – С. 49– 98;

го контролю, націлених на зменшення шкідливого впливу певних речовин чи пристроїв. Використовується *Європейською Радою федерації виробників хімічної промисловості* (European Council of Chemical Manufacturers' Federation – CEFIC).

Найоптимальніше рішення, Super-optimum solution – рішення, результати якого перевершують найоптимістичніші очікування сторін (великих груп, сил, партій), що беруть участь у обговоренні політики. Це таке рішення, яке одночасно і найкраще забезпечує досягнення двох окремих груп цілей. В принципі найоптимальніше рішення – це таке розв'язання проблеми, яке об'єктивно перевершує те, що традиційно вважалося найкращим розв'язанням проблеми даного типу²²².

Накопичення та зберігання, Banking - процедура зберігання та накопичення дозволів на викиди або Сертифікованих скорочень викидів (Certified Emissions Reductions) для використання в майбутньому, аналогічно депозитним банківським рахункам.

Намір законодавця, Legislative Intent – значення або мета (не завжди чітко викладена і зрозуміла) закону або постанови, прийнятих парламентом.

Наслідки політики, Policy outcomes – кінцеві результати здійснюваної політики в суспільстві, її внесок у соціальну стабільність або безпеку. Наслідки реалізації того чи іншого напрямку політики не можуть бути повністю встановлені заздалегідь; вони також не можуть бути цілком очікуваними або передбачуваними²²³.

НАТО (Організація Північноатлантичного договору), North Atlantic Treaty Organisation (NATO) – (вживається також назва «Північноатлантичний альянс») заснована в 1949 році, її штаб-квартира розташована в Брюсселі. НАТО – це військово-політичний блок, до складу якого входить 26 країн: країни-члени ЄС (крім Австрії, Ірландії, Кіпру, Мальти, Фінляндії та Швеції), кандидати до ЄС – Туреччина, а також Канада, США, Ісландія та Норвегія. Головною метою Північноатлантичного договору є забезпечення свободи і безпеки країн-учасниць політичними та воєнними засобами. Політика ЄС формується з урахуванням зобов'язань, що мають деякі країни Союзу у зв'язку з членством у НАТО, і не суперечить спільній оборонній та безпековій політиці, яку провадить ЄС.

²²² Эффективность государственного управления: Пер. с англ. / Общ. ред. С. Н. Батчикова и С. Ю. Глазьева. – М.: Фонд «За экономическую грамотность», Российский экономический журнал, Изд-во АО «Консалтбанкир», 1998 –с.373

²²³ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –р 329

Науково-технологічні організації ЄС, Research and Technology Organisations – переважно здійснюють науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР), надають технологічні, інноваційні послуги підприємствам, урядам, іншим зацікавленим особам;

Національна економіка, National economy – сукупність ресурсів і дій у сфері виробництва, розподілу, обігу і споживання тієї чи іншої країни; охоплює: промисловість, будівництво, торгівлю, комунальне господарство, освіту, науку, культуру й мистецтво, охорону здоров'я та соціальне забезпечення, фінанси й страхування, державну адміністрацію, правосуддя.

Національна ідея, National idea – самоусвідомлення певної етнічної (наrodnої) спільноти одним цілим, що розуміє свій внутрішній зв'язок, свій історичний характер, свої традиції, своє становлення і розвиток, свою долю і призначення, робить її предметом своєї свідомості, мотивуванням своєї волі. Національна ідея повинна забезпечувати найбільш оптимальне тлумачення призначення даної нації в сучасному світі, проте вона не лише визначає стратегію розвитку держави, але й також необхідна для самоідентифікації її громадян. У загальному плані національна ідея визначається як духовна першооснова, джерело особистісного розвитку людини; соціально-психологічний механізм інтеграції соціальних груп, етносів, релігійних конфесій, партій, рухів; джерело суспільного поступу того чи іншого етносу, його державотворчої енергії; механізм урівноваження та гармонізації життєдіяльності народів, які населяють певний ландшафтно-кліматичний простір і мають спільну історико-політичну долю, орієнтацію на майбутнє.

Національний інтерес, National interest – інтерес, який підтримує все суспільство. Він постійно декларується як головна фундаментальна мета діяльності уряду, особливо в процесі вироблення зовнішньополітичної стратегії. Національний інтерес є узагальненням життєво важливих потреб держави: самозбереження, незалежності, територіальної цілісності, безпеки, економічного добробуту²²⁴.

Національна стратегія, National strategy – є найвищим рівнем визначення напрямку державної політики, яка підпорядковує собі всі інші рівні формування стратегії та узагальнює національне бачення розвитку, використання і координації всіх інструментів національної сили для досягнення загальних стратегічних цілей. Часто також використовується як синонім до терміну *велика стратегія*.

Національна програма прийняття *acquis* (НППА), National Programme for the Adoption of the Acquis (NPAA) – є сукупністю прийнятих кожною країною-

²²⁴ Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –р.274

кандидатом специфічних інструментів для адаптації та впровадження *acquis*. Кожна країна складає собі НПАА, у якій викладені деталі, розклади та кошт досягнення поставленого у кожній з пріоритетних областей, як це визначено Передвступними партнерствами (Accession Partnerships). Законодавчі засади адаптації законодавства України до законодавства ЄС визначені Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. № 1629 (Зі змінами, внесеними згідно із Законом N 852-VI (852-17) від 14.01.2009)²²⁵. У Програмі передбачені загальні положення щодо механізму адаптації законодавства, зокрема визначені: етапи та завдання; послідовність здійснення адаптації; інституційний механізм; роль Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України. З метою забезпечення реалізації положень Програми Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 15 жовтня 2004 р. № 1365 «Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Зважаючи на масштабність завдань, для досягнення поставлених цілей фахівцями Міжнародного центру перспективних досліджень запропоновано двокомпонентну стратегію адаптації законодавства, у якій є *активний і пасивний компоненти*²²⁶. *Активне* узгодження з *acquis* у пріоритетних сферах, де *acquis* робить великий внесок до економічного розвитку всередині країни або до поглиблення інтеграції. Економічному розвитку сприятимуть ті частини *acquis*, які відповідають кращому міжнародному досвіду та підходять стану розвитку України, їх відносно легко впровадити у практику (аналіз витрат і здобутків), і вони є відповіддю нагальним потребам у реформуванні. Так, автори дослідження вважають, що пріоритетними сферами для узгодження *acquis* є стандарти продукції, конкурентна політика та базові телекомунікаційні послуги, транспорт, енергетика і фінансові послуги. *Пасивне* узгодження *acquis* у всіх сферах, що не становлять пріоритету, через просіювання всіх нових елементів законодавства в сенсі їхньої відповідності *acquis*. Фахівцями Міністерства юстиції та Державного департаменту з питань адаптації законодавства розроблено низку пропозицій щодо подальшого удосконалення законодавства у *пріоритетних сферах* забезпечення правових передумов ЗВТ²²⁷.

²²⁵ Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. № 1629 Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004, N 29, ст.367 [Електронний ресурс] – режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1629-15>

²²⁶ Перспективи поглибленої вільної торгівлі між Європейським Союзом та Україною: Звіт результатів дослідження Центру європейських політичних досліджень (м. Брюссель), Інституту світової економіки (м. Кіль) та Міжнародного центру перспективних досліджень (м. Київ) на замовлення Генерального директорату Європейської Комісії з питань торгівлі. – 2006. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.icps.com.ua/doc/Ukraine_EU_FTA.pdf

²²⁷ Огляд стану адаптації законодавства України до вимог *acquis communautaire*. Державний департамент з питань адаптації законодавства. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.sdla.gov.ua>

Національні інформаційні центри з академічного визнання, National Academic Recognition Information Centres (NARICs) – спеціалізовані центри які охоплюють держави-члени ЄС, держави-учасниці Європейського економічного простору, а також держави-кандидати ЄС та надають у рамках Болонського процесу офіційні консультації та інформацію з питань визнання кваліфікацій та дипломів про освіту й термінів навчання за кордоном. Кожен національний центр визначається Міністерством освіти країни й може відрізнятися за своїм статусом та повноваженнями. У багатьох європейських країнах заклади вищої освіти самі визначають відповідність закордонних професійних та кваліфікацій, а тому їх NARIC мають лише дорадчу роль. Діяльність окремих центрів координується *Європейською мережею інформаційних центрів (European Network of Information Centres – ENIC-NARIC)*²²⁸, ініціативою, яка підтримується Європейською Комісією в рамках програми SOCRATES/ERASMUS з метою покращення визнання професійних кваліфікацій у європейських країнах. Комісія і держави-члени розробили ряд засобів на підтримку переміщення та прозорості професійних кваліфікацій і навичок: 1) Додаток до диплому (*Diploma Supplement*) та Додаток до сертифікату (*Certificate Supplement*) для професійних кваліфікацій; 2) Європейська система трансферу кредитів (ECTS) для визнання періодів навчання за кордоном; 3) загальноєвропейський формат автобіографії (*Curriculum Vitae*) для простої та дійової презентації індивідуального кваліфікаційного рівня і навичок; 4) ЄВРОПАС (*EUROPASS training*) – паспорт, що свідчить про знання та досвід набуті під час офіційного на неофіційного професійного навчання.

Невислання, Non-refoulement – ключовий принцип міжнародного законодавства щодо біженців, згідно з яким жодна держава й за жодних умов не може вислати біженця до країни, де його життю чи свободі загрожує небезпека. Даний принцип означає також неможливість відмови біженцю на кордоні. Принцип невислання був закріплений в параграфі 13 заключних висновків самміту ЄС в Тампері в жовтні 1999 р.

Негативна інтеграція, Negative integration – одне з ключових положень теорії європейської інтеграції²²⁹, яке виходить з того, що європейська інтеграція охоплює напрями політики які відносно внутрішнього ринку ЄС мають дерегуляторну або формувальну природу. Руйнуючи національні бар'єри на шляху вільного руху товарів, людей, капіталів та послуг, негативна інтеграція значно звужує простір вироблення альтернатив політики державами-членами, а, отже, репрезентує собою фундаментальну втрату політичного контролю національних урядів над економіками своїх держав.

²²⁸ <http://www.enic-naric.net>

²²⁹ Vink M. What is Europeanization? and Other Questions on a New Research Agenda. – PP. 8-9. – Режим доступу: <http://www.essex.ac.uk>

Неофункціоналізм, Neofunctionalism – теорія регіональної інтеграції, сформульована наприкінці 1950-х років у працях американського науковця Ернста Хааса (Ernst Haas – одна серед найважливіших – «*The Uniting of Europe: Political, Social and Economic Forces*», вперше вийшла у 1958 році)²³⁰. Тези, висунуті у цій теорії, є результатом поєднання ліберальної ідеології, історичного контексту (європейський успіх Монне щодо інтегрування окремих секторів економіки) та американської політології. На відміну від інших теорій інтеграції, неофункціоналізм не був суто нормативною теорією, а намагався описати та пояснити процеси регіональної інтеграції на основі емпіричних даних. Інтеграція розглядалась як процес, котрого не можна уникнути, а не як бажаний стан справ, що можна запровадити за допомогою політичних та технократичних еліт суспільств залучених держав. Теорія звертає увагу на не очікуваний, а інколи й не бажаний наслідок від прийнятих раніше інтеграційних рішень, що й спричиняє до виникнення феномену функціональних переливів (spillovers), які мають тенденцію створювати тиск у бік розширення меж та інтенсивності інтеграції. Функціональні переливи виникають у процесі співпраці та соціальної інтеграції технократів у окремих секторах економіки й поширюються на інші сектори, а також у сферу політики. Теорія підкреслює вирішальне значення в інтеграційних процесах внутрішньої динаміки ЄС, а саме ролі створюваних інституцій ЄС, недержавних акторів та груп інтересів. Проте найсильніші сторони теорії неофункціоналізму також обернулись її найбільшими слабкостями – хоча вона розглядала регіональну інтеграцію як дискретний поступовий процес, її застосування обмежувалось лінійною концепцією розвитку інтеграції, не здатною пояснити невдачі інтеграції. Впродовж 1960-х років функціоналістський підхід зазнав серйозної критики з боку реалістів та інтергавернменталістів (особливо внаслідок політики «пустих крісел» Де Голля), а на початку 1970-х роках сам Ернст Хаас визначав цю теорію як застарілу, коли політичні та економічні кризи спричинили до суттєвої інституційної паралічі Спільнот. Не дивлячись на слабкі сторони цього підходу, він зайняв належне йому місце в теоретичному аналізі процесів європейської інтеграції.

Неспроможність діяти, Failure to act – Концепція неспроможності діяти виникає в ЄС з браку виконавчої гілки, яка спирається на вибраний електоратом центральний уряд. Римські договори дозволяють країнам-членам чи інституціям Спільноти подавати справи до Європейського суду в разі, якщо Європейський Парламент, Рада ЄС або Комісія порушують Договори своєю неспроможністю виконати якісь з їхніх положень. У разі, якщо такий позов буде задоволений, Суд може вимагати від інституції, про яку йде мова, вжити заходів з усунення неналежностей. Добре відомою судовою справою був випадок 1983 року, коли Пар-

²³⁰ Ernst B. Haas *The Uniting of Europe: Political, Social, and Economic Forces, 1950-1957* (Contemporary European Politics and Society) (Paperback) University of Notre Dame Press 2004

ламент поставив Раді претензії, бо та не спромоглася надати юридичної сили спільній транспортній політиці (Суд симпатизував позову, проте вважав політику надто розмитною для того, щоб бути взятою за основу судового рішення). Той самий принцип застосовується в разі неспроможності держави-члена перетворити Директиву в національний закон. У 1990 році підсумком справи Франковіча стало рішення про те, що громадянин, котрий зазнає збитків від невиконання урядом такого обов'язку, має право на компенсацію.

Неписані джерела права ЄС, Unwritten sources of EU Law – див *Додаткові джерела права ЄС*.

Несприятливі наслідки торгівлі, Adverse trade effects – будь-який збиток, який заподіяний або може бути заподіяний підприємствам Спільноти на ринку будь-якої третьої країни і який може істотно відобразитися на економіці Спільноти, його регіонів або на секторах господарської діяльності Спільноти або його регіонів²³¹.

Нетарифні обмеження, Non-tariff barriers – сукупність економічних та адміністративних заходів, які виходять за межі митно-тарифних обмежень, спрямованих на регулювання зовнішньої торгівлі. До нетарифних обмежень, зокрема, належать: імпортні заборони; загальні чи специфічні квоти; обмеження щодо країни походження; стандарти якості, що встановлюються країною-імпортером; процедури митного контролю; санітарні та фіто-санітарні умови; стандарти маркування і пакування продукції; процедури визначення прийнятності країни-експортера чи окремого виробника; вимоги щодо додаткової документації наприклад – сертифікату про походження або сертифікату автентичності продукції; обмеження через трудове законодавство; ліцензії на імпорт; державні субсидії; встановлення мінімальної імпоротної ціни; класифікація продукції; контроль за обміном валюти; інфраструктурні обмеження; політика «купууй національне»; право інтелектуальної власності; обмежувальні ліцензії; посезонні імпортні режими; корупція.

Низхідна інтеграція, Top-down integration – інтеграція від «високої політики» («high politics») – зовнішніх справ та питань безпеки до «низької політики» («low politics») – економічних відносин). Такий підхід до інтеграції є протилежним до *Висхідної інтеграції*.

Ніщцький договір, Treaty of Nice (2001) – повна назва Ніщцький договір щодо змін до Угоди про ЄС та Угод про заснування Європейських спільнот та де-

²³¹ Council Regulation (EC) No 3286/94 of 22 December 1994 laying down Community procedures in the field of the common commercial policy in order to ensure the exercise of the Community's rights under international trade rules, in particular those established under the auspices of the World Trade Organisation [Official Journal L 349 of 31.12.1994]. З поправками та доповненнями внесеними: Council Regulation (EC) No 356/95 of 20 February 1995 [Official Journal L 41 of 23.02.1995]. http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/tbr/legis/reg_02.htm

яких пов'язаних актів *Treaty of Nice Amending The Treaty on European Union, The Treaties Establishing The European Communities and Certain Related Acts*. Основна мета договору - підготувати ЄС до подальшого розширення, була досягнута шляхом серії багато-етапних інституційних реформ. Договір вніс ряд важливих змін в окремі положення Договору про Європейський Союз, Договору про заснування Європейської Спільноти та деяких пов'язаних з ними законодавчих актів. Головні інституційні зміни полягали в обмеженні складу Комісії (максимум 1 представник від держави-члена), розширенні сфери застосування кваліфікованої більшості, визначенні нової ваги голосів у Раді міністрів, Комітеті Регіонів та Економічному соціальному комітеті, реформуванні процедури тіснішої співпраці у сфері СЗБП. Окрім цих ключових питань, велику увагу приділено спрощенню договорів, розподілові повноважень, легітимізації Хартії основних прав, визначенню ролі національних парламентів та розширенню прав Спільноти щодо заключення міжнародних договорів у сфері економічного, фінансового та технічного співробітництва з третіми країнами. Загалом Ніщський договір переглянув вагові коефіцієнти голосів представництва держав-членів у інституціях ЄС, зросла відносна вага голосів найбільших за кількістю населення країн, щоб забезпечити легітимність схвалюваних рішень з позицій демографічного представництва. П'ять найбільших країн тепер набирають в сумі 60% голосів (а не 55%, як раніше). Змінилось і саме визначення кваліфікованої більшості. Ухвалення рішення за процедурою кваліфікованої більшості тепер обумовлюється двома вимогами (подвійна більшість): рішення повинно набрати щонайменше порогову кількість голосів та здобути підтримку більшості держав-членів (в окремих випадках – дві третини). Крім того, будь-яка держава в Раді може вимагати перевірки, з метою пересвідчитися, що ухвалене рішення отримало підтримку (через національних представників) щонайменше, 62% населення ЄС. Ніщський договір поширив процедуру голосування кваліфікованою більшістю ще на 27 положень, які раніше передбачали одностайне рішення. Окрім того Договір дещо змінив розподіл сфери обов'язків між Судом Першої Інстанції та Судом ЄС запровадивши Палати та Судові групи. До Договору також додано Декларацію про майбутнє Союзу, де визначено подальші кроки інституційної реформи. Ніщський договір ратифікували всі держави-члени, і він набрав чинності 1 лютого 2003 року. Нова інституційна система набрала чинності 1 листопада 2004 року.

Нове державне управління, *New public administration* – тенденція в державному управлінні, для якої характерне привнесення методів менеджменту приватного сектора в діяльність уряду і передача деяких функцій держави приватним організаціям.

Новий інституціоналізм, *New institutionalism* – належить до так званих інституційних підходів, котрі акцентують увагу на ролі інституцій у процесі

інтеграції соціальних систем. Засновник класичної теорії інституціоналізму економіст та соціолог, Макс Вебер, зосереджувався на дослідженні методів з допомогою, яких бюрократія та інституції домінують сучасне суспільство застосовуючи поняття «залізної клітки» спричиненої тотальною інституціоналізацією. Новий інституціоналізм – сучасна теорія інституціоналізму, яка використовує соціальну теорію для пояснення того, яким чином відбуваються взаємодії між інституціями, яким чином інституції соціалізують акторів і, відтак, модифікують їх особистісні характеристики, образ мислення і спосіб захисту своїх інтересів та як вони впливають на суспільство загалом²³². Теорія розглядає інституції в широкому контексті, як основу політики: вони являються есенцією з якої конструюється сама політика та механізмом через який політика здійснюється на практиці. Надає інструментарій для розгляду інституцій поза традиційними підходами економічних теорій і намагається пояснити чому виникає економічний організаційний ізоморфізм (бізнес організації тяжіють до схожих організаційних структур, хоча вони проходять різний шлях розвитку) та яким чином інституції впливають на поведінку окремих акторів. Новий інституціоналізм визнає, що інституції оперують у середовищі, утвореному іншими інституціями. У цьому інституційному середовищі виживання є основною метою кожної інституції. Для цього їм необхідно бути успішними економічно, їм необхідно утвердити свою легітимність у світі інших інституцій. Значна частина досліджень нео-інституціоналізму присвячена розгляду впливу інституцій на поведінку людини шляхом правил, норм та інших рамок. Класичні теорії інституціоналізму вважали, що інституції можуть впливати на людину одним з двох способів: спонуканням індивідумів в середині інституції до максимізації вигод (регулятивні інституції), на зразок теорії раціонального вибору, або заставляють їх діяти з міркувань обов'язку чи розуміння що «очікується» від особи (нормативні інституції). Новий інституціоналізм доповнив це когнітивним типом впливу: замість діяльності в рамках правил чи з відчуття обов'язку, індивідууми діють виходячи із власних концепцій або уявлень того, що є прийнятним в середовищі даної інституції. Неоінституційні підходи використовуються як у політичній теорії, так і в економічній теорії, теоріях міжнародних відносин та регіональної інтеграції, їх спільна теза – «інституції мають значення» («institutions matter»). Розрізняють декілька варіантів нео-інституціоналізму: історичний, нормативний, раціонального вибору, і конструктивістський. Новий інституціоналізм виник як реакція до біхевіоризму, він розглядає інституції у більш широкому контексті, як соціальні конструкції, що впливають на індивідуальні характеристики, преференції та дії у цьому відходячи від традиційних витоків інституціоналізму (формальних, нормативних, описових, історичних)

²³² DiMaggio, Paul J. and Walter W. Powell. 1983. «The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields.» *American Sociological Review* 48:147-160.

та перетворюючись на окрему дисципліну, що намагається пояснити політичну реальність. Поряд з новим інституціоналізмом останнім часом виникла теорія соціального управління систем (Powell, 2007)²³³, яка акцентує увагу на тому, що конкретні інституції та їх організаційні втілення являються глибоко інтегрованими в існуюче культурне, соціальне та політичне середовище й конкретні структури та політичні практики часто являються одночасно відображеннями та реакціями на існуючі правила, закони, конвенції та парадигми вбудованими в їх ширше оточуюче середовище.

Номенклатура територіальних статистичних одиниць (НТСО), Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) – створена Євростатом та національними інститутами з метою обліку та порівняння регіонів за географічними, демографічними, соціально-економічними, екологічними показниками розвитку, вироблення та впровадження спільної регіональної політики ЄС. Класифікація регіонів у країнах ЄС базується на нормативних (із врахуванням демографічних, історичних, культурних та інших факторів) та аналітичних (наприклад, по географічних чи соціально-економічних) критеріях. Регіональні статистичні дані ЄС структуровані згідно із трьома географічними рівнями, відомі як номенклатура територіальних статистичних одиниць (NUTS)²³⁴. Система побудована на принципі компліментарності, виступає ієрархічною структурою і не завжди співпадає з адміністративно територіальним поділом країн. NUTS 1 – 3-7 млн. мешканців; NUTS 2 – 800 тис.-3 млн.; NUTS 3 – 150-800 тис. Зміни у номенклатуру вносяться не частіше, ніж одного разу у три роки, вони відбулись у 2006 році після включення нових держав-членів до складу ЄС, а останні вступили в силу з 1 січня 2008 р. Через методологічні дефініції при розрахунку показника ВВП регіону при виділенні регіонів (NUTS) виникла значна диференціація між обсягами фінансування регіональної політики між країнами. За умови подібних показників для столиць країн ЄС–10, Польща, при проведенні регіональної реформи, включила Варшаву до прилеглого воєводства, тому випереджаючі показники економічного розвитку були розчинені у прилеглий депресивній зоні²³⁵. За виключенням Кіпру, у країнах ЄС–10 у депресивних регіонах проживає майже кожен мешканець, оскільки території країни в цілому можна вважати відсталим регіоном. Забезпеченість елементами інфраструктури та професійної освіти серед молодих людей характеризується співвідношенням як 1 до 3, а грантів для проведення досліджень та викорис-

²³³ Powell, W.W. 2007 « The New Institutionalism». In The International Encyclopedia of Organization Studies The International Encyclopedia of Organization Studies. Thousand Oaks, Ca.: Sage Publishers

²³⁴ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of a common classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) (2001/C 180 E/08). – Режим доступу: <http://europa.eu.int/eur-lex/en/dat/2001/ce180/ ce18020010626en01080145.pdf>

²³⁵ Чужиков, В.І. Чеська модель регіонального розвитку / В.І.Чужиков // Економіка України. – 2004. – № 7. – С. 72-78.

тання технологій – приблизно 1 до 7. Зростання кількості найбідніших регіонів та диференціації доходів закономірно зафіксовано у нових держав-членів ЄС, незважаючи на той факт, що середні показники продуктивності праці та економічного зростання у нових державах-членах вищі.

Нормативні акти, регулювання, Regulation – в широкому розумінні означає будь-які правові норми й охоплює інструменти, за допомогою яких уряди встановлюють вимоги підприємствам та громадянам. До нього відносяться законодавство (первинне та вторинне), формальні та неформальні накази, підзаконні акти, адміністративні формальності та правила, видані неурядовими органами та органами самоврядування, яким уряд надав певні регуляторні повноваження. У вузькому розумінні Regulation означає Постанову, як правовий інструмент ЄС прямої дії, що набуває сили закону в Європейському Союзі з моменту видання

O

Об'єднана допомога на підтримку проектів в євро регіонах, JASPERS (Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions) – одна з трьох нових ініціатив Європейської Комісії започаткованих у жовтні 2005 р. у рамках політики згуртованості (*cohesion policy*). Спрямована на допомогу новим державам-членам ЄС у питаннях технічної та фінансової експертизи підготовки проектів для отримання допомоги зі структурних фондів ЄС та фонду згуртування. Ініціативу підтримує ЄІБ та ЄБРР²³⁶.

Об'єднана європейська підтримка для стабільних інвестицій в міські райони, JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) – одна з трьох нових ініціатив Європейської Комісії започаткованих у жовтні 2005 р. у рамках політики згуртованості (*cohesion policy*). Спрямована на надання позик для розвитку урбанізованих територій, які вже отримували чи будуть отримувати фінансування за новими програмами Європейського фонду з регіонального розвитку (ЄФРР), в тому числі на будівництво соціального житла. Підтримана ЄІБ та Радою Європейського банку розвитку.

Об'єднані європейські ресурси для малих та середніх підприємств, JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) – одна з трьох нових ініціатив Європейської Комісії започаткованих у жовтні 2005 р. у рамках політики згуртованості (*cohesion policy*). Передбачає надання ЄІФ, ЄІБ фінансової допомоги для розвитку малих та середніх підприємств: мікрокредитів, позик, гарантій, венчурного капіталу та інших форм інноваційного фінансування.

²³⁶ Three new initiatives for cohesion policy launched in Brussels by Regional policy Commissioner D. Hübner and international financial institutions. – Режим доступу: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/693&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>

Обстоювання політики, Policy advocacy – здійснення заходів з метою закріплення та збереження державної політики, яка вважається правильною або належною.

Одиниця аналізу, Unit of analysis – мінімальний компонент або елемент аналізу, стосовно якого робляться ті чи інші узагальнення.

Одномірна статистика, Univariate statistics – статистика, яка стосується однієї змінної або, яка описує її.

Одностайність, Unanimity – форма прийняття рішень, що використовується в Раді ЄС стосовно певних чутливих питань, коли Рада повинна досягнути одностайності. На відміну від інших форм прийняття рішень (більшість, кваліфікована більшість) одностайне голосування означає, що для прийняття законодавчої пропозиції необхідна згода повного складу Ради. Застосування одностайності може значно ускладнити й затягнути процес прийняття рішень або переговори, оскільки незгода лише однієї держави-члена може унеможливити прийняття відповідного рішення. Цей спосіб прийняття рішень у ЄС, який складається з 27 держав, значно ускладнює поступ, тому на сьогодні засада одноголосності стосується лише окремих складних питань, коли уряди держав-членів прагнуть зберегти своє право вето з особливо чутливих для їх національних суверенітетів або політики питань таких, як оборона й безпека, зовнішня політика, соціальна політика, податки та надання політичного притулку. З часу прийняття ЄСА (1986 р.) одностайне голосування в Раді ЄС застосовувалося лише в окремих сферах, у більшості сфер рішення приймаються кваліфікованою більшістю.

Озоновий шар, Ozone layer – шар озону, що починається близько 5 км. над поверхнею Землі та закінчується на висоті 50 км., захищає Землю від шкідливого ультрафіолетового випромінювання Сонця. На концентрацію озону, тобто товщину його шару, впливають як природні явища (виверження вулканів та сонячні спалахи), так і діяльність людини, яка є найбільш руйнівною.

Омбудсмен, Ombudsman – службовець, уповноважений урядом вивчати скарги громадян на некоректне, упереджене чи дискримінаційне ставлення державних службовців²³⁷.

Операції з первинного розміщення акцій, Initial public offering (IPO) – передбачають випуск емітентом цінних паперів та продаж на фондовому ринку з метою мобілізації необхідних фінансових ресурсів.

Опори ЄС (Стовпи ЄС), Pillars of the EU – поширене порівняння, згідно з яким Європейський Союз – наче храм на «трьох опорах» – трьох сферах політик, у яких він приймає рішення. *Європейські спільноти становлять* першу «опору»,

²³⁷ Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –р.290

яка охоплює широке коло напрямків діяльності, визначених у договорах про їх заснування: спільна сільськогосподарська політика, митний союз та спільний ринок, Економічний та монетарний союз тощо; *Спільна зовнішня та безпекова політика*, визначена в розділі V ДЄС – друга «опора»; *Поліційна та судова співпраця у кримінальних справах* визначена в розділі VI Договору про ЄС – третя «опора». До першої «опори» належать сфери, право рішення в яких держави-члени передали Спільноті. Натомість друга і третя «опори», здебільшого, міждержавні, тож рішення тут ухвалюються за наявності консенсусу між державами. Згідно з Амстердамським договором деякі напрямки, що раніше належали до третьої «опори», перенесли до першої.

Організації виробників, Producer Organisations – офіційно визнані групи виробників, створені для імплементації заходів з регулювання постачання – як в показниках якості, так і кількості – з метою оптимізації доходів їх членів. Наприклад Організації виробників рибної продукції втілюють у життя механізми з регулювання постачання та організації спільного ринку рибної продукції ЄС.

Організація безпеки та співпраці в Європі (ОБСЄ), Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE) – є найбільшою у світі міждержавною організацією, зорієнтованою на безпеку. Її мандат включає такі питання, як контроль за озброєннями, права людини, свобода преси та чесні вибори. Більша частина з більш ніж 3,500 працівників ОБСЄ задіяні в «проектах на місці», при чому лише 10% працює в її штаб-квартирі. ОБСЄ є спеціальною організацією створеною згідно Хартії ООН (Розділ VIII), і займається попередженням на ранніх стадіях, а також запобіганнями конфліктів, управлінням кризових ситуацій та після-конфліктною реабілітацією. Її 56 країн-учасниць походять з Європи, Кавказу, Центральної Азії та Північної Америки, що складає більшу частину північної півкулі. ОБСЄ була створена в період Холодної Війни як форум Сходу та Заходу.

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) – міжнародна організація зі штаб-квартирою в Парижі, заснована у 1961 р. На сьогодні об'єднує уряди 30 країн, що сповідують принципи демократії та ринкової економіки задля: сприяння довготривалому економічному росту; зростання зайнятості; підвищення життєвих стандартів; підтримання фінансової стабільності; допомоги економічному розвитку інших країн; зростання міжнародної торгівлі. Окрім збору статистичних даних, моніторингу та аналізу соціально-економічного розвитку, регулярних досліджень у галузі міжнародної торгівлі, навколишнього середовища, галузей економіки, технологій та оподаткування, організація також є форумом для урядів членів-учасників щодо обміну досвідом, пошуку вирішень спільних проблем, координації внутрішньої та зовнішньої політики.

Організація Об'єднаних Націй (ООН), the United Nations (UN) – міжнародна організація, основними цілями діяльності якої є співпраця у сфері міжнародного права, міжнародної безпеки, економічного розвитку, соціального процесу, прав людини та досягненню миру у всьому світі. Заснована у 1945 р. після завершення Другої світової війни замість Ліги націй задля припинення війн між державами та надання платформи для міжнародного діалогу. На даний момент налічує 192 держав-членів, або практично всі визнані у світі держави. Зі своєї штаб-квартири, яка розміщена на міжнародній території у Нью-Йорку, ООН разом зі своїми спеціалізованими агентствами наділена повноваженнями приймати рішення щодо міжнародних матеріально-правових та адміністративних справ шляхом регулярних засідань. ООН складається з наступних основних адміністративних органів: 1) Генеральна Асамблея; 2) Рада Безпеки; 3) Економічна та Соціальна Рада; 4) Секретаріат; 5) Міжнародний суд правосуддя.

Організація ООН з промислового розвитку (ЮНІДО), United Nations Industrial Development organisation (UNIDO) – [французьке/іспанське скорочення – ONUDI] – є спеціалізованим агентством у системі ООН, зі штаб-квартирою у Відні (Австрія). Основною ціллю організації є просування та прискорення промислового розвитку країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою, а також сприяння міжнародній промисловій співпраці.

Орієнтовна ціна, Guidance Price – ціна, яка щороку встановлюється Радою ЄС на різноманітну свіжу та охолоджену рибну продукцію, а також на певний обсяг замороженої на борту судна продукції. Орієнтовна ціна визначається на основі середніх цін, зафіксованих на оптових ринках та в портах впродовж трьох рибальських маркетингових років, а також з урахуванням інших факторів, таких як цілей, встановлених ст. 33 Договору. Також існує орієнтовна ціна на яловичину, телятину, вино, (цільова – на зернові та цукор, стандартна на тютюн), яка встановлюється Радою ЄС відповідно до змін прожиткового рівня і є ціною організації спільного ринку.

Освітня інформаційна мережа Європейської Спільноти «Евридика», Education Information Network in the European Community (EURYDICE) – являє собою об'ємісте джерело інформації, котре включає детальні описи щодо організації та функціонування європейських освітніх систем, а також компаративні дослідження на тему різних аспектів освітніх систем, такі як фінансування вищої освіти, вивчення мов, професія викладача/вчителя тощо. Ця інформація надається на безкоштовній основі. Станом на 16 вересня 2008 року *Виконавче агентство з питань освіти, аудіовізуальних засобів та культури* (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency – EACEA) взяла на себе відповідальність за діяльність мережі на європейському рівні, і в Агентстві було створено новий Європейський підрозділ Евридика (European Eurydice Unit).

Осердя Європейського Союзу, Hard core of the EU – група держав-членів ЄС, що прагнуть до інтенсивнішої інтеграції між собою. Поняття «осердя ЄС» є одним з елементів концепції «Європи концентричних кіл» чи «Європи змінної геометрії», згідно з якою в рамках самого Союзу деякі групи країн можуть інтегруватися з різною швидкістю. Один із прикладів «осердя ЄС» – зона євро, до якої входять 16 країн із держав-членів ЄС (станом на 1 січня 2009 року).

Основні інституції ЄС, Main Institutions of the EU – повноваження та відповідальність цих інституцій окреслена у засновницьких договорах: *Європейський Парламент (ЄП)*, European Parliament (EP) – представляє інтереси та обирається громадянами держав-членів; *Рада Європейського Союзу*, Council of the European Union – представляє уряди держав-членів; *Європейська Комісія (Комісія)*, European Commission (The Commission) – представляє спільні інтереси Спільноти, як одного цілого; *Суд ЄС*, Court of Justice – забезпечує верховенство європейського права; *Європейський суд аудиторів*, Court of Auditors – контролює фінансові витрати ЄС.

Основні критерії (точка відліку), Baseline indicators – в широкому розумінні термін який використовується в процесі управління змінами. У вузькому розумінні позначає мінімальну чи початкову точку відліку для проведення порівнянь або мінімальний набір критеріїв, розроблених програмою SIGMA разом з Європейською Комісією для оцінювання відповідності адміністративних систем країн-кандидатів.

Офіційний вісник Європейського Союзу (ОВ), Official Journal of the European Union (OJ)²³⁸ – вміщує закони та інші офіційні акти ЄС, друкується кожного робочого дня усіма 23 офіційними мовами ЄС. До 1 лютого 2003 року, коли набув чинності Ніццький договір, називався «Офіційний вісник Європейських Спільнот» (Official Journal of the European Communities). Складається з двох частин, «L» та «C», і додатка «S» для об'яв про тендерні конкурси щодо постачання. У частині «L» друкуються обов'язкові законодавчі акти; частина «C» містить інформаційні матеріали – рішення Суду ЄС, звіти про засідання Європарламенту, доповіді Соціально-економічного комітету та Комітету регіонів тощо. Існує також електронний розділ частини «C» – «OJ C E», документи цього розділу друкуються тільки в електронному вигляді.

Офіційні мови, Official languages – це визнані у Європейському Союзі 23 офіційні мови. Нормативно-правові акти Союзу публікуються на усіх цих мовах; кожною з них можна надсилати кореспонденцію в інституції ЄС. Європа цінує цю різноманітність мов народів та регіонів. Наприклад, 2001 рік був оголошений Європейським Роком Мов. Однак, в рамках другої опори (Спільна зовнішня та безпекова політика) офіційними є лише французька та англійська мови.

²³⁸ Official Journal of the European Union. <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>

Офіційні учасники процесу вироблення політики, Official Policy Makers – учасники політичного процесу, які мають законні підстави брати участь у формуванні державної політики й приймати зобов'язуючі рішення: законодавці, представники виконавчої влади, судді, управлінці.

Охорона здоров'я, Health care – система державних, громадських, індивідуальних заходів та засобів, що сприяють здоров'ю, запобіганню захворювань та попередженню передчасної смерті, забезпеченню активної життєдіяльності та працездатності людини.

Оцінка/аналіз регуляторного впливу (ОРВ), Regulatory Impact Assessment (RIA) / Analysis – методологія для систематичного аналізу вірогідного впливу, існуючого чи запропонованого нормативного акту або частини регуляторної політики на бізнес-середовище, суспільство та навколишнє середовище. Може ґрунтуватися на аналізі вигод та витрат, аналізі економічної ефективності тощо. Подальше визначення оцінки регуляторного впливу полягатиме в різниці між *Ex ante*, тобто оцінці очікуваного регуляторного впливу, яка стосується ймовірного впливу регуляторних пропозицій та *ex post*, тобто оцінці фактичного впливу, яка стосується реального впливу існуючих регуляторних заходів. Набув широко розповсюдження в країнах ЄС після рекомендацій Ради ОЕСР «Якість урядових регулювань» (1995) та «ОРВ: найкращий досвід країн ОЕСР» (1997). Біла книга Європейської Комісії з Європейського врядування (2001) також містила пропозиції щодо вдосконалення регуляторної політики та запровадження ОРВ при розгляді проектів нових регуляторних актів.

Оцінка потреб, Needs assessment – важлива складова аналізу програм, яка полягає у вивченні вимог і потреб населення в урядових послугах²³⁹.

Оцінювання впливу, Impact evaluation (assessment) – це процес систематичного аналізу та встановлення вірогідного впливу діяльності уряду на суспільство або на окремі його частини. Він є невід'ємною складовою процесу формування пропозицій щодо політики і знайомить виробників політики та громадськість з можливими впливами. Налічується принаймні шість компонентів оцінювання впливу: 1) стратегія, кампанія або програма повинні діяти; 2) повинна бути ефективною; 3) повинна бути соціально значущою; 4) має бути результативною; 5) її дія має обумовлювати соціальні та психологічні процеси, які сприятимуть досягненню нею намічених результатів; 6) повинна демонструвати свою цінність²⁴⁰.

²³⁹ Shafritz J., Russell E. *Introducing Public Administration*. – N. Y.: Longman, 1997. – 648 p

²⁴⁰ *Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science* / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –p.196

Оцінювання впливу на навколишнє середовище, Environmental Impact Assessment – вимога Європейського Союзу щодо обов'язкового екологічного оцінювання всіх державних і приватних проєктів, вартість яких перевищує встановлений рівень²⁴¹.

Оцінювання «ex ante» (перед-оцінювання), ex-ante evaluation – оцінка результатів діяльності програми, проєкту, ініціативи чи регулювання до їх запровадження чи започаткування.

Оцінювання «ex post» (після-оцінювання), ex-post evaluation – оцінка результатів діяльності програми, проєкту, ініціативи чи регулювання після їх запровадження чи завершення.

Оцінювання за принципом «чорного ящика», Black box evaluation – оцінка, яка базується на зборі даних лише про затрати на програму та її результати і приділяє мало уваги тому, що відбувається під час виконання програми, та механізмам, які спричинюють ту чи іншу зміну²⁴².

Оцінювання політики, Policy Evaluation – аналітична діяльність з питань визначення результатів та наслідків політики, яка була ухвалена і впроваджується²⁴³.

Оцінювання програм, Programme evaluation – незалежна й об'єктивна оцінка функціонування існуючої програми з метою визначення адекватності її цілей, структури, очікуваних і неочікуваних результатів сьогочасним обставинам²⁴⁴.

Оцінювання процесу, Process evaluation – дослідження того, що відбувається під час виконання програми. Оцінювання процесу стосується певного етапу програми, яку вивчають²⁴⁵.

Оцінювання результатів, Outcome evaluation – дослідження того, чи програма дала очікувані наслідки. Оцінювання результатів пов'язане з певним етапом досліджуваної програми.

Оцінювання систем державного управління, SIGMA/OECD governance (management systems of government) assessments – на основі *Мадридських критеріїв* вступу SIGMA/OECD визначила шість ключових сфер державного управління та групу керівних принципів для оцінювання стану реформ

²⁴¹ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. –р.685

²⁴² Вайс К. Оцінювання. – К.: Основи, 2000. –с. 620

²⁴³ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. – р.329

²⁴⁴ Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –р.337

²⁴⁵ Вайс К. Оцінювання. – К.: Основи, 2000. –с. 620

систем державного управління у країнах-кандидатах на основі так званих базових індикаторів (*baseline indicators*)²⁴⁶ Ці шість сфер включають: 1) Координація та система вироблення політики; 2) Управління державною службою; 3) Управління державними витратами; 4) Державні закупівлі; 5) Внутрішній фінансовий контроль; 6) Зовнішній аудит. Ключові сфери відображають не тільки інтереси Європейської Комісії в процесі вступу в ЄС, вони також є критично важливими для участі держав-кандидатів та нових держав-членів в європейському інтеграційному процесі, а також для забезпечення нормально-го функціонування у межах політичної та економічної структури ЄС.

Очікувана тривалість життя при народженні, Life expectancy at birth – 1) кількість років життя, які може прожити немовля, якщо домінуючі типи смертності залишатимуться незмінними протягом всього його життя; 2) середнє число років життя, яке проживе немовля за умови, що впродовж його життя зберігатимуться незмінними структури причин смерті та рівні смертності, які були в рік його народження.

II

Пакт про стабільність і зростання (ПСЗ), Stability and Growth Pact (SGP) – стосується третьої стадії Економічного та монетарного союзу, яка розпочалась 1 січня 1999 року. Його метою є дотримання бюджетної дисципліни державами-членами після впровадження єдиної валюти. У формальному розумінні, Пакт складається з резолюції Європейської Ради (прийнятої в Амстердамі 17 червня 1997 року) та двох Правил Ради датованих 7 липня 1997 року, котрі встановили критерії технічних узгодженостей (одну стосовно відслідковування бюджетних позицій та координації економічної політики, іншу стосовно впровадження процедури надмірного дефіциту). Після дискусій стосовно діяльності ПСЗ 7 липня 1997 року були прийняті два комплекти правил, у яких було викладено технічні домовленості (одна стосовно нагляду за бюджетними позиціями та координації економічної політики, інша стосовно впровадження процедури надмірного дефіциту). Після дискусій стосовно діяльності ПСЗ у два комплекти правил було внесено поправки в червні 2005 року. У середньостроковій перспективі держави-члени поставили собі за мету прийняти збалансований або майже збалансований, бюджет, і надати Раді та Комісії програму стабільності станом на 1 березня 1999 року (і надалі щороку оновлювати її). Подібно, країни, котрі не брали участі в третій стадії ЄМС, тобто ті, котрі (ще) не ввели Євро, повинні подавати свої програми конвергенції. Пакт про Стабільність та Зростання дозволяє Комісії карати будь-яку державу-члена, якій не вдається вжити належних заходів з метою подолання надмірного дефіциту («процедура надмірного дефіциту»). На почат-

²⁴⁶ Reference Guide for Horizontal Integration / Ed. by Goldschmidt P., Darul'ová M., Niculescu T., Stemberger A. – NISPAcee, 2005. – С. 25-35. – Режим доступу: http://www.nispa.sk/_portal/files/publications/training/Guide_Horizontal_Integration.pdf

ках, санкції були у формі безпроцентного депозиту в межах Спільноти, проте його можна було конвертувати в штраф, якщо надмірний дефіцит не ліквідовано за два роки. Щоправда, стосовно цих санкцій не існує якихось правил: вони всі залежать від того, як оцінить обставини Рада.

Пан'європейська інформаційна мережа підтримки ринково-орієнтованих промислових науково-технічних досліджень, Pan-European Network for Market-Oriented, Industrial R&D (EUREKA) – заснована у 1985 р. задля підтримки конкурентоспроможності європейських компаній завдяки міжнародному співробітництву, створенню систем та мереж розповсюдження інновацій у галузі інформаційних технологій, зв'язку, енергетиці, медицині та біотехнологій, транспорті, сфері нових матеріалів, промислової автоматизації, використанні лазера та програм захисту довкілля. У лютому 2006 р. Україна стала 38 повноправним членом організації²⁴⁷.

Паризький договір, Treaty of Paris (1951) – договір про заснування Європейської спільноти з вугілля та сталі; перший з чотирьох засновницьких договорів ЄС (разом з Римськими договорами і Договором про Європейський Союз). Підписаний в Парижі 18 квітня 1951 року, набув чинності 23 липня 1952 року, втратив чинність 23 липня 2002 року.

Паритет купівельної спроможності (ПКС) (або Реальний ВВП на душу населення), Purchasing Power Parity (PPP) (Real GDP per capita) – показник, який використовує довготермінові обмінні курси двох валют для оцінювання їх купівельної спроможності. Як правило як базова валюта для порівняння використовується долар США. Дає можливість порівняти купівельну спроможність різних валют щодо визначеного кошика товарів. Використовуючи ПКС, можна також більш об'єктивно порівнювати загальні життєві стандарти різних країн, оскільки цей показник приймає до уваги відносну прожиткову вартість та рівень інфляції країн, а не лише номінальний показник ВВП. За Проектом міжнародного порівняння ВВП (ПМП) було розроблено методику вимірювання ВВП за міжнародною шкалою співставлення з використанням паритету купівельної спроможності (ПКС), а не курсів обміну валют, як коефіцієнта перерахунків, що виражається в доларах ПКС.

Парникові гази, Greenhouse gases – газоподібні складові атмосфери – як природного, так і антропогенного походження – які поглинають і перевипромінують інфрачервоне випромінювання. Відповідно до Додатку II директиви Європейського парламенту та Ради ЄС №2003/87²⁴⁸ це:

²⁴⁷ Програма EUREKA – <http://www.eureka.be>, <http://www.eureka.kiev.ua/>

²⁴⁸ Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 2003 establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading. eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0087:EN:HTML

вуглекислий газ (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеці (HFCs), перфторвуглець (PFCs), гексафторид сірки (SF₆).

Партнерство заради вступу, Accession Partnership – у широкому розумінні комплекс стосунків та інструментів між ЄС та державою, що перебуває у процесі приєднання (accession country), які визначають специфічні потреби країни кандидата на базі котрих: надаватиметься передвступна допомога; визначаються загальні рамки для коротко та середньострокових пріоритетів, завдань та умов, які встановлюються для кожної країни кандидата на основі критеріїв членства (Копенгагенських критеріїв) відповідно до висновків Комісії щодо її заявки. У вузькому розумінні означає угоду, що регулює процес приєднання держави кандидата до ЄС. Встановлюється з кожною країною-кандидатом для надання рекомендацій та стимулів в процесі підготовки до членства в ЄС. З цією метою погоджується Національна програма адаптації спільного доробку (*National Programme for the Adoption of the Acquis, NPAА*), яка визначає часові рамки запровадження партнерства. Кожна з країн-кандидатів також складає власний план дій щодо зміцнення своєї спроможності у сфері управління та судочинства. *Партнерство заради вступу* може бути переглянуте у випадку виникнення нових обставин, особливо при визначенні нових пріоритетів, визначених в процесі вступу. Країна-кандидат має загалом прийняти весь *acquis*. Існує три типи поступок, яких можна досягти в процесі переговорів: 1) постійне звільнення від запровадження *acquis*; 2) тимчасове звільнення та перехідні положення; 3) технічне пристосування до *acquis*. Протягом переговорів можна домовитися про звільнення від запровадження *acquis*. В минулому дуже рідко надавалась згода на постійне звільнення від запровадження *acquis*.

Партнерство заради миру (ПЗМ), Partnership for Peace (PfP) – програма Організації Північноатлантичного альянсу (НАТО) спрямована на побудову довір'я між НАТО та іншими країнами Європи та колишніми республіками СРСР. Вперше представлена як американська ініціатива на зустрічі міністрів оборони країн НАТО 20-21 жовтня 1993 р. в Травемюнде (Німеччина). Формально започаткована під час самміту НАТО в Брюсселі 10-11 січня 1994 р. На сьогодні десять країн учасників програми стали членами НАТО.

Патерналізм, Paternalism – (від лат. *paternus* – батьківський) ідеологія і практика управління людьми, особлива форма здійснення влади, за якої її суб'єкт ототожнюється з батьком великої патріархальної сім'ї, який побатьківськи піклується про своїх підлеглих, а ті, в свою чергу, зобов'язані відповідати «синівською» відданістю і слухняністю.

Пенсії з інвалідності, Disability living allowance (benefit) – грошові виплати неповносправним, які мають відповідну групу інвалідності, що супроводжується повною чи частковою втратою працездатності внаслідок трудового каліцтва, професійного чи загального захворювання або ж інших причин. Ці

пенсії призначаються на тривалий час чи безстроково особі, котра втратила працездатність, та виплачуються в грошовій формі. Їх розмір залежить від заробітку інваліда та обумовлений трудовою діяльністю людини чи іншими причинами.

Пенсійне забезпечення, Social pension provision – форма матеріального забезпечення непрацездатних громадян на рівні не нижче від прожиткового мінімуму, встановленого державою.

Пенсійне право, Pension law – сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини з надання громадянам регулярного матеріального забезпечення у грошовій формі з настанням пенсійного віку, за наявності відповідного страхового стажу, вислуги років, інвалідності, втрати годувальника, а також інших, пов'язаних з ними відносин.

Первинні (основні) джерела права ЄС, Primary sources of EU Law – один з видів джерел права ЄС, який базується на засновницьких Договорах. Вони вміщують формальні та матеріально-правові норми, на основі яких інституції ЄС впроваджують політики Спільнот та Європейського Союзу. Формальні норми визначають розподіл повноважень між ЄС та державами-членами та наділяють правами діяльності інституції ЄС. Матеріально-правові (*substantive*) норми визначають межі окремих політик та сферу діяльності інституцій в рамках кожної з них. Первинні (основні) джерела права ЄС складаються з: 1) Договорів про заснування Європейських Спільнот та Європейського Союзу; 2) Договорів про внесення поправок до засновницьких договорів; 3) протоколів, доданих до засновницьких Договорів (Наприклад Протокол №2 Амстердамського договору щодо інтеграції Шенгенських норм; 4) додаткових договорів, які вносять поправки до засновницьких Договорів в окремих секторах; 5) угод про приєднання до Спільнот та ЄС.

Переговорний процес про приєднання до ЄС, EU accession negotiating process – структурований багатоступінний процес приєднання країни-кандидата до ЄС. Може бути розділений на декілька умовних етапів: 1) Процес перевірки – під час якого ЄК роз'яснює *acquis* делегації країни-кандидата. 2) Через декілька тижнів після завершення фази 1 здійснюється двостороння перевірка. Делегація країни-кандидата презентує національні правові та інституційні системи та ступінь їх узгодженості з *acquis*. 3) Звіт ЄК щодо перевірки. Комісія презентує державам членам інтегральний Звіт, включаючи частини 3 та 4, що містять її оцінювання відповідності правової системи країни-кандидата вимогам *acquis* та її рекомендації (відкриття Переговорного Розділу, у випадку задовільної узгодженості чи побажання щодо попереднього досягнення початкових Контрольних показників (Opening benchmarks) перед початком переговорів по цьому розділу). 4) Обговорення звіту ЄК з Робочою групою Ради з питань розширення (Enlargement Working Group of the Council) щодо Звіту

з перевірки – країни-члени приймають рішення щодо відкриття Переговорного Розділу (жодних Контрольних показників) або встановлення початкових Контрольних показників, які повинні бути досягнуті до відкриття переговорів з цього розділу *acquis*. 5) COREPER після обговорення з Робочою групою з питань розширення приймає Спільну позицію ЄС. 6) Досягнення початкових Контрольних показників (якщо це необхідно). 7) Країна-кандидат готує та представляє свою Переговорну позицію (Negotiating Position) щодо цього розділу для Президентства Ради. 8) ЄК готує Проект Спільної позиції (Draft Common Position), який зазвичай містить рекомендації щодо встановлення завершальних Контрольних показників чи рекомендує попереднє завершення переговорів щодо даного Розділу. 9) Обговорення Робочою групою з питань розширення Проекту Спільної позиції. 10) COREPER приймає рішення щодо результатів обговорення всередині Робочої групи з питань розширення. 11) Формальне відкриття розділу під час Міжурядової Конференції з приєднання (Intergovernmental Accession Conference). 12) Виконання завершальних Контрольних показників (якщо необхідно). 13) При необхідності – обмін додатковими переговорними позиціями країни-кандидата та ЄС. 14) ЄК оцінює досягнення завершальних Контрольних показників та готує завершальний Проект Спільної позиції. 15) Формальне закриття розділу *acquis* під час Міжурядової Конференції з приєднання. 16) Завершення переговорного процесу при закритті всіх 35 розділів *acquis* (станом на 2003 р.; для країн-кандидатів до 1.01.2003 р. потрібно було закрити переговори по 31 розділу *acquis*). З досвіду попереднього переговорного процесу для нових країн-членів можна визначити ряд найлегших та найскладніших галузей переговорів. 1) «*Легкі*» глави - низка глав не становить проблем для переговорів, в основному через те, що для цих галузей майже не існує законодавства Спільноти або через те, що *acquis* майже не здійснює негайний вплив на країну, що приєднується. Наступна група входить до цієї категорії: Наука та дослідження; Освіта та навчання; Промислова політика; Статистика; Економічний та монетарний союз; Транс'європейські мережі; 2) *Глави, щодо яких під час переговорів можуть виникнути труднощі* - низка з дев'яти глав містить досить неважливі проблеми в переговорах, які можна вирішити окремо від інших частин переговорів. Ці глави базуються на законодавстві ЄС, що має значну економічну вагу і також є джерелом цікавих проблем на переговорах. Першими, звичайно ж, є глави щодо інформаційного суспільства та засобів масової інформації, захисту споживачів та охорони здоров'я, державних закупівель та законодавство про господарські товариства.: Митні союзи; Законодавство про господарські товариства; Інформаційне суспільство та засоби масової інформації; Державні закупівлі; Зовнішня, безпекова та оборонна політики; Фінансовий контроль; Регіональна політика та координація структурних інструментів (за винятком рішень про фінансування); Зовнішні відносини; Судові та основні права; ; 3) *Глави, що стосуються серйозних політичних питань* - низка

глав стосується серйозних питань галузевих політик, які, що правда, можна вирішити в межах самої глави. Хоча, звичайно ж, існує ризик того, що вони не будуть вирішені до фінальної стадії переговорів. Ці питання охоплюють: Вільний рух товарів; Закон про інтелектуальну власність; Фінансові послуги; Оподаткування; Конкуренційну політику та державну допомогу; Соціальну політику та працевлаштування; Енергетику; Транспорт; Спільну політику щодо рибальства ; 4) *Головні проблеми переговорів* - решта глав містить найскладніші проблеми. Ці питання, мабуть, вдасться вирішити тільки під час фінальної стадії переговорів. Скоріше, їх можна вирішити загалом, ніж під час переговорів стосовно кожної з глав: сільське господарство і розвиток сільських територій; Політика безпеки харчових продуктів, ветеринарія та фіто-санітарна політика; Захист навколишнього середовища; Правосуддя, свобода та безпека; Вільний рух працівників; Вільний рух капіталу; Фінанси та бюджет; і можливо – Інституційні питання.

Передача повноважень, Devolution – делегування спеціальних повноважень вищими ланками уряду нижчим. На відміну від федеральної системи, де повноваження нижчих ланок урядування є конституційно гарантованими, в унітарній системі передані повноваження завжди можуть бути забрані назад.

Передвступна допомога, Pre-accession assistance – допомагає країнам-кандидатам на членство в Європейському Союзі задовольнити умови вступу (Копенгагенські критерії). Вимагаються суттєві інвестиції в разі, якщо країни-кандидати хочуть привести свої інституції та стандарти у відповідність з *acquis* Спільноти та виконати свої обов'язки майбутньої держави-члена. Передвступне сприяння країнам-кандидатам є ключовим фактором передвступної стратегії Союзу й визначається передвступними партнерствами. На період нових фінансових перспектив 2007-2013 Інструмент Передвступної Допомоги (Instrument for Pre-accession Assistance – IPA) являється єдиним рушієм фінансування, замінюючи передвступні інструменти, що існували в період 2000-2006 (Phare, Sapard – для структурних заходів у сільському господарстві, Ispa – для розвитку інфраструктури в галузях екології та транспорту, спеціальний перед вступний інструмент для Туреччини), а також програма CARDS для країн Західних Балкан. IPA складається з п'яти компонентів підтримки для переходу та розбудови інституцій, транскордонної співпраці, регіонального розвитку, розвитку людських ресурсів та сільської місцевості. Перші три компоненти стосуються країн-кандидатів та потенційних країн-кандидатів. Щоправда, останні три компоненти стосуються лише країн-кандидатів, ставлячи собі за мету підготувати їх до прийняття та впровадження політики згуртованості та управління Структурними Фондами. Європейський інвестиційний банк (European Investment Bank – EIB) та Міжнародні фінансові інституції (International Financial Institutions – IFIs) також надають спів-фінансування для країн-кандидатів. Після приєднання до ЄС,

нові держави-члени, котрі більше не мають права на передвступну допомогу, отримують тимчасову фінансову допомогу, Перехідний засіб, що його забезпечує Угода про вступ.

Передвступне партнерство, Accession Partnership – або Партнерство заради вступу, є інструментом передвступної стратегії, котра визначає конкретні потреби країни-кандидата та, у зв'язку із цим, установлює вимоги передвступної допомоги й створює структуру для: коротко та середньо термінових пріоритетів, цілей та умов, визначених для кожної країни на основі критеріїв вступу у відповідності з рішенням Комісії стосовно заявки на членство.

Передприєднавчий механізм, Pre-Accession Facility – рішенням від 14 квітня 1997 р. Європейська Рада попросила Європейський інвестиційний банк переглянути свій мандат щодо надання зовнішніх позик для країн-кандидатів та запровадити свій передприєднавчий механізм, а рада керівників Банку 16 квітня 1998 р. дозволила надавати позики з власних ресурсів для інвестиційних проектів у Мальті, на Кіпрі та в країнах Центральної і Східної Європи, котрі подали Європейському Союзу заявку про намір приєднатися²⁴⁹.

Передприєднавчий структурний інструмент (ПСІ), Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (ISPA) – є одним із трьох фінансових інструментів (інші два: Phare та Sapard) для сприяння країнам-кандидатам у їхній підготовці до вступу, котрий було запроваджено в 2000 році²⁵⁰ на основі принципів, які керують Фондом Згуртованості (Cohesion Fund). Він сприяє інфраструктурним проектам у пріоритетних галузях екології та транспорту. Його цілі є наступними: ознайомлення країн-кандидатів з напрямками політики, процедурами та принципами фінансування ЄС, котрі допоможуть їм бути в курсі останніх екологічних стандартів ЄС та розширювати зв'язки з транс-європейськими транспортними мережами. Протягом 2000-2006 щороку з бюджету ЄС для цього інструмента виділялось 1,04 мільярди Євро (за цінами 1999 року). За перші чотири роки впровадження (2000-2003), ISPA вклала грантову допомогу в понад 300 широкомасштабних інфраструктурних інвестицій у 10 країнах-кандидатах Центральної та Східної Європи (Болгарія, Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія). Загальна сумі допомоги становила 7 мільярдів Євро на інвестиційну вартість у розмірі понад 11,6 мільярда Євро (за теперішніми цінами). Після розширення ЄС у 2004 році інші країни-

²⁴⁹ Council Decision 97/256/EC of 14 April 1997 granting a Community guarantee to the European Investment Bank against losses under loans for projects outside the Community (Central and East European countries, Mediterranean countries, Latin American and Asian countries and South Africa). OJ L 102, 19.4.1997, p. 33 and European Investment Bank Board of Governors meeting 98/C 116/09 of 16 April 1998 Enlargement of the European Union: EIB preaccession facility OJ L 116/10, 18.4.1998.

²⁵⁰ Council Regulation (EC) No 1267/1999 of 21 June 1999 establishing an Instrument for Structural Policies for Pre-accession

бенефіціанти отримали право на доступ до Фонду Згуртованості. Починаючи з 1 січня 2005 цим правом також користується Хорватія.

Перерозподільна політика, Redistributive policy – урядова політика, спрямована на перерозподіл рівня добробуту, розміщення багатства, доходу, власності або прибутків у суспільстві серед широких верств населення та зміну певних політичних і громадянських прав, які базуються на практиці минулих часів і не відповідають сучасним соціальним та політичним цінностям²⁵¹.

Перехресна відповідність, Cross compliance – обов’язкові умови для виплати допомоги фермерам (відповідність екологічним стандартам, стандартам безпеки продуктів харчування, здоров’я тварин та рослин, стандартам добробуту тварин, вимогам щодо утримання землі у придатному стані та відповідно до екологічних норм)

Перша опора ЄС, The First Pillar of the EU – компетенція Спільноти. Вона охоплює більшість спільних політик, у яких рішення приймаються на підставі *Методу Спільноти* – за участі Комісії, Парламенту і Ради.

Петерсберзькі завдання, Petersberg tasks – завдання, які є невід’ємною частиною Європейської політики безпеки та оборони – ЄПБО (European security and defence policy – ESDP). Безпосереднім чином були включені в Договір про Європейський Союз (Стаття 17) та окреслили наступні сфери діяльності ЄПБО: гуманітарні та порятункові завдання, миротворча діяльність, завдання бойових підрозділів у вирішенні кризових ситуацій, включено з миротворчою діяльністю. Ці завдання були викладені в Петерсберзькій декларації (Petersberg Declaration), прийнятій на Міністерській Раді Західноєвропейського Союзу – ЗЄС (Western European Union – WEU) у червні 1992 року. З нагоди цієї події держави-члени ЗЄС оголосили про свою готовність удоступнити Західноєвропейському Союзові, але також і НАТО та Європейському Союзу, широкий спектр військових підрозділів своїх конвенцій збройних сил.

Південний спільний ринок (МЕРКОСУР), Common Market of the South (MERCOSUR) – створений в 1991 р. на основі Асунсьйонської угоди, об’єднує чотири Латиноамериканські країни: Аргентину, Бразилію, Парагвай та Уругвай. ЄС сприяє зміцненню Mercosur й підтримує його ініціативи в рамках Міжінституційної Угоди, особливо щодо технічної та інституційної підтримки для розбудови його новостворених структур.

Північноамериканська угода вільної торгівлі, North-American Free Trade Agreement (NAFTA) – тристоронній торговельний блок за участю США, Канади та Мексики. NAFTA доповнена двома додатковими організаціями – Пів-

²⁵¹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – с.35

нічноамериканська угода щодо співпраці у галузі довкілля, *North American Agreement on Environmental Cooperation (NAAEC)* та Північноамериканська угода щодо співпраці у галузі робочої сили *The North American Agreement on Labor Cooperation (NAALC)*. Угоди вступили в дію 1 січня 1994 р. Станом на 2007 р. з огляду на комбінований паритет купівельної спроможності ВВП його членів блок займав перше місце у світі.

Підвищення енергоефективності, Energy efficiency improvement – підвищення ефективності кінцевого використання енергії в результаті досягнення змін в економіці, технологіях та поведінці людей.

Підрозділ планування політики та раннього попередження, Policy Planning and Early Warning Unit – підрозділ у секретаріаті Ради, який займається зовнішньою політикою та політикою у сфері безпеки. Був заснований Амстердамським договором з метою підготовки ініціатив у сфері міжнародних відносин та безпеки. Переважно його називають «Підрозділ Політики», на його чолі стоїть Високий Представник та Генеральний Секретар Ради Хав'єр Солана.²⁵²

Підходи щодо лібералізації торгівлі, Trade liberalisation approaches – в процесі лібералізації світової торгівлі виникає проблема щодо необхідності усунення технічних бар'єрів торгівлі закладених у національних регуляторних положеннях щодо стандартів, якості та безпеки товарів та послуг, які вимагають застосування спільних підходів для боротьби з прихованими формами протекціонізму. Базові підходи до лібералізації торгівлі закладені в основу діяльності Світової організації торгівлі та більшості Регіональних торговельних угод, таких як ЄС, NAFTA, MERSOCUR, що встановлюють правила функціонування спільної митної території та свободу переміщення товарів, послуг та капіталу для двох, чи більше держав одного регіону. Серед основних існуючих підходів до лібералізації торгівлі розрізняють наступні²⁵³:

- 1) *Режим найбільшого сприяння (PHC)*, Most favoured nation principle (MFN) – найбільш мінімалістичний підхід до лібералізації міжнародної торгівлі, який передбачає відсутність дискримінації щодо зовнішньої торгівлі з різними державами та встановлює, що прийняття національних заходів регулювання зовнішньої торгівлі повинне однаковою мірою стосуватись усіх країн-членів СОТ. Зобов'язання щодо надання режиму найбільшого сприяння стосується тарифів; будь-яких зборів, пов'язаних з імпортом чи експортом; методики застосування тарифів чи інших зборів; правил та формальностей, пов'язаних з операціями імпорту чи експорту; внутрішніх податків і зборів на імпортні товари та законів, постанов і вимог, що впливають на їх продаж; застосування

²⁵² <http://ue.eu.int/solana/index.asp>

²⁵³ Grainne de Burca and Joanne Scott. *The EU and the WTO: Legal and Constitutional issues*. Oxford-Portland Oregon. 2001 –pp. 59-75.

кількісних обмежень. 2) *Політика національного ставлення*, National treatment policy - наступний етап лібералізації, на якому держава-член СОТ, чи РТУ повинна однаково трактувати товари місцевого виробництва та імпорتنі товари, після того як останні ввійшли на її ринки. Цей підхід найкраще працює при наявності низьких законодавчих трансакційних коштів. При високих законодавчих та політичних трансакційних коштах ПНС потребує його модифікації на більш компромісні підходи, які визначаються на основі судових рішень, що базуються на спеціальних процедурах – найменш торгівельно обмежувачий альтернативний тест (LTRAT), Балансуючий тест (BT), Аналіз вигід та затрат (CBA), Порівняльний аналіз вигід та затрат (CCBA); 3) *Принцип взаємного визнання*, Mutual recognition principle – вимагає більш тісних форм економічного співробітництва при яких сторони, або володіють близькими за вимогами та рівнем стандартами, які дозволяють їх взаємне визнання, або можуть налагодити механізми для погодження спільних стандартів ; 4) *Принципи «Нового підходу»*, New Approach - взаємне визнання та встановлення мінімальних вимог щодо спільно погоджених стандартів. передбачає гнучке поєднання принципу взаємного визнання зі здатністю досягнення ефективних рішень щодо встановлення та дотримання спільних мінімальних стандартів. 5) *Гармонізація та апроксимація стандартів*, Harmonisation/approximation of standards - вимагає створення окремого органу, який наділений достатніми повноваженнями для розробки, запровадження та правозастосування спільних гармонізованих стандартів. Кожен з підходів має відповідні інституційні та конституційні наслідки. Перші два базові підходи до лібералізації присутні у всіх трьох основних установчих угодах СОТ (GATT, GATS and TRIPS). Принцип взаємного визнання має доволі обмежене застосування в рамках ЄС та СОТ (ТВТ). Яскравими прикладами застосування «нового підходу» є так звані директиви «Нового підходу ЄС», EU «New approach» та Codex Alimentarius Austriacus, який встановлює мінімальні вимоги стандартів харчових продуктів, на підставі рішень Комісії Codex Alimentarius узгоджених із Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Гармонізація стандартів були одним з основних інструментів побудови Спільного ринку Європейської Спільноти в рамках так званого «старого підходу», хоча цей підхід вимагає суттєвих затрат, тісної співпраці та найвищого рівня узгодженості між державами щодо встановлення й дотримання єдиних стандартів. Практика лібералізації торгівлі у рамках СОТ еволюціонувала від загальних принципів не-дискримінації (підходи 1 та 2) до різних форм гармонізації, взаємного визнання та «нового підходу» (в рамках угод щодо Санітарних та фіто-санітарних заходів, Sanitary and phytosanitary measures), тоді як ЄС з початку 80-х років на основі рішень Європейського суду у справах Dassoville та Cassis de Dijon починає відмовлятися від всеохопної гармонізації на користь взаємного визнання та директив «нового підходу».

Пільги соціальної допомоги, Social assistance benefits – трансфери, здійснювані урядовими підрозділами окремим особам чи родинам для надання додаткових матеріальних, соціальних благ і послуг окремим особам за специфічні умови праці, її зміст і результати у разі їх недостатньої соціальної захищеності. Схожі за спрямуванням до пільг соціального страхування, проте надаються поза межами організованих схем соціального страхування й не прив’язані до умови попередньої сплати соціальних внесків.

План дій щодо єдиного ринку, Single market action plan – з метою подолання існуючих недоліків єдиного ринку у червні 1997 р. Комісією був розроблений План дій щодо єдиного ринку. На його виконання періодично приймаються *Стратегії розвитку внутрішнього ринку ЄС*, які встановлюють пріоритетні напрямки розвитку єдиного ринку та часові рамки досягнення певних цілей.

План дій, Action plan – головний інструмент Європейської політики сусідства, який носить характер двосторонньої угоди між ЄС та країною партнером. Він визначає порядок денний щодо політичних та економічних реформ, які необхідно здійснити у коротко та середньостроковій перспективі. На сьогодні підписані та виконуються Плани дій майже з усіма країнами партнерами. Сприяння та моніторинг виконання Плану дій здійснюється спільними підкомітетами.

План Маршалла, Marshall Plan – план розроблений урядом США задля відбудови Європи, створення міцного фундаменту для формування дружніх відносин між країнами континенту та запобігання поширенню там комунізму після Другої світової війни. Ця ініціатива носить ім’я Держсекретаря США Джорджа Маршалла, який представив його на міжурядовій зустрічі з питань реконструкції Європи серед представників європейських країн 12 липня 1947 р. План Маршалла був також запропонований СРСР та його союзникам, але вони відмовились прийняти в ньому участь побоюючись дипломатичного та політичного тиску з боку США, пов’язаного з наданням допомоги. План проіснував 4 роки протягом яких близько 13 млрд. дол. було надано урядом США у формі економічної та технічної допомоги для відбудови європейських країн, які об’єднались в Організацію європейської економічної співпраці.

План Плевена, Pleven Plan – план запропонований у 1950 р. тодішнім прем’єр-міністром Франції, Рене Плевеном, який стосувався створення Європейської наднаціональної армії, як частини Європейської оборонної Спільноти.

Платіжний орган, Paying authority – державний орган країни-члена, якому доручено здійснювати платіжні, бухгалтерські та аудиторські функції для інших державних органів чи уповноважених незалежних агентств, які здійснюють управління фінансовими ресурсами Спільноти в рамках діючих програм фінансування.

Поверхневі води, Surface water – всі води відкриті до атмосферного впливу (річки, озера, ставки, ручаї, водосховища, моря, дельти рік), а також всі джерела, водойми або інші резервуари, на які прямо впливають поверхневі води.

Повідомлення, Communication (COM) – різновид актів вторинного законодавства ЄС, що розповсюджуються інституціями ЄС чи національними урядами держав-членів у яких висловлюється їх офіційна позиція з актуальних питань певної сфери політики. Повідомлення не мають обов'язкової юридичної сили. Можуть використовуватись, як одним з інструментів проведення консультацій з зацікавленими сторонами; у законодавчому процесі ЄС як компонент процедури ухвалення рішень інституціями ЄС (на основі процедур спільного ухвалення рішень, співпраці та узгодження); або як одне з джерел вторинного права ЄС. Найчастіше приймаються Комісією, яка у вигляді таких актів оприлюднює свою офіційну позицію в першу чергу перед Радою і Парламентом, а також перед іншими інституціями та органами ЄС і громадськістю. У вигляді повідомлень подаються на розгляд Ради і Парламенту розроблені Комісією проекти *постанов, директив і рішень*, оприлюднюються *білі книги* тощо.

Повний моніторинговий звіт, Comprehensive Monitoring Report – будь-яка країна-кандидат на членство в ЄС повинна відповідати політичним та економічним критеріям та провести адаптацію свої правової системи та стандартів до вимог ЄС. Повний моніторинговий звіт оцінює прогрес здійснений країною-кандидатом у цих областях. Звіт підкреслює основні досягнення та вказує на недоліки, які слід виправити.

Погано структуровані проблеми (державної політики), Ill-structured problems – проблеми, які залучають до свого розв'язання багатьох різних виробників рішення чіткої цінності є або конфліктними або їх неможливо класифікувати несуперечливим способом; цілі є конкуруючими, а альтернативи політики та їх наслідки можуть бути невідомими.²⁵⁴

Позитивна інтеграція, Positive integration – одне з ключових положень теорії європейської інтеграції²⁵⁵, яке виходить з того, що європейська інтеграція є спробою відновити деякі повноваження держави стосовно суспільства та ринку шляхом встановлення певного регулювання на рівні ЄС. Причиною цього є небажані побічні результати процесів лібералізації внутрішнього ринку Спільноти. Позитивна інтеграція, таким чином, стосовно внутрішнього ринку ЄС має корегувальний характер, оскільки намагається впливати на економіку і стосується питань інституційної адаптації на рівні держав-членів

²⁵⁴ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p.184

²⁵⁵ Vink M. What is Europeanization? and Other Questions on a New Research Agenda. – PP. 8-9. – Режим доступу: <http://www.essex.ac.uk>

до специфічної моделі ЄС. Позитивна інтеграція до певної міри може мати й формувальний характер, зокрема у випадках гармонізації національних стандартів, що відрізняються між собою, з метою скасування існуючих нетарифних бар'єрів в торгівлі. Вона відбувається тоді, коли директиви, постанови або такі інструменти «м'якого» законодавства ЄС, як відкритий метод координації, пропонують, заохочують або підтримують створення на рівні держав-членів нових інституційних моделей з метою регулювання у сферах захисту споживачів, охорони навколишнього середовища, безпеки праці.

Позолочення, Gold plating – дії держав-членів під час транспонування законодавства ЄС в національне, які виходять за межі вимог і процедур передбачених вихідною директивою. Оскільки держави-члени мають певну свободу дій під час імплементації директив ЄС, то вони можуть доповнити їх додатковими зобов'язаннями щодо звітності, процедурними вимогами або більш суворими штрафними санкціями.

Покращення законотворчого процесу, Better lawmaking – цілеспрямовані дії законодавців ЄС, спрямовані на спрощення законодавства, удосконалення процесу консультування із зацікавленими гравцями, підвищення якості законопроектів, а також на полегшення доступу громадян до законодавчої бази. Потреба у покращенні регуляторного середовища на рівні ЄС неодноразово визнавалася всіма учасниками європейського процесу вироблення політики. З 1995 р. Європейська Комісія звітує щодо кроків на шляху удосконалення законотворчого процесу у межах щорічних звітів під загальною назвою «Покращення законотворчого процесу».

Покращення регулювання (Краще Регламентування), Better regulation – означає політику, спрямовану на вдосконалення можливостей щодо управління нормотворчістю шляхом запровадження багато-дисциплінарного підходу до формування політики та створення законопроектів (з використанням таких інструментів, як консультації із зацікавленими гравцями оцінювання регуляторного впливу та спрощення), а також полегшення доступу громадян до законодавчої бази. Застосовується по відношенню до нового та існуючого законодавства й тісно пов'язане, але виходить за межі регуляторної реформи, яка стосується реформування нормативних актів з метою збільшення їхньої ефективності. Ідея «Кращої Регламентації» також допомагає підкреслити важливу різницю між програмою широкої реформи та дерегуляцією. Прийнято вважати, що в певних випадках споживач, інвестор та широкі державні інтереси можна краще задовольнити шляхом прийняттям нового законодавства. В інших випадках кращим виходом може стати скасування нормативного акту.

Політика, Policy – 1) план дій, запропонований або прийнятий урядом, політичною партією, підприємством стосовно конкретної проблемної ситуації

або питання; 2) рішення або спосіб дій, обраний у результаті аналізу наявних альтернатив; 3) ряд взаємопов'язаних і послідовних цілей, планів і правил прийняття рішень.

Політика, Politics – 1) одна із сфер суспільного життя; 2) наука і мистецтво політичного врядування.

Політика «flexicurity», Flexicurity policy– стратегічна мета модернізації ринків праці; політика спрямована на забезпечення гнучкості ринків праці та надання більших соціальних гарантій населенню.

Політика ЄС щодо Кращого Регулювання, EU Better Regulation Policy – охоплює План Дій щодо спрощення та вдосконалення регуляторного середовища²⁵⁶, як частину Білої Книги Європейської Комісії щодо Європейського врядування²⁵⁷, повідомлення від березня 2005 року «Краща Регламентация для зростання та створення робочих місць в Європейському Союзі²⁵⁸» та повідомлення від листопада 2006 року «Стратегічний перегляд Кращої Регламентации в Європейському Союзі²⁵⁹».

Політика інтеграції, Integration policy– підхід, у межах якого на рівні ЄС створюються умови для надання громадянам, що походять з третіх країн, прав і обов'язків співмірних з тими, які мають громадяни ЄС.

Політика національного ставлення (COT), National treatment policy (WTO) – один з наріжних принципів COT, який походить від міжнародного звичаєвого права, що буквально означає однакове ставлення до власних громадян та громадян інших країн. Згідно цього принципу держава-член COT повинна однаково трактувати товари місцевого виробництва та імпортовані товари, після того як останні ввійшли на її ринки. Цей принцип присутній у всіх трьох основних угодах COT (GATT, GATS and TRIPS)²⁶⁰.

²⁵⁶ Communication From The Commission COM(2002) 278 final from 5.6.2002 Action plan «Simplifying and improving the regulatory environment» Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0278:FIN:EN:PD>. Дивись також Communication From The Commission COM(2002) 275 final from 5.6.2002 European Governance: Better lawmaking. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0275en01.pdf.

²⁵⁷ Communication From The Commission COM(2001) 428 from 25.7.2001 European Governance A White Paper Режим доступу: http://ec.europa.eu/governance/white_paper/en.pdf. Метою є розробка нової спільної «законодавчої культури» шляхом вдосконалення існуючих процедур, розширення наявних політичних інструментів та спрощення існуючого законодавства.

²⁵⁸ Communication From The Commission To The Council And The European Parliament COM(2005) 97 final from 16.3.2005 Better Regulation for Growth and Jobs in the European Union, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0097en01.pdf.

²⁵⁹ Communication From The Commission To The Council, The European Parliament, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions COM(2006) 689 final from 14.11.2006 A strategic review of Better Regulation in the European Union, http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/better_regulation/docs/docs_admin_b/en_689.pdf.

²⁶⁰ Principles of the WTO trading system. http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/

Політика охорони навколишнього середовища, Environmental policy – початково не знаходилась у сфері регулювання Спільноти. Лише на Паризькому самміті в жовтні 1972 р. глави держав і урядів Спільноти прийняли *Декларацію щодо програми дій у сфері навколишнього середовища*. На виконання цього рішення, Комісія в 1973 р. прийняла *Першу європейську програму дій* у сфері навколишнього середовища (на 1973-1976 рр.). *Принципи* політики захисту навколишнього середовища, визначені Першою та Другою програмами дій²⁶¹: 1) запобігання забрудненню, а не боротьба з наслідками негативного впливу; 2) врахування впливу на навколишнє середовище на ранніх стадіях прийняття рішень; 3) зменшення використання природних ресурсів, які можуть суттєво вплинути на екологічний баланс; 4) поглиблення науково-технічних знань для вживання ефективних заходів зі збереження й покращення стану навколишнього середовища; 5) «забруднювач платить»; 6) уникнення транскордонного впливу; 7) врахування в екологічній політиці Спільноти та держав-членів інтересів країн, що розвиваються; 8) визначення довгострокової концепції європейської екологічної політики; 9) розвиток екологічної освіти; 10) координація програм у сфері охорони навколишнього середовища. Лише Єдиний європейський акт та Договір про ЄС поставили перед державами-членами нову мету – досягнення збалансованого та сталого розвитку та запровадження політики захисту навколишнього середовища Спільноти. Так у 1992 р. було в принципі прийнято рішення щодо започаткування схеми податку на забруднення повітря (carbon tax). Як частина заходів з підвищення розуміння питань захисту навколишнього середовища у 1995 р. було започатковано добровільну схему моніторингу компаній, *Схему з екоменеджменту та аудиту* (Eco-Management and Audit Scheme, EMAS). Важливе значення для розвитку політики у сфері охорони навколишнього середовища мав *Амстердамський договір* 1997 року, який запровадив основні принципи захисту навколишнього середовища у діяльності Європейської Спільноти. Підписання Амстердамського договору істотно спростило процес прийняття рішень щодо політики у сфері захисту навколишнього середовища, оскільки більшість з них стала прийматися кваліфікованою більшістю або за допомогою процедури прийняття спільних рішень. Винятки було зроблено лише для окремих питань, що мають особливе значення: планування у сфері землекористування, фінансові заходи, енергетика та водні ресурси. Послання Комісії від 24 січня 2001 р. була представлена *Шоста програма дій* «Навколишнє середовище 2010: наше майбутнє, наш вибір», дія якої розрахована на період 2001-2010 рр. Прийнята напередодні масштабного розширення ЄС, програма передбачала координацію заходів у сфері охорони навколишнього серед-

---

tif_e/fact2_e.htm

²⁶¹ Збірник нормативно-правових актів Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища. – Львів, 2004. – С. 11-12.

овища не тільки держав-членів, а й країн-кандидатів та інших європейських країн, а також міжнародних екологічних організацій. Програма покликана сприяти інтеграції екологічних інтересів у всі галузеві політики ЄС, а також досягненню сталого розвитку. Шоста програма дій зосереджує увагу на чотирьох *пріоритетних сферах* дій: 1) зміна клімату; 2) біологічна різноманітність; 3) навколишнє середовище та здоров'я; 4) стале управління ресурсами та відходами. В даній програмі запропоновано новий підхід до розвитку екологічних заходів, у межах якого зацікавлені гравці та громадськість ширше залучаються до їх реалізації. Такий підхід передбачає налагодження широкого діалогу з представниками промисловості, НУО, органами влади та їх більшого залучення до екологічних заходів. Реалізація програми переважно спирається на результати наукового та економічного аналізу, а також на екологічні індикатори. З цією метою Комісія тісно співпрацює з *Європейським екологічним агентством (European Environment Agency)* створеним у 1990 р. Програмою передбачено розробку та прийняття *семи тематичних стратегій*, що стосуються забруднення повітря, захисту морського середовища, сталого використання ресурсів, запобігання утворення відходів та їх утилізації, сталого використання пестицидів, захисту ґрунту, захисту міського навколишнього середовища²⁶². Дані стратегії базуються на глобальному підході і мають довгострокові цілі, основані на оцінюванні екологічних проблем та пошуку синергії між різними стратегіями та Лісабонською стратегією. Вони також надають можливість спростити та зробити зрозумілішим чинне законодавство. Рішенням Суду ЄС (вересень 2005 р.) Комісія отримала право застосовувати каральні заходи з метою ефективного виконання екологічного законодавства Спільноти. В травні 2008 р. Європейський Парламент та Рада, діючи у межах процедури спільного прийняття рішень, прийняли в першому читанні законопроект Комісії щодо гармонізації екологічного законодавства держав-членів, який, *по-перше*, містить чітке визначення змісту тяжкого екологічного злочину, а, *по-друге*, зобов'язує національні уряди притягувати, тих хто вчинив такий злочин, до кримінальної відповідальності. До переліку *тяжких екологічних злочинів* увійшли, зокрема, радіаційне забруднення повітря, ґрунту або води; порушення правил утилізації відходів, виробництва, перевезення та зберігання ядерних матеріалів; знищення видів фауни і флори, що знаходяться під охороною, або володіння ними; руйнування природного середовища у межах природоохоронних територій; виробництво та розповсюдження речовин, що призводять до руйнування озонового шару планети. На даний час не всі держави-члени застосовують кримінальне покарання щодо порушників екологічного законодавства. З 2007 р. фінансування політики з охорони навколишнього середовища відбувається переважно за допомогою двох фінансових програм: *LIFE+* та *Фінансовий ін-*

²⁶² Sixth Environment Action Programme. Environment 2010: Our future, our choice. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/environment/air/pdf/6eapbooklet_en.pdf

струмент з цивільного захисту (Civil Protection Financial Instrument)²⁶³. Обидві програми надають фінансову підтримку шляхом розподілу грантів.

Політика повернення, Return policy – підхід, що застосовується під час репатріації людей до країни їх проживання, після того як їм було відмовлено у праві проживання (перебування) в державі-члені.

Політика протекціоністського регулювання, Protective regulatory policy – урядова політика, спрямована на обмеження конкуренції з метою захисту споживачів від шкідливої або шахрайської діяльності приватних фірм.

Політика рівних можливостей, Equal treatment policy – система найму на роботу, яка забезпечує однакові шанси працевлаштування для чоловіків і жінок, людей різного віку, а також людей, котрі мають/не мають функціональні обмеження, тобто інвалідність.

Політика розподілу, Distributive policies – урядова політика з розподілу допомоги конкретним соціальним групам на адресній основі.

Політика стандартизації, Standardisation policy – політика ЄС спрямована на встановлення стандартів, вимог та умов виробництва промислової продукції, які впроваджуються органами стандартизації ЄС – Європейським комітетом стандартизації (European Committee for Standardization (CEN)), Європейським комітетом електротехнічної стандартизації (European Committee for Electrotechnical Standardization) та Європейським інститутом стандартів у телекомунікаційній галузі (European Telecommunications Standards Institute – ETSI). Вони розробляють і затверджують такі вимоги до продукції, які відповідають первісним вимогам гармонізації та задовольняють вимогам виробників, споживачів, органів влади й інших зацікавлених сторін. Усунення перешкод для руху товарів, пов'язаних з існуванням різних технічних норм і стандартів у державах-членах, забезпечується у Спільноті двома способами: 1) шляхом гармонізації національних стандартів через прийняття та імплементацію єдиних норм комунітарного права у цій сфері та 2) шляхом впровадження принципу взаємного визнання. Європейська Рада також ухвалила керівні принципи визнання сертифікатів і результатів випробувань продукції і ввела правила нагляду та перевірки належної лабораторної практики, затвердила порядок визначення ступеня відповідності первісним вимогам, створила Європейську організацію з питань сертифікації та випробувань (*European Organization for Testing and Certification – EOTC*) та Європейську організацію якості (*European Organization for Quality – EOQ*). Принцип взаємного визнання дає право країнам-імпортерам визнавати технічні вимоги,

²⁶³ 2007/162/EC, Euratom: Council Decision of 5 March 2007 establishing a Civil Protection Financial Instrument (Text with EEA relevance) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX.32007D0162:EN:NOT>

стандарти, правила, які діють у країнах Спільноти, результати випробувань у лабораторіях країн-експортерів, якщо останні дають відповідні гарантії.

Політика у галузі освіти та професійної підготовки, Education and training Policy – на ранніх етапах європейської інтеграції Спільнота не володіла жодними компетенціями у цій галузі й в основному зосереджувалась на зборі та аналізі інформації. В 1986 р. з початком роботи програми ERASMUS (нині частина програми Lifelong Learning) акценти перемістилися з обміну інформацією до обміну студентами. Інші заходи, як директива 1989 р., яка вимагала від держав членів визнавати дипломи та трирічні програми навчання як правило виявлялись доволі проблематичними. Хоча ERASMUS й визнавали як одну з найуспішніших ініціатив Європейської Спільноти, на практиці така висока оцінка набула реального змісту у 1992 р., коли був створений європейський єдиний ринок, а освіта офіційно визнана Маастрихтським договором як легітимна сфера відповідальності ЄС (ДЕСп Ст. 149 та Ст. 150). Перша з цих статей визначала як завдання Спільноти «сприяння розвитку якості освіти, заохочуючи співпрацю держав-членів та, в разі потреби, підтримуючи й доповнюючи їх дії, цілком поважаючи обов'язки держав-членів щодо змісту навчання та організації освітніх систем, а також їх культурне та мовне розмаїття». Друга визначала компетенцією Спільноти як здійснення політики професійного навчання, що підтримує та доповнює дії держав-членів, цілковито поважаючи обов'язки держав-членів щодо змісту та організації професійного навчання. У галузі освіти та професійної підготовки ЄС забезпечує: 1) багатонаціональну загальну та професійну освіту, молодіжне співробітництво; 2) обмін схемами та можливостями навчання за кордоном; 3) проекти інноваційного викладання та навчання; 4) структуру для вирішення таких всеосязних питань, як нові технології в освіті та міжнародне визнання дипломів про освіту; 5) мережі академічної та професійної експертизи; 6) основу для діалогу та консультування для здійснення порівняльних досліджень, бенчмаркінгу та вироблення освітньої політики. Досвід, накопичений за понад чверть століття, був акумульований і розвинутий в програмі SOCRATES, яка охоплювала всю галузь освіти і всі вікові категорії. Співробітництво між державами-членами з питань освітньої політики та професійної підготовки було започатковано наприкінці 90-х рр. минулого століття, особливо після Лісабонського самміту ЄС у березні 2000 р. На цьому самміті, у відповідь на виклики глобалізації та інформаційного суспільства, ЄС визначив нові стратегічні цілі Союзу до 2010 р., а саме: стати найбільш конкурентоспроможною і динамічною економікою світу, що розвивається на основі знань і здатна забезпечити сталий економічний розвиток, створити більше робочих місць та сприяти більшому соціальному згуртуванню. Болонська декларація від червня 1999 року закликала до досягнення більшої сумісності, порівнянності, конкурентноздатності та привабливості європейської вищої освіти для студентів та науковців Єв-

ропи та інших континентів у рамках створюваного Європейського простору вищої освіти. Звіт Європейської Комісії «Конкретні майбутні цілі систем освіти» від 31 січня 2001 р. став першим документом, який містив всебічний та послідовний підхід до національних освітніх політик у контексті Європейського Союзу. На основі пропозиції Комісії та за участю держав-членів, Рада ЄС 12 лютого 2001 р. прийняла «Доповідь щодо майбутніх цілей систем освіти», що стала першим документом, який визначав загальний підхід до згуртування національних освітніх політик в контексті ЄС на основі трьох цілей: 1) покращення якості систем загальної та професійної освіти; 2) розширення доступу кожного до безперервної освіти; 3) посилення відкритості європейських систем загальної та професійної освіти решті світу. У 2007 р. нова Програма ціложиттєвого навчання (Lifelong Learning Programme) на 2007-2013 об'єднала усі попередні ініціативи (Leonardo, Socrates, E-learning). Вона покликана здійснити важливий внесок у інноваційний розвиток Спільноти, заснований на економіці знань, у відповідності із цілями та завданнями Лісабонської стратегії. На сьогоднішній день в Європі налічується близько 4 тисяч вищих навчальних закладів. В європейських університетах працює понад 34% наукових працівників, хоча в державах-членах цей показник помітно варіюється (наприклад, в Німеччині – 26%, в Іспанії – 55%, Греції – понад 70%). Щорічно чисельність випускників університетів в ЄС дещо перевищує число випускників США. Однак чисельність наукових працівників в Європі менше ніж в інших розвинених державах. Це пояснюється тим, що в ЄС для випускників технічних університетів є мало вакансій в науково-дослідних структурах, особливо в приватному секторі.

Політика управління регуляторним середовищем, Regulatory management policy – означає особливу політику щодо регуляторного середовища, тобто політику, яка спрямована на вдосконалення якості регуляторних актів. Таку політику здійснюють відповідні структурні підрозділи. Одна із складових управління регуляторним середовищем, яка поряд з відповідними регуляторними структурами та інструментами, визначає урядову спроможність забезпечувати вдосконалення регуляторного середовища задля стабільного економічного зростання, соціального добробуту та захисту навколишнього середовища.

Політико-безпековий комітет (ПБК), Political and Security Committee (PSC) – (COPS у французькому скороченні) є постійним органом у галузі спільної зовнішньої та безпекової політики, зазначеним у Статті 25 Договору про ЄС. Він складається з політичних директорів міністерств закордонних справ держав-членів. У його область відповідальностей входять: здійснювати моніторинг міжнародної ситуації в галузях, котрі належать до сфери Спільної зовнішньої та безпекової політики; робити внесок у визначення напрямків політики; здійснювати моніторинг рішень Ради. Під відповідальність Ради,

Комітет здійснює політичний контроль та стратегічне управління операціями пов'язаними з врегулювання криз. Таким чином, Рада може надати йому повноваження приймати рішення по практичному управлінню кризою. Допомогу йому надає Політико-військова група (Politico-Military Group), Комітет цивільних аспектів управління кризою (Committee for Civilian Aspects of Crisis Management), Військовий комітет (Military Committee – MC) та Військовий штаб (Military Staff – MS). Після набрання чинності Амстердамського договору, на Гельсінській Європейській Раді у грудні 1999 року заснування Комітету було погоджене в принципі. Комітет спочатку був тимчасовим органом, але після засідання Європейської Ради у Ніцці (грудень 2000 року) став постійно діючим органом Ради.

Політична інтеграція, Political integration – процес часткової втрати національного суверенітету країнами, які в умовах сучасного глобалізованого світу відчують необхідність об'єднуватись у торговельні чи політичні блоки. Європейський інтеграційний процес, який був започаткований як ЗВТ та митний союз протягом кількох десятиліть еволюціонував в напрямку значної політичної інтеграції. Проте й сьогодні ЄС є далеким від створення єдиної держави чи забезпечення задовільного рівня загальноєвропейського демократичного порядку. Більша частина суверенітету зберігається на рівні урядів країн-членів. Разом з тим виникає певна ерозія національних демократій шляхом зменшення демократичної підзвітності на розширеному рівні прийняття політичних рішень.

Політична система, Political system – це цілісна, впорядкована сукупність взаємопов'язаних структур та процесів, підпорядкованих певним політичним, соціальним, правовим, ідеологічним, культурним нормам, історичним традиціям і засадам політичного режиму, які владно розподіляють певні блага та цінності в суспільстві. Виділяють такі основні елементи демократичної політичної системи: 1) Існує стабільна та чітко визначена група інститутів для колективного прийняття рішень і набір правил і норм, що управляють відносинами між цими інститутами та всередині них. 2) Громадяни та соціальні групи намагаються реалізувати свої прагнення та інтереси за допомогою політичної системи або безпосередньо, або використовуючи так звані посередницькі організації: групи інтересів, політичні партії, громадські організації тощо. 3) Колективні рішення в такій політичній системі мають суттєвий вплив на розподіл економічних ресурсів та розподіл соціальних та політичних благ у її межах. 4) Існує взаємодія та постійний зворотний зв'язок між входом (вимоги і підтримка) і виходом (політичні рішення та дії з їх реалізацією) політичної системи²⁶⁴.

²⁶⁴ Рудік О.М Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС.К:Міленіум 2009. с.14-15

Політична спільнота, Political community – соціальна група, яка характеризується визнанням спільних інтересів, певними засобами регулювання руйнівного насильства та інститутами вироблення та імплементації спільних рішень. В суспільстві може існувати багато спільнот, які частково збігаються (наприклад місто – регіон – нація).²⁶⁵

Політичний актор, Political actor – індивід або суспільна група, яка впливає на процес прийняття рішень в політичній системі. Як і в театрі, політичні актори «грають ролі» в політиці. Відносно політичного аналізу акторами є також держава, парламент, урядові агентства, високопоставлені виробники рішень, політична поведінка яких може бути описана, проаналізована, пояснена та прогнозована на всіх рівнях політичної системи.²⁶⁶

Політичний аналіз, Political analysis – намагання пояснити, чому з’являються специфічні моделі влади та впливу, як здобувається і втрачається влада і, нарешті, чому трапляються ті чи інші політичні події.²⁶⁷

Політичний доробок Спільноти, Acquis politique – 1) у вузькому розумінні це всі рішення та резолюції прийняті державами-членами у сфері зовнішньої політики; 2) у широкому розумінні це цілі та принципи, які покладені в основу діяльності ЄС.

Політичні пріоритети, Policy priorities – проблеми або питання порядку денного уряду, які класифіковані залежно від їх важливості або терміновості.²⁶⁸

Політичні рішення, Political decisions – діяльність окремої особи чи колективу відповідно уповноваженого урядового органу або інституції, щодо прийняття рішення розпочати певну програму дій (чи бездіяльності) з метою досягнення бажаних цілей.

Поліційна та судово співпраця в кримінальних справах, Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters – теперішня третя опора ЄС, яка до вступу в дію Ніццького договору носила назву *Правосуддя та внутрішні справи* (Justice and Home Affairs, ЖНА). Ніццький договір розширив застосування процедури голосування кваліфікованою більшістю у деяких аспектах співпраці з правосуддя та внутрішніх справ, які були перенесені до першої опори (компетенція Спільноти). Зараз третя опора концентрується на завданнях

²⁶⁵ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – с.35

²⁶⁶ Lexicon of terms and concepts in public administration, public policy and political science / Badger S., Bejzyk M., and others. – Kyiv: Osnovy Publishers, 1999. –р.316

²⁶⁷ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – с.35

²⁶⁸ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –р329.

щодо співпраці у галузі забезпечення правопорядку та боротьби з расизмом. Вона більшим чином, ніж інші опори, заснована на принципах міжкурядової співпраці, що означає наявність дуже обмеженого внеску та впливу з боку Комісії, Парламенту та Суду.

Положення про перегляд (акту) чи скасування, Sunsetting – це процес автоматичного припинення чи перегляду урядових актів, програм чи агентств після завершення визначеного періоду при відсутності рішення щодо його продовження.

Положення про тимчасове обмеження прав, Suspension clause – включене в Договір про Європейський Союз (стаття 7) Амстердамським договором. Відповідно до цього положення держава-член може бути тимчасово позбавлена деяких своїх прав (наприклад, права голосу в Раді міністрів) у разі неодноразового серйозного порушення принципів, на яких базується Союз (свобода, демократія, дотримання основних прав і свобод людини, верховенство права). При цьому відповідна держава не звільняється від своїх обов'язків. Ніццький договір доповнив цю процедуру механізмом запобігання. На подання Комісії, Європейського Парламенту або щонайменше, третини країн-членів, Рада ЄС може констатувати загрозу серйозного порушення головних принципів Союзу з боку держави-члена. Рішення ухвалюється за згоди Європейського Парламенту більшістю в чотири п'ятих голосів; воно містить відповідні рекомендації щодо поліпшення ситуації.

Помірно структуровані проблеми, Moderately structured problems – проблеми, які залучають до свого розв'язання одного або декількох виробників рішення, чії цінності відбивають консенсус щодо чітко класифікованих цілей; кількість альтернатив політики є обмеженою, а їх наслідки є невизначеними²⁶⁹.

Попередній висновок (преюдиціальне тлумачення), Preliminary ruling – процедура надання попереднього висновку Судом ЄС щодо тлумачення права Спільноти згідно ст. 234 Договору про ЄСп. Суть попереднього висновку полягає в тому, що національні судові органи держав-членів ЄС можуть звертатись до Суду ЄС з запитом надати роз'яснення (тлумачення) актів ЄС або винести відповідне рішення щодо їх законності (легітимності). Проте згідно з процедурою попереднього висновку Суд не може застосовувати права ЄС для вирішення даної ситуації чи для узгодження відмінних інтерпретацій щодо застосування національного права. Приймаючи попередній висновок щодо тлумачення чи визначення легітимності права Спільноти Суд робить все можливим, щоб допомогти розв'язати спір, але

²⁶⁹ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p184.

здійснення відповідних висновків та прийняття рішення на основі відповіді Суду ЄС, залишається прерогативою національних судових органів. Національні суди надсилають запит до Суду ЄС щодо роз'яснення актів ЄС або щодо їх законності. У вигляді судового рішення прийнятого у відповідності з національними процедурними правилами. Регістратор Суду ЄС після перекладу запиту на всі офіційні мови Спільноти надсилає повідомлення сторонам розгляду у національному суді, а також всім державам-членам та інституціям. Повідомлення також публікується в Офіційному журналі ЄС з зазначенням сторін слухання та суті розглядуваних питань. Сторони, держави-члени та інституції ЄС, мають два місяці для надання письмових зауважень Суду ЄС.

Порогова ціна, Threshold price – вхідна, мінімальна ціна, за якою можуть продаватися в Європейському Союзі імпортні сільськогосподарські продукти. Вона вища за інтервенційну ціну, тож заохочує економічних операторів купувати всередині Спільноти. Носить довідковий характер і у разі, якщо ціна на товари з третіх країн нижча цієї мінімально встановленої, то товари оподатковуються.

Порядок денний, Agenda – буквально термін означає «до виконання». Звичайно стосується порядку ведення засідання, але політики використовують його також у своєму жаргоні щоб виразити те, що хочуть досягнути.

Порядок денний 2000, Agenda 2000 – програма дій ЄС на період від 2000 до 2006 року, пов'язана з передусім питаннями розширення та реформування спільних політик.

Посадовці, що займаються регуляторною діяльністю, Regulators – персонал департаментів уряду та інших агентств, які відповідають за створення та застосування нормативних актів. Див *Управління регуляторним середовищем та Спроможність щодо управління регуляторним середовищем*

Посилена кваліфікована більшість, Reinforced qualified majority – коли Рада приймає рішення у сферах, що не вимагають Пропозицій Комісії (в галузях Спільної зовнішньої та безпекової політики або поліційної та судової співпраці у кримінальних справах) кваліфікована більшість повинна включати принаймні дві третіх голосів держав-членів. На Міжурядовій Конференції 1996 року, котра привела до прийняття Амстердамського договору, ідея посиленої кваліфікованої більшості була підтримана значною кількістю національних делегацій та Європейською Комісією. Ця пропозиція походила з побоювань, що у випадку подальшого дотримання вимоги однакості у розширеному Союзі це надто часто призводитиме до патових ситуацій. Однакості, таким чином, можна замінити у певних випадках зміцненою кваліфікованою більшістю, більшою ніж звичне

процентне співвідношення голосів, яке є переважно необхідне для головування більшістю. Проект Європейської Конституції та Лісабонський договір передбачають збільшення порогу для кваліфікованої більшості до 72% для усіх актів, крім актів, пропонованих Комісією або Міністром закордонних справ Союзу.

Послуги загального економічного інтересу, Services of general economic interest - до цих послуг відносяться телекомунікаційні послуги, послуги з газо- і електропостачання, транспортні та поштові послуги. ЄС надає особливого значення регулюванню процесів щодо послуг загального економічного інтересу. Спільна політика щодо лібералізації та регулювання цих секторів сфери послуг здійснюється на основі окремих нормативних актів. Серед них: шість директив (2002/21/ЄС, 2002/19/ЄС, 2002/20/ЄС, 2002/22/ЄС, 2002/77/ЄС, 2002/58/ЄС) та одне рішення щодо сфери телекомунікацій, Директива щодо електроенергії (2003/54/ЄС), газова директива (2003/55/ЄС), поштова директива (97/67/ЄС), Біла книга щодо послуг загального економічного інтересу (COM(2004)374), Повідомлення Комісії щодо державно-приватного партнерства, Біла книга «Європейська транспортна політика до 2010 р.: час приймати рішення». Важливе значення для розбудови єдиного ринку послуг відіграє на сучасному етапі Біла книга щодо послуг, які становлять спільний інтерес, прийнята Європейською Комісією у травні 2004 р. Вона передбачає ряд заходів, в тому числі прийняття директиви про послуги (директива Болкенштайна). Після довготривалого обговорення проекту директиви у Раді і Парламенті та внесення численних поправок 12 грудня 2006 р. Директива про послуги на внутрішньому ринку була врешті-решт прийнята, а її положення мають бути впроваджені у національні законодавства держав-членів до 28 грудня 2009 р²⁷⁰.

Постанова, Regulation – разом з рішенням і директивою є різновидом актів вторинного законодавства ЄС, одним з *правових інструментів ЄС*. Постанова є актом загального характеру, обов'язковим до виконання у всіх своїх складових частинах і має пряму дію в усіх державах-членах. Набуває сили закону в Європейському Союзі з моменту її видання. Дані ознаки постанови дозволяють їй відігравати роль механізму уніфікації права держав-членів. Рада може приймати постанови й інші нормативно-правові акти самостійно або спільно з Європейським Парламентом. Постанови, що видаються Комісією, відіграють допоміжну роль по відношенню до постанов Рад.

Постанова про торговельні бар'єри (перешкоди), Trade Barriers Regulation (TBR) – є інструментом, націленим на допомогу компаніям ЄС долати торговельні бар'єри, і таким чином, розгортати свою діяльність закордоном. TBR є

²⁷⁰ Larry Neal. The economics of Europe and the European Union. – Oxford University Press, 2007.p 158-171

спеціально розроблена для того, щоб усувати торговельні перешкоди у третій країнах; також вона займається нечесними практиками у сфері міжнародної торгівлі, котрі шкодять внутрішньому ринку ЄС. TBR була прийнята у грудні 1994 року (Постанова Ради № 3286/94)²⁷¹ і вступила в дію 1 січня 1995 року.²⁷²

Поширення пропозицій, відкритих для коментарів, Circulation of proposals for comment – означає процес, в рамках якого регуляторні пропозиції надаються для коментарів обраній групі експертів чи зацікавлених сторін.

Пояснювальна записка, Statement of Reasons – документ, що супроводжує нормативно-правовий акт або законопроект для пояснення його суті та міркувань, що лежать в його основі. Пояснювальні записки містять законодавчі пропозиції Комісії, думки Європейського парламенту та спільні позиції Ради ЄС.

Правила відповідності, Standard Rules (Standards&Rules) – сукупність норм на основі яких здійснюється тестування товару для підтвердження, що продукція відповідає визначеним стандартам чи вимогам технічних нормативних актів з підтвердженням відповідності тим технічним критеріям, які поширюються на неї.

Право ініціативи [Європейської Комісії], Right of initiative [of the European Commission] – аби мати змогу відігравати свою роль куратора установчих Договорів та захисника загальних інтересів ЄС, Комісії було надано право ініціативи, котре вповноважує її та вимагає від неї робити пропозиції щодо питань, які охоплюються Договорами, у випадках коли Договір безпосередньо цього вимагає або, якщо Комісія вважає це необхідним. Повноваження щодо Права ініціативи є виключними у стосунку до справ Спільноти, при чому принцип полягає в тому, що Рада приймає рішення тільки «після отримання пропозиції від Комісії» – з метою існування зрозумілої структури прийняття рішень для всіх ініціатив. Що стосується Спільної зовнішньої та безпекової політики, то як Комісія, так і держави-члени можуть висувати свої пропозиції. Натомість у стосунку до певних моментів у галузі поліційної та судової співпраці в кримінальних справах у Комісії немає таких прав. Рада та Європейський Парламент можуть також попросити Комісію висунути певну пропозицію, якщо вважають її необхідною. Відповідно, у кожній політиці Комісія визначає спільні інтереси учасників, обґрунтовує пропозиції та пропонує їх внесення, координує проекти за результатами одностайної згоди з боку держав-членів, проводить переговори із зацікавленими сторонами, а при необхідності, самостійно вносить поправки відповідно до знайденого компромісу. Пра-

²⁷¹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – с.35

²⁷² http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/tbr/index_en.htm

во ініціативи розглядається як основний елемент інституційної рівноваги Спільноти. Амстердамський договір розширив право Комісії на ініціативу на нові напрямки політики (охорони здоров'я та праці) та на питання, котрі стосуються вільного руху громадян та «третьої опору». У випадку «третьої опори» Комісія поділяє право на ініціативу з державами-членами.

Право на долучення, Opting in – право держави-члена ЄС, що обрала «неучасть» у тому чи іншому вимірі інтеграції, до нього приєднатися пізніше.

Право на неучасть, Opt out / Opting out – право держави-члена ЄС утримуватися від участі у певній сфері інтеграції (наприклад, у впровадженні єдиної валюти чи участі в Шенгенській зоні). Скориставшись правом на неучасть Британія й Данія не беруть участь у третьому етапі Економічного та монетарного союзу; Данія, крім того, не бере участі в оборонних заходах ЄС, а Британія та Ірландія в деяких положеннях Schengen *acquis*.

Право Спільноти, Community Law – у вузькому розумінні складається з засновницьких Договорів (первинне законодавство) та відповідних правових інструментів, які застосовуються Спільнотою з посиланням на Договори (вторинне законодавство – Постанови, Директиви тощо). Передбачалось що з прийняттям Конституції вона замінить існуючий набір засновницьких Договорів, а первинне право Спільноти складатиметься з Конституції та окремих Протоколів долучених до неї (наприклад – Хартії фундаментальних прав). В широкому розумінні «Право Спільноти» охоплює всі правила правового порядку Спільноти, включаючи загальні принципи права, прецедентне право Європейського суду, право, яке випливає із зовнішніх відносин Спільноти, а також додаткового права, яке вміщене в конвенціях та схожих угодах між державами-членами, що спрямовані на досягнення ефекту передбаченого у положеннях Договорів. Всі ці правові положення становлять частину *Правового доробку Спільноти* (Community *acquis*).

Правова держава, Rule of law (State of law, State of rights, Constitutional state, Rechtsstaat) – це організація влади, за якої відносини державних органів з об'єднаннями громадян та окремими людьми здійснюються тільки на основі норм права. Правова держава є формою організації громадянського суспільства.

Правова раціональність, Legal rationality – характеристика обґрунтованого вибору, який включає в себе порівняння альтернатив відповідно до їх правової узгодженості із встановленими правилами і прецедентами²⁷³.

²⁷³ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с.37

Правовий доробок Спільноти, *Acquis communautaire* – це сукупність актів законодавства, політичних документів та практики їх застосування, спільних прав і зобов'язань, обов'язкових до виконання в усіх країнах – членах ЄС, тобто весь обсяг права, існуючий на сьогодні в ЄС. Доробок знаходиться в основі процесу європейської інтеграції, постійно змінюється й узагальнюється та зобов'язує держави-члени імплементувати всі попередні та наступні правові акти, політичні документи, рішення Суду чи спільні заходи. *Правовий доробок Спільноти* охоплює: 1) зміст, принципи та політичні цілі договорів; 2) законодавство, ухвалене на виконання договорів та рішень Суду ЄС; 3) декларації та резолюції Союзу; 4) заходи в галузі спільної зовнішньої та безпекової політики; 5) заходи у сфері співпраці щодо кримінальних справ та поліційної співпраці; 6) міжнародні угоди, укладені Спільнотою, а також державами-членами між собою у сфері діяльності Союзу. Тобто *Правовий доробок Спільноти* фактично охоплює не лише право Спільноти у вузькому розумінні, але й акти прийняті в рамках другої та третьої опор, а також заходи спрямовані на досягнення спільних цілей, які закладені в договорах. Союз взяв на себе зобов'язання зберігати *Правовий доробок* в своїй цілісності та розвивати його далі. Країни-кандидати перед вступом до ЄС повинні прийняти «*acquis*» шляхом узгодження свого законодавства з законодавством ЄС. Відхилення від «*acquis*» дозволяються лише у виняткових обставинах та, як правило, є обмеженими в часі. При використанні в контексті розширення та вступу до ЄС нових країн-членів, цей термін позначає весь обсяг права Спільноти, яке повинна транспонувати та впровадити нова країна-член, включаючи: угоди; рішення, прийняті інституціями ЄС згідно з Договорами; прецедентне право Суду з початком процесу приєднання.

Правові інструменти Спільноти, *Community legal instruments* – це нормативно-правові засоби, якими, згідно з Договором про заснування Європейської Спільноти, можуть користуватися інституції Спільноти для виконання своїх обов'язків, дотримуючись принципу субсидіарності. Розрізняють такі види правових інструментів (актів вторинного законодавства ЄС): *Постанови (Regulations)*: їх повне й безпосереднє виконання є обов'язковим для всіх країн-членів; *Директиви (Directives)*: обов'язковим для країн-членів є досягнення визначених результатів; положення директиви треба впровадити в національне законодавство, проте існує свобода вибору форм і методів застосування; *Рішення (Decisions)*: є обов'язковими для тих, кому вони адресовані (державам-членам, комерційним підприємствам або ж окремим особам); *Рекомендації та висновки (Recommendations and Opinions)*: необов'язкові декларативні інструменти, які демонструють офіційну позицію інституції. На додаток до цих інструментів, які визначаються статтею 249 Договору про заснування Європейської Спільноти,

практика призвела до виникнення цілої серії унікальних (*sui generis*) правових інструментів таких як: *Міжінституційні угоди* (Interinstitutional agreements), *Резолюції* (Resolutions), *Висновки* (Conclusions), *Повідомлення* (Communications), *Зелені книги* (Green papers) та *Білі книги* (White papers). Окрім того в рамках другої та третьої опор існують спеціальні правові інструменти такі, як *Стратегії* (Strategies), *Спільні дії* (Joint Action) та *Спільні позиції* (Common positions) в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики, а також *Рішення* (Decisions), *Рамкові рішення* (Framework decisions) та *Конвенції* (Conventions) – в рамках третьої опори²⁷⁴ (детальніше див. за текстом у глосарії).

Правозастосування, Legal enforcement – процес контролю та забезпечення дотримання за виконання норм права ЄС органами влади держав-членів.

Правосуддя та внутрішні справи, Justice and Home Affairs-один з трьох «стовпів» ЄС, який був визначений *Маастрихтським договором* (розділ VI). Співпраця в галузі правосуддя та внутрішніх справ охоплює різні сфери «спільних інтересів» держав-членів, а саме: політику щодо надання притулку; правила перетину зовнішніх кордонів ЄС; імміграційну політику; боротьбу з наркотиками; боротьбу з міжнародним шахрайством; співпрацю органів правосуддя в цивільних та кримінальних справах; співпрацю митних служб; співпрацю правоохоронних органів. *Амстердамський договір пішов далі*: він поставив за головну мету в галузі правосуддя та внутрішніх справ створення зони свободи, безпеки та справедливості; певні ділянки були передані до повноважень Спільноти (до першого стовпа); водночас виникли нові галузі співпраці. *Ніццький договір* розширив застосування процедури голосування кваліфікованою більшістю у деяких аспектах співпраці з правосуддя та внутрішніх справ, з тих, що перейшли до Спільноти. Однак всі питання, що належать до третього стовпа, який зараз називається Поліційна та судова співпраця в кримінальних питаннях (Police and Judicial Co-operation in Criminal Matters – PJCC) як і раніше, потребують одностайного ухвалення рішень.

Президентство (Головування) в ЄС, Presidency of the Union – див. *Головування в ЄС*

Преференційна торгівля, Preferential trade – міжнародний торговельний режим, згідно з яким товарам, виробленим у певних країнах, надається преференційний доступ до ринків іншої країни (країн). ПТ передбачає, як правило, не повне скасування митних тарифів, а їх зниження. ЄС широко практикує ПТ з країнами, що розвиваються, впроваджуючи її в односторонньому порядку в рамках Загальної системи преференцій (ЗСП).

²⁷⁴ http://europa.eu/scadplus/glossary/community_legal_instruments_en.htm

Прецедентне право Європейського Суду, Case law of the ECJ – судові рішення Європейського Суду, який є судом найвищої інстанції ЄС щодо права Спільноти та забезпечує однакове й рівноправне трактування і застосування його положень серед усіх країн-членів ЄС, носять прецедентний характер та представляють собою важливий інструмент творення єдиного правового простору Спільноти. З метою здійснення своїх функцій Суд наділений юрисдикцією приймати судові рішення, які за своєю дією поділяються на декілька окремих категорій: 1) скасування постанови, рішення чи директиви інституції (Actions for annulment – Стаття 230 ЕЕС); 2) рішення щодо невиконання зобов'язань (Actions for failure to fulfil obligations стаття 226); 3) рішення щодо бездіяльності (Actions for failure to act – Стаття 232); 4) звернення щодо компенсації на основі неконтрактної відповідальності (Application for compensation based on non-contractual liability – Стаття 235&288); 5) апеляція щодо окремих пунктів права (Appeals on points of law – Стаття 225); 6) Посилання щодо попереднього рішення – трактування положень Права ЄСт для національних судів (References for a preliminary ruling – Стаття 234).

Прибуток, Income – 1) сума, яка становить різницю між доходом і витратами; 2) дохід, одержаний від якого-небудь роду діяльності, справи тощо; 3) вигода, користь; 4) дохід від торгівлі або перепродажу; бариш, зиск, приріст, збільшення.

Принцип de minimis, De minimis principle – принцип, що застосовується у світовій практиці регулювання міждержавної торгівлі чи конкуренції. Суть його полягає в тому, що певні дії (антиконкурентна угода між підприємствами, експорт товару тощо) не підпадають під заборону національного законодавства до тих пір, поки шкода, якої вони завдають, є мінімальною (не перевищує певних порогових показників). В ЄС суть de minimis полягає в тому, що антиконкурентна угода не підпадає під дію ст. 81 Договору про заснування Європейської Спільноти, якщо її вплив на торгівлю між країнами-членами є незначним. Для того щоб підприємства мали певні орієнтири щодо дозволених угод, Комісія приймає періодичні доповіді (поправки) про угоди невеликого масштабу, де зазначаються основні критерії мінімального фактичного впливу. Після поправок, прийнятих 2001 р., вважається, що угода не суттєво впливає на умови ринку, коли частка ринку, якою володіють підприємства, не перевищує 10% від загального обсягу ринку відповідних товарів чи послуг – для горизонтальних угод, та 15% – для вертикальних угод²⁷⁵. Проте цей виняток не стосується таких антиконкурентних угод як горизонтальні угоди про встановлення цін чи розподіл ринків, вертикальні угоди про фіксацію цін перепродажу чи

²⁷⁵ Шнирков О. І. Конкурентна політика Європейського Союзу: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – С. 45.

ексклюзивної територіальної сегментації. Такі угоди заборонені у будь-якому випадку. У справі *Volk v. Vervaecke* Суд ЄС зазначив, що товар, відносно якого укладено угоду, складає тільки від 0,2 до 0,5% виробництва Німеччини. Угода не потрапила під дію ст. 81 Договору, тому що вона мала незначний вплив на ринки через слабкість позицій сторін угоди. У іншій справі *Miller* Суд ЄС вирішив, що маючи 5%²⁷⁶ документально зафіксованого виробництва Німеччини, а у деяких секторах навіть більше, фірма не може розраховувати на визнання цих обсягів ринку незначними, а тому правило *de minimis* не може бути застосовано²⁷⁷.

Принцип взаємного визнання, Mutual recognition principle – принцип взаємного визнання технічних норм і процедур сертифікації продукції на міждержавному рівні. Суть його полягає в тому, що товари, які законно виготовляються на території однієї держави, не можуть бути заборонені для продажу на території іншої держави, навіть якщо вони виготовляються за технічними чи якісними характеристиками, що відрізняються від тих, які застосовуються до своїх власних товарів. Такий принцип впроваджується Європейською Комісією на внутрішньому ринку ЄС та у двосторонніх відносинах з розвинутими країнами (США, Японія). Вперше він був сформульований у рішенні Суду ЄС у справі *Cassis de Dijon* у 1979 р.²⁷⁸ і закріплений у Білій книзі «Завершення формування внутрішнього ринку і взаємне визнання»²⁷⁹. У 1999 р. він був детально роз'яснений у повідомленні Комісії²⁸⁰. Принцип взаємного визнання гарантує вільне пересування товарів (і послуг) без потреби гармонізації законодавства країн-членів. Єдиний дозволений виняток – якщо такий товар (чи послуга) несе чи може нести загрозу здоров'ю споживачів чи навколишньому середовищу.

Принцип вільного руху товарів в межах ЄС, Principle of free movement of goods – поряд зі свободою руху осіб, послуг і капіталу один з основоположних принципів функціонування внутрішнього ринку, який означає ліквідацію національних бар'єрів для переміщення товарів всередині ЄС. Він ліг в основу формування митного союзу, а в подальші роки формування та розвитку внутрішнього ринку ЄС вільній торгівлі товарами між державами-членами приділялась чи не найбільша увага. Правову основу вільного руху товарів в межах Спільноти формує Розділ I (ст. 23-31) Договору про засну-

²⁷⁶ До 2001 р. критерій становив 5 % для горизонтальних і 10 % для вертикальних угод.

²⁷⁷ Скордамалья В., Саніахметова Н. О., Мельник С. Б. Конкурентне право ЄС: Навч. посібник. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. – С. 63.

²⁷⁸ Case 120/78, *Cassis de Dijon*, [1979] ECR 649. Справа доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

²⁷⁹ White paper from the Commission to the European Council on the completion of the internal market and mutual recognition (Milan, June 28-29, 1985), COM(85)310 final.

²⁸⁰ Communication from the Commission «Mutual recognition in the context of the follow-up of the action plan for the single market» [COM(1999) 299 final – Not published in the Official Journal]. Повідомлення доступне за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

вання Спільноти та цілий ряд актів вторинного законодавства ЄС. Згідно з положеннями Договору та нормами прецедентного права ЄС²⁸¹ положення про вільний рух товарів у межах Спільноти застосовуються стосовно усіх видів руху товарів, зокрема: 1) щодо руху товарів, які переміщуються для продажу з однієї країни-члена в іншу, незалежно від країни їх походження; 2) щодо руху товарів, які переміщуються транзитом через одну державу-член в іншу або за межі Спільноти; 3) щодо реімпорту товарів; 4) щодо паралельного імпорту; 5) щодо переміщення товарів особами. В основу виконання принципу вільного руху товарів в межах ЄС лягли *три ключові умови*: 1) ліквідація митних і рівнозначних їм зборів між країнами-членами; 2) усунення кількісних і рівнозначних їм обмежень у взаємній торгівлі держав-членів та 3) прийняття певних заходів у сфері непрямого оподаткування, що впливає на товарообіг усередині Спільноти.

Принцип екстериторіальності європейської політики конкуренції, Extraterritoriality of European competition policy – полягає в тому, що європейські правила конкуренції застосовуються до всіх підприємств, дії яких стосуються єдиного ринку Спільноти, незалежно від того, засновані вони в державі-члені чи ні.

Принцип запобігання, Precautionary principle – формулювання загальної ідеї та методів застосування принципу запобігання (шкоді) містяться в зверненні Європейської Комісії, ухваленому 2 лютого 2000 року. Цей текст доповнює Білу книгу про безпеку харчових продуктів (січень 2000 року) та Картагенський протокол про біологічну безпеку, узгоджений у Монреалі в лютому 2000 року. Комісія визначила особливі випадки, коли необхідно діяти за цим принципом: в разі неповноти, непоказовості або ненадійності наукових даних; якщо попередні наукові оцінки свідчать про можливий шкідливий вплив на людей, тварин, рослин або довкілля.

Принципи кращого регулювання, Principles of better regulation – охоплюють принципи, які використовуються під час створення актів, до них відносяться необхідність, прозорість, пропорційність та доступність.

Принцип лояльності, Loyalty principle – принцип застосування державами-членами ЄС норм загального характеру відповідно до завдань установчих Договорів. Нормативне обґрунтування цього принципу міститься у ст. 10 Договору про ЄСп, де йдеться про те, що держави здійснюють всі необхідні заходи як загального, так і конкретного характеру для виконання зобов'язань згідно з Договором.

²⁸¹ Case 266/81, SIOT v. Ministry of Finance [1982] ECR 2365; Case 362/88, GB-Inno-BM v. Confederation du Commerce Luxembourgeois [1990] ECR I-667; Case 215/87, Schumacher v. Hauptzollamt Frankfurt Am Main [1988] ECRI-2587. Справи доступні за вказаними реквізитами через пошукову систему веб-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

Принцип недискримінації (COT), Non-Discrimination principle (WTO) – один з наріжних принципів COT, який походить від міжнародного звичаєвого права й включає два компоненти – правило *Режиму найбільшого сприяння, (PHC) Most-favoured-nation principle (MFN)* та *Політику національного ставлення (COT), National treatment policy*. Цей принцип присутній у всіх трьох основних угодах COT (GATT, GATS and TRIPS)²⁸², хоча природа масштаб його застосування суттєво відрізняється у відповідності до сфери його застосування. Згідно із правилом PHC країна-член COT не може встановлювати дискримінаційні умови торгівлі з іншими членами, тобто прийняття національних заходів регулювання зовнішньої торгівлі повинне однаковою мірою стосуватись усіх країн-членів COT, й якщо одна країна надає іншій країні будь-які переваги стосовно будь-якого товару, то вона повинна одразу ж і безумовно надати такі ж переваги аналогічним товарам інших країн. Політика національного ставлення означає однакове ставлення до товарів місцевого виробництва та імпортованих товарів, після того як останні ввійшли на її ринки. Була запроваджена COT для боротьби з нетарифними бар'єрами торгівлі (тобто технічними та безпековими стандартами, які можуть застосовуватись для дискримінації імпортованих товарів).²⁸³

Принцип недискримінації, Non-discrimination principle – гарантує однакове ставлення до людей, незалежно від їхньої національності, статі, расової належності чи етнічного походження, релігії або вірувань, фізичних вад, віку чи сексуальної орієнтації. Стаття 12 Договору про заснування Європейської Спільноти (колишня стаття 6) оголошує поза законом будь-яку дискримінацію за національністю. Згідно з Амстердамським договором в Договорі про заснування Європейської Спільноти з'явилась нова 13-а стаття, спрямована на зміцнення принципу недискримінації та поширення його на інші перелічені вище випадки. Лісабонський договір, поряд із обмеженням прав за національністю, в явному вигляді забороняє дискримінацію «за статтю, расою, кольором, етнічним або соціальним походженням, генетичними властивостями, мовою, релігією чи віруваннями, політичними або іншими поглядами, приналежністю до національної меншини, власністю, народженням, неспроможністю, віком або сексуальною орієнтацією».

Принцип переваги Спільноти, Community preference principle – один з принципів функціонування Єдиного ринку Спільноти, згідно з яким перевага надається внутрішнім товарам та факторам виробництва Спільноти. Цей принцип підкреслює захист та переваги, якими користуються ви-

²⁸² Principles of the WTO trading system. http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

²⁸³ В. Hoekman, The WTO: Functions and Basic Principles

роби та фактори виробництва Спільноти, над імпортованими завдяки єдиному митному тарифу, захисним торговельним інструментам, змінним імпортним тарифам, експортним відшкодуванням та застосуванню принципу свободи руху в межах Спільноти. Особливо часто застосовується у прецедентному праві Європейського суду в справах щодо Спільної сільськогосподарської політики.

Принцип пропорційності, Principle of proportionality – у праві ЄС принцип пропорційності: домірність цілей ЄС юридичним засобам їх досягнення.

Принцип ринкової єдності, Principle of single prices – принцип функціонування спільної сільськогосподарської політики прийнятий на конференції у Стреса (Stresa) в 1958, передбачає вільне, без будь-яких обмежень, пересування товарів на ринку ЄС та однакові (спільні) ціни на них.

Принцип субсидіарності, Principle of subsidiarity – 1) Принцип, згідно з яким розподіл повноважень між різними рівнями влади (суб'єктами влади) здійснюється таким чином, що найнижчий рівень влади отримує такі повноваження, які наступний за ним рівень влади не може здійснити ефективно. 2) У праві Європейського Союзу – один з основоположних принципів реалізації компетенції, визначений в статті 5 Договору про заснування Європейської Спільноти, згідно з яким ЄС не здійснюватиме жодних заходів (за винятком сфер виключної компетенції Спільноти), окрім випадків коли такі заходи будуть більш ефективними ніж заходи, що можуть бути здійснені на національному, регіональному чи місцевому рівні. Спрямований на забезпечення того, що управлінські рішення приймаються, наскільки це можливо, на тому рівні, який є найближчим до потреб громадян та вимагає постійної аргументації, що діяльність Спільноти є виправданою з огляду на існуючі можливості на національному, регіональному чи місцевому рівнях; Амстердамський договір додав до Договору про заснування Європейської Спільноти Протокол про застосування принципів субсидіарності та пропорційності, де викладені керівні настанови щодо субсидіарності. 3) Принцип соціального вчення католицької Церкви, згідно з яким індивіду має належати первинне право і можливість вирішення власних проблем, а громада, суспільство і держава повинні долучатися до вирішення індивідуальних проблем тоді, коли людина самостійно їх не спроможна вирішити і лише в тій частині, в якій це необхідно.

Принцип фінансової солідарності, Principle of financial solidarity – принцип функціонування спільної сільськогосподарської політики прийнятий на конференції у Стреса (Stresa) в 1958, означає, що відповідальність за фінансові наслідки спільної сільськогосподарської політики несуть всі країни-члени

Принципи права ЄС, EU legal principles – нормативні положення загальною характеру, які впливають на розвиток права ЄС та обов'язкові для вико-

нання. Право ЄС є унікальною правовою системою, яка функціонує поряд з правом країн-членів ЄС. Унікальність правової системи ЄС витікає з того, що ЄС не є федеральною урядовою системою, але й разом з тим не може бути класифікованою, як міжурядова міжнародна організація. Правова система ЄС являє собою новий тип правового порядку у сфері міжнародного права, який існує задля забезпечення спільних соціальних та економічних переваг для держав-членів ЄС. Інколи її класифікують, як наднаціональне право (supranational law). Правова система ЄС базується на кількох основоположних принципах права ЄС, які зазвичай розділяють на: 1) Принцип захисту основних прав людини й принципи міжнародного права; 2) Принципи, що впливають із правової системи Спільноти; 3) Системні принципи, які окреслюють конституційну структуру Спільноти (Розділ 10 ЕС). Ці принципи є визначальними для забезпечення судочинства та розвитку прецедентного права ЄС на основі рішень Європейського суду та національних судів країн-членів.

Класифікація принципів права ЄС

Групи принципів	Конкретні принципи та їх суть
Принцип захисту основних прав людини й принципи міжнародного права	<ul style="list-style-type: none"> • індивідуальні права, що стосуються захисту особистого й сімейного життя, житла та кореспонденції, релігійних свобод; • права, пов'язані з економічним і соціальним життям: • право приватної власності; • право вільного здійснення економічної діяльності; • захист комерційної таємниці; • право на участь у профспілках • права, пов'язані зі свободою слова; • принципи, що стосуються підтримання міжнародного миру та безпеки: • незастосування сили або погрози силою в міжнародних відносинах; • мирне врегулювання спорів; • непорушність державних кордонів; • територіальна цілісність держав. • принципи, пов'язані з міжнародним співробітництвом держав: • загальне поважання прав людини й основних свобод; • рівноправність і права народів розпоряджатися своєю долею; • суверенність рівності держав; • співробітництво держав; • сумлінне виконання зобов'язань з міжнародного права.

Групи принципів	Конкретні принципи та їх суть
Принципи, що впливають із правової Спільноти	<ul style="list-style-type: none"> • принцип судового захисту; • повага до наданих прав; • передбачуваність і чіткість чинних норм; • оприлюднення актів; • незворотність дії; • законна довіра; • добрі наміри. • принципи, пов'язані з правом на ефективний судовий захист і правом на неупереджений процес; • принцип пропорційності; • принцип прозорості; • принцип правової передбачуваності; • принцип захисту правових очікувань; • процесуальні принципи; • принципи належного управління й безперервності державних та інших послуг: відкритість, участь, відповідальність, ефективність та узгодженість
Структурні принципи	<ul style="list-style-type: none"> • принцип верховенства права Спільноти; • принцип прямого права (прямої дії та прямого застосування); • принцип надання компетенцій; • принцип субсидіарності; • принцип ефективності; • обов'язок щодо співпраці.

Притулок, Asylum – це форма захисту, що надається державою на своїй території, на основі принципу невислання та визнаних на міжнародному та національному рівнях прав біженців. Притулок надається особі, яку не може захистити країна походження та/або перебування, особливо якщо вона може стати жертвою переслідування за ознакою раси, віросповідання, національності, політичних переконань та приналежності до певної соціальної групи.

Проблема, Issue (Problem) – термін, що вживається в аналізі політики й позначає питання порядку денного політики навколо якого в суспільстві точиться дискусія або стосовно якого існує розбіжність в думках, яка характеризується невідповідністю (розходженням) між бажаним та реальним станом справ або станом незадоволеної потреби²⁸⁴.

²⁸⁴ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с.38

Проблема політики, Policy problem – умова або ситуація, що породжує серед людей потреби або невдоволення, для задоволення або подолання яких необхідні дії уряду²⁸⁵.

Проблемна ситуація, Problem situation – комплекс зовнішніх умов, після появи яких спостерігається зростання невдоволеності, тривоги та усвідомлення того, що щось негаразд²⁸⁶.

Провадження щодо порушення, Infringement proceeding – провадження проти держави-члена ЄС, що не виконує зобов'язань, передбачених положеннями *acquis communautaire*.

Провідний центр, Centre of excellence – інституція/установа (як правило, освітня чи дослідницька) із найвищими стандартами та досягненнями в певній сфері.

Програма заходів (дій) Європейської Спільноти, European Community Action (Programme/Scheme) – оперативна програма або набір заходів в певній сфері Спільноти, що фінансується або спів-фінансується з бюджету Спільноти та здійснюється на основі певної рамкової програми. Наприклад, освітні програми дій (Comenius, Erasmus, Gruntvig, Leonardo da Vinci, Jean Monnet) здійснюються в рамках загальної програми фінансування розвитку освіти та професійного навчання на період 2007-2013 «Програма ціложиттєвого навчання» (Lifelong learning programme). Додатково див. *Програми Європейського Союзу*.

Програма «АРГО», ARGO Programme – Європейська оперативна програма співпраці у сфері контролю за зовнішніми кордонами, з питань віз, надання притулку та імміграції, яка діяла у період з 1 січня 2002 по 31 грудня 2006 р., між державами членами ЄС. Вона частково замінила попередню програму Одиссей, що припинила своє існування у 2002 р. Основні зусилля програми спрямовувались на: 1) сприяння співпраці між національними урядами у запровадженні регулювань та правил Спільноти; 2) сприяти однорідності у застосуванні норм права Спільноти; 3) допомагати зміцненню ефективності та відкритості у діяльності національних урядів. Основні заходи спрямовувались на: навчання та обмін персоналу; створення спільних міжурядових операційних центрів та команд; дослідження та конференції; співпрацю з третіми країнами. Всі заходи АРГО здійснювались на умовах спів-фінансування (максимум 60-80% з бюджету Спільноти). На період 2007-2013 фінансування адміністративної співпраці у цих напрямках здійснюватиметься на основі Рамкової програми з солідарності та управління міграційними потоками (Framework Programme on Solidarity and Management of Migration Flows),

²⁸⁵ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –р.323

²⁸⁶ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –р.185

яка складається з чотирьох окремих фондів: Європейський фонд біженців (European Refugee Fund), Фонд для інтеграції громадян третіх країн (Fund for the Integration of Third-country Nationals), Фонд повернення (Return Fund) та Фонд зовнішніх кордонів (External Borders Fund)²⁸⁷.

Програма Галілео, Galileo Programme – Спільна ініціатива ЄС та Європейського космічного агентства щодо створення першої глобальної супутникової навігаційної системи. Роль Європейської комісії у програмі зводиться до вирішення політичних та стратегічних завдань програми, у тому разі як Європейське космічне агентство відповідає за технічні питання, розвиток та впровадження програми. Програма передбачає наземний менеджмент та контроль за роботою 30 орбітальних супутників, розташованих на висоті близько 24 тис. км. Починаючи з 2010 р., буде вирішувати транспортні проблеми через надання інформації про позиціонування транспорту, передбачає залучення комерційних операторів. Для подальшої реалізації програми Галілео планувалась фінансова підтримка у 1,005 млрд. євро на 2007–2013 рр. при загальній сумі у 3,375 млрд. євро, але у межах Сьомої рамкової програми додатково виділено 2,4 млрд. євро²⁸⁸. За оцінками фахівців, впровадження програми Галілео дозволить створити додатково понад 150 тис висококваліфікованих робочих місць, отримувати прибуток у розмірі 10 млрд. євро щорічно. По ефективності впровадження проект порівнюють з комп'ютерним ринком 20 років тому або з недавнім запровадженням Інтернет-технологій.

Програма «Дафна», DAPHNE Programme – 20 червня 2007 року Європейський Парламент прийняв Рішення № 779/2007/ЄС, котрим, на період 2007-2013, започатковувалася специфічна програма запобігання й боротьби з насильством проти дітей, молоді та жінок, а також захисту груп ризику (Програма Дафна III) у рамках Загальної програми «Фундаментальні права та справедливість».²⁸⁹

Програма дій Європейської Спільноти зі студентської мобільності («Еразм»), European Community Action Scheme for the Mobility of University Students (ERASMUS) – також відома під назвою *План дії для збільшення Мобільності Студентів у Європейському Регіоні (European Region Action Scheme for the Mobility of University Students)*, була заснована в 1987 році й формує

²⁸⁷ ARGO -external borders, asylum, visas and immigration http://ec.europa.eu/justice_home/funding/2004_2007/argo/funding_argo_en.htm

²⁸⁸ Revision of the EU financial framework 2007-2013 to finance Galileo and EIT: no increase of the overall budgetary ceiling is required. – Режим доступу: <http://www.comspacewatch.com/news/viewpr.html?pid=23566>

²⁸⁹ Decision No 779/2007/EC of 20 June 2007 of the European Parliament and of the Council establishing, for the period 2007-2013, a specific programme to prevent and combat violence against children, young people and women and to protect victims and groups at risk (Daphne III programme). OJ L 173 of 3 July 2007.

більшу частину Програми ціложиттєвого навчання 2007–2013 (Lifelong Learning Programme) Європейського Союзу. Вона є робочою структурою для ініціатив Європейської Комісії у сфері вищої освіти. Метою Програми ERASMUS є заохочувати та підтримувати академічну мобільність студентів та викладачів вищих навчальних закладів з Європейського Союзу, країн Європейського економічного простору, а саме Ісландії, Ліхтенштейну та Норвегії, а також країн-кандидатів, таких як Хорватія, Македонія чи Туреччина.

Програма допомоги Спільноти країнам Центральної та Східної Європи (PHARE), Programme of Community Aid to the Countries of Central and Eastern Europe – була основним механізмом перед-вступної допомоги країнам-кандидатам Центральної та Східної Європи. Основною метою цієї програми була їхня підтримка у процесі прийняття та впровадження *acquis* та підготовки їх до управління Структурними Фондами. З огляду на це, вона зосереджується на двох пріоритетах: розбудові інституцій та фінансуванні інвестицій. Запущена в дію у 1989 році з метою підтримки реконструкції економік Польщі та Угорщини, програма PHARE поступово була розширена та включила в себе всі країни Центральної та Східної Європи. З 1994 року, завдання PHARE були адаптовані відповідно до пріоритетів та потреб кожної країни-кандидата. У період 2000-2006, програма PHARE мала бюджет понад 10 мільярдів ЄВРО (приблизно 1,56 мільярда Євро на рік). Ще дві програми були впроваджені у 2000 році: програма ISPA для транспорту і навколишнього середовища та SAPARD для сільського господарства. Протягом 2007-2013, інструмент передвступної допомоги (Instrument for Pre-accession Assistance – IPA) являється єдиним фінансовим інструментом для країн-кандидатів ЄС, замінивши усі існуючі форми передвступної допомоги, включно з програмою PHARE.

Програма Марко Поло, Marco Polo Programme – сприяє розвитку модульних перевезень, спільних навчальних заходів, які покращують співпрацю та оптимізують методи роботи й процедури серед учасників вантажно-транспортного ланцюга, інноваційні технології щодо подолання структурних бар'єрів на вантажному транспортному ринку. Із загальним бюджетом на 2003–2006 рр. у 75 млн. євро підтримувала²⁹⁰: 1) розвиток альтернативних автомобільному видів транспорту, надання нових видів транспортних послуг; 2) інноваційні заходи з метою подолання структурних бар'єрів на ринку перевезень; 3) проекти у питаннях співробітництва та обміну ноу-хау між партнерами задля вирішення питань охорони навколишнього середовища. Другий етап програми (Програма Марко Поло II), запропонований 15 липня 2004 р., передбачав також створення нових морських маршрутів, транспортних розв'язок із бюджетом у 400 млн євро на 2007–2013 рр.

²⁹⁰ Програма Марко Поло. – Режим доступу: <http://www.delrus.cec.eu.int/em/52/eu03s48.htm>

Програма підтримки зусиль з покращення врядування та менеджменту (СІГМА), Support for Improvement in Governance and Management (SIGMA) – заснована в 1992 році спільна ініціатива Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) і Європейського Союзу (ЄС), яка надає консультативні поради урядам країн з перехідною економікою щодо вдосконалення управління. Загальне управління та фінансування надається Європейською Комісією. Складається з двох окремих підрозділів – один з них здійснює консультації та надає допомогу новим країнам-членам у Центрально-східній Європі, зосереджуючи основну увагу на зміцненні їхніх можливостей в сфері творення політики, а також щодо фінансового контролю, зовнішнього аудиту, розвитку державної служби та доповнення до твінінгових програм ЄС. Другий підрозділ працює з країнами Західних Балкан задля модернізації та зміцнення публічних інституцій, зосереджуючи основну увагу на бюджетуванні, казначействі та оподаткуванні, фінансовому контролі та аудиті, а також на адміністративній реформі та реформі державної служби.

Програма повного охоплення, Full-Coverage Programme – державна програма, що слугує кожному, хто задовольняє вимогам прийнятності. Програмами повного охоплення є програми медичного догляду, соціального захисту та державної освіти ²⁹¹.

Програма розвитку ООН (ПРООН), United Nations Development Programme (UNDP) – організація та глобальна мережа з розвитку, котра спонукає до змін та надає країнам, що розвиваються, доступ до знань, досвіду та ресурсів з метою допомоги у побудові кращого життя. Має філії у 166 країнах та працює з ними у пошуках їхніх власних рішень для глобальних викликів та проблем, які стосуються національного розвитку. У міру розвитку місцевих потужностей, країни запозичують досвід співробітників та представників ПРООН та широкого кола залучених партнерів. У 2005 р. лідери найбільших держав світу пообіцяли досягнути Цілей розвитку тисячоліття (Millennium Development Goals), включно з всеохоплюючою ціллю зменшення рівня бідності наполовину до 2015 року. Мережа ПРООН об'єднує та координує глобальні та національні зусилля з метою досягнення цих цілей. В центрі зусиль ПРООН є допомога країнам вибудовувати та ділитися рішеннями у наступних сферах та напрямках: Демократичне врядування (Democratic Governance), Зменшення бідності (Poverty Reduction), Запобігання кризам та посткризового відновлення (Crisis Prevention and Recovery), Навколишнього середовища та енергетики (Environment and Energy), ВІЛ/СНІД.

Програма технічної допомоги країнам СНД та Монголії (ТАСІС), Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States TACIS – програма іно-

²⁹¹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. с.38

земного та технічного сприяння, впроваджена в дію Європейською Комісією з метою підтримки членів Співдружності Незалежних Держав (а також Монголії), у їхньому переході до демократичної ринково-зорієнтованої економіки. Програма TACIS є підпрограмою в рамках EuropeAid. З фінансової перспективи ЄС на 2007-2013 роки, програма Taxis була замінена для країн Європейської Політики Сусідства (European Neighbourhood Policy) та Росії на Європейський Інструмент сусідства та партнерства (European Neighbourhood and Partnership Instrument). Щоправда, проекти Taxis, заплановані від 2006 року і надалі залишатимуться в дії до кінця десятиліття.

Програма «Фальконе», «Falcone» Programme – Європейська програма співпраці у боротьбі проти організованої злочинності.

Програма ціложиттєвого навчання 2007-2013, Lifelong Learning Programme 2007-2013 – нова програма започаткована в рамках Фінансової перспективи 2007-2013, яка покликана здійснити важливий внесок у інноваційний розвиток Спільноти, заснований на економіці знань, у відповідності із цілями та завданнями Лісабонської стратегії. Підтримуючи та доповнюючи дії держав-членів, вона має за мету стимулювати обмін, співпрацю та мобільність між освітніми та навчальними закладами в межах Спільноти задля опанування світових зразків якісної освіти.²⁹² Програма робить суттєвий внесок у розбудову економіки знань Спільноти, побудованої на принципах стабільного економічного розвитку, зростання зайнятості й покращання її якості та міцнішої соціальної згуртованості. Впровадження програми повинно забезпечити послідовність та доповнюваність у стосунку до робочої Програми з освіти та професійної підготовки 2010 (Education and Training 2010 Work Programme); у стосунку до інтегрованих дороговказів щодо сталого розвитку на засадах партнерства; а також у стосунку до інших напрямків політик, таких як пріоритети в галузі культури, молодіжної політики та підприємництва. Європейський центр з розвитку професійного навчання (ЦЕДЕФОП) (European Centre for the Development of Vocational Training – Cedefop), Європейська освітня фундація (European Training Foundation – ETF) та Дорадчий комітет з питань професійного навчання (Advisory Committee on Vocational Training) можуть бути задіяні у виконання програми залежно від їхніх відповідних сфер компетентності. З метою досягнення цих цілей, програма підтримує наступні дії: мобільність осіб у ціложиттєвому навчанні; двосторонні та багатосторонні партнерства; односторонні, національні або багатонаціональні проекти, включно з тими, які розроблені з метою просування якості в освітній та навчальній системах через транснаціональну передачу інновацій; багатосторонні мережі; дослідження та аналіз політик і систем у галузі ціложиттєвого навчання; операційні гранти, спрямовані на покриття певних операційних та адміністративних витрат, що їх несуть інституції чи асоціації; супутні заходи націлені

²⁹² Decision No 1720/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning

на підтримку цілей програми; організація подій (семінари, колоквиуми, наради) з метою полегшення впровадження програми; дії спрямовані на інформацію, публікацію та поширення, з метою збільшення поінформованості про програму, а також моніторинг та оцінка програми. Програма дій поділена на шість підпрограм, чотири з яких є секторальними: 1) *Коменіус (Comenius)* – Програма поширюється на дошкільну та повну шкільну освіту та інституції та організації, котрі надають такі освітні послуги. 2) Програма *Еразмус (Erasmus)* поширюється на вищу та професійну освіту й підготовку на рівні після-шкільної освіти, незалежно від тривалості курсу навчання чи кваліфікації, включно з докторантурою. На відміну від попередніх років, професійна освіта та підготовка на після-шкільному рівні тепер здійснюється в рамках програми Еразмус/Erasmus, а не Леонардо да Вінчі/Leonardo da Vinci. 3) *Леонардо да Вінчі (Leonardo da Vinci)* охоплює професійне навчання та підготовку на інших рівнях, крім рівня після-шкільної освіти. 4) *Грундтвіг (Grundtvig)*. Програма Грундтвіг/Grundtvig поширюється на всі форми освіти дорослих. 5) *Горизонтальна програма (transversal programme)* в основному звертається до тих видів діяльності, які виходять за рамки секторальних програм: політичної співпраці та інновацій; просування вивчення мов; розвиток інноваційного контенту на базі інформаційних та комунікаційних технологій, послуг, тренінгів та практик; поширення та використання результатів дій, підтримуваних даною програмою або іншими програмами; та обмін досвідом. 6) *Програма Жана Моне (Jean Monnet Programme)* націлена на конкретні завдання європейської інтеграції в академічному світі та підтримку, що її потребують інституції й асоціації, котрі є активними в освітньо-підготовчій сфері в галузі європейських студій. Усі програми є структуровані схожим чином та спрямовані на навчальні й педагогічні потреби індивідуальних учасників, а також потреби інституцій та організацій, котрі надають або полегшують освіту й підготовку у відповідному секторі. Виконувані в рамках програм дії передбачають мобільність, опанування мов Спільноти та освоєння нових технологій.

Програма INTERACT II, INTERACT II Programme – надає послуги та інструменти для управління програм співпраці, що фінансуються Європейським фондом регіонального розвитку.

Програма PACT, Pilot Action Combined Transport Programme – із загальним бюджетом у 53 млн. євро була спрямована на вирішення питань збалансування транспортних перевезень між різними видами транспорту. Регулювання конкуренції між видами транспорту та «інтермодальність» перевезень протягом 1992–2001 рр. дозволили започаткувати понад 170 проектів і відкрити нові лінії перевезень, наприклад, «залізниця – море» між Швецією та Італією, також між Іспанією та Німеччиною, «залізниця – повітряні перевезення» між аеропортами Мілану та Амстердаму, морського сполучення між Ла-Рошеллем – Гавром і Роттердамом, баржевого між Лелем та Роттердамом. На продовження програми PACT, починаючи з липня 2003 р., реалізується програма Марко Поло.

Програма URBACT II, URBACT II Programme – об’єднує зацікавлених сторін місцевого та регіонального рівня для обміну досвідом та передачею знань з питань політики управління міських територіями.

Програми Європейського Союзу, EU Programmes – рамкові програми діяльності в певній сфері Спільноти, що створюються Європейським Союзом задля підтримки процесу правової або технічної гармонізації, а також забезпечення мобільності досвіду, знань, навичок і спільних науково-дослідницьких розробок задля сприяння процесу подальшої інтеграції та перетворення ЄС на найбільш конкурентоспроможну інноваційну економіку світу. Програми відрізняються за формою, змістом і видами діяльності. Упродовж останніх років ЄС розробив цілу серію нових програм, які реалізовуватимуться в рамках фінансової перспективи 2007–2013 років²⁹³:

- Сьома дослідницька рамкова програма, Seventh Research Framework Programme;
- Транс-європейські мережі для транспорту та енергетики, Trans-European Networks for Transport and Energy;
- Галілео: всесвітня супутникова радіонавігація для цивільних цілей, Galileo: Worldwide satellite radio-navigation for civilian use;
- Ядерна безпека, Nuclear safety;
- Безперервне навчання, Lifelong learning;
- Розвиток села та добровільні модуляції, Rural Development and Voluntary modulation;
- Життя+: Боротьба зі зміною клімату та зменшення біорізноманіття Європи, Life+: Combating climate change and decline in Europe’s biodiversity;
- Пристосування до спільного ринку рибних продуктів, Adjustments to the common market of fisheries products;
- Рамкової програми з солідарності та управління міграційними потоками, Framework Programme on Solidarity and Management of Migration Flows (Європейський фонд біженців [European Refugee Fund], Фонд для інтеграції громадян третіх країн [Fund for the Integration of Third-country Nationals], Фонд повернення [Return Fund] та Фонд зовнішніх кордонів [External Borders Fund].)
- Дафне 3: боротьба з насильством, Daphne III: combating violence;
- Запобігання наркотикам та інформація, Drugs prevention and information;
- Громадське здоров’я, Public health;
- Захист споживачів, Consumer protection;

²⁹³ Див. Q&A on the legislative package of EU programmes for the financial programming period 2007-2013. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/213&form at=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>

- Молодь в дії, Youth In Action;
- Спільнотова програма статистики, Community Statistical Programme
- Інтероперабельні послуги електронного уряду, Interoperable eGovernment Services (IDABC)
- Європейський інструмент сусідства й партнерства (ЄІСП) European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI);
- Інструмент з економічної та розвиткової співпраці, Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument (DCECI);
- Інструмент передвступної допомоги, Instrument for Pre-Accession (IPA);
- Інструмент для стабільності, Instrument for Stability (IFS);

Програми діють у рамках пріоритетів ЄС, а саме – 1) розвиток конкурентноздатності задля сталого економічного розвитку та створення робочих місць; 2) Збереження та управління натуральними ресурсами; 3) Свобода, безпека та правосуддя; 4) Громадянство; 5) Зростання ролі ЄС у світі. Більшість програм Спільноти реалізують свої пріоритети через окремі проекти. Участь третіх країн у програмах ЄС можлива, якщо це передбачено документами про створення цих програм. Існує дві основні форми долучення до програм: повна участь, тобто можливість долучатися до створення та адміністрування програми і до ініціювання та виконання проектів програми. Повна форма передбачає внески країни на утримання осіб, що беруть участь в адмініструванні програми, фінансові внески до бюджету програми на реалізацію пріоритетів і покриття інших можливих витрат. Часткова участь або партнерство, яке передбачає участь організацій з третьої країни у проектах програм, що їх розробляють і виконують організації держав – членів ЄС. Ця форма не передбачає внесків.

Прожитковий мінімум, Minimum living expenses – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження її здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів, необхідних для задоволення основних соціальних потреб людини.

Прожитковий мінімум для сім'ї, Family minimum living expenses – визначена для кожної сім'ї, залежно від її складу, сума прожиткового мінімумів, розрахованих і затверджених відповідно до чинного законодавства для осіб, які належать до основних соціальних та демографічних та груп населення.

Прозорість, Transparency – це термін, що часто вживається для означення відкритого характеру дій інституцій ЄС. Піклуючись про якнайбільшу відкритість, інституції Союзу вживають заходів для покращення громадського доступу до інформації і намагаються створювати якомога зрозуміліші та прозорі документи, наприклад, краще готувати законодавчі акти.

Процедура консультації, Consultation procedure – процедура ухвалення рішень в ЄС, яка надає Європейському Парламенту можливість висловити свою позицію щодо законодавчої пропозиції Комісії. У визначених договорами випадках, Рада зобов'язана консультуватися з Парламентом, перш ніж голосувати пропозицію Комісією, і взяти його думку до уваги. Однак обов'язковою є тільки сама консультація, зважати на позицію Парламенту необов'язково. Процедура консультації застосовується в таких сферах, як: поліційна співпраця щодо кримінальних справ; перегляд договорів; сільське господарство; візи, надання притулку, імміграція та інші галузі, пов'язані з вільним рухом людей; транспорт (коли передбачається, що рішення матиме суттєвий вплив на певні регіони); правила конкуренції; економічна політика; тісніша співпраця і деякі інші. Крім обумовлених законом випадків, Рада звертається до Парламенту за консультаціями для ухвалення найважливіших рішень. Такі консультації необов'язкові.

Процедура згоди, Assent procedure – процедура ухвалення рішень в ЄС, запроваджена Єдиним європейським актом. Полягає в тому, що для ухвалення деяких важливих рішень Рада має отримати згоду Європейського Парламенту. Парламент не може вносити зміни до пропозиції, він має лише право погодитись або ні (в такому разі рішення не ухвалюється). Застосовується в таких сферах: специфічні завдання Європейського центрального банку та зміни його статуту і статуту Європейської системи центральних банків; структурні фонди і Фонд гуртування; деякі міжнародні договори; вступ нових членів і деякі інші.

Процедура порушення, Infringement procedure – юридична процедура за допомогою якої Європейська Комісія, як охоронець Договорів Спільноти, виконує один зі своїх основних обов'язків – нагляд за дотриманням державами-членами законодавства ЄС. Процедура порушення може бути ініційована як Комісією, так і за пропозицією держави-члена або заявою юридичної чи фізичної особи. Під час здійснення процедури порушення, Комісія визначає ступінь і характер невідповідності дій держави-члена законодавству та її зобов'язання щодо виправлення ситуації до порушення справи в Суді ЄС.

Процедура співпраці, Cooperation procedure – процедура ухвалення рішень в ЄС, що збільшила вплив Парламенту на законодавчий процес, надавши йому право другого читання деяких законопроектів. Нині процедуру співпраці фактично більше не використовують. Вона суттєво вплинула на розвиток Європарламенту на початку 1990-х, а окремі її елементи увійшли до процедури спільного ухвалення рішень.

Процедура спільного прийняття рішень, Codecision procedure – спільне ухвалення рішень Радою міністрів та Європейським Парламентом. Запроваджена 1992 року Маастрихтським договором з метою наближен-

нязаконотворчого процесу у Європейському Союзі до норм європейської демократії, згідно з якими закони ухвалює безпосередньо обраний народом і підзвітний йому орган (Парламент). В рамках цієї процедури Європейський Парламент має змогу накладати вето на законопроект, щодо якого він не досяг згоди з Радою.

Процедури ухвалення законодавчих рішень Спільноти, Procedures of the EC legislative process – правила та процедури прийняття рішень регламентуються Договорами ЄС. До процесу прийняття рішень залучені Рада ЄС, Європейський Парламент, Комісія та інші інституції ЄС. В залежності від статті Договору, яку обирає Комісія як юридичну базу для законодавчої пропозиції, існує п'ять основних підходів щодо процедури прийняття рішень у межах першої опори:

- процедура без консультування
- процедура консультування;
- процедура надання згоди;
- процедура співробітництва
- процедура спільного прийняття рішень (виступає як розширений варіант процедури співробітництва).

Процес Брюге-Копенгаген, Bruges-Copenhagen Process – це процес співробітництва держав-членів ЄС та інших європейських країн в сфері професійної освіти та навчання. Однією з цілей цього процесу є участь у заходах Болонського процесу з метою розвитку власної системи забезпечення якості професійно-технічної освіти.

Процес вироблення політики, Policy-making process – політичний процес, що включає в себе взаємопов'язані етапи вироблення політики: встановлення порядку денного, формулювання, прийняття, втілення, оцінювання політики. Процес вироблення політики можна зобразити як нелінійний цикл упорядкованих у часі дій.²⁹⁴

Процес стабілізації та асоціації (з країнами Західних Балкан) (ПСА) – Stabilisation and Association Process (SAP) – переговорний процес започаткований у Загребі в листопаді 2000 р. з країнами Західних Балкан., що мають намір приєднатись до ЄС. На сьогоднішній день процес охоплює такі країни: Албанія, Боснія та Герцоговіна, Хорватія, колишня Югославська республіка Македонія, Чорногорія, Сербія та Косово (визначене згідно резолюції ООН 1244). Основна мета ПСА – встановлення спеціальних відносин між цими країнами та Європейським Союзом (з потенційною перспективою їх членства в ЄС) задля забезпечення миру та стабільності в регіоні шляхом зміцнення демократії, верховенства права та розвитку ринкової економіки. Особливий наголос здійснюється на розвитку тіснішої регіональної співпраці через по-

²⁹⁴ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p.29

будову ЗВТ, політичний діалог та часткову адаптацію *acquis*. ПСА було підсилено на основі рішень самміту 2003 р. у Салоніках передавши в сферу його відповідальності елементи процесу приєднання до ЄС. Зараз ПСА охоплює: 1) контрактні зобов'язання, які закріплені в – Угодах про асоціацію та стабілізацію (УАС) виконання яких залежатиме від прогресу країн в рамках процесу (особливо у сфері торгівлі) і оцінюється у контексті їх заявок на членство; 2) торговельні відносини, як на суб-регіональному рівні так і з ЄС, а також торговельні преференції ЄС для країн Західних Балкан; 3) фінансовий інструмент, Інструмент перед-вступної допомоги (Instrument for Pre-Accession Assistance, IPA) на період 2007-2013, замість раніше діючої у 2000-2006 рр. програми CARDS. Країни Західних Балкан, які набувають офіційного статусу країн-кандидатів продовжують користуватись певними перевагами ПСА хоча паралельно вони приєднують до процесу для вступу в ЄС.

Пряма дія, Direct effect – один з принципів права Європейської Спільноти згідно якого певна частина положень європейського законодавства може використовуватись громадянами країн-членів ЄС у судових справах, що розглядаються національними судами, якщо на ці положення можна безпосередньо посилались. Тобто правові положення, що володіють прямою дією, створюють права та обов'язки для осіб, які можна відстоювати в національних судах. Пряма дія не згадується в положеннях жодних з Договорів спільнот, вона була визначена Європейським судом у справі *Van Gend en Loos v. Nederlandse Administratie der Belastingen* (Справа 26/62); [1963] ECR I²⁹⁵; в якій суд підтвердив права надані особам законодавством Європейської Спільноти (у формі Договорів, Постанов та Директив), а також можливість їх відстоювання особами у національних судах. У рішенні з цієї справи Європейський суд визначив критерії (загальновідомі як «критерії Van Gend en Loos») для встановлення прямої дії нормативного положення: 1) воно є чітким (хоча б щодо його базового принципу), негативним (заборонним) та безумовним; 2) формулювання цього положення вказує на те, що воно задумане з метою створення прав та обов'язків; 3) положення не передбачає дискреції (свободи дії) щодо його застосування державами-членами. Якщо ці умови дотримуються, тоді громадяни можуть відстоювати своє право(а) визначене даним положенням у національних судах. У рішенні суду *Defrenne v. SABENA*,²⁹⁶ Європейським Судом було прийнято рішення про те, що існує два типи прямої дії – вертикальна пряма дія й горизонтальна пряма дія, відмінність між ними

²⁹⁵ Judgment of the Court of 5 February 1963, Case 26-62. NV Algemene Transport-en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration. http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61962J0026

²⁹⁶ Judgment of the Court Case 43/75, [1976] ECR 455 of 8 April 1976. Gabrielle Defrenne v Société anonyme belge de navigation aérienne Sabena Defrenne v. Sabena, http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=675J0043

залежить від того, проти кого правозастосовуватимуться права та обов'язки. Вертикальна пряма дія стосується відносин між правом Спільноти та національним правом, а саме зобов'язань держав-членів забезпечити його дотримання та узгодженості з правом ЄС, що надає можливість громадянам у суді відстоювати свої права перед державою чи представниками держави (які визначені згідно справи Суду *Foster v. British Gas plc*²⁹⁷). Горизонтальний ефект стосується відносин між самими громадянами (включаючи компанії). Тобто, якщо певне положення права Спільноти має горизонтальну пряму дію, тоді громадяни у суді можуть відстоювати свої права перед іншими громадянами. Директиви, як правило, не мають прямої горизонтальної дії, оскільки їх правозастосування стосується лише держав. Певні положення права договорів та деякі акти, такі як Постанови Ради чи Комісії, можуть мати пряму горизонтальну дію. Оскільки згідно положень статті 249 Договору про заснування Європейської Спільноти постанови «мають загальне застосування» та «повинні застосовуватись напряду в усіх державах членах», Європейський Суд вважає, що з причин їх природи та функції в правовій системі Спільноти, постанови можуть створювати права для осіб, які повинні захищатись національним судочинством.

Пряме застосування, *Direct applicability* – принцип права ЄС, згідно якого певні положення законодавства ЄС автоматичного стають частиною національного законодавства країн-членів з моменту їх опублікування й не потребують подальших дій щодо його впровадження. «Пряме застосування» є інституційною концепцією – вона визначає принцип включення права ЄС у національні правові системи держав-членів. Тоді як «пряма дія» – це принцип відновлення справедливості у судочинстві, який визначає, чи певні положення права ЄС створюють права та обов'язки, що можуть бути предметом розгляду у національних судах держав-членів. Розрізняють, що деякі положення права ЄС володіють прямою дією, але не мають прямого застосування, інші – навпаки, ще інші – володіють одночасно і прямою дією, і прямим застосуванням. Так пряме застосування Постанов (Regulations) є закріплене в статті 249 Договору про заснування Європейської Спільноти. У більшості випадків це означає, що вони володіють одночасно й прямою дією, якщо їх положення є достатньо чіткими. Водночас Директиви (Directives) не мають прямого застосування, проте згідно з рішенням Європейського суду у справі *Ratti*²⁹⁸, директиви можуть володіти прямою дією, якщо минув час, передбачений для їх

²⁹⁷ Judgment of the Court Case C-188/89 [1990] ECR I-3313. *Foster and others v British Gas plc*. Social policy -Equal treatment for men and women workers -Direct effect of a directive with regard to a nationalized company Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=61989J0188&model=guichett

²⁹⁸ Judgment of the ECJ (Case 148/78) [1979] ECR 1629 of 5 April 1979. *Pubblico Ministero v. Ratti*, Dangerous preparations. Режим доступу http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61978J0148

імплементатії. Хоча це положення не є чітко визначено в Договорах (Treaties) загально визнається те, що положення Договорів ЄС мають пряме застосування в державах-членах ЄС.

Пряма іноземна інвестиція (ІІІ), Foreign Direct Investment (FDI) – це інвестиція, що передбачає довгострокові взаємовідносини, які відображають тривалу зацікавленість іноземного інвестора у внутрішньому підприємстві економіки країни, що не є країною інвестора. Метою прямого інвестора є суттєвий вплив на управління підприємством-резидентом. До категорії прямих інвестицій включено внески нерезидентів до статутного фонду та обсяги прав власності нерезидентів на придбані майно, майнові комплекси або на акції, облигації та інші цінні папери (що складають не менше 10% вартості статутного фонду резидента), а також інвестиції, отримані в результаті укладення концесійних договорів та договорів про спільну інвестиційну діяльність.

Публічна служба, Public service – служба в органах публічної влади (публічного сектора). Публічна служба – особливий вид суспільно-корисної діяльності, який полягає в здійсненні функцій держави від імені і за дорученням самої держави, а також реалізації питань місцевого значення від імені населення муніципальних утворень. Здійснюється на користь всього суспільства в цілому і кожного окремого члена суспільства, зокрема. Фінансується за рахунок коштів державного або муніципального бюджетів.

Р

Рада, Council – цей термін вживається для позначення трьох різних європейських органів:

1. Рада Європейського Союзу (Рада), Council of the European Union;
2. Європейська Рада, European Council;
3. Рада Європи (РЕ), Council of Europe.

З них Рада Європи немає жодного стосунку до ЄС, Рада Європейського Союзу являється однією з інституцій ЄС, повноваження якої закріплені в установчих договорах, а Європейська Рада, хоча формально не являється інституцією ЄС – є найвищим політичним органом ЄС, який об'єднує глав держав та урядів ЄС під час їхніх саммітів, що відбуваються не рідше чотирьох разів на рік.

Рада Європейського Союзу (Рада), Council of the European Union – одна з інституцій Європейського Союзу. Рада ЄС (Рада або раніше – Рада Міністрів) це фактично головний законодавчий орган ЄС наділений повноваженнями приймати рішення та запроваджувати акти вторинного права ЄС спираючись на пропозиції Комісії. До її складу входять по одному міністрові від кожної країни Союзу. Залежно від порядку денного, збираються міністри закордонних справ (Рада з загальних справ та зовнішніх відносин), економіки й фінансів (Екофін), сільсько-господарства тощо – загалом 9 конфігурацій Ради. Кількість засідань протягом року залежить від масштабів та інтенсивності законодавчого процесу в ЄС і

політичних рушій того чи іншого особливого питання. Деякі конфігурації Ради збираються раз на місяць; інші – раз на півроку, кожна зі спеціалізованих рад має власний розклад нарад. Попри те, що склад Ради міністрів змінюється, це єдина інституція. Роботу Ради регламентують ст. 202–210 Договору про ЄСП: разом із Парламентом вона приймає законодавство та бюджет ЄС, тому виконує законотворчу та бюджетну функції. Також, у межах першої колони, координує економічну політику держав-членів, укладає міжнародні договори із третіми країнами та міжнародними організаціями. Над приготуванням рішень Ради працюють близько 250 робочих груп і комітетів; вони виконують технічну роботу і передають документи в Комітет постійних представників, який здійснює політичну підготовку рішень. Важливу роль у взаємодії між різними суб'єктами в процесі діалогу відіграє *Генеральний секретаріат Ради* на чолі з Генеральним секретарем Ради. Амстердамський договір зробив Генерального секретаря Ради водночас і «Верховним представником» з питань спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗБП), відтак роботою секретаріату опікується здебільшого його заступник. Дії *Генерального секретаріату* поширюються на стосунки, зокрема, між делегаціями держав – членів у рамках спеціалізованих робочих груп, потім – на рівні КОРЕПЕРУ, і насамкінець – на рівні міністрів, а також у процесі паралельного діалогу між делегаціями держав – членів та Комісією і в кожній державі – члені між різними компетентними органами управління з метою інтегрувати приписи Спільноти та поєднати їх з вимогами, які ставить національне законодавство. Рішення в Раді ухвалюються голосуванням міністрів з держав-членів. Залежно від питання, що розглядається, застосовується один з трьох видів голосування: проста більшість (для процедурних питань); кваліфікована більшість; одностайне рішення. Керівництво в Раді здійснює країна, котра має головування в ЄС, яка змінюється щод півроку. Порядок головування в раді визначений рішенням Ради від 1 січня 2007 р. та наведений у таблиці:

Порядок головування країн у Раді ЄС

Країна	Строк	Країна	Строк	Країна	Строк
Німеччина	01-06.2007	Польща	07-12.2011	Нідерланди	01-06.2016
Португалія	07-12.2007	Данія	01-06.2012	Словаччина	07-12.2016
Словенія	01-06.2008	Кіпр	07-12.2012	Мальта	01-06.2017
Франція	07-12.2008	Ірландія	01-06.2013	Британія	07-12.2017
Чехія	01-06.2009	Литва	07-12.2013	Естонія	01-06.2018
Швеція	07-12.2009	Греція	01-06.2014	Болгарія	07-12.2018
Іспанія	01-06.2010	Італія	07-12.2014	Австрія	01-06.2019
Бельгія	07-12.2010	Латвія	01-06.2015	Румунія	07-12.2019
Угорщина	01-06.2011	Люксембург	07-12.2015	Фінляндія	01-06.2020

Рада Європи (РЄ), Council of Europe (французькою: *Conseil de l'Europe*), не є інституцією ЄС. Це міжнародна організація з центром у Страсбурзі, метою якої є охорона прав людини, підтримка культурної різноманітності Європи, демократичного розвитку та верховенства права й вирішення суспільних проблем, таких, як ксенофобія і нетолерантність. Рада Європи створена у 1949 році. Одним з перших її досягнень було створення Європейської Конвенції прав людини. З метою можливості реалізації громадянами своїх прав, які виходили з цієї Конвенції, Рада Європи створила Європейський суд з прав людини. Сьогодні РЄ це міжнародна організація, статус якої визначений міжнародним публічним правом. РЄ налічує 47 країн-членів та захищає права близько 800 мільйонів європейців. Будь-який європесць може звернутись до Європейського суду прав людини, якщо він вважає, що держава-член РЄ порушила його фундаментальні права.

Рада законодавча та з загальних питань, Legislative and General Affairs Council – одна з інституційних змін, запропонованих проектом Конституції та Лісабонським договором. Проект Конституційного договору пропонував реорганізувати роботу різних формацій Ради Міністрів. Таким чином, Стаття I-23 мала започаткувати дві формації: Раду законодавчу та з загальних питань та Раду з зовнішніх справ. Рада з законодавчих та загальних питань гарантує послідовність діяльності різних формацій Ради Міністрів. При виконанні своїх функцій у сфері загальних питань, Рада Міністрів, спільно з Комісією, займається підготуваннями до нарад Європейської Ради та відслідковуванням їхнього перебігу. При виконанні своїх законодавчих функцій, Рада законодавча розглядатиме та, спільно з Європейським Парламентом, впроваджуватиме європейські закони та європейські рамкові закони (European laws and European framework laws). У цьому випадку, кожна держава-член буде представлена одним або двома додатковими делегатами на рівні міністерств, з належним досвідом, відображаючи суть справ у порядку денному. На додаток до цього, Стаття I-49 проекту Конституції, котра стосується прозорості інституційних справ, передбачає, що Законодавча Рада повинна збиратися публічно для обговорення певної законодавчої пропозиції. Законодавча Рада, котра має бути заснована як частина Ради з загальних питань, таким чином представлятиме важливу інновацію, котра демонструватиме законодавчу владу Ради Міністрів.

Рада з загальних питань та зовнішніх відносин, General Affairs and External Relations Council (GAERC) – одна з найстаріших конфігурацій Ради Європейського Союзу (Council of the European Union). Вона проводить окремі наради з загальних питань та з питань зовнішніх справ. Збирається щомісяця, – частіше, ніж більшість інших конфігурацій. На нарадах збираються

Міністри МЗС держав-членів. Також у них можуть брати участь, залежно від пунктів порядку денного, міністри, відповідальні за європейські справи, оборону та розвиток торгівлі. На засіданнях з Загальних питань Рада розглядає досє, які стосуються двох та більше напрямків політики Союзу, наприклад, переговорів про розширення ЄС, підготовки багаторічної Союзної перспективи або інституційних та адміністративних питань. Вона координує підготовку та відслідковує перебіг нарад Європейської Ради. Вона також відіграє свою роль, координуючи роботу в різноманітних областях політики, яку проводять інші конфігурації Ради та розглядає будь-яке досє, довірене їй Європейською Радою. На своїх засіданнях з Зовнішніх справ Рада розглядає весь спектр зовнішньої діяльності Євросоюзу: Спільну зовнішню та безпекову політику, Європейську політику в сферах безпеки та оборони, Зовнішню співпрацю у галузі торгівлі та розвитку. В останні роки пріоритетом для Ради в її співпраці з Європейською Комісією, було запевнити злагодженість зовнішньої діяльності ЄС у ряді інструментів, котрі є у розпорядженні Союзу. Згідно запропонованого Лісабонського договору, конфігурація зовнішніх відносин буде відмежована від загальних справ і її напрямком діяльності визначатиме *Верховний представник Союзу з питань спільної зовнішньої та безпекової політики* (High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy) скоріше ніж Президентство Ради Європейського Союзу котре підлягає ротації.

Рада Міністрів (Рада), Council of Ministers – див. ***Рада Європейського Союзу***

Радіоактивні відходи, Radioactive Waste – небезпечні радіоактивні матеріали у рідкій або твердій формі, які більше не використовуватимуться державою-членом або фізичними чи юридичними особами з дозволу держави-члена, та що контролюються як радіоактивні відходи регуляторними органами у межах законодавства та регуляторної політики держави-члена.

Рамки національних стратегічних компетенцій, National Strategic Reference Framework (NSRF) – при підготовці програм, які фінансуються за рахунок Структурних фондів та Фондів гуртування з бюджету 2007-2013 рр. держави-члени повинні представити Національні стратегічні компетенції, які доводять, що фінансування здійснюються відповідно до рекомендацій з питань політик гуртування. Європейська Комісія, спираючись на *Стратегічні настанови Спільноти щодо політики згуртування* та після консультацій з державами – членами, у відповідності до завдань Лісабонської стратегії розробляє пропозицію та надає їй стратегічного вимір. Кожна з держав-членів протягом п'яти місяців продовжує діалог із Комісією та розробляє Рамки національних стратегічних компетенцій. Комісія протягом наступних трьох місяців робить коментарі, зауваження, уточнює перелік практичних заходів на довгострокову перспективу, отримує від країн додаткову інформацію, ра-

тифікує Рамки національних стратегічних компетенцій (або окремі частини) й затверджує *Робочі програми* (Operational Programmes)²⁹⁹.

Рамкова Конвенція ООН щодо зміни клімату (ПКЗК ООН), United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) - є стрижнем зусиль світової спільноти по відверненню глобального потепління. Конвенція була прийнята в червні 1992 року на Світовому саміті в Ріо-де-Жанейро і введена в дію в березні 1998 року. Головною метою Конвенції є «стабілізація концентрації парникових газів в атмосфері на рівні, що запобігає небезпечному антропогенному втручанню в кліматичну систему.»

Рамкові програми Спільноти, Community Framework Programmes – спільні багаторічні програми науково-технічного розвитку ЄС, інструменти Спільнотової політики промислових досліджень. Стали структуроутворюючим фактором європейської промисловості, оскільки «тематичний» принцип побудови програм дозволив скоординувати національні зусилля на промисловій політиці досліджень по найбільш перспективним напрямам та технологіям. Серед негативних наслідків слід вказати на формування тенденції регіональної нерівності у накопиченні знань. Рамкові програми передбачають три варіанти організації і фінансування проєктів: 1) дослідження в організаціях ЄС проводяться на контрактній основі при залученні вчених-гостей, стипендіатів, науково-дослідних колективів і цілком фінансуються з бюджету ЄС; 2) дослідження на замовлення Комісії при участі науково-дослідних організацій держав-членів, асоційованих і третіх країн наполовину фінансуються з бюджету ЄС; 3) дослідження і фінансування партнерами з країн ЄС за власний рахунок при координаційній ролі Євросоюзу. Перші програми за підтримки Спільноти були спрямовані на удосконалення технологічної та матеріальної бази виробництва (BRITE-EURAM), передачу технологій (VALUE), розвиток комунікаційних мереж (RACE) та засобів зв'язку у сфері транспорту, охорони здоров'я, суспільному адмініструванні (TELEMATICS), розвиток біотехнологій (BRIDGE, BIOTECH). У п'ятій рамковій програмі серед пріоритетів Комісія вказала вирішення проблем соціальної сфери. Для більшої гнучкості бюджету, окрім тематичних програм («Якість життя та управління ресурсами», «Орієнтоване на користувачів інформаційне суспільство», «Конкурентоспроможне та стійке зростання», «Енергія, навколишнє середовище та перспективний розвиток») та інших були передбачені так звані горизонтальні програми – «Сприяння інноваціям та підтримка малих та середніх компаній», «Укріплення ролі дослідних установ», «Зростання дослідного потенціалу населення». Позитивними результатами такої політики було встановлення, розвиток інтенсивних зв'язків між бізнесом та науковими установами – уні-

²⁹⁹ Прокопенко Л.Л., Практичний poradnik державного службовця з організації регіонального співробітництва / укл. Л.Л. Прокопенко, О.М. Рудік, І.Д. Шумляєва. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 3: Регіональна політика Європейського Союзу. – 60с.

верситетами, науковими центрами. Однією з головних особливостей шостої рамкової програми була її відкритість для країн-кандидатів, третіх країн, насамперед, по напрямках досліджень, пріоритетним для ЄС. Сьома рамкова програма у галузі науки та досліджень, яка діятиме впродовж 2007-2013 рр., володіє суттєво розширеним бюджетом (52,9 млрд. Євро) та поєднує всі ініціативи ЄС на основі спільної платформи, відіграючи таким чином ключову роль в досягненні завдань ЄС щодо економічного росту, підвищення конкурентоздатності та зайнятості.

Раціональний вибір, Rational choice – формування поведінки держави на основі детального визначення ситуації співставлення цілей розгляду всіх альтернатив і вибір найбільш оптимальної котра найкраще задовольняє наявні потреби.

Реалізм, Realism – теоретичний напрямок, який виходить із того, що держави є суверенними, унітарними акторами, які конкурують між собою за силу і становище в міжнародній ієрархії; реалізують свої інтереси (прагнення безпеки як основний); спроможні реалізувати владу в межах своїх кордонів.

Реальний ВВП на душу населення, Real GDP per capita – *див. Паритет купівельної спроможності (ПКС)*.

Ревізійні органи, Watchdog agencies – законодавчо створені агентства, які допомагають урядові контролювати бюрократію або, принаймні, ретельно спостерігати за її поведінкою. До спостережних агентств відносять інститут Генерального аудитора, інститут омбудсмена, слідчі комісії, спеціальні комісії з вивчення конкретних питань. Мета цих агентств – зробити уряд більш відповідальним перед виборцями за свої дії.³⁰⁰

Регіон, Region – це цілісна територіальна частина господарства країни, що характеризується комплексом притаманних ознак: структурою виробництва, розвиненими внутрішніми зв'язками, концентрацією населення, виробничою та соціальною інфраструктурою, місцевими органами самоврядування. Асамблея Європейських регіонів для своїх цілей запропонувала таке визначення: «регіон – це територіальна одиниця, що є наступною після рівня держави, зі своєю системою самоврядування».

Регіональна політика, Regional policy – це сфера діяльності держави щодо управління політичним, соціально-економічним розвитком окремих територій країни, виходячи із загальнодержавних інтересів, а також соціально-економічна політика окремих регіонів, спрямована на реалізацію певних цілей та завдань, виходячи із внутрішніх потреб регіону і наявних ресурсів³⁰¹.

³⁰⁰ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. с.40

³⁰¹ Дідківська, Л.І. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Л.І. Дідківська, Л.С. Головка. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.179–188.

Спільна європейська регіональна політика, яка була формально започаткована лише у 1973 р. була визнана важливою сферою діяльності Спільноти лише з розширенням ЄС у 80-х рр. Правові засади сучасної регіональної та політики згуртування ЄС визначає угода про ДЄСп., яка закріпила повноваження Спільноти проводити спільну політику економічного та соціального згуртування, спрямовану на подолання регіональних диспропорцій у розвитку регіонів шляхом сприяння інвестиціям, фінансової підтримки інфраструктурних проєктів та координації національних політик та спільних дій (статті 158–162). Поступове розширення Спільноти збільшувало розрив за основними соціально-економічними показниками, порівняння стандартів життя вказує, що й досі більше половини населення ЄС проживають у «проблемних» регіонах. Як вказано у звіті про економічне та соціальне згуртування Комісара Єврокомісії з регіональної політики Д. Хюнбер «Зростаючі регіони, зростаюча Європа» від 30 травня 2007 р., серед 268 регіонів країн ЄС–27 спостерігаються значні регіональні диспропорції³⁰². За даними Євростату за показниками рівня доходів на душу населення для Люксембургу усередно перевищують показники Румунії. Стратегія та інструменти спільних дій європейських країн у галузі регіональної політики на 2007–2013 рр. об'єднані навколо трьох цілей: 1) *Ціль конвергенції* розвитку країн ЄС спрямована на прискорення економічного розвитку та підвищення рівня добробуту найменш заможних регіонів й передбачає реалізацію створення умов для зростання і розширення зайнятості населення за рахунок інвестування в основний капітал та робочу силу; впровадження інновацій та розвиток людських ресурсів; скорочення строків адаптації до економічних та соціальних змін; захист навколишнього середовища, підвищення ефективності управління. 2) *Ціль конкурентоспроможності регіонів та зайнятості населення* носить двоякий характер – підвищення привабливості та конкурентоспроможності європейських регіонів та допомога в адаптації до змін на ринку праці. 3) *Ціль європейського територіального співробітництва* полягає у стимулюванні збалансованого, гармонійного та усталеного розвитку країн Європи завдяки заохочення і посилення транскордонного, транснаціонального та міжрегіонального співробітництва як на внутрішніх, так і на зовнішніх кордонах ЄС. У бюджеті 2007–2013 рр. на цілі політики згуртування спрямовано близько третини європейського бюджету, або 347,4 млрд. євро, причому з них 81,54% (251,163 млрд. євро) виділено на ціль конвергенції; витрати на стимулювання конкурентоспроможності складатимуть 15,95% (49,13 млрд. євро) і на європейське територіальне співробітництво 2,52% (7,76 млрд. євро). У реалізації вказаних цілей провідну роль відіграють *Європейський фонд регіонального розвитку* (European Regional Development Fund (ERDF)) (ст. 160 ДЄСп), *Фонд згуртування* (Cohesion Fund) (ст. 161), *Європейський соціальний фонд*

³⁰² Growing regions, Growing Europe: Fourth Report on Economic and Social Cohesion. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/index_en.htm

(European Social Fund (ESF)) (ст. 162). Основними пріоритетами фінансування усіх програм, які потрапляють у цілях 1 та 2 є: знання та інновації; захист навколишнього середовища, захист довкілля, управління людськими ресурсами, сприяння підприємництву, енергомережі та ефективність використання енергії, регенерація міст та сільських районів, туризм, культура, зміцнення інституційної спроможності органів державного управління, освіта та професійне навчання. Короткий опис усіх 423 програм, що фінансуватимуться впродовж 2007–2013 рр. знаходиться на веб-сайті ЄК³⁰³. Різні напрямки фінансування, які потрапляють у ціль №3 об'єднують 53 програми транскордонного співробітництва; 13 транснаціональних програм співпраці та ряд окремих ініціатив під егідою INTERREG IVC³⁰⁴. Координація регіональних політик та інструментів базується на узгодженні рамок *Національних стратегічних компетенцій (National Strategic Reference Frameworks)* відносно *Стратегічних настанов Спільноти щодо політики згуртування (Strategic Guidelines on Cohesion policy)* та відповідних Постанов ЄС (№1081/2006; №1082/2006 від 05.07.2006 р., №1083/2006 від 11.07.2006 р.; №1084/2006 від 11.07.2006 р.)³⁰⁵. Починаючи із 1 січня 2007 р., у питаннях регіональної політики та політики згуртування пропозиції Комісії, після узгодження із Парламентом та після консультацій із Комітетом регіонів та Соціально-економічним комітетом, Рада ухвалює рішення кваліфікованою більшістю. Європейська Комісія, спираючись на *Стратегічні настанови Спільноти* щодо політики згуртування та після консультацій з державами – членами, у відповідності до завдань Лісабонської стратегії розробляє пропозицію та надає їй стратегічного вимір. Кожна з держав-членів протягом п'яти місяців продовжує діалог із Комісією та розробляє Рамки національних стратегічних компетенцій. Комісія протягом наступних трьох місяців робить коментарі, зауваження, уточнює пе-

³⁰³ http://ec.europa.eu/regional_policy.

³⁰⁴ Working for the Regions. EU Regional policy 2007-2013. January 2008. http://ec.europa.eu/regional_policy.

³⁰⁵ Regulation (EC) №1080/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) № 1783/1999. – Режим доступу: [ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/feder/ce_1080\(2006\)_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/feder/ce_1080(2006)_en.pdf); Regulation (EC) № 1081/2006 of the European Parliament and of The Council of 5 July 2006 on the European Social Fund and repealing Regulation (EC) № 1784/1999. – Режим доступу: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_210/l_21020060731en00250078.pdf; Regulation (EC) № 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC). – Режим доступу: [ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082\(2006\)_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082(2006)_en.pdf); Council Regulation (EC) № 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) № 1260/1999. – Режим доступу: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0001:0011:EN:PDF; Council Regulation (EC) № 1084/2006 of 11 July 2006 establishing a Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) № 1164/94. – Режим доступу: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0079:0081:EN:PDF

релік практичних заходів на довгострокову перспективу, отримує від країн додаткову інформацію. Європейська Комісія ратифікує Рамки національних стратегічних компетенцій (або окремі частини) й затверджує *Робочі програми* (Operational Programmes)³⁰⁶ Для кожної робочої програми держави-члени визначають: орган управління, сертифікації та аудиторський орган. Орган сертифікації засвідчує видаткові відомості та платіжні документи перед Європейською Комісією, аудиторський орган створюється для нагляду за ефективністю менеджменту та моніторингу робочої програми. Ефективність регіональної політики та політики згуртування у 2007-2013 рр. забезпечується: 1) скороченням цілей та програм фінансової допомоги; 2) зменшенням фінансових інструментів та їх упорядкуванням; 3) визначенням та узгодженням національних та регіональних пріоритетів фінансування відповідно до європейських; 4) впровадженням принципу фінансування «стратегія – децентралізація – спрощення»; 5) поширенням правил фінансового менеджменту на Фонд згуртування; 6) розробкою на національному рівні правил щодо прав отримання коштів відповідно до завдань політики згуртування; 7) делегуванням повноважень країнам у питаннях контролю за виконанням робочих програм; 8) включення у сферу діяльності ініціатив Спільноти.

Регіональна торговельна угода (РТУ), Regional Trade Agreement (RTA)³⁰⁷ – це економічна торговельна угода щодо зниження тарифів та обмежень у торгівлі між двома чи кількома країнами певного регіону. На сьогодні налічується близько 250 діючих РТУ від доволі комплексних, на кшталт ЄС, до менш всеохоплюючих, як NAFTA. Існує певне занепокоєння, що РТУ поширюють принципи торговельних відносин, які доволі часто суперечать принципам на яких засновано СОТ: недискримінації, передбачуваності та відкритості. РТУ – це як правило преференційні торговельні угоди, які можуть втілюватись у наступних формах: 1) *Угоди про ЗВТ* – об'єднання двох чи більше митних територій на яких скасовуються тарифні та нетарифні обмеження практично у взаємній торгівлі. 2) *Митний союз* – об'єднання двох чи більше митних територій на яких крім існування ЗВТ є погоджено спільний зовнішній тариф щодо третіх країн. 3) *Угода про регіональну економічну інтеграцію* – наступний етап розвитку РТУ, яка на додаток до митного союзу може включати відсутність обмежень щодо переміщення капіталу та послуг, а також спільну валюту та спільну економічну політику.

Регіональна торговельна угода з частковими сферами взаємодії, Regional Scope Agreement (RCA)/Partial Scope Agreement (PTA) – тип регіональної торговельної угоди (РТУ), які можуть: а) охоплювати лише окремі сфери вза-

³⁰⁶ Прокопенко, Л.Л. Практичний посібник державного службовця з організації регіонального співробітництва / укл. Л.Л. Прокопенко, О.М. Рудік, І.Д. Шумляєва. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 3: Регіональна політика Європейського Союзу. – 60с.

³⁰⁷ WTO's Regional Trade Agreements http://www.wto.int/english/tratop_e/region_e/scope_rta_e.htm

сморді між двома чи більше митними територіями, зокрема щодо: зменшення тарифів та сприяння торгівлі; б) стосуватись лише комплементарних галузей виробництва чи сільського господарства; в) стосуватись співпраці у галузі фінансової, фінансової та митної політик; г) охоплювати лише аспекти співпраці у галузі науково-технічних досліджень чи технічних стандартів; д) спрямовуватись на сприяння туризму тощо.

Регіони для економічних змін, «Regions for Economic Change» – ініціатива, яка створена з метою підтримки регіональних та міських мереж задля розвитку та поширення найкращого досвіду щодо економічної модернізації.

Регулятивна дія, Regulative action – дія в межах конкретної політики або програми, спрямована на забезпечення відповідності певним стандартам або процедурам.³⁰⁸

Регуляторна політика, Regulatory policy – урядова політика, яка накладає обмеження на поведінку осіб, груп та суб'єктів підприємницької діяльності, зменшуючи таким чином свободу дії тих, на кого спрямований її регуляційний вплив. Регулятивне рішення, як правило, чітко визначає переможців та тих, хто втратив³⁰⁹.

Регуляторна реформа, Regulatory reform – реформа під якою розуміється зменшення регуляторного навантаження та бюрократичних перепон у діяльності певного сектора шляхом спрощення нормативних регуляторних актів та адміністративних процедур. Позначає зміни, які вдосконалюють регуляторну якість – тобто підвищують результативність, ефективність витрат та правову якість регулювання та адміністративних формальностей. Є одним з найважливіших політичних пріоритетів урядів більшості країн світу, що спрямований на покращання економічного та правового середовища функціонування економіки. Європейська Комісія визначила необхідність проведення регуляторної реформи як одне з ключових завдань підвищення глобальної конкурентноздатності європейської економіки й запровадила у 2003 р. загальну методичку Оцінки регуляторного впливу (ОРВ) та План дій щодо регуляторної реформи.

Регуляторний метод врядування в ЄС, Regulatory EU governance mode – метод врядування спрямований на усунення бар'єрів між національними економіками під час розбудови внутрішнього ринку ЄС, спирається на сталість європейського законодавчого процесу, механізми сприяння співробітництву між країнами та самостійність парламентів країн. Регуляторна політика допомагає поєднати міждержавні стандарти з урахуванням особливостей держав-членів ЄС, формує загальну структуру ухвалення рішень у галузевих питаннях на

³⁰⁸ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.— New Jersey: Prentice Hall, 1994. –р.396

³⁰⁹ Рудік О.М.Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. с.40

мікрорівні, між урядами країн та учасниками економічної діяльності, тобто встановлює для суб'єктів «загальні правила гри». Характерними ознаками регуляторної моделі вироблення галузевої політики виступають: виконання Комісією функцій архітектора і захисника регуляторних цілей і правил, робота із зацікавленими сторонами і експертними спільнотами; виконання Радою міністрів функцій форуму задля узгодження мінімальних стандартів і напрямків гармонізації політики, пріоритетів та засобів контролю; виконання Парламентом функцій урахування неекономічних чинників та збільшення його впливу при виробленні політики; надання Європейською судовою системою гарантій імплементації прийнятих рішень; наявність у суб'єктів економічної діяльності широких можливостей для консультацій, впливу на вироблення політики. Переваги регулятивного методу полягають у використанні гнучких інструментів вироблення політики при узгодженні інтересів різних груп.

Реєкспорт, Re-export – митний режим зворотного вивозу іноземних товарів за межі митної території держави (Спільноти).

Режим найбільшого сприяння (РНС), Most-favoured-nation principle (MFN) – один з наріжних принципів міжнародних торговельних відносин у рамках СОТ, згідно з яким країна-член цієї організації не може встановлювати дискримінаційні умови торгівлі з іншими членами СОТ. Прийняття національних заходів регулювання зовнішньої торгівлі повинне однаковою мірою стосуватись усіх країн-членів СОТ, тобто, якщо країна-член надає іншій країні будь-які переваги стосовно будь-якого товару, то вона повинна одразу ж і безумовно надати такі ж переваги аналогічним товарам інших країн. Зобов'язання щодо надання режиму найбільшого сприяння стосується тарифів; будь-яких зборів, пов'язаних з імпортом чи експортом; методики застосування тарифів чи інших зборів; правил та формальностей, пов'язаних з операціями імпорту чи експорту; внутрішніх податків і зборів на імпортні товари та законів, постанов і вимог, що впливають на їх продаж; застосування кількісних обмежень. Винятки, які не повною мірою відображають цей режим, допускаються лише у випадках формування регіональних зон вільної торгівлі чи митних союзів країнами-членами СОТ; з метою запобігання несправедливій торговельній практиці або надання розвинутими країнами преференційного доступу до своїх ринків країнам, що розвиваються.

Результативність, Effectiveness – оцінка результатів урядової політики або програми стосовно заявлених цілей та задач. Означає максимізацію досягнення конкретної мети.

Реімпорт капіталу, Re-import of capital – ввезення в країну раніше вивезеного з країни капіталу.

Рекомендація, Recommendation – різновид актів вторинного законодавства ЄС, який прийнято відносити до так званого м'якого права Спільноти. Не маючи

обов'язкової юридичної сили, рекомендації демонструють офіційну позицію інституції запрошуючи адресатів до вироблення певної лінії поведінки.

Репресивні мита, Punitive tariffs – мита, що стягуються при імпорті (експорті) товарів у випадку, якщо країна-імпортер (експортер) порушує свої міжнародні торговельні зобов'язання.

Рибалка, Fisher – будь-яка особа залучена до професійного рибальства на борту промислового рибальського судна, визнаного державою-членом.

Рибальське судно, Fishing vessel – будь-яке судно обладнане для комерційної експлуатації живих водних ресурсів.

Рибальське судно Спільноти, Community fishing vessel – рибальське судно, яке плаває під прапором держави-члена ЄС та зареєстроване в Спільноті.

Рибальський сектор, Fisheries sector – сектор економіки, що охоплює всю діяльність з виробництва, переробки та збуту продукції рибальства та аквакультури.

Рибпромисловий потенціал, Fishing capacity – тоннаж рибальських суден в реєстрових тонах (GT) та їх потужність в кіловатах (kW), як це визначено в статтях 4 та 5 постанови Ради ЄС № 2930/86³¹⁰. Для певних видів рибальської діяльності потенціал може бути визначений Радою ЄС за допомогою, наприклад, кількості та/або розміру рибпромислового обладнання суден.

Римські договори, Treaties of Rome – два засновницькі євроінтеграційні договори, підписані в Римі 25 березня 1957 року: Договір про заснування Європейської економічної спільноти і Договір про заснування Європейської спільноти з атомної енергії. Договори підписали країни-засновниці – Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Федеративна Республіка Німеччина та Франція. Після перейменування Європейської економічної спільноти на Європейську Спільноту, згідно з Договором про Європейський Союз, відповідний Римський договір почали називати «Договором про заснування Європейської Спільноти», і коли говорять «Римський договір», в однині, найчастіше розуміють саме його.

Ринкова економіка, Market economy – економічна система, що базується на формах приватної власності та вільній грі ринкових сил (вільній конкуренції, вільному ціноутворенню, стихійному перетіканню капіталу тощо).

Рівень життя, Standard of living – 1) рівень споживання матеріальних та духовних благ порівняно з історично обумовленими соціальними норматива-

³¹⁰ Council Regulation (EEC) No 2930/86 of 22 September 1986 defining characteristics for fishing vessels <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:01986R2930-19950105:EN:NOT>

ми споживання. Визначається як рівень задоволення потреб населення, щодо забезпеченості обсягом товарів та послуг, використаних в одиницю часу, а також рівнем рівномірності їх розподілу серед населення. 2) стан матеріального добробуту окремої особи, тобто купівельна спроможність щодо товарів, нерухомості та послуг. *Рівень життя* як правило вимірюється на основі таких показників, як рівень реальних доходів (з врахуванням інфляції) на особу, а також межа бідності. Іншими показниками рівня життя слугують доступ та якість охорони здоров'я, нерівність доходів, стандарти освіти та соціальні права. Наприклад, можуть використовуватись показники доступу до певних товарів (кількість холодильників на 1000 осіб населення) чи закладів охорони здоров'я. На загал рівень життя вказує наскільки легко певне населення може задовольнити свої життєві потреби у даний момент часу в певній географічній околиці. Поняттю «рівень життя» часто протиставляють поняття «якість життя», яке приймає до уваги не лише матеріальні стандарти життя, але й інші менш відчутні аспекти людського життя такі, як безпека, відпочинок, культурні ресурси, соціальне життя, ментальне здоров'я, якість довкілля тощо. Для оцінювання якості життя використовують більш комплексні виміри, які часто можуть носити контраверсійний заполітизований характер. Навіть дві країни, які мають схожий рівень життя можуть сильно різнитись з точки зору привабливості для життя за рахунок чинників «якості життя». Разом з тим існують суттєві проблеми щодо порівняння матеріальних показників рівня життя двох окремих країн за допомогою їх усереднених показників. Наприклад, країни з невеличким, але надзвичайно багатим вищим класом й чисельним дуже бідним нижчим класом можуть мати високе середнє значення доходу, хоча переважна більшість населення матиме низький рівень життя.

Рівність можливостей, Equality of opportunities – практика гарантування рівних умов у змаганні індивідів за блага, вигоди й такі життєві шанси, як освіта, зайнятість, забезпеченість житлом, навіть, якщо їх доходи є нерівними.³¹¹

Рівняння конкурентних переваг, Equation of competitive advantages – основна концепція теорії конкурентних переваг міжнародної економічної інтеграції, виражає співвідношення між показниками реалізації продукції певної галузі та промисловості в цілому на зовнішньому ринку та між обсягами загальних продажів: $CA_i = F_i / \Sigma F - S_i / \Sigma S$, де F_i – обсяг експорту галузі i ; F – обсяг експорту продукції промисловості країни; S_i – обсяг загальних продажів галузі i ; S – обсяг загальних продажів продукції промисловості країни. *Позитивне значення показника CA_i* свідчить про спроможність галузі збувати більшу частину своєї продукції на зовнішньому ринку, де вона виявляється конкурентоспроможною.

³¹¹ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. –p.685

Рішення, Decision – один з видів правових актів, що приймаються інституціями ЄС; носить індивідуальний характер. Рішення є обов'язковим до виконання у всіх своїх складових частинах тільки для тих суб'єктів (урядів чи інших структур держав-членів, юридичних осіб тощо), яким вони адресовані.

Робоча група з фінансових заходів (ФАТФ), Financial Action Task Force (FATF) – робоча група, створена країнами «Великої сімки» для скерування глобальної боротьби проти відмивання грошей та фінансування тероризму, створена в 1989 році. Секретаріат ФАТФ знаходиться у штаб-квартирі Організації із співробітництва та розвитку в Парижі. Основними програмними документами підготовленими ФАТФ являються Сорок рекомендацій щодо боротьби з відмиванням грошей та Спеціальні рекомендації щодо боротьби з фінансуванням тероризму. Разом ці рекомендації визначають міжнародні стандарти у боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, які повинні бути імplementовані на національному рівні через прийняття відповідних законів чи підзаконних актів.³¹²

Робоча програма, Operational Programme – документ держави-члена ЄС, який містить інформацію про стратегію та пріоритети, які мають бути реалізовані країнами відповідно до політики згуртування ЄС. Кожна робоча програма об'єднує проекти. Регіони та держави, які підпадають під ціль «конвергенція», мають 60% видатків обов'язково спрямовувати на вирішення завдань Лісабонської стратегії, щодо цілі «конкурентоспроможність регіонів та зайнятість» цей показник становить 75% Для кожної робочої програми держави-члени визначають: орган управління, сертифікації та аудиторський орган. Орган сертифікації засвідчує видаткові відомості та платіжні документи перед Європейською Комісією, аудиторський орган створюється для нагляду за ефективністю менеджменту та моніторингу робочої програми.

Робоча сила, Labour force – чисельність усіх працюючих включно з працюючими пенсійного віку, котрі мають оплачувану роботу або є самозайнятими, хто має роботу, але не працює на ній, а також безробітними – тими, хто не має роботи, але шукає її та готовий до неї приступити.

Робочий час, Working hours – це час, протягом якого працівник повинен виконувати свої трудові обов'язки згідно з чинним законодавством про працю, правилами внутрішнього розпорядку та колективним трудовим договором.

Розподільна політика, Distributive policy – означає розподіл благ між певними сегментами суспільства: індивідами, групами, корпораціями, громадами. Як правило, така політика спрямована на залучення державних коштів для допомоги одному чи кільком бенефіціантам.

³¹² <http://www.fatf-gafi.org>

Розширення ЄС, *Enlargement* – загальний термін, який використовується для позначення процесу прийняття до ЄС нових держав-членів. Процедура розширення прописана в ст. 49 Договору про ЄС. Всі країни-апліканти, які хочуть приєднатись до ЄС повинні мати демократичну форму правління, поважити принципи на яких засновано ЄС (свобода, демократія, повага до прав людини та фундаментальних свобод, верховенство права) та бути готовими прийняти не лише положення Договорів, але й усього *acquis communautaire*, акумульованого правового доробку Спільноти. У зв'язку з останнім, а також бажанням як держав-членів так й країн-кандидатів як найкращим чином захистити їхні власні інтереси переговори щодо приєднання як правило являються комплексним й довготривалим процесом. Європейська Комісія здійснює аналіз заявки кожної країни-апліканта звертаючи увагу на їх економічну ситуацію та політичну стабільність. Комісія представляє свої висновки Раді Європейського Союзу, який повинен прийняти рішення щодо заявки та оголосити про початок переговорного процесу. При успішному завершенні переговорного процесу з країною-кандидатом підписується Угода про приєднання, яка повинна бути ратифікована Парламентом країни-кандидата, Парламентами усіх країн-членів, а також з часу прийняття Єдиного європейського акту Європейським Парламентом. На сьогодні відбулося п'ять хвиль розширення ЄС: 1) 01.01.1973 р.. приєднання Сполученого Королівства, Данії та Ірландії; 2) 01.01.1981 р.. приєднання Греції; 3) 01.01.1986р.–Португалії та Іспанії; 4) 01.01.1995р. –Австрії, Фінляндії та Швеції; 5) 01.05.2004 р. - Кіпру, Чеської республіки, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словаків та Словенії; й 01.01.2007 р. –Болгарії та Румунії. Станом на 2007 р. ЄС збільшився від початкової кількості – 6 до 27 держав – членів. Під час останньої п'ятої хвилі розширення для оцінювання країн-аплікантів було запроваджено формальний набір приєднавчих критеріїв, т.зв. *Копенгагенських критеріїв* (*Copenhagen criteria*), встановлених у 1993 р. на Копенгагенському самміті. У 1995 р. під час Мадридського самміту Європейської Ради було додано ще один критерій – наявність у країні-кандидата необхідних адміністративних спроможностей для запровадження *acquis communautaire*. Станом на 2008 р. завершення переговорного процесу з країною-кандидатом вимагає успішного закриття переговорів по всіх 35 розділів *acquis*. Для порівняння – для 10 країн-кандидатів, які приєднались до ЄС у 2004 р. потрібно було успішно завершити переговори по 31 розділу *acquis*. Країнам-кандидатам, які приєднались під час п'ятої хвилі розширення, ЄС надавав їм суттєву фінансову допомогу через програму «*PHARE*» (щорічно 1,5 млрд. Євро), Інструмент структурних політик перед вступом (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession* – щорічно 1,0 млрд. Євро), Спеціальна програма вступу для сільського господарства та регіонального розвитку (*Special Accession Programme for Agriculture and Regional Development* «*SAPARD*» – щорічно 0,540 млрд. Євро). Процес розширення є складним та комплексним процесом як для країни-кандидата так і для ЄС, оскільки кожна хвиля розширення

впливає на бюджет ЄС та функціонування його інституцій. Тому починаючи з середини 90-х рр. було здійснено ряд спроб реформування Спільної сільсько-господарської політики, структурних фондів та інституцій ЄС. Прогрес щодо перших двох напрямків було досягнуто на Берлінському самміті Європейської Ради у 1999 р. при затвердженні фінансової перспективи 2000-2006 рр. та у 2005-2006 рр. при затвердженні фінансової перспективи 2007-2013 рр. Проте вважається що досягнутий прогрес щодо реформування інституцій ЄС, закріплений у Ніщцькому договору (2001) залишається недостатнім для здійснення подальшого розширення ЄС. Провал з прийняттям Конституції та невизначеність щодо долі Лісабонського договору про реформу (2007) після негативних результатів референдуму в Ірландії залишили відкритими питання подальшого інституційного реформування ЄС. На сьогодні ЄС налічує 27 держав-членів. Крім перших шести держав-членів – Бельгії, Франції, Німеччини, Італії, Люксембургу та Нідерландів – 21 країна вступила в ЄС внаслідок розширення. Офіційними країнами-кандидатами є три країни: Туреччина, Хорватія та Македонія. Переговори про вступ з Хорватією та Туреччиною відкрилися 3 жовтня 2005 року. Країни Західних Балкан, Албанія, Боснія та Герцеговина, Чорногорія та Сербія (включно з Косово, як твердить Резолюція 1244 Ради Безпеки ООН), котрі були задіяні у процес стабілізації та асоціації, мають статус потенційних країн-кандидатів. Найближчим часом очікується подання офіційних заявок від цих країн Західних Балкан, а також існує ймовірність відновлення заявок від Швейцарії та Норвегії. В експертних колах Європейської Комісії, Європарламенту та нарівні урядів окремих держав-членів обговорюється можливість офіційної заявки з боку України та Молдови. Проте також існує певний скептицизм щодо абсорбційної спроможності ЄС до нових хвиль розширення, особливо без здійснення подальших інституційних реформ.

Рух капіталу, Movement of capital – у Спільноті розуміються як самостійні фінансові трансакції, які не мають безпосередніх зв'язків з переміщенням людей, товарів чи послуг.

С

Самміт, Summit – це засідання Європейської Ради, яке деколи називають європейським саммітом або союзним засіданням на найвищому рівні. На них зустрічаються керівники держав-членів (або урядів) ЄС. Деякі країни представляють прем'єр-міністри, інші – президенти, а ще інші – прем'єри та президенти, в залежності від Конституції держави-члена.

Саморегуляційна політика, Self-regulatory policy – політика, яка передбачає регулювання чи контроль діяльності окремих професійних груп (наприклад, приватних нотаріусів, лікарів, адвокатів). Саморегуляційна політика зазви-

чай підтримується самими регульованими групами як засіб захисту інтересів своїх членів.³¹³

Санкції, Sanctions – заохочення або стягнення, до яких вдаються адміністративні агентства з метою забезпечення дотримання громадянами і організаціями вимог або стандартів державної політики.

Світова митна організація (СМО), World Customs Organisation (WCO) – незалежна міжурядова організація, що налічує 174 держави-члени з штаб-квартирою в Брюсселі, яка допомагає урядовцям (митним службовцям з країн-членів), спілкуватись та співпрацювати з питань митного контролю. Заснована в 1952 р. під назвою Рада з митної співпраці (Customs Co-operation Council), сучасну назву отримала в 1994 р. Вона займається розвитком загально узгоджених правил щодо митних процедур та надає допомогу митним службам. Вона розробила та підтримує міжнародну систему опису, класифікації та кодування товарів – *Гармонізовану систему опису і кодування товарів (ГС або Гармонізована система)*, Harmonised Commodity Description and Coding System (HS) – яка використовується для класифікації товарів для застосування тарифів. СМО не займається питаннями тарифів та торговельних спорів, ці аспекти знаходяться під юрисдикцією Світової організації торгівлі. В червні 2005 р. СМО прийняла Набір стандартів для забезпечення та сприяння глобальній торгівлі (*Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade* («SAFE»)³¹⁴, міжнародний інструмент, який налічує 17 стандартів, які покликані сприяти безпеці, розвитку торгівлі, збору надходжень та боротьбі з корупцією.

Світова організація торгівлі (СОТ), World Trade Organization (WTO) – це міжнародна організація, яка формує систему правил світової торгівлі. СОТ була заснована у 1995 р. як результат Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів (1986-1994 рр.). Серцевиною СОТ є багатосторонні угоди, які стосуються різних сфер міжнародної торгівлі (наприклад, Генеральна угода з тарифів і торгівлі (GATT), Генеральна угода з торгівлі послугами (GATS), Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS), Угода щодо інвестиційних заходів, пов'язаних з торгівлею (TRIMS), Угода щодо правил походження товарів тощо). Станом на 1 січня 2009 р. членами СОТ були 153 країни, частка світової торгівлі яких становить більш ніж 95 %, та ще 30 країн мають статус спостерігачів й проводять консультації щодо членства. Вищим керівним органом є Міністерська конференція, що скликається щонайменше раз на два роки, Загальна рада, яка впроваджує політичні рішення прийняті під час конференцій та несе відповідальність за щоденну адміністративну

³¹³ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –р.17

³¹⁴ <http://www.wcoomd.org>

діяльність та Генеральний директор, який призначається Міністерською Конференцією. Прийняття рішень – консенсусне. Штаб-квартира СОТ знаходиться у Центрі Вільяма Раппарда, Женева (Швейцарія). Серед найважливіших функцій СОТ дослідники називають наступні³¹⁵: 1) Нагляд за впровадженням, адміністрування та застосування відповідних угод; 2) Забезпечення міжнародного форуму для торгівельних переговорів та врегулювання спорів; 3) Перегляд національних торгівельних політик для забезпечення цілісності та прозорості міжнародної торгівлі шляхом спостереження за процесом прийняття глобальних економічних рішень; 4) Сприяння розвитку менш розвинутих та бідніших країн та їх достосуванню до правил СОТ шляхом технічної співпраці та підготовки; 5) Забезпечення глобальних економічних досліджень та аналізу шляхом регулярного оцінювання глобальної торгівельної ситуації та видання публікацій з окремих напрямків; 6) Забезпечення тісної співпраці з іншими складовими Бреттон-Вудської системи – МВФ та Світовим Банком. В основі діяльності СОТ закладено п'ять основних принципів функціонування глобальної торгівлі: 1) **Недискримінації**, *Non-discrimination*, який включає два компоненти – правило *Режиму найбільшого сприяння (РНС)*, *Most favoured nation (MFN)* та *Політика національного ставлення (СОТ)*, *National treatment principle*; 2) **Взаємності**, *Reciprocity* – взаємність поступок щодо торгівлі, які спрямовані на досягнення взаємних переваг від торгівельного обміну; 3) **Дотримання та запровадження зобов'язань**, *Binding and enforceable commitments* – дотримання тарифних зобов'язань держав-членів досягнутих у процесі багатосторонніх переговорів та вирішення торгівельних суперечок через спеціальні процедури СОТ; 4) **Прозорості**, *Transparency* – публікація національних звітів з огляду торгівельної політики через Механізм перегляду торгівельної політики *Trade Policy Review Mechanism (TPRM)*; 5) **Винятки**, *Safety valves* – обґрунтовані дозволені випадки щодо обмеження державою-членом торгівлі (для досягнення неекономічних цілей, забезпечення «чесної конкуренції», та спеціальні умови інтервенції з економічних міркувань). Загальна Рада СОТ складається з ряду комітетів, робочих та тимчасових груп, серед яких найважливіші: Комітет з торгівельних переговорів, Комітет з торгівлі та навколишнього середовища, Комітет з торгівлі та розвитку, Комітет з регіональних торгівельних угод, Комітет з обмежень торгівельного балансу, Комітет з бюджету, фінансів та адміністрації, тимчасові групи з приєднання нових членів, робочі групи з торгівлі, боргів та фінансів, торгівлі та передачі технологій. Окрім того в рамках системи СОТ функціонує *Рада з торгівлі товарами (Goods Council)*, яка складається з 11 окремих комітетів та Моніторингового органу з текстильних товарів (*Textiles Monitoring Body*), *Рада з торгівлі послугами (Council for Trade in Services)*, *Рада з торгівельних аспектів щодо інтелектуальних прав власності (Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)* та інші спеціалізовані комітети. До процедури врегулювання суперечок в рамках СОТ

³¹⁵ В. Hoekman, *The WTO: Functions and Basic Principles*

як правило можуть бути залучені окремі палати з врегулювання торгівельних суперечок (DSB panels), Апеляційний орган (Appellate Body), Секретаріат СОТ (WTO Secretariat), арбітри (arbitrators), незалежні експерти та декілька інших спеціалізованих органів.³¹⁶ На даному етапі СОТ переживає кризу щодо напрямків подальшого розвитку пов'язану з довготривалим багатостороннім торгівельним переговорним процесом, так званим *Доським раундом*, Doha Round, (або Доським порядком денним з розвитку), який розпочався у 2001 р. з метою забезпечення рівноправної участі у світовій торгівлі бідніших держав-членів СОТ, які представляють основну частину населення земної кулі. Переговорний процес зайшов у тупик у зв'язку з гострим конфліктом між основними світовими експортерами сільськогосподарської продукції та державами, які практикують надання значних субсидій своїм фермерам для їх захисту від імпорту цієї продукції.

Соціальний капітал, Social capital – культурні та моральні ресурси, які сприяють соціальній згуртованості, політичній стабільності та процвітання суспільства.³¹⁷ Відомі дослідники у галузі економічного розвитку, та націє-творення, зокрема С.Хатінгтон та Ф.Фукуяма вважають наявність критичної маси соціального капіталу основною передумовою стабільного розвитку та успішного державобудування у країнах, які зазнають значних трансформаційних змін³¹⁸.

Свобода здійснення економічної діяльності, *Freedom of entrepreneurship* – відома як п'ята свобода, стосується свободи пересування працевлаштування та їхніх фірм, що і регламентують статті 43–48 Угоди про ЄСп. Право на свободу здійснення економічної діяльності мають фізичні особи – громадяни ЄС та юридичні особи, створені в одній з держав-членів ЄС. Реалізація цієї свободи дає можливість постійно здійснювати економічну діяльність на території ЄС, отримувати доходи незалежно від місця проживання. В ЄС діє принцип національного ставлення, який виключає дискримінацію або обмеження у здійсненні економічної діяльності. Забороні підлягає пряма та непряма дискримінація, наприклад, заборона придбання нерухомості особами – громадянами інших країн, вимога знання мови тощо. Право на здійснення економічної діяльності складається з права на: • доступ до само-працевлаштування; • утворення підприємства; • провадження підприємництва. Право провадити самостійну підприємницьку діяльність на основі самозайнятості мають

³¹⁶ Steinberg, Richard H. «In the Shadow of Law or Power? Consensus-based Bargaining and Outcomes in the GATT/WTO.» International Organization. Spring 2002. pp. 339-374.

³¹⁷ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. с43

³¹⁸ F.Fukuyama Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity. Free Press, 1995. State-Building: Governance and World Order in the 21st Century. Cornell University Press, 2004. Social capital and civil society, paper prepared for delivery at the IMF Conference on Second Generation Reforms, 1 October 1999

лише фізичні особи, тоді як утворювати підприємства, агентства, відділи, філії можуть як фізичні, так і юридичні особи. Вони мають також право фінансової участі в капіталі компаній, що діють у цій країні, на працевлаштування громадян цієї країни.

Свобода руху капіталу, Free movement of capital – одна з чотирьох основоположних свобод, які покладені в основу існування внутрішнього ринку, що передбачає усунення обмежень для здійснення в рамках Спільноти самостійних фінансових трансакцій, які не мають безпосередніх зв'язків з переміщенням людей, товарів чи послуг³¹⁹. Першим суттєвим правовим поштовхом для формування єдиної європейської фінансової зони³²⁰ стало прийняття Європейською Комісією 23 травня 1986 р. Повідомлення Раді стосовно програми лібералізації руху капіталу в межах Спільноти³²¹ з подальшим прийняттям Директиви Ради 86/566/ЕЕС³²². Вирішальним кроком, що призвів до надання свободи руху капіталу статусу аналогічного зі свободою руху товарів і послуг став Єдиний європейський акт. На основі положень цього документу 24 червня 1988 р. Радою була прийнята *Директива 88/361/ЕЕС* на виконання ст. 67 Договору про заснування Європейської Спільноти³²³. Директива 88/361/ЕЕС впровадила принципи повної лібералізації фінансових потоків між державами-членами Спільноти, а також країн-членів з третіми країнами³²⁴ і передбачала термін імплементації у національні законодавства – 1 липня 1990 р.³²⁵. Для лібералізації руху капіталу всередині Спільноти Комісією був розроблений перший детальний план про створення єдиного фінансового простору. До 1 січня 1993 р. країни Спільноти (крім Греції) реально перейшли до вільного руху капіталу. З набранням чинності Договору про Європейський Союз (1 листопада 1993 р.) принцип вільного переміщення капіталу був включений до Договору про заснування Європейської Спільноти. Зокрема, у Договорі з'явилися статті 56-60³²⁶, що безпосередньо стосуються свободи руху капі-

³¹⁹ Тачинська Й., Ільченко О. Право внутрішнього ринку ЄС / Навчальний посібник. – К: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2003. – С. 109.

³²⁰ Термін, що офіційно вживається Комісією – European financial area (див., наприклад, офіційний портал ЄС: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l24405.htm>)

³²¹ Communication from the Commission to the Council of 23 May 1986 on the programme for the liberalisation of capital movements in the Community [COM(1986) 292 final – not published in the Official Journal]. Повідомлення доступне за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³²² Відмінена Директивою Ради 88/361/ЕЕС, про яку йтиметься нижче.

³²³ Council Directive 88/361/ЕЕС of 24 June 1988 for the implementation of Article 67 of the Treaty. Директива доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³²⁴ Така двовекторна лібералізація отримала назву «лібералізація erga omnes».

³²⁵ Винятки були зроблені для Іспанії, Ірландії, Греції і Португалії, яким було дозволено залишати обмеження діючими до 31 грудня 1992 р., а двом останнім цей термін було продовжено ще на 3 роки.

³²⁶ Нова нумерація, введена Амстердамським договором, що набув чинності 1 травня 1999 р.

талу³²⁷. Вони набрали чинності 1 січня 1994 р. Важливим кроком на шляху лібералізації руху капіталів стало прийняття директиви про умови доступу цінних паперів на офіційні біржі, тобто започатковано спільний ринок цінних паперів³²⁸. Діюче законодавство ЄС визначає мінімальний розмір установчого капіталу та розмір власного капіталу з метою стабілізації фінансового ринку ЄС для інвестиційних компаній та банків³²⁹. Пізніше прийняті директиви дозволяють компаніям використовувати всі інструменти фінансового ринку, вільно вести інвестиційну діяльність, розраховувати на мінімальні компенсації у разі припинення діяльності на території ЄС або забезпечення виплат у рамках систем розрахунків із цінними паперами як потерпіла сторона при банкрутстві партнера³³⁰.

Свобода руху робочої сили, Free movement of labour – одна з чотирьох основоположних свобод, які покладені в основу існування внутрішнього ринку, що передбачає усунення обмежень для вільного руху робочої сили в ЄС. Забезпечується через: географічну мобільність (громадян ЄС у межах ЄС, громадян третіх країн у межах Шенгенської зони); професійну мобільність (свобода підприємницької діяльності, визнання дипломів, створення європейського наукового простору і т. ін.); надання мінімальних соціальних гарантій («Європейський страховий поліс з охорони здоров'я», виплат на випадок безробіття, допомоги для членів сімей, пенсійного забезпечення).

Свобода руху (вільне переміщення) та вибору місця перебування, Freedom of movement and of residence – права громадян Союзу та членів їх сімей вільно переміщатись та проживати на території держав-членів, які визначені на

³²⁷ Європейський Союз: Консолідовані договори / Наук. ред. В. Муравйов. Переклад Ю. Петруся. – К.: «Port-Royal», 1999. – С. 71-73.

³²⁸ Council Directive 79/279/EEC of 5 March 1979 coordinating the conditions for the admission of securities to official stock exchange listing. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&numdoc=379L0279&model=guichett&lg=en; Council Directive 88/627/EEC of 12 December 1988 on the information to be published when a major holding in a listed company is acquired or disposed. – Режим доступу: http://folk.uio.no/olavt/direktiver/en_388L0627.shtml

³²⁹ Council Directive 93/6/EEC of 15 March 1993 on the capital adequacy of investments firms and credit institution. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=31993L0006&model=guichett;

³³⁰ Directive 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on markets in financial instruments amending Council Directives 85/611/EEC and 93/6/EEC and Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/EEC. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/consleg/2004/L/02004L0039-20060428-en.pdf>; Directive 97/9/EC of the European Parliament and of the Council of 3 March 1997 on investor-compensation schemes. – Режим доступу: <http://www.efdi.net/scarica.asp?id=22&Types=DOCUMENTS>; Directive 98/26/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement system. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ.L:1998:166:0045:0050:EN:PDF>

підставі Директиву Ради та Парламенту (2004/38/EC) від 29 квітня 2004³³¹. На її виконання Комісією 25 квітня 2006 р. було прийнято Постанову 635/2006, згідно з якою усі громадяни ЄС користуються правом в'їзду до іншої країни-члена і виїзду з неї. Єдиною вимогою до громадян, які користуються правом на проживання (перебування) на території іншої держави-члена протягом терміну до трьох місяців, є наявність дійсного документа, що засвідчує особу (паспорт, ідентифікаційна картка, права водія тощо). Члени сімей, котрі не є громадянами країни-члена, користуються такими ж правами, як і громадяни країни-члена, яких вони супроводжують. До осіб, які не є громадянами Спільноти, можуть ставитись вимоги отримання короткострокової візи згідно з Постановою Комісії 539/2001332. Громадянин однієї держави-члена Спільноти набуває права на постійне проживання в іншій державі-члені після п'яти років безперервного легального проживання за умови, що рішення про вигнання (звільнення) не було прийняте проти них протягом цього періоду. Правом на вільне переміщення можуть також користуватись особи, які шукають роботу³³³. Постанова 1612/68 гарантує громадянам будь-якої держави-члена Спільноти право на працевлаштування на тих же умовах, що й для громадян іншої держави-члена, яка приймає працівника, включаючи недискримінацію при прийомі на роботу, соціальні, податкові та інші пільги. Існують також певні обмеження щодо переміщення і проживання на території іншої держави-члена ЄС. Вони прописані у ст. 39 Договору, у Директиві 2004/38/EC³³⁴ та рішеннях Суду ЄС. Зокрема допускаються обмеження переміщення громадян ЄС з однієї країни в іншу, пов'язані з громадським порядком, здоров'ям та безпекою, а також по відношенню до певних видів роботи на державній службі³³⁵.

Секторальні (галузеві) політики, Sectoral policies – політики ЄС, що стосуються окремих великих сегментів економік держав-членів ЄС, таких як промислова, енергетична, науково-дослідницька, транспортна, сільськогосподарська, риболовна тощо. Секторальні політики базуються на різних правових засадах, так розвиток спільної транспортної, сільськогосподарської та риболовної політики окреслено безпосереднього у Засновницьких Договорах. Тоді як промислова політика жодним чином не згадується у Договорах, проте весь багатонаціональний процес інтеграції був спрямований на реструктуризацію

³³¹ European Parliament and Council Directive 2004/38/EC of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States [OJ L 158 of 30.04.2004]. Директива доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³³² Доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³³³ Параграф 36 ст. 39 Договору про заснування Спільноти та статті 1 і 5 Постанови 1612/68.

³³⁴ До 30 квітня 2006 р. діяла Директива 64/221/ЕЕС, яка була відмінена Директивою 2004/38/EC.

³³⁵ Параграф 4 ст. 39 Договору.

та підвищення конкурентності європейської економіки. Спільні енергетична та науково-дослідницька політики були частково окреслені у галузевих Договорах, особливо про Євратом. Відмінні правові засади основних секторальних політик пояснюють відмінні шляхи їх еволюції, а також відмінні вимоги, які висувались державами-членами на різних етапах інтеграції-митного союзу, спільного ринку, Економічного та монетарного союзу. Тоді як ДЄСп не закликала до створення *спільної промислової політики* вона запроваджувала регулювання спільним ринком промислових виробів (вільна торгівля, правила конкуренції, наближення нормативно-правової бази, гармонізація податкового законодавства). Проте до створення єдиного ринку на початку 90-х ці заходи мали обмежений успіх щодо реструктуризації галузей промисловості у зв'язку з існуванням у державах-членах прихованих форм протекціонізму у вигляді технічних торговельних бар'єрів. Із створенням єдиного ринку виникла потреба пристосування до вимог підвищеної конкуренції малих та середніх підприємств. Так виникає нова політика підприємництва спрямована на допомогу малому та середньому бізнесу у промисловому секторі та секторі обслуговування у пристосуванні до нових умов великого спільного ринку. Це завдання також стоїть перед окремими підгалузями промислового сектору, які переживають занепад або, навпаки, зазнають стрибкоподібного росту й потребують увільнення від колишніх протекціоністських обмежень для підвищення їх конкурентноздатності як на спільному європейському ринку так і на світових ринках. *Спільна науково-дослідницька політика* є важливим елементом промислового розвитку ЄС. Вона являється критично необхідною для визначення промислової стратегії, технічного прогресу у високотехнологічних галузях, подолання енергетичних проблем Спільноти, а також адаптації бізнесу до вимог постіндустріального інформаційного суспільства. Наукові дослідження є ключовими для спільної *енергетичної політики*, завданням якої є зменшення залежності Європи від імпорту енергоносіїв та підвищення конкурентноздатності європейської промисловості шляхом розвитку дешевих, безпечних та чистих джерел енергії. Через те що енергетична політика була заснована галузевими Договорами (*Договір про заснування Європейської спільноти вугілля та сталі* та *Договір про заснування Європейської спільноти з атомної енергії*) спільна політика є добре розвинутою в стосунку до вугільної та атомної енергетики й менш розвинута у підгалузі нафтової та газової енергетики. На відміну від інших політик спільна транспортна політика була окремо зазначеною ДЄСп. Проте відмінність національних інтересів перешкоджали прогресу у цій галузі впродовж перших тридцяти років існування Спільноти. Лише створення єдиного ринку, яке спричинилося до зростання попиту на транспортні послуги як для пасажирів так, і для товарів призвело до широкомасштабної лібералізації у галузі автотророжнього, морського та авіатранспорту. *Спільна сільськогосподарська політика* займала центральне місце впродовж перших років існування Спільноти. Проте оскільки

ССП виявилась найбільш контраверсійною та нестійкою, оскільки практично кожних п'ять років вона зазнавала постійних реформ у відповідь до нових вимог суспільства та змін міжнародних вимог щодо конкуренції та торгівлі. *Риболовна політика* яка спочатку являлась частиною ССП та розпочиналась з окремих ізольованих заходів щодо спільних проблем чи конкретних ситуацій поступово еволюціонувала у цілісну спільну політику спрямовану на досягнення комплексу спільних завдань. Завдяки розвитку цієї політики та не дивлячись на часткове виснаження рибних ресурсів у ЄС існує єдиний ринок рибопродуктів.

Середня тривалість життя, Average life expectancy – умовна величина, яка показує, скільки б років прожила в середньому людина в досліджуваній сукупності населення, якби протягом її життя зберігалися рівні смертності в кожному віці, властиві інтервалові часу, для якого робиться розрахунок.

Середовище безпеки, Security community – сукупність країн інтегрованих настільки, що існує «справжня гарантія того що члени спільноти не воюватимуть між собою, а вирішуватимуть суперечки за допомогою мирних засобів». Термін введений К. Дойчем (Karl Deutsch).

Сертифікований для Європи (CE), Certified for Europe (CE) – сертифікаційний знак відповідності виробу нормам та технічним стандартам зазначеним у директивах ЄС. Наявність такого символу (CE) на продукції (імпортній чи внутрішнього виробництва) означає, що виробник провів необхідну процедуру оцінки цього товару і може вільно реалізовувати його на ринку ЄС. Знак розміщується безпосередньо на виробі, упаковці чи на супровідній документації. *Декларація ЄС* про відповідність є основним документом, за яким виробник отримує право наносити маркування на відповідну продукцію. Загальні правила єдиного маркування CE затверджені Рішенням Ради ЄС 93/465/EEC від 22 липня 1993 р.³³⁶

Системи оцінки відповідності виробів (сертифікація), Conformity Assessment Procedures (Certification) – набір етапів (модулів), процедур, алгоритмів та приписів у директивах *Нового підходу до технічної гармонізації і стандартизації*³³⁷, які регулюють процес оцінки відповідності виробів технічним стандартам Спільноти. У ньому зазначаються сторони, які можуть

³³⁶ Council Decision 93/465/EEC of 22 July 1993 concerning the modules for the various phases of the conformity assessment procedures and the rules for the affixing and use of the CE conformity marking, which are intended to be used in the technical harmonisation directives [OJ L 220 of 30/08/93 (OJ L 282 of 17/11/93)]. Рішення доступне за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³³⁷ Повний перелік директив з усіма їх реквізитами міститься у: Guide to the implementation of directives based on the New Approach and the Global Approach. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000. – Р. 12-13. – Режим доступу: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/newapproach.htm>

проводити таку оцінку на різних етапах, особливості процедури оцінки, можуть передбачатись альтернативні процедури тощо. Треті сторони, які можуть проводити експертну оцінку відповідності товару вимогам директив ЄС, призначаються національними органами стандартизації держав-членів після отримання відповідного звернення від виробника чи уповноваженого ним представника. Держави-члени зобов'язані повідомляти Європейську Комісію про органи, які вони уповноважили на проведення оцінки відповідності. Наприкінці 2002 р. Комісію було повідомлено про близько 1000 таких органів³³⁸. Оцінка відповідності проводиться у кілька етапів (*модулів*³³⁹), які можуть виключати один одного. Кожен із модулів переслідує певні цілі і передбачає певну кількість різних процедур, що використовуються стосовно широкого кола товарів, що сертифікуються. Одні модулі стосуються фази розробки (дизайну) товару, інші – фази виробництва, ще інші – обох цих фаз. Кожна директива Нового підходу передбачає обов'язкове проходження тих чи інших модулів і можливі альтернативні процедури в рамках окремих із них. У будь-якому випадку особа, яка проводить оцінку відповідності виробу, зобов'язана дотриматись процедури, виписаної у відповідній директиві, а виробник, чия продукція сертифікується, має підготувати відповідну технічну документацію та отримати Декларацію Європейської Спільноти про відповідність. Декларація ЄС про відповідність є основним документом, за яким виробник отримує право наносити маркування CE (*Certified for Europe*) на відповідну продукцію.

Служба гармонізації внутрішнього ринку (торговельні марки та дизайн), Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (ОНІМ) – засновано Постановою № 40/94 Ради Міністрів від 20 грудня 1993 року. Служба розташована в Аліканте (Іспанія) і почала діяти з 1 квітня 1996 р. Метою діяльності служби є сприяння гармонічному розвитку ділової активності в ЄС через керування системою, що дає змогу європейським компаніям і компаніям інших країн набувати право власності на торговельні марки, які ідентифікують їхню продукцію або послуги в межах Спільноти³⁴⁰. Основні види діяльності включають здійснення реєстрації майнових прав на власність торговельних марок ЄС, ведення офіційного реєстру торговельних марок та виконання у державах-членах ЄС завдання з винесення судових рішень за запитами щодо анулювання зареєстрованих прав. Основне призначення служби полягає в забезпеченні однорідного захисту в межах всієї Спільноти, згідно з яким власнику забороняється використання марку, проєкту або моделі

³³⁸ Communication from the Commission to the Council and the European parliament «Enhancing the implementation of the new Approach directives», Brussels, 7.5.2003, COM (2003) 240 final, р. 6. Повідомлення доступне за вказаними реквізитами через пошукову систему веб-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³³⁹ Термін «модуль» (module) офіційно вживається у правовій мові Спільноти.

³⁴⁰ Див. Office of Harmonization for the Internal Market (OHIM). <http://oami.europa.eu/>

для вже існуючих подібних товарів і послуг. Перед наданням захисту офіс повинен з'ясувати, чи перешкоджає будь-який абсолютний мотив такому наданню. Надання захисту може бути також скасовано, якщо власник, наприклад, не використовує його протягом п'яти років або якщо хтось інший доводить попередню вимогу. Захист надають протягом відновлюваного періоду на 10 років будь-кому, хто має постійне місце проживання в одній із держав-членів або в одній із країн, що підписали Паризьку конвенцію щодо захисту прав промислової власності. Існує право звертатися до апеляційної палати на кожній стадії процедури. Можна також звертатися за рішенням до апеляційної палати щодо судових органів Спільноти. Використання такого права спричинило до появи надмірної кількості судових справ як у Суді першої інстанції, так і, у порядку апеляції, у Суді ЄС. В деяких випадках національні суди наділені правом розглядати апеляції.

Солідарність, Solidarity – принцип фінансування соціальних програм, згідно з яким внески соціального страхування та податки, сплачувані однією категорією працюючих, використовують для забезпечення інших категорій працюючих або населення (наприклад, за рахунок внесків теперішнього покоління працюючих можуть виплачувати пенсії тим, хто досяг пенсійного віку).

Соціальна безпека людини, Social security – стан життєдіяльності, забезпечений комплексом організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на реалізацію соціальних інтересів, формування сприятливої демографічної ситуації, трансформацію трудових ресурсів відповідно до ринкових вимог. Політика соціальної безпеки покликана створювати умови для нормального функціонування системи життєзабезпечення населення, регулювання соціальних процесів з урахуванням соціальних пріоритетів, збалансування соціальних пропорцій та недопущення соціальних деформацій, які можуть спричинити соціальну нестабільність та загальмувати соціально-економічний розвиток держави.

Соціальна держава, Welfare state – тип державності, який розвивається та формується в умовах відносно стабільної та розвиненої економіки і демократичної політичної системи, і пов'язаний із проведенням політики, спрямованої на створення системи соціального забезпечення, соціальної допомоги та соціального захисту населення.

Соціальна допомога, Social assistance – різнопланова допомога в грошовому або натуральному вигляді особам, котрі не мають достатніх засобів для задоволення основних потреб і досить часто не захищені соціальним страхуванням.

Соціальна політика, Social policy – це система управлінських, регулятивних, організаційних рішень і дій, а також цілеспрямованої діяльності суб'єктів, що сформувалася в суспільстві на певному історичному етапі його розвитку та

знаходить втілення в соціальних програмах і соціальній практиці з метою задоволення соціальних потреб та інтересів людини в суспільстві.³⁴¹ Виділяють такі основні напрямки соціальної політики: соціальне страхування; пенсійне забезпечення; демографічна політика; політика доходів населення; політика гендерної рівності та недискримінації; зайнятість та ринок праці; політика професійного навчання, освіти, молоді; політика охорони здоров'я; політика щодо умов праці та безпеки на робочому місці; міграційна; житлова політика. Концепція «держав загального добробуту», яка превалює у державах-членах ЄС ставить за мету запобігання негативним соціальним явищам із боку держави, розвиток системи соціальних виплат і послуг та демократизацію суспільства, й базується на принципах ринкового господарства, ефективності та трипартизму. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн та регіонів, різні важелі розвитку та інструменти регулювання соціальної політики, різний політичний устрій країн створюють суттєві перешкоди для запровадження європейської соціальної моделі. Дослідники як правило виділяють чотири типи сучасних соціальних моделей, які існують у державах-членах ЄС: Континентальна модель (Австрія, Бельгія, Франція, Німеччина, Люксембург); Скандинавська модель (Данія, Швеція, Фінляндія, Нідерланди); Середземноморська модель (Греція, Італія, Іспанія, Португалія); Англосаксонська модель (Ірландія, Велика Британія). Водночас протягом останніх трьох десятиріч відбувалися процеси наближення національних систем виробничих відносин і соціального захисту населення та формування так званої «європейської соціальної моделі»³⁴². Прийнята у 1989 р. Хартія фундаментальних соціальних прав працівників (Соціальна хартія, 1989) погоджувала головні принципи соціальної політики держав, містила перелік основних соціальних прав робітників. Серед основних соціальних прав робітників: свобода пересування, зайнятість та оплата праці, поліпшення умов праці, соціальний захист, свобода об'єднань та колективне ведення переговорів, професійне навчання, гендерна рівність, інформування робітників та їх участь в ухваленні рішень, охорона здоров'я та безпека на робочому місці, захист дітей та підлітків, захист людей похилого віку, захист інвалідів³⁴³. Пріоритетними напрямками соціальної політики були визнані скорочення довгострокового безробіття, перш за все серед молоді, активізація професійної підготовки відповідно до структурних змін в економіках країн. За оцінками фахівців, «Соціальна хартія була кульмінацією активності ЄС у соціальній політиці»³⁴⁴ хоча й носила

³⁴¹ Скурагівський В.А., Палій О.М. Основи соціальної політики: Навч. посібник. – К.:КНЕУ, 2004.

³⁴² Grahl, J. «Social Europe» and the Governance of Labour Relations / J. Grahl, // *Governing the European Economy* ed. by G. Thompson. The Open University, 2001. – P.139–140.

³⁴³ McDonald Fr., Dearden St. *European economic integration*. -4th ed., FT: Prentice Hall, 2005. -P. 205.

³⁴⁴ Дайнен, Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен: пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2006. – С.495.

лише декларативний характер. Кожен з договорів ЄС містить положення про європейську соціальну політику, проте реальні кроки щодо втілення політики пов'язані з підписанням Амстердамського договору (1997) та приєднанням Великобританії до Соціального протоколу й включенням Протоколу у текст Угоди, а також виробленням нової моделі управління – Відкритого методу координації та імплементацію його у європейську соціальну політику. Амстердамський договір (1997) надав можливість країнам встановлювати більш високі стандарти життя, урядам використовувати власні кошти для вирішення соціальних питань і забезпечення більш високих соціальних гарантій населенню. Новий розділ (VII) про зайнятість населення містить положення про новий спосіб управління – відкритий метод координації (ВМК) стратегій зайнятості між державами-членами, який з 2000 р. розповсюджується на всі напрями соціальної політики. Завдання сучасної соціальної політики задекларовані та уточнені на саммітах Європейської Ради (2000, 2001, 2002, 2006 рр.). Ніщцьким договором була схвалена Хартія основних прав громадян ЄС, прийняте рішення про комплексне програмування соціальної політики; соціальні гарантії на робочому місці та соціальний захист громадян, прийнятий новий «Соціальний порядок денний» (Social Agenda). В якості завдань у новому «Соціальному порядку денному» вказано на: зростання робочих місць для кваліфікованої робочої сили, покращення умов праці, захист прав робітників, гендерну рівність, боротьбу з дискримінацією та бідністю, зростання активності на ринку праці і боротьба з маргіналізацією, згладжування негативних наслідків від демографічної кризи, модернізацію систем соціального захисту. Зазначені завдання свідчать про зростаючу роль питань зайнятості і повністю корегуються з Лісабонською стратегією розвитку. Питання соціальної політики знаходяться у полі зору як основних (Європейська Рада, Рада, Комісія, Парламент, Європейський суд), так і спеціалізованих, дорадчих органів ЄС – Європейського соціально-економічного комітету (European Economic and Social Committee (EESC)), Комітету регіонів (Committee of Regions), Постійного комітету Європейської Комісії з питань зайнятості, Структурних фондів (Structural Funds) та Фонду згуртування (Cohesion Fund), Європейської служби зайнятості, European Employment Service (EURES). Зусилля Європейської Комісії зосереджені на реалізації прав робочої сили на вільне пересування, зняття юридичних та адміністративних перешкод при працевлаштуванні, сприянні у вирішенні житлових питань (вартість та стан житла), визнання дипломів та кваліфікацій, «мобільності пенсій», подолання лінгвістичних бар'єрів. Механізмами та інструментами європейської соціальної політики виступають: Європейський соціальний діалог (ЄСД), (European Social Dialogue), відкритий метод координації (ВМК) (Open Method of Coordination OMC) та Європейський соціальний фонд (ЄСФ) (European Social Fund), *Європейська стратегія зайнятості (ЄСЗ)* (European Employment Strategy). Після обговорення звітів Групи високого рівня «Про перспективи соціальної політики у

розширеному Союзи» (травень 2004 р.) та В. Кока (жовтень 2004 р.) Комісія ЄС оголосила оновлений Соціальний порядок денний на 2005–2009 рр. Епіграфом другого етапу Соціального порядку денного на період до 2010 р. став лозунг: «Соціальна Європа в глобальній економіці: робочі місця і можливості для всіх». За результатами моніторингу, в першу чергу, Швеція, Бельгія та Нідерланди та більшість країн ЄС–15 наблизились до виконання Лісабонських «соціальних» орієнтирів у 2006 р.: темпи економічного зростання становили 2,8%, рівень зайнятості населення підвищився із 63% до 65,5%, частка осіб із вищою освітою серед зайнятого населення зросла до 29%. Провідну роль у розвитку європейської соціальної політики відіграватимуть заходи подальшого розвитку внутрішнього ринку ЄС: гармонізація корпоративного законодавства, уніфікація ринку фінансових послуг, нові підходи щодо технічних стандартів; у соціальній сфері – забезпечення мобільності робочої сили, гнучкості ринку праці та надання соціальних гарантій.

Соціальна проблема, Social problem – суперечність, яка об’єктивно виникає у процесі функціонування та розвитку суспільства; комплекс питань, які вимагають вирішення засобами соціального управління.

Соціальна програма, Social programme – програма або ініціатива, спрямована на поліпшення соціальних умов.

Соціальна робота, Social work – професійна діяльність, спрямована на підтримку та надання соціальних послуг будь-якій людині, групі людей чи громаді, що збільшує або відновлює їхню здатність до соціального функціонування. Соціальний працівник виступає посередником у різних сферах соціальної допомоги родині, дітям, молоді, людям похилого віку, людям із функціональними обмеженнями, хворим та іншим, а також у всіх видах загальної підтримки населення. Соціальна робота охоплює державні та недержавні організації, а також групи самопомоги.

Соціальна структура, Social structure – сукупність соціальних груп, пов’язаних із суспільством структурними відносинами, які визначають їх соціальне положення (статус) та сукупність соціальних інститутів, у рамках яких відбувається задоволення соціальних потреб членів суспільства.

Соціальна сфера, Social sphere – складова суспільного життя, котра констатує специфічний людський спосіб існування; опосередковане і безпосереднє відтворення людського буття, сутність якого становлять різноманітні соціальні стосунки і зв’язки, в яких перебувають люди, задовольняючи свої матеріальні і духовні потреби. До складу соціальної сфери зараховують ринок праці та рівень зайнятості населення, освіту, науку, охорону здоров’я, культуру та фізичну культуру і спорт, дозвілля і туризм, (іноді суто соціальний захист), забезпечення житлом, а також фінансування цих галузей (напрямоків).

Соціальна технологія, Social technology – 1) певний спосіб досягнення суспільних цілей. у соціальній сфері суспільних відносин; 2) напрямок прийомів для досягнення соціально корисних цілей, які у той чи інший спосіб задовольняють вимоги соціального періоду.

Соціальна трансформація, Social transformation – зміни соціальної структури суспільства внаслідок зовнішніх і/або внутрішніх дій.

Соціальна хартія, Social Charter³⁴⁵ – 1989 року всі держави Європейського Союзу, крім Сполученого Королівства, підписали декларацію під назвою «Хартія основних соціальних прав робітників» (скорочено Соціальна хартія, не плутати з Європейською соціальною хартією Ради Європи, підписаною 1961 року). Це політичний інструмент, який накладає на країн-учасниць «моральні зобов'язання» і покликаний гарантувати певні соціальні права громадянам цих країн. Ідеться насамперед про ринок праці, фахову підготовку, умови праці та однакові можливості. Розвиваючи положення Соціальної хартії, в грудні 1991 року держави-члени підписали Договір з соціальної політики. Коли 1997 року Тоні Блер став прем'єр-міністром Британії, країна приєдналася до соціальної політики Спільноти, що дало можливість, через поправки, внесені Амстердамським договором, внести так звану «соціальну главу» в Договір про заснування Європейської Спільноти.

Соціальне виключення (маргіналізація), Social exclusion – багатовимірний процес соціальних розламів, у результаті якого відбувається реальне або уявне, повне чи часткове вилучення соціальних груп чи окремих індивідуумів із соціальних відносин та інституцій, і, як наслідок, неможливість їхньої участі в нормальній діяльності суспільства в якому вони проживають. Цей термін вживається у межах кількох дисциплін, зокрема в теорії освіти, в соціології, психології, політичних науках та економіці.

Соціальне забезпечення, Social provision – 1) термін, що був вигаданий у США у 1930-ті роки на протигагу німецькому терміну «соціальне страхування». Означає державну систему матеріальної підтримки соціально вразливим групам населення, яку фінансують за рахунок страхових внесків, а також податків та інших джерел надходження; 2) гарантована державою матеріальна підтримка громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника чи настання інших соціальних ризиків.

Соціальне залучення, Social inclusion – це комплексний, системний підхід, що передбачає здійснення заходів, спрямованих на зниження нерівності між найменш забезпеченими соціальними групами та громадами й рештою сус-

³⁴⁵ European Social Charter website www.coe.int/socialcharter Див також European Social Charter Convention <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/163.htm>

пільства шляхом зменшення розриву у можливостях та гарантування надання допомоги тим, хто її найбільше потребує.

Соціальне страхування, Social insurance – встановлена державою система права щодо надання соціальних послуг та матеріального забезпечення громадянам у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від громадянина причин, старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових коштів, що формуються шляхом сплати страхових внесків працевдавцями та найманими працівниками, а також бюджетних асигнувань у випадках, визначених законодавством.

Соціальний бюджет, Social budget – це система розрахунків та прогнозів соціальних витрат, джерел доходів в основних системах соціального забезпечення, виконаних з урахуванням макроекономічних і демографічних прогнозів, соціальних норм і нормативів, статистичних та бюджетних даних.

Соціальний захист, Social protection – 1) термін, який активно вживали у радянські часи і який охоплював соціальне забезпечення, а також частково регулювання трудових відносин та інших сфер. Означає сукупність соціальних і юридичних гарантій, метою яких є забезпечення державою для кожного члена суспільства реалізації його основних соціально-економічних прав, передовсім права на рівень життя, необхідний для нормального відтворення та розвитку особистості. У розумінні Європейського Союзу, соціальний захист – це ефективні засоби, які дозволяють впровадити необхідний рівень солідарності між особами, які отримують доходи, та особами, котрі їх не мають через вік, стан здоров'я та неможливість знайти роботу; 2) система юридичних, економічних, фінансових та організаційних засобів держави щодо захисту населення від соціальних ризиків.

Соціально орієнтована ринкова економіка, Social market economy – ринкова економіка, в якій домінують соціальний захист, соціальна справедливість та економічна ефективність заради соціального спокою в суспільстві та забезпечується шляхом реалізації державної соціальної політики. *Соціально орієнтована ринкова економіка* була найбільш поширеною в Західній та Північній Європі економічною моделлю в період Холодної війни. Ця модель бере свої витоки у Західній Німеччині з програми та комплексу заходів розроблених та втілених Міністром економіки від партії Християнських демократів в уряді Конрада Аденауера, Людвігом Ерхардом. Ця модель є спробою знаходження серединного шляху між капіталізмом та соціалізмом (змішана економіка) поєднуючи приватне підприємництво з державною власністю на стратегічні галузі промисловості та намагаючись збалансувати високий рівень економічного росту, низький рівень інфляції, низький рівень безробіття, належні умови праці, соціальний захист та надання послуг шляхом втручання держави. До-

тримуючись основних постулатів ринкової економіки ця модель разом з тим відкидає положення як необмеженого капіталізму (*laissez-faire capitalism*) так і планової економіки (*planned economy*). При цій моделі колективний переговорний процес щодо умов праці відбувається на національному, а не корпоративному рівні між національною організацією працедавців та загальнонаціональними профспілками. Серед відомих теоретиків даної моделі прийнято вважати Франца Опенгаймера (Franz Oppenheimer), Вальтера Еукена (Walter Eucken), Вільгельма Рюке (Wilhelm Röpke), Франца Бьома (Franz Böhm) та Альфреда Мюллера-Армака (Alfred Muller-Armak), який і винайшов цей термін (*Soziale Marktwirtschaft*).

Соціальний розвиток, Social development – це розвиток людських спільнот, малих і великих етносів, народностей, держав та їхніх союзів, а також цивілізацій і культур, які створені чи сформовані людьми.

Соціальні стандарти, Social standards – прийнятий спосіб та рівень надання соціальних послуг та забезпечень (у сферах доходів населення, соціального забезпечення, соціального обслуговування, житлово-комунального обслуговування, транспортного обслуговування, освіти, охорони здоров'я, культури, побутового обслуговування, фізичної культури та спорту) населенню.

Соціальні інститути, Social institutions – 1) елементи соціальної структури суспільства; 2) стійка форма суспільних відносин, стійкість та стабільність якій надає урегульованість соціальними нормами.

Соціальні партнери, Social partners – це вираз, що означає співпрацю між основними суб'єктами трудових відносин, тобто роботодавцями та працівниками (або їхні представники) у будь-якій національній економіці. Учасником соціального партнерства в деяких випадках виступає й держава. На рівні ЄС їх представляють три головні організації: 1) Європейська Конфедерація Професійних Спілок, *European Trade Union Confederation*; 2) Конфедерація Промисловців і Працедавців Європейського Союзу, *The Union of Industries of the European Community*; 3) Європейський Центр Державних Підприємств, *European Centre for Public Enterprise*.

Соціальні послуги, Social services – 1) комплекс соціальних дій установ, відповідних громадських та приватних організацій, спрямованих на створення та покращення умов життєдіяльності людини, можливостей її самореалізації, реалізації особистих, політичних, громадянських, соціальних та економічних прав; 2) комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів суб'єктів соціальної політики, спрямованих на окремі соціальні групи чи окремих індивідів, які перебувають у скрутному становищі.

Соціальні права, Social rights – 1) сукупність прав індивіда у соціальній сфері, що полягають у можливості набуття соціальних благ, володінні, користуванні та розпоряджанні ними та їх захисті або вчиненні певної дії у соціальній сфері; 2) сукупність конституційних прав індивіда, що визначають юридичні можливості людини претендувати на отримання матеріальних благ від держави за настання певних умов.

Соціальні проблеми, Social problems – негативні аспекти в житті суспільства, котрі розглядають як такі, що потребують втручання з боку держави.

Соціально-економічні права, Social and economic rights – комплекс конституційних прав індивіда, що визначають юридичні можливості людини у сфері застосування її праці, що включають право на працю та свободу праці, право на вільний вибір професії, право на безпечні та здорові умови праці тощо.

Соціодинаміка (соціальна динаміка), Social dynamics – універсальна властивість процесів соціального буття, що відображає розвиток, конструктивну чи деструктивну зміну стану того чи іншого соціального явища, що відбувається в результаті дії певних сил.

Спеціальний та диференційований торговельний режим (СДТ) – Special and Differential Treatment Provisions (SDT) – угоди СОТ містять положення, які надають країнам, що розвиваються спеціальні права, а розвинутим країнам – право надавати їм більше преференцій, ніж іншим членам СОТ. Ці спеціальні положення можуть для прикладу включати: дозвіл щодо більш тривалого імплементаційного періоду для Угод та протоколів СОТ; заходи щодо створення більш сприятливих умов торгівлі; допомогу у розвитку торговельної інфраструктури; допомогу у запровадженні технічних стандартів тощо. Четверта Конференція міністрів СОТ в рамках Доського раунду надала повноваження Комітету з торгівлі та розвитку переглянути ці спеціальні та диференційовані торговельні режими. Секретаріат СОТ збирає та зберігає повну компіляцію існуючих заходів щодо спеціальних та диференційованих торговельних режимів.

Спеціальні заходи цільової підтримки, Specific Support Action (SSA) – одно- або мультипартнерська діяльність щодо підготовки плацдармів для майбутніх досліджень: підготовка конференцій і семінарів, дослідження й аналіз проблем, створення робочих та експертних груп, поширення результатів діяльності, інформаційні та комунікативні заходи й інші, які здійснювались згідно з Шостою рамковою програмою ЄС³⁴⁶.

Спеціальні комісії, Task Force – тимчасові організації, які утворюються з метою вивчення конкретних питань або дослідження специфічних випадків.

³⁴⁶ <http://cordis.europa.eu/fr6>

Після звіту урядові про результати дослідження вони, як правило, припиняють свою діяльність.³⁴⁷

Спеціальні цільові дослідницькі проекти, Specific Targeted Research Projects (STREP) – мультипартнерські науково-дослідницькі, демонстраційні чи інноваційні проекти, серед невеликих науково-дослідних установ і учасників з країн-кандидатів, які були започатковані П'ятою рамковою програмою (FP5). Проекти STREP спрямовувались на вдосконалення конкурентноздатності європейської економіки та задоволення суспільних потреб Спільноти з метою отримання нових наукових знань чи для покращення існуючих виробів, процесів або послуг, які неможливо безпосередньо комерціалізувати. Шоста рамкова програма (FP6) доповнила завдання STREP пріоритетами щодо створення Європейського дослідницького простору («European Research Area» (ERA), майбутнього внутрішнього ринку у галузі науки та технологій, задля стабільного економічного зростання, яке залежатиме від динамічного розвитку масштабних науково-технічних досліджень, більшість з яких вимагає загальноєвропейської співпраці.

Співробітництво, Cooperation – один з пріоритетів Сьомої Рамкової програми ЄС (FP7) у галузі наукових досліджень та технологій. Спеціалізована програма з «Співробітництва» підтримує всі види досліджень, які здійснюються транскордонними науково-дослідницькими інституціями й спрямована на досягнення чи збереження лідерських позицій ЄС в ключових сферах науки та технологій. Сьома рамкова програма передбачає на фінансування програм Співпраці 4,097 млрд. євро. Цей бюджет використовується для розвитку співробітництва між університетами, дослідницькими центрами та урядовими установами як у державах-членах ЄС, так і поза межами ЄС.

Спільна дія, Joint Action – використовується для втілення спільних позицій, прийнятих Радою (кваліфікованою більшістю) після того, як Європейська Рада дасть згоду на те, що це питання має бути предметом спільних дій. Спільні дії мають більший зобов'язуючий характер ніж спільні позиції. Відповідно до спільних позицій, держави-члени повинні змінити свою політику згідно із спільними діями, але у спільних діях вони повинні також інформувати й консультувати Раду про те, яким чином спільні дії були реалізовані. Якщо Держава не може або не бажає здійснювати спільні дії вона повинна узгодити свою позицію з іншими державами-членами.

Спільна зовнішня та безпекова політика (СЗБП), Common Foreign and Security Policy (CFSP) – один з двох міждержавних «стовпів» Європейського Союзу. Започаткована ДЄС замість так званої «європейської політичної співпраці». Розділ V (статті 11-28) ДЄС визначає не тільки завдання СЗБП,

³⁴⁷ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с43

а й специфічні юридичні інструменти їх реалізації – спільні дії та спільні позиції, застосування яких ухвалюється одноставним голосуванням у Раді. *Амстердамський договір* запровадив посаду «Верховного представника» з питань СЗБП, надав у розпорядження Європейському Союзові новий інструмент СЗБП – спільну стратегію, і дозволив, за певних умов, використання голосування кваліфікованою більшістю. *Ніццький договір*, своєю чергою, дозволив, також за певних умов, вдаватися до тіснішої співпраці в СЗБП для здійснення спільних дій і спільних позицій, але не для військових чи оборонних операцій. *Лисабонський договір* запроваджує постійну посаду міністра закордонних справ ЄС, який замінить водночас і Верховного представника з питань СЗБП і члена Комісії з зовнішніх справ, які досі певною мірою дублювали функції один одного.

Спільна позиція (СЗБП), Common Position (CFSP) – відповідно до ст. 15 ДЄС це є правовим інструментом в сфері Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС, призначений для посилення систематичності співпраці у цій сфері між державами членами й покращення її координації. Спільні позиції оприлюднюються в Офіційному віснику Європейського Союзу (ОВ) і є обов'язковими для виконання всіма державами-членами, які мають відстоювати їх у міжнародних організаціях та на конференціях. Вони постійно переглядаються та оновлюються. Приймається Радою одностайно (але із застосуванням правила конструктивного утримання) і вимагає від держав-членів запровадження в національних політиках, які мають відповідати позиції, виробленої ЄС з конкретного питання, наприклад, у міжнародних організаціях (таких як Рада Безпеки ООН). Однак не існує жодних правових санкцій за недотримання спільної позиції. Спільні позиції є частиною європейської зовнішньої політики, увага якої зосереджена на певних країнах або регіонах світу, чутливих країнах, кризових ситуаціях та горизонтальних питаннях (нерозповсюдження зброї, попередження конфліктів в Африці, підтримка Міжнародного кримінального суду тощо)³⁴⁸.

Спільна позиція (співпраця в галузі правосуддя та внутрішніх справ); Common Position (cooperation in the fields of justice and home affairs) – правовий інструмент, запроваджений Договором про Європейський Союз; застосовується у сфері Юстиції та внутрішніх справ. Конституційний договір передбачав заміну «спільної позиції» на «Європейський закон» та «Європейський рамковий закон».

Спільна сільськогосподарська політика (ССП), Common Agricultural Policy (CAP) – одна з найважливіших і найвитратніших сфер діяльності ЄС (понад 40% бюджету) впроваджена у 1960 році з метою гарантування безпеки поставок продуктів харчування за доступними цінами. Належить до винят-

³⁴⁸ http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/measures.htm

кових повноважень Спільноти; рішення ухвалюються кваліфікованою більшістю голосів Ради після консультацій у Європейському Парламенті. Головні завдання ССП – забезпечити фермерам прийнятний рівень життя, а споживачам – якісні харчові продукти за справедливими цінами, зокрема, шляхом організації спільного ринку сільгосппродукції та застосування принципів єдиних цін, фінансової солідарності та переваги Спільноти. Однак ця політика стала «жертвою» свого успіху, виробляючи надлишки продукції (яловичина, жито, молоко, вино). Крім того, дотації, які виплачувалися сільськогосподарським виробникам, порушили баланс світового товарообігу. З 1999 року ЄС почала реформування у цій галузі, погодила подальші реформи у 2003 році, концентруючись на якості продуктів харчування, розвиток села та нетваринних галузях сільськогосподарського виробництва, котрі зберігали природне середовище. ЄС планує обмеження дотацій для сільськогосподарських виробників, щоб привести до рівноваги с/г ринки ЄС та країн, що розвиваються. На заміну дотацій на виробництво поступово запроваджують прямі виплати фермерам, як форму допомоги і засіб заохотити сільгоспвиробників дотримуватись харчових та екологічних норм.

Спільна стратегія, Common Strategy – новий інструмент, запроваджений у рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗБП) Амстердамським договором. Відповідно до нової статті 13 ДЄС, Європейська Рада визначає принципи і загальні напрямки СЗБП і вирішує, які спільні стратегії має запровадити Союз у сферах важливих спільних інтересів. Спільна стратегія визначає завдання, терміни виконання та ресурси, які потрібно задіяти Союзу і країнам-членам. Реалізацією спільних стратегій опікується Рада, зокрема, шляхом ухвалення спільних дій та спільних позицій. У 1999 році Європейська Рада ухвалила перші дві спільні стратегії ЄС – стосовно Росії (червень) і стосовно України (грудень).

Спільна торговельна політика (СТП), Common commercial policy (CCP) – сукупність рішень і заходів, які приймаються інституціями ЄС з метою регулювання торгівлі з третіми країнами. Статті 131-134 ДЕСп, визначають, що ЄС має єдину зовнішню торговельну політику, відому як спільна торговельна політика (СТП). СТП має своєю ціллю – сприяти «гармонічному розвитку світової торгівлі, поступовому усуненню обмежень у міжнародній торгівлі й зниженню митних бар'єрів» (стаття 131 ДЕСп). Однак СТП діє через ряд протекціоністських інструментів політики, чотирма основними з них є наступні: 1) *Спільний зовнішній тариф*. У зв'язку зі створенням спільного ринку, держави ЄС домовилися застосовувати однакові тарифи на товари, увезені в країну з будь-якої держави, що не входить до ЄС. У рамках Генеральної угоди з тарифів і торгівлі, ЄС у 2000 знизив тарифи приблизно на одну третину, у середньому на 18% на сільськогосподарські товари та до нуля відсотків на багато промислових товарів. 2) *Квотування імпорту*.

Через єдиний ринок держави-члени зобов'язані замінити свої національні квоти обмеженнями на ввіз деяких товарів в масштабах ЄС (моніторинг національних квот неможливий без прикордонного контролю за товарами). На сьогодні, дія цих квот поширюється на найрізноманітніші продукти, у тому числі текстильні вироби, сільськогосподарську продукцію, чавун і сталь, а в результаті багатосторонніх багатовекторних угод у 2005 році ліквідовані квоти по текстилю та одягу. 3) *Антидемпінгові заходи*. Комісія має право вводити імпорتنі тарифи та мінімальні рівні цін для експортерів у тому випадку, якщо вони продають у ЄС за дискримінаційними цінами, які можуть завдати шкоди вітчизняним виробникам. За даними Світової Організації Торгівлі, ЄС є найчастішим користувачем антидемпінгових заходів, застосовуючи їх близька 150 разів на рік. 4) *Добровільні обмеження експорту (ДОЕ)*. ДОЕ – це угоди між державою експортером і державою імпортером, коли експортер домовляється з імпортером на обмеження обсягу реалізованих товарів. ДОЕ звичайно є результатом політичного тиску з метою запобігання застосування країною імпортером антидемпінгових заходів. Однак вони також можуть бути створені для захисту інтересів експортерів і конкуруючих з імпортом вітчизняних виробників (шляхом підвищення цін), за рахунок споживачів у країні, що імпортує. 5) *На додаток* до зазначених документів, ЄС використовує кілька незначних заходів щодо обмеження вільної торгівлі: (1) заходи стимулювання експорту, коли Європейська Комісія організує ярмарки й координує національні ініціативи; (2) торговельні санкції, які, як правило, вводяться з політичних мотивів і ґрунтуються на рішеннях Ради Безпеки ООН; (3) компенсаційні мита, які ЄС вводить у випадку наявності субсидування експорту в третіх країнах; (4) захисні поправки, що дозволяють членам СОТ застосовувати звичайні норми для захисту життєво важливих інтересів; (5) правила походження, які визначають частку, що повинна бути додана до місцевої продукції для того, щоб її кваліфікувати як зроблену в ЄС або в державі, що має преференційні торговельні угоди. Відповідно до правил прийняття рішень в рамках СТП, тільки Комісія має монополію на законодавчу ініціативу, а також відповідає за реалізацію СТП. Крім того, Комісія має повноваження виконавчої влади: вжити антидемпінгові заходи, компенсаційні мита й інші обмеження на імпорт, які повинні бути розглянуті Радою за певний проміжок часу. Рада, з іншого боку, є основним законодавчим органом і приймає рішення кваліфікованою більшістю для видачі мандата Комісії на ведення переговорів або затвердження договорів, що вже пройшли обговорення Комісією (за винятком укладання угоди про асоціації, для чого потрібне одностороннє рішення). Рада аналізує законодавчі ініціативи й здійснює контроль за діями Комісії в спеціальному комітеті COREPER (ст. 133 ДЄСп), що складається з вищих посадових осіб, відповідальних за торгівлю. Згода ЄП (простою більшістю голосів) обов'язкова для прийняття багатосторонніх і двосторонніх торговельних угод (ст. 300 ДЄСп) або якщо торговельна угода

вимагає внесення поправок до законодавства ЄС, прийнятих за процедурою спільного прийняття рішень. Крім того, Комітет ЄП по зовнішньоекономічних зв'язках проводить слухання чиновників Комісії, регулярно одержує звіти від Комісії й Ради, і приймає резолюції, які сигналізують про позицію ЄП у питаннях торгівлі.

Спільна транспортна політика, Common transport policy – започаткована при підписанні Римського договору (1957), хоча у договорі не передбачалось проведення спільної секторальної політики, а лише внутрішньої транспортної політики, але зазначалося про необхідність впровадження спільних правил організації ринків (стаття 75.1 Договору про ЄЕС). На перших етапах економічної інтеграції транспортна галузь сприяла розвитку внутрішньо-регіональної торгівлі та забезпечувала вільне пересування людей. Проте у зв'язку з наявністю різних, інколи конкуруючих національних інтересів з питань транспорту (наприклад захист національних авіаліній, субсидії залізничного та морського транспорту, квоти та ліцензії щодо перевезень, відмінність у митних деклараціях тощо) до 1983 р. практично не існувало спільної транспортної політики. Гармонізація правил надання транспортних послуг та лібералізація ринків розпочалась після підписання Єдиного Європейського Акту і Білої книги (1992). Базуючись на положення договору про ЄС, в грудні 1992 р. була опублікована перша *Біла книга* про подальший розвиток спільної транспортної політики та лібералізацію транспортного ринку. Програма дій в галузі транспорту на 1995–2000 рр. передбачала: 1) «подвійну інтеграцію» національних транспортних мереж і різних видів транспорту для створення єдиної європейської транспортної мережі; 2) розвиток транспортної інфраструктури Європейського Союзу; 3) більш широке використання енергозберігаючих і екологічно-чистих видів транспорту; 4) підвищення безпеки транспорту; 5) надання громадянам більш широкого вибору транспортних засобів; 6) інтеграцію транспортної політики в систему єдиного внутрішнього ринку; 7) розвиток транспортних зв'язків між ЄС і третіми країнами; 8) усунення існуючих «вузьких місць»; 9) модернізацію устаткування; 10) проведення наукових досліджень з метою розробки нових транспортних технологій; 11) поліпшення якості обслуговування³⁴⁹. Після Амстердамського договором рішення в галузі транспортної політики ухвалюють за процедурою спільного ухвалювання рішень, після консультацій з Соціально-економічним комітетом та Комітетом регіонів. Однак досі існують особливі випадки (заходи, які можуть відчутно вплинути на рівень життя, зайнятість та рух транспортних засобів), коли Рада ухвалює рішення одноставно, після консультацій з Європейським Парламентом та Соціально-економічним комітетом, а у випадку особливих заходів щодо морського та повітряного транспорту, в кожному

³⁴⁹ Шемятенков, В.Г. Европейская интеграция: учеб. пособ. / Шемятенков В.Г. – М.: Межд. отношения, 2003. – С. 194.

окремому випадку Рада кваліфікованою більшістю вирішує, яку процедуру ухвалення рішень застосовувати. Сучасні засади транспортної політики ЄС викладені в Білій книзі «Європейська транспортна політика на період до 2010 р. – час вирішувати» (2001) і спрямована на підвищення ефективності, конкурентоспроможності і стабільну роботу всього транспортного сектора³⁵⁰. Завдання транспортної політики: 1) оптимізація співвідношення між видами перевезень, 2) розвиток взаємодії між видами транспорту, 3) ліквідація «вузьких місць», 4) фінансування транспортної інфраструктури, 5) створення ефективних механізмів платності за користування транспортною інфраструктурою, 6) безпека транспорту, 7) розвиток пасажирського транспорту, 8) екологізація транспорту. Документом було передбачено понад 60 заходів для підвищення ефективності, якості надання послуг та зростання безпеки транспортних перевезень, на подолання дисбалансу між видами перевезень, розвиток внутрішньо-регіональних морських перевезень, контроль за зростанням авіаперевезень та розвиток інтермодальних комбінованих перевезень «авто–залізниця», «море–автомобіль», «залізниця–авіаперевезення» пасажирів. З економічної точки зору, важливу роль відіграє механізм формування цін на транспортні перевезення, а їх зростання може мати позитивні наслідки для розвитку галузі за умови підвищення якості обслуговування, створить додатковий стимул для залучення інвестицій в транспортну інфраструктуру. Для активізації розвитку залізничного транспорту прийнятий третій пакет законів, спрямований на поступову лібералізацію ринку до початку 2008 р. для міжнародних пасажирських служб та до початку 2012 р. – для національних пасажирських служб³⁵¹. Для розвантаження доріг, повного використання можливостей морського та залізничного транспорту, надання нових послуг компаніями–перевізниками в ЄС успішно реалізується програма Марко Поло³⁵². ЄС фінансує проекти, що охоплюють всі види транспорту (автомобільний, залізничний, морський, річковий), туристичні послуги майже у всіх державах-членах. Серед перспективних проектів вказаний, наприклад, проект по управлінню автодорожнім рухом (7,62 млн. євро). Однією з найефективніших форм такого співробітництва у транспортній сфері залишається побудова Транс'європейських мереж. Реалізація таких масштабних проектів дозволяє вирішувати не стільки питання транспортної галузі, скільки, базуючись на ефекті мультиплікатора, впливати на конкурентоспроможність і зростання економічного потенціалу, спільно вирішувати соціальні, екологічні питання, втілювати в життя принципи та свободи європейського суспільства. Для країн Центральної та Східної Європи передбачається координування досліджень і створення Інтелектуальних Транспортних Систем (Intelligent

³⁵⁰ White Paper: European transport policy for 2010: time to decide. – Режим доступу: ec.europa.eu/transport/white_paper/index_en.htm

³⁵¹ Нові правила на європейських залізницях // Євробюлетень. – 2005. – № 10. – С. 9.

³⁵² Програма «Марко Поло»: нові перспективи // Євробюлетень. – 2006. – № 9. – С. 9.

Transport Systems – ITS), у тому числі: проведення Латвією досліджень по можливій модернізації ділянки автотраси E 67 Рига – Кекава (Kekava) (1,6 млн. євро); поліпшення навігації по річці Дунай на території Угорщини (1,1 млн. євро); розробка технічної документації по будівництву другої залізничної колії на лінії Дівака (Divaca) – порт Копер у Словенії (5,47 млн. євро). У 2006 р. Комісією було здійснено перегляд Білої Книги з визначенням основних цілей ЄС у сфері транспорту на середньострокову перспективу та плану дій на чотирьох «рівнях» європейської транспортної політики: мобільність, захист, інновації, інтернаціональний масштаб. Основними цілями визначено: розвиток міжнародних режимів, які б гарантували високий рівень безпеки, якість послуг й екологічний та соціальний захист; доступ до ринків послуг та державних закупівель поза ЄС у сфері транспорту; ліквідація бар'єрів для вільної конкуренції європейських операторів³⁵³. Серед середньострокових практичних заходів були передбачені: план дій з питань логістики на 2007 р., перегляд законодавства з питань умов праці на автодорогах на 2007 р., скорочення технічних бар'єрів та зростання ролі транспортних коридорів на залізничному транспорті у 2006–2007 рр.; завершення побудови плану «єдиного європейського неба» у 2007 р., адаптація Спільного європейського морського простору у 2008 р., найкращого представлення європейських інтересів у міжнародних організаціях. Найбільш актуальними питанням транспортної політики ЄС є формування нової системи Пан'європейської транспортної мережі, яка включає Транс'європейські мережі (TEN), Пан'європейські транспортні коридори (10 коридорів), Пан'європейські транспортні регіони (4 осі) та Євроазіатське сполучення (TRACECA). На розвиток Транс'європейських транспортних мереж для країн ЄС–27 передбачено на 2007–2013 рр. у розмірі 8,013 млрд. євро, що удвічі більше ніж на попередню фінансову перспективу. Транспортна політика ЄС формує умови для економічного зростання, конкурентоспроможності, сталого розвитку країн, дозволяє комплексно вирішувати соціальні та екологічні питання, втілювати в життя принципи та свободи європейського суспільства. Вона також повністю відповідає реалізації завдань економічного та соціального згуртування та корелюється із завданнями щодо подолання диспропорцій регіонального розвитку, визначених у бюджетному процесі на перспективу до 2007–2013 р. та директивах про реформування політики згуртування, забезпечення усталеного розвитку країн ЄС.

Спільне регулювання, Co-regulation – позначає систему спільної регуляторної відповідальності та обов'язків, за умов якої промислова асоціація чи група професіоналів виконуватиме певні регуляторні функції на кшталт нагляду та впровадження регуляторних стандартів.

³⁵³ White Paper: European transport policy for 2010. Opinion of the Federal Environment Agency on the mid-term review by the Commission. – Dessau, 2006. – Режим доступу: www.umwelt-daten.de/verkehr/downloads/white-paper-transport-policy-2010.pdf

Спільний ринок, Common Market – форма європейської економічної інтеграції, закладена Римським договором 1957 р. в основу Європейської Економічної Спільноти, що передбачала поступове усунення тарифних та нетарифних торговельних обмежень і досягнення чотирьох свобод: свободи переміщення товарів, людей, послуг і капіталів у межах країн-членів Спільноти. Хоча базове завдання спільного ринку щодо скасування внутрішнього мита і встановлення митного союзу було виконане до 1 липня 1968 р., проте протягом наступних 28 років, аж до підписання Єдиного європейського акту (1986), заходи щодо досягнення чотирьох свобод не приносили бажаного результату.

Спільний науково-дослідний центр, Joint Research Centre – внутрішня дослідницька організація Європейської Комісії, що створена для надання підтримки виробникам політики ЄС з питань осмислення, розвитку, імплементації та моніторингу європейських політик, спрямованих на вирішення транснаціональних та глобальних проблем (зміна клімату, ядерна безпека тощо).

Спільний ринок Східної та Південної Африки, Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA) – преференційна торговельна зона, яка налічує 21 країну Африки – від Лівії до Зімбабве. COMESA була заснована в грудні 1994 замість існуючої з 1981 Зони преференційної торгівлі. Дев'ять членів COMESA утворили ЗВТ у 2000, яка зараз налічує 14 країн. COMESA є однією з опор Африканської економічної спільноти.

Спільні організації (регулювання) ринків сільськогосподарської продукції, Common Market Organizations [Common organisations of agricultural markets] (CMOs) – являють собою основні положення спільної сільськогосподарської політики (ССГП), які визначають інструменти регулювання й моніторингу ринку щодо виробництва та торгівлі сільськогосподарськими продуктами в ЄС та країнах-членах шляхом: 1) усунення перешкод для внутрішньої торгівлі агропромисловими товарами; 2) збереження спільних митних бар'єрів по відношенню до третіх країн. Після реформи ССГП у 2003 р. більшість CMOs почали оперувати в рамках нової системи єдиних виплат фермеру, незалежності підтримки від виробництва, кризового управління та класифікації ферм відповідно до екологічних стандартів. Протягом 2005-2007 р. Європейська Комісія висунула ідею та провела серію консультацій щодо заміни (впродовж 2008 року) 21 існуючих Спільних організацій (регулювань) ринків сільськогосподарської продукції (CMOs), які охоплюють основні товарні групи ССГП єдиним Спільним регулюванням (Single CMO) з метою раціоналізації та спрощення існуючого регуляторного середовища.

Спільні політики, Common policies – сукупність договорів, директив, постанов, рішень, висновків, принципів та методів їх реалізації, які спільно впроваджуються інституціями ЄС та країнами-членами з метою досягнення визначених цілей та завдань політики. Сучасні дослідники виокремлюють чотири

типи спільних політик: базові (рамкові), вторинні, горизонтальні та галузеві (секторальні). Базові політики визначають стратегічні завдання розвитку для всіх учасників інтеграційного об'єднання, узгоджуються між ними та фіксуються в установчих Договорах, наприклад: політика побудови митного союзу, політика спільного ринку, економічного та валютного союзу. Договірну базу спільних політик формують: Римські, Маастрихтський, Амстердамський та Ніццький договори. За умов ратифікації національними Парламентами Лісабонського договору (2007) перспективи розвитку базових та вторинних політик ЄС регламентуватиме стаття 2 Лісабонського договору (2007).³⁵⁴ Римські та Маастрихтський договори сформували фундаментальні засади спільних європейських політик, започаткували інтеграційний процес в економічній та соціальній сферах, спільну зовнішню політику та політику безпеки, співробітництво у сфері правосуддя та внутрішніх справ. Амстердамський, Ніццький та Лісабонський договори розширили та удосконалили правову базу спільних політик у питаннях їх вироблення та імплементації. Правові засади для вторинних політик ЄС також утворюють Договори ЄС, але їх запровадження слугує інтересам всіх або більшості країн-учасниць інтеграційного об'єднання, розширює сферу спільних інтересів, хоча й не супроводжується переходом до наступного етапу інтеграції, а прийняті на європейському рівні рішення не завжди обов'язкові для виконання (у випадку наявності положень щодо права на неучасть). Правову базу для їх імплементації формують *acquis communautaire* (у рамках першої опори), міжнародна співпраця (у рамках другої опори), поєднання міжнародної співпраці та *acquis communautaire* (у рамках третьої опори). На відміну від базових, вторинні спільні політики деталізують прийняті базові рішення та виробляються інституціями ЄС за певними процедурними схемами. Поточну роботу здійснюють інституціями ЄС (ст. 7 та ст.-ті. 189-265 Договору про ЄС): Європейська Комісія, Європейський Парламент, Рада ЄС, Суд ЄС та Європейський суд аудиторів, Європейський соціально-економічний комітет та Комітет регіонів (консультативна роль). За своєю природою горизонтальні та вертикальні політики носять вторинний характер. *Горизонтальні політики* впливають на загальні умови суспільно-політичного та економічного життя кожної країни, для прикладу: регіональна, податкова, охорони навколишнього середовища, соціальна, політика конкуренції тощо. *Секторальні (вертикальні) політики* стосуються окремих секторів економіки країн, наприклад: сільськогосподарська, промислова, наукових досліджень, транспортна, енергетична, освітня тощо. Спільні політики постійно еволюціонують внаслідок переговорного процесу між учасниками – інститутами ЄС, країнами та представниками регіонального, локального рівня та окремими зацікавленими учасниками, змінюючись у пра-

³⁵⁴ Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community. Conference of the representatives of the governments of the member states. Brussels, 3 December 2007. (Or. Fr). – Режим доступу: eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm

вовому сенсі відповідно до соціального, економічного та технічного прогресу галузі, а також розвиваються у напрямку розширення повноважень, тобто коли виникає необхідність – формуються нові напрями європейських політик, які раніше не узгоджувались. Спільні політики, які тісно пов'язані між собою, постійно змінюється згідно із внутрішніми та зовнішніми викликами, спричиняють взаємний вплив, сприяючи таким чином розвитку європейської інтеграції. Сучасні стратегічні напрями суспільно-політичного та зовнішньополітичного розвитку визначені у Ніщцькому та Лісабонському (2007) договорах, соціально-економічного розвитку – в оновленій Лісабонській стратегії (2005) та зафіксовані у бюджеті ЄС на 2007–2013 рр. Хоча не існує єдиних підходів щодо вичерпного переліку політик ЄС, на основі аналізу компетенцій, якими наділені інституції та агентств ЄС, можна говорити про існування близько 25-30 сфер політик, які на сьогодні регулюються або координуються на європейському рівні із застосуванням різних моделей творення політик та процедур прийняття рішень: сільськогосподарська та розвитку сільських місцевостей (Agriculture and Rural Development), риболовна (Fisheries), безпеки харчових продуктів (Food safety), внутрішнього ринку (Internal market), бюджетна (Budget), конкурентна (Competition), митна (Customs), єдиного ринку капіталу (Single Market for Capital), фінансово-економічна (Economic and Financial Affairs), податкова (Taxation), промислова (Industrial), підприємництва (Enterprenership), покращення регулювання (Better Regulation), аудіовізуальна та засобів масової інформації (Audiovisual and media), культурна (Culture), освіти та професійного навчання (Education and training), молодіжна (Youth), підприємницька (Enterprise), охорони довкілля (Environment), охорони здоров'я (Health), морська (Maritime policy), сталого розвитку (Sustainable development), спільна зовнішня та безпекова (Common Foreign Security Policy, CFSP), міжнародного розвитку (Development), розширення (Enlargement), зовнішньої торгівлі (External trade), сусідства (Neighbourhood policy), енергетична (Energy), регіонального та місцевого розвитку (Regions and local development), науково-дослідницька (Reserarch, Science and technology), туристична (Tourism), юстиції та громадянських прав (Justice and citizens' rights), імміграційна (Immigration), транспортна (Transport) тощо.

Спільнота політики, Policy community – підсистема мережі політики (policy network) з небагатьма учасниками, яка є більш стабільною і схильною до ідентифікованого контролю, ніж мережа політики.

Спільнотова концепція підтримки (СКП), Community Support Framework (CSF) – це документ який затверджується Комісією у погодженні з зацікавленою державою членом на основі Плану запропонованого самою державою. Служить як один з інструментів для координування регіональної політики ЄС, при необхідності залучаючи фонди Структурних фондів та Європейсько-го інвестиційного банку. СКП містить дані щодо початкової ситуації, страте-

гії, пріоритети дій, окреслені цілі, фінансовий план та умови запровадження. СКП формується у вигляді пріоритетних осей (priority axes), або сфер інтервенції, та імплементується на основі однієї або декількох Робочих програм (Operational Programmes). Проте у кожному випадку будь-який з фінансованих на основі СКП проєктів повинен узгоджуватись з планами розвитку національних та регіональних органів влади та їх партнерів.

Спільнотова служба з рослинного різноманіття, Community Plant Variety Office (CPVO) – заснована Радою Міністрів 27 липня 1994 р. для впровадження й застосування системи захисту прав на сорти рослин, які встановлюються законодавством Спільноти³⁵⁵.

Споживання електроенергії, Consumption of electricity – дорівнює сумі національного обсягу виробництва електроенергії, у тому числі власного виробництва, плюс імпорт, мінус експорт електроенергії (валове національне споживання електроенергії).

Споживач та громадянин, Consumer and citizen – терміни, які часто використовуються в суспільно-політичних науках. Важливо зрозуміти, що вони не є взаємозамінними. Термін «споживач» позначає осіб, які беруть участь в ринкових операціях, і споживають певні товари чи послуги. Він також може стосуватися певних підприємств, які часто є первинними покупцями в певних секторах. Поняття «громадянин» є значно ширшим. Воно стосується відносин між особами та державою (не використовується в суворому юридичному значенні для визначення національності). Існують обставини, за яких держава є виробником чи постачальником певного товару чи послуги для громадян. В цьому контексті громадяни можуть розглядатися як споживачі результатів діяльності держави³⁵⁶.

Сприяння торгівлі, Trade stimulation – низка заходів, спрямованих на зменшення витрат суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за імпортно-експортними процедурами безпосередньо на етапі перетину кордону, зокрема пов'язаних з вимогами до документообігу у сфері зовнішньоекономічної діяльності, з процедурами перетину кордону.

Спроможність щодо управління регуляторним середовищем, Regulatory management capacity – термін, що вживається в контексті політики ЄС щодо Кращого регулювання та рекомендацій ОЕСР щодо Регуляторної реформи й означає урядову спроможність забезпечувати вдосконалення регуляторного середовища шляхом формування політики та її впровадженням через нормативні акти задля стабільного економічного зростання, соціального до-

³⁵⁵ <http://www.cpvo.eu.int>

³⁵⁶ Дивись Білу Книгу щодо Кращої Регламентації (Дублін, 2004 рік) www.betterregulation.irlgov.ie.

бробуту та захисту навколишнього середовища. Під управлінською спроможністю щодо управління регуляторним середовищем як правило розуміють Політики+Структури+Інструменти, які сприяють зростанню відповідності регулювання (Аналіз опцій та альтернатив, ОПВ, Консультування) та його економічності (Вимірювані тягарі регулювання, моніторинг впровадження, збереження первинної якості).

Спрощення законодавства, Simplifying legislation – процес скасування зайвих та непотрібних законодавчих актів на основі неухильного дотримання принципів необхідності й пропорційності. Ідея спрощення законодавства, як однієї з передумов розбудови єдиного внутрішнього ринку ЄС, вперше була висловлена на європейському рівні в опублікованій Європейською Комісією Білій книзі щодо завершення формування єдиного ринку (1985 р.). Після самітиту ЄС в Единбурзі (1992 р.) ініціатива щодо «покращення законодавства» або «покращення регуляторного середовища» стала одним із пріоритетних напрямів діяльності Спільноти.

Стабільність цін, Price stability – характеристика стану економіки держави-члена ЄС, коли рівень інфляції не перевищує більш, ніж на 1,5% темпи інфляції трьох держав-членів, інфляція в яких була найнижчою у попередньому році.

Стала експлуатація, Sustainable exploitation – спосіб експлуатації живих водних ресурсів, який не ставить під сумнів їх майбутнє та не справляє негативного впливу на морські екосистеми.

Стандарти, Standards – норми та правила, яких необхідно притримуватися при виробництві певного товару. Часто розрізняють обов'язкові та добровільні стандарти. *Обов'язкові стандарти* повинні бути прийняті усім сектором виробництва. *Добровільні стандарти* можуть застосовуватися окремим підприємством за його бажанням, що є типовим для промислової продукції.

Створення торговельних потоків, Trade creation – економічний термін пов'язаний з міжнародною економікою, який окреслює процес формування торгівлі при створенні митного союзу.

Страсбург, Strasbourg – французьке місто, розташоване недалеко від кордону з Німеччиною, у якому раз на місяць відбувається тижнева пленарна сесія Європейського Парламенту. Страсбург є також місцем розташування Європейського трибуналу з прав людини і Ради Європи – котрі не є інституціями ЄС. Термін «Страсбург» деколи вживається ЗМІ для означення одного з цих органів.

Стратегічний менеджмент, Strategic management – філософія управління, що поєднує стратегічне планування з повсякденним ухваленням рішень. Стратегічний менеджмент спрямований на узгодження внутрішнього та зовнішнього середовища організації³⁵⁷.

³⁵⁷ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної

Стратегічні настанови Спільноти щодо політики згуртування, Community Strategic Guidelines for Cohesion (CSG) – визначають підстави для визначення необхідності втручання за рахунок фінансування з бюджету структурних фондів. Згідно із стратегією спільних дій європейських країн у галузі регіональної політики на 2007-2013 рр. починаючи із 1 січня 2007 р., у питаннях регіональної політики та політики згуртування пропозиції Комісії, після узгодження із Парламентом та після консультацій із Комітетом регіонів та Соціально-економічним комітетом, Рада ухвалює *Стратегічні настанови Спільноти* кваліфікованою більшістю. Європейська Комісія, спираючись на *Стратегічні настанови Спільноти* щодо політики згуртування та після консультацій з державами – членами, у відповідності до завдань Лісабонської стратегії розробляє пропозицію та надає їй стратегічного вимір.

Стратегія залучення, Engagement strategy – стратегія яка базується на поширенні на інші держав власних цінностей та її інституцій, які виглядають привабливими і бажаними для наслідування.

Стратегія інтеграції, Pre-accession strategy – представляє собою «структурований діалог» між країною-кандидатом та інституціями ЄС під час процесу приєднання, що визначає для залучених сторін рамки їх діяльності та наявні інструменти. Стратегія формулюється індивідуально для кожного з кандидатів. Загальні підходи до стратегій інтеграції країн ЦЄС були визначені під час засідання Європейської Ради в Люксембурзі в грудні 1997 р. Вони базуються на: 1) двосторонніх договорах; 2) Передвступних партнерствах та Національних програмах адаптації *acquis*; 3) участі в діяльності програм, агентств та комітетів Спільноти; 4) політичному діалозі; 5) моніторингу та оцінювання з боку Комісії; 6) передвступній допомозі; 7) співфінансуванні з боку міжнародних фінансових інституцій.

Стримування та протизваги, Checks and Balances – передбачена конституцією система правових механізмів (наприклад, право президента накладати вето на парламентські законопроекти, право парламенту на затвердження президентських кандидатур на високі владні посади, право судової експертизи законодавства), за допомогою яких кожна з гілок влади (законодавча, виконавча, судова) має можливість певним чином впливати на діяльність іншої, стримуючи одна одну. Принцип стримувань і протизваг допомагає підтримувати принцип розподілу влад.

Структурна адаптація (структурна перебудова), Structural adaptation (Structural adjustment) – завдяки структурним політикам та фондам ЄС держави-члени отримують додаткові можливості для структурної адаптації своїх економік та суспільств до соціально-економічних викликів сьогодення.

Структурні фонди, Structural Funds – фонди, які фінансуються з бюджету ЄС задля сприяння структурній перебудові окремих секторів та регіонів ЄС, а також подолання відмінностей рівня розвитку окремих регіонів й держав-членів ЄС. Разом із Фондом Гуртування являють собою фінансові інструменти регіональної політики ЄС. До Структурних фондів зараховують Європейський фонд регіонального розвитку (European Regional Development Fund (ERDF)), Європейський Соціальний фонд (European Social Fund (ESF)), Секція скерувань Європейського сільськогосподарського фонду скерування та гарантій (Guidance Section of European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF), а також Фінансовий інструмент у галузі рибальства (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG). Фінансова допомога з бюджету Структурних фондів надається на основі трьох пріоритетних цілей, двох регіональних цілей та горизонтальної цілі для розвитку кадрових ресурсів. Згідно з фінансовою перспективою 2007-2013 рр. бюджет Структурних фондів на цей період складатиме 278 млрд. Євро., значна частина яких розподілятиметься на основі трьох пріоритетних цілей: 1) «конвергенція» найменш розвинутих регіонів та країн ЄС; 2) «регіональна конкурентноздатність та працевлаштування» – сприяння соціально-економічному розвитку, інноваціям, підприємництву та захисту довкілля та розбудові ринку праці в тих регіонах які не охоплюються ціллю «конвергенції»; 3) «європейська територіальна співпраця» – задля зміцнення транскордонної транснаціональної та міжрегіональної співпраці у сфері міського, сільського та прибережного розвитку та сприяння розвитку економічних зв'язків та інформаційного обміну серед малого та середнього бізнесу. Допомога з бюджету Структурних фондів надається на умовах спів-фінансування максимальна межа якого коливається від 50-75%.³⁵⁸ Хоча структурні фонди є частиною бюджету Спільноти, їх використання базується на принципах спільної відповідальності між Європейською Комісією та установами держави-членами: 1) Комісія веде переговори, ухвалює програми розвитку запропоновані державами-членами та розподіляє ресурси; 2) держави-члени спільно зі своїми регіональними органами управління керують програмами, здійснюючи їх через відбір проектів, а також контроль та оцінювання їх виконання; 3) Комісія задіяна до процесу моніторингу, виділяє та виплачує погоджені видатки та здійснює верифікацію систем контролю. Для кожної операційної програми держава-член призначає: 1) управляючий орган (managing authority) – національний, регіональний чи місцевий орган управління, державно-приватну інституцію який управлятиме операційною програмою; 2) сертифікаційний орган – національний, регіональний чи місцевий орган управління для сертифікації видаткові звіти та заявки на оплату перед їх передачею Комісії; 3) аудиторський орган – національний, регіональ-

³⁵⁸ 2007-2013: Preparing the new generation of Structural Funds programmes http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/index_en.htm

Див також: The Structural Funds http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prord/sf_en.htm

ний чи місцевий орган управління для нагляду за ефективністю функціонування управління та системи моніторингу

Структурування проблеми, Problem Structuring – метод аналізу політики, який використовують для здобуття інформації щодо природи певної проблеми та можливих способів її розв’язання.³⁵⁹

Субвенції, Subventions – бюджетні кошти, що надаються з одного бюджету в інший за умови їх використання на цілі і в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенцій.

Субсидіарність, Subsidiarity – один з основоположних принципів Європейського Союзу, згідно з яким Спільнота вдається до будь-яких заходів лише в тому разі, якщо вони ефективніші за відповідні заходи на національному, регіональному або місцевому рівнях (виняток становлять сфери виняткової компетенції Спільноти). Засада «субсидіарності» означає, що рішення котрі приймає ЄС повинні бути максимально наближені до громадян та вимагає постійного оцінювання обґрунтованості дій ЄС з погляду наявних можливостей на національному, регіональному та місцевому рівнях. Амстердамський договір додав до Договору про заснування Європейської Спільноти Протокол про застосування принципів субсидіарності та пропорційності, де викладені керівні настанови щодо субсидіарності.

Субсидування, Subsidies – несправедлива з погляду світової торговельної практики державна фінансова підтримка виробництва, експорту і/чи транспортування товарів, що експортуються в третю країну.

Суверенітет, Sovereignty – право на здійснення необмежених та виключних владних повноважень, які визначають та контролюють усі форми життєдіяльності на даній території та на які не поширюється влада жодної іншої держави у сфері ухвалення та втілення в життя її нормативно-правових положень. Внутрішній суверенітет визначається взаємовідносинами між суверенною владою та її підданими щодо здійснення нею владних повноважень на основі принципу легітимності. Зовнішній суверенітет визначається взаємовідносинами між суверенною владою та іншими державами на основі принципів взаємного визнання внутрішнього суверенітету та відповідних положень міжнародного права.

Суд Європейського Союзу (Суд ЄС), European Court of Justice (ECJ) або Court of Justice – одна з п’яти офіційних інституцій Європейського Союзу, найвищий суд ЄС, що знаходиться в Люксембурзі, який наділений незалежними повноваженнями щодо інтерпретації та застосування права Спільноти та його рішення не підлягають оскарженню. До створення *Суду Першої Інстан-*

³⁵⁹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с.44

ції являвся єдиним судом Європейських Спільнот. Заснований Паризьким договором 1951 року, Римськими договорами 1957 року наділений повноваженнями наглядати за виконанням усіх європейських договорів. Сьогодні його діяльність регламентується положеннями ст. 220–245 Договору про ЄСп й хоча його повноваження в основному поширюються на право Європейської Спільноти його юрисдикція щодо двох інших опор ЄС постійно зростає. До складу Суду ЄС входять по одному судді від кожної держави-члена (після останнього розширення, включаючи голову Суду ЄС налічує 27 суддів), яким допомагають вісім *Генеральних Адвокатів (Advocates General)*. Генеральні Адвокати користуються схожими правами й повноваженнями що й судді, але їх основна роль не стосується судочинства, а надання у відкритому судовому засіданні цілком неупереджених, незалежних порад й консультацій та вмотивованих висновків щодо справ, які розглядаються Судом ЄС з метою допомоги Суду у виконанні своїх завдань. Висновки Генеральних Адвокатів завжди виносяться до прийняття Судом ЄС рішення. У багатьох випадках Суд ЄС приймає рішення, виходячи з цих висновків, хоча в деяких випадках йому не вдавалося дотриматися цієї практики. Суддів і Генеральних Адвокатів призначають на основі критеріїв визначених у Ст. 223 ДЄСп за загальної згоди держав-членів на шестирічний термін відповідно до професійних критеріїв призначення судів вищого суду в державі-члені їх походження. Суд може засідати у повному складі для розгляду особливо важливих та складних справ або на вимогу держав-членів, а також у складі *Вищих судових колегій* – 13 суддів (*Grand Chambers*) чи у складі окремих *Судових колегій* – по три чи п'ять суддів (*Judicial Panels*). Європейський суд виступає гарантом дотримання положень договорів, правових актів, рішень Парламенту, Ради та Комісії всіма державами-членами та громадянами. Під необмежену юрисдикцію Суду підпадають суперечки з питань недотримання норм права Спільноти та тлумачення правил конкуренції, які обмежені лише категоріями заходів, які він може застосовувати згідно ДЄСп. Існує ряд широких категорії суперечок, відносно яких Суд ЄС володіє набором прямих, непрямих та коректувальних заходів (згідно зі Ст. 220 ДЄСп): 1) Судовий перегляд (*judicial review*) та скасування (*annulment*) актів інституцій Спільноти відповідно до Ст. 230, особливо у випадку *locus standi*; 2) Заходи та можливі коректувальні дії (*remedies*) щодо інституцій Спільноти за їх *неспроможність діяти (failure to act)* до Ст. 232; 3) Справи проти держав-членів на підставі звернень Європейської Комісії (Ст. 226) або держави-члена (Ст. 227) за невиконання Спільнотових зобов'язань 4) Справи проти держав-членів щодо нелегальності їх дій (Ст. 241); 5) Дії щодо відшкодування проти інституцій Спільноти та держав-членів на підставі Ст. 228 та 235; 6) Перехідні дії у формі судової заборони (*interlocutory injunction*) відповідно до Ст. 243; 7) Попереднє рішення (преюдиціальне тлумачення – *preliminary ruling*) застосування законодавства Спільноти за зверненнями національних судів Ст. 234; 8) Слухання апеляцій

та апеляційна юрисдикція за зверненням Суду першої інстанції щодо рішень ЄК в стосунку конкурентного права; 8) Надання дорадчої думки (advisory opinion) щодо угод між ЄС та третіми країнами згідно Ст. 300. Суд ЄС володіє юрисдикцією щодо розгляду спорів між Спільнотою та державам-членами; між державами-членами; між інституціями ЄС; між індивідуальними особами або корпораціями та Спільнотою, у випадку наявності їх безпосереднього інтересу до питань спору. Статут Суду ЄС та Правила судової процедури передбачають процедуру судового розгляду справ, яка включає чотири стадії: 1) письмову; 2) попереднього розслідування; 3) усного розгляду; 4) винесення рішення. При прийнятті рішень Суд керується телеологічним підходом інтерпретуючи законодавство відповідно до його мети й цілей та спираючись на принцип ефективності (effct utili), таким чином прагнучи шляхом такої інтерпретації досягти зміцнення європейської інтеграції та більш ефективного функціонування європейського правопорядку. Застосування телеологічного підходу, особливо шляхом комбінації Ст. 10 ДЕСп яка визначає дотримання державами-членами своїх обов'язків перед Спільнотою та процедури преюдиціального тлумачення згідно Ст. 234 на практиці призвело до «конституціоналізації» установчих Договорів через принципи прямої дії (*direct effect*) та верховенства права Спільноти (*supremacy of Community law*)³⁶⁰. Рішення Суду ЄС у справах Von Colson and Kamman (1984), Marleasing (1992), Francovich (1992), Factortamme (1990), Emmot (1991) стали визначальними для окреслення сучасного європейського правопорядку, розширення меж його застосування та підвищення ефективності функціонування.

Суд ЄС у справах державної служби (Суд ДС), European Union Civil Service Tribunal – заснований 02.12. 2005, являється спеціалізованою судовою палатою ЄС. Складається із сімох суддів, які займаються розглядом судових спорів між ЄС та його державною службою – до 2005 р. ця сфера судочинства відносилась до компетенцій Суду Першої інстанції. Зараз рішення Суду ДС можуть подаватися на апеляцію до Суду Першої інстанції та, у виняткових випадках, для перегляду в Європейському Суді.

Суд першої інстанції Європейських Спільнот (СПІ), Court of First Instance of the European Communities (CFI) – створений 1989 року на допомогу Судові ЄС, як другий рівень судової влади у Спільноті для зменшення навантаження на Суд ЄС. Повноваження Суду визначено на основі Ст. 225 ДЕСп. Суд першої інстанції складається з 27 суддів (по одному від кожної з держав-членів), яких призначають на шестирічний термін з правом подовження повноважень. Судді вибирають поміж себе президента на трирічний термін з правом подовження повноважень. У СПІ немає Генеральних Адвокатів, але його члени можуть запрошуватися для виконання функцій Генерального Адвоката одного із суддів СПІ стосовно справ, які розглядаються пленумом

³⁶⁰ European Union Law. Routledge & Cavendish Lawcards Series. 2006 p.80-104.

СПП. Ніццький договір спростив процес зміни статуту та регламенту СПП, так само, як і для Суду ЄС. Він передбачив також подальший перерозподіл повноважень між Судом ЄС та СПП, що мають на меті розвантажити обидва суди й прискорити розгляд справ. Суд першої інстанції розглядає: 1) трудові спори між інституціями Спільноти та їхнім персоналом; 2) справи проти інституцій (в першу чергу ЄК) Спільноти порушені юридичними та фізичними особами відповідно до Ст. 230 (судовий перегляд адміністративних рішень) та відповідно до Ст. 232 (заходи та можливі корективні дії за їх неспроможність діяти (*failure to act*) з питань конкуренції, які застосовуються до підприємств; 3) справи щодо захисних заходів у сфері торгівлі (антидемпінгового законодавства та виробництва) порушені фізичними та юридичними особами відповідно до Ст. 230 та Ст. 232 особливо щодо випадків визначених Договором про заснування Спільноти з вугілля та сталі; 4) слухання справ справ згідно процедури попереднього рішення (преюдиціального тлумачення) за зверненням національних судів у випадках визначених Ніццьким договором (Ст. 234 ДЄСп). Суд першої інстанції розглядає питання сільськогосподарської політики, рибальства, транспорту, державної допомоги підприємствам, спірні питання регіонального та соціального згуртування, які фінансуються з європейського бюджету. Прийняті рішення можуть бути оскаржені в Європейському суді. Рішення Суду першої інстанції (СПП) можуть бути оскаржені в Суді ЄС на підставі: 1) браку відповідних компетенцій у СПП; 2) порушення процедури при розгляді справи у СПП, яке негативно вплинуло на інтереси позивача; 3) порушення норм права Спільноти. Касаційна скарга не призупиняє виконання рішення.

Судовий перегляд, *Judicial review* – у широкому розумінні це повноваження судів розглядати та анулювати акти законодавчої чи виконавчої гілок влади у випадку їх невідповідності вищим правовим нормам. У цьому розумінні судовий перегляд є прикладом розподілу гілок влади сучасної системи врядування. Існує відмінна інтерпретація цього принципу у різних законодавствах, так само як і різні погляди щодо ієрархії правових норм. У вузькому розумінні термін стосується повноважень Суду ЄС щодо судового перегляду та скасування правових заходів прийнятих інституціями Спільноти (згідно Ст. 230 ДЄСп та справи 294/83 *Les Verts v. Parliament* [1986] ECR 1339, параграф 23³⁶¹) як одного із складових елементів принципу верховенства права заснованого на правовому порядку Спільноти.

Супутниковий центр Європейського Союзу, *European Union Satellite Centre (EUSC)* – засновано Спільною дією Ради від 20 липня 2001 р. для підтримки процесу ухвалення рішень ЄС у сфері СЗБП і, зокрема, Європейської безпекової та оборонної політики (ЄБОП), включаючи діяльність ЄС з

³⁶¹ http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61984J0190

урегулювання конфліктів через надання продуктів аналізу зображень, отриманих через супутник, і супутніх послуг. Завдання Центру включають: 1) надання геопросторових продуктів, які є результатом аналізу зображень, отриманих за допомогою супутників, і супутніх даних для підтримки діяльності місій ЄС і держав-членів; 2) забезпечення тісної співпраці зі службами ЄС, пов'язаними з дослідженням космосу; 3) встановлення контактів з іншими національними та міжнародними установами у сфері дослідження космосу; 4) здійснення моніторингу щодо регіональних конфліктів, втрат спроможності держави виконувати свої функції, організованої злочинності, тероризму, розповсюдження зброї масового знищення; 5) надання інформації для раннього виявлення та можливого попередження збройних конфліктів і гуманітарних криз; 6) надання підтримки операціям ЄС і місіям ООН (гуманітарні та миротворчі місії); 7) нагляд за загальною безпекою в нестабільних регіонах; 8) виконання Петерсберзьких завдань (завдання ЄС в галузі оборони та безпеки, уперше визначені у червні 1992 року); 9) надання підтримки гуманітарним, рятувним і миротворчим операціям; 10) виконання завдань бойових сил у сфері врегулювання криз, включаючи миротворчу діяльність; 11) прогнозування надзвичайних ситуацій; 12) контроль над озброєнням і розповсюдженням зброї (включаючи зброю масового знищення); 13) надання підтримки військовим навчанням; 14) проведення тренінгів для спеціалістів з аналізу зображень; 15) інші види діяльності типу інформаційної підтримки проведення судового слідства та розслідування. Організація та постановка завдань Центру координується через Генеральний секретаріат Ради ЄС та Генеральний директорат із зовнішніх відносин ЄК. Центр також може отримувати завдання від держав-членів ЄС і третіх країн. ООН, НАТО та ОБСЄ також можуть робити запити/формулювати завдання для Центру у сфері СЗБП/ЄБОП. Центр також працює з державами-членами через зв'язок з контактними пунктами та експертами, яких відряджено до Центру з цих держав. Операційна діяльність Центру відбувається у прямій співпраці з Генеральним директоратом із зовнішніх відносин ЄК, Об'єднаним ситуаційним центром, *Європейським оборонним агентством* (European Defence Agency (EDA)) та *Європейським агентством з безпеки на морі* (European Maritime Safety Agency (EMSA))³⁶².

Суспільний демпінг, Social dumping – це процес закриття власниками фабрик та підприємств у регіонах, де вартість робочої сили висока і відкриття їх там, де вона низька. Це дозволяє зменшити вартість і збільшити прибутки фірми, але часто за рахунок збільшення безробіття у Європі.

Східне партнерство (СП), Eastern Partnership – проект щодо подальшого поглиблення відносин ЄС з країнами Східної Європи, який був представлений

³⁶² <http://www.eusc.europa.eu>

Міністром закордонних справ Польщі, за підтримки Швеції, в Брюсселі на засіданні Ради з загальних питань та зовнішніх відносин, 26 травня 2008 р.³⁶³ Європейська Рада розглянула цей проект та ухвалила відповідне рішення під час засідання в 19-20 червня 2008 р. разом з пропозицією щодо створення Середземноморського союзу (Union for the Mediterranean) й зобов'язала Комісію скласти план його впровадження³⁶⁴. За задумом Ради Східне партнерство повинно доповнити інші пропозиції щодо розвитку субрегіонального співробітництва ЄС з сусідніми країнами – Північний вимір (Northern Dimension) та Середземноморський союз (Union for the Mediterranean). Пропозиція щодо СП стосується шести країн: Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Молдови та України. Утім, очікується, що рівень участі Білорусі у Східному партнерстві залежатиме від загального розвитку відносин між нею та ЄС. На відміну від Середземноморського союзу СП не матиме свого власного Секретаріату, а управлятиметься безпосередньо Європейською Комісією. Угоди про асоціацію, договори вільної торгівлі, безвізовий режим, структура багатосторонньої співпраці та збільшення фінансової допомоги – це головні елементи пропозиції Європейської Комісії щодо СП, водночас цілковито уникаючи питання щодо потенційного висунення на членство в ЄС. СП було започатковано 7 травня 2009 року на самміті лідерів держав ЄС та п'яти країн-учасниць у Празі. Самміт склав й ухвалив «політичну декларацію» встановлення партнерства, на реалізацію якого в період з 2009 по 2013 роки ЄС готовий витратити 600 млн. євро. Чеська Республіка, яка перейняла президентство в ЄС у першій половині 2009 р. наголосила, що започаткування Східного партнерства було одним із основних пріоритетів її головування.

Сьома Рамкова Програма, Seventh Framework Programme (FP7) – нині діюча рамкова програма у галузі науки та досліджень (2007-2013 рр., бюджет – 52,9 млрд. Євро), яка поєднує всі ініціативи ЄС на основі спільної платформи та відіграє ключову роль в досягненні завдань ЄС щодо економічного росту, підвищення конкурентноздатності та зайнятості. Поряд з Рамковою програмою з конкурентноздатності та інновацій (*Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP)*), Програм з освіти та навчання, а також Фондів згуртованих та структурних фондів. FP7 являється ключовим елементом Європейського дослідницького простору (*European Research Area (ERA)*)³⁶⁵. «Трикутник знань» – наукові дослідження, освіта

³⁶³ Poland and Sweden to pitch 'Eastern Partnership' idea. <http://euobserver.com/9/26194>

³⁶⁴ European Council 19/20 June 2008 Presidency Conclusions http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/101346.pdf.

³⁶⁵ Decision No 1982/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Seventh Framework Programme of the European Community for research, technological development and demonstration activities (2007-13).

та інновації – являються одним з основних чинників у зусиллях ЄС щодо досягнення амбіційних цілей Лісабонської стратегії. Ставить за мету зберегти досягнення ЄС щодо Європейського дослідницького простору та створити в Європі суспільство та економіку, які базуються на знаннях, що передбачає: 1) скорочення пріоритетних напрямів дослідницької діяльності та перегляд пріоритетів дослідницьких робіт; 2) реалізацію європейських технологічних ініціатив на базі технологічних платформ; 3) стимулювання на європейському рівні творчості, конкуренції серед дослідницьких колективів; 4) залучення дослідників із третіх країн; 5) подальший розвиток дослідницької інфраструктури; 6) створення полюсів для транснаціонального співробітництва; 7) покращення координації національних науково-дослідницьких програм. На відміну від шостої Рамкової програми, у результаті діяльності якої був створений та структурований науково-дослідницький простір, у сьомій Рамковій програмі акцент зроблений на чотирьох тематичних напрямках: кооперація (*Cooperation* – сприяння міжнародній кооперації); ідеї (*Ideas* – створення Європейської дослідницької ради, фінансування найбільш перспективних сфер науки); людський потенціал (*People* – заохочення приватних інвесторів у дослідницький простір за умови диверсифікації ризиків); науково-дослідний потенціал (*Capacities* – сприяння дослідженням, які забезпечують розвиток промисловості і проводяться на базі технологічних платформ та спільних ініціатив, розвиток регіонів знань). Окрім цього Сьома Рамкова Програма фінансує прямі дії Об'єднаного дослідницького центру (*Joint Research Centre (JRC)*), а також дії, які охоплюються Рамковою програмою Євратом у галузі ядерних й термоядерних досліджень та радіоактивного захисту. Для досягнення кожної з основних цілей Рамкової Програми існує окрема оперативна програма, що відповідає основним сферам дослідницької політики ЄС³⁶⁶. Усі спеціальні програми тісно співпрацюють задля сприяння утворення Європейських зон наукової досконалості (*European Research Area of Excellence*)³⁶⁷. Планується, що завдяки зростанню бюджету досліджень стане можливим: створення 220 тис. нових посад для науковців, які візьмуть участь у розробках, що більш ніж у три рази перевищує показник попередньої програми; укладення понад 20 тис. контрактів (7,5–8,5 тис. у попередній програмі); залучення понад 200 тис учасників (75–83 тис. у шостій програмі); фінансування понад 15 тис. дослідних груп (4,5 – 5,5 тис у шостій програмі).

³⁶⁶ Regulation (EC) No 1906/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 laying down the rules for the participation of undertakings, research centres and universities in actions under the Seventh Framework Programme and for the dissemination of research results (2007-13) [Published in Official Journal L 391 of 30.12.2006].

³⁶⁷ See also: Seventh Framework Programme. http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

T

TARGET – система крупних розрахунків в реальному часі в євро започаткована ЄСЦБ. Використовується для розрахунків між центральними банками, крупними міжбанківськими розрахунками в євро та інших платежів в євро. Вона здійснює обробку операцій в реальному часі, зарахування грошей в центральному банку та миттєву завершеність.

Тарифна квота, Tariff quota – механізм обмеження преференційного (пільгового) доступу до Єдиного ринку Спільноти, суть якого полягає в тому, що пільговий режим імпорту товару діє тільки до досягнення певної обмеженої кількості товару, після перевищення якої цей товар імпортується на загальних (не преференційних) підставах.

Тарифні обмеження, Tariff barriers – заходи спрямовані на обмеження чи регулювання торгівлі шляхом введення податку (мита) на імпортований товар. Тарифні обмеження є традиційним способом захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції, що створює перешкоди для збільшення обсягів взаємної торгівлі, тому питання їх відміни посідає першочергове місце при обговоренні режиму вільної торгівлі. Водночас постає проблема адаптації до нових умов господарювання, кризових станів економіки за умов лібералізації доступу до внутрішнього ринку та величини соціальної ціни, пов'язаної зі скороченням виробництва у неконкуренційних галузях. Досвід поглиблення економічної інтеграції ЄС із країнами ЦСЄ свідчить про використання механізму асиметричного характеру (раніше для ЄС, а для ЦСЄ впродовж кількох років) процесу скасування тарифних обмежень, що дозволило створити більш сприятливі умови для адаптації їхніх виробників до нових умов торгівлі. У практиці міжнародних економічних відносин можуть використовуватись різні типи мит:

- **Адвалорне мито** (*ad valorem tariff*) встановлюється як певний визначений відсоток від вартості імпортованого товару. Інколи цей тариф може виявитись доволі неефективним, оскільки у випадку падіння міжнародної ціни товару, тариф також знижується підвищуючи вразливість до конкуренції національних виробників. Виникає також проблема цінового трансферу у випадку якщо ТНК визначає вартість певного товару загального зниження податку.
- **Специфічне мито** (*specific tariff*) – при якому встановлюються фіксовані ставки мит на одиницю товару в незалежності від змін його ціни. Рівень таких мит важче визначити й потребує періодичного перегляду з огляду на зміни ринкових умов та рівня інфляції.
- **Податкове мито** (*revenue tariff*) – встановлюється перш за все з метою генерування доходів для державного бюджету. (Наприклад імпортне мито на каву, в країнах де вона не вирощується)

- *Захисне мито (protective tariff)* – встановлюється перш за все з метою штучної інфляції цін на імпорт та захисту національних виробників від зовнішньої конкуренції. Для визначення захисного мита необхідно обчислити ефективний рівень захисту.
- *Заборонне мито (prohibitive tariff)* – мито, яке цілеспрямовано встановлюється на такому високому рівні, при якому практично припиняється імпорт даного товару.
- *Плаваюче мито (floating tariff)* – покриває різницю між експортною ціною товару і мінімальною ціною, що розраховується Комісією в ході розслідування з урахуванням демпінгової маржі.

До імпорту товарів з країн з неринковою економікою ЄС застосовується єдине мито. Щодо країн з ринковою економікою, то вживані до них мита можуть відрізнятися, відображаючи різні демпінгові маржі. Такі мита називаються індивідуальними. Найчастіше у якості антидемпінгових мит використовуються *адвалорні мита*, проте можуть застосовуватися й *специфічні мита*³⁶⁸.

Тарифні стелі, Tariff ceilings – механізм обмеження преференційного доступу товарів до Єдиного ринку Спільноти, суть якого полягає в тому, що пільговий режим імпорту товару діє тільки до досягнення певної вартісної межі товару, після чого товар імпортується або на загальних неpreferenційних підставах, або обкладається наперед визначеним окремою Постановою Комісії рівнем митних зборів.

Тарифне вилучення, Tariff exclusions – тимчасове цільове зниження імпортного мита на товар; використовується в автономному порядку в національних економічних інтересах або для товарів з окремих країн, з якими існують відповідні угоди про ЗВТ.

Тарифні преференції ЄС, EU Tariff preferences – пільгові ставки митних зборів, що вживаються відповідно до митного законодавства Спільноти відносно імпорту товарів з окремих країн, груп країн або територій. Можуть бути прийняті в односторонньому порядку (автономні) або базуватись на міжнародних угодах (конвенційні або договірні). Тарифні преференції у торгівлі з ЄС – нижчі ставки митних зборів, ніж ставки РНС (режиму найбільшого сприяння MFN), поширюються на товари з третіх країн, які відповідають вимогам ЄС.

Tacis CBC, Cross-Border Cooperation – Програма транскордонного співробітництва спрямована на удосконалення управління та інфраструктури східних кордонів країн-сусідів Євросоюзу та налагодження регіонального партнерства між країнами-кандидатами Центральної Європи та Молдовою, Росією, Україною і Білоруссю. Реалізовувалась відповідно до Постанови Ради №99/200 від 29.12.2000 р.

³⁶⁸ Додатково див. Market Access Map web site of the UNCTAD International Trade Centre (ITC). <http://www.macmap.org/>

Твінінг (наслідування), Twinning – угода між країною-кандидатом на вступ до ЄС (чи країною-партнером ЄС) та адміністраціями однієї чи кількох держав-членів ЄС про передання знань та навичок щодо функціонування права ЄС (*acquis communautaire*). Мета твінінгу полягає в наближенні права країни-кандидата (країни-партнера) до права ЄС.

Теорема неможливості Ероу, Arrow's Impossibility Theorem – теорема, сформульована Кеннетом Ероу, у якій стверджується, що в процесі прийняття рішень в демократичному суспільстві неможливо дотримуватись умов раціонально-універсальної теорії. Один з висновків Ероу полягає в тому, що індивідуальні вибори не можуть бути агрегованими (об'єднаними в одне ціле) через процедури голосування за принципом більшості для вироблення єдиного найкращого для всіх рішення. Неможливість вироблення (на основі узагальнених індивідуальних виборів) колективного рішення, яке б вбирало в себе транзитивні переваги, дістало назву парадокса голосування.³⁶⁹

Теорії європейської інтеграції, Theories of European integration – сучасні політичні теорії, які походять з різних суміжних дисциплін (міжнародних відносин, політичного аналізу, міжнародної економіки, соціології тощо) які намагаються пояснити, проаналізувати та передбачити природу, сутність, швидкість та напрям європейської інтеграції, її окремих політик, здобутки та невдачі на певних історичних етапах та інтереси й мотиви діяльності окремих гравців. Існує цілий ряд теорій, які відрізняються за своєю сферою застосовуваності, політичним спектром, спрямованістю та історичною придатністю. Серед найбільш відомих³⁷⁰:

- Теорія багаторівневого врядування;
- Теорія взаємодії (трансакціоналізму або комунікацій);
- Теорія взаємозалежності;
- Теорія внутрішньої політики;
- Теорія інституціоналізму;
- Теорія конструктивізму (спорудження);
- Теорія координації політики;
- Теорія ліберальної міжурядовості;
- Теорія мереж політики;
- Теорія міжурядовості (інтергаверменталізм);
- Теорія нового інституціоналізму;
- Теорія неофункціоналізму;

³⁶⁹ Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction. – New Jersey: Prentice Hall, 1994. –p.238

³⁷⁰ Rosamond, Ben Theories of European Integration (The European Union) Palgrave Macmillan 2000

- Теорія організації взаємодії;
- Теорія порівняльної публічної політики;
- Теорія федералізму;
- Теорія функціоналізму.

ОСНОВНІ ТЕОРІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Теорії	Вчені	Період	Суть
Функціоналізм (Functionalism)	Д.Мітрані	1950-ті рр.	• пояснює головні особливості процесу інтеграції в цілому
Трансакціоналізм (Взаємодія) (Transactionalism)	К.Дойч	кінець 1950- 1960 рр.	• зосереджує увагу на способі, у який поглиблювалася взаємодія між європейськими народами.
Неофункціоналізм (Neo-functionalism)	Е.Хаас Л.Ліндберг Ф.Шміттер С.Шайнгольд П.Тейлор Дж.Тран- гольм- Міккельсен А.Барлей У.Маттлі	кінець 1950- 1960 рр.	• зосереджує увагу на рушійних мотивах і силах функціонального й просторового поширення європейської інтеграції
Міжурядовість (Intergovernmentalism)	С.Хоффманн Е.Моравчик А.Мілворд Г.Гарретт Дж.Грієко Д.Вінкотт А.Форстер У.Сандгольц А.Свіг	1980-90 рр.	• визнає вирішальну роль національної держави та її прагматичних інтересів у регіональному інтеграційному процесі; • пояснює напрям і швидкість інтеграційного процесу головним чином щодо рішень і дій, здійснюваних урядами європейських держав

Теорії	Вчені	Період	Суть
Взаємозалежність (Interdependence)	Дж.Най Р.Кеохайн К.Вебб	1970-ті рр.	<ul style="list-style-type: none"> розглядає як одні із центральних складових європейської інтеграції не стільки її внутрішні елементи, скільки зовнішні фактори
Внутрішня політика (Domestic Politics)	Г.Волес К.Вебб С.Булмер	1980-ті рр.	<ul style="list-style-type: none"> підкреслює важливість впливу, здійснюваного внутрішньою політикою щодо процесів ухвалення рішення й результатів рішення в межах різних держав
Спорудження нео-функціоналізму (Building on Neo-functionalism)	У.Сендолц Г.Ковлес Д.Зайсман	1980-90 рр	<ul style="list-style-type: none"> визнає важливе значення мінливої міжнародної і внутрішньої атмосфери у створенні умов для діяльності Комісії.
Ліберальна міжурядовість (Liberal Intergovernmentalism)	Е.Моравчік	1990-ті рр.	<ul style="list-style-type: none"> наголошує на раціональному визначенні державної поведінки та домінуванні міжурядового характеру аналізу міждержавного співробітництва, на формуванні національних інтересів, які визначаються великою мірою внутрішньополітичними силами.
Багаторівневе врядування (Multi-level Governance)	Г.Маркс	1990-ті рр.	<p>описує функціонування ЄС, ідентифікує різні сили, що вносять свій вклад у триваючий розвиток ЄС як системи, у якій «актори» на різних рівнях місцевому, регіональному, національному, міжнаціональному й міжнародному залучені до процесу здійснення влади.</p>

Теорії	Вчені	Період	Суть
<p>Порівняльна політика і підходи публічної політики (Comparative Politics and Public Policy Approaches)</p>	<p>А.Зброджіа Г.Волес В.Волес Дж.Грінвуд С.Мазей Дж.Річардсон Дж.Петерсон Д.Вайлер Е.Штейн Г.Гаррет А.Барлей У.Меттлі Д.Вінкотт Р.Дехоус Б.Петерс М.Поллак Г.Мейджон Л.Крам С.Булмер Н.Нугент Г.Цібеліс</p>	<p>1990-ті рр.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • охоплюють події в межах ЄС; • вивчають конкретні питання, пов'язані з особливостями функціонування ЄС, зокрема розробку порядку денного, ухвалення рішень і виконання та примусове здійснення процедур у межах процесу політики ЄС; • пояснюють особливості сфер політики чи ролей, які відіграють наднаціональні інституції; • обговорюють при дослідженні ЄС досить важливе місце права й суду, деталізуючи різні шляхи, якими право й суд роблять внесок у творення ЄС; • висвітлюють роль, яку відіграє Комісія в процесі політики, зокрема, у розробці порядку денного, сприянні режимові правового регулювання на рівні ЄС, забезпеченні лідерства, антрепренерстві, яке постійно домагається зростання своєї ролі й повноважень.
<p>Новий інституціоналізм (New Institutionalism)</p>	<p>Д.Марч Д.Олзен К.Селен С.Штейнмо П.Гелл Р.Тейлор С.Булмер К.Армстронг П.Піерсон</p>	<p>1980-90 рр</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснює функціонування ЄС і розумінні процесу європейської інтеграції; • дає розуміння того, що інституції на рівні ЄС не лише забезпечують арену, у межах якої здійснюється політика ЄС, але й самі відіграють важливу роль у створенні норм, цінностей і звичаїв, як «актори» (суб'єкти управління).

Теорії	Вчені	Період	Суть
Організація взаємодії (Building on Transactionalism)	У.Сендолц С.Свуйт	1990-ті рр.	<ul style="list-style-type: none"> розвинули теорію інтеграції, пояснюючи обмін (чи взаємодію) між транснаціональними акторами, роль наднаціональних організацій, інституціоналізацію певної поведінки (вчинків) через удосконалення правових норм
Мережі політики (Policy networks)	Дж.Петерсон В.Шнайдер	1990 –ті рр.	<ul style="list-style-type: none"> мережі політики «арени», де поєднуються інтереси й ухвалення рішень; виконують роль посередника між відмінностями й пошуком рішень

Теорія багаторівневого врядування, Multi-level governance theory – новий підхід в теорії європейської інтеграції, котрий виник у 1990 рр., який розглядає інтеграцію як процес неієрархічного мережевого управління у ЄС, що характеризується широким залученням урядів держав-членів, регіональних та місцевих органів влади, експертів та інших неурядових гравців до процесів прийняття рішень та вироблення політики. Це означає, що в ЄС не існує централізованого управління. Навпаки, у ЄС ми стикаємось з дуже складним механізмом постійних переговорів на наднаціональному, національному, так само як і суб(під)національному рівнях. Концепція німецького федералізму, відома як концепція «політичного переплетення», була доповнена поняттям «багаторівневе управління» та «управління в багаторівневій системі»³⁷¹ і передбачає участь інституцій різних рівнів ЄС у виробленні політики. Дослідники також погоджуються, що між європейськими, національними та субнаціональними урядами, владами та політичними акторами виникають стабільні та динамічні мережеві зв'язки. Політична координація можлива за умови взаємного пристосування, конкуренції або ієрархічного керування на підставі переговорів. Прихильники теорії багаторівневого управління займаються також аналізом мереж. На практиці, сегментований і слабо ієрархізований характер ухвалення «європейських» рішень створює сприятливі умови для розвитку політичних мереж, аналіз яких дозволяє краще зрозуміти, як об'єднанню європейських держав вдається встояти в політичному кліматі, що змінюється, уникаючи «пасток федералізму», і яким чином ЄС розвиває

³⁷¹ Яхтенфукс, М. Європейська інтеграція: пер. нім. М.Яковлев / Укладачі М.Яхтенфукс, Б. Колір-Кох. – К.: ВД КМА, 2007. – С. 121–254.

певну стабільність, не дивлячись на свою гетерогенність (різноманітність). Теорія багаторівневого управління й мережевий аналіз не пропонують тієї кількості теоретичних перспектив, які можуть представити інші теорії інтеграції. Вона не пропонує пояснень фактів відносно мети європейських політик, їй також бракує прогностичної перспективи. Проте, цей підхід заслуговує особливої уваги в плані пояснення реального функціонування складної системи Європейського Союзу, яка останніми роками характеризується очевидною еволюцією механізму ухвалення рішень, при якій багаторівневе врядування стає характерною рисою сучасного процесу вироблення політик як на національному, так і міждержавному рівнях.

Теорія взаємодії, (Трансакціоналізм або теорія комунікації), Transactionalism – політична теорія, що зосереджує увагу на способі, у який поглиблювалася взаємодія між європейськими народами, її засновником вважається Карл Дойч (Karl Deutsch)³⁷². Цей підхід досліджує розвиток різноманітних зв'язків у суспільстві як основу його інтеграції й базується на твердженні про те, що інтеграційний процес розвивається у бік створення безпечного співтовариства завдяки усе зростаючій кількості трансакцій (або комунікацій). У галузі теорій європейської інтеграції трансакціоналізм зосереджує увагу на способі, у який поглиблювалася взаємодія між європейськими народами. В результаті комплексного вивчення процесу було доведено, що, у процесі європейської інтеграції дозволялось розвиватися розділеним символам, спогадам, цінностям і нормам, а тому індивідууми в Європі, зрештою, почнуть розглядати себе як народи з розділеним змістом тотожності. За таких умов процес європейської інтеграції буде процвітати. Трансакціоналізм зазнавав критики в основному за відстоювання ідеї про те, що, прорахувавши кількість трансакцій, можна передбачити які держави вступлять в інтеграційний процес і створять спільноту безпеки. Проте, однією з головних переваг цього підходу є те, що в ньому знайшли своє відображення проблеми, які підтвердили свою актуальність у сучасних теоріях комунікації.

Теорія встановлення порядку денного, Agenda-setting theory – політична теорія, згідно з якою мас-медіа не можуть обумовлювати думки людей, але можуть значно впливати на їх думки про конкретні явища. Висвітлюючи одні питання і не звертаючи увагу на інші, мас-медіа можуть загострити важливість і значення певних питань в громадській думці.³⁷³

³⁷² Karl Wolfgang Deutsch, Political Community and the North Atlantic Area. International organization in the light of historical experience. Publications of the Center for Research on World Political Institutions, Princeton University. 1957; Karl Wolfgang Deutsch, The Nerves of Government. Models of political communication and control. 1963; Karl Wolfgang Deutsch, Political community at the international level: problems of definition and measurement. Foreign policy analysis series. 1953

³⁷³ Budge I., Crewe I., McKay D., Newton R. The New British Politics. – Addison Wesley Longman, 1998. –p.681

Теорія координації політики ЄС, Coordination of EU policy theory – один із напрямків у теорії європейської інтеграції та вироблення політик, який відносять до нових методів європейського врядування (New Modes of Governance), який окреслює процес наближення законодавства або адміністративної практики, якщо адаптація чи перенесення є неможливими або не вимагаються. Цей підхід слугує механізмом переходу від національно орієнтованого вироблення політики до колективної системи її формування. Дана модель відома також як «техніка Організації з Економічного Співробітництва та Розвитку» – обговорення та порівняння політики держав-членів організації. Характерними ознаками цього підходу є співробітництво учасників та підготовка аргументів сторін при виробленні рішення, постійні консультації та переговори, обмін досвідом та сприяння поширенню прикладів найкращої політики. Типові функції європейських інститутів розподіляються наступним чином: Комісія бере на себе роль модератора консультацій, формує широку мережу експертів, зацікавлених акторів, представників громадськості; залучаються «незалежні» експерти для просування ідей; Рада ЄС у режимі «мозкового штурму» вирішує питання; діалог зі спеціальними комітетами в Парламенті як органами обстоювання конкретних методів. Відкритий метод координації застосовується у сферах, де бракує делегованої влади ЄС, наприклад, у соціальній сфері (питання зайнятості, пенсійного забезпечення). За оцінками деяких дослідників метод координації політики стане типовим для ЄС як альтернатива формального перенесення політичних повноважень з національно-го рівня на рівень ЄС³⁷⁴.

Теорія міжурядовості (Інтергаверменталізм), Intergovernmentalist theory – теорія міжнародних відносин та регіональної інтеграції згідно з якою національні уряди залишаються головними акторами міжнародних інтеграційних процесів, а процес прийняття рішень в середині міжнародних організацій здійснюється урядами незалежних держав на основі колективної дії. У теорії європейської інтеграції цей підхід передбачає підвищену інтенсивність співробітництва між урядами держав-членів ЄС, коли прийняття рішень на рівні спільних інститутів ЄС є недоцільним або неприйнятним. Така модель прийняття рішень носить характер широкомасштабного, довготривалого, всебічного та цілеспрямованого політичного співробітництва, базується на «елементах базових договорів», а для втілення рішення необхідні спеціальні організаційні структури, які виходять за рамки провідних інститутів ЄС. Тому в процесі європейської інтеграції держави-члени є основними гравцями в більшості ділянках що контролюють рівень та швидкість європейської інтеграції, а міждержавні інституції ЄС (Європейська Рада та Рада ЄС) залишатимуться сильнішими від наддержавних інституцій (Європейської Комісії, Європей-

³⁷⁴ Волес, В. Творення політики в Європейському союзі. / В. Волес, Г. Волес. – К.: Основи, 2004. – С. 49– 98;

ського Парламенту, Європейського суду тощо). Якщо уряди приходять до згоди, то європейська інтеграція просувається, якщо ж консенсус не знайдений, процес європейської інтеграції гальмується. Інтергавернменталізм, як теорія, визнає вирішальну роль національної держави та її прагматичних інтересів у регіональному інтеграційному процесі. Інтергавернменталісти не погоджуються з тим, що транснаціональні компанії, групи тиску й наднаціональна бюрократія є факторами, що визначають інтеграційний процес, хоча й визнають їх значний вплив на хід інтеграції. Ліберальний інтергавернменталіст являє собою варіант цього підходу, сформульований головним чином, Ендрю Моравчиком (Andrew Moravcik)³⁷⁵, який стверджує, що національні пріоритети (преференції), насамперед, визначаються на основі внутрішньополітичних процесів, де вирішальну роль відіграє тиск економічних лобістських груп. Саме цей аспект відрізняє інтергавернменталізм від реалістичного і неореалістичного підходів, які висувають тезу про те, що зовнішня політика держави головним чином залежить від розвитку самої міжнародної системи. Міжурядовий підхід до пояснення процесів європейської інтеграції часто зазнавав критики за спробу позиціонуватися як теорія, оскільки він являє собою ні що інше, як концептуалізацію того факту, що уряди продовжують відігравати провідну роль на міжнародній арені та описує одну з моделей прийняття рішень в ЄС. Проте, головною заслугою інтергавернменталізму є те, що він дозволив виявити деякі перебільшення інших концепцій та їх схильність видавати бажане за дійсне. Інтергавернменталізм (intergovernmentalism) та наддержавна концепція (supranationalism) є двома основними конкурентними концепціями європейської інтеграції.

Теорія необхідних засобів, Essential facilities theory – теорія сформульована у практиці роботи Комісії та Суду для визначення домінуючого становища підприємства на ринку згідно із статтею 82 Договору про ЄСп. Відповідно до теорії необхідних засобів, критерієм домінуючого становища є наявність у підприємства інфраструктури або інших засобів чи можливостей, які дозволяють йому реально усувати конкурентів з ринку шляхом недопущення до цих засобів. Прикладом таких засобів може виступати телекомунікаційна інфраструктура – система кабелів і устаткування, за допомогою яких населенню надаються послуги телефонного зв'язку.

Теорія «полоненого» агентства, Captive agency theory – політична теорія, яка стверджує, що регулятивні агентства зрештою «потрапляють у полон» або стають підконтрольними корпораціям та фірмам, діяльність яких вони покликані регулювати. Як правило, це трапляється тоді, коли між регулятивним агентством та його клієнтами встановлюються тісні зв'язки (без участі

---

³⁷⁵ Andrew Moravcik, «Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics.» International Organization 51 (1997), pp. 513-554 and Andrew Moravcik, The Choice for Europe: Social Purposes and State Power (New York: Cornell University Press, 1998).

громадськості), які з роками міцнішають, перетворюючись у певні моделі взаємовідносин. У результаті агентство стає скоріше представником, ніж регулятором групи своїх клієнтів.³⁷⁶

Технічні бар'єри у торгівлі, Technical barriers to trade – створюють перешкоди для експортерів продукції, збільшуючи вартість експортної продукції. Це відбувається шляхом встановлення країною-імпортером вимог до певного товару, яким він повинен відповідати для його допуску на ринок країни-імпортера. Ці вимоги стосуються, як правило, захисту здоров'я, безпеки і прав споживачів, дотримання екологічних нормативів. Дозвіл на продаж таких товарів надається лише після проходження необхідних процедур сертифікації. А ці процедури, очевидно, тягнуть за собою додаткові витрати, і підвищують вартість продукції. Діючі системи ЄС щодо оцінки відповідності виробів і їхньої якості складаються з двох підсистем: добровільної та обов'язкової³⁷⁷. Якісні, екологічні, безпекові, естетичні та інші вимоги, які ставить Спільнота до продукції, що потрапляє на її ринок, є одними з найвищих у світі.

Технічні норми та стандарти, Technical standards and regulations – нормативні положення, що встановлюють основоположні вимоги та критерії оцінки товарів, послуг та процесів й формують важливу умову функціонування єдиного ринку Спільноти. З їх допомогою забезпечується відповідність товарів та послуг їх призначенню, їх сумісність зі здоров'ям і безпекою людей та навколишнього середовища. Технічні норми та стандарти розробляються на різних рівнях: глобальному, регіональному та національному. Світові стандарти погоджуються і затверджуються на рівні Міжнародної організації зі стандартизації (позначення ISO – International Organization for Standardization). Директива Ради ЄС 98/34/ЄС³⁷⁸ визначає європейські стандарти як технічні вимоги до товарів, затверджені європейськими організаціями стандартизації³⁷⁹ (позначення EN ISO – європейська норма (European Norm), що відповідає вимогам ISO). Національні стандарти затверджуються національними органами стандартизації країн. Усунення перешкод для руху товарів, пов'язаних з існуванням різних технічних норм і стандартів у державах-членах, забезпечується у Спільноті двома способами: 1) шляхом

³⁷⁶ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с.46

³⁷⁷ Луцишин П. В., Федонюк С. В. Європейські інтеграційні процеси: формування єдиного ринку: Монографія. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2004. – С. 89.

³⁷⁸ Directive 98/34/EC of the European Parliament and of the Council of 22 June 1998 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations. Amended by Directive 98/48/EC [OJ L 204 of 21/07/98], [OJ L 217 of 05/08/98]. Директива доступна за вказаними реквізитами через пошукову систему web-портала законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/>

³⁷⁹ Європейський комітет стандартизації (CEN), Європейський комітет електротехнічної стандартизації (Cenelec), Європейський інститут телекомунікаційних стандартів (ETSI).

гармонізації національних стандартів через прийняття та імплементацію єдиних норм комунітарного права у цій сфері та 2) шляхом впровадження принципу взаємного визнання.

Тіньовий доповідач, Shadow rapporteur – депутат Європейського парламенту, який у межах процедури спільного прийняття рішень здійснює моніторинг справи та підготовку позиції для політичних груп, до яких не належить доповідач.

Тісніша співпраця, Enhanced (closer) cooperation – поглиблення інтеграції між декількома, не всіма, країнами-членами в окремих галузях політики. Щоб заохочувати тіснішу співпрацю між країнами Європейського Союзу, які прагнуть більшої інтеграції, ніж це передбачено договорами (в соціальній сфері, скасуванні прикордонного контролю тощо) створювались різні механізми, зокрема Договір з соціальної політики та Шенгенська угода. «Тісною співпрацею» вважається лише така взаємодія держав-членів, яка відповідає певним критеріям, а саме: 1) охоплює галузі, що не входять до виняткової компетенції Спільноти; 2) спрямована на подальше виконання завдань Союзу; 3) не порушує принципів договорів і правового доробку Спільноти; 4) застосовується лише у крайньому разі; 5) охоплює визначений мінімум країн-членів; 6) не перешкоджає поступовій інтеграції інших країн-членів. Ніццький договір запровадив суттєві зміни, а саме: скасовано вимогу про те, що для тіснішої співпраці потрібна участь більшості країн-членів; відтепер мінімальна кількість учасників дорівнює восьми незалежно від кількості держав-членів; держава-член уже не має змоги завадити іншим вдаватися до тіснішої співпраці; можливість вдаватися до тіснішої співпраці в галузі спільної зовнішньої та безпекової політики (крім військових заходів та оборони).

Товари з третіх країн (що за межами Спільноти), Non-community goods – усі товари, що не підпадають під визначення «товарів Спільноти».

Товари Спільноти, Community goods – товари, що повністю або частково виготовлено на митній території Спільноти, а також товари, імпортовані з країн і територій, що не входять до складу митної території Спільноти, але введені у вільний обіг у Спільноті.

Товарна номенклатура (ТН), Nomenclature of Goods (NG) – систематизований перелік товарів у митному тарифі, у податковій і статистичній сферах. У Єдиному митному тарифі ЄС використовується *Комбінована номенклатура*, *Combined Nomenclature (CN)*, (8 цифр), прийнята на основі міжнародної *Гармонізованої системи опису і кодування товарів*, *Harmonised System (HS)*, з 1 січня 1988 р. на підставі Постанови Ради (ЕЕС) No 2658/87³⁸⁰ щодо товар-

³⁸⁰ Council Regulation (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31987R2658:en:NOT>

ної (статистичної) номенклатури та Єдиного митного тарифу. Кожний підзаголовок *комбінованої номенклатури (CN)* включає 8 цифр. Перші 6 цифр відповідають підзаголовкам *HS*, 7 та 8 цифра – *CN*, додаткові 9 та 10 – підзаголовки *TARIC*. Щороку обновлювана версія Додатку I до Постанови щодо товарної номенклатури публікується в *L-серії Офіційного вісника Європейських Спільнот*.

Токсичні хімічні речовини, Toxic chemicals – речовини, що можуть викликати серйозні захворювання, отруєння, уроджені дефекти, хворобу або смерть у разі їх проковтування, вдихання або всмоктування живими організмами.

Торгівля викидами, Emissions trading – програма економічного стимулювання, за якою джерелам певних забруднень (найчастіше - забруднюючих атмосфери) надаються дозволи на викиди певної кількості тон забруднювачів. Уряд видає тільки обмежену кількість дозволів, що відповідає бажаному рівню викидів. Власники цих дозволів, можуть, користуючись ними, викидати дозволену кількість забруднюючих речовин, або, знизивши об'єм власних викидів, продати ці дозволи. Той факт, що дозволи мають товарну вартість, стимулює власника до зменшення викидів.

Торгівля людьми, Human trafficking – форма організованої злочинності, яка містить насильницькі, загрозливі, шахрайські або жорстокі по відношенню до людини дії, що здійснюються з метою її сексуальної (особливо жінок та дітей) або трудової експлуатації. Торгівлю людьми слід відрізняти від «контрабанди» людей, тобто дій щодо їх незаконного ввезення в країну, транзиту або перебування.

Торговельна піраміда преференцій ЄС, EU trade preferences pyramid – складна піраміда торговельних преференцій, яку збудував ЄС у своїй зовнішній торгівлі. Торговельні партнери ЄС розподіляються між трьома великими категоріями: 1) найбільш преференційна група – користуються преференціями в рамках торговельних угод, які є більш сприятливими, ніж типова Загальна система преференцій (ЗСП) Наприклад – «ЗСП+» та ініціатива «Все, крім зброї»; 2) середня група – з країнами, на які поширюються умови торгівлі стандартного режиму Загальної системи преференцій (ЗСП); 3) найменш преференційна – в основному, торгівля з розвинутими країнами, яка здійснюється на умовах режиму найбільшого сприяння СОТ (РНС).

Торговельна політика, Trade policy – сукупність рішень і заходів, які приймаються керівними органами певних цілісних політико-економічних утворень для регулювання торговельних відносин між економічними суб'єктами. Усі аспекти спільної торговельної політики ЄС можна розбити на кілька структурних блоків відповідно до основних методів регулювання зовнішньої торгівлі та їх цільового призначення: регулювання імпортно-експортних операцій, основні принципи митно-тарифного регулювання

зовнішньої торгівлі, засоби захисту внутрішнього ринку від негативних зовнішньоторговельних впливів, систему тарифних преференцій ЄС, систему квотування та ліцензування зовнішньоторговельних операцій та інші засоби регулювання зовнішньої торгівлі.

Торговельне право ЄС, EU Trade Law – являє собою сукупність правових норм, прийнятих з метою реалізації спільної торговельної політики Спільноти.

Торговельний блок, Trade bloc – тип міжурядової торговельної угоди, яка часто є частиною регіональної міжурядової організації (угруповання), при якій регіональні тарифні та нетарифні торговельні обмеження суттєво знижуються або цілковито усуваються серед її держав-учасників. Економіст Джефрі Шотт з Інституту міжнародної економіки Петерсона зазначає, що учасники торговельних блоків зазвичай поділяють чотири спільні риси: близький рівень доходів на душу населення; географічна близькість; схожі або сумісні торговельні режими; політична зацікавленість в розвитку регіональної організації³⁸¹.

Торговельні бар'єри, Trade barriers (Obstacles to trade) – загальний термін, який охоплює весь спектр заходів уряду щодо регулювання міжнародної торгівлі. Більшість торговельних бар'єрів базуються на тому ж принципі: встановлення додаткових коштів ведення торгівлі, які підвищують ціну відповідних товарів. Неодноразове повторне застосування торговельних бар'єрів у торгівлі між двома чи більше державами призводить до виникнення торговельних воєн. Торговельні бар'єри можуть набувати різних форм: 1) імпорتنі збори; 2) експортні ліцензії; 3) імпорتنі ліцензії; 4) імпорتنі квоти; 5) тарифи; 6) субсидії; 7) нетарифні обмеження; 8) добровільне обмеження експорту; 9) вимоги щодо місцевого контенту.

Торговельні преференції, Trade preferences – положення, прийняте в рамках ГАТТ у результаті Токійського раунду переговорів, що отримало назву Дозвільна стаття СОТ. Згідно з цим положенням країни-члени СОТ можуть надавати більш вигідні умови торгівлі країнам, що розвиваються, не поширюючи їх на інші країни. ЄС часто надає такі преференції, обумовлюючи їх дією окремих країн щодо боротьби з торгівлею наркотиками, захисту навколишнього середовища чи дотримання певних стандартів щодо умов праці. Угода про Глобальні торговельні преференції серед країн, що розвиваються, підписана у 1988 р. з ініціативи групи 77 країн (G77), встановила загальні рамки обміну торговельними преференціями між країнами, що розвиваються, задля стимулювання торгівлі всередині цієї групи.

³⁸¹ Schott, Jeffrey J. (1991). «Trading blocs and the world trading system». World Economy 14 (1): 1-17

Транзит (митний транзит товарів), Transit/Transshipment (Customs transit of goods) – переміщення товару з країни експортування в країну імпортування через митну територію однієї або декількох третіх країн використовуючи процедуру митного транзиту товарів. При проходженні цієї процедури експортер повинен заповнити декларацію використовуючи систему Transit-NCTS. Митні органи держав-членів ЄС розрізняють між внутрішнім й зовнішнім транзитом товарів. Внутрішній транзит товарів стосується статусу транспортування товарів Спільноти, а саме тих товарів, які знаходяться у вільному обігу на території ЄС, тому що: вони були вироблені ЄС; або імпортовані з-поза ЄС, проте належні митні збори з імпорту вже були оплачені. Такі товари транспортуються відповідно до процедури внутрішнього митного транзиту з території однієї країни ЄС на територію іншої країни ЄС навіть через територію не-держави члена без зміни їх статусу та митного нагляду (згідно Директиви 77/388/ЕЕС з наступними змінами та доповненнями)³⁸². Зовнішній митний транзит стосується транспортування не-Спільнотових товарів з одного пункту митної території ЄС до іншого пункту митної території. Не-Спільнотові товари визначаються, як такі, які поки-що не знаходяться у вільному обігу на території ЄС, тобто імпортні мита щодо цих товарів ще сплачено. Спільнотові товари, яких стосуються спеціальні заходи, також потрапляють у категорію процедури зовнішнього митного транзиту. При ввезенні не-Спільнотового товару на митну територію ЄС експортер повинен заповнити митну декларацію Т1, яка серед іншого повинна вказувати пункт відправлення та пункт призначення.

Транс'європейські мережі (ТЄМ), Trans-European Networks, TEN³⁸³ – концепція, яка виникла наприкінці 1980-х років у зв'язку з програмою єдиного ринку. Щоб забезпечити функціонування великого ринку та свободу пересування товарів, капіталів, людей і послуг потрібні добре розвинені національні й регіональні транспортні та комунікаційні мережі, пов'язані між собою сучасною та ефективною інфраструктурою. ТЄМ охоплюють три сфери: 1) Транспортні ТЄМ: автомобільні та комбіновані перевезення, водні шляхи та морські порти, швидкісна європейська залізниця. До цієї ж категорії відносять інформаційні системи керування транспортом, наприклад, нова супутникова система визначення географічного місцезоположення «Галілео»; 2) Енергетичні ТЄМ: електро- та газопостачання. Головною метою в цій галузі є створення єдиного енергетичного ринку та безпека постачання; 3) Телекомунікаційні ТЄМ: сприяють широкому поширенню електронних послуг на базі телекомунікаційних мереж. Вони є стрижнем ініціативи «Інформацій-

³⁸² Council Directive 77/388/EEC of 17 May 1977(Sixth VAT Directive) on the harmonisation of the laws of the Member States relating to turnover taxes -Common system of value-added tax: uniform basis of assessment. Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&numdoc=377L0388&model=guichett&lg=en

³⁸³ Trans-European Networks http://ec.europa.eu/ten/index_en.html

не суспільство для всіх» у рамках програми «Електронна Європа». Спільнота розробляє директиви, в яких визначає цілі; пріоритети; проекти, що являють собою спільний інтерес; та широкий спектр заходів у трьох відповідних секторах (транспорт, енергетика і телекомунікації).

Транс'європейські транспортні мережі, The Trans-European Transport Networks (TEN-T) – долучаючись до впровадження в дію та розвитку внутрішнього ринку, а також до посилення економічної та соціальної згуртованості, розбудова транс-європейської транспортної мережі є основним елементом економічної конкуренції та врівноваженого й життєздатного розвитку Європейського Союзу. Такий розвиток вимагає взаємозв'язку та взаємофункціональності національних мереж, а також доступу до них. Урешті-решт, для того щоб досягнути цих цілей, Спільнота розробила вказівки, у яких висвітлено цілі, пріоритети, визначення проектів загального інтересу та основних тем передбачених заходів. У 2006 році для впровадження в дію та управління програмою TEN-T від імені Європейської Комісії було створено Виконавче Агентство Транс-Європейських Транспортних мереж (TEN-T EA).

Транскордонне співробітництво, Trans-border cooperation – напрям європейської політики територіального співробітництва політики згуртування. Розглядається як спільні дії, спрямовані на посилення та заохочення розвитку добросусідських відносин між територіальними одиницями та владними структурами різних країн на прикордонних територіях, або закордонна співпраця регіональних та місцевих органів влади. Відповідно до бюджетних перспектив на 2007–2013 роки фінансування транскордонного співробітництва проводиться Європейським фондом регіонального розвитку. Для країн кандидатів та претендентів на вступ започаткований новий фінансовий інструмент – *Інструмент передвступної допомоги* (IPA), а для країн-сусідів впровадженій *Європейський інструмент сусідства і партнерства* (ENPI). Основною організаційною формою транскордонного співробітництва виступають євро регіони. Особливості транскордонного співробітництва на 2007-2013 рр.: 1) співробітництво розглядається як напрям політики згуртування ЄС; 2) програми запроваджуються з обох боків кордону; 3) уніфіковані процедури підготовки, подання й відбору заявки та імплементації проектів; 4) партнери виступають рівноправними і розробляють Спільний програмний документ; 5) формуються єдині органи управління проектом: Спільний орган управління (Joint Managing Authority, JMA), Спільний технічний секретаріат та Спільний моніторинговий комітет. Спільний орган управління відповідає за виконання програми, знаходиться на території держави-члена ЄС, що дозволить децентралізувати управління програмами прикордонного співробітництва. На JMA покладені функції фінансового керуючого, адміністративні функції, можливість укладати багаторічні стандартизовані контракти фінансування прикордонних програм та контрактів за проектами. Спільний технічний се-

кретаріат виконуватиме технічні функції, що виключить випадки корупції при виконанні програми. На Комісію покладені координуючі функції – готувати та погоджувати Стратегічний документ та Правила впровадження програм прикордонного співробітництва, проводити загальний моніторинг та оцінку ефективності програм. Для створення умов гармонійного економічного, соціального розвитку і згуртування країн, прискорення територіального співробітництва між країнами в ЄС було запропоновано створювати Спеціальні спільні групи та робочі групи. Європейське угруповання територіальної співпраці (EGTC) розглядається як етап реалізації програм INTERREG і буде використовуватись поряд з *Європейським фондом регіонального розвитку* (European Regional Development Fund (ERDF)), *Європейським соціальним фондом* (European Social Fund (ESF)) та *Фондом згуртування* (Cohesion Fund)³⁸⁴. Транскордонне співробітництво в Україні регулюється законами «Про транскордонне співробітництво» (від 24.06.2004 р.), «Про генеральну схему планування території України», «Про планування і забудову територій України», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про державний кордон», «Про бюджетну систему України», «Про охорону навколишнього природного середовища», Митним кодексом України та іншими. Значну частину законодавчо-нормативної бази формують міждержавні угоди, угоди про партнерство, співробітництво між країнами та областями і адміністративно-територіальними одиницями.

Транснаціональний, Transnational – термін, який часто використовують для окреслення співпраці між підприємствами, які мають представництва більш ніж в одній країні ЄС.

Транспарентний механізм, RTA transparency mechanism – механізм оголошення про регіональні торговельні угоди (RTA) та їх реєстрацію в СОТ.

Транспозиція (Рецепція або перенесення), Transposition (Reception) – процес введення правових актів (в першу чергу – директив) ЄС, що не мають прямої дії, в національне законодавство держав-членів, який спрямований на досягнення однакових юридичних наслідків їх застосування шляхом прийняття та внесення змін й доповнень або відміни існуючих правових норм, підзаконних актів та адміністративних процедур. Транспозиція є однією з форм правового наближення. Див. *Правове наближення*. Згідно Ст. 10 Договору про

³⁸⁴ Regulation (EC) № 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC). – Режим доступу: [ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082\(2006\)_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082(2006)_en.pdf); Council Regulation (EC) №1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund. – Режим доступу: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0025:0078:EN:PDF

заснування Спільноти практика щодо транспозиції директив знаходиться у цілковитій відповідальності держав-членів. Проте існує ряд процедур, котрі сприяють коректному та вчасному транспонуванню директив державами-членами шляхом їх моніторингу та застосування погрози каральних санкцій: 1) процедура розслідування щодо порушень, що визначена Ст. 226 Договору про заснування Спільноти, згідно якої Комісія може розпочати судову справу в Європейському суді проти держави-члена у випадку некоректно чи невчасно здійсненої транспозиції; 2) регулярна публікація результатів транспозиції державами-членами в Табелі внутрішнього ринку (Internal Market Scoreboard). Починаючи з повідомлення COM(2002) 725 від 2002 р.³⁸⁵ Комісія також надає безпосередню допомогу державам-членам при транспозиції законодавства. Транспозиція директив щодо внутрішнього ринку є фундаментом для його ефективного функціонування та найбільш важливим джерелом узгодження технічних норм та стандартів, що регулюють функціонування внутрішнього ринку ЄС. 12 липня 2004 р. Європейська Комісія прийняла спеціальні Рекомендації щодо транспозиції директив, котрі стосуються внутрішнього ринку³⁸⁶, в яких зокрема зазначається, що держави-члени повинні зосереджувати свою увагу на існуючих національних процедурах та системах задля постійного виконання своїх правових зобов'язань шляхом: 1) усунення основних причин некоректного чи невчасного транспонування; 2) обрання найкраще опрацьованих та найбільш ефективних процедур з врахуванням специфічного контексту кожної держави-члена; 3) складання таблиць, які показують кореляцію між директивами та засобами транспозиції; 4) утримання від додавання в національне імплементуюче законодавство умов чи вимог, які не є необхідними та котрі можуть перешкодити досягненню цілей визначених у директиві. Додаток до Рекомендацій надає приклади хорошої практики, які можна застосовувати.

Трансурядове співробітництво, Transgovernmental cooperation – спосіб дії держав-членів ЄС, для якого характерна підвищена інтенсивність та глибше структурування співробітництва, однак при цьому, з тих чи інших причин, воно відбувається поза межами існуючої інституційної системи ЄС.

Трансфер, Transfer – переказ валюти або інших цінностей з однієї держави (зокрема, від ЄС) до іншої.

Трансфер ціноутворення, Transfer pricing – метод, який практикують транснаціональні підприємства, використовуючи засоби бухгалтерської звітності для декларування вищих доходів та прибутків в місцевостях з нижчим рівнем податків.

³⁸⁵ Communication on better monitoring of the application of European Community law [COM(2002) 725 final]

³⁸⁶ Recommendation from the Commission of on the transposition into national law of Directives affecting the internal market (Text with EEA relevance) [Official Journal L 98 of 16.04.05]

Третя країна, Third country – будь-яка країна, що не є членом ЄС. Цей вираз вживається, коли йдеться про стосунки між двома державами-членами ЄС (або між інституціями ЄС і державою-членом) та іншою країною, яка не входить до складу ЄС.

Третя опора, Third pillar – Поліційна та судова співпраця у карних справах. У ній рішення приймаються виключно Радою.

«Трійка», «Troika» – модель зовнішньополітичної роботи Союзу, що полягає в співпраці країни-голови ЄС із попередньою та наступною країною-головою, а також з Європейською Комісією та Генеральним секретарем Ради ЄС та застосовується у зовнішніх відносинах в рамках СЗБП. Історично до складу «Трійки» входили представники (міністри закордонних справ) країни – чинного голови Ради ЄС, а також попереднього і наступного головування. Сучасний склад «Трійки» дещо змінено згідно з Амстердамським договором. Нині до складу «Трійка» входить Генеральний секретар Ради ЄС (Верховний представник ЄС у справах спільної зовнішньої та безпекової політики) та член Європейської Комісії. В ній також можуть брати участь представники попередньої та наступної країни-голова ЄС.

Трудове право, Labour Law – набір норм права, адміністративних процедур та рішень судів, які торкаються законодавчих прав найманих працівників та їхніх організацій. Як галузь права, поділяється на дві широкі категорії: норми та принципи права, які регулюють індивідуальні трудові відносини (права найманих працівників на ринку праці та їх контрактні права), та норми й принципи, що регулюють колективні трудові відносини (врегулювання відносин між працедавцем, працівником й професійною спілкою).

У

Угода про асоціацію та стабілізацію (УАС), Stabilisation and Association Agreement – частина Процесу стабілізації та асоціації (з країнами Західних Балкан) (ПСА), які безпосередньо визначають перспективу членства для задіяних країн. Ці Угоди схожі за своїм спрямуванням до Європейських Угод, які були підписані ЄС з країнами Центрально-Східної Європи у 90-х рр., а також Угоди про асоціацію з Туреччиною. УАС в основному спрямовані на сприяння процесу адаптації країн Західних Балкан до вимог *acquis communautaire*, хоча глибина процесу гармонізації є суттєво нижчою, ніж для країн-членів й деякі галузі *Acquis* зовсім не охоплюються положеннями УАС. (Також див. *Процес стабілізації та асоціації*).

Угоди про економічне партнерство (УЕП), Economic Partnership Agreements (EPAs) – рамкові угоди про створення зони вільної торгівлі між ЄС та африканськими, карибськими та тихоокеанськими країнами (АКТ). Створені у відповідь на критику щодо попередньо існуючих невзаємних та дискримінаційних

торговельних преференцій, які не сумісні з правилами СОТ. УЕП є ключовим елементом Котонуської угоди, останньої із серії угод про розвиток і співпрацю між ЄС та АКТ, які повинні були набрати чинності протягом 2008 р.

Угода про інвестиційні заходи, пов'язані з торгівлею, Agreement on Trade Related Investment Measures (TRIMs) – одна з базових багатосторонніх угод СОТ щодо торгівлі товарами, які входять в Договір про заснування СОТ (Додаток 1 А, TRIMs)³⁸⁷. Вона забороняє пов'язані з торгівлею інвестиції, які є несумісними з базовим умовами ГАТТ від 1994.

Угода про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів, Agreement of Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (АСАА) – специфічний тип угод, який використовується Європейською Спільнотою для усунення технічних бар'єрів у торгівлі з третіми країнами, в першу чергу з країнами-партнерами, що базується на узгодженні відповідних положень правової системи та інфраструктури країни з тими що існують у ЄС. Укладення АСАА з зацікавленою країною являється результатом екстенсивного діалогу та допомоги у галузі технічного регулювання та стандартів для промислових продуктів. Для успішного заключення АСАА необхідне виконання чотирьох умов:³⁸⁸ 1) наявність адекватної інфраструктури у галузі стандартизації, акредитації, оцінювання відповідності та метрології в країні-партнері; 2) адаптація відповідної частини асquis країною партнером; 3) Регуляторна співпраця та технічна допомога; 4) наявність формальної угоди між ЄС та країною партнером про встановлення стосунків. Іншими підходами до усунення технічних бар'єрів у торгівлі, які застосовуються ЄС є підписання Угод про взаємне визнання (Mutual Recognition Agreements (MRAs)), наприклад з США, Канадою, Австралією, Новою Зеландією, Японією, Ізраїлем, Швейцарією, на основі Угод СОТ про технічні бар'єри в торгівлі. Для країн кандидатів основні принципи MRAs були використані для створення так званих Протоколів до Європейських Угод щодо оцінки відповідності та прийнятності промислових товарів (Protocol to the Europe Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, PECA). На відміну від MRAs, які є традиційними зовнішньоторговельними угодами, які підписуються на основі Ст. 133 ДЕСП, PECAs являються протоколами доданими до існуючих Європейських угод (за винятком Мальти, яка підписала окрему угоду за змістом схожу до PECA). Тоді як MRAs спрямовані на дотримання принципу взаємного визнання на міжнародному рівні, а тому не вимагають наближення законодавств сторін угоди, метою PECA є досягнення у країні-кандидаті повної узгодженості з нормативним технічними актами та стандар-

³⁸⁷ TRIMS material on the WTO website http://www.wto.org/english/tratop_e/invest_e/invest_e.htm

³⁸⁸ Agreements on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (ACAAs) Commission Staff Working Paper Brussels, 25.08.2004 SEC(2004)1071

тами процедурами оцінювання відповідності. АСАА змодельовані Європейською Комісією на основі досвіду підписання РЕСА з країнами-кандидатами у 90-х рр.

Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС (УПС), Partnership and Cooperation Agreement (PCA) – правова основа відносин між Україною та ЄС. УПС підписана 16 червня 1994 р. (набула чинності 1 березня 1998 р.), яка започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань. 25 лютого 2005 р. Рада ЄС із загальних справ та зовнішніх відносин ухвалила спеціальну Резолюцію щодо України, в якій привітала вибір українського народу на користь демократії та реформ. Рада підкреслила, що ЄС залишається відданим підтримці України, а також висловилася на користь можливості тіснішої співпраці у сфері зовнішньої політики і політики безпеки; поглиблення торговельних та економічних відносин між ЄС і Україною; посилення процесу адаптації українського законодавства до європейських стандартів; посилення співпраці у таких ключових секторах економіки, як енергетика, транспорт, охорона довкілля та охорона здоров'я та розвиток приватного сектору в Україні. Окрім УПС у відносинах між Україною і ЄС діють такі угоди:

- Угода між Європейськими Співтовариствами та Україною про торгівлю текстильними виробами (підписана 5.05.93)
- Угода між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств про заснування Представництва Комісії Європейських Співтовариств в Україні та про його привілеї та імунітети (підписана 17.09.93)
- Угода між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств про створення Контактної групи по вугіллю та сталі (підписана 08.06.94)
- Угода між Європейською Спільнотою та Урядом України про торгівлю деякими сталеливарними виробами (підписана 18.06.07)
- Угода про співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Європейським Співтовариством з атомної енергії в галузі керованого термоядерного синтезу (підписана 23.07.99)
- Угода про співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Європейським Співтовариством з атомної енергії в галузі ядерної безпеки (підписана 23.07.99)
- Угода про науково-технічне співробітництво між Україною та ЄС
- Угода між Україною та ЄС про деякі аспекти повітряного сполучення (підписана 01.12.05)
- Угода про співробітництво щодо цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) між Європейським співтовариством, його державами-членами та Україною (підписана 01.12.05)

- Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі між Європейським Союзом та Україною (підписна 01.12.05)
- План дій Україна-ЄС (21.02.2005)

Проекти угод:

- Угода про співробітництво між Європейським Співтовариством з атомної енергії і Кабінетом Міністрів України у мирному використанні ядерної енергії, включаючи торгівлю ядерними матеріалами
- Угода про асоціацію між Україною та ЄС (переговори розпочались 5 березня 2007, на 12 самміті ЄС-Україна, 9 вересня 2008 р. в Парижі було прийнято спільну Декларацію щодо Угоди про асоціацію)
- Спільна Декларація щодо Модернізації української газотранспортної системи (23.03.2009р.)

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)³⁸⁹ – одна з базових угод СОТ, що входять в Договір про заснування СОТ (Додаток 1 С). Підписана в результаті переговорів під час Уругвайського раунду (1986-1994 рр.) вперше запровадила правила інтелектуальної власності у багатосторонню торговельну систему. Угода узгодила застосування базових принципів ГАТТ та відповідних міжнародних договорів щодо інтелектуальних прав власності; запровадження адекватних прав інтелектуальної власності; застосування заходів, що забезпечують їх дотримання; багатосторонній механізм вирішення спорів; та перехідні угоди.

Узагальнені концептуальні підходи, Theories and conceptual approaches (to European integration) – загальний набір методологічного інструментарію заснованого на окремій теорії чи групі теорій щодо європейської інтеграції. Як правило розрізняють такі підходи: федералізм, міжурядовий підхід, функціоналізм / неофункціоналізм, трансакційний підхід.

Укладання угод, Bargaining – найрозповсюдженіший спосіб прийняття колективних рішень в демократичних, плюралістичних системах. Угода або домовленість – це процес узгодження інтересів двох і більше осіб, які посідають владні посади, для формування курсу дій, який буде прийнятним, але не обов’язково ідеальним для всіх учасників. Отже, укладання угоди включає в себе переговори, взаємні поступки і компроміси для досягнення взаємовигідної позиції. Мінімальними умовами укладання угоди є бажання домовлятися та взаємна зацікавленість сторін.³⁹⁰

³⁸⁹ TRIPS material on the WTO website. http://www.wto.org/english/tratop_e/TRIPS_e/TRIPS_e.htm

³⁹⁰ Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –p.153

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), Ukrainian Classification of Goods for Foreign Economic Activity – частина державної системи класифікації інформації. УКТЗЕД служить збору даних про зовнішньоекономічну діяльність.

Українсько-європейський дорадчий центр із питань законодавства (UEPLAC), Ukrainian-European Policy And Legal Advice Centre – установа, яка фінансується ЄС з метою визначення пріоритетів щодо адаптації українського законодавства в ключових сферах згідно з УПС та Планом дій «Україна-ЄС» в рамках Європейської політики сусідства, а також зміцнення політичного й законодавчого процесів згідно із завданням України в контексті євроінтеграції.

Уловлювання та захоронення вуглекислого газу, Carbon capture and storage – підхід до усунення чинників глобального потепління шляхом застосування технології уловлювання CO₂ від великих окремих джерел (наприклад електростанцій, що працюють на викопному паливі) та його захоронення в глибоких геологічних утвореннях, океанських глибинах або у формі мінеральної карбонізації. Доставка CO₂ до місця захоронення здійснюється трубопроводами.

Умови праці, Working conditions – сукупність факторів виробничого середовища та процесу праці, які впливають на здоров'я та працездатності людини під час цього процесу (праці).

Умови торгівлі, Terms of trade – співвідношення експортних та імпорتنих цін, що може бути виражене через співвідношення індексу експортних та індексу імпорتنих цін товарів, які експортує та імпортує країна. (Індекс умов торгівлі = індекс експортних цін/ індекс імпорتنих цін x 100). Умови торгівлі відображають співвідношення взаємного попиту і взаємної пропозиції на експорт та імпорт кожної країни. Показник є важливим орієнтиром для зовнішньоекономічної політики країни. Якщо показник індексу умов торгівлі зростає це відображає позитивні для країни зміни щодо її зовнішньоекономічної діяльності.

Універсальність, Principle of universality – принцип соціального захисту /соціального забезпечення, згідно з яким все населення отримує гарантії соціального забезпечення на всі випадки соціального ризику (або на конкретний випадок соціального ризику – якщо мова йде про універсальність певної соціальної програми).

Універсальні блага, Universal benefits – блага, які держава загального добробуту розподіляє серед усіх груп та індивідів, що мають на це право безвідносно до їх особистих обставин.

Управління, Administration – поняття, яке охоплює процеси формування політики і менеджменту (в значенні виконання поставлених завдань) в рамках

обраного політичного курсу. Такими процесами є розгляд, реалізація і перегляд законів, прийняття рішень з питань, підпорядкованих органам державної влади у сфері державного життя.³⁹¹

Управління регуляторним середовищем, Regulatory management – важливий аспект діяльності органів управління, що забезпечує ефективне функціонування суспільства та економіки, який включає управління регуляторною політикою, забезпечення функціонування регуляторних інституцій та використання ефективних інструментів регулювання. Недосконале регуляторне середовище може спричинити до виникнення непотрібних додаткових суспільних витрат, перешкоджати розвитку інновацій та погіршити конкурентноздатність підприємств. Діяльність *Організації економічного співробітництва і розвитку* (OECD) щодо регуляторної політики спрямована на розвиток інструментів політики та необхідних вмінь, які сприяють покращанню регуляторного середовища серед країн-членів. Одним з таких інструментів є Оцінювання наслідків регуляторного впливу (Regulatory Impact Assessments), що включає аналіз операційного управління, стратегічного управління та структури врядування в якому здійснюється управління, які являються базовими умовами ефективного управління регуляторним середовищем.

Управлінчі органи, Managing authorities – державні органи держави-члена, яким доручено управління та використання фінансових ресурсів Спільноти задля фінансування програм, портфолію проектів чи окремих проектів спрямованих на досягнення визначених цілей в рамках діючих програм фінансування Спільноти.

Урядова корпорація, Government corporation – агентство, утворене для управління бізнесовою або комерційною діяльністю, яке має більшу за інші агентства свободу дії.³⁹²

Успільнотнення (переведення до сфери Спільноти), Communitarisation – процес перенесення певних питань європейської політики від міждержавного на наднаціональний рівень, тобто від другої та третьої до першої опори ЄС. Зокрема такий процес нещодавно відбувся у третій опорі ЄС (*Communitization of Schengen acquis*), що передбачав переведення Шенгенського доробку зі сфери юстиції та внутрішніх справ до першої опори ЄС.

Утримання, конструктивне (позитивне утримання), Abstention, constructive (positive abstention) – окрема опція голосування у Раді щодо спільної зовнішньої політики та політики в галузі безпеки (*CFSP*), при якій державі-члену дозволяють утриматися від прийняття рішення, не блокуючи

³⁹¹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – с.48.

³⁹² Anderson J. Public Policymaking. An Introduction. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. –р.327

при цьому його одноставності. Ця опція була впроваджена Амстердамським договором у новій Статті 23 Договору про ЄС. Якщо утримання супроводжується формальною декларацією, держава-член, про яку йде мова, не є зобов'язаною застосовувати певне рішення, проте повинна визнати, що це рішення зобов'язує ЄС до дії. Тоді держава-член повинна утриматися від будь-якого рішення, котре може конфліктувати з діями ЄС, що випливають із цього рішення. У відповідності до Статті 23 ДЄС, рішення не може бути прийняте, якщо члени Ради, які на додаток до свого конструктивного утримання долучають таку декларацію, представляють понад 1/3 уповноважених голосів.

Ф

Федералізм, Federalism – термін означає систему урядів, в якій певні країни створюють єдність, залишаючись незалежними у своїх внутрішніх справах. Особи, які підтримують таку систему, називаються федералістами. Теорія федералізму пояснює процес європейського будівництва перевагою федеральної системи відносно інших форм політичного устрою. Іншими словами, її головний аргумент базується на переконаності у тому, що федералістська раціональність повинна перемогти, тому що вона є найбільш оптимальною. Вона повинна превалювати, тому що інші форми устрою є менш раціональними і менш пацифістськими. Виходячи з цієї точки зору, європейське будівництво просуває логічна необхідність. Висуваючи тезу про те, що національні держави являють собою анахронічні форми устрою, а діяльність європейських міжнародних організацій є неефективною, федералісти вважають природним і неминучим поворот у бік федеративного майбутнього Європи. Саме тому для федералістського підходу свого роду «невидима рука» логічно направляє європейську інтеграцію у бік прийняття усе більш конкретних федеральних обрисів³⁹³. Не дивлячись на певні розбіжності в концепціях теоретиків даного підходу, усі вони як федеральну систему досліджують конституційну структуру, близьку таким країнам як США, Швейцарія і Німеччина. Неоднозначність (амбівалентність) федералістської теорії полягає у тому, що, в той час як, одні автори бачать у ній метод політичного аналізу, інші використовують її як інструмент політичної боротьби. Заслуга даної теорії полягає в тому, що вона пропонує рамки стрункої аналітичної бази, створюючи конкуренцію іншим підходам.

Фейрська Європейська Рада (2000), Feira European Council (2000) – Європейська Рада, проведена у червні 2000 року, на якій Держави-члени погодили пріоритети у сфері юстиції та внутрішніх справ з огляду на аспекти зовнішнього характеру (стосунки з країнами та регіонами поза межами ЄС).

³⁹³ Ben Rosamond Theories of European Integration (The European Union) Palgrave Macmillan 2000

Фінансова перспектива, Financial perspective – це документ середньострокового бюджетного планування ЄС, яких встановлює обсяги і розподіл за категоріями бюджетних витрат Спільноти на найближчі 7 років і формується шляхом підписання міжінституційної угоди між трьома ключовими інституціями ЄС: Радою, Парламентом і Комісією. Для кожного періоду програмування бюджетних витрат багаторічна Фінансова перспектива визначає «стелю» (максимальний розмір призначених виплат) на кожну «статтю» (категорій бюджетних витрат Спільноти) на кожен рік. Витрати передбачені на кожну статтю базуються на політичних пріоритетах ЄС для відповідного періоду. На сьогодні діє Фінансова перспектива на період 2007-2013рр³⁹⁴, яка передбачає зосередити фінансові ресурси Спільноти на покращення конкурентноздатності ЄС (на основі Лісабонської стратегії) та згуртування Спільноти, а також поступового зменшити впродовж 7-річного періоду витрат на спільну сільськогосподарську політику. На період 2007-2013 рр. Фінансова перспектива передбачає таку структуру витрат: Стабільне зростання; Конкурентноздатність для росту та зайнятості; Згуртування для росту та зайнятості; Консервація та управління природними ресурсами; Громадянство; Свобода, безпека та правосуддя; ЄС як міжнародний актор; Управління; Компенсації. У фінансовій перспективі на 2007-2013 рр. країни ЄС погодились зафіксувати спільний бюджет на рівні 1.045% від Європейського ВВП. Обсяг власних ресурсів бюджету ЄС збережено на попередньому рівні – 1.24% від валового національного доходу (gross national income (GNI)). Для порівняння, близько 45% валового національного доходу ЄС використовується у державах членах на державні витрати на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Фінансовий інструмент з цивільного захисту, Civil Protection Financial Instrument – був створений відповідно до рішення Ради ЄС №2007/162 від 5 березня 2007 р. Даний інструмент спрямований на підтримку та доповнення зусиль держав-членів щодо захисту населення, навколишнього середовища та власності, у тому числі культурного спадку, у випадку природних або техногенних катастроф, терористичних актів, промислових або радіаційних аварій. Крім того він призначений для сприяння посиленому співробітництву між державами-членами у сфері цивільного захисту. Фінансовий інструмент з цивільного захисту охоплює три *головних аспекти* діяльності з цивільного захисту: 1) запобігання (вивчення причин катастроф, їх прогнозування, інформування громадськості), 2) готовність (механізм цивільного захисту ЄС – виявлення, підготовка, створення мереж, навчання, мобілізація експертної підтримки) та 3) реагування (забезпечення додатковим транспортом під час дій у відповідь на надзвичайну ситуацію у межах механізму з цивільного захисту). Бюджет цього фінансового інструменту у межах фінансової перспективи на 2007-2013 рр. ста-

³⁹⁴ European Commission's Financial Programming and Budget website: http://ec.europa.eu/budget/documents/multiannual_framework_en.htm

новить 189,8 млн. євро. Для діяльності на території ЄС щорічні індикативні суми становлять 20 млн. євро, а для третіх країн – 8 млн. євро.

«Фіскальний демпінг», Fiscal dumping – обвинувачення у «нечесному» привабленні торгівлі чи інвестицій шляхом «шкідливих» або «хижацьких» (тобто, нижчих) податків. Як і «соціальний демпінг», ця фраза наводить на думку про бажання високо-витратних економік Європи урівняти витрати в межах ЄС. Основними цілями є Ірландія, Іспанія, Бельгія та Нідерланди, котрі надають спеціальні податкові стимули міжнародним компаніям, та Люксембург, котрий є усестороннім «податковим раєм». Британія, будучи країною з досить м'яким податковим режимом, також не має імунітету від атак у цьому напрямку. Об'єктами особливої критики та обвинувачень обрані офшорні колонії/протекторати, такі як Нормандські острови. До цього часу вважалося, що повноваження, якими Спільнота наділена у фіскальній сфері, стосуються лише непрямих податків, але в 1997 році Комісія склала плани добровільного кодексу поведження з країнами, котрі мають «суттєво нижчі за середні» ставки корпоративних податків. Цей крок був поданий як захід, вжитий задля формування єдиного/спільного ринку, при чому була виправдана інтервенція Брюсселя у сферу, попередньо зарезервовану для національних урядів.

Фокус-групи, Focus groups – метод збору даних, у якому від 6 до 12 респондентів зібрано разом для обговорення і повідомлення даних стосовно певного питання (певних питань).³⁹⁵

Фонд Гуртування, Cohesion Fund – фонд, що фінансується з бюджету ЄС, кошти, якого призначені на фінансування проектів, що сприяють соціальному та економічному гуртуванню, територіальній конвергенції й розвитку солідарності в ЄС. Фонд створений на основі Постанови Ради No 1164/94 від 16 травня 1994р.³⁹⁶ для надання збалансованого фінансування груп проектів, окремим проектам чи окремим етапам проектів у галузі довкілля та побудови транс-європейських транспортних інфраструктурних мереж. Фонд надає фінансування країнам, з показником ВВП на душу населення 90% від середнього по ЄС при умові не перевищення ними дефіциту бюджету 3%. Зокрема, з цього фонду фінансується будівництво нових доріг, залізничних колій, що дає можливість найвіддаленішим регіонам брати участь в розвитку економіки ЄС. Фонд Гуртування також може надавати фінансову допомогу на стадії розробки та ранніх стадіях проектів, таких як порівняльні дослідження, оцінювання наслідків та моніторингу. Всі проекти, які фінансуються фондом повинні бути узгоджуватись

³⁹⁵ Вайс К. Оцінювання. – К.: Основи, 2000. –с626

³⁹⁶ Council Regulation (EC) No 1164/94 of 16 May 1994 Establishing a Cohesion Fund (OJ L 130, 25.5.1994, p. 1) Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docofic/official/regulation/content/en/02_pdf/00_6_cf_1_en.pdf

з положенням Договорів, а також відповідних політик Спільноти, зокрема тих що стосуються захисту довкілля, транспорту, транс-європейських мереж, конкуренції та правил призначення державних контрактів. Згідно останньої фінансової перспективи бюджет Фонду на період 2007-2013 рр. становитиме 70 млрд. Євро.

Фонтенблоська угода, Fontainebleau Agreement – у 1984 році, розчарований відсутністю поступу у Європейському Співтоваристві, Президент Франсуа Мітеран вирішив використати нагоду президентства Франції для того, щоб вирішити ряд важливих питань. На Фонтенблоській нараді глав урядів було дано поштовх еventуальному вступу Іспанії та Португалії, було внесено поправки у бюджетні ресурси, заплановано зробити помірнішими витрати у галузі сільського господарства та розпочато дослідження з метою створення політичного союзу та «Європи Народів». Понад усе, було вирішене довготривале та наболіле питання надмірної частки внеску Британії у бюджет. Фонтенблоська угода принесла Британії послаблення фінансового тягаря, також відомого під назвою Британська Скидка (British rebate), і таким чином поклала край дискусії, що її розпочала Маргарет Тетчер у 1979 році.

Формальне попередження, Letter of formal notice – лист-попередження, що його Європейська Комісія надсилає державі-члену ЄС, яка порушує законодавство Союзу (передусім це стосується сфери конкурентної політики). Являє собою перший крок згідно процедури порушень зафіксованої у Статті 226 Консолідованої версії Договору про заснування Європейської Спільноти (EC Treaty).

Функціоналізм, Functionalism – політична теорія що була розроблена англійським соціологом Девідом Мітрані (David Mitrany³⁹⁷) у 1930-1950 роки. Теорія функціоналізму пояснює головні особливості процесу інтеграції загалом. Згідно з її положеннями, зростаюче співробітництво між країнами у функціональних сферах, де вони можуть поєднувати свою технічну експертизу, спонукає в кінцевому рахунку до більшого технічного/функціонального співробітництва в ширших сферах і скінчиться тривалими звичками до співробітництва між націями. Функціоналістська доктрина передбачає, що в результаті національні держави будуть поступово позбавлені їх суверенних прерогатив на користь міжнародних «функціональних» адміністрацій. У її основу покладено твердження про те, що урядовці (міністри, послы, військові чиновники) не можуть добре управляти міжнародними справами. Мітрані дорікає їм у бажанні захищати лише інтереси держави, що вони

³⁹⁷ Див. Mitrany, D. The Progress of International Government. New Haven: Yale university press. 1933; Mitrany, D. «The Prospect of European Integration: Federal or Functional», Journal of Common Market Studies 1965; Mitrany, D. The Functional Theory of Politics. New York: St. Martin's Press, 1976.

представляють, і піклуванні про власне кар'єрне просування всупереч інтересам загальної справи. Загальні інтереси, на його думку, були б краще представлені і захищені спеціальними агентствами, під керівництвом компетентних і незалежних експертів. Те які форми, будуть приймати такі спеціальні агентства залежить від завдань, поставлених перед ними. Вони повинні відповідати функціям, що на них покладені. У цьому і полягає сутність терміну функціоналізм. Функціоналізм зазнав критики за свій технократизм і нездатність враховувати політичний і психологічний контекст. Проте, він уплинув на неофункціоналізм, що запозичив у цій теорії деякі елементи. Також певна аналогія з функціоналізмом простежується в теорії врядування (governance).

X

Хартія основних прав Європейського Союзу, Charter of Fundamental Rights of the European Union – вперше в історії Європейського Союзу поєднала в одному документі всі громадянські, політичні, економічні та соціальні права європейських громадян і мешканців ЄС. Ці права розділені на шість розділів: 1) Гідність; 2) Свободи; 3) Рівноправність; 4) Солідарність; 5) Права громадян; 6) Правосуддя³⁹⁸. Вони базуються, зокрема, на фундаментальних правах і свободах, проголошених в Європейській конвенції з прав людини, конституційних традиціях держав-членів, Соціальній хартії Ради Європи, Хартії основних соціальних прав робітників Європейського Союзу та інших міжнародних конвенцій, членами яких є держави ЄС або сам Євросоюз.

Хартія суспільних послуг, Public service charter – ідея, яка лягла в основі хартії суспільних послуг, полягала в тому, що повинен існувати інструмент, котрий би визначав основні права та принципи, що керували би наданням послуг користувачам. Такі принципи включали би: спадкоємність послуг; якість; безпеку постачання; рівний доступ; доступні ціни; прийнятність з точки зору соціальних, культурних та екологічних аспектів. Стаття 16 Договору про ЄСп, запроваджена, Амстердамським договором, підтверджує роль суспільних послуг у Європейському Союзі. Політика ЄС щодо операторів суспільних послуг і надалі формується з огляду на бажання лібералізувати мережеві суспільні послуги та розширити конкуренцію на національних ринках, наприклад, у галузі залізничного транспорту, чи в сфері поштових послуг, енергетики та телекомунікацій.

Холодна війна, Cold war – 42-х річне протистояння між США та СРСР, а також їх союзниками, метою якого було не допустити експансії іншої сторони та досягти світового домінування,

³⁹⁸ The Charter of Fundamental Rights of the European Union. Режим доступу: http://www.europarl.europa.eu/charter/default_en.htm

Ц

Центральні агенції, Central agencies – організації виконавчої гілки, які координують та реалізують керівництво діючих міністерств та агентств. Термінологія варіюється досить широко в залежності від країни, але центральні агенції як правило включають: Міністерство фінансів, Кабінет міністрів/Канцелярію/апарат, чи міністерство при Прем'єр міністрі, Раду Міністрів у формуванні та координації політики; міністерство чи агенцію, що відповідає за розробку та координацію політик щодо управління людськими ресурсами в державному секторі; міністерство закордонних справ, у певних сферах діяльності, таких як політика європейської інтеграції³⁹⁹

Центральноевропейська зона вільної торгівлі, Central European Free Trade Association (CEFTA) – угода про зону вільної торгівлі між країнами Центральної та Південно-Східної Європи, які не є членами ЄС. Угоду щодо створення CEFTA було підписано країнами Вишеградської групи (Польщею, Угорщиною, Чехією та Словаччиною) 21 грудня 1992 р. Зараз до складу CEFTA входять Албанія, Боснія та Герцеговина, Косово, Молдова, Сербія, Чорногорія, Хорватія та Македонія. Оновлені критерії прийняття до цієї організації, затверджені під час самміту у Загребі у 2005 р., включають: членство в СОТ або зобов'язання дотримуватись правил СОТ; Угода про асоціацію з ЄС (у будь-якій формі); наявність угод про вільну торгівлю з теперішніми країнами-членами CEFTA.

Центр перекладів для органів ЄС, Translation Centre for the Bodies of the European Union (CdT) – засновано рішенням Ради Міністрів (ЄС) No 2965/94 від 28 листопада 1994 для посилення міжінституційної співпраці в ЄС у сфері перекладу. Реформовано згідно рішення Ради Міністрів (ЄС) No 1645/03 of 18 червня 2003 р.⁴⁰⁰

Центр інформації, аналізу та обміну з питань перетину кордону та імміграції (ЦІАОПКІ), Centre for Information, Discussion and Exchange on the Crossing of Frontiers and Immigration (CIREFI) – одна з форм міжурядової співпраці у галузі політики міграції, перетину кордону та нелегальної міграції. Створений Рішенням Ради Міністрів у листопаді 1992 р. (з подальшим розширенням його повноважень на основі рішень Ради від листопада 1994 р. та травня 1999 р.) з метою збору, аналізу та обміну інформації щодо нелегальної

³⁹⁹ Там же

⁴⁰⁰ Council Regulation (EC) No 2965/94 of 28 November 1994 Council Regulation (EC) No 2965/94 of 28 November 1994 setting up a Translation Centre for bodies of the European Union http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=31994R2965&model=guichett (OJ L 314, 7.12.1994) Реформовано згідно Council Regulation (EC) No 1645/03 of 18 June 2003 amending Regulation (EC) No 2965/94 setting up a Translation Centre for the bodies of the European Union (OJ L 245, 29.9.2003). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R1645:EN:HTML> Див також Translation Centre for the Bodies of the European Union (CdT) www.cdt.europa.eu

міграції, міжнародних кримінальних організацій, що сприяють нелегальній міграції, задля гармонізації практики надання політичного притулку та запобігання нелегальній міграції. Зараз CIREFI складається із службовців та експертів відповідних міністерств й виконавчих агентств країн-членів, які щомісяця збираються в Брюсселі за логістичної підтримки Генерального Секретаріату Ради. У випадку термінових ситуацій урядові департаменти зацікавлених країн напряму обмінюються необхідною інформацією. CIREFI готує та надсилає на розгляд Ради щорічні звіти про свою діяльність. З травня 1999 р. в рамках CIREFI діє система поширення раннього повідомлення щодо нелегальних мігрантів та мереж їх сприяння.

Центр інформації, аналізу та обміну з питань притулку (ЦІАОПП), Centre for Information, Discussion and Exchange on Asylum (CIREA) – одна з форм міжурядової співпраці у галузі політики надання притулку. Створений Рішенням Ради Міністрів червні 1992 р. з метою збору та обміну інформації щодо існуючої у країнах членах практики з питань притулку, поширених маршрутів пошукувачів притулку, а також національних законодавств у цій сфері. CIREA складається з фахівців центральних органів влади країн-членів які 6-8 разів на рік збираються в Брюсселі.

Центри розповсюдження інновацій, Innovation Relay Centres (IRC) – частина Європейської мережі підприємництва (*Enterprise Europe Network*), нової флагманської ініціативи, яка надає інтегровану підтримку розвитку інновацій та бізнесу для МСП в межах ЄС. Європейська мережа підприємництва об'єднує близько 500 організацій з 40 країн та надає послуги щодо інноваційного розвитку та технологічної співпраці, а також інформаційну підтримку щодо законодавства ЄС, існуючих можливостей фінансування, пошуку бізнес партнерів та розвитку науково-дослідницьких можливостей. Послуги спрямовані на розвиток МСП, проте вони також відкриті для дослідницьких центрів та університетів Європи.

Цілісний підхід, Holistic approach – підхід у аналізі політики до структурування проблеми, який розглядає проблеми як невіддільні та неомірні від системи в цілому.⁴⁰¹

Ціль політики, Policy goal – широко проголошена, офіційно визначена, безвідносна до часу і цільових груп та не виражена в кількісній формі мета або намір. Цілями політики є безпека, добробут та справедливість.⁴⁰²

Цільова група, Target group – особи, спільноти або організації, на яких має розповсюджуватися вплив існуючої політики або програми. Цільові групи не обов'язково є бенефіціантами.

⁴⁰¹ Рудік О.М.Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с49

⁴⁰² Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction.– New Jersey: Prentice Hall, 1994. –р.261

Цільова тристороння угода, Target-based Tripartite Agreement – договір, що укладається між Європейською Комісією, державою-членом та регіональними та місцевими органами влади поза межами обов’язкового вторинного законодавства ЄС.

Цільові фонди, Government special funds – різновид позабюджетних фондів. Кошти, які використовуються для розв’язання конкретних проблем, визначених органом управління.

Ціна вилучення Спільнотою, Community withdrawal price – ціна встановлена Комісією для свіжої та охолодженої рибної продукції в залежності від орієнтовної ціни. Організації виробників, які застосовують ціну вилучення, у межах допустимого відхилення, протягом всього рибальського маркетингового року, можуть отримати право, відповідно до обсягів їх вилучень, на фінансову компенсацію та допомогу перенесення запасів на майбутній період.

Цінова дискримінація, Price discrimination – заборонена практика зловживання доміантним становищем на ринку шляхом встановлення різних цін на один і той самий товар чи послугу, що не пов’язано з різницею у витратах. Цінова дискримінація може використовуватися тільки за певних умов і, зазвичай, є ознакою монополізованого ринку. Проведення такої політики можливе лише тоді, коли виконуються такі основні умови⁴⁰³: по-перше, покупець, який купує продукцію, не має можливості її перепродати; по-друге, існує можливість розподілу всіх споживачів даної продукції на сегменти ринку, попит на яких має різний ступінь еластичності; по-третє, фірма повинна володіти ринковою силою.

Ч

Чинник (фактор), Factor (Driver) – рушійна сила процесу, що відбувається, і необхідна умова його здійснення. Чинники являють собою ті загальні, глибокі, стійкі зв’язки й тенденції, які визначають розвиток країни, її місце у міжнародному розподілі праці та її зовнішню політику.

Чотири Спільні простори (ЄС – Росія), Four common spaces (EU – Russia) – під час Санкт-Петербурзького самміту в травні 2003 р. ЄС та Росія погодились зміцнити двостороннню співпрацю шляхом створення чотирьох просторів в рамках угоди про партнерство та співробітництво від 1997 р. Чотири спільні простори включатимуть: спільний економічний простір; спільний простір у сфері свободи, безпеки та правосуддя; простір співпраці з питань міжнародної безпеки; простір науково-дослідницької діяльності, освіти й культури. У рамках цих просторів працюють Постійні ради з питань партнерства між ЄС та Росією (Permanent Partnership Councils). На практиці немає суттєвих відмінностей (окрім назв) між сумою цих угод та Планами дій в рамках ЄПС, які

⁴⁰³ Мельникова В.І., Яременко В.Г., Мельникова О.П., Корнівська В.О. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 400 с.

були підписна ЄС з країнами-сусідами. Тому Спільні простори отримують фінансування за рахунок *Європейського інструменту сусідства й партнерства (ЄІСП)*, який також фінансує заходи в рамках ЄПС. Під час Московського саміту в травні 2005 р. було прийнято єдиний пакет Дорожніх карт для створення Спільних просторів. Лондонський саміт від жовтня 2005 р. був присвячений практичному втіленню дорожніх карт. На саміті у червні 2008 р. було започатковано переговорний процес щодо нової посиленої угоди між ЄС та Росією. ЄС та Росія взяли на себе ряд зобов'язань щодо прав людини та демократичних стандартів, особливо в рамках діяльності Ради Європи та ОБСЄ й погодилися відслідковувати дотримання цих стандартів. Перший раунд переговорів щодо нової угоди розпочався в липні 2008 р. проте у зв'язку з російсько-грузинським конфліктом другий раунд переговорів було відкладено й відновлено лише напередодні Ніщського саміту Росія-ЄС, 13-14 листопада 2008 р., на підставі висновків ЄС щодо часткового виконання Росією попередніх умов ЄС щодо відведення російських військ до тих позицій, які вони займали напередодні початку конфлікту. Відносини між Росією та ЄС зазнали подальшого погіршення після підписання 23 березня 2009 р. Меморандуму між ЄС та Україною щодо спільної модернізації української газотранспортної системи. Черговий раунд переговорів щодо наповнення змістом нової угоди про створення чотирьох просторів між ЄС та Росією завершився під час саміту ЄС-Росія у Хабаровську, 21-22 травня 2009 р.

Чотири свободи, Four freedoms – сформульовані в Римському договорі 1957 р. основні характеристики єдиного ринку Європейських Спільноти, що передбачають вільний рух людей, капіталів, товарів та послуг.

Чутливі (рідше – вразливі) товари, Sensitive Goods – група товарів, у торгівлі якими звичайні заходи міжнародного регулювання торгівлі не забезпечують уникнення несприятливих наслідків для внутрішніх виробників цієї продукції. До даної категорії зазвичай відносять продукцію сільського господарства, текстиль, одяг, легкові автомобілі тощо.

Чутливість, Responsiveness – в контексті управління це схильність і здатність державних службовців реагувати на потреби й вимоги як політичних інститутів, так і громадськості.⁴⁰⁴

Ш

Шенгенський *acquis*, Schengen Acquis – правовий доробок, що сформувався в результаті прийняття та реалізації Шенгенської угоди (1985 р.), Шенгенської конвенції (1990 р.), а також рішень і документів Шенгенського виконавчого комітету. Зараз цей доробок є частиною договорів ЄС⁴⁰⁵. Основні

⁴⁰⁴ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002. – с. 50

⁴⁰⁵ Шенгенський *acquis* включає:

• Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March

заходи, що були здійснені у рамках *Шенгенського acquis*⁴⁰⁶: 1) скасування паспортного контролю на спільних кордонах та посилення його на зовнішньому; 2) спільне визначення правил перетину зовнішнього кордону, а також уніфікація правил та процедур контролю на ньому; 3) відокремлення в аеропортах та портах осіб, які пересуваються у межах Шенгенської зони, від тих, хто прибуває з країн, які не входять до зони; 4) гармонізація норм стосовно умов в'їзду та отримання віз на короткий термін; 5) координація між прикордонними службами (запровадження посад офіцерів зв'язку, гармонізація інструкцій, підготовка персоналу); 6) визначення ролі перевізників у контексті боротьби з нелегальною імміграцією; 7) запровадження вимоги подання декларації для всіх громадян третіх країн, які пересуваються з однієї держави-члена ЄС до іншої; 8) розробка правил для прохачів притулку (Дублінська конвенція з 2003 р. замінена на Дублінську постанову – II); 9) надання права контролю, спостереження та переслідування поліцейським службам держав-учасниць Шенгенської угоди; 10) посилення правового співробітництва за допомогою запровадження пришивдшеної системи екстрадиції та розповсюдження інформації щодо виконання судових вироків з кримінальних справ; 11) створення Шенгенської інформаційної системи.

-
- 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code) (Official Journal L 105, 13/04/2006 P. 0001 – 0032);
- The Council Regulation (EC) No 539/2001, of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2001/l_081/l_08120010321en00010007.pdf;
  - Council Regulation (EC) No 693/2003 of 14 April 2003 establishing a specific Facilitated Transit Document (FTD), a Facilitated Rail Transit Document (FRTD) and amending the Common Consular Instructions and the Common Manual (Official Journal L 099, 17/04/2003 P. 0008 -0014);
  - Council Common Consular Instructions on Visas for the Diplomatic Missions and Consular Posts (2002/C 313/01) http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2002/c_313/c_31320021216en00010096.pdf;
  - Council Regulation (EC) No 1683/95 of 29 May 1995 laying down a uniform format for visas (Official Journal L 164, 14/07/1995 P. 0001 – 0004)
  - Council Regulation (EC) No 1987/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on the establishment, operation and use of the second generation Schengen Information System (SIS II), http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_381/l_38120061228en00040023.pdf
  - Council Regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national (також відома як Dublin II) http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2003/l_050/l_05020030225en00010010.pdf;
  - Commission Regulation (EC) No 1560/2003 of 2 September 2003 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 343/2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2003/l_222/l_22220030905en00030023.pdf

⁴⁰⁶ The Schengen acquis and its integration into the Union. – Режим доступу: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33020.htm>

Шенгенський договір та конвенція, Schengen Agreement and Convention⁴⁰⁷ – за договором, підписаним в містечку Шенгені (Люксембург) 14 червня 1985 р., Бельгія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина та Франція погодилися поступово скасовувати контроль на спільних кордонах і запроваджувати свободу пересування для всіх громадян країн ЄС, які підписали цю угоду, інших держав-членів та громадян третіх країн. У 1990 р. було підписано Шенгенську конвенцію, у якій викладено заходи та гарантії щодо запровадження свободи пересування. Таким чином, відбулося усунення внутрішніх кордонів територій, котрі стали відомі, як Шенгенська зона. Зараз до так званої «Шенгенської зони» або «Шенгену» входять 25 країн – 22 держави ЄС («за винятком Сполученого Королівства, Ірландії, Румунії, Болгарії та Кіпру»), а також Ісландія, Норвегія та Ліхтенштейн. Договір і Конвенція, разом з деклараціями та рішеннями, ухваленими Шенгенською виконавчою радою, утворюють сукупність документів, відомих під назвою «Шенгенський *acquis*». Протокол до Амстердамського договору регулює внесення Шенгенського доробку в договори ЄС. Для цього його розподілено між першою «стовпом» (розділ IV Договору про заснування Європейської Спільноти: візи, надання притулку, імміграція та інші питання, пов’язані з вільним пересуванням людей) і третім (розділ VI Договору про ЄС: положення про співпрацю правоохоронних і судових органів у кримінальних справах). Протокол до Амстердамського договору проголошує, що всі країни, які вступають до ЄС, мусять повністю прийняти Шенгенський доробок разом з правилами, виробленими інституціями на базі цього доробку. Останній етап розширення Шенгенської зони повністю завершився із скасуванням з березня 2008 р. контролю на авіарейсах всередині зони, а також із вступом в дію асоційованої Шенгенської угоди з Швейцарією⁴⁰⁸.

Шенгенська інформаційна система (ШИС), Schengen Information System (SIS) – є безпечною урядовою системою баз даних, яку використовують ряд Європейських країн з метою утримання та поширення інформації, котра стосується безпеки кордонів та охорони правопорядку. Зібрані дані стосуються певних класів осіб та власності. Цією інформацією діляться між собою країни-учасники Конвенції про впровадження Шенгенської Угоди (SAAC). П’ятьма початковими країнами-учасницями були Франція, Німеччина, Бельгія, Нідерланди та Люксембург. Ще дев’ятнадцять країн приєдналися до системи з часу її створення, серед них Іспанія, Португалія, Італія, Австрія, Греція, Фінляндія, Швеція, Швейцарія, Данія, Ісландія, Норвегія, Естонія, Чехія, Угорщина, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Словаччина та Словенія.

⁴⁰⁷ Шенгенські договір та Конвенція включають: 1) Agreement between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders, (1985, Schengen I Official Journal L 239, 22/09/2000 P. 0013 – 0018), [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(01):EN:HTML)

⁴⁰⁸ European Council 19/20 June 2008 Presidency Conclusions http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/101346.pdf.

На сьогоднішній день, Шенгенську інформаційну систему використовує 27 країн. Слід зазначити, що троє країн-теперішніх учасниць угоди – Ісландія, Норвегія та Швейцарія не є членами Європейського Союзу.

Шкала координації Меткалфа, Metcalfe's coordination scale – це інструмент бенчмаркінгу, за допомогою якого вимірюють або порівнюють спроможність до горизонтальної адміністративної координації⁴⁰⁹. Шкала допомагає розпізнати слабкі місця на певному етапі процесу реформ, пропонуючи відповідні рішення та звертаючись до міжорганізаційних координаційних процесів, що відбуваються серед міністерств національного уряду:

1. Незалежне прийняття рішень міністрами (у межах політики міністерства).
2. Інформаційний обмін з іншими міністерствами.
3. Консультації з іншими міністерствами.
4. Уникнення розбіжностей та невідповідностей серед міністерств.
5. Пошук консенсусу серед міністерств.
6. Арбітраж розбіжностей щодо політики.
7. Встановлення обмежень на діяльність міністерства.
8. Визначення основних пріоритетів.
9. Стратегія уряду.

Шукач притулку, Asylum seeker – це громадянин третьої країни або особа без громадянства, яка подала прохання на надання притулку в державі члені ЄС, стосовно якого остаточне рішення ще не прийнято⁴¹⁰.

Я

Якісне дослідження, Qualitative research – дослідження політик и, яке вивчає явища головним чином за допомогою слів і має тенденцію зосереджувати увагу на динаміці, значенні та контексті. У якісному дослідженні для збирання даних використовуються здебільшого спостереження, інтерв'ювання і огляди даних⁴¹¹.

Якість за гроші (Ефективність використання коштів), Value for money – концепція, яка відображає прагнення урядів розвинених країн до підвищення ефективності використання обмежених ресурсів задля забезпечення якісного та ефективного обслуговування споживачів у різних сферах державних послуг⁴¹².

⁴⁰⁹ Рудік О.М., Дзяд О.В., Політики Європейського Союзу та їх значення для України (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Київ, «Мілленіум», 2009

⁴¹⁰ Council Regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national (також відома як Dublin II) http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2003/l_050/l_05020030225en00010010.pdf

⁴¹¹ Рудік О.М. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002 с51

⁴¹² Для прикладу див UK Cabinet Office Value for Money Delivery Agreement. http://www.cabinetoffice.gov.uk/delivery_agreements/value_for_money.aspx

СЛОВНИК НАЙБІЛЬШ ВЖИВАНИХ СКОРОЧЕНЬ

I. АНГЛОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ACP – Африканські, карибські та тихоокеанські країни, African, Caribbean and Pacific countries
AECA – Американсько-Спільнотова асоціація, American European Community Association
AFTA – Зона вільної торгівлі між Південно-східними азійськими країнами, ASEAN Free Trade Area
AOCTS – Асоційовані заморські країни та території, Associated Overseas Countries and Territories (see OCTS)
API – Індекс забруднення повітря, Air pollution index
BC-NET – Мережа співпраці бізнесу, Business Cooperation Network
BEUC – Бюро організацій європейських споживачів, Bureau of European Consumers' Organisations
BRITE – Базові дослідження промислових технологій, Basic Research in Industrial Technologies
BUSINESSEUROPE – Конфедерація Європейського бізнесу, The Confederation of European Business, (раніше – UNICE – Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe)
CAP – Спільна сільськогосподарська політика, Common Agricultural Policy
CCBE – Рада правничих та адвокатських товариств ЄСп, Council of the Bars and Law Societies of the EC
CCC – Консультаційний комітет споживачів ЄСп, Consumers' Consultative Committee of the EC
CCT – Єдиний митний тариф, Common Customs Tariff
CE – Сертифікований для Європи, Certified for Europe
CEA – Конфедерація європейського сільського господарства, Confederation of European Agriculture
CEC European Managers – Європейська конфедерація керівного та управлінського персоналу, European confederation of executives & managers staff
CECC – Комітет електронних компонентів Cenelec, Electronic Components Cenelec Committee

CEDEFOP – Європейський центр з розвитку професійного навчання, European Centre for the Development of Vocational Training
СЕЕР – Європейський центр державних підприємств, European Centre of Public Enterprises
CEFIC – Європейська рада федерації виробників хімікатів, European Council of Chemical Manufacturers' Federation
CEFTA – Центральноевропейська зона вільної торгівлі, Central European Free Trade Association
CEN – Європейський комітетом стандартизації, European Committee for Standardization
CEN/CENELEC – Інститут єдиних європейських стандартів, the Joint European Standards Institution
CENELEC – Європейський комітет електротехнічної стандартизації, European Committee for Electrotechnical Standardization
CEPOL – Європейський поліцейний коледж, European Police College
CEPS – Центр дослідження європейської політики, Centre for European Policy Studies
СЕПТ – Європейська конференція поштових та телекомунікаційних адміністрацій, European Conference of Postal and Telecommunications Administrations
CERN – Європейська організація ядерних досліджень, European Organization for Nuclear Research
СМО – Спільні регулювання ринків сільськогосподарської продукції, Common Market Organizations [Common organisations of agricultural markets]
СОЕ – Коледж Європи, College of Europe
COGEGA – Загальний комітет сільськогосподарської співпраці, General Committee for Agricultural Co-operation
COLI – Індекс коштів життя, Cost-of-Living Index
СОМ – Повідомлення, Communication (COM).
СОМІТЕХТІЛ – Координаційний комітет текстильної промисловості, Co-ordination Committee for the Textile Industries
СОРА – Комітет сільськогосподарських організацій, Committee for Agricultural Organisations
CORDIS – Інформаційна служба ЄС підтримки спільної науково-технічної політики,;

COREPER – Комітет постійних представників, Committee of Permanent Representatives
CPA – Європейський класифікатор продукції (товарів та послуг) за діяльністю, European classification of products by activities
CPVO – Спільнотова служба з рослинного різноманіття, Community Plant Variety Office
СТА – Технічний центр співпраці з питань сільського господарства та сільської місцевості, Technical Centre for Agricultural and Rural Cooperation ACP-EU
<i>DG AGRI</i> – Генеральний директорат з питань сільського господарства та розвитку сільської місцевості, Directorate-General for Agriculture and Rural Development
<i>DG COMP</i> – Генеральний директорат з питань конкуренції, Directorate General for Competition
DG Development – Генеральний директорат з питань розвитку Directorate-General for Development
<i>DG EAC</i> – Генеральний директорат з питань освіти та культури, Directorate-General For Education And Culture
DG ECFIN – Генеральний директорат з економічних та фінансових справ, Directorate General for Economic and Financial Affairs
DG ELARG – Генеральний директорат з питань розширення, Directorate-General for Enlargement
DG EMP – Генеральний директорат з питань зайнятості, соціальних справ та рівних можливостей, Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities
DG ENER – Генеральний директорат з питань енергетики та транспорту, Directorate-General for Energy and Transport
DG Enterprise – Генеральний директорат з питань підприємництва та промисловості, Directorate-General for Enterprise and Industry
DG ENV – Генеральний директорат з питань охорони навколишнього середовища, Environment Directorate-General
DG FISH – Генеральний директорат з питань риболовства та морських справ, Directorate General for Fisheries and Maritime Affairs
DG INFO – Генеральний директорат з питань інформаційного суспільства та засобів масової інформації, DG Information Society & Media
<i>DG JFS</i> – Генеральний директорат з питань правосуддя, свободи та безпеки, Directorate-General for Justice, Freedom and Security

DG MARKT – Генеральний директорат з питань внутрішнього ринку та послуг, The Internal Market and Services Directorate General
DG REG – Генеральний директорат з питань регіональної політики, Directorate General for Regional Policy
DG RELEX – Генеральний директорат з зовнішніх відносин, Directorate-General for External Relations
DG TRADE – Генеральний директорат з питань торгівлі, Directorate-General for Trade
EACA – Європейська асоціація комунікаційних агенцій, European Association of Communications Agencies
EACEA – Виконавче агентство з питань освіти, аудіовізуальних засобів та культури, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
EACI – Виконавче агентство з конкурентоспроможності та інновації, Executive Agency for Competitiveness and Innovation
EAEC – Європейська спільнота з атомної енергетики, European Atomic Energy Community (EURATOM)
EAGGF – Європейський сільськогосподарський фонд скерування та гарантій, European Agricultural Guidance and Guarantee Fund
EAPC – Євроатлантична рада партнерства, Euro-Atlantic Partnership Council
EBF – Європейська банківська федерація, European Banking Federation
EVLUL – Європейське бюро з менш поширених мов, European Bureau for Lesser Used Languages
EC – Європейська Спільнота, European Community
ECAC – Європейська конференція цивільної авіації, European Civil Aviation Conference
ECCG – Європейська консультативна група споживачів, European Consumer Consultative Group
ECDC – Європейський центр з профілактики та контролю захворювань, European Centre for Disease Prevention and Control,
ECHA – Європейське агентство з хімічних речовин, European Chemicals Agency
ECHO – Управління гуманітарної допомоги Європейської Комісії, European Commission's Humanitarian Aid Office

ECJ – Суд Європейського Союзу (Суд ЄС), <i>European Court of Justice</i> (Court of Justice of the European Communities)
ECJ – Суд ЄС, European Court of Justice
ECMT – Європейська конференція міністрів транспорту, European Conference of Ministers of Transport
ECOFIN – Економічний та фінансовий комітет, Economic and Finance Committee
ECOSOC – Соціально-економічна Рада ООН, Economic and Social Council of the UN
ECSC – Європейська спільнота сталі та вугілля, European Coal and Steel Community
ECU – Європейська валютна одиниця, European Currency Unit
EDA – Європейське оборонне агентство, European Defence Agency
EDF – Європейський фонд розвитку, European Development Fund
EEC – Європейська економічна спільнота, European Economic Community
EFTA – Європейська асоціація вільної торгівлі, European Free Trade Association
EIB – Європейський інвестиційний банк, European Investment Bank
EIESP – Європейський інститут освітньої та соціальної політики, European Institute of Educational and Social Policy
EIM – Європейський інститут масмедіа, European Institute for the Media
EJN – Європейська юридична мережа, European Judicial Network
ELEC – Європейська ліга економічної співпраці, European League for Economic Cooperation
EMCDDA – Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркозалежності, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction
EMS – Європейська валютна система, European Monetary System
EN – Пан'європейська федерація культурної спадщини, Europe Nostra (Pan-European Federation for Cultural Heritage)
EOQ – Європейську організацію якості, European Organization for Quality.
EOTC – Європейську організацію з питань сертифікації та випробувань European Organization for Testing and Certification
EP – Європейський Парламент, European Parliament
EPO – Європейське бюро патентів, European Patent Office

ERA – Європейське агентство залізних доріг, European Railway Agency;
ERA-NET – мережа Європейського дослідницького
ERASMUS – Програма діяльності ЄСп задля мобільності університетських студентів, European Community Action Scheme for the Mobility of University Students
ERC – Виконавче агентство Європейської Науково-дослідницької Ради, European Research Council Executive Agency
ERDF – Європейський фонд регіонального розвитку, European Regional Development Fund
ERM – Європейський механізм обмінних курсів, Exchange-Rate Mechanism
ERT – Європейський круглий стіл промисловців, European Round Table of Industrialists
ESA – Європейська космічна агенція, European Space Agency
ESA – Європейське космічне агентство, European Space Agency
ESF – Європейський соціальний фонд, European Social Fund
ESFRI – Європейський стратегічний форум з питань створення інфраструктури наукових досліджень, European Strategy Forum for Research Infrastructures
ETF – Європейська освітня фундація, European Training Foundation;
<i>ETSI</i> – Європейським інститутом стандартів у телекомунікаційній галузі, European Telecommunications Standards Institute
ETUC – Європейська конфедерація профспілок, European Trade Union Confederation
EUBAM – Місія ЄС з надання допомоги на [українсько-молдавському] кордоні – EU Border Assistance Mission
EUMC Європейський моніторинговий центр з расизму та ксенофобії, European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia
EURACOAL – Європейська асоціація кам’яного та бурого вугілля, European Association for Coal and Lignite
EUREKA – Пан’європейська інформаційна мережа підтримки ринково-орієнтованих промислових науково-технічних досліджень, Pan-European Network for Market-Oriented, Industrial R&D.
EUROCHAMBRES (CPCCI) – Асоціація європейських торговельно-промислових палат, Association of European Chambers of Commerce and Industries

EUROFOUND – Європейська фундація з покращення умов життя та праці (Єврофундація), European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions);
EUROJUST – Європейський підрозділ судової співпраці, European Justice Office
EuropeAid – Управління Європейської Комісії співпраці та допомоги ЄС, European Commission’s EuropeAid co-operation office
EUROPOL – Європейська поліційна служба, European Police Office
EUROSTAT – Статистичне бюро Спільноти, Community’s Statistical Office
FP7 – Сьома Рамкова Програма, Seventh Framework Programme
FRA – Європейське агентство з основних прав – European Fundamental Rights Agency – <i>раніше</i> European Union Agency for Fundamental Rights (EUMC)
FRONTEX – Європейське агентство з управління операційної співпраці на зовнішніх кордонах, European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders.
Fusion for Energy – Європейське спільне підприємство для ITER та розвитку термоядерної енергії, European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy
GSA – Європейське наглядове управління глобальними навігаційними сателітними системами, European GNSS Supervisory Authority
GSP – Загальна система преференцій, General System of Preferences
IEEP – Інститут з питань європейської політики довкілля, Institute for European Environmental Policy
IRC – Центри розповсюдження інновацій, Innovation Relay Centres
ISS – Європейський інститут безпекових досліджень, European Institute for Security Studies
LLL, 3L – Безперервне навчання, Lifelong Learning
MEP – член Європейського Парламенту, Member of the European Parliament
NAA – Північно-атлантична асамблея, North Atlantic Assembly
NACE Rev2 – Європейський класифікатор економічної діяльності, European classification of economic activities

OCTs – Заморські країни та території, Overseas Countries and Territories
OECD – Організація з економічної співпраці та розвитку, Organisation for Economic Cooperation and Development
ОНІМ – Бюро гармонізації внутрішнього ринку, Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs)
PHEA – Виконавче агентство для Програми громадського здоров'я, Executive Agency for the Public Health Programme
REA – Виконавче агентство з питань досліджень, Research Executive Agency
SEM – Країни південного та східного Середземномор'я, Southern and Eastern Mediterranean Countries
SEPLIS – Європейський секретаріат ліберальних професій, European Secretariat for the Liberal Professions
SME – Малий та середній бізнес, Small and Medium Enterprises
SOLVIT – Мережа розв'язання проблем внутрішнього ринку, Internal Market Problem Solving Network
SSA – Спеціальні заходи цільової підтримки, Specific Support Action
TAC – Загальний дозволений улов, Total allowable catch (Fisheries)
TACIS CBC – програма регіонального партнерства між країнами-кандидатами Центральної Європи та Молдовою, Росією, Україною і Білоруссю, TACIS Cross-Border Co-operation.
TARIC – Інтегрований митний тариф Європейського Спільноти, Integrated Tariff of the Community
TEN-T EA – Виконавче агентство Транс'європейської транспортної мережі, Trans-European Transport Network Executive Agency
TRI – Індекс обмеженості торгівлі, The trade restrictiveness index
TRIMS – Угода щодо інвестиційних заходів, пов'язаних з торгівлею, Agreement on Trade Related Investment Measures
TRIPS – Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
UEPLAC – Українсько-європейський дорадчий центр із питань законодавства
UNCTAD – Конференції ООН щодо торгівлі та розвитку, United Nations Conference on Trade and Development

II. УКРАЇНОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

АКТ – Африканські, карибські та тихоокеанські країни, African, Caribbean and Pacific countries (ACP)
АСЕАН – Асоціація країн Південно-східної Азії, Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)
АТЕС – Азійсько-Тихоокеанське Економічне Співробітництво, Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC)
БТС – Багатостороння торговельна система, Multilateral Trade System (MTS)
ВВП – Валовий внутрішній продукт; Gross Domestic Product (GDP).
ВНП – Валовий національний продукт, Gross National Product (GNP)
ГАТС – Генеральна угода з торгівлі послугами, General Agreement on Trade in Services (GATS)
ГАТТ – Генеральна угода з тарифів і торгівлі, General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)
ГД – Генеральні директорати, Directorates General (DG)
ГМО – Генетично модифіковані організми, Genetically modified organisms (GMOs)
ГС – Гармонізована система опису і кодування товарів, Harmonised Commodity Description and Coding System (HS)
ДКПП – Державний класифікатор продукції та послуг
Договір про ЄЕС – Договір про Європейську Економічну Спільноту, Treaty Establishing the European Economic Community, EEC Treaty
Договір про ЄС – Договір про Європейський Союз, Treaty on European Union, TEU
Договір про ЄСпТ – Договір про Європейську Спільноту, Treaty Establishing the European Community, EC Treaty, TEC
Договір про КЄ – Договір про запровадження Конституції для Європи, Treaty establishing a Constitution for Europe, Constitution Treaty
ЕМС – Економічний та монетарний союз ЄС, EU Economic and Monetary Union (EMU)
ЄАБОЗ – Європейське агентство з безпеки та охорони здоров'я на робочому місці, European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA);

ЄАВ – Європейське агентство з відбудови (з питань відбудови Західно-балканських країн), European Agency for Reconstruction (EAR);
ЄАВТ – Європейська асоціація вільної торгівлі, European Free Trade Association (EFTA)
ЄАСА – Європейське агентство з авіаційної безпеки, European Aviation Safety Agency (EASA);
ЄБОП – Європейська безпекова та оборонна політика, European Security and Defence Policy (ESDP)
ЄБРР – Європейський банк реконструкції і розвитку, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)
Євратом – Європейська Спільнота з атомної енергії, European Atomic Energy Community (Euratom).
Європол – Європейський поліцейна служба, European Police Office (EUROPOL)
Єврюст – Європейський підрозділ з судової співпраці, European Judicial Cooperation Unit, European Law Enforcement Organisation (EUROJUST)
ЄЕА – Європейське екологічне агентство, European Environment Agency (EEA);
ЄЕА – Європейський економічний простір, European Economic Area (EEA)
ЄЕС – Європейська економічна спільнота; European Economic Community (EEC).
ЄСА – Єдиний європейський акт, Single European Act (SEA)
ЄЄР – Єдиний європейський ринок, Single European Market
ЄІБ – Європейський інвестиційний банк, European Investment Bank (EIB)
ЄІСП – Європейський інструмент сусідства й партнерства, European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI)
ЄІФ – Європейський інвестиційний фонд, European Investment Fund (EIF)
ЄК – Європейська Комісія (Комісія), European Commission (The Commission)
ЄКМ – Європейська конкурентна мережа, European Competition Network (ECN)
ЄКПЛ – Європейська Конвенція з прав людини, European Convention on Human Rights (ECHR)

ЕКПР – Європейська Конфедерація Професійних Спілок, European Trade Union Confederation
ЄМЕА – Європейське агентство лікарських препаратів, European Medicines Agency (EMA);
ЄМС – Європейський механізм сусідства, European Neighbourhood Mechanism
ЄМСА – Європейське агентство з безпеки на морі, European Maritime Safety Agency (EMSA);
ЄМТ – Єдиний митний тариф, Common Customs Tariff (CCT)
ЄМЦННЗ – Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркозалежності, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA);
ЄМЦРК – Європейський моніторинговий центр з расизму та ксенофобії, European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC)
ЄНІСА – Європейська агентство з мережевої та інформаційної безпеки, European Network and Information Security Agency (ENISA);
ЄОБХП – Європейський орган з безпечності харчових продуктів, European Food Safety Authority (EFSA);
ЄП – Європейський Парламент, European Parliament (EP)
ЄПС – Європейська політика сусідства, European Neighbourhood Policy (ENP)
ЄР – Європейська Рада, European Council (EC)
ЄС – Європейський Союз, European Union (EU),
ЄСА – Європейський суд аудиторів (Рахункова палата), European Court of Auditors
ЄСВС – Європейська Спільнота з вугілля та сталі; European Coal and Steel Community (ECSC).
ЄСЕК – Європейський соціально-економічний комітет, European Economic and Social Committee (EESC);
ЄСЗ – Європейська стратегія зайнятості, European employment strategy (EES)
ЄСп – Європейська Спільнота, European Community (EC),
ЄСЦБ – Європейська система центральних банків, European System of Central Banks (ESCB)

ЄУ – Європейські Угоди, European Agreements (EA)
ЄФР – Європейський фонд розвитку, European Development Fund (EDF)
ЄЦБ – Європейський Центральний Банк, European Central Bank (ECB)
ЗВТ – зона вільної торгівлі, Free Trade Area (FTA)
«ЗВТ+» – Поглиблена інтеграція з ЄС, Free Trade Area+ (FTA+)
ЗПТ – Зона преференційної торгівлі, Preferential Trade Area (PTA)
ЗСП – Загальна (рідше – генеральна) система преференцій, Generalised System of Preferences (GSP)
ІЛР – Індекс людського розвитку, Human Development Index (HDI)
ІПП – Іноземна пряма інвестиція, Foreign Direct Investment (FDI)
КБГ – Кваліфікована більшість голосів, Qualified Majority Voting (QMV)
КОМЕСА – Спільний ринок Східної та Південної Африки, Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA)
Корепер – Комітет постійних представників, Permanent Representatives Committee (Coreper)
КР – Комітет регіонів, Committee of the Regions (CoR)
МКС – Митний кодекс Спільноти, Community Customs Code (CCC)
МУК – Міжурядова Конференція, Intergovernmental Conference (IGC)
НАТО – Організація Північноатлантичного договору, North Atlantic Treaty Organisation (NATO)
НАФТА – Північноамериканська угода вільної торгівлі, North-American Free Trade Agreement (NAFTA)
НДДКР – Науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи (R&D)
ОВ – Офіційний вісник Європейського Союзу, Official Journal of the European Union (OJ)
ОЕСР – Організація економічного співробітництва і розвитку, Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)
ООН – Організація Об'єднаних Націй, the United Nations (UN)
ОРВ – Аналіз/оцінювання регуляторного впливу, Regulatory Impact Analysis/Assessment
ПЗМ – Партнерство заради миру, Partnership for Peace (PfP)

ПКС – Паритет купівельної спроможності (або Реальний ВВП на душу населення), Purchasing power parity (PPP) (Real GDP per capita)
ПРООН – Програма розвитку ООН, UN Development Programme
ПСА – Процес стабілізації та асоціації з країнами Західних Балкан – Stabilisation and Association Process (SAP)
РЄ – Рада Європи, Council of Europe (CoE)
РНС – Режим найбільшого сприяння, Most-favoured-nation principle (MFN)
РТУ – Регіональна торговельна угода з частковими сферами взаємодії, Regional Scope Agreement (RCA)/Partial Scope Agreement (PTA)
САКР – Спільнотове агентство з контролю за рибальством, Community Fisheries Control Agency (CFCA)
СДТ – Спеціальний та диференційований торговельний режим, Special and Differential Treatment Provisions (SDT)
СЗППБ – Спільна зовнішня політика і політика безпеки, Common Foreign and Security Policy (CFSP)
СМО – Світова митна організація, World Customs Organisation (WCO),
СНД – Співдружність незалежних держав, Commonwealth of Independent States (CIS)
СОТ – Світова організація торгівлі, World Trade Organization (WTO).
ССП – Спільна сільськогосподарська політика, Common Agricultural Policy (CAP)
СТТ – Спільна торговельна політика, Common Commercial Policy (CCP)
Сфера ВСП – сфера внутрішніх справ та правосуддя, Justice and Home affairs
Сфера СЗБП – сфера спільної зовнішньої та безпекової політики, Common Foreign and Security Policy
СЦ – Супутниковий центр Європейського Союзу, European Union Satellite Centre (EUSC)
ТН – Товарна номенклатура, Goods Nomenclature (CN)
УА – Угода Європейського Союзу про асоціацію (Угода про асоціацію), Association Agreement

УАС – Угоди про асоціацію та стабілізацію; Stabilisation and Association Agreements (SAA)
УГВР – Управління гармонізації внутрішнього ринку (торговельні марки та дизайн), Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OHIM);
УЕП – Угоди про економічне партнерство, Economic Partnership Agreements (EPAs)
УКТЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
УПС-Угода про партнерство та співробітництво, Partnership and Cooperation Agreement (PCA)
УСРР – Управління Спільноти з рослинного різноманіття, Community Plant Variety Office (CPVO);
ЦЕДЕФОП – Європейський центр з розвитку професійного навчання, European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP);
ЦІАОПКІ – Центр інформації, аналізу та обміну запитань щодо перетину кордону та імміграції, Centre for Information, Discussion and Exchange on the Crossing of Frontiers and Immigration (CIREFI)
ЦІАОПП – Центр інформації, аналізу та обміну з питань притулку, Centre for Information, Discussion and Exchange on Asylum (CIREA)
ЦП – Центр перекладів для установ ЄС, Translation Centre for the Bodies of the European Union (CdT)

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ВИКОРИСТАНІ ДРУКОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Грицяк І. А, Говоруха В. В., Стрельцов В. Ю., Правова та інституційна основи Європейського Союзу (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Харків, «Магістр», 2009
2. Бояр А. О. Торговельно-економічні відносини між Україною та ЄС: Регулювання зовнішньої торгівлі та конкуренції в умовах єдиного ринку ЄС (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Київ, «Мілленіум», 2008
3. Єрмоленко В., Кулаков А., Англійсько-французько-німецько-український словник термінології Європейського Союзу. – К.: К.І.С., 2007.
4. Консолідовані версії договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейської Спільноти; заг. ред– К Качки Т.: Центр європейського та порівняльного права, 2004.
5. Малик Я. Й Регіональний розвиток: Міжрегіональна та транскордонна співпраця (Бібліотека державного службовця місцевих органів влади у галузі європейської інтеграції), Львів, ЛРІДУ 2009
6. Малик Я., Прокопенко Л., Гнатюк М., Братко І., Відносини Україна – ЄС та процес європейської інтеграції (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Київ, «Мілленіум», 2009
7. Маніє Ф., Чувпило О. О. Технічні правила і стандарти в ЄС / Навчальний посібник. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004.
8. Марченко М Глосарій термінів Європейського Союзу. «К.І.С.», 2004
9. Рудік О. М. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС (Бібліотека державного службовця місцевих органів влади у галузі європейської інтеграції), Київ, «Мілленіум», 2009
10. Рудік О. М., Дзяд О. В., Політики Європейського Союзу та їх значення для України (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Київ, «Мілленіум», 2009
11. Рудік О. М., Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. – Д.: Центр економічної освіти, 2002.
12. Софіщенко І. Я., Торговельно-економічні відносини між Україною та ЄС: Стан та перспективи (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Київ, «Мілленіум», 2008
13. Українсько-англійський словник термінів і понять з аналізу державної політики. Асоціація аналітиків політики. Проект «Громадянська Освіта» Дніпропетровськ, 2002.

14. Шевчук П. І. Порівняльна соціальна політика в країнах Європейського Союзу, (Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції), Львів, ЛРІДУ 2008
15. Bainbridge, Timothy. The Penguin Companion to European Union. 4th ed. London 2004.
16. Cini, Michelle. European Union Politics OUP Oxford; 2 edition (7 Dec 2006)
17. Craig, Paul and De Burca, Grainne, (4th edn). EU Law: Text, Cases and Materials. Oxford University Press, 2007
18. Cremona, Marise. The Enlargement of the European Union (Collected Courses of the Academy of European Law) OUP Oxford 2003
19. De Burca, Grainne. EU Law and the Welfare State: In Search of Solidarity (Collected Courses of the Academy of European Law) 2005
20. Eilstrup-Sangiovanni, Mette. Debates on European Integration: A Reader (The European Union) Palgrave Macmillan; New title edition 2006
21. El-Agraa, Ali. The European Union: Economics and Policies Cambridge University Press; 8 edition 2007
22. European Union Encyclopedia and Directory 2008, Europa Publications Ltd; 8th Revised edition 2007
23. Foster, Nigel. EU Treaties and Legislation. Blackstone's Statute Book. 2008
24. Freestone, David. The Supremacy of Community Law in National Courts, Modern Law Review 1979
25. Haas, Ernst B. The Uniting of Europe: Political, Social, and Economic Forces, 1950-1957 (Contemporary European Politics and Society) University of Notre Dame Press 2004
26. Hix, Simon. The Political System of the European Union Palgrave Macmillan; 2nd Revised edition edition 2005
27. Jones, Alistair. A Glossary of the European Union (Politics Glossaries) (Politics Glossaries) Edinburgh University Press 2008
28. Keukeleire, Stephen and MacNaughtan Jennifer. The Foreign Policy of the European Union (European Union Series) Palgrave Macmillan 2008
29. Leonard, Dick. Guide to the European Union («The Economist») Economist Books; 9th Revised edition edition 2005
30. McCormick, John. Understanding the European Union: A Concise Introduction (European Union): A Concise Introduction (European Union) Palgrave Macmillan; 4th Revised edition 2008
31. McGowan, Lee. Phinnemore David The Dictionary of the European Union, 4th ed., London: Routledge., 2008
32. Moussis, Nicholas. Access to European Union law, economics, policies. European Study Service 15th ed., 2006

33. Moussis, Nicholas. Guide to European policies European Study Service; 13th ed., 2007
34. Nugent, Neill. The Government and Politics of the European Union Palgrave Macmillan; 6Rev edition 2006
35. Peterson, John, Shackleton Michael. The Institutions of the European Union (New European Union) OUP Oxford; 2 edition 2006
36. Piet, Eeckhout. External Relations of the European Union: Legal and Constitutional Foundations (Oxford European Community Law Library) 2005
37. Rosamond, Ben. Theories of European Integration (The European Union) Palgrave Macmillan 2000
38. Wallace, Helen. William, Wallace. Mark, Pollack. Policy-Making in the European Union (New European Union) OUP Oxford; 5 edition 2005

II. ВИКОРИСТАНІ ЕЛЕКТРОННІ ДЖЕРЕЛА З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

1. A To Z Index of European Union Websites: http://www.eurunion.org/eu/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=22&id=145&Itemid=84
2. Access to EU Law: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>
3. Activities of the European Union: <http://europa.eu/pol/>
4. Agencies of the EU: http://europa.eu/agencies/index_en.htm
5. Cambridge Online Dictionary: <http://dictionary.cambridge.org/>
6. CCVista Translation Database: <http://ccvista.taiax.be/>
7. Comitology Committees: <http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/registre.cfm?CL=en>
8. Court of Justice: <http://curia.eu.int/en/index.htm>
9. DG Competition Glossary: http://ec.europa.eu/comm/competition/general_info/glossary_en.html
10. EEA multilingual environmental glossary: <http://glossary.eea.europa.eu/EEAGlossary/>
11. EU Presidency Conclusions: http://www.consilium.europa.eu/cms3_applications/applications/newsRoom/loadBook.asp?BID=76&LANG=1&cmsid=347
12. EUpolitix – Day-to-day news of events and initiatives in the EU: <http://www.eupolitix.com/>
13. EurActiv – Day-to-day news of events and initiatives in the EU: <http://www.euractiv.com/en/HomePage>
14. EUR-LEX – European Union official website on European law: <http://eur-lex.europa.eu/>
15. Eurojargon Glossary: <http://europa.eu/abc/eurojargon/>

16. EUROPA Glossary: http://www.europa.eu.int/scadplus/glossary/index_en.htm
17. European Commission Alphabetic index: http://ec.europa.eu/atoz_en.htm
18. European Commission Customs Glossary: http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/glossary/customs/index_en.htm
19. European Commission Enlargement Glossary: http://ec.europa.eu/enlargement/glossary/index_en.htm
20. European Commission Glossary on Regional Policy: http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/glos6_en.htm
21. European Commission: http://ec.europa.eu/transparency/index_en.htm
22. European Commission's Strategic Programme: http://ec.europa.eu/comm/offwork/2000-2005/index_en.htm
23. European Convention Glossary: <http://european-convention.eu.int/glossary.asp?lang=EN>
24. European Judicial Network in Civil and Commercial Matters Glossary: http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/glossary/glossary_en.htm
25. European Parliament: <http://www.europarl.europa.eu/RegWeb/application/registre/simpleSearch.faces;jsessionid=DBBAE8CE46DE8E81785C3F4145A08433>
26. European-Convention Glossary: <http://european-convention.eu.int/glossary.asp?lang=EN>
27. EU's multilingual term base: <http://iate.europa.eu>
28. External Trade Glossary: http://ec.europa.eu/trade/gentools/gloss_en.htm
29. Gateway of the EU: http://europa.eu/index_en.htm
30. Glossary Inforegio: http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/glossary_en.htm
31. Glossary Justice and home affairs European Commission (EU Terminology): http://ec.europa.eu/justice_home/glossary/glossary_welcome_en.htm
32. LEXNET European Information SIA <http://www.lexnet.dk/>
33. OECD Glossary of Statistic Terms <http://stats.oecd.org/glossary/search.asp>
34. Registers of documents Council of the European Union: http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=549&lang=en&mode=g
35. Research (EU Terminology): http://ec.europa.eu/research/index/indextc_en.cfm
36. Summaries of EU legislation: http://europa.eu/scadplus/scad_en.htm
37. TAIEX Law Approximation Database: <http://lad.taieux.be/>
38. Webster Dictionary: <http://www.merriam-webster.com/>
39. Wikipedia – the free encyclopedia: <http://wikipedia.org/>
40. WTO: <http://www.wto.org>
41. WTO terminology: <http://wtoterm.wto.org/multiterm/>

ДЕЯКІ ДОДАТКОВІ РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

I. РЕКОМЕНДОВАНІ ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE)
<http://eld.europarl.eu.int/>
2. ASEAN: <http://aseansec.org>
3. Austria Presidency of the European Union (January 2006 – June 2006) <http://www.eu2006.at/en/index.html?null>
4. Bank for International Settlement: <http://www.bis.org>
5. Belgium Presidency of the European Union (July 2001 – December 2001)
<http://www.eu2001.be/>
6. Brookings Institutions: <http://www.brookings.edu>
7. Brussels European and Global Economic Laboratory: <http://www.bruegel-lab.org/index.php?pid=1>
8. Centre for European Policy Studies: <http://www.ceps.be/index.php>
9. Centre for European Reform <http://www.cer.org.uk/>
10. Centre for European Security and Disarmament – <http://www.cesd.org/>
11. Centre for European Security Studies – www.cess.org
12. Centre for Reform <http://www.cfr.org.uk/>
13. CEPR: <http://www.cepr.org>
14. CESIFO: <http://www.cesifo.de/home>
15. Collège d'Europe: <http://www.coleurop.be>
16. Committee of the Regions <http://www.cor.eu.int/>
17. Conseil d'Analyse Economique: <http://www.cae.gouv.fr/>
18. Debates in the Parliament <http://www3.europarl.eu.int/omk/omnsapir.so/searchdeb?ORATEUR=yes&LANGUE=EN>
19. Denmark Presidency of the European Union (July 2002-December 2002)
<http://www.eu2002.dk/main/>
20. EBRD: <http://www.ebrd.com>
21. Econlit: http://www.econlit.org/journal_list.html
22. Economic and Social Committee <http://www.esc.eu.int/>
23. En Temps Réel: <http://www.entempsreel.org>
24. ESDP – <http://www.europeansecurity.net>
25. EU business <http://www.eubusiness.com>
26. EU Policy Portal – <http://www.euractiv.com>
27. EU Politix <http://www.eupolitix.com/EN/>
28. EU Security Studies Institute <http://www.iss-eu.org/>
29. Eurodocs: Primary historical documents
<http://library.byu.edu/~rdh/eurodocs/>

30. Euronews: <http://www.euronews.net>
31. Europe 2020 <http://www.europe2020.org/en/index1.htm>
32. Europe of Democracies and Diversities (EDD) http://www.europarl.eu.int/uen/en/F_main_en.htm
33. European Center for security studies – www.marshallcenter.org
34. European Central Bank (ECB) <http://www.ecb.int/>
35. European Commission <http://europa.eu.int/comm>
36. European Commission Libraries Catalogue <http://europa.eu.int/eclas/>
37. European Community Studies Association: <http://www.ecsanet.org/>
38. European Convention <http://european-convention.eu.int/default.asp?lang=EN>
39. European Court of Auditors <http://www.eca.eu.int/>
40. European Court of Justice <http://www.curia.eu.int/>
41. European Enlargement Newsletter elarg-newsletter@cec.eu.int
42. European Information Network on International Relations and Area Studies – <http://einiras.coe.int/>
43. European Institute <http://www.europeanaffairs.org/>
44. European Investment Bank (EIB) <http://www.eib.org/>
45. European Network of Economic Policy Research Institutes: <http://www.enepri.org/>
46. European Ombudsman <http://www.euro-ombudsman.eu.int/>
47. European Parliament <http://www.europarl.eu.int/>
48. European People's Party & European Democrats (EPP-ED) <http://www.epp-ed.org/home/en/default.asp>
49. European Policy Centre <http://www.theepc.net/>
50. European Security Forum – <http://www.eusec.org/>
51. European Union Internet Resources <http://www.lib.berkeley.edu/GSSI/eu.html>
52. European Union Studies Association <http://www.eustudies.org/>
53. European Union: A Bibliography <http://www.mun.ca/ceuep/EU-bib.html>
54. European University Institute (EUI) <http://www.iue.it/>
55. France Presidency of the European Union (July 2000 – December 2000) <http://www.france.diplomatie.fr/europe/presidence/index.gb.html>
56. Gateway to the European Union – <http://europa.eu/>
57. General information on European defence and security issues, latest European defence and security Headlines, analyses on the most relevant themes for European security <http://www.european-defence.co.uk>
58. General news and information on EU's <http://www.euobserver.com>
59. General news and information on EU's policies <http://www.euractiv.com>
60. German foreign policy <http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/last5.php>
61. German foreign policy www.german-foreign-policy.com

62. German Institute for International and Security Studies <http://www.swp-berlin.org/en/>
63. Greece Presidency of the European Union (January 2003-June 2003) <http://www.eu2003.gr/en/cat/0/index.asp>
64. Greens and European Free Alliance <http://www.greens-efa.org/>
65. Group ANDIN: <http://www.comunidadandina.org>
66. Group of European United Left/Nordic Green Left (GUE/NGL) <http://www.europarl.eu.int/gue/>
67. Hamburg Institute of International Economics: http://www.hwwa.de/hwwa_engl.html
68. Harvard University: <http://www.economics.harvard.edu>
69. Historical Archives of the European Communities <http://www.arc.iue.it/>
70. IMF: <http://www.imf.org>
71. Institut Universitaire Européen: <http://www.iue.it>
72. Institute for European Affairs: <http://www.iiea.com/>
73. Institute for International Economics: <http://www.iie.com/>
74. International Financial Discussion Papers: <http://federalreserve.gov/pubs/ifdp/>
75. International Institute for Strategic Studies (IISS) <http://www.iiss.org/>
76. International Relations and security network <http://www.isn.ethz.ch/>
77. Ireland Presidency of the European Union (January 2004-June 2004) <http://www.eu2004.ie/templates/subhome2.asp?sNavlocator=5>
78. Italy Presidency of the European Union (July 2003-December 2003) <http://www.euitaly2003.it/EN/>
79. Kiel Institute For World Economics: <http://www.uni-kiel.de/ifw/homeeng.htm>
80. Liberty & Security <http://www.libertysecurity.org/>
81. List of electronic journals published by Blackwell <http://www.blackwell-synergy.com/> (includes JCMS, European Law Journal, International Affairs, etc)
82. List of electronic journals published by Cambridge (European Constitutional Law Review, European Review)<http://journals.cambridge.org>
83. London School of Economics European Institute: <http://www.lse.ac.uk/collections/europeanInstitute/>
84. Luxembourg Presidency of the European Union (January 2005-June 2005) <http://www.eu2005.lu/>
85. MERCOSUR: <http://www.mercosur.org>
86. NAFTA: <http://nafta-sec-alena.org>
87. National Bureau of Economic Research: <http://www.nber.org>
88. Netherlands Presidency of the European Union (July 2004-December 2004) <http://www.eu2004.nl/>
89. OECD: <http://www.oecd.org>
90. Office for Official Publications of the European Communities (EUR-OP) <http://www.eur-op.eu.int/>

91. Online resources for Longman Foundation Studies In Law www.pearsoned.co.uk/fsls
92. Party of European Socialists (PES) <http://www.pes.org/>
93. Report NEP-EEC: <http://ideas.repec.org/n/nep-eec/>
94. Robert Schuman Fondation: <http://www.robert-schuman.org>
95. Social Science Research Network: http://www.ssrn.com/ern/index_sf.html
96. Spain Presidency of the European Union (January 2002 – June 2002) <http://www.ue2002.es/principal.asp?opcion=3&subopcion=1&idioma=ingles>
97. Sweden Presidency of the European Union (January 2001 – June 2001) <http://www.eu2001.se/eu2001/main/default.asp>
98. SWP Project for EU of 30 http://www.swp-berlin.org/english/projekte/conveu-30_e.html
99. Taylor & Francis Group – Publications (Western European Politics, Journal of European Public Administration) [http://journalonline.tandf.co.uk/\(dzm55e55w0iyog45yww15puf\)/app/home/browse-subjects-results.asp?referrer=main](http://journalonline.tandf.co.uk/(dzm55e55w0iyog45yww15puf)/app/home/browse-subjects-results.asp?referrer=main)
100. The Council of the European Union – http://www.consilium.eu.int/cms3_fo/showPage.ASP?lang=e
101. Trans European Policy Studies Association: <http://www.tepsa.be/>
102. UK Treasury: <http://www.hm-treasury.gov.uk/>
103. Union for Europe of the Nations (UEN) http://www.europarl.eu.int/uen/en/F_main_en.htm
104. United Kingdom Presidency of the European Union (July 2005-December 2005) <http://www.eu2005.gov.uk/>
105. United Nations: <http://www.un.org>
106. Vienna Institute for International Economic Studies: <http://www.wiiw.ac.at/>
107. West European Studies Virtual Library <http://www.library.pitt.edu/subjects/area/westeuropean/wwwes/>
108. World Bank Economic Forum <http://econ.worldbank.org/>
109. World Bank: <http://www.worldbank.org>

II. РЕКОМЕНДОВАНИ ДРУКОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Антонюк Н. В., Микієвич М. М. Європейський Союз: Політика, економіка, право. Навч. посібник / За ред. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2005.
2. Балян А. В. Міжрегіональне транскордонне співробітництво України за умов розширення Європейського Союзу (на прикладі прикордонних регіонів України та Угорщини) – Ужгород: Ліра, 2005. – 320 с.
3. Балян А. В. Форми та механізми активації єврорегіонального транскордонного співробітництва України та держав Центральної Європи // Науковий Вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. Випуск 17, 2005.-С. 80-88.

4. Братула О. Ю. Загальна характеристика та оцінка нормативно-законодавчої бази системи регулювання регіонального розвитку в Україні // Регіональна економіка.-2005.-№1.
5. Варналія З. Політика регіонального розвитку в Україні: особливості та пріоритети. Аналітична доповідь. За ред. К., 2005. – 62 с.
6. Варналія З. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку. Монографія / За ред. – К., 2005. – 498 с.
7. Власик О. С., Мітрьєва С. І. Регіональна політика ЄС після його розширення: Аналітичні оцінки / Нац. ін-т стратегічних досліджень – Ужгород: Ліра, 2004.
8. Гальчинський С., Геєць В. М. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004-2015 рр.) Нац. Ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, Мін-во економіки та з питань европ. інтеграції України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004.
9. Геген Д. У лабіринті Європейського Союзу / Пер. з фр. Г. Козлов, С. Серєда. – К.: Основи, 1995.
10. Геєць В. М. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. – К.: Фенікс. – 2003. – 1008 с.
11. Говоруха В. В., Бульба В. Г., Сурмін Ю. П. Основи європейської та євроатлантичної інтеграції України: Навчальний посібник / За заг. ред. В. П. Горбуліна. – К.: ДП «НВЦ „Євроатлантикінформ”», 2006.
12. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу: Навчальний посібник. – К.: «К.І.С.», 2006.
13. Дмітрівс А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право. К.: Юрінком Інтер, 2000.
14. Долішній М. Актуальні завдання інтенсифікації соціально-економічного розвитку регіонів України // Регіональна економіка.
15. Долішній М. І. Актуальні завдання політики інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів // Інтелектуальна власність. – 2004. – №12. -С. 20-22.
16. Долішній М. І. Регіональна політика та механізми її реалізації / За ред. – К.: Наукова думка, 2003. – 504 с.
17. Дэйвис К. Право Европейского Союза: Пер. со 2-го англ. изд. – К.: «Знання», 2005
18. Європейський Союз та Україна: Стратегія відносин в контексті розширення – Київ, 2003.
19. Жуано Даніель. Світова організація торгівлі. КІС. 2008
20. Качка Т. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейської Спільноти / Заг. ред. – К.: Центр європейського та порівняльного права, 2004.
21. Конституційні акти ЄС. – К.: «Юстіана», 2005.
22. Кравців В., Стадницький Ю. Актуальні питання реалізації політики стимулювання розвитку регіонів України в сучасних умовах // Регіональна економіка. – 2005. – №3. – С. 77-84.

23. Кравчук І. В., Парапан М. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005
24. Луцишин П. В., Федонюк С. В. Європейські інтеграційні процеси: формування єдиного ринку: Монографія. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2004.
25. Луцишина П. Європейський Буг: проблеми транскордонного співробітництва / За ред. – К.: МОУ, 1995. – 209 с.
26. Марченко М. Європейський Союз: Словник-довідник / Ред., К.: К.І.С., 2005.
27. Мітряєва С. І. «Карпатський євро регіон» – інструмент євроінтеграційної стратегії України // Стратегічна панорама. – 2005. №1. – С. 42-51.
28. Муравйов В. Європейський Союз: Консолідовані договори / Наук. ред. Переклад Ю. Петруся. – К.: «Port-Royal», 1999
29. Мусис Ніколас. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Пер. з англійської. – К.: «К.І.С.», 2005.
30. Наку А. А., Вишняков О. К. Торгове право ЄС. Навчальний посібник. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2003.
31. Наку А. А., Кучер Б. І. Митне право ЄС та митне право України / Навчальний посібник. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2003.
32. Пирожков С., Прейгер Д., Омельченко О., Лапишин Р. Транспортне та енергетичне співробітництво України з Угорською Республікою // Регіональна економіка. 2004
33. Понятович М. Источники финансирования местного развития в Польше – попытка систематизации // Конференция для служащих местного самоуправления «Роль местного самоуправления для местного развития». Августов, 11-12 сентября 2006 г. – Белосток: Libra, 2006.
34. Посельський В. Конституційний устрій Європейського Союзу: Навч. посібник: К.: «Таксон», 2005.
35. Прейглер Д. К., Ягодка А. Г. Розвиток українсько-польського транспортно-енергетичного співробітництва // Стратегічна панорама.
36. Розширення європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами / Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень «ЄвроРегіо Україна». – К.: 2004.
37. Шемятенков В. Г. Европейская интеграция. – М.: Междунар. Отношения, 2003.
38. Шнирков О. І. Торговельна політика Європейського Союзу: Монографія – К.: Вид.-поліграфіч. центр «Київський університет», 2005.
39. Яхтенфукс М., Колер-Кох Б. Європейська інтеграція / Уклад.;; Пер. з нім. М. Яковлєва. – К.: Вид. Дім «Кисєво-Могілянська академія», 2007.
40. White, Robin C.A Workers, Establishment, and Services in the European Union (Oxford European Community Law Library) OUP Oxford 2004
41. Aalto Pami The EU-Russian Energy Dialogue: Europe's Future Energy Security (International Political Economy of New Regionalisms Series) Ashgate 2007

42. Aggarwal, Vinod K. and Fogarty, Edward A. *EU Trade Strategies Regionalism and Globalism*. Palgrave Macmillan 2004
43. Altomonte Carlo and Nava Mario. *Economics and Politics of an Enlarged Europe*. Edward Elgar Publishing Ltd 2005
44. Baldwin, Richard E. Brunetti, Aymo. *Economic Impact of EU Membership on Entrants: New Methods and Issues*. Springer 2001
45. Baldwin, Richard E. Wyplosz, Charles. *Economics of European Integration*. McGraw-Hill Higher Education; 2 edition 2006
46. Barnard, Catherine. *The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms* OUP Oxford; 2 edition 2007
47. Barnard, Catherine. *The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms 2e* OUP Oxford 2007
48. Baskoy, Tuna. *The Political Economy of European Union Competition Policy (New Political Economy)* Routledge; 1 edition 2008
49. Bermann, George. Pistor, Katharina. *Law and Governance in an Enlarged Europe* Hart Publishing 2004
50. Berry, Elspeth and Hargreaves, Sylvia. *European Union Law textbook 2e* OUP Oxford; 2007
51. Bogdandy, Armin von. *Principles of European Constitutional Law* Hart Publishing; New edition edition 2006
52. Bovis, Christopher. *EU Public Procurement Law (Elgar European Law Series)* 2008
53. Bretherton, Charlotte and Vogler, John. *The European Union as a Global Actor* Routledge; 2 ed 2005
54. Büchs, Milena. *New Governance in European Social Policy: The Open Method of Coordination (Palgrave Studies in European Union Politics)* 2007
55. Cafaggi, Fabrizio. *The Institutional Framework of European Private Law (Collected Courses of the Academy of European Law)* OUP Oxford 2006
56. Carlsnaes, Walter. Sjursen, Helene. White, Brian. *Contemporary European Foreign Policy* Sage Publications Ltd 2004
57. Cichowski Rachel A. *The European Court and Civil Society: Litigation, Mobilization and Governance (Themes in European Governance)* Cambridge University Press 2007
58. Clayton, Gina. *Textbook on Immigration and Asylum Law* OUP Oxford; 3 edition 2008
59. Corbett, Anne. *Universities and the Europe of Knowledge: Ideas, Institutions and Policy Entrepreneurship in European Union Higher Education 1955-2005* Palgrave Macmillan 2005
60. Cousins, Mel. *European Welfare States: Comparative Perspectives* by Sage Publications Ltd 2005
61. Craig, Paul. *EU Administrative Law (Collected Courses of the Academy of European Law)* OUP Oxford 2006

62. Cremona Marise. de Witte Bruno. EU Foreign Relations Law: Constitutional Fundamentals (Essays in European Law) Hart Publishing 2008
63. Cremona, Marise. Developments in EU External Relations Law (Collected Courses of the Academy of European Law) OUP Oxford 2008
64. Dannreuther, Roland. European Union Foreign and Security Policy: Towards a Neighbourhood Strategy Routledge; 1 edition 2003
65. Dashwood, Alan. Maresceau Marc Law and Practice of EU External Relations: Salient Features of a Changing Landscape Cambridge University Press; 1 edition 2008
66. Davies G. European Union Internal Market Law. Second edition. – Portland: Cavendish Publishing, 2003.
67. Davies, Gareth. European Union Internal Market Routledge Cavendish 2006
68. Davies, Karen. Understanding EU Law, Carvendish Publishing Limited, 2003.
69. De Burca, Grainne and Scott, Joanne. The EU and the WTO: Legal and Constitutional Issues by Hart Publishing; New Ed edition 2003
70. De Burca, Grainne. Scott, Joanne Constitutional Change in the EU: From Uniformity to Flexibility Hart Publishing. 2000
71. De Burca, Grainne. Scott, Joanne New Governance and Constitutionalism in Europe and the US (Paperback) Hart Publishing 2006
72. De Grauwe, Paul. Economics of Monetary Union OUP Oxford; 7 edition 2007
73. Dearden S. The European Union and the Developing World // European economic integration / Edited by Frank McDonald, Stephen Dearden. – FT Prentice Hall, 2003.
74. Dehousse, Renaud. Nugent, Neill and Paterson William E. The European Court of Justice: The Politics of Judicial Integration (European Union) by Palgrave USA 2002
75. Dillon S. International trade and economic law and the European Union. – Oxford-Portland, Oregon: Hart Publishing, 2002.
76. Eeckhout, Piet. The European Internal Market and International Trade: A Legal Analysis (Oxford European Community Law Library) Clarendon Press 1994
77. Egeberg, Morten. Multilevel Union Administration: The Transformation of Executive Politics in Europe (Palgrave Studies in European Union Politics) 2006
78. Elgar Matthieu Glachant Implementing European Environmental Policy: The Impacts of Directives in the Member States (New Horizons in Environmental Economics Series) Publishing 2001
79. Elgström, Ole (Editor). Jönsson, Christer. European Union Negotiations (Routledge Advances in European Politics) Routledge; 1 edition 2004
80. Elsig, Manfred. EU's Common Commercial Policy, Institutions, Interests and Ideas. Ashgate 2002
81. Elspeth, Berry, Hargreaves Sylvia. European Union Law, Oxford University Press. – 2007.

82. Fairhurst, John. Law of the European Union (Foundation Studies in Law Series) Longman 2007
83. Faist, Thomas and Ette, Andreas. The Europeanization of National Policies and Politics of Immigration 2007
84. Falkner, Gerda Treib, Oliver. Complying with Europe: EU Harmonisation and Soft Law in the Member States (Themes in European Governance) Cambridge University Press (26 May 2005)
85. Farazmand, Ali. Handbook of Comparative and Development Public Administration (Public Administration & Public Policy) CRC Press; 2 edition 2001
86. Foster, Nigel. EU Law: directions. Oxford University Press, 2008.
87. Foster: Q&A: EU Law 2007 and 2008 OUP Oxford; 6 edition 2007
88. Geradin, Damien Rodolphe. Munoz, Nicolas Petit. Regulation Through Agencies in the EU: A New Paradigm of European Governance Edward Elgar Publishing Ltd 2005
89. Grabbe, Heather. The EU's Transformative Power: Europeanization Through Conditionality in Central and Eastern Europe (Palgrave Studies in European Union Politics) 2005
90. Grainne, De Burca and Joanne, Scott. The EU and the WTO: Legal and Constitutional Issues Hart Publishing; New Ed edition, 2003
91. Greenwood, Justin. Interest Representation in the European Union Palgrave Macmillan; 2nd Revised edition edition 2007
92. Griller, Stefan and Weidel, Birgit. External Economic Relations and Foreign Policy in the European Union Europainstitut Wirtschaftsuniversitat Wien Publication Springer 2002
93. Haghghi, Sanam Salem. Energy Security: The External Legal Relations of the European Union with Major Oil and Gas Supplying Countries (Modern Studies in European Law) Hart Publishing 2007
94. Hamilton, Daniel S. New Frontiers of Europe: The Enlargement of the European Union, Implications And Consequences Center for Transatlantic Relations 2005
95. Hantrais, Linda. Social Policy in the European Union Palgrave Macmillan; New title 2007
96. Hayes-Renshaw, Fiona. Wallace Helen The Council of Ministers (European Union) Palgrave Macmillan; 2Rev Ed edition 2006
97. Heritier & Kerwer. Differential Europe: The European Union Impact on National Policymaking (Governance in Europe Series) Rowman & Littlefield Publishers 2001
98. Hill, Christopher. Smith, Michael. International Relations and the EU (New European Union) OUP Oxford; 4th Ed edition 2005
99. Hillion, Christophe. EU Enlargement: A Legal Approach Hart Publishing 2004
100. Hitiris, Theo. European Union Economics Financial Times/ Prentice Hall; 5 edition 2002

101. Hooghe, Liesbet. *The European Commission and the Integration of Europe: Images of Governance (Themes in European Governance)* Cambridge University Press 2002
102. Jacobs, Francis. Corbett, Richard. *The European Parliament* John Harper Publishing; 6th Revised edition 2005
103. Joerges, Christian. Dehousse, Renaud. *Good Governance in Europe's Integrated Market (Collected Courses of the Academy of European Law)* OUP Oxford (18 April 2002)
104. Jordan, Andrew. *Environmental Policy in the European Union: Actors, Institutions and Processes (Earthscan Reader)* Earthscan Ltd; 2nd Revised edition edition 2005
105. Jordan, Andrew. Schout, Adriaan. *The Coordination of the European Union: Exploring the Capacities of Networked Governance* OUP Oxford 2008
106. Kassim, Hussein. Peters, Guy. Menon, Anand. *The National Co-ordination of EU Policy: The European Level* OUP Oxford 2001
107. Kassim, Hussein. Peters, Guy. Wright, Vincent. *The National Co-ordination of EU Policy: The Domestic Level* OUP Oxford 2000
108. Kellerman, Alfred E. Czuczai, Jen Albi, Anneli and Blockman Steven. *The Impact of EU Accession on the Legal Orders of New EU Member States and (Pre-) Candidate Countries: Hopes and Fears* Asser Press; 1 edition 2006
109. Keukeleire, Stephen and MacNaughtan, Jennifer. *The Foreign Policy of the European Union (European Union Series)* Palgrave Macmillan 2008
110. Knill, Christoph. Liefferink, Duncan. *Environmental Politics in the European Union: Policy-making, Implementation and Patterns of Multi-level Governance* Manchester University Press 2007
111. Knill, Christoph. *The Europeanisation of National Administrations: Patterns of Institutional Change and Persistence (Themes in European Governance)* Cambridge University Press 2008
112. Kohler-Koch, Beate. *Linking EU and National Governance* OUP Oxford 2003
113. Kuznetsova O. *External trade policy // European economic integration / Edited by Frank McDonald, Stephen Dearden. – FT Prentice Hall, 2003.*
114. Lahav, Gallya. *Immigration and Politics in the New Europe: Reinventing Borders (Themes in European Governance): Reinventing Borders (Themes in European Governance)* Cambridge University Press 2008
115. Lenaerts, Koen. Arts, Dirk Ignace Maselis *Procedural Law of the European Union* Sweet & Maxwell; 2Rev Ed edition 2006
116. Lenaerts, Koen. Van, Nuffel. *Constitutional Law of the European Union* Piet Sweet & Maxwell; 2Rev Ed edition 2004
117. Leonardi, Robert. *Cohesion Policy in the European Union: The Building of Europe* Palgrave Macmillan 2005
118. Levy, Daniel. Pensky, Max. *Old Europe, New Europe, Core Europe: Transatlantic Relations After the Iraq War / Verso Books 2005*

119. Lippert, Barbara. Umbach Gaby. *The Pressure of Europeanisation: From Post-communist State Administrations to Normal Players in the EU System.* Nomos Publishers 2005
120. *Lobbying in the European Union.* Europa Publications Ltd; Routledge; 4 edition 2005
121. Loedel, Peter H. *The European Central Bank: The New European Leviathan?* by David J. Howarth and Palgrave Macmillan; 2Rev Ed edition 2005
122. Lucarelli, Sonia and Manners Ian. *Values and Principles in European Union Foreign Policy* Routledge Advances in European Politics 2004
123. Maclean, Robert M. *EU Trade Barrier Regulation* Sweet & Maxwell; 2Rev Ed edition 2005
124. Magone, Jose M. *The New World Architecture: The Role of the European Union in the Making of Global Governance* Transaction Publishers,U.S. 2005
125. *Making globalisation work for everyone. The European Union and world trade. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2003.*
126. Manners, Ian. *Values and Principles in European Union Foreign Policy* (Routledge Advances in European Politics Routledge; 1 edition 2006
127. Mathijsen P. *A Guide to European Union Law* Sweet & Maxwell; 9Rev Ed edition 2007
128. Mathijsen P.S.R.F. *A Guide to European Union Law.* Eighth edition. – London: Sweet&Maxwell, 2004.
129. McCormick, John. *The European Union: Politics and Policies* Westview Press; Fourth edition Paperback 2008
130. McDonald, Frank Dearden, Stephen. *European Economic Integration* Financial Times/ Prentice Hall; 4 edition 2004
131. Miskimmon, Alistar. *Germany and the Common Foreign and Security Policy of the European Union: Between Europeanization and National Adaptation* (New Perspectives in German Studies) Palgrave Macmillan 2007
132. Molle W.T.M. *The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy* (Paperback) Ashgate; n.e of 5r.e edition 2006
133. Morris, Peter and Therivel, Riki. *Routledge Methods of Environmental Impact Assessment (The Natural & Built Environment Series)* by; 2 edition 2001
134. Nugent, Neill. *European Union Enlargement* (European Union) Palgrave Macmillan 2004
135. O'Brennan, John. *The EU and the Western Balkans: Stabilisation and Europeanisation through Enlargement,* 2008
136. Orbie, Jan. *Europe's Global Role: External Policies of the European Union* Ashgate 2008
137. Page, Edward. Wright, Vincent. *Bureaucratic Elites in Western European States: A Comparative Analysis of Top Officials* OUP Oxford 1999
138. Peers, Steve. *EU Justice and Home Affairs Law* (Oxford European Community Law Library Series) OUP Oxford; 2 edition 2007

139. Prechal, Sacha. *Directives in EC Law* Oxford; 2 edition 2006
140. Rhodes, Martin. Ferrera, Maurizio *The Future of European Welfare States: Recasting Welfare for a New Century* (Paperback) Oxford University Press, USA 2006
141. Richardson, Jeremy. *European Union: Power and Policy-making* (Routledge Research in European Public Policy) Routledge; 3 edition 2005
142. Rupnik, Jacques. Zielonka, Jan. *The Road to the European Union: The Czech and Slovak Republics Vol 1* (Europe in Change) Manchester University Press 2003
143. Sabathil, Gerhard. Joos, Klemens. *The European Commission: An Essential Guide to the Institution, the Procedures and the Policies* Kogan Page 2008
144. Schermers H.G., Waelbroeck D.F. *Judicial Protection in the European Union* The Hague, Kluwer, 2001.
145. Schimmelfennig, Frank. Sedelmeier, Ulrich. *The Europeanization of Central and Eastern Europe* (Cornell Studies in Political Economy) 2005
146. Schimmelfennig, Frank. Sedelmeier, Ulrich. *The Politics of European Union Enlargement: Theoretical Approaches* (Routledge Advances in European Politics) 2005
147. Schimmelfennig, Frank. Engert, Stefan and Knobel, Heiko. *International Socialization in Europe: European Organizations, Political Conditionality and Democratic Change* (Palgrave Studies in European Union Politics) 2006
148. Schimmelfennig, Frank. *The EU, NATO and the Integration of Europe: Rules and Rhetoric* (Themes in European Governance) Cambridge University Press 2008
149. Schuppert, Gunnar Folke. *The Europeanisation of Governance* Nomos Publishers 2006
150. Sharland, John. *A Practical Approach to Local Government Law* (Practical Approach) OUP Oxford; 2 edition 2006
151. Shaw, Jo. Hunt, Jo. Wallace, Chloe. *The Economic and Social Law of the European Union* (Palgrave Macmillan Law Masters) 2007
152. Sideri, Katerina. *Law's Practical Wisdom: The Theory and Practice of Law Making in New Governance Structures in the European Union* Ashgate 2007
153. Smith, Andy. *Politics and the European Commission: Actors, Interdependence, Legitimacy* (Routledge/ECPR Studies in European Political Science) (Hardcover) Routledge; 1 edition 2004
154. Stephan, Paul B. *Economics of European Union Law* (Economic Approaches to Law Series) Edward Elgar Publishing Ltd 2007
155. Stevens, Anne. Stevens, Handley. *Brussels Bureaucrats?: The Administration of the European Union* Palgrave Macmillan 2000
156. Stevens, Handley. *Transport Policy in the European Union* Palgrave Macmillan 2003
157. Stone, Peter. *EU Private International Law: Harmonization of Laws* (Elgar European Law Series) Edward Elgar Publishing Ltd 2006
158. Stubb, Alexander C.-G. Nelsen, Brent F. *The European Union: Readings on the Theory and Practice of European Integration* (European Union Series) Palgrave Macmillan; 3Rev Ed 2003

159. Stubb, Alexander C.-G. Bomberg, Elizabeth. *The European Union: How Does It Work?* (New European Union), OUP Oxford; 2 edition 2008
160. Tallberg, Jonas. *Leadership and Negotiation in the European Union (Themes in European Governance)* Cambridge University Press; 1 edition 2006
161. Tenbucken, Marc. *Corporate Lobbying in the European Union: Strategies of Multinational Companies (European University Studies, Series 31: Political Science)* Peter Lang Publishing 2002
162. Torsten J. Selck *Preferences and Procedures: European Union Legislative Decision-making* Springer 2006
163. Usher, John A. *General Principles of European Community Law*, OUP Oxford; 2 edition 2007
164. Van der Hoek, M. Peter. *Handbook of Public Administration and Policy In the European Union (Public Administration and Public Policy)* CRC Press; 1 edition 2005
165. Van Gerven, Walter. *The European Union: A Polity of States and Peoples* Hart Publishing 2005
166. Verwey, Delano R. *The European Community, the European Union and the International Law of Treaties: A Comparative Legal Analysis of the Community and Union's External Treaty-Making Practice.* Asser Press 2004
167. Walker, Neil. *Europe's Area of Freedom, Security, and Justice (Collected Courses of the Academy of European Law)* OUP Oxford 2004
168. Wallis, Richard. *A Guide To European Union Law And Institutions* Emerald Guides 2007
169. Warleigh-Lack, Alex J.F. and Fairbrass, Jenny. *Influence and Interests in the European Union: The New Politics of Persuasion and Advocacy* Routledge; 1 edition 2002
170. Weatherill: *Cases and Materials on EU Law* Oxford University Press; OUP Oxford; 8 edition 2007
171. Weiler J.J.H. *The EU, the WTO and the NAFTA: Towards a Common Law of International Trade (Collected Courses of the Academy of European Law)* 2001
172. Wiener, Antje. *European Integration Theory* OUP Oxford 2003
173. Wyatt, Derrick: *Rudden & Wyatt's EU Treaties and Legislation* 9e OUP Oxford; 9 edition 2004
174. Young, Alasdair R. *Extending European Cooperation: The European Union and the New International Trade Agenda (European Policy Research Unit)* Manchester University Press (8 Aug 2002)
175. Zielonka, Jan. *Europe as Empire: The Nature of the Enlarged European Union* OUP Oxford 2007

**ДОДАТКИ: ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ОКРЕМИХ
ІНСТИТУЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ СТАНОМ НА 2008 Р.**

ДОДАТОК 1

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ

КОЛИШНІ ГОЛОВИ КОМІСІЇ

1958-67: Walter Hallstein
1967-70: Jean Key
1970-72: Franco Maria Malfatti
1972-73: Sicco Mansholt
1973-77: Francois-Xavier Ortoli
1977-81: Roy Jenkins
1981-85: Gaston Thorn
1985-95: Jacques Delors
1995-99: Jacques Santer
1999-2004: Romano Prodi

КОМІСАРИ ТА ЇХНІ КАБІНЕТИ

ГОЛОВА КОМІСІЇ: Jose Manuel Barroso; тел. (+32) 2-2981800.

Голова Кабінету: Joao Vale de Almeida; тел. (+32) 2-2965664.

Заступник Голови Кабінету: Jean-Claude Thebault; тел. (+32) 2-2950169.

**ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ КОМІСІЇ (з питань Інституційних Відносин
Та Комунікаційної Стратегії):** Margot Wallstrom; тел. (+32) 2-2981800.

Голова Кабінету: Christian Leffler; тел. (+32) 2-2950502.

Заступник Голови Кабінету: Antonia Carparelli; тел. (+32) 2-2993428.

**ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ КОМІСІЇ (з питань Підприємництва та Про-
мисловості):** Giinter Verheugen; tel (+32) 2-2981100.

Голова Кабінету: Petra Erler; тел. (+32) 2-2981109.

Заступник Голови Кабінету: Simon Mordue; тел. (+32) 2-2984970.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ КОМІСІЇ (з питань Транспорту): Jacques
Barrot; тел. (+32) 2-2981500.

Голова Кабінету: Benoit le Bret; тел. (+32) 2-2981515. **Заступник Голови
Кабінету:** Kerstin Jorna; тел. (+32) 2-2954401.

**ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ КОМІСІЇ (з Адміністративних питань, аудиту
та боротьбі з шахрайством):** Siim Kallas; тел. (+32) 2-2988762.

Голова Кабінету: Henrik Hololei; тел. (+32) 2-2988764.

Заступник Голови Кабінету: Kristian Schmidt; тел. (+32) 2-2988769.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ КОМІСІЇ (З питань Правосуддя, Свободи та Безпеки): Franco Frattini; тел. (+32) 2-2987500.

Голова Кабінету: Carlo Presenti; тел. (+32) 2-2987500.

Заступник Голови Кабінету: Diane Schmitt; тел. (+32) 2-2960736.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань інформаційного суспільства та засобів масової інформації): Viviane Reding; тел. (+32) 2-2981600.

Голова Кабінету: Rudolf Strohmeier; тел. (+32) 2-2962341.

Заступник Голови Кабінету: Viviane Hoffman; тел. (+32) 2-2960305.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З Питань охорони довкілля): Stavros Dimas;
тел. (+32) 2-2982000.

Голова Кабінету: Nancy Kontou; тел. (+32) 2-2961989.

Заступник Голови Кабінету: Pierre Schellekens; тел. (+32) 2-2953528.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З Економічних та Валютних Питань): Joaquin Almunia; тел. (+32) 2-2980900.

Голова Кабінету: Gerassimos Thomas; тел. (+32) 2-2993442.

Заступник Голови Кабінету: Antoine Quero Mussot; тел. (+32) 2-2969438.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань регіональної політики): Danuta Hubner;
тел. (+32) 2-2988625.

Голова Кабінету: Joost Korte; тел. (+32) 2-2965900.

Заступник Голови Кабінету: Marta Cygan; тел. (+32) 2-2959927.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань риболовства та морських справ): Joe Borg;
тел. (+32) 2-2988685.

Голова Кабінету: Patrick Tabone; тел. (+32) 2-2988687.

Заступник Голови Кабінету: Michael Kohler; тел. (+32) 2-2990753.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань фінансового програмування та бюджету):
Dalia Grybauskaite; тел. (+32) 2-2988731.

Голова Кабінету: Stephen Quest; тел. (+32) 2-2965897.

Заступник Голови Кабінету: Lina Adauskiene; тел. (+32) 2-2920737.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З Питань Науки Та Дослідження): Janez Potocnik;
тел. (+32) 2-2988670.

Голова Кабінету: Peter Droll; тел. (+32) 2-2990348.

Заступник Голови Кабінету: Kurt Vandenberghe; тел. (+32) 2-2969207.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З Питань Освіти, Професійного Навчання, Культури, Молоді): Jan Figel'; тел. (+32) 2-2988716.

Голова Кабінету: Miroslav Adamis; тел. (+32) 2-2920836.

Заступник Голови Кабінету: Margarida Gameiro; тел. (+32) 2-2965862.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань охорони здоров'я): Markos Kurgianou; тел. (+32) 2-2988700.

Голова Кабінету: Margaritis Schinas; тел. (+32) 2-2969176.

Заступник Голови Кабінету: Philippe Bruneï; тел. (+32) 2-2954128.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (Розширення): Olli Rehn; тел. (+32) 2-2957957.

Голова Кабінету: Timo Pesonen; тел. (+32) 2-2957995.

Заступник Голови Кабінету: (вакансія).

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань розвитку та гуманітарної допомоги): Louis Michel; тел. (+32) 2-2959600.

Голова Кабінету: Sabine Weyand; тел. (+32) 2-2960143.

Заступник Голови Кабінету: Koen Doetis; тел. (+32) 2-2963684.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань оподаткування та митного союзу): Laszlo Kovacs; тел. (+32) 2-2988400.

Голова Кабінету: Stephen Bill; тел. (+32) 2-2957883.

Заступник Голови Кабінету: Anabela Gago-Filori; тел. (+32) 2-2961022.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (з Питань Конкуренції): Neelie Kroes.

Голова Кабінету: Bernardus Smulders.

Заступник Голови Кабінету: Barbara Brandtner; тел. (+32) 2-2951563.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань сільського господарства та розвитку сільських територій): Mariann Fischer Boel; тел. (+32) 2-2993400.

Голова Кабінету: Poul-Skytte Christoffersen; тел. (+32) 2-2963532.

Заступник Голови Кабінету: Klaus-Dieter Borchardt; тел. (+32) 2-2994011.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань зовнішніх відносин та Європейської політики сусідства) Venita Ferrero-Waldner; тел. (+32) 2-2994900.

Голова Кабінету: Patrick Child; тел. (+32) 2-2969750.

Заступник Голови Кабінету: Vincent Guerend; тел. (+32) 2-2959631.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (з питань внутрішнього ринку та послуг): Charlie McCreevy; тел. (+32) 2-2988040.

Голова Кабінету: Martin Power; тел. (+32) 2-2955436.

Заступник Голови Кабінету: Claire Bury; тел. (+32) 2-2960499.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань зайнятості, соціальних справ та рівних можливостей): Vladimír Špidla; тел. (+32) 2-2988530.

Голова Кабінету: Kristin Schreiber; тел. (+32) 2-2965823.

Заступник Голови Кабінету: Stephane Ouaki; тел. (+32) 2-2967286.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань торгівлі): Catherine Ashton; тел. (+32) 2-2988590.

Голова Кабінету: Simon Fraser; тел. (+32) 2-2987906.

Заступник Голови Кабінету: Denis Redonnet; тел. (+32) 2-2955424.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань енергетики): Taris Piebalgs;
тел. (+32) 2-2988747.

Голова Кабінету: Taris Kesteris; тел. (+32) 2-2921318.

Заступник Голови Кабінету: Christopher Jones; тел. (+32) 2-2965030.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань захисту споживачів): Meglena Kuneva;
тел. (+32) 2-2993384.

Голова Кабінету: (вакансія).

Заступник Голови Кабінету: Kristian Hedberg.

ЧЛЕН КОМІСІЇ (З питань багатомовності): Leonaу і тел. (+32) 2-2994624.

Голова Кабінету: Patricia Bugnot.

Заступник Голови Кабінету: Jochen Richter.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІАТ КОМІСІЇ

Rue de la Loi 200, 1049 Brussels, Belgium; тел. (+32) 22991111

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/index_en.htm

Генеральний Секретар: Catherine Day; тел. (+32) 2-2958312.

Асистент Генерального Секретаря: Olivier Bailly; тел. (+32) 2-2968717.

Заступник Генерального Секретаря (з спеціальною відповідальністю за Директорати А, В, С та G): Alexander Italianer; тел. (+32) 2-2994393.

Заступник Генерального Секретаря: Herve Jouanjean;
тел. (+32) 2-2992210.

Радник: Elisabeth Golberg; тел. (+32) 2-2992021.

Звітуючи до Заступника Генерального Секретаря

Протокольна служба

Директор: Jacques de Baenst; тел. (+32) 2-2952325.

Офіцер по захисту даних

Начальник відділу: Philippe Renaudiere; тел. (+32) 2-2968750.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ Й ГЕНЕРАЛЬНІ СПРАВИ

Директор: Marleen Harford; тел. (+32) 2-2953518.

Програмування й ресурси

Начальник відділу: Emanuela Bellan; тел. (+32) 2-2953134.

Пошта та документообіг

Начальник відділу: Arthur Pooley; тел. (+32) 2-2956806.

Інформаційні Технології

Начальник відділу: Eric Muller; тел. (+32) 2-2952257.

Інформація та бази даних

Начальник відділу: Martine Rozet; тел. (+32) 2-2954791.

ДИРЕКТОРАТ А – РЕГІСТР ТА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У КОМІСІЇ

Директор: Jordi Ayet Puigarnau; тел. (+32) 2-2951528.

Усні процедури та розповсюдження документів
Начальник відділу: Henrik Kersting; тел. (+32) 2-2964900.

Письмові процедури, уповноваження та делегування
повноважень

Начальник відділу: Karl von Kempis; тел. (+32) 2-2968809.

Електронна передача документів

Начальник відділу: Francois Kodeck; тел. (+32) 2-2957435.

ДИРЕКТОРАТ В - ПОКРАЩЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Директор: Hubert Szlaszewski; тел. (+32) 2-2995171.

Адміністративна модернізація

Начальник відділу: Peter Handley; тел. (+32) 2-2962430.

Комітет по перевірці прогресу

Начальник відділу: Friedrich Braeuer; тел. (+32) 2-2996070.

Електронні документи та архіви

Начальник відділу: Frank Brady; тел. (+32) 2-2952062.

Етика Спільнотових послуг

Начальник відділу: Donatienne Claeys Bouuaert; тел. (+32) 2-2962659.

ДИРЕКТОРАТ С – КРАЩА РЕГУЛЯЦІЯ, ПРОГРАМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ВПЛИВУ

Директор (діючий): Alexander Italianer; тел. (+32) 2-2994393.

Стратегічне Планування й Програмування

Начальник відділу: Pascal Leardini; тел. (+32) 2-2961306.

Краща регуляція та оцінка впливу

Начальник відділу: Lars Mitek Pedersen; тел. (+32) 2-2954924.

Публікації й загальний звіт

Начальник відділу: Jose Candela Castillo; тел. (+32) 2-2952090.

ДИРЕКТОРАТ D - КРАЩА РЕГУЛЯЦІЯ Й КООРДИНАЦІЯ

Директор: Michel Servoz; тел. (+32) 2-2956891.

Стратегічний об'єктивний добробут

Начальник відділу: Gerrit Gerard De Graaf; тел. (+32) 2-2968466.

Стратегічна об'єктивна солідарність

Начальник відділу: Marcel Naag; тел. (+32) 2-2968605.

Стратегічна об'єктивна безпека, зовнішня відповідальність та
брифінги Голови

Начальник відділу: Florika Fink-Hooijer; тел. (+32) 2-2964968.

ДИРЕКТОРАТ H - КРАЩА РЕГУЛЯЦІЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ПИТАННЯ

Директор: Jens Nymand Christensen; тел. (+32) 2-2993317.

Інституційні питання

Начальник відділу: Tenreiro Paulo; тел. (+32) 2-2951367.

Застосування громадянського закону

Начальник відділу: Jonathon Stoodley; тел. (+32) 2-2969335.

Прозорість, відносини із зацікавленими сторонами та зовнішніми організаціями

Начальник відділу: Gerard Legris.

Заступник начальника відділу: Marc Maes.

ДИРЕКТОРАТ F – ВІДНОСИНИ З РАДОЮ

Директор: Gustaaf Borchardt; тел. (+32) 2-2966583.

Coreper I

Начальник відділу: Maria-Christina Russo; тел. (+32) 2-2955975.

Coreper II - G7/G8

Начальник відділу: Francois Genisson; тел. (+32) 2-2958036.

Процедура співрішень

Начальник відділу: Una O'Dwyer; тел. (+32) 2-2960956.

ДИРЕКТОРАТ G – ВІДНОСИНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ПАРЛАМЕНТОМ, ЄВРОПЕЙСЬКИМ ОМБУДСМЕНОМ, ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЕКОНОМІЧНИМ І СОЦІАЛЬНИМ КОМІТЕТОМ, КОМІТЕТОМ РЕГІОНІВ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРЛАМЕНТІВ

Директор: Fernando Frutuoso Melo; тел. (+32) 2-2993145.

Координація Внутрішньої Політики Європейського Парламенту

Начальник відділу: Panayotis Anastopoulos; тел. (+32) 2-2958141.

Координація Зовнішньої Політики Європейського Парламенту

Начальник відділу: Mary Preston; тел. (+32) 2-2955862.

Економічний і Соціальний Комітет, Комітет Районів, Європейський Омбудсмен та Національні Парламенти

Начальник відділу: Tareq Pierucci; тел. (+32) 2-2960223.

Внутрішня перевірка

Начальник відділу: Gianluca Pecchi; тел. (+32) 2-2998666.

Інституційні питання

Головний Радник: Paolo Ponzano; тел. (+32) 2-2951934.

ЮРИДИЧНА СЛУЖБА

Rue de la Lot 200, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/comm/dgs/юрідичні_service/index_en.htm

Генеральний Директор: (вакансія).

Заступник Генерального Директора: Claire-Francoise Durand;

тел. (+32) 2-2951192.

ДИРЕКТОРАТ СЈ - ЮРИДИЧНІ РАДНИКИ

Головні Юридичні Радники

Головний Юридичний Радник: Patrick Hetsch; тел. (+32) 2-2951151.

Головний Юридичний Радник: Hans Grassiand; тел. (+32) 2-2955746.

Юридичні Радники

Юридичний Радник: Dominique Maidani; тел. (+32) 2-2994913.

Юридичний Радник: Christopher Docksey; тел. (+32) 2-2955717.

Юридичний Радник: Peter Oliver; тел. (+32) 2-2966339.

Юридичний Радник: Mary Carmel O'Reilly; тел. (+32) 2-2966067.

Члени Юридичної служби

Радник (ad personam): Paul Lafili; тел. (+32) 2-2952364.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ КОМУНІКАЦІЙ

Rue de la Loi 200, 1040 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-299111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/КОМУНІКАЦІЯ/index_en.htm

Генеральний Директор: Claus Serensen; тел. (+32) 2-2986644.

Асистент Генеральний Директор: Francois Roudie; тел. (+32) 2-2966898.

Заступник Генерального Директора: Panayotis Carvounis;

тел. (+32) 2-2952173.

ДИРЕКТОРАТ – СЛУЖБА РЕЧНИКА

Директор: Johannes Laitenberger; тел. (+32) 2-2965745.

Координація та планування служби речника

Начальник відділу: Pia Ahrenkilde Hansen; тел. (+32) 2-2953070.

ДИРЕКТОРАТ А - СТРАТЕГІЯ

Директор: Tamas Szucs; тел. (+32) 2-2988656. **Радник:** Marios Camhis;

тел. (+32) 2-2956882.

Загальні питання та між інституційні відносини

Начальник відділу: Benoit Woringer; тел. (+32) 2-2963498.

Комунікації: Планування та пріоритети

Начальник відділу: Georgios Markopouliotis; тел. (+32) 2-2992974.

Комунікації, дослідження та оцінювання

Начальник відділу: Linda Corugedo Steneberg; тел. (+32) 2-2996383.

Визначення публічної думки та моніторинг мас-медіа

Начальник відділу: Antonis Papacostas; тел. (+32) 2-2959967.

ДИРЕКТОРАТ В – ПРЕДСТАВНИЦТВА ТА МЕРЕЖІ

Директор (Виконуючий обов'язків): Carvounis Panayotis;

тел. (+32) 2-2952173.

Радник: Miguel Molto Calvo; тел. (+32) 2-2969373.

Передача комунікацій та мережі

Начальник відділу: Raavo Palk; тел. (+32) 2-2985153.

Координація представництв

Начальник відділу: Fabrizia De Rosa; тел. (+32) 2-2993739.

Представництва в державах-членах

Афіни

Голова представництва: Ierotheos Papadopoulos; тел. (+32) 2-2980600.

Берлін

Голова представництва: Gerhard Sabathil; тел. (+32) 2-2980601.

Братислава

Голова представництва: Tarea Matisova; тел. (+32) 2-2980951.

Брюссель

Голова представництва: Willy Helin; тел. (+32) 2-2984228.

Бухарест

Голова представництва: Donate Chiarini; тел. (+32) 2-2980875.

Будапешт

Голова представництва: Gabor Gyorgy; тел. (+32) 2-2980388.

Копенгаген

Голова представництва: Fritz Von Nordheim Nielsen; тел. (+23) 2-2980604.

Дублін

Голова представництва: Martin Territt; тел. (+32) 2-2980605.

Гаага

Голова представництва: Ludolf van Hasselt; тел. (+32) 2-2980608.

Хельсінкі

Голова представництва: Antti Ilmari Peltomaki; тел. (+32) 2-2980809.

Лісабон

Голова представництва: Margarida Marques; тел. (+32) 2-2980699.

Любляна

Голова представництва: Mihaela Zupancic; тел. (+32) 2-2980894.

Лондон

Голова представництва: Reijo Kempainen; тел. (+32) 2-2980609.

Люксембург

Голова представництва: Ernst Moutschen; тел. (+352) 430132925.

Мадрид

Голова представництва: Jose Gonzalez Vallve; тел. (+32) 2-2980700.

Нікосія

Голова представництва: Themis Themistocleous; тел. (+32) 2-2980418.

Париж

Голова представництва: Yves Gazzo; тел. (+32) 2-2980612.

Марсель

Голова представництва: Biandine Pellistrandi; тел. (+32) 2-2980467.

Прага

Голова представництва: Irena Moozova; тел. (+32) 2-2980563.

Рига

Голова представництва: Iveta Sulca; тел. (+32) 2-2981209.

Рим

Голова представництва: Pier Virgilio Dastoli; тел. (+32) 2-2980950.

Софія

Голова представництва: Michael Humphreys; тел. (+32) 2-2980566.

Стокгольм

Голова представництва: Taers Henriksson; тел. (+32) 2-2980372.

Таллінн

Голова представництва: Toivo Klaar; тел. (+32) 2-2981182.

Валлетта

Голова представництва: Joanna Drake; тел. (+32) 2-2980477.

Відень

Голова представництва: Karl Doutlik; тел. (+32) 2-2980702.

Вільнюс

Голова представництва: Kestutis Sadauskas; тел. (+32) 2-2981189.

Варшава

Голова представництва: Roza Thun und Hohenstein, Graefin von;
тел. (+32) 2-2980567.

ДИРЕКТОРАТ С – КОМУНІКАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ

Директор: Ylva Tiveus; тел. (+32) 2-2966673.

Радник: Thierry Vissol; тел. (+32) 2-2994418.

Аудіовізуальні послуги

Начальник відділу: Alain Dumort; тел. (+32) 2-2953849.

Інтернет, публікації та контактний центр

Начальник відділу: Richard Joels; тел. (+32) 2-2959105.

Суспільна сфера

Головний Радник: Maria Da Graca Carvalho; тел. (+32) 2-2981078.

ДИРЕКТОРАТ D - РЕСУРСИ

Директор: Jean-Pierre Vandersteen; тел. (+32) 2-2986170.

Програмування та оцінювання

Начальник відділу: Jean-Jacques Chamla; тел. (+32) 2-2957823.

Персонал та адміністрація

Начальник відділу: Bernard Caisso; тел. (+32) 2-2957659.

Бюджет та фінанси

Начальник відділу: Giuseppe Menchi; тел. (+32) 2-2961193.

Контракти та гранти

Начальник відділу: Bruno Fetelian; тел. (+32) 2-2967255.

Інформаційні технології

Начальник відділу: Jose Torcato; тел. (+32) 2-2963537.

БЮРО РАДНИКІВ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ (ВЕРА)

Rue de la Loi 200, 1049 Brussels, Belgium;

e-mail: bepa-info@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/index_en.htm

Генеральний Директор: Vitor Caspar; тел. (+32) 2-2966388.

Радник: Peter Smith; тел. (+32) 2-2953994.

Радник: Reinhilde Veugelers; тел. (+32) 2-2986833.

Радник: Paul Clairet; тел. (+32) 2-2966789.

Радник: Marcel Franciscus Canoy; тел. (+32) 2-2981162.

Радник: Ana Melich Juste; тел. (+32) 2-2999172.

Радник: Tassos Belessiotis; тел. (+32) 2-2993410.

Радник: Agnes Hubert; тел. (+32) 2-2995889.

Радник: Michael Weninger; тел. (+32) 2-2993410.

КООРДИНАЦІЙНИЙ ВІДДІЛ

Начальник відділу: Paola Colombo; тел. (+32) 2-2990750.

ПОЛІТИЧНА СФЕРА

Головний Радник: Jonas Condomines Beraud; тел. (+32) 2-2980065.

ЕКОНОМІЧНА СФЕРА

Головний Радник: Roger Liddle; тел. (+32) 2-2920851.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ЕКОНОМІЧНИХ ТА ФІНАНСОВИХ СПРАВ

Avenue de Beaulieu 1, 1160 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2 2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu

http://ec.europa.eu/dgs/economy_finance/index_en.htm

Генеральний Директор: Klaus Regling; тел. (+32) 2-2994366.

Асистент Генерального Директора: Reinhard Felke; тел. (+32) 2-2994582.

Заступник Генерального Директора (Директорати А та В та деякі аспекти Директоратів D та E): Marco Buti; тел. (+32) 2-2962246.

Безпосередньо підзвітні Генеральному Директору

Головний Радник: Peter Basch; тел. (+32) 2-2932514.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Tony Murphy; тел. (+352) 430136113.

ЄБРР

Директор відповідальний за відносини з ЄБРР : Vassili Lelakis; тел. (+32) 2-294415.

ДИРЕКТОРАТ ЕКОНОМІЧНОГО ТА ФІНАНСОВОГО КОМІТЕТУ ТА КОМІТЕТУ З ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (EFC, EPC)

Директор (Секретар Економічного та Фінансового Комітету та Комітету з Економічної Політики): Odile Renaud-Basso; тел. (+32)2-2994361.

ДИРЕКТОРАТ А – ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Директор (виконуючий обов'язки): Marco Buti; тел. (+32) 2-2993488.

Радники з питань аналізу

Радник: Heikki Oksanen; тел. (+32) 2-2959326.

Радник: Karl Pichelmann; тел. (+32) 2-2993365.

Радник: Jon Lars Jonung; тел. (+32) 2-2994562.

Економічні Радники

Радник: Colvin Watson; тел. (+32) 2-2986662.

Радник: Mary McCarthy; тел. (+32) 2-2993493.

Радник: Johan Baras; тел. (+32) 2-2991996.

Економічний Радник: Paul Joseph Van Den Noord; тел. (+32) 2-2960074.

Економетричні моделі та середньо-терміновий аналіз

Начальник відділу: Roger Werner; тел. (+32) 2-2993362.

Координація економічних баз даних та статистики

Начальник відділу: Frank Schonborn; тел. (+32) 2-2993358.

Бізнес опитування

Начальник відділу: Nathalie Darnaut; тел. (+32) 2-2966575.

Передбачування та економічна ситуація

Начальник відділу: Peter Weiss; тел. (+32) 2-2954350.

Заходи з економічного аналізу та досліджень

Начальник відділу: Kristine Vlagsma; тел. (+32) 2-2987328.

ДИРЕКТОРАТ С – МАКРОЕКОНОМІКА ЄВРОЗОНИ ТА ЄС

Директор: Servaas Deroose; тел. (+32) 2-2994375.

Економіка Єврозони та Економічний і монетарний союз

Начальник відділу: Joost Kuhlmann; тел. (+32) 2-2993348.

Державні фінанси в Євро зоні та ЄС

Начальник відділу: Elena Flores Gual; тел. (+32) 2-2993461.

Монетарна політика та політика обмінних курсів Єврозони та інших держав-членів; ERM II та введення Євро

Начальник відділу: Massimo Suardi; тел. (+32) 2-2967171.

Аналіз фінансового сектору

Начальник відділу: Berrigan; тел. (+32) 2-2993580.

Юридичні та інституційні питання щодо Економічного й монетарного союзу; Практичні аспекти Євро

Начальник відділу: Johan Verhaeven; тел. (+32) 2-2993443.

ДИРЕКТОРАТ D - МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ СПРАВИ

Директор: Antonio de Lecea Flores de Lemus; тел. (+32) 2-2961411.

Радник: Daniel Daco; тел. (+32) 2-29680352.

Економічні відносини з країнами-кандидатами та Західними Балканами. Економічна політика пов'язана з розширенням

Начальник відділу: Peter Grasmann; тел. (+32) 2-2993417.

Економічні відносини серед країн G7 та пов'язані питання багатостороннього співробітництва. Азія та Латинська Америка. Торгівельна політика. Зовнішні аспекти Економічного й монетарного союзу

Начальник відділу: Moreno Bertoldi; тел. (+32) 2-2984702.

Економічні відносини серед Середземноморських країн, Росії, та Нових Незалежних Держав. Економічні аспекти політики сусідства

Начальник відділу: Jose Leandro; тел. (+32) 2-2995430.

Горизонтальні питання та координація фінансової допомоги . Політика міжнародного розвитку. Зв'язки з багатосторонніми банками.

Начальник відділу: Carole Gamier; тел. (+32) 2-2994358.

ДИРЕКТОРАТ E – СТРУКТУРНІ РЕФОРМИ ТА ЛІСАБОНСЬКА ЕКОНОМІЧНЕ Оцінювання

Директор: Jan Schmidt; тел. (+32) 2-2957904.

Стратегія політики структурної реформи

Начальник відділу: Declan Costello; тел. (+32) 2-2993375.

Ринки продуктів, конкурентноздатність, питання конкуренції та інноваційних політик, якість державних фінансів

Начальник відділу: Fabienne Ilzkovitz; тел. (+32) 2-2993379.

Трудові ринки, системи соціального забезпечення, економічні аспекти старіння населення та оподаткування

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Jan Schmidt; тел. (+32) 2-2957904.

Економічний аналіз, оцінювання наслідків політик Спільноти та стратегія сталого розвитку

Начальник відділу: Manfred Bergmann; тел. (+32) 2-2993479.

ДИРЕКТОРАТ F – ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ

Директор: Jurgen Kroger; тел. (+32) 2-2962246.

Ірландія, Італія, Мальта, Словенія

Начальник відділу: Tareas Trokko; тел. (+32) 2-2960145.

Данія, Німеччина, Фінляндія, Австрія, Швеція

Начальник відділу: Georg Busch; тел. (+32) 2-2994355.

Болгарія, Греція, Іспанія, Кіпр, Португалія

Начальник відділу: Carlos Martinez-Mongay; тел. (+32) 2-2961228.

Бельгія, Франція, Люксембург, Угорщина, Нідерланди

Начальник відділу: Barbara Kauffmann; тел. (+32) 2-2993489.

Естонія, Латвія, Литва, Сполучене Королівство

Начальник відділу: Jose Luis Robledo Fraga; тел. (+32) 2-2956664.

Польща, Чеська Республіка, Словаччина, Румунія

Начальник відділу: Filip Keereman; тел. (+32) 2-2993490.

Комплексність дослідження економік та економічної політики держав-членів

Начальник відділу: Lucio Pench; тел. (+32) 2-2993433.

ДИРЕКТОРАТ L – ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ, МЕНЕДЖМЕНТ ПРОГРАМ ТА ЗВ'ЯЗКИ ГРУПОЮ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БАНКУ

Директор: Robert McGlue; тел. (+352) 430134067.

Зв'язки групою інвестиційного банку та новими фінансовими інструментами

Начальник відділу: Jean-Marie Magnette; тел. (+352) 430136261.

Менеджмент програм (Малий та середній бізнес)

Начальник відділу: James McGing; тел. (+352) 430136129.

Програми позик, кредитування та спільних підприємств

Начальник відділу: Javier Garcia Lon; тел. (+352) 430136372.

Бухгалтерський облік та управління ризиками

Начальник відділу: Peter Reichel; тел. (+352) 430136443.

Казна та гарантійний фонд

Начальник відділу: Herbert Barth; тел. (+352) 430136182.

Капітал ризиків та фінансування малого та середнього бізнесу

Начальник відділу: Maria Kristiina Raade; тел. (+32) 2-2951663.

Координація, планування та юридичні питання

Начальник відділу: Schmidt Burkhard; тел. (+352) 430136150.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Alexandra Cas Granje; тел. (+32) 2-2956269.

Радник: Enrique Juaristi Martinez; тел. (+352) 430136253.

Радник: Christian Ghymers; тел. (+32) 2-2956227.

Радник: Francesco Contesso; тел. (+32) 2-2995965.

Людські ресурси та адміністрація

Начальник відділу: Segundo Augusto Gonzalez Hernandez;

тел. (+32) 2-2966319.

Управління фінансами та контроль

Начальник відділу: Jean-Pierre Raes; тел. (+32) 2-2956056.

Стратегічне програмування та Контроль, Міжінституційні відносини

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Alexandra Cas Granje;
тел. (+32) 2-2956269.

Зовнішні комунікації

Начальник відділу: Stefan Pfleuger; тел. (+32) 2-2993413.

Управління інформаційними ресурсами

Начальник відділу: Tomasz Jaroslaw Pietrzak; тел. (+32) 2-2994392.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ПРОМИСЛОВОСТІ

Avenue d'Auderghem 45, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111; fax (+32) 2-2969930;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

Генеральний Директор: Heinz Zourek; тел. (+32) 2-2991604.

Заступник Генерального Директора (Директорати В та G): Fransoise Le Bail;
тел. (+32) 2-2992243.

Радник: Nicolas They; тел. (+32) 2-2982240.

Радник: Heikki Salmi; тел. (+32) 2-2951497.

Помічник Генерального Директора: Stephane Mail Fouilleul;
тел. 1-322-2995050.

Помічник Генерального Директора: Giulia del Brenna; тел. (+32) 1-2958090.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Reinder Van Der Zee; тел. (+32) 2-2965734.

ДИРЕКТОРАТ R - УПРАВЛІННЯ ТА РЕСУРСИ

Директор (виконуючий обов'язки): Colette Cotter; тел. (+32) 2-2959668.

Фінансові ресурси

Начальник відділу: Lluis Prats; тел. (+32) 2-2966994.

Людські ресурси

Начальник відділу: Robert Bruno Pragnell; тел. (+32) 2-2991100.

Інформаційні системи

Начальник відділу: Stefan Nonneman; тел. (+32) 2-2984262.

Комунікації та Інформація

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Joaquin Calvo Basaran;
тел. (+32) 2-2987064.

Стратегічне планування та Управління

Начальник відділу: Colette Cotter; тел. (+32) 2-2959668.

ДИРЕКТОРАТ А – КООРДИНАЦІЯ ЗАДЛЯ КОНКУРЕНТНОЗДАТНОСТІ

Директор: John Farnell; тел. (+32) 2-2956397. **Радник:** Peter Wragg;
тел. (+32) 2-2960126.

Загальна Координація

Начальник відділу: Peter Wagner; тел. (+32) 2-2965498.

Міжнародні стосунки

Начальник відділу: Philippe Jean; тел. (+32) 2-2950539.

Міжінституційні відносини

Начальник відділу: Charles Lebrun; тел. (+32) 2-2962530.

ДИРЕКТОРАТ В - ІНДУСТРІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ

Директор: Gert-Jan Koopman; тел. (+32) 2-2993381.

Розвиток індустриальної політики

Начальник відділу: Herbert Didier; тел. (+32) 2-2990087.

Конкурентноздатність та економічні реформи

Начальник відділу: Outi Slotboom; тел. (+32) 2-2967296.

Оцінювання наслідків та економічне оцінювання

Начальник відділу: Tarzej Rudka; тел. (+32) 2-2991331.

Стійкий розвиток, Зміна клімату та конкурентноздатність

Начальник відділу: Michel Catinat; тел. (+32) 2-2969529.

Заступник начальника відділу: Guy Corcelle; тел. (+32) 2-2968749.

З питань конкуренції та регіональної політики

Начальник відділу: Genevieve Pons-Deladriere; тел. (+32) 2-2956460.

ДИРЕКТОРАТ С - РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА

Директор: Michel Ayrat; тел. (+32) 2-2955643.

Радник: Ulf Bruehann; тел. (+32) 2-2957377.

Регуляторний підхід задля вільного обігу товарів

Начальник відділу: Jacques McMillan; тел. (+32) 2-2952475.

Повідомлення про технічні регуляторні заходи

Начальник відділу: Ghyslaine Guisolphé; тел. (+32) 2-2951860.

Внутрішній ринок та Спрощення законодавства

Начальник відділу: Liliana Brykman; тел. (+32) 2-2990025.

Застосування статей 28-30 ЄС

Начальник відділу: Maciej Gorka; тел. (+32) 2-2954714.

ДИРЕКТОРАТ D - ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА

Директор (виконуючий обов'язки): Jean-Noel Durvy;

тел. (+32) 2-2963582.

Розвиток Інноваційної політики

Начальник відділу: Reinhard Biischer; тел. (+32) 2-2959906.

Підтримка Інновацій

Начальник відділу: Renate Weissenhorn; тел. (+32) 2-2952014.

Фінансування: малий та середній бізнес, підприємці та новатори

Начальник відділу: Jean-Noel Durvy; тел. (+32) 2-2963582.

Технології для інновацій; ІКТ галузі та Е-комерція

Начальник відділу: Constantin Taropoulos; тел. (+32) 2-2956601.

ДИРЕКТОРАТ Е-СПРИЯННЯ МАЛОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ БІЗНЕСУ ТА КОНКУРЕНТНОЗДАТНОСТІ

Директор: Maive Rute; тел. (+32) 2-2959159.

Радник: Tareas Menidiatis; тел. (+32) 2-2955388.

Підприємництво

Начальник відділу: Josef Christian Weinberger; тел. (+32) 2-2955305.

Бізнес співпраця та розвиток мереж підтримки бізнесу Спільноти

Начальник відділу: Jean-Fransois Aguinaga; тел. (+32) 2-2951442.

Ремісництво, малий бізнес, кооперативи та взаємні фонди

Начальник відділу: Sylvia Vlaeminck; тел. (+32) 2-2956385.

Горизонтальні аспекти політики малого та середнього бізнесу

Начальник відділу: Mechthild Woersdoerfer; тел. (+32) 2-2990030.

ДИРЕКТОРАТ F - ТОВАРИ ШИРОКОГО ВЖИТКУ

Директор: Georgette Lalis; тел. (+32) 2-2987930.

Радник: Cornelis Brekelmans; тел. (+32) 2-2956600.

Автомобільна Індустрія

Начальник відділу: Reinhard Schulte-Braucks; тел. (+32) 2-2955882.

Фармацевтичні засоби

Начальник відділу: Martin Terberger; тел. (+32) 2-2953986.

Косметичні засоби та Медичні пристрої

Начальник відділу: Sabine Lecrenier; тел. (+32) 2-2955738.

Харчова індустрія

Начальник відділу: Michel Coomans; тел. (+32) 2-2966244.

Конкурентноздатність у фармацевтичній індустрії та біотехнологіях

Начальник відділу: Christian Siebert; тел. (+32) 2-2966244.

ДИРЕКТОРАТ G – ХІМІЧНІ ПРЕПАРАТИ, МЕТАЛИ, ДЕРЕВИННА ТА ТЕКСТИЛЬНА ІНДУСТРІЯ

Директор: Patrick Hennessy; тел. (+32) 2-2963355.

Радник: Per-Ove Engelbrecht; тел. (+32) 2-2992149.

REACH

Начальник відділу: Geert Dancet; тел. (+32) 2-2960993.

Хімічні продукти

Начальник відділу: Klaus Berend; тел. (+32) 2-2994860.

Сталь, Не-ферометали, мінерали та мінеральні продукти

Начальник відділу: Abraao Carvalho; тел. (+32) 2-2957397.

Текстиль, мода та деревинно-базовані галузі

Начальник відділу: Luis Giraó; тел. (+32) 2-2992216.

ДИРЕКТОРАТ H - ПОВІТРЯНИЙ ПРОСТІР, ГМЕs, БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА

Директор: Paul Weissenberg; тел. (+32) 2-29633358.

Повітряний простір, оборона та морська галузі

Начальник відділу: Gwenole Cozigou; тел. (+32) 2-2951304.

Космічна політика та координація

Начальник відділу: Taras Roboz; тел. (+32) 2-2988615.

Космічні дослідження та розвиток

Начальник відділу: Marco Malacarne; тел. (+32) 2-2955277.

Безпекові дослідження та розвиток

Начальник відділу: Herbert von Bose; тел. (+32) 2-2959074

Бюро глобального моніторингу навколишнього середовища та безпеки (GMEs)

Начальник відділу: Valere Moutarlier; тел. (+32) 2-2962162.

FP7 : Адміністрування та фінанси

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Michel Bosco;

тел. (+32) 2-2962849.

ДИРЕКТОРАТ І - ГАЛУЗІ НОВОГО ПІДХОДУ ТА ТУРИЗМУ

Директор: Pedro Ortun Silvan; тел. (+32) 2-2952084.

Радник: Kim Holmstrom; тел. (+32) 2-2991852.

Радник: Vicente Leoz Arguelles; тел. (+32) 2-2951225.

Туризм

Начальник відділу: Francesco Ianniello; тел. (+32) 2-2955155.

Міжнародні та горизонтальні аспекти Нового підходу

Начальник відділу: Giuseppe Cacciato; тел. (+32) 2-2962522.

Стандартизація

Начальник відділу: Norbert Anselmann; тел. (+32) 2-2995672.

Механічне, електричне та телекомунікаційне обладнання

Начальник відділу: Luis Montoya; тел. (+32) 2-2962592.

Будівельне та гідравлічне обладнання

Начальник відділу: Reinhard Klein; тел. (+32) 2-2969700.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ КОНКУРЕНЦІЇ

Rue Joseph II 70, 1000 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/comm/dgs/competition/index_en.htm

Генеральний Директор: Philip Lowe; тел. (+32) 2-2965040.

Помічник Генерального Директора: Jean Huby; тел. (+32) 2-2998907.

Помічник Генерального Директора: Thomas Deisenhofer; тел. 1-32)2-2985081.

Заступник Генерального Директора (з спеціальною відповідальністю за державну допомогу): Lowri Evans; тел. (+32) 2-2965029.

Заступник Генерального Директора (виконуючий обов'язки): Paulis Emil; тел. (+32) 2-2965033.

Заступник Генерального Директора (з спеціальною відповідальністю за злиття): Nadia Maria Calvino Santamaria; тел. (+32) 2-2955067.

Безпосередньо підзвітні Генеральному Директору
Chief Economist, Damien Neven; тел. (+32) 2-2987312.

Радник: Riviere Marti ; тел. (+32) 2-291146.

Службовець з судових розглядів: Rosalind Bufton; тел. (+32) 2-2964116.

Комунікаційні політики та інституційні відносини

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Kevin Coates;
тел. (+32) 2-2959758.

ДИРЕКТОРАТ R - СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА РЕСУРСИ

Директор (виконуючий обов'язки): Michel Magnier; тел. (+32) 2-2956199.

Стратегічне планування та ресурси

Начальник відділу: Michel Magnier; тел. (+32) 2-2956199.

Інформаційні Технології

Начальник відділу: Manuel Perez Espin; тел. (+32) 2-2961691.

Управління документацією та процедури

Начальник відділу: Michel Magnier; тел. (+32) 2-2956199.

ДИРЕКТОРАТ A - ПОЛІТИКИ ТА СТРАТЕГІЧНА ПІДТРИМКА

Директор: Emil Paulis; тел. (+32) 2-2965033.

Антитрастові заходи та перевірка

Начальник відділу: Joos Stragier; тел. (+32) 2-2952482.

Злиття та контроль політики

Начальник відділу: Carles Esteva Mosso; тел. (+32) 2-2969721.

Європейська мережа з питань конкуренції

Начальник відділу: Kris Dekeyser; тел. (+32) 2-2954206.

Міжнародні Відносини

Начальник відділу: Maria Blanca Galindo Rodriguez; тел. (+32) 2-2952920.

ДИРЕКТОРАТ B - ЕНЕРГЕТИКА, БАЗОВІ ГАЛУЗІ, ХІМІЧНІ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІ ЗАСОБИ

Директор: Herbert Ungerer; тел. (+32) 2-2968623.

Енергетика, водопостачання

Начальник відділу: Lars Kjolbye; тел. (+32) 2-2969417.

Базові Галузі, хімічні та фармацевтичні засоби

Начальник відділу: Georg-Klaus de Bronett; тел. (+32) 2-2959268.

Злиття I

Начальник відділу: Dan Sjoblom.

Концентрації II

Начальник відділу: Olivier Guersent.

ДИРЕКТОРАТ C - ІНФОРМАЦІЯ, КОМУНІКАЦІЇ ТА МЕДІА

Директор (виконуючий обов'язки): Michael Albers; тел. (+32) 2-2961874.

Начальник відділу: Claude Rakovsky; тел. (+32) 2-2955389.

Пошта та телекомунікації та координація інформаційного суспільства

Начальник відділу: Michael Albers; тел. (+32) 2-2961874.

Медіа

Начальник відділу: Arianna Vannini; тел. (+32) 2-2964209.

Інформаційна індустрія, Інтернет та споживча електроніка

Начальник відділу: Hellstrom Per; тел. (+32) 2-2966935.

Злиття

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Johannes Lubking;

тел. (+32) 2-2959851.

ДИРЕКТОРАТ D - ПОСЛУГИ

Директор: Cecilio Madero Villarejo; тел. (+32) 2-2960949.

Радник: Fin Lomholt; тел. (+32) 2-2955619.

Фінансові послуги (Банківська справа та Страхування)

Начальник відділу: Imfried Schwimann; тел. (+32) 2-2967002.

З питань транспорту

Начальник відділу: Linsey McCallum; тел. (+32) 2-2990122.

Роздрібна торгівля та інші послуги

Начальник відділу: Zsuzsanna Jambor; тел. (+32) 2-2987436.

Злиття

Начальник відділу: Joachim Luecking; тел. (+32) 2-2966545.

ДИРЕКТОРАТ E - ІНДУСТРІЯ, ТОВАРИ ШИРОКОГО ВЖИТКУ ТА ВИРОБНИЧА СФЕРА

Директор: Paul Csiszar; тел. (+32) 2-2984669.

Товари широкого вжитку та харчова індустрія

Начальник відділу: Yves Develennes; тел. (+32) 2-2951590.

Механічні та інші виробничі галузі, включаючи транспортне обладнання

Начальник відділу: Paolo Cesarini; тел. (+32) 2-2951286.

Злиття

Начальник відділу: Maria Rehbinder; тел. (+32) 2-2990007.

ДИРЕКТОРАТ F - КАРТЕЛІ

Директор: Kirtikumar Mehta; тел. (+32) 2-2957389.

Картелі I

Начальник відділу: Paul Malric-Smith; тел. (+32) 2-2959675.

Картелі II

Начальник відділу: Dirk van Erps; тел. (+32) 2-2966080.

Картелі III

Начальник відділу: Jaroslaw Porejski; тел. (+32) 2-2987440.

Картелі IV

Начальник відділу: Ewoud Sackers; тел. (+32) 2-2966352.

ДИРЕКТОРАТ G - ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА I: ГУРТУВАННЯ ТА КОНКУРЕНТНОЗДАТНІСТЬ

Директор: Humbert Drabbe; тел. (+32) 2-2950060.

Регіональна допомога

Начальник відділу: Robert Hankin; тел. (+32) 2-2959773.

Індустріальна реструктуризація

Начальник відділу: Karl Soukor; тел. (+32) 2-2967442.

НКД, інновації та ризик капітал

Начальник відділу: Wouter Pieke; тел. (+32) 2-2959824.

З питань навколишнього середовища та енергетики

Начальник відділу: Jorma Pihlatie; тел. (+32) 2-2953607.

ДИРЕКТОРАТ H - ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА II: МЕРЕЖЕВІ ГАЛУЗІ, ЛІБЕРАЛІЗОВАНІ СЕКТОРИ ТА ПОСЛУГИ

Директор: Loretta Dormal; тел. (+32) 2-2958603.

Пошта та інші послуги

Начальник відділу: Joaquin Fernandez Martin; тел. (+32) 2-2951041.

Фінансові послуги

Начальник відділу: Jean-Louis Colson; тел. (+32) 2-2960995.

Телекомунікації та Медіа

Начальник відділу: Eric van Ginderachter; тел. (+32) 2-2954427.

ДИРЕКТОРАТ I - ПОЛІТИКА ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ТА СТРАТЕГІЧНА КООРДИНАЦІЯ

Директор: Marc van Hoof; тел. (+32) 2-2950625.

Політика державної допомоги

Начальник відділу: Alain Alexis; тел. (+32) 2-2955303.

Стратегічна підтримка та контроль рішень

Начальник відділу: Nicola Pesaresi; тел. (+32) 2-2992906.

Мережа державної допомоги та прозорість

Начальник відділу: Wolfgang Mederer; тел. (+32) 2-2953584.

Правозастосування та моніторинг

Начальник відділу: Dominique van der Wee; тел. (+32) 2-2960216.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ЗАЙНЯТОСТІ, СОЦІАЛЬНИХ СПРАВ ТА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/employment_social/index_en.htm

Генеральний Директор: Nikolaus van der Pas; тел. (+32) 2-2968308.

Заступник Генерального Директора: Eleni Samuel; тел. (+32) 2-2984001.

Підзвітні безпосередньо Генеральному директору

Загальна координація та міжінституційні відносини

Начальник відділу: Nicolas Gibert-Morin; тел. (+32) 2-2991120.

Заступник начальника відділу: Flaminia Bussacchini;
тел. (+32) 2-2969488.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Carlo Pettinelli; тел. (+32) 2-2994037.

ДИРЕКТОРАТ А-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ФОНД, МО- НИТОРИНГ ВІДПОВІДНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛІТИК I, КООРДИНАЦІЯ

Директор: David Coyne; тел. (+32) 2-2955741.

Координація європейського соціального фонду

Начальник відділу: Marie Donnelly; тел. (+32) 2-2960332.

Заступник Начальника відділу: Dominique Ve; тел. (+32) 2-2958057.
Болгарія, Сroatia, Угорщина, Нідерланди

Начальник відділу: Thomas Bender; тел. (+32) 2-2969917.

Німеччина, Австрія, Словенія

Начальник відділу: Helene Clark; тел. (+32) 2-2952957.

Люксембург, Португалія, Чеська республіка

Начальник відділу: Ferenc Simon; тел. (+32) 2-2952657.

ДИРЕКТОРАТ В - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ФОНД, МОНИ- РИНГ ВІДПОВІДНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛІТИК II

Директор: Peter Stub Jorgensen; тел. (+32) 2-2986000.

Італія, Мальта, Румунія, Македонія

Начальник відділу: Michel Laine; тел. (+32) 2-2958138.

Бельгія, Франція, Словаччини

Начальник відділу: Aurelio Cecilio; тел. (+32) 2-2962806.

Естонія, Фінляндія, Литва, Швеція

Начальник відділу: Philippe Hart; тел. (+32) 2-2956701.

Ініціативи Спільноти, Європейський фонд глобалізаційної корекції (EGF)

Начальник відділу: Walter Faber; тел. (+32) 2-2950377.

ДИРЕКТОРАТ С - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ФОНД, МОНИ- ТОРИНГ ВІДПОВІДНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛІТИК III

Директор: Sven Kjellstrom; тел. (+32) 2-2954010.

Ірландія, Латвія, Сполучене Королівство

Начальник відділу: Santiago Loranca-Garcia; тел. (+32) 2-2966800.

Кіпр, Греція, Польща

Начальник відділу: Georges Kintzele; тел. (+32) 2-2952539.

Данія, Іспанія, Туреччина

Начальник відділу: Antonella Schulte-Braucks; тел. (+32) 2-2957159.

Стаття 6, Європейський соціальний фонд, ECSC, CELFI, архіви Європей-
ського соціального фонду

Начальник відділу: Brendan Sinnott; тел. (+32) 2-2958688.

Начальник відділу: Antonio Garcia Gil; тел. (+32) 2-2953995.

ДИРЕКТОРАТ D - ЛИСАБОНСЬКА СТРАТЕГІЯ, МІЖНАРОДНІ СТОСУНКИ

Директор: Xavier Prats-Monne; тел. (+32) 2-2961230.

Радник: Constantinos Fotakis; тел. (+32) 2-2950206.

Аналіз зайнятості

Начальник відділу: Radek Maly; тел. (+32) 2-2920868.

Заступник Начальника відділу: Guido Vanderseypen;
тел. (+32) 2-2957091.

Європейська стратегія зайнятості, CSR, місцевий розвиток

Начальник відділу: Robert Strauss; тел. (+32) 2-2960531.

Заступник Начальника відділу: Egbert Holthuis; тел. (+32) 2-2993953.

Послуги щодо зайнятості, мобільність

Начальник відділу: Johan Ten Geuzendam; тел. (+32) 2-2957829.

Міжнародні стосунки, розширення

Начальник відділу: Jean-Paul Tricart; тел. (+32) 2-2990511.

Заступник Начальника відділу: Michael Morass; тел. (+32) 2-2966433.

ДИРЕКТОРАТ E - СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ІНТЕГРАЦІЯ

Директор: Jerome Vignon; тел. (+32) 2-2954602.

Соціальний та демографічний аналіз

Начальник відділу: Ralf Jacob; тел. (+32) 2-2990483.

Залучення, аспекти міграції соціальної політики, спрощення соціальних політик

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Katarina Lindahl;
тел. (+32) 2-2958563.

Координація схем соціальної безпеки, свобода переміщення робітників

Начальник відділу: Robertas Cornelissen; тел. (+32) 2-2957667.

Соціальний захист, соціальні послуги

Начальник відділу: Georg Fischer; тел. (+32) 2-2992118.

ДИРЕКТОРАТ F – СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ, СОЦІАЛЬНІ ПРАВА, УМОВИ ПРАЦІ, АДАПТАЦІЯ ДО ЗМІН

Директор: Armindo Silva; тел. (+32) 2-2960231.

Соціальний діалог, промислові відносини

Начальник відділу: Jackie Morin; тел. (+32) 2-2961145.

Заступник Начальника відділу: Tarew Chapman; тел. (+32) 2-2951756.

Трудове законодавство

Начальник відділу: Armindo Silva; тел. (+32) 2-2960231.

Заступник Начальника відділу: Sjoerd Feenstra; тел. (+32) 2-2954487.

Умови праці, адаптація до змін

Начальник відділу: Jean-Francois Lebrun; тел. (+32) 2-2992274.

Заступник Начальника відділу: Fernando Vasquez; тел. (+32) 2-2965867.

З питань охорони здоров'я, безпеки та гігієни праці

Начальник відділу: Jose Ramon Biosca de Sagastuy;
тел. (+32) 2-2934988.

Заступник Начальника відділу: Maria Moitinho de Almeida;
тел. (+32) 2-2934831.

ДИРЕКТОРАТ G – РІВНІСТЬ МІЖ ЖІНКАМИ ТА ЧОЛОВІКАМИ, ЗАХОДИ ПРОТИ ДИСКРИМІНАЦІЇ, ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Директор: Belinda Pyke; тел. (+32) 2-2961673.

Рівність між жінками та чоловіками: стратегія та програма:

Начальник відділу: Fay Devonis; тел. (+32) 2-2956151.

Рівність, заходи проти дискримінації: юридичні питання

Начальник відділу: Daniela Bankier; тел. (+32) 2-2981708.

Заступник Начальника відділу: Fernando Pereira; тел. (+32) 2-2961047.

Інтеграція осіб з вадами

Начальник відділу: Wallis Goelen; тел. (+32) 2-2951827.

Заходи проти дискримінації, громадянське суспільство

Начальник відділу: Erik Stefan Olsson; тел. (+32) 2-2953569.

ДИРЕКТОРАТ H - РЕСУРСИ, КОМУНІКАЦІЯ

Директор: Themistoklis Galeros; тел. (+32) 2-2957548. **Радник:** Paul Glynn;
тел. (+32) 2-2950183.

Персонал та Адміністрація

Начальник відділу: Sophie Beernaerts; тел. (+32) 2-2966315.

Бюджет, фінансова координація, SPP

Начальник відділу: Themistoklis Galeros; тел. (+32) 2-2957548.

Комунікація, САД

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Maria Jose Cueto Faus;
тел. (+32) 2-2965277.

Інформаційні технології

Начальник відділу: Wolfgang Schobesberger; тел. (+32) 2-2951864.

ДИРЕКТОРАТ I - АУДИТ, КОНТРОЛЬ, ОЦІНЮВАННЯ

Директор: Viktorija Smatko; тел. (+32) 2-2994537.

Екс-анте контроль, відносини з контролюючими органами

Начальник відділу: Filip Busz; тел. (+32) 2-2990923.

Екс-пост контроль of прямого управління витратами

Начальник відділу: Vincent Widdershoven; тел. (+32) 2-2953330.

Аудити Європейського соціального фонду

Начальник відділу: Lucio Battistotti; тел. (+32) 2-2985799.

Оцінювання

Начальник відділу: Olivier Rouland; тел. (+32) 2-2965218.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ СІЛЬСЬКОГО ГОСПО- ДАРСТВА ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

*Rue de la Loi 130, 1049 Brussels, Belgium;
тел. (+32) 2-2953240; fax (+32) 2-2950130;
e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;
http://ec.europa.eu/dgs/agriculture/index_en.htm*

Генеральний Директор: Jean-Luc Demarty; тел. (+32) 2-2956126.

Заступник Генерального Директора (Директорати А та В): Jerzy Bogdan Plewa; тел. (+32) 2-2980125.

Заступник Генерального Директора (відповідальний за Директорати С та D): Lars Hoelgaard; тел. (+32) 2-2963314.

Заступник Генерального Директора (відповідальний за Директорати Е.І, Е.ІІ та F): Dirk Ahner; тел. (+32) 2-2957555.

Заступник Генерального Директора (відповідальний для Директорати І, J та K): Prosper De Winne; тел. (+32) 2-2956394.

Помічник Генерального Директора: Joao Onofre Antas Goncalves; тел. (+32) 2-2969788.

ДИРЕКТОРАТ А – МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ І, ОСОБЛИВО БАГА- ТОСТОРОННІ ПЕРЕГОВОРИ

Директор: Robert Morris; тел. (+32) 2-2990126.

COT, ОЕСР, США та КАНАДА

Начальник відділу: Robert Norris; тел. (+32) 2-2990126.

Індустріальні країни та ОЕСР

Начальник відділу: Michael Erhart; тел. (+32) 2-2959617.

АКТ та Південна Африка, FAO, Харчова допомога

Начальник відділу: Leonard Mizzi; тел. (+32) 2-2980477.

ДИРЕКТОРАТ В - МІЖНАРОДНІ СТОСУНКИ ІІ, ОСОБЛИВО РОЗШИРЕННЯ

Директор: Aldo Longo; тел. (+32) 2-2956690.

Латинська Америка; Азія окрім членів ОЕСР

Начальник відділу: Jesus Zorilla Torras; тел. (+32) 2-2967445.

Оливкова олія, хортикультурні продукти, продукти тваринництва

Начальник відділу: Tomas Garcia Azcarate; тел. (+32) 2-2953317.

Вино, алкоголь, тютюн, насіння та хміль

Начальник відділу: Emmanuel Jacquin; тел. (+32) 2-2955798.

Розширення

Начальник відділу: Dusan Chrenek; тел. (+32) 2-2986035.

Європейська політика сусідства, Європейська асоціація вільної торгівлі (EFTA)

Начальник відділу: Nicolas Verlet; тел. (+32) 2-2961508.

ДИРЕКТОРАТ С - ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИНКІВ

Директор: Russell Mildon; тел. (+32) 2-2953224.

Зернові, цукор, клітковинні рослини, тваринний корм

Начальник відділу: Bruno Buffaria; тел. (+32) 2-2963144.

Начальник відділу: Juan Luis Fernandez Martin; тел. (+32) 2-2962750.

ДИРЕКТОРАТ D - ПРЯМА ПІДТРИМКА, РИНКОВІ ЗАХОДИ, СПРИЯННЯ

Директор: Hermanus Versteijlen; тел. (+32) 2-2959527.

Пряма підтримка

Начальник відділу: Jean-Jacques Jaffrelot; тел. (+32) 2-2952836.

Впровадження ринкових заходів

Начальник відділу: Willy Schoofs; тел. (+32) 2-2957039.

Інструменти ринкових механізмів

Начальник відділу: Philippe Hugonnard-Roche; тел. (+32) 2-2951755.

Сприяння сільськогосподарським продуктам

Начальник відділу: Michele Ottati; тел. (+32) 2-2958402.

ДИРЕКТОРАТ Е І - ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ 1

Директор: Jose Manuel Sousa Uva; тел. (+32) 2-2959318.

Бельгія, Франція, Люксембург, Нідерланди

Начальник відділу: Pedro Tarno; тел. (+32) 2-2959364.

Болгарія, Кіпр, Греція, Ірландія, Сполучене Королівство

Начальник відділу: Evangelos Divaris; тел. (+32) 2-2961163.

Данія, Литва, Польща, Румунія

Начальник відділу: John Lougheed; тел. (+32) 2-2957306.

Угорщина, Італія, Мальта

Начальник відділу: Robertas Peters; тел. (+32) 2-2962624.

ДИРЕКТОРАТ Е ІІ - РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ПРОГРАМИ ІІ

Директор: Antonis Constantinou; тел. (+32) 2-2952638.

Чеська республіка, Португалія, Словаччина, Іспанія

Начальник відділу: Jean-Francis Hulot; тел. (+32) 2-2952991.

Естонія, Фінляндія, Латвія, Швеція

Начальник відділу: Soren Kissmeyer-Nielsen; тел. (+32) 2-2953295.

Австрія, Німеччина, Словенія

Начальник відділу: Peter Vokor; тел. (+32) 2-2997889.

Передвступна підготовка з питань сільського господарства та розвитку сільських територій

Начальник відділу: Kaj Mortensen; тел. (+32) 2-2964786.

ДИРЕКТОРАТ F - ГОРИЗОНТАЛЬНІ АСПЕКТИ ОФ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Директор: Nikiforos Sivenas; тел. (+32) 2-2959662.

З питань навколишнього середовища, ГМО та генетичних ресурсів

Начальник відділу: Leopold Maier; тел. (+32) 2-2998195.

Фінансова координація розвитку сільських територій

Начальник відділу: Felix Lozano Gallego; тел. (+32) 2-2959542.

Постійність розвитку сільських територій

Начальник відділу: (вакансія).

Політика якості сільськогосподарських продуктів

Начальник відділу: Keijo Huvonen; тел. (+32) 2-2996335.

Органічне землеробство

Начальник відділу: Isabella Peutz; тел. (+32) 2-2952331.

Біоенергетика, біомаса, лісництво та зміни клімату

Начальник відділу: Hilka Summa; тел. (+32) 2-2995093.

ДИРЕКТОРАТ G - ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Директор: John Bensted-Smith; тел. (+32) 2-2957443.

Радник: Panayotis Lebessis; тел. (+32) 2-2951932.

Аналіз та загальний підхід

Начальник відділу: Anastassios Haniotis; тел. (+32) 2-2991381.

Економічний аналіз сільського господарства ЄС

Начальник відділу: Pierre Vasco; тел. (+32) 2-2950846.

Аналіз ситуації щодо сільськогосподарських холдингів

Начальник відділу: Georgios Vlahopoulos; тел. (+32) 2-2962352.

Оцінювання засобів застосовуваних до сільського господарства, дослідження

Начальник відділу: Martin Scheele; тел. (+32) 2-2963970.

Аналіз політики сільськогосподарської торгівлі

Начальника відділу (виконуючий обов'язки): Florence Buchholzer; тел. (+32) 2-2956924.

ДИРЕКТОРАТ H – СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Директор: Rudolf Moegele; тел. (+32) 2-2962930.

Сільськогосподарське законодавство, спрощення

Начальник відділу: Nathalie Sauze-Vandevyver; тел. (+32) 2-2954765.

З питань конкуренції

Начальник відділу: Susana Marazuela Azpíroz; тел. (+32) 2-2965725.

Нагляд за Застосуванням оф Сільськогосподарського законодавства, порушення та скарги

Начальник відділу: Kristine Liljeberg; тел. (+32) 2-2984630.

Координація процедур та об'єднаний секретаріат з управління комітетами

Начальник відділу: Jan Verstraete; тел. (+32) 2-2956406.

ДИРЕКТОРАТ І – УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ

Директор: Monique Pariat; тел. (+32) 2-2953188.

Радник: Bernard Vanderhaeghen; тел. (+32) 2-2953975.

Бюджет управління

Начальник відділу: Irini Papadimitriou; тел. (+32) 2-2959127.

Допомога та центральний фінансовий контроль

Начальник відділу: Yves Herin; тел. (+32) 2-2959230.

Інформаційні технології

Начальник відділу: Javier Juan Puig Saques; тел. (+32) 2-2968989.

Управління фінансами EAGGF- (секція гарантій)

Начальник відділу: Susanne Nikolajsen; тел. (+32) 2-2958079.

Персонал та адміністрація

Начальник відділу: Markus Holzer; тел. (+32) 2-2951795.

Управління діяльністю, відносини з Європейським судом аудиторів

Начальник відділу: (вакансія).

ДИРЕКТОРАТ J - Аудит СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИТРАТ

Директор: Wolfgang Burtscher; тел. (+32) 2-2960968. **Радник:** Gerrit Verhelst; тел. (+32) 2-2952440.

Координація горизонтальних питань щодо перевірки рахунків

Начальник відділу: Michael Niejahr; тел. (+32) 2-2969576.

Аудит витрати на ринкові заходи

Начальник відділу: Malcolm Slade; тел. (+32) 2-2957105.

Аудит прямої допомоги

Начальник відділу: Richard Etievant; тел. (+32) 2-2994468.

Аудит витрат розвитку сільських територій

Начальник відділу: Vesa-Pekka Poutanen; тел. (+32) 2-2961530.

Фінансовий аудит

Начальник відділу: Taers Egonson; тел. (+32) 2-2957664.

ДИРЕКТОРАТ К - ВІДНОСИНИ З ІНШИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ; КОМУНІКАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Директор: Maria Angeles Benitez Salas; тел. (+32) 2-2995472.

Радник: Eugene Leguen de Lacroix; тел. (+32) 2-2952963.

Внутрішні та зовнішні комунікації

Начальник відділу: Johann Erwin Barth; тел. (+32) 2-2956363.

Управління документацією; Безпека; Захист особистих даних

Начальник відділу: Maciej Kuczynski; тел. (+32) 2-2996941.

Відносини з іншими інституціями спільноти та сільськогосподарські неурядові організації

Начальник відділу: Gerard Kiely; тел. (+32) 2-2987427.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Augusto Bonucci; тел. (+32) 2-2993197.

Фінансові ресурси, оцінювання та нагляд за агенціями

Начальник відділу: Dirk Beckers; тел. (+32) 2-2954261.

Людські ресурси та інформатика

Начальник відділу: Gerhard Schuman-Hitzler; тел. (+32) 2-2962423.

Інформація та комунікація, управління документацією

Начальник відділу: Pirjo-Liisa Koskimaki; тел. (+32) 2-2951640.

ДИРЕКТОРАТ А - ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Anne Houtman; тел. (+32) 2-2959628.

Фінансові ресурси та адміністративний нагляд за агенціями

Начальник відділу: Ricardo Pascual Bremen; тел. (+32) 2-2961383.

Економічний аналіз, оцінювання наслідків, зміна клімату

Начальник відділу: Sandra Santamata; тел. (+32) 2-2993447.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ТРАНСПОРТУ

Rue Demot 24-28, 1040 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index_en.html

Генеральний Директор: Alfred Matthias Ruete; тел. (+32) 2-2950734.

Заступник Генерального Директора (Координація Директоратами С та D): Fabrizio Barbaso; тел. (+32) 2-2956739.

Заступник Генерального Директора (Координація Директоратами Е, F та G): Zoltan Kazatsay; тел. (+32) 2-2959172.

Заступник Генерального Директора (Координація ядерних заходів, Нагляд за Директоратами H та I): Dominique Ristori; тел. (+352) 430132047.

Радник: Dirk Van Vreckem; тел. (+32) 2-2968439. **Радник:** Maria Dolores Carrillo Dorado.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Головний Радник: Helmut Schmitt von Sydow; тел. (+32) 2-2954256.

Головний Радник: Lucas Werring; тел. (+32) 2-2968451.

Міжнародні відносини, розширення

Начальник відділу: Laurent Muschel; тел. (+32) 2-2994708.

Внутрішній ринок та з питань конкуренції

Начальник відділу: Marie Wolfcarius; тел. (+32) 2-2959120.

Послуги загального економічного інтересу, права користувачів та порушення

Начальник відділу: Peter Faross; тел. (+32) 2-2959566.

ДИРЕКТОРАТ В - ТРАНС-ЄВРОПЕЙСЬКІ МЕРЕЖІ, ЕНЕРГЕТИКА ТА ТРАНСПОРТ

Директор (виконуючий обов'язки): Edgar Thielmann;
тел. (+32) 2-2954615.

Транс-європейські мережі (TEN): політики та технологічний розвиток

Начальник відділу: Edgar Thielmann; тел. (+32) 2-2954615.

Управління проектами Транс-європейських мереж (TEN)

Начальник відділу: Jonathan Scheele; тел. (+32) 2-2957984.

Оцінювання проектів Транс-європейських мереж (TEN) та фінансовий менеджмент

Начальник відділу: Jean Claude Merciol; тел. (+32) 2-2953504.

ДИРЕКТОРАТ С - ЗВИЧАЙНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГЕТИКИ

Директор: Heinz Hilbrecht; тел. (+32) 2-2961874.

Радник: Derek Taylor; тел. (+32) 2-2953401.

Радник: Cristobal Burgos Alonso; тел. (+32) 2-2962350.

Енергетична політика та безпека постачання

Начальник відділу: Jean-Arnold Vinois; тел. (+32) 2-2968475.

Електроенергія та газ

Начальник відділу: Ana Arana Antelo; тел. (+32) 2-2964263.

Кам'яне вугілля та нафта, спостереження за ринком

Начальник відділу: Jan Panek; тел. (+32) 2-2969955.

ДИРЕКТОРАТ D - НОВІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГЕТИКИ, ЕНЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ

Директор: Alfonso Gonzalez Final; тел. (+32) 2-2968287.

Радник: Karl Kellner; тел. (+32) 2-2952410. **Радник:** Kevin Leydon.

Регуляторна політика, сприяння новим джерелам енергетики, управління попитом та енергетична ефективність

Начальник відділу: Hans Van Steen; тел. (+32) 2-2953798.

Інновації та технологічний розвиток в енергетиці

Начальник відділу: Gonzalo Molina Iguarta; тел. (+32) 2-2951524.

Сприяння та розповсюдження результатів програм

Начальник відділу: Tare Brisaer; тел. (+32) 2-2968236.

ДИРЕКТОРАТ Е - НАЗЕМНИЙ ТРАНСПОРТ

Директор: Enrico Grille Pasquarelli; тел. (+32) 2-2956203.

Політика наземного транспорту

Начальник відділу: Geza Szabolcs Schmidt; тел. (+32) 2-2969958.

Залізничний транспорт та інтеперабільність

Начальник відділу: Maurizio Castelletti; тел. (+32) 2-2991915.

Безпека на дорогах

Начальник відділу: Stefan Tostmann; тел. (+32) 2-2968833.

ДИРЕКТОРАТ F - ПОВІТРЯНИЙ ТРАНСПОРТ

Директор: Daniel Calleja Crespo; тел. (+32) 2-2961386.

Внутрішній ринок, угоди щодо повітряного транспорту та багатосторонні відносини

Начальник відділу: Olivier Onidi; тел. (+32) 2-2956040.

Єдине небо та модернізація повітряного контролю

Начальник відділу: Luc Tuygat; тел. (+32) 2-2968430.

Авіа безпека

Начальник відділу: Roberto Salvarani; тел. (+32) 2-2968482.

Інфраструктури та аеропорти

Начальник відділу: Rodrigo Vila de Benavent; тел. (+32) 2-2968828.

ДИРЕКТОРАТ G - ЛОГІСТИКА, ІННОВАЦІЇ, СПІВ-МОДАЛЬНІСТЬ ТА МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

Директор: Fotis Karamitsos; тел. (+32) 2-2963461.

Внутрішній ринок, порти, короткі морські перевезення та наземні водні шляхи

Начальник відділу: Jean Trestour; тел. (+32) 2-2992333.

Політика морського транспорту: регуляторні питання, морська безпеки та морські перевезення

Начальник відділу: Philippe Burghelle-Vernet; тел. (+32) 2-2951799.

Логістика, інновації, розумний транспорт та спів-модальність

Начальник відділу: Bernard Van Houtte; тел. (+32) 2-2950494.

Чистий транспорт та міський транспорт

Начальник відділу: Elenie Koranezou; тел. (+32) 2-2996768.

Сателітні системи навігації (Galileo)

Начальник відділу: Paul Verhoef; тел. (+32) 2-2951067.

ДИРЕКТОРАТ H - ЯДЕРНА ЕНЕРГЕТИКА

Директор: Christian Waeterloos; тел. (+352) 430134342.

ЄВРАТОМ: координація, міжнародні відносини

Начальник відділу: Massimo Garriba; тел. (+32) 2-2933861.

Ядерна енергетика, управління відходами

Начальник відділу: Ute Blohm-Hieber; тел. (+352) 430134151.

Ядерна звітність

Начальник відділу: Stamatios Tsalas; тел. (+352) 430137147.

Верифікація реакторів, місць захоронень та іншого обладнання

Начальник відділу: Jose Santos Bento; тел. (+352) 430134860.

ДИРЕКТОРАТ J - БЕЗПЕКА: ЗАХИСТ ОСІБ, ВЛАСНОСТІ ТА ОБЛАДНАННЯ

Директор: Marjeta Jager; тел. (+32) 2-2980322.

Політика безпеки та морська безпека

Начальник відділу: Dimitrios Theologitis; тел. (+32) 2-995582.

Авіаційна безпека

Начальник відділу: Eckard Seebohm; тел. (+32) 2-2968414.

Безпека енергетичного обладнання та критичної інфраструктури

Начальник відділу: Nina Commeau-Yannoussis; тел. (+32) 2-967249.

Безпека наземного транспорту та транспортування цінних товарів

Начальник відділу: Wolfgang Eisner; тел. (+32) 2-2968476.

Радіаційний захист

Начальник відділу: Augustin Janssens; тел. (+352) 430136395.

Агенція з постачання Євратому (ESA): контракти та дослідження

Начальник відділу: Ivo Alehno; тел. (+352) 430136738.

ДИРЕКТОРАТ І – ЯДЕРНІ ГАРАНТІЇ

Директор: Christian Cleutinx; тел. (+352) 430136236.

Розробка, планування та оцінювання інспекцій; логістична підтримка

Начальник відділу: Maurizio Boella; тел. (+352) 430137125.

Інспекції: переробні заводи

Начальник відділу: Paul Meylemans; тел. (+352) 430136524.

Верифікація заводів по виробництву та збагаченню

Начальник відділу: Eva Adrian; тел. (+352) 430136946.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Avenue de Beaulieu 5, 1160 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/environment/index_en.htm

Генеральний Директор: Mogens Peter Carl; тел. (+32) 2-2992205.

Помічник Генерального Директора: Malachy Hargadon;

тел. (+32) 2-2968450.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Стратегічне планування та оцінювання

Начальник відділу: Nicholas Banfield; тел. (+32) 2-2968761.

Законодавство та інша між інституційна діяльність

Начальник відділу: Paulus Brouwer; тел. (+32) 2-2954125.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Jan Julius Groenendaal; тел. (+32) 2-2992271.

ДИРЕКТОРАТ А - КОМУНІКАЦІЯ, ЮРИДИЧНІ ВІДНОСИНИ ТА ЦИ- ВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Директор: Pia Bucella; тел. (+32) 2-2957099.

Комунікації та вредування

Начальник відділу: Nicholas Hanley; тел. (+32) 2-2968703.

Порушення

Начальник відділу: Julio Garcia Burgues; тел. (+32) 2-2968763.

Цивільний захист

Начальник відділу: Herve Martin; тел. (+32) 2-2965444.

ДИРЕКТОРАТ В – ЗАХИСТ ПРИРОДНОГО НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Директор: Ladislav Miko; тел. (+32) 2-2987237.

Радник: Robert Flies; тел. (+32) 2-2957979.

Сільське господарство та ґрунти

Начальник відділу: Michael Hamell; тел. (+32) 2-2959826.

Природа та біорізноманіття

Начальник відділу: Patrick Murphy; тел. (+32) 2-2998339.

Біотехнології, пестициди та охорона здоров'я

Начальник відділу: Chantal Bruetschy; тел. (+32) 2-2962362.

ДИРЕКТОРАТ С - ЗМІНА КЛІМАТУ ТА ПОВІТРЯ

Директор: Jos Delbeke; тел. (+32) 2-2968804.

Стратегія щодо клімату, міжнародні переговори та моніторинг заходів ЄС

Начальник відділу: Artur Runge-Metzger; тел. (+32) 2-2956898.

Ринкові інструменти, включаючи Загальноєвропейську схему торгівлі парниковими газами

Начальник відділу: Yvon Slingenberg; тел. (+32) 2-2992036.

Чисте повітря та транспорт

Начальник відділу: Marianne Klingbeil; тел. (+32) 2-2960493.

Промислові викиди та захист озонового шару

Начальник відділу: Marianne Wenning; тел. (+32) 2-2955943.

Енергетика та навколишнє середовище

Начальник відділу: Piotr Jaroslaw Tulej; тел. (+32) 2-2999732.

ДИРЕКТОРАТ D - ВОДА, ХІМІКАТИ ТА ГУРТУВАННЯ

Директор: David Grant Lawrence; тел. (+32) 2-2953537.

Радник: Eva Hellsten; тел. (+32) 2-2996765.

Хімікати

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Bjorn Hansen; тел. (+32) 2-2965015.

Захист води та морського навколишнього середовища

Начальник відділу: Peter Gammeltoft; тел. (+32) 2-2968695.

Політика гуртування та навколишнє середовище оцінювання наслідків

Начальник відділу: Georges-Stavros Kremelis; тел. (+32) 2-2966526.

ДИРЕКТОРАТ E - МІЖНАРОДНІ СТОСУНКИ ТА LIFE

Директор: Soledad Blanco; тел. (+32) 2-2995182. **Радник:** Jill Hanna; тел. (+32) 2-2953232.

Врядування міжнародного навколишнього середовища та країни, що розвиваються

Начальник відділу: Astrid Schomaker; тел. (+32) 2-2969641.

Угоди з питань навколишнього середовища та торгівля

Начальник відділу: Hugo Schally; тел. (+32) 2-2958569.

Розширення та сусідні країни

Начальник відділу: Claude Rouam; тел. (+32) 2-2957994.

LIFE

Начальник відділу: Philip Owen; тел. (+32) 2-2965562.

ДИРЕКТОРАТ F - РЕСУРСИ

Директор: Viola Groebner; тел. (+32) 2-2990078.

Людські ресурси та адміністрація

Начальник відділу: Hans de Jong; тел. (+32) 2-2951347.

Фінанси

Начальник відділу: Francois Casana; тел. (+32) 2-2951978.

Інформаційні технології

Начальник відділу: Martin Gritsch; тел. (+32) 2-2959467.

Комунікація

Начальник відділу: Jose Pablo Amor Echeverri; тел. (+32) 2-2980167.

Фінансування та допомога

Начальник відділу: Angelo Salsi; тел. (+32) 2-2969376.

ДИРЕКТОРАТ G - СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ТА ІНТЕГРАЦІЯ

Директор: Timo Makela; тел. (+32) 2-2962634.

Радник: Herbert Aichinger; тел. (+32) 2-2966954.

ДИРЕКТОРАТ А – КООРДИНАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СПІЛЬНОТИ

Директор: Richard Escritt; тел. (+32) 2-2950725.

Міжінституційні відносини та Координація рамкової Програма

Начальник відділу: Clara de la Torre; тел. (+32) 2-2995827.

Стійкий розвиток та економічний аналіз

Начальник відділу: Robin Miege; тел. (+32) 2-2958043.

Навколишнє середовища та індустрія

Начальник відділу: Pavel Misiga; тел. (+32) 2-2994420.

Дослідження, наука та інновації

Начальник відділу: Ian Clark; тел. (+32) 2-2969094.

Виробництво, споживання та відходи

Начальник відділу: Klaus Koegler; тел. (+32) 2-2962379.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Rue de Champ de Mars 21, 1050 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/research/index_en.html

Генеральний Директор: Jose Manuel Silva Rodriguez;
тел. (+32) 2-2951910.

Радник (відповідальний для Дослідження політики питання):
Michel Tare; тел. (+32) 2-2960781.

Помічник Генерального Директора: Doriane Givord-Strassel;
тел. (+32) 2-2950799.

Помічник Генерального Директора: Alexis Loncke; тел. (+32) 2-2993805.

Радник (відповідальний за дослідження політичних питань):
Michel Tare; тел. (+32) 2-2960781.

Головний Радник (відповідальний за термоядерну реакцію):
(вакансія).

Головний Радник (відповідальний за економічний питання):
(вакансія).

Юридичні питання

Начальник відділу: Liliane De Wolf; тел. (+32) 2-2961073.

Оцінювання та моніторинг програм

Начальник відділу: Peter Fisch; тел. (+32) 2-2952468.

Зовнішній аудит

Начальник відділу: Tibor Gyula Doka; тел. (+32) 2-2996234.

ДИРЕКТОРАТ В - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР (ERA): ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ТА СПРОМОЖНОСТІ

Директор: Robert-Jan Smits; тел. (+32) 2-2963296.

Радник (відповідальний за нові ініціативи пов'язані з ERA): Leonidas
Karapiperis; тел. (+32) 2-2953243.

Координація національних Програм Досліджень – основні європейські
ініціативи

Начальник відділу: Etienne Magnien; тел. (+32) 2-2959347.

Відносини з європейськими дослідницькими організаціями

Начальник відділу: Alain Vanvassel; тел. (+32) 2-2962578.

Дослідження Інфраструктури

Начальник відділу: Herve Pero; тел. (+32) 2-2961232.

Регіони знань та дослідницький потенціал

Начальник відділу: Louis Bellemin; тел. (+32) 2-2953696.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Antonio Miceli; тел. (+32) 2-2963783.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Michael Sucker; тел. (+32) 2-2990175.

ДИРЕКТОРАТ С - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР: ЕКОНОМІКА БАЗОВАНА НА ЗНАННЯХ

Директор: Isi Saragossi; тел. (+32) 2-2955517.

Радник (зв'язки з іншими політиками Спільноти: Jocelyne Gaudin; тел. (+32) 2-2950976.

Політика Європейського дослідницького простору

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): James Gavigan; тел. (+32) 2-2960708.

Приватні інвестиції та технологічні платформи

Patrick Brenier; тел. (+32) 2-2954342.

Аналіз та моніторинг політик національних досліджень та Лісабонська Стратегія

Начальник відділу: Xabier Goenaga Beldarrain; тел. (+32) 2-2961434.

Економічний та прогностичний аналіз

Начальник відділу: Muldur Ugur; тел. (+32) 2-2985604.

ДИРЕКТОРАТ E - БІОТЕХНОЛОГІЇ, ІНДУСТРІЯ ПЕРЕРОБКИ ХАРЧУВАННЯ

Директор: Christian Patermann; тел. (+32) 2-2951815.

Горизонтальні Аспекти та Координація

Начальник відділу: Klaus-Gunter Barthel; тел. (+32) 2-2951242.

Біотехнології

Начальник відділу: Alfredo Aguilar Romanillos; тел. (+32) 2-2961481.

Харчування, охорона здоров'я та добробут

Начальник відділу: Antonio Di Giulio; тел. (+32) 2-2995886.

Сільське господарство, лісництво, рибальство, аквакультура

Начальник відділу: Timothy Hall; тел. (+32) 2-2952808.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Patrice Lemaitre; тел. (+32) 2-2961464.

Університети та дослідники

Начальник відділу: Robert Krengel; тел. (+32) 2-2963862.

ДИРЕКТОРАТ D - МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Директор: Mary Minch; тел. (+32) 2-2961651.

Радник: Georges Papageorgiou.

Радник: Tarew Sors.

Радник: Laurent Bochereau.

Радник: Rudolf Meijer; тел. (+32) 2-2968954.

Міжнародний вимір рамкової програми

Начальник відділу: Alessandro Damiani; тел. (+32) 2-2980120.

Аналіз та моніторинг дослідницьких політик у світі

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Michaela Wright; тел. (+32) 2-2968062.

Конкретні напрямки міжнародної співпраці

Начальник відділу: Robert Burmanjer; тел. (+32) 2-2968949.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Johannes Spoor; тел. (+32) 2-2957453.

ДИРЕКТОРАТ F - З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Директор: Octavio Quintana Trias; тел. (+32) 2-2989330.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Stephane Hogan.

Дослідження в галузі медицини та громадської охорони здоров'я

Начальник відділу: Manuel Hallen; тел. (+32) 2-2957407.

Інфекційні захворювання

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Bernard Mulligan;
тел. (+32) 2-2968172.

Геноми та системи біології

Начальник відділу: Patrick Kolar; тел. (+32) 2-2985161.

Охорони здоров'я біотехнологій

Начальник відділу: Arnd Hoeveler; тел. (+32) 2-2956801.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Georgios Zisimatos; тел. (+32) 2-2967038.

ДИРЕКТОРАТ G - ПРОМИСЛОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

Директор: (вакансія).

Радник (стратегічні питання пов'язані з промисловими технологіями): Nicholas Hartley.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Michel Poireau; тел. (+32) 2-2951411.

Вироби нової генерації

Начальник відділу: Christos Tokamanis; тел. (+32) 2-2959565.

Питання доданої вартості

Начальник відділу: Jose-Lorenzo Valles Brau.

Нанонаука та нанотехнології –конвергенція між наукою та технологіями

Начальник відділу: Renzo Tomellini; тел. (+32) 2-2960136.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Bernd Reichert; тел. (+32) 2-2954617.

ДИРЕКТОРАТ H - ТРАНСПОРТ

Директор: Taras Siegler; тел. (+32) 2-2980182.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Arnoldas Milukas; тел. (+32) 2-2998414.

Наземний та водний транспорт

Начальник відділу: Luisa Prista; тел. (+32) 2-2961598.

Аеронавтика

Начальник відділу: Liam Breslin; тел. (+32) 2-2950477.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Miroslav Bures; тел. (+32) 2-2953657.

Технології з питань навколишнього середовища та запобігання забруднення

Начальник відділу: Tareq Tilche; тел. (+32) 2-2996342.

Управління природними ресурсами

Начальник відділу: Pierre Mathy; тел. (+32) 2-2958160.

Зміна клімату та ризики щодо питань навколишнього середовища

Начальник відділу: Elisabeth Liriatou; тел. (+32) 2-2966286.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Mireille Delprat; тел. (+32) 2-2951564.

ДИРЕКТОРАТ J - ЕНЕРГЕТИКА (СВРАТОМ)

Директор: Pablo Fernandez Ruiz; тел. (+32) 2-2953461.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Angel Perez Sainz; тел. (+32) 2-2961596.

Термоядерна реакція

Начальник відділу: Simon Webster; тел. (+32) 2-290442.

Об'єднаний Розвиток Термоядерної реакції

Начальник відділу: Didier Gambier; тел. (+32) 2-2968034.

Асоціативні угоди щодо термоядерної реакції

Начальник відділу: Yvan Carouet; тел. (+32) 2-2954058.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Eduard Rille; тел. (+32) 2-2954683.

Запровадження європейської юридичної особи для ПЕР

Начальник відділу: Stavros Chatzipanagiotou; тел. (+32) 2-2993915.

ДИРЕКТОРАТ I - З ПИТАНЬ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Директор: Manuela Scares; тел. (+32) 2-2962148.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Birgit De Boissezon; тел. (+32) 2-2994715.

Стійкий розвиток

Начальник відділу: Nicole Dewandre; тел. (+32) 2-2994925.

ДИРЕКТОРАТ K - ЕНЕРГЕТИКА

Директор: Raffaele Liberali; тел. (+32) 2-2958673.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Maria de Aires Scares; тел. (+32) 2-2957778.

система конверсії та енергетика транспорту

Начальник відділу: Wiktoria Raldow; тел. (+32) 2-2993163.

Джерела нової відновлюваної енергії

Начальник відділу: Bruno Schmitz; тел. (+32) 2-2950514.

Дослідницький фонд щодо кам'яного вугілля та сталі

Начальник відділу: Philippe Vannson; тел. (+32) 2-2956921.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Istvan Laszlo Narai; тел. (+32) 2-2966348.

ДИРЕКТОРАТ L - НАУКА, ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО

Директор: Jean-Michel Baer; тел. (+32) 2-2981445. **Радник:** Paraskevas Caracostas; тел. (+32) 2-2950888.

Горизонтальні аспекти та координація

Начальник відділу: Dimitri Corpakis; тел. (+32) 2-2968445.

Дослідження в економічних, соціальних та гуманітарних науках

Начальник відділу: Pierre Valette; тел. (+32) 2-2956356.

Врядування та етика

Начальник відділу: Peteris Zilgalvis; тел. (+32) 2-2950935.

Наукова культура та гендерні питання

Начальник відділу: Johannes Klumpers; тел. (+32) 2-2960911.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Thomas Arnold; тел. (+32) 2-2994062.

Управління ризиками

Начальник відділу: Jose Antonio Lopez Sanchez; тел. (+32) 2-2990105.

Внутрішня інформація, управління документацією, процедури, іsc та розподіл офісів

Начальник відділу: Michel Stavaux; тел. (+32) 2-2954699.

ДИРЕКТОРАТ S – ВПРОВАДЖЕННЯ Програми “ІДЕЇ” (IDEAS)

Директор: Jack Methey; тел. (+32) 2-2968870.

Стратегічні питання та відносини з Дослідницькою Радою

Начальник відділу: William Cannell; тел. (+32) 2-2960952.

Управління Програмою Ideas та логістична підтримка ERC

Начальник відділу: (вакансія).

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Martin Bohle; тел. (+32) 2-2958111.

ДИРЕКТОРАТ T – ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗОВНІШНІХ КОНТРАКТІВ

Директор: Theodius Lennon; тел. (+32) 2-2959986. **Радник:** Barbara Rhode; тел. (+32) 2-2959888.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Franco Biscontin; тел. (+32) 2-2967122.

Політика персоналу

Начальник відділу: Francine Goffaux; тел. (+32) 2-2991613.

Бюджет та фінансові послуги

Начальник відділу: Priscilla Fernandez Canadas; тел. (+32) 2-2955945.

Програмування (APS-AMP-SPP)

Начальник відділу: Gilles Laroche; тел. (+32) 2-2991122.

ІКТ Управління

Начальник відділу: Fernando Centurione; тел. (+32) 2-2960641.

Впровадження зовнішніх контрактів

Начальник відділу: Graham Stroud; тел. (+32) 2-2953825.

Заходи Marie Curie - Докторантура

Начальник відділу: Georges Bingen; тел. (+32) 2-2969418.

Заходи Marie Curie - Мережі

Начальник відділу: Maria Begona Arcino; тел. (+32) 2-2992040.

Малий та середній бізнес

Начальник відділу: Nicolas Sabatier; тел. (+32) 2-2967131.

Логістика Рамкової Програми

Начальник відділу: Alan Haigh; тел. (+32) 2-2965749.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Udo Heider; тел. (+32) 2-2951892.

Секретаріат Ради директорів

Начальник відділу: Piedad Garcia de la Rasilla y Pineda.

ОБ'ЄДНАНИЙ ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ (JRC)

E-mail jrc-info@ec.europa.eu;

http://www.jrc.ec.europa.eu

Brussels: Rue de la Loi 200, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-291111; fax (+32) 2-2950146

Ispra: 21020 hpra (Varese), ІТАЛІЯ;

тел. (+39) 0332-789111; fax (+39) 0332-789045

Geel: Steenweg op Retie, 2240 Geel, Бельгія;

тел. (+32) 14-571272; fax (+32) 14-584273

Karlsruhe: Postfach 2340, 76125 Karlsruhe,

Німеччина; тел. (+49 7247) 951156; fax (+49 7247) 951591

Petten: Westerduinweg 3, Postbus Nr 2, 1755 ZG Petten, Нідерланди;

тел. (+31 224) 565278; fax (+31 224) 565630

Seville: Edificio Expo, Garcilaso s/n, 41092 Seville, Іспанія;

тел. (+34) 954-488348; fax (+34) 954-488339

Генеральний Директор: Roland Schenkel; тел. (+32) 2-2999840.

Заступник Генерального Директора: Anelli Pauli; тел. (+32) 2-2954055.

Помічник Генерального Директора: Jens Otto; тел. (+32) 2-2969468.

Радник: Pierre Frigola; тел. (+32) 2-2959070.

Радник: Piedad Garcia de la Rasilla y Pineda; тел. (+32) 2-2950146.

Інтелектуальна власність та наукове співробітництво

Начальник відділу: Geraldine Barry; тел. (+32) 2-2990266.

Відносини з клієнтами та Стейкхолдерами

Начальника відділу: Giancarlo Caratti di Lanzacco;

тел. (+32) 2-2961516.

Внутрішні та зовнішні комунікації

Начальник відділу: Ulla Engelmann; тел. (+32) 2-2957624.

Управління підтримки

Начальник відділу: Jean-Pierre Michel; тел. (+32) 2-2999363.

РОБОЧА ПРОГРАМА ЄВРАТОМ

Начальник відділу (виконуючий обов'язки):

Pierre Frigola; тел. (+32) 2-2959070.

Корпоративне Розвиток (Brussels)

Начальник відділу: Freddy Dezeure; тел. (+32) 2-2959805.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Jacques Van Oost; тел. (+32) 2-2968523.

Операційна безпека та безпека наукових інфраструктур

Начальник відділу: Marc Becquet; тел. (+32) 2-2993181.

ДИРЕКТОРАТ В – ПРОГРАМИ ТА УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ

Директор: Margaret Megan Richards; тел. (+32) 2-2962443.

Людські ресурси (Ispra)

Начальник відділу: Emanuela Rossi; тел. (+32) 2-2969981.

Оцінювання (Brussels)

Начальник відділу: Pieter van Nes; тел. (+32) 2-2960191.

Бюджет та ресурси програмування (Brussels')

Начальник відділу: Eric Fischer; тел. (+32) 2-2958683.

ДИРЕКТОРАТ А - ПРОГРАМИ ТА ВІДНОСИНИ З СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Директор: Krzysztof Maruszewski; тел. (+32) 2-2999158.

Радник: Vesna Valant; тел. (+32) 2-2988675.

Радник (Відносини з Радою, Європейським Парламентом та державами-членами): (вакансія).

Аналітична бухгалтерська звітність та Фінанси (Ispra)

Начальник відділу: Peter Churchill; тел. (+32) 2-2965031.

Корпоративне Планування, Моніторинг та Внутрішні Контроль (Ispra)

Начальник відділу: Kenneth Weaving; тел. (+32) 2-2969770.

Робочі Програми (Brussels)

Начальник відділу: Jean-Paul Malingreau; тел. (+32) 2-2969433.

Підготовка (Ispra)

Начальник відділу: Ilze Baltmane; тел. (+39) 0332-786379.

ДИРЕКТОРАТ С - ДИРЕКТОРАТ ТЕРИТОРІЇ ISPRA

Директор: David Wilkinson; тел. (+39) 0332-786750.

Радник (відповідальний для соціальні activities): Albert Jerabek;
тел. (+39) 0332-786395.

Управління закриттям ядерних станцій та обладнання

Начальник відділу: Celso Osimani; тел. (+39) 0332-789829.

З питань охорони здоров'я, промислової безпеки та гігієни

Начальник відділу: Danielle Depiesse; тел. (+39) 0332-789965.

Соціальні послуги

Начальник відділу: Francesco Civiletti; тел. (+39) 0332-786403.

Управління територією

Начальник відділу: Giacinto Tartaglia; тел. (+39) 0332-789338.

Інформатика, мережі та бібліотека

Начальник відділу: Mark Wilikens; тел. (+39) 0332-789737.

Управління підтримки

Начальник відділу: Marinus Stroosnijder; тел. (+39) 0332-785281.

Логістика

Начальник відділу: Antonios Koletsos; тел. (+39) 0332-786100.

Розвиток території

Начальник відділу: Dolf van Hattem; тел. (+39) 0332-789541.

Оптимізація коштів досліджень

Начальник відділу: Iain Formosa; тел. (+39) 0332-786091.

ДИРЕКТОРАТ D - ІНСТИТУТ ВИМІРІВ ТА ВИМІРЮВАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ (GEEL)

Директор: Alejandro Herrero Molina; тел. (+32) 14-571292.

Управління підтримки

Начальник відділу: Marc Wellens; тел. (+32) 14-571327.

Вимірювальні матеріали

Начальник відділу: Hendrik Emons; тел. (+32) 14-571722.

Інфраструктура та управління будівлями

Начальник відділу: Colin Woodward; тел. (+32) 14-571585.

Ізотопні вимірювання

Начальник відділу: Philip Taylor; тел. (+32) 14-571605.

Нейтрона фізика

Начальник відділу: Peter Rullhusen; тел. (+32) 14-571476.

Інформатика та електроніка

Начальник відділу: Bartel Meersman; тел. (+32) 14-571404.

Інститут розвитку та управління програмами

Начальник відділу: Doris Florian; тел. (+32) 14-571272.

Безпека та якість харчових продуктів

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Alejandro Herrero Molina.

ДИРЕКТОРАТ E - ІНСТИТУТ УРАНОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ (KARLSRUHE)

Директор: Thomas Fanghaenel; тел. (+49 7247) 951350.

Управління підтримки

Начальник відділу: Jean-Pierre Michel; тел. (+49 7247) 951352.

Технології гарячих клітин

Начальник відділу: Jean-Paul Glatz; тел. (+49 7247) 951321.

Дослідження матеріалів

Начальник відділу: Rudy Konings; тел. (+49 7247) 951391.

Ядерне паливо

Начальник відділу: Didier Haas; тел. (+49 7247) 951367.

Ядерна хімія

Начальник відділу: Klaus Luetzenkirchen; тел. (+49 7247) 951424.

Дослідження актиноїдів

Начальник відділу: Roberto Caciuffo; тел. (+49 7247) 951382.

Ядерна безпека та інфраструктури

Начальник відділу: Werner Wagner; тел. (+49 7247) 951330.

Лабораторія прикладних пересторог

Начальник відділу: Klaus Luetzenkirchen; тел. (+49 7247) 951424.

ДИРЕКТОРАТ F - ІНСТИТУТ ЕНЕРГЕТИКИ (PETTEN)

Директор: (вакансія).

Радник (відповідальний за наукову стратегію): Roger Hurst;

тел. (+31 224) 565219.

Управління підтримки

Начальник відділу: Herman Luyten; тел. (+31 224) 565332.

Чиста енергетика

Начальник відділу: Marc Steen; тел. (+31 224) 565271.

Нейтронний реактор

Начальник відділу: Roberto May; тел. (+31 224) 565121.

Системи ядерної безпеки

Начальник відділу: (вакансія).

Операційна та ядерна безпека

Начальник відділу: Michel Bieth; тел. (+31 224) -565157.

Наукова технічна підтримка

Начальник відділу: Juha-Pekka Hirvonen; тел. (+31 224) 565208.

Оцінювання of енергетичних систем

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Estathios Peteves;

тел. (+31 224) 565245.

ДИРЕКТОРАТ G - ІНСТИТУТ ДЛЯ ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН (ISPRA)

Директор (виконуючий обов'язки): Alois Sieber; тел. (+39) 0332-789089.

Управління підтримкою

Начальник відділу: James Gray; тел. (+39) 0332-785875.

Підтримка зовнішньої безпеки

Начальник відділу: Delilah Al Khudhairy; тел. (+39) 0332-785696.

Оцінювання загроз

Начальник відділу: Gerald Vollmer; тел. (+39) 0332-789983.

Європейська лабораторія та структурні оцінювання

Начальник відділу: Michel Geradin; тел. (+39) 0332-789989.

Сенсори, радарні технології та кібер-безпека

Начальник відділу: Alois Sieber; тел. (+39) 0332-789089.

Оцінювання відслідковуваності та вразливості

Начальник відділу: Tare Poucet; тел. (+39) 0332-786232.

Ядерна перестороги

Начальник відділу: Willem Janssens; тел. (+39) 0332-789939.

Економетрика та статистична підтримка боротьби з шахрайством

Начальник відділу: Tarea Saltelli; тел. (+39) 0332-786391.

ДИРЕКТОРАТ Н - ІНСТИТУТ З ПИТАНЬ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ (ISPRA)

Директор: Manfred Grasserbauer; тел. (+39) 0332-786680.

Радник (з питань охорони здоров'я та взаємодії з навколишнім середовищем):

Peter Part; тел. (+39) 0332-785496.

Управління підтримкою

Начальник відділу: Neil Hubbard; тел. (+39) 0332-785725.

Зміна клімату

Начальник відділу: Frank Raes; тел. (+39) 0332-789958.

Глобальний моніторинг з питань навколишнього середовища

Начальник відділу: Alan Belward; тел. (+39) 0332-789298.

Транспорт та якість повітря

Начальник відділу: Giovanni de Santi; тел. (+39) 0332-789482.

Сільські місцевості, вода та ресурси екосистеми

Начальник відділу: Giovanni Bidoglio; тел. (+39) 0332-789383.

Сільське господарство та рибальство

Дані щодо просторової інфраструктури

Начальник відділу: Alessandro Annoni; тел. (+39) 0332-786166.

Управління земними ресурсами та природні загрози

Начальник відділу: Guido Schmuck; тел. (+39) 0332-789514.

Відновлювана енергія

Начальник відділу: Heinz Ossenbrink; тел. (+39) 0332-789196.

ДИРЕКТОРАТ І - ІНСТИТУТ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ (ISPRA)

Директор: Elke Anklam; тел. (+39) 0332-785151.

Управління підтримкою

Начальник відділу: Raymond Crandon; тел. (+39) 0332-789828.

Валідація біо-медичних методів тестування

Начальник відділу: Thomas Hartung; тел. (+39) 0332-785939.

Токсикологія та хімічні речовини

Начальник відділу: Steven Eisenreich; тел. (+39) 0332-789037.

Нано-технології та молекулярні зображення

Начальник відділу: Hermann Stamm; тел. (+39) 0332-789030.

Ураження фізичними, чи хімічними засобами

Начальник відділу: Dimitrios Kotzias; тел. (+39) 0332-785950.

Біотехнології та ГМО

Начальник відділу: Guy van den Eede; тел. (+39) 0332-785239.

Технології для інформації та комунікації

Начальник відділу: Jean-Claude Burgelman; тел. (+34) 954-488496.

Сільське господарство та науки про живу природу

Начальник відділу: Per Sorup; тел. (+34) 954-488320.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА МЕДІА

Avenue de Beaulieu, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2999399; fax (+32) 2-2999499;

e-mail: info-desk@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/infotrmination_society/index_en.htm

Генеральний Директор: Fabio Colasanti; тел. (+32) 2-2994374.

Заступник Генерального Директора: Peter Zangl; тел. (+32) 2-2954147.

Головний Радник: (вакансія).

Радник: Wolfgang Streitenberger; тел. (+32) 2-2984426.

Радник: Pierrette Pelhate; тел. (+32) 2-2969633.

**Радник (із спеціальною відповідальністю за міжнародні аспекти of
Інтернет врядування та Секретаріат Урядового дорадчого комітету
(ICANN - GAC)):** Simon Bensasson; тел. (+32) 2-2968066.

Асистент Генерального Директора: Pearse O'Donohue;
тел. (+32) 2-2991280.

Асистент Генерального Директора: Herve Dupuy; тел. (+32) 2-2995258.

Підзвітний Заступнику Генерального Директора (Brussels)

Радник: Detlef Eckert; тел. (+32) 2-2963197. **Радник:** (вакансія).

ДИРЕКТОРАТ J - ІНСТИТУТ ПРОГНОСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (SEVILLE)

Директор: Peter Kind; тел. (+34) 954-488273.

Радник (відповідальний за дослідження мереж): Gustav Fahrenkrog;
тел. (+34) 954-488361.

Управління підтримки

Начальник відділу: Maria Asuncion Rubiralta Casas; тел. (+34) 954-488389.

Конкурентноздатність та тривкість

Начальник відділу: Szabolcs Szekeres; тел. (+34) 954-488335.

Знання та зростання

Начальник відділу: Pietro Moncada Paterno Castello;
тел. (+34) 954-488388.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Bernard Libertalis; тел. (+32) 2-2968952.

Людські ресурси

Начальник відділу: Christian Dubs; тел. (+32) 2-2959777.

Бюджетні ресурси

Начальник відділу: Joaquin Perez Echagiie; тел. (+32) 2-2993685.

Розвиток інформаційних систем та підтримка

Начальник відділу: Massimo Lucioli; тел. (+32) 2-2952617.

Інформаційні технології інфраструктури та послуг

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Herve de Sadeleer;
тел. (+32) 2-2991687.

ДИРЕКТОРАТ S - ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Walter Schwarzenbrunner; тел. (+32) 2-2992270.

Планування та координація

Начальник відділу: Jose Cotta; тел. (+32) 2-2966407.

Управління підтримки

Начальник відділу: Armand Rauch; тел. (+32) 2-2962737.

Міжінституційні відносини

Начальник відділу: Enrico Forti; тел. (+32) 2-2965172.

Юридичні аспекти

Начальник відділу: Ziga Bahovec; тел. (+32) 2-2988284.

ДИРЕКТОРАТ A - АУДІОВІЗУАЛЬНІ ПОЛІТИКИ, МЕДІА, ІНТЕРНЕТ

Директор: Gregory Paulger; тел. (+32) 2-2999434.

Медіа та аудіовізуальні політики

Начальник відділу: Jean-Eric de Cockborne; тел. (+32) 2-2968632.

Медіа програма та медіа грамотність

Начальник відділу: Aviva Silver; тел. (+32) 2-2952290.

Інтернет; Мережа та Інформаційна Безпека

Начальник відділу: Fritz Michael Niebel; тел. (+32) 2-2960705.

Міжнародні Відносини

Начальник відділу: Jean-Francois Soupizet; тел. (+32) 2-2968964.

ДИРЕКТОРАТ B - ПОЛІТИКА ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ

Директор: Bernd Langeheine; тел. (+32) 2-2991855.

Розвиток політики

Начальник відділу: Peter Scott; тел. (+32) 2-2968598.

Політика радіо спектру

Начальник відділу: Ruprecht Niepold; тел. (+32) 2-2968955.

Процедури пов'язані з національним регуляторними заходами

Начальник відділу: Paraskevi Michou; тел. (+32) 2-2953437.

ДИРЕКТОРАТ С - ЛІСАБОНСЬКА СТРАТЕГІЯ ТА ПОЛІТИКИ ІН- ФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Директор: Susan Binns; тел. (+32) 2-2963285.

Лісабонська Стратегія та I-2010

Начальник відділу: Anne Bucher; тел. (+32) 2-2993456.

Стратегія для ІКТ досліджень та розвитку

Начальник відділу: Khalil Rouhana; тел. (+32) 2-2954077.

Оцінювання та моніторинг

Начальник відділу: Peter Johnston; тел. (+32) 2-2963460.

Інформація та комунікація

Начальник відділу: Sixtine Bouygues; тел. (+32) 2-2951718.

Перші операції

Начальник відділу: Morten Muller; тел. (+32) 2-2963526.

ДИРЕКТОРАТ D - МЕРЕЖА ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Директор: Joao Augusto da Silva; тел. (+32) 2-2963417.

Мережі майбутнього

Начальник відділу: Rainer Zimmermann; тел. (+32) 2-2968110.

Мережеві аудіовізуальні системи

Начальник відділу: Luis Rodriguez Rosello; тел. (+32) 2-2963406.

Технології програмного забезпечення

Начальник відділу: Jesus Villasante; тел. (+32) 2-2963521.

Впровадження регуляторних рамок (I)

Начальник відділу: Peter Rodford; тел. (+32) 2-2990015.

ІКТ та безпека

Начальник відділу: Jacobus Bus; тел. (+32) 2-2968116.

Впровадження регуляторних рамок (II)

Начальник відділу: George Paparavlou; тел. (+32) 2-2954990.

Підприємницькі мережі та радіочастоти

Начальник відділу: Gerald Santucci; тел. (+32) 2-2968963.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Ioannis Malekos; тел. (+32) 2-2952902.

Нові Інфраструктури

Начальник відділу: Per Goeran Blixt; тел. (+32) 2-2968048.

ДИРЕКТОРАТ E - ЗМІСТОВНІ ТА КОГНІТИВНІ СИСТЕМИ

Директор: Horst Forster; тел. (+352) 430132123.

Інтерфейси

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Kimmo Rossi;
тел. (+352) 430132396.

Знання та змістовні технології

Начальник відділу: Roberto Cencioni; тел. (+352) 430132859.

Навчання та культурний спадок

Начальник відділу: Patricia Manson; тел. (+352) 430133261.

Інформаційний Ринок

Начальник відділу: Javier Hernandez-Roz; тел. (+352) 430134533.

Когнітивні та робото системи

Начальник відділу: Colette Maloney; тел. (+352) 430136972.

Е -зміст та безпечний Інтернет

Начальник відділу: Richard Swetenham; тел. (+352) 430132400.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Yves Paternoster; тел. (+352) 430137117.

ДИРЕКТОРАТ F - ВИНИКАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

Директор: Ulf Dahlsten; тел. (+32) 2-2994931. **Радник:** (вакансія).

Радник (із спеціальною відповідальністю за координацію діяльності Директорату із специфічними дослідженнями та інфраструктурними програмами 7-ої Рамкової Програми (FRA)): (вакансія).

Майбутні та виникаючі технології: проактивність

Начальник відділу: Wolfgang Boch; тел. (+32) 2-2963591.

Майбутні та виникаючі технології: відкритість

Начальник відділу: Aymard de Touzalin; тел. (+32) 2-2968540.

GEANT та інфраструктура

Начальник відділу: Mario Campolargo; тел. (+32) 2-2963479.

Безпека

Начальник відділу: Jacobus Bus; тел. (+32) 2-2968116.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Johannes Machnik; тел. (+32) 2-2968579.

ДИРЕКТОРАТ G - КОМПОНЕНТИ ТА СИСТЕМИ

Директор: Rosalie Zobel; тел. (+32) 2-2968168. **Радник:** Stephan Pascall; тел. (+32) 2-2968178.

Нано-електроніка та фотоніка

Начальник відділу: Dirk Beernaert; тел. (+32) 2-2968020.

Інтегровані мікро та нано-системи

Начальник відділу: Augusto de Albuquerque; тел. (+32) 2-2963476.

Вбудовані системи

Начальник відділу: Konstantinos Glinos; тел. (+32) 2-2969577.

ІКТ для Транспорту

Начальник відділу: Tare Vits; тел. (+32) 2-2963523.

Фотоніка

Начальник відділу: Thierry van der Pyl; тел. (+32) 2-2968105.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Ramon Haendler Mas; тел. (+32) 2-2968124.

ДИРЕКТОРАТ H - ІКТ ДЛЯ ГРОМАДЯН ТА БІЗНЕСУ

Директор: Reinier de Bruine; тел. (+32) 2-2968538. **Радник:** Bror Salmelin; тел. (+32) 2-2969564.

ІКТ для питань охорони здоров'я

Начальник відділу: Gerard Comyn; тел. (+32) 2-2994346.

Електронний уряд

Начальник відділу: David Broster; тел. (+32) 2-2968021.

Залучення

Начальник відділу: Paul Timmers; тел. (+32) 2-2990245.

ІКТ для тривалого росту

Начальник відділу: Marta Nagy-Rothengass; тел. (+32) 2-2955670.

Адміністрація та фінанси

Начальник відділу: Willy van Puymbroeck; тел. (+32) 2-2968138.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ РИБОЛОВСТВА ТА МОРСЬКИХ СПРАВ

Rue Joseph II 99, 1000 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/fisheries/index_en.htm

Генеральний Директор: Fokion Fotiadis; тел. (+32) 2-2992302.

Начальник відділу (відтермінований): Harm Koster; тел. (+32) 2-2952209.

Помічник Генерального Директора: Gilles Bertrand; тел. (+32) 2-2955512.

Радник: Constantin-Nikolas Vamvakas; тел. (+32) 2-2955784.

Радник: Ole Tougaard; тел. (+32) 2-2952209.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Внутрішній аудит

Начальник відділу: (вакансія).

Сили швидкого реагування щодо морської політики

Начальник відділу: John Richardson; тел. (+32) 2-2980610.

Радник: Paul Nemitz; тел. (+32) 2-2969135.

ДИРЕКТОРАТ А- ПОЛІТИКИ КОНСЕРВАЦІЇ

Директор: Reinhard Priebe; тел. (+32) 2-2950161.

Радник: Ole Tougaard; тел. (+32) 2-2952209.

Радник: Poul Degnbol; тел. (+32) 2-2957316.

Управління рибними ресурсами (атлантичні та глибоководні види) та Загальні питання

Начальник відділу: Ernesto Penas Lado; тел. (+32) 2-2963744.

Управління рибними ресурсами (Середземне море, Балтійське та Чорне моря) та питання навколишнього середовища

Начальник відділу: Olle Hagstrom; тел. (+32) 2-2992116.

Дослідження, збір даних та науковий аналіз

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Jacques Fuchs;

тел. (+32) 2-2951282.

Управління флотами

Начальника відділу: Armando Astudillo Gonzalez;
тел. (+32) 2-2961191.

ДИРЕКТОРАТ В - ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА РИНКИ

Директор: Cesar Deben Alfonso; тел. (+32) 2-2993224.

Радник: Margarida Cardoso.

Радник: Constantin Alexandrou; тел. (+32) 2-2969493.

Міжнародна політика та право моря

Начальник відділу: Serge Beslier; тел. (+32) 2-2950115.

Міжнародні та регіональні домовленості

Начальник відділу: Edward John Spencer; тел. (+32) 2-2956858.

Двосторонні угоди

Начальник відділу: (вакансія).

Спільна організація ринків та торгівлі

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Jean-Pierre Vergine;
тел. (+32) 2-2951039.

ДИРЕКТОРАТ С - СТРУКТУРНІ ПОЛІТИКИ

Директор (виконуючий обов'язки): John Mallett; тел. (+32) 2-2952100.

Загальні питання структурних політик; розширення

Начальник відділу: Stephanos Samaras; тел. (+32) 2-2958834.

Бельгія, Данія, Естонія, Фінляндія, Німеччина, Ірландія, Латвія, Литва, Нідерланди, Польща, Швеція, Сполучене Королівство; Найвіддаленіші регіони

Начальник відділу: Veronika Veits; тел. (+32) 2-2967224.

Греція, Іспанія, Франція, Італія, Кіпр, Мальта, Португалія

Начальник відділу: John Mallett; тел. (+32) 2-2952100.

Австрія, Чеська республіка, Угорщина, Люксембург, Словаччина, Словенія

Начальник відділу: Jean-Claude Cueff; тел. (+32) 2-2951292.

ДИРЕКТОРАТ D - КОНТРОЛЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Директор: Alain Laurec; тел. (+32) 2-2986652.

DVFC Аквакультура, Переробка, Маркетинг; Моніторинг та Ліцензії

Начальник відділу: Giorgio Gallizioli; тел. (+32) 2-2955047.

Інспекція рибальства

Начальник відділу: Willem Brugge; тел. (+32) 2-2955137.

Юридичні питання

Начальник відділу: Friedrich Wieland; тел. (+32) 2-2963205.

ДИРЕКТОРАТ E - РЕСУРСИ ТА ВІДНОСИНИ З СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Директор: Emilio Mastracchio; тел. (+32) 2-2955568.

Радник: Christian Rambaud; тел. (+32) 2-2960545.

Бюджет, Державні закупки та впровадження

Gerd Heinen.

Інформація та комунікація

Начальник відділу: Chiara Gariazzo; тел. (+32) 2-2999255.

Людські ресурси, IT, Документація, Управління та Логістика

Начальник відділу: Agnes Lindemans-Maes; тел. (+32) 2-2960528.

Економічний Аналіз

Начальник відділу: Alberto Spagnolli; тел. (+32) 2-2963859.

Міжінституційні відносини, діалог з сектором; програмування та оцінювання

Начальник відділу: Emmanouil-Georgios Papaioannou;

тел. (+32) 2-2969988.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ТА ПОСЛУГ

Avenue de Cortenbergh, 1000 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/internal_market/index_en.htm

Генеральний Директор: Jorgen Holmquist; тел. (+32) 2-2955192.

Заступник Генерального Директора: Thierry Stoll; тел. (+32) 2-2952438.

Помічник Генерального Директора: Hans Hager; тел. (+32) 2-2958977.

Помічник Генерального Директора: Sven Gentner; тел. (+32) 2-2953751.

Службовець відповідальний за розгляди справ: (вакансія).

ДИРЕКТОРАТ А - ПЛАНУВАННЯ, АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПІДТРИМКА ТА КОМУНІКАЦІЯ

Директор: Hendrik Пошта; тел. (+32) 2-2966606.

Людські та фінансові ресурси

Начальник відділу: Olivier Salles; тел. (+32) 2-2956954.

Програмування та планування

Начальник відділу: Matthew King; тел. (+32) 2-2955077.

Інформаційні технології та обробка документації

Начальник відділу: Fernando Toledano; тел. (+32) 2-2968177.

Внутрішні та зовнішні комунікації

Начальник відділу: Anthony Dempsey; тел. (+32) 2-2957357.

ДИРЕКТОРАТ В - РОЗВИТОК ГОРИЗОНТАЛЬНИХ ПОЛІТИК

Директор: Jacqueline Minor; тел. (+32) 2-2957226.

Радник: Dag Sverker Hakan Taer; тел. (+32) 2-2963104.

Розвиток та координація політики внутрішнього ринку

Начальник відділу: Bernhard Friess; тел. (+32) 2-2956038.

Покращення регуляторного циклу: оцінювання та оцінювання наслідків

Начальник відділу: Werner Stengg; тел. (+32) 2-2969159.

Покращення регуляторного циклу: юридичні аспекти

Начальник відділу: Henrik Morch; тел. (+32) 2-2950766.

Внутрішній ринок: зовнішня вимір

Начальник відділу: Johannes Nooijer; тел. (+32) 2-2955885.

ДИРЕКТОРАТ С - ПОЛІТИКА ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Директор: Bertrand Carsin; тел. (+32) 2-2955795.

Економічний та міжнародний вимір політики щодо державних закупівель;
е-закупівлі

Начальник відділу: Panayotis Stamatopoulos; тел. (+32) 2-2961772.

Формування та правозастосування права I

Начальник відділу: Matthias Petschke; тел. (+32) 2-2966867.

Формування та правозастосування права щодо державних закупівель II

Начальник відділу: Ugo Bassi; тел. (+32) 2-2953118.

ДИРЕКТОРАТ D - ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ

Директор: Margot Frohlinger; тел. (+32) 2-2959350.

Копірайт та економіка знань

Начальник відділу: Tilman Lueder; тел. (+32) 2-2991548.

Промислова власність

Начальник відділу: Erik Nooteboom; тел. (+32) 2-2960348.

Адміністративний співпраця та держав-членів мережа

Nicholas Learman; тел. (+32) 2-2951266.

Поштові послуги

Начальник відділу: Jorg Reinbothe; тел. (+32) 2-2955323.

ДИРЕКТОРАТ F - СВОБОДА РУХУ КАПІТАЛУ, ПРАВО КОМПАНІЙ ТА КОРПОРАТИВНЕ ВРЯДУВАННЯ

Директор: Pierre Delsaux; тел. (+32) 2-2965472.

Свобода руху капіталу та фінансова інтеграція

Начальник відділу: Francisco de Asis Caballero Sanz;

тел. (+32) 2-2951168.

Право компаній, корпоративне врядування та фінансові злочини

Начальник відділу: Pierre Delsaux; тел. (+32) 2-2965472.

Бухгалтерська звітність

Начальник відділу: Piotr Madziar; тел. (+32) 2-2950869.

Аудит

Начальник відділу: Jurgen Tiedje; тел. (+32) 2-2950525.

ДИРЕКТОРАТ G - ПОЛІТИКА ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ

Директор: David Wright; тел. (+32) 2-2958626.

Регульовані професії

Начальник відділу: Pamela Brumter-Coret; тел. (+32) 2-2959408.

Політика фінансових послуг

Начальник відділу: Jean-Yves Muylle; тел. (+32) 2-2967537.

ДИРЕКТОРАТ Е - ПОСЛУГИ

Директор: Guido Berardis; тел. (+32) 2-2994012.

Послуги I

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Maria Martin-Prat de Abreu;
тел. (+32) 2-2965157.

Інфраструктура фінансових ринків

Начальник відділу: Mario Nava; тел. (+32) 2-2964235.

Ринки цінних паперів

Начальник відділу: Nathalie de Basaldua Lemarchand;
тел. (+32) 2-2956189.

Послуги II

Начальник відділу: Jean Bergevin; тел. (+32) 2-2951639.

Управління власністю

Начальник відділу: Niall Bohan; тел. (+32) 2-2963007.

ДИРЕКТОРАТ Н - ФІНАНСОВІ ІНСТИТУЦІЇ

Директор: Elemer Tertak; тел. (+32) 2-2980967.

Банківська справа та конгломерати

Начальник відділу: Patrick Pearson; тел. (+32) 2-2955758.

Страховання та пенсії

Начальник відділу: Karel van Hulle; тел. (+32) 2-2957954.

Питання роздрібної торгівлі, Політика споживання та платіжних систем

Начальник відділу: David Deacon; тел. (+32) 2-2955905.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Fax (+32) 2-2966003;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_en.htm

Генеральний Директор: Dirk Ahner; тел. (+32) 2-2957555.

Заступник Генерального Директора: Michele Pasca-Raymondo;
тел. (+32) 2-2956447.

Заступник Генерального Директора: Jean-Charles Leygues;
тел. (+32) 2-2991257.

Помічник Генерального Директора (відповідальний за політичні питання): Raphael Goulet; тел. (+32) 2-2992470.

Помічник Генерального Директора: Peter Berkowitz; тел. (+32) 2-2962017.
Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Інформація та комунікація

Начальник відділу: Thierry Daman; тел. (+32) 2-2954733.

Внутрішній аудит та поради

Начальник відділу: Sandrine De Buggenoms; тел. (+32) 2-2998529.

ДИРЕКТОРАТ А - РЕСУРСИ

Директор: Raoul Prado; тел. (+32) 2-2969646.

Радник (відповідальний за координацію аудиту в Державах-членах та країнах-кандидатах): Ricardo Garcia Ayala; тел. (+32) 2-2961724.

Стратегичне програмування та відносини з ЄП, Комітетом Регіонів та EESC

Начальник відділу: Raphael Goulet; тел. (+32) 2-2992470.

Людські ресурси та підготовка

Начальник відділу: Christopher Todd; тел. (+32) 2-2952776.

Заступник Начальника відділу: Marcello Roma; тел. (+32) 2-2958256.

Фінансове та бюджетне управління

Начальник відділу: Charles Groutage; тел. (+32) 2-2991090.

Заступник Начальника відділу: Tares Espinosa Fernandez; тел. (+32) 2-2956899.

Інформаційні технології

Начальник відділу: Marc Botman; тел. (+32) 2-2963895.

ДИРЕКТОРАТ В - ПЛАНУВАННЯ ТА РЕФОРМА ПОЛІТИКИ ГУРТУВАННЯ, КООРДИНАЦІЯ, ФОНД СОЛІДАРНОСТІ

Директор: Ronald Hall; тел. (+32) 2-2954401.

Координація, Фонд Солідарності

Начальник відділу: Bernard Lange; тел. (+32) 2-2951709.

Розвиток Політики гуртування, Передвступні переговори

Начальник відділу: Nicola De Michelis; тел. (+32) 2-2955230.

Юридичні питання, процедури та відносини з Комітетами

Начальник відділу: Vittoria Alliata di Villafranca; тел. (+32) 2-2958386.

Фінанси

Начальник відділу: Dorota Kalina Zaliwska; тел. (+32) 2-2966943.

ДИРЕКТОРАТ С – ТЕМАТИЧНИЙ РОЗВИТОК, НАСЛІДКИ, ОЦІНЮВАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ ЗАХОДИ

Директор: Natalija Kazlauskienė; тел. (+32) 2-2959387.

Тематичний розвиток, наслідки

Начальник відділу: Everardus Hartog; тел. (+32) 2-2990084.

Заступник Начальника відділу: John Walsh; тел. (+32) 2-2966061.

Оцінювання та додатковість

Начальник відділу: Veronica Gaffey; тел. (+32) 2-2969569.

Заступник Начальника відділу: Madeleine Mahovsky;

тел. (+32) 2-2957341

Інноваційні заходи

Начальник відділу: Wladyslaw Piskorz; тел. (+32) 2-2988639.

Заступник Начальника відділу: Guy Durand; тел. (+32) 2-2956020.

ДИРЕКТОРАТ D – ТЕРИТОРІАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МІСЬКІ ЗАХОДИ ТА НАЙВІДДАЛЕНІШІ РЕГІОНИ

Директор (виконуючий обов'язки): Marco Orani; тел. (+32) 2-2957086.

Територіальне співробітництво

Начальник відділу: Colin Wolfe; тел. (+32) 2-2990516.

Заходи в міських зонах

Начальник відділу: Marco Orani; тел. (+32) 2-2957086.

Заступник Начальника відділу: Santiago Garcia-Patron Rivas;
тел. (+32) 2-2952370.

Координація питань щодо найвіддаленіших регіонів

Начальник відділу: Pascale Wolfcarius; тел. (+32) 2-2991538.

ДИРЕКТОРАТ F - ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ: БЕЛЬГІЯ, ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА, ЕСТОНІЯ, ФІНЛЯНДІЯ, ФРАНЦІЯ, ІРЛАНДІЯ, ЛЮКСЕМБУРГ ТА ІСПАНІЯ

Директор: Katarina Mathernova; тел. (+32) 2-2969508.

Іспанія

Начальник відділу: Rudolf Niessler; тел. (+32) 2-2995280.

Заступник Начальника відділу: Mikel Landabaso Alvarez;
тел. (+32) 2-2965256.

Чеська республіка, Бельгія, Люксембург

Начальник відділу: Georgios Yannoussis; тел. (+32) 2-2954864.

Заступник Начальника відділу: Michel Wolf; тел. (+32) 2-2990449.

Естонія, Фінляндія та Ірландія

Начальник відділу: Alain Roggeri; тел. (+32) 2-2958368.

Франція

Начальник відділу: German Granda; тел. (+32) 2-2992992.

Заступник Начальника відділу: Maria Carvalho; тел. (+32) 2-2950273.

ДИРЕКТОРАТ E - ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ В АВСТРІЇ, ДАНІЇ, НІМЕЧЧИНІ, ЛАТВІЇ, ЛИТВИ, СЛОВАЧЧИНІ, ШВЕДЦІЇ ТА СПОЛУЧЕНОМУ КОРОЛІВСТВІ

Директор: Jose Palma Tares; тел. (+32) 2-2951531.

Німеччина

Начальник відділу: Michel-Eric Dufeil; тел. (+32) 2-2960490.

Заступник Начальника відділу: Heinz-Dieter Rondorf;
тел. (+32) 2-2969941.

Сполучене Королівство та Латвія

Начальник відділу: Jacobus Engwegen; тел. (+32) 2-2956449.

Заступник Начальника відділу: Jonathan Denness; тел. (+32) 2-2965038.

Литва, Данія та Швеція

Начальник відділу: Judit Torokne Rozsa; тел. (+32) 2-2985883.

Словаччина та Австрія

Начальник відділу: Sabine Bourdy; тел. (+32) 2-2980291.

Заступник Начальника відділу: Gabriela Hernandez-Martin;
тел. (+32) 2-261135.

**ДИРЕКТОРАТ G - ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ: КІПР, ГРЕЦІЯ,
УГОРЩИНА, ІТАЛІЯ, МАЛЬТА ТА **НІДЕРЛАНДИ****

Директор: Alejandro Checchi Lang; тел. (+32) 2-2956838.

Італія та Мальта

Начальник відділу: Patrick Amblard; тел. (+32) 2-2956482.

Заступник Начальника відділу: Alessandro Rainoldi; тел. (+32)
2-2955799.

Греція

Начальник відділу: Jacques Poncet; тел. (+32) 2-2956142.

Заступник Начальника відділу: Willebrordus Sluijters;
тел. (+32) 2-2954667.

Угорщина, Нідерланди та Кіпр

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Carmen Gonzalez Hernandez;
тел. (+32) 2-2994247.

**ДИРЕКТОРАТ H - ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ: БОЛГАРІЯ, ПОЛЬЩА,
ПОРТУГАЛІЯ, РУМУНІЯ ТА СЛОВЕНІЯ; ISPA**

Директор: Jean-Marie Seyler; тел. (+32) 2-2954681.

Польща

Начальник відділу: Manfred Beschel; тел. (+32) 2-2953529. **Заступник**

Начальника відділу: Pascal Voijmans; тел. (+32) 2-2966620.

Португалія та Словенія

Начальник відділу: Rory McKenna; тел. (+32) 2-2955510.

Заступник Начальника відділу: Luis Boris Sanchez; тел. (+32) 2-2955271.

Румунія

Начальник відділу: Anastassios Bougas; тел. (+32) 2-2961078.

ISPA

Начальник відділу: Erich Unterwurzacher; тел. (+32) 2-2966721.

Болгарія та ISPA

Начальник відділу: Colin Walker; тел. (+32) 2-2965689.

ДИРЕКТОРАТ I - Аудит

Директор: Nicholas Martyn; тел. (+32) 2-2962941.

Координація аудиту, Відносини з Судом аудиторів та OLAF

Начальник відділу: Taroulla Ioannou; тел. (+32) 2-2961794.

Контроль та Аудит I

Начальник відділу: Lena Taeresson Pench; тел. (+32) 2-2959819.

Контроль та Аудит II

Начальник відділу: Tarea Mairate; тел. (+32) 2-2950298.

Контроль та Аудит III

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Aderito Pinto;
тел. (+32) 2-2959781.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ОПОДАТКУВАННЯ ТА МИТНОГО СОЮЗУ

Rue Montoyer 59, 1000 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/taxation_customs/index_en.htm

Генеральний Директор: Robert Vermeir; тел. (+32) 2-2954376.

Помічник Генерального Директора: Lilian Berlin; тел. (+32) 2-2980615.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Головний Радник: Matthias Mors; тел. (+32) 2-2993389.

Головний Радник: Manuel Arnal Monreal; тел. (+32) 2-2963328.

Радник: Pierre Faucherand.

ДИРЕКТОРАТ А – КООРДИНАЦІЯ ТА ПРОГРАМИ

Директор: Marinus de Graaff; тел. (+32) 2-2952025.

Відносини з інституціями, внутрішні координація, стратегічне планування

Начальник відділу: Jean-Louis Vergnolle; тел. (+32) 2-2963332.

Інформація, підготовка, управління програм

Начальник відділу: Iosif Dascalu; тел. (+32) 2-2958267.

Інформатика

Начальник відділу: Paul-Herve Theunissen; тел. (+32) 2-2963095.

Проектна підтримка

Начальник відділу: Diego Papaldo; тел. (+32) 2-2964901.

Виробництво та послуги для споживачів

Начальник відділу: Tare Pening; тел. (+32) 2-2969705.

Дослідження та розвиток: податкові системи

Начальник відділу: Fernando Otero Arceo; тел. (+32) 2-2964737.

Дослідження та розвиток: податкові системи

Начальник відділу: (вакансія).

Дослідження та розвиток: NCTs та е-митниця

Начальник відділу: Frank Janssens; тел. (+32) 2-2954839.

Дослідження та розвиток: акцизні збори

Начальник відділу: Huy Hien Vui; тел. (+32) 2-2966540.

ДИРЕКТОРАТ В - МІЖНАРОДНІ СТОСУНКИ ТА ТАРИФНІ ПИТАННЯ

Директор: Antonis Kastrissianakis; тел. (+32) 2-2957380.

Міжнародні стосунки та технічна допомога

Начальник відділу: Suzanne Jacobsen; тел. (+32) 2-2960141.

Стратегія, політичні та економічні передові дослідження, оцінювання

Начальник відділу: Bernard Grand; тел. (+32) 2-2955347.

Конвенція SH, Комбінована Номенклатура, тарифна класифікація

Начальник відділу: Kristian Vangrieken; тел. (+32) 2-2965452.

Тарифна економіка, звільнення від митних зборів, TARIC, найвіддаленіші регіони

Начальник відділу: Tomas Kucirek; тел. (+32) 2-2953616.

ДИРЕКТОРАТ Е - АНАЛІЗ ТА ПОЛІТИКА ОПОДАТКУВАННЯ

Директор: Michel Aujean; тел. (+32) 2-2956656.

Аналіз та координація політики оподаткування

Начальник відділу: Paul Farmer; тел. (+32) 2-2957644.

Політика оподаткування: аналіз та розвиток

Начальник відділу: Carola Maggiulli; тел. (+32) 2-2987409.

Координація політики оподаткування/шкідливі податкові практики

Начальник відділу: Jean-Emmanuel Duliere; тел. (+32) 2-2965280.

Всеохоплююча реформа оподаткування компаній

Начальник відділу: Thomas Neale; тел. (+32) 2-2954705.

Законодавство щодо прямого оподаткування

Начальник відділу: Kerstin Malmer; тел. (+32) 2-2952448.

Контроль застосування Спільнотного законодавства та державної допомоги/прямого оподаткування

Начальник відділу: Volker Heydt; тел. (+32) 2-2957492.

Економічні аспекти оподаткування

Начальник відділу: Jean-Pierre de Laet; тел. (+32) 2-2960605.

ДИРЕКТОРАТ С – МИТНА ПОЛІТИКА

Директор: Mirosław Zielinski; тел. (+32) 2-2953050.

Митна політика та електронна митниця

Начальник відділу: Maria Manuela Cabral; тел. (+32) 2-2954259.

Загальне законодавство та однакове застосування митного права

Начальник відділу: Jean-Michel Grave; тел. (+32) 2-2951520.

Управління ризиками, безпека та специфічні контрольні заходи

Начальник відділу: John Pulford; тел. (+32) 2-2958183.

Митні процедури

Начальник відділу: Karl Michael Lux; тел. (+32) 2-2954257.

Походження, податкове оцінювання та сприяння торгівлі

Начальник відділу: Richard Van Raan; тел. (+32) 2-2960431.

ДИРЕКТОРАТ D - НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

Директор: Alexander Wiedow; тел. (+32) 2-2953605.

ПДВ та інші податки з продажу

Начальник відділу: Rolf Diemer; тел. (+32) 2-2961075.

Акцизні збори на транспорт, навколишнє середовища та енергетичні податки

Начальник відділу: Thomas Carroll; тел. (+32) 2-2955842.

Контроль застосування Спільнотового законодавства та державна допомога/непрямі податки

Начальник відділу: Micolé Wieme; тел. (+32) 2-2958262.

Адміністративний співпраця та боротьба з фіскальним шахрайством

Начальник відділу: Donatè Raponi; тел. (+32) 2-2956307.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ

Rue de la Loi 200, 1049 Brussels, Belgium; тел. (+32) 2-2991111:

e-mail: eac-info@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs_education_culture/index_en.html

Генеральний Директор: Odile Quintin; тел. (+32) 2-2992277.

Помічник Генерального Директора: Ann Branch; тел. (+32) 2-2985340.

Помічник Генерального Директора: Denis Crowley; тел. (+32)2-2995943.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Загальна координація, міжінституційні та міжнародні стосунки

Начальник відділу: Adam Tyson; тел. (+32) 2-2966056.

Заступник Начальника відділу: Yves Le Lostecque; тел. (+32) 2-2965201

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Armin Bosch; тел. (+32) 2-2991295.

ДИРЕКТОРАТ А - ЦІЛОЖИТТЄВЕ НАВЧАННЯ: ПОЛІТИКА ЩОДО ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Директор: David White; тел. (+32) 2-2955724.

Координація політик цілежиттєвого навчання

Начальник відділу: Gordon Clark; тел. (+32) 2-2962929.

Шкільна та вища освіта

Начальник відділу: Barbara Nolan; тел. (+32) 2-2960755.

Заступник Начальника відділу: Peter Van der Hijden;

Професійна підготовка та навчання дорослих

Начальник відділу: Marta Ferreira-Lourence; тел. (+32) 2-2962658.

Інновації та дотичні політики

Начальник відділу: Maruja Gutierrez Diaz; тел. (+32) 2-2956346.

Аналіз, статистика та індикатори

Начальник відділу: Taers Hingel; тел. (+32) 2-2960555.

ДИРЕКТОРАТ В – ЦІЛОЖИТТЄВЕ НАВЧАННЯ: ОСВІТА ТА ТРЕНІНГ, ПРОГРАМИ ТА ЗАХОДИ

Директор: Michel Richonnier; тел. (+32) 2-2950973.

Координація програми цілежиттєвого навчання

Начальник відділу: Sergio Corti; тел. (+32) 2-2993926.

Фінансова Верифікація

Начальник відділу: Johan Sijbenga; тел. (+32) 2-2959106.

Comenius - Grundvig

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Eugenic Riviere Gomez;
тел. (+32) 2-2991983.

Erasmus - Jean Monnet

Начальник відділу: Helen Bernaldo de Quiros; тел. (+32) 2-2960312.

Tempus - Erasmus Mundus

Начальник відділу: Angelique Verli; тел. (+32) 2-2957136.

ДИРЕКТОРАТ С - КУЛЬТУРА ТА КОМУНІКАЦІЯ

Директор: Vladimir Sucha; тел. (+32) 2-2995548.

Радник: Jacques Delmoly; тел. (+32) 2-2958406.

Культура

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Xavier Troussard;

тел. (+32) 2-2299126.

Заступник Начальника відділу: Janette Sinclair; тел. (+32) 2-2966674.

Комунікації та інформація

Начальник відділу: Jaime Andreu Romeo; тел. (+32) 2-2999252.

Розповсюдження та оцінювання результатів

Начальник відділу: Alice Copette; тел. (+32) 2-2965697.

Центральний бібліотека

Начальник відділу: Roberta Persichelli Scola; тел. (+32) 2-2950428.

Політика багатомовності

Начальник відділу: Harald Hartung; тел. (+32) 2-2965450.

ДИРЕКТОРАТ D - МОЛОДЬ, СПОРТ ТА ВІДНОСИНИ З ГРОМАДЯНАМИ

Директор: Pierre Mairesse; тел. (+32) 2-2962009.

Молодь: напрямки політики

Начальник відділу: Karel Bartak; тел. (+32) 2-2950695.

Молодь: програми

Начальник відділу: Pascal Lejeune; тел. (+32) 2-2950883.

Спорт

Начальник відділу: Michal Krejza; тел. (+32) 2-2987423.

Заступник Начальника відділу: Pedro Velazquez Hernandez;

тел. (+32) 2-2969704.

Leonardo da Vinci

Начальник відділу: Joao Delgado; тел. (+32) 2-2953781.

Заступник Начальника відділу: Ute Haller-Block; тел. (+32) 2-2984232.

Громадянське суспільство: партнерства та візити

Начальник відділу: Christine Boon-Falleur; тел. (+32) 2-2957596.

Заступник Начальника відділу: Risto Raivio; тел. (+32) 2-2951311.

ДИРЕКТОРАТ E - РЕСУРСИ

Директор: Antonio Silva Mendes; тел. (+32) 2-2965094.

Людські ресурси

Начальник відділу: Bertrand Delpeuch; тел. (+32) 2-2968711.

Заступник Начальника відділу: Vittorio Tarditi; тел. (+32) 2-2955927.

Бюджет програмування та координація, оцінювання

Начальник відділу: Bernard Naudts; тел. (+32) 2-2961537.

Заступник Начальника відділу: Bernard Lheritier; тел. (+32) 2-2953510.

Фінанси та контроль

Начальник відділу: Bruno Kroller; тел. (+32) 2-2959632.

Заступник Начальника відділу: Francesca Pagnossin; тел. (+32) 2-2994954.

Інформатика

Начальник відділу: Simon Smith; тел. (+32) 2-2968274.

Адміністрація документації та логістична підтримка - стажування

Начальник відділу: Jean Herdies; тел. (+32) 2-2961529.

Заступник Начальника відділу: Paschalis Papachristopoulos;

тел. (+32) 2-2950820.

ДИРЕКТОРАТ АЕ - ОСВІТА, АУДІОВІЗУАЛЬНА ТА КУЛЬТУР- НА ВИКОНАВЧА АГЕНЦІЯ – ВІРТУАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЙНА СХЕМА ДЛЯ ТИМЧАСОВИХ ЗАВДАНЬ

Директор: Gilbert Gascard; тел. (+32) 2-2950017.

Comenius/Grundtvig/e-Learning/Lingua

Начальник відділу: Brian Holmes; тел. (+32) 2-2993672.

Erasmus/Jean Monnet/Study Centres

Начальник відділу: Ralf Rahders; тел. (+32) 2-2994915.

Leonardo da Vinci

Начальник відділу: Monika Holik; тел. (+32) 2-2985807.

Erasmus Mundus

Начальник відділу: Joachim Fronia; тел. (+32) 2-2959692.

Культура

Начальник відділу: Antonios Kosmopoulos; тел. (+32) 2-2997977.

Молодь

Начальник відділу: Philippe Cova; тел. (+32) 2-2999130.

Громадянство

Начальник відділу: Marc Jorna; тел. (+32) 2-2963380.

Медіа

Начальник відділу: (вакансія).

Людські ресурси, адміністрація, інформатика та комунікація

Начальник відділу: Jaume Barolet; тел. (+32) 2-2964774.

Фінанси, звітність, програмування

Начальник відділу: Hubert Cousin; тел. (+32) 2-2996377.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Rue Breydel 4, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/index_en.htm

Генеральний Директор: Paul Robert Madelin; тел. (+32) 2-2963338.

Заступник Генерального Директора: (вакансія).

Головний Радник: Isabelle Benoliel; тел. (+32) 2-2960198.

Радник (підзвітний Заступнику Генерального Директора): Jan-Peter Paul; тел. (+32) 2-2995064.

Радник (підзвітний Заступнику Генерального Директора): Jacques Gennatas; тел. (+32) 2-2959713.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Аудит та оцінювання

Начальник відділу: Anni Hellman; тел. (+32) 2-2999041.

Стратегія та Аналіз

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Mattia Pellegrini; тел. (+32) 2-2954138.

Підзвітний Заступнику Генерального Директора Paola Testori Coggi; тел. (+32) 2-2953430.

Наука та відносини із стейкхолдерами

Начальник відділу: Robert Vanhoorde; тел. (+32) 2-2959928.

Програми ветеринарного контролю

Начальник відділу: James Moynagh; тел. (+32) 2-2958086.

ДИРЕКТОРАТ А - ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Robert Shotton; тел. (+32) 2-2956965. **Радник:** Matthew Hudson; тел. (+32) 2-2964671.

Координація та інституційні відносини

Начальник відділу: Jens Ring; тел. (+32) 2-2956947.

Юридичні відносини

Начальник відділу: Demetris Vryonides; тел. (+32) 2-2994052.

Фінансові ресурси та контроль

Начальник відділу: Daniel Janssens; тел. (+32) 2-2951220.

Інформація: системи та публікації

Начальник відділу: Marie-Paule Benassi; тел. (+32) 2-2966094.

Людські ресурси

Начальник відділу: Carina Tornblom-Selt; тел. (+32) 2-2990804.

Адміністративні відносини (Grange)

Начальник відділу: Serge Christiane; тел. (+32) 2-2970719.

ДИРЕКТОРАТ В – ВІДНОСИНИ ІЗ СПОЖИВАЧАМИ

Директор: Agne Pantelouri; тел. (+32) 2-2990131.

Аналіз політики та розвиток; відносини з організаціями споживачів, міжнародні відносини

Начальник відділу: Veronique Arnault; тел. (+32) 2-2990006.

Нечесна комерційна практика та інше законодавство щодо захисту споживачів

Начальник відділу: Giuseppe Abbamonte; тел. (+32) 2-2993573.

Безпека виробів та послуг

Начальник відділу: Stefano Soro; тел. (+32) 2-2967543.

Захист юридичних, економічних та інших інтересів споживачів

Начальник відділу: Dirk Staudenmayer; тел. (+32) 2-2954552.

Правозастосування та відшкодування збитків споживачів

Начальник відділу: Tamas Taras Molnar; тел. (+32) 2-2952319.

ДИРЕКТОРАТ С – ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

Директор: Tarzej Jan Rys; тел. (+352) 430132719.

Управління програм

Начальник відділу: Christophe Bertrand; тел. (+352) 4301337237.

Інформація з питань охорони здоров'я

Начальник відділу: (вакансія).

Загрози здоров'ю

Начальник відділу: (вакансія).

Визначальні чинники охорони здоров'я

Начальник відділу: Michael Huebel; тел. (+352) 430134023.

Стратегія з питань охорони здоров'я

Начальник відділу: Bernard Merkel; тел. (+32) 2-2992100.

Заходи з питань охорони здоров'я

Начальник відділу: Taraní Piha; тел. (+32) 2-2985487.

Оцінювання ризиків

Начальник відділу: Bernard Delogu; тел. (+32) 2-2990351.

ДИРЕКТОРАТ D - ЗДОРОВ'Я ТА ДОБРОБУТ ТВАРИН

Директор: Bernard van Goethem; тел. (+32) 2-2953143.

Комітет з питань охорони здоров'я тварин

Начальник відділу: Bernard van Goethem; тел. (+32) 2-2953143.

Добробут та корм тварин

Начальник відділу: Willem Penning; тел. (+32) 2-2955651.

Міжнародні питання (багатосторонні)

Начальник відділу: Michael Scannel; тел. (+32) 2-2993364.

Міжнародні питання (двосторонні)

Начальник відділу: Paul van Geldrop; тел. (+32) 2-2950513.

ДИРЕКТОРАТ E - БЕЗПЕКА ХАРЧОВОГО ЛАНЦЮЖКА

Директор: Paola Testori Coggi; тел. (+32) 2-2953430.

Радник: Despina Spanou; тел. (+32) 2-2920811.

Біотехнології та здоров'я рослин

Начальник відділу: Michael Flueh; тел. (+32) 2-2992257.

Заходи з гігієни та контролю

Начальник відділу: Eric Poudelet; тел. (+32) 2-2955207.

Хімікати, забруднювачі, пестициди

Начальник відділу: Patricia Brunko; тел. (+32) 2-2962587.

Харчове право, поживність та маркування

Начальник відділу: Basil Mathioudakis; тел. (+32) 2-2959182.

ДИРЕКТОРАТ F – СЛУЖБА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ВЕТЕРИНАРІЇ

Grange, Dunsany, Co. Meath, Ірландія;

тел. (+353 46) 9061700; fax (+353 46) 9061879

Директор: Michael Colm Gaunor; тел. (+353) 46-9061858.

Інформація по країнах, Координація наступних заходів

Начальник відділу: Hugh Quigley; тел. (+353) 46-9061730.

Харчі тваринного походження - ссавці

Начальник відділу: Tarew Wilson; тел. (+353) 46-9061786.

Радник: Sonke Schmidt; тел. (+32) 2-2992008.

Харчі тваринного походження – птиці та риба

Начальник відділу: Jacky Le Gosles; тел. (+32) 2-2970787.

Інформація та комунікація

Начальник відділу: Nathalie Creste; тел. (+32) 2-2981027.

Харчі рослинного походження, здоров'я рослин; обробка та розповсюдження

Начальник відділу: Nraor Miklos Pete; тел. (+32) 2-2970802.

Харчування тварин, Контроль за імпортом та залишками хімічних речовин

Начальник відділу: Carlos Alvarez Antolinez; тел. (+32) 2-2970778.

Якість, планування та розвиток

Начальник відділу: Franciscus Tariessen; тел. (+353) 46-9061714.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ПРАВОСУДДЯ, СВОБОДИ ТА БЕЗПЕКИ

Rue de Люксембург 46, 1050 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/justice_home/index_en.htm

Генеральний Директор: Jonathan Faull; тел. (+32) 2-2958658.

Помічник Генерального Директора (відповідальний для питань of політики): Tranche Mochel; тел. (+32) 2-2962814.

Помічник Генерального Директора: Chiara Adamo; тел. (+32) 2-2996797.

ДИРЕКТОРАТ A - ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Tung-Lai Margue; тел. (+32) 2-2954437.

Радник (Служба місцевої безпеки): Willem Aldershoff;
тел. (+32) 2-2965647.

Стратегічні політики, оцінювання та інституційні відносини

Начальник відділу: Luigi Soreca; тел. (+32) 2-2962116.

Зовнішні відносини та розширення

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Heike Buss;
тел. (+32) 2-2951744.

Людські ресурси, Інформаційні технології, Логістика

Начальник відділу: Ernesto Bianchi; тел. (+32) 2-2994316.

Бюджет та контроль

Начальник відділу: Frederic Knechciak; тел. (+32) 2-2962938.

ДИРЕКТОРАТ В - ІМІГРАЦІЯ, ПРИТУЛОК ТА КОРДОНИ

Директор: Jean-Louis de Brouwer; тел. (+32) 2-2961964.

Кордони та візи

Начальник відділу: Jan de Ceuster; тел. (+32) 2-2961072.

Імміграція та притулок

Начальник відділу: Nicola Anneschino; тел. (+32) 2-2961870.

Великомасштабні інформаційні системи

Начальник відділу: Frank Paul; тел. (+32) 2-2954875.

Фінансова солідарність щодо притулку, імміграції та кордонів

Начальник відділу: Muriel Guin; тел. (+32) 2-2960013.

ДИРЕКТОРАТ С – ЦИВІЛЬНЕ ПРАВОСУДДЯ, ПРАВА ТА ГРОМАДЯНИ (HIP)

Директор: Francisco Fonseca Morillo; тел. (+32) 2-2956845.

Цивільне правосуддя

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Olivier Tell;
тел. (+32) 2-2952921.

Координація політики зловживання наркотичними речовинами

Начальник відділу: Carel Edwards; тел. (+32) 2-2959538.

Громадяни (HIP) та фундаментальні права

Начальник відділу: Emmanuel Crabit; тел. (+32) 2-2958114.

Фінансові підтримка правосуддя, права та громадяни hip

Начальник відділу: Lina Papamichalopoulou; тел. (+32) 2-2986493.

Захист даних

Начальник відділу: Alain Brun; тел. (+32) 2-2965381.

ДИРЕКТОРАТ D - ВНУТРІШНІ БЕЗПЕКА ТА КРИМІНАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Директор: Denise Sorasio; тел. (+32) 2-2990584.

Боротьба проти тероризму, законодавство щодо нелегального перевезення та експлуатації людей, правозастосування та співробітництво

Начальник відділу: Joaquim Nunes de Almeida; тел. (+32) 2-2955428.

Боротьба проти економічних, фінансових та кібер злочинів
Начальник відділу: Lotte Knudsen; тел. (+32) 2-2958066.

ДИРЕКТОРАТ СР - ГОЛОВНИЙ РАДНИК

Радник (SAMAR: Комітет з перевірки контрактів):
Willy Wijns; тел. (+32) 2-2956847.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ЗОВНІШНІХ ВІДНОСИН

Rue de la Loi 170, 1040 Brussels, Belgium;
тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/comm/dgs/external_relations/index_en.htm

Генеральний Директор: Eneko Landaburu; тел. (+32) 2-2951968.

Заступник Генерального Директора (СЗБП, Багатосторонні Відносини, а також Північна Америка, Східна Азія, Австралія, Нова Зеландія, ЕЕА та EFTA - Директорати А, В та С): Karel Kovanda; тел. (+32) 2-2980765.

Заступник Генерального Директора (Європейська політика сусідства, Східна Європа, Південний Кавказ та Центральна Азія, Близький Схід та Південне Середземномор'я -Директорати D, E та F):
Fokion Fotiadis; тел. (+32) 2-2992302.

Заступник Генерального Директора (Азія та Латинська Америка - Директорати G та H): Tomas Dupla del Moral; тел. (+32) 2-2992313.

Заступник Генерального Директора (виконуючий обов'язки):
Hugues Mingarelli; тел. (+32) 2-2992313.

Помічник Генерального Директора:
Jean-Marc Pisani; тел. (+32) 2-2995401.

Головний Радник: Janos Herman; тел. (+32) 2-2967321.

Радник: Bernhard Zepter; тел. (+32) 2-2988466.

Помічник Генерального Директора: Petros Mavromichalis;
тел. (+32) 2-2994443.

Радник: Norbert Jousten; тел. (+32) 2-2999000.

ДИРЕКТОРАТ А – КРИЗОВА ПЛАТФОРМА -ПОЛІТИКА КООРДИНАЦІЇ СПІЛЬНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТА БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ (CFSP)

Директор: Richard Wright; тел. (+32) 2-2988598.

Європейський кореспондент

Начальник відділу: David Turr; тел. (+32) 2-2990181.

Кримінальне правосуддя I

Начальник відділу: Peter Jozsef Csonka; тел. (+32) 2-2966563.

Фінансові Підтримка Боротьби проти Злочинів (AGIS Програма) та запобігання загальним злочинам

Начальник відділу: Joseph O'Neill; тел. (+32) 2-2960506.

Управління кризами та запобігання конфліктів

Начальник відділу: Christian Berger; тел. (+32) 2-2997727.

CFSP та RRM: Програма Управління

Начальник відділу: Juha Auvinen; тел. (+32) 2-2991072.

Безпекова політика

Начальник відділу: Lars-Erik Lundin; тел. (+32) 2-2965081.

ДИРЕКТОРАТ В – БАГАТОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ

Директор: Daniele Smadja; тел. (+32) 2-2998976.

Радник (Право моря та зовнішні компетенції): Alain-Pierre Allo; тел. (+32) 2-2992291.

Людські права та демократизація

Начальник відділу: Rolf Timans; тел. (+32) 2-2987404.

ООН, Служба Угод

Начальник відділу: Karen Fogg; тел. (+32) 2-29566181.

ОБСЄ та Рада Європи

Начальник відділу: Gilbert Dubois; тел. (+32) 2-2957550.

ДИРЕКТОРАТ С – ПІВНІЧНА АМЕРИКА, СХІДНА АЗІЯ, АВСТРАЛІЯ, НОВА ЗЕЛАНДІЯ, ЕЕА, ЕФТА, САН-МАРИНО, ТАОРРА, МОНАКО

Директор: Alan Scatter; тел. (+32) 2-2954998.

США, КАНАДА

Начальник відділу: Marc Vanheukelen; тел. (+32) 2-2998502.

Японія, Корея, Австралія, Нова Зеландія

Начальник відділу: Gerhard Lohan; тел. (+32) 2-2991264.

ЕЕА, ЕФТА, Сан-Марино, Таорра, Монако

Начальник відділу: Matthias Brinkmann; тел. (+32) 2-2956036.

ДИРЕКТОРАТ D – КООРДИНАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУ-СІДСТВА (ENP)

Директор: Rutger Wissels; тел. (+32) 2-2993482.

Загальна координація ЄПС

Начальник відділу: John O'Rourke; тел. (+32) 2-2990564.

Секторальна координація ЄПС

Начальник відділу: Tareas Herdina; тел. (+32) 2-2969881.

ДИРЕКТОРАТ E – СХІДНА ЄВРОПА, ПІВДЕННИЙ КАВКАЗ, ЦЕНТРАЛЬНО - АЗІЙСЬКІ РЕСПУБЛІКИ

Директор (виконуючий обов'язки): Gunnar Wiegand; тел. (+32) 2-2963110.

Росія

Начальник відділу: Gunnar Wiegand; тел. (+32) 2-2963110.

Україна, Білорусь та Молдова

Начальник відділу: Hilde Hardeman; тел. (+32) 2-2965077.

Південний Кавказ та Центральна Азія

Начальник відділу: Victor Tares Maldonado; тел. (+32) 2-2967420.

ДИРЕКТОРАТ F – БЛИЗЬКИЙ СХІД, ПІВДЕННЕ СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я

Директор: Christian Leffler; тел. (+32) 2-2950502.

Директор: Hugues Mingarelli; тел. (+32) 2-2999180.

EuroMed та регіональні питання

Начальник відділу: Laura Vaeza; тел. (+32) 2-2961339.

Країн Перської затоки, Іран, Ірак та Ємен

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Patricia Llombart Cussac;
тел. (+32) 2-2990964.

Близький Схід

Начальник відділу: Leonidas Tezapsidis; тел. (+32) 2-2980067.

Загреб

Начальник відділу: Leonello Gabrici; тел. (+32) 2-2965947.

ДИРЕКТОРАТ G - ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА

Директор: Tomas Dupla del Moral; тел. (+32) 2-2992313.

Горизонтальні Питання

Начальник відділу: Marie-Anne Coninx; тел. (+32) 2-2957297.

Мехіко, Центральна Америка

Начальник відділу: Petros Mavromichalis; тел. (+32) 2-2994443.

Таенська Спільнота

Начальник відділу: Rafael Gelabert Rotger; тел. (+32) 2-2992354.

Меркосур, Чилі

Начальник відділу: Laurence Argimon-Pistre.

ДИРЕКТОРАТ H - АЗИЯ (КРИМ ЯПОНІЇ ТА КОРЕЇ)

Директор: James Moran; тел. (+32) 2-2992232.

Радник з питань Зустрічей Азія-Європа (ASEM): Geoffrey Barret;
тел. (+32) 2-2966309.

Горизонтальні Питання

Начальник відділу: Alain Ruche; тел. (+32) 2-2966453.

Китай, Гонконг, Макао, Тайвань, Монголія

Начальник відділу: Franz Jessen; тел. (+32) 2-2987028.

Екс-пост контроль

Начальник відділу: Marcel Van Opstal; тел. (+32) 2-2964197.

Індія, Бутан, Непал

Начальник відділу: Jean-Christian Remond; тел. (+32) 2-2990153.

Кар'єра службовців та контрактних агентів

Начальник відділу: Rhoda Anette Mandler; тел. (+32) 2-2991649.

Пакистан, Афганістан, Шрі-Ланка, Бангладеш, Мальдиви

Начальник відділу: Helen Campbell; тел. (+32) 2-2960172.

Права та обов'язки службовців та контрактних агентів

Начальник відділу: (вакансія).

Південно-Східна Азія

Начальник відділу: Seamus Gillespie; тел. (+32) 2-2961791.

ДИРЕКТОРАТ І – РЕСУРСИ ШТАБ-КВАРТИР, ІНФОРМАЦІЯ, МІЖІН-СТИТУЦІЙНІ ВІДНОСИНИ

Директор: David Lipman; тел. (+32) 2-2990755.

Радник оп безпека: Christian Brumter; тел. (+32) 2-2958918.

Людські ресурси та адміністрація

Начальник відділу: Carmen Ruiz Serrano; тел. (+32) 2-2998708.

Фінансові та Бюджетні питання, відносини з Судом Аудиторів

Начальник відділу: Mark Johnston; тел. (+32) 2-2968513.

ІКТ ресурси та управління документацією

Начальник відділу: Michael Keumolen; тел. (+32) 2-2953788.

Міжінституційні відносини

Начальник відділу: Reinhold Hack; тел. (+32) 2-2951345.

Інформація та комунікація

Начальник відділу: David Ringrose; тел. (+32) 2-2993913.

ДИРЕКТОРАТ К - ЗОВНІШНЯ СЛУЖБА

Директор: Thierry de Saint Maurice; тел. (+32) 2-2954727.

Радник: Daniel van der Spree; тел. (+32) 2-2961730.

Координація та програмування діяльності, людські та бюджетні ресурси

Начальник відділу: Antonius Brueser; тел. (+32) 2-2966086.

Місцевий персонал

Начальник відділу: (вакансія).

Розвиток зовнішньої служби; Обміни з держави-членами; підготовка; протокол та дипломатичні питання

Начальник відділу: Catherine Theodorou-Kaologirou;

тел. (+32) 2-2951833.

Інфраструктури

Начальник відділу: Fernando Perez Jimenez; тел. (+32) 2-2995225.

Безпека

Начальник відділу: Alberto Hasson; тел. (+32) 2-2955800.

Інформатика

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Ricardo Agudo Vivas;

тел. (+32) 2-2963509.

ДИРЕКТОРАТ L - СТРАТЕГІЯ, КООРДИНАЦІЯ ТА АНАЛІЗ

Директор (виконуючий обов'язки): Sean Doyle; тел. (+32) 2-2966548.

Радник: Philippe Willaert; тел. (+32) 2-2950353.

Радник: Peter Dun; тел. (+32) 2-2953881.

Інспекція делегацій

Начальник відділу: Michael Graham; тел. (+32) 2-2969028.

Дослідження та прогнозування

Начальник відділу: Aljar John Rudolf Olljum; тел. (+32) 2-2988380.

Координація та Аналіз

Начальник відділу: Sean Doyle; тел. (+32) 2-2966548.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ТОРГІВЛІ

Rue de la Loi 200, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/trade/index_en.htm

Генеральний Директор: David O'Sullivan; тел. (+32) 2-2950948.

Заступник Генерального Директора: Karl-Friedrich Falkenberg;

тел. (+32) 2-2992220.

Заступник Генерального Директора: Peter Balazs; тел. (+32) 2-2995168.

Помічник Генерального Директора: Cesare Onestini; тел. (+32) 2-2957571.

Головний Радник: Signe Ratso; тел. (+32) 2-2993776.

ДИРЕКТОРАТ А – КООРДИНАЦІЯ ПОЛІТИКИ

Директор: Mauro Raffaele Petriccione; тел. (+32) 2-2961666.

Координація Політики

Начальник відділу: Peter Sandier; тел. (+32) 2-2968645.

Головний економіст

Начальник відділу: Caspar Frontini; тел. (+32) 2-2992682.

ДИРЕКТОРАТ В - ПОСЛУГИ ТА ІНВЕСТИЦІЇ, ДВОСТОРОННІ КОМЕРЦІЙНІ ВІДНОСИНИ

Директор: Joao Aguiar Machado; тел. (+32) 2-2996310.

Послуги та інвестиції

Начальник відділу: Petros Sourmelis; тел. (+32) 2-2987935.

Комерційні відносини з Близьким Сходом

Начальник відділу: Robin Ratchford; тел. (+32) 2-2954340.

ДИРЕКТОРАТ С – СТАБІЛЬНИЙ РОЗВИТОК, ДВОСТОРОННІ КОМЕРЦІЙНІ ВІДНОСИНИ

Директор: Ignacio Garcia Bercero; тел. (+32) 2-2995661.

Комерційні відносини з Пд. Азією, Кореєю, Австралією та Новою Зеландією

Начальник відділу: Philippe Meyer; тел. (+32) 2-2951891.

Стійкий розвиток та відносини SPS

Начальник відділу: Olivier de Laroussilhe; тел. (+32) 2-2968502.

Юридичні аспекти комерційної політики

Начальник відділу: Jean-Francois Brakeland; тел. (+32) 2-2953918.

Комерційні відносини з Середземноморськими країнами та Близьким Сходом

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Sofia Munoz Albarran; тел. (+32) 2-2969575.

ДИРЕКТОРАТ D - РОЗВИТОК

Директор: Peter Thompson; тел. (+32) 2-2967584.

Торгівля та розвиток

Начальник відділу: Tara Koke; тел. (+32) 2-2967998.

Економічне партнерство Угоди 1

Начальник відділу: Claude Maerten; тел. (+32) 2-2961197.

Економічний партнерство Угоди 2

Начальник відділу: Jacques Wunenburger; тел. (+32) 2-2964857.

ДИРЕКТОРАТ Е - ДЕРЖАВНІ РИНКИ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, ДВОСТОРОННІ КОМЕРЦІЙНІ ВІДНОСИНИ

Директор: Ewa Synowiec; тел. (+32) 2-2993810.

Не-ЄС Європа та Центральна Азія

Начальник відділу: Leopoldo Rubinacci; тел. (+32) 2-2990303.

Державні ринки, інтелектуальна власність

Начальник відділу: Luc Devigne; тел. (+32) 2-2991873.

Комерційні відносини з Пн. та Пд. Америкою

Начальник відділу: Rupert Schlegelmilch; тел. (+32) 2-2985548.

ДИРЕКТОРАТ F – ВІДНОСИНИ З СОТ ТА ОЕСР, АГРО-ХАРЧОВІ СЕКТОРИ

Директор: Signe Ratso; тел. (+32) 2-2993776.

Радник: Allan Dalvin; тел. (+32) 2-2992207.

СОТ, ОЕСР, Подвійне використання

Начальник відділу: Matthew Baldwin; тел. (+32) 2-298130

Агро-харчові сектори

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Dan Rotenberg;
тел. (+32) 2-2969297.

Службовець відповідальний за розгляди справ

Начальник відділу: Dominique Avot; тел. (+32) 2-2995102.

ДИРЕКТОРАТ G - РИНОК ТА ПРОМИСЛОВИЙ ДОСТУП

Директор: Pierre Amilhat; тел. (+32) 2-2992054. **Радник:** Roelof Plijter;
тел. (+32) 22968347.

Промислові сектори

Начальник відділу: Peter Klein; тел. (+32) 2-2957448.

Переговори щодо тарифних та нетарифних промисловостей

Начальника відділу: Fernando Perreau de Pinninck;
тел. (+32) 2-2961932.

ДИРЕКТОРАТ Н - ЗАХИСНІ ІНСТРУМЕНТИ ТОРГІВЛІ

Директор: Fritz Harald Wenig; тел. (+32) 2-2958684.

Загальна політика, Відносини з СОТ

Начальник відділу: (вакансія).

Інструменти захисту торгівлі: розслідування I: Відносини з державами-членами та інструменти захисту торгівлі

Начальник відділу: (вакансія).

Інструменти захисту торгівлі: розслідування II: боротьба з ухилянням

Начальник відділу: Demos Spatharis; тел. (+32) 2-2996839.

Інструменти захисту торгівлі: розслідування III; моніторинг та відслідковування впровадження заходів Спільноти

Начальник відділу: Piotr Ogonowski; тел. (+32) 2-2990958.

Інструменти захисту торгівлі: розслідування IV; моніторинг заходів третіх країн

Начальник відділу: (вакансія).

ДИРЕКТОРАТ R - УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ

Директор: Stefaan Deruytere; тел. (+32) 2-2990713.

Ресурси та стратегічне планування

Начальник відділу: Taers Iessen; тел. (+32) 2-2992457.

Інформаційні технології

Начальник відділу: (вакансія).

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ

Rue de la Science 15, 1040, Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/development/index_en.htm

Генеральний Директор: Stefano Manservigi; тел. (+32) 2-2957169.

Заступник Генерального Директора: Bernard Petit; тел. (+32) 2-2993255.

Помічник Генерального Директора (операційні та адміністративний питання):

Olivier Luycckx; тел. (+32) 2-2964110.

Внутрішній аудит

Начальник відділу (виконуючий обов'язки):

Nils Vedin; тел. (+32) 2-2994815.

ЄС-АКТ Відносини та громадянське суспільство

Начальник відділу: Alexander Baum; тел. (+32) 2-2993000.

ДИРЕКТОРАТ A - ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ОПЕРАЦІЙНА ПІДТРИМКА

Директор (виконуючий обов'язки):

Athanassios Theodorakis; тел. (+32) 2-2993238.

Цілісність та прогностичні дослідження

Начальник відділу: Françoise Moreau; тел. (+32) 2-2990772.

Ефективність допомоги та відносини з державами-членами та країнами ЕЕА

Начальник відділу: Klaas Ehbets; тел. (+32) 2-2992634.

Інструменти захисту торгівлі: розслідування V: Адміністрування

Начальник відділу: Claudia de Cesaris; тел. (+32) 2-2991733.

Відносини з міжнародними організаціями та не-ЄС країнами

Начальник відділу: Peter Craig McQuaide; тел. (+32) 2-2992784.

Інформація, Комунікації та ІКТ

Начальник відділу: Ian Barber; тел. (+32) 2-29952365.

ДИРЕКТОРАТ В - РОЗВИТОК ПОЛІТИКИ ТА СЕКТОРАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Luis Riera Figueras; тел. (+32) 2-2965068.

Економічний розвиток: інфраструктура та комунікаційні мережі, торгівля та регіональна інтеграція

Начальник відділу: Antonio Garcia Fragio; тел. (+32) 2-2993295.

Стабільне управління природними ресурсами

Начальник відділу: Philip Mikos; тел. (+32) 2-2993047.

Людський розвиток, соціальне гуртування та працевлаштування

Начальник відділу: Lieve Fransen; тел. (+32) 2-2963698.

ДИРЕКТОРАТ С – ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Директор: Klaus Rudischhauber; тел. (+32) 2-2990421.

Програмування та управління допомогою

Начальник відділу:

Jean-Pierre Reymondet-Commo; тел. (+32) 2-2991609.

Пан-африканські питання та інституції, врядування та міграція

Начальник відділу: Philippe Darmuzey; тел. (+32) 2-2965592.

Економічне врядування та бюджетна підтримка

Начальник відділу (виконуючий обов'язки):

Riccardo Maggo; тел. (+32) 2-2963890.

ДИРЕКТОРАТ D - ЗАХІДНА ТА ЦЕНТРАЛЬНИЙ АФРИКА, КАРИБСЬКИЙ РЕГІОН ТА ЗАМОРСЬКІ ТЕРИТОРІЇ

Директор (виконуючий обов'язки):

Manuel Lopez Blanco; тел. (+32) 2-2993230.

Відносини з країнами карибського регіону та заморськими територіями

Начальник відділу: John Caloghirou; тел. (+32) 2-2993281.

Відносини країнами та регіоном Західної Африки

Начальник відділу: Manuel Lopez Blanco; тел. (+32) 2-2993230.

Відносини країнами та регіоном Центральної Африки та Великих Озер

Начальник відділу: Elisabeth Tison; тел. (+32) 2-2992766.

ДИРЕКТОРАТ E – РІГ АФРИКИ, СХІДНА ТА ПІВДЕННА АФРИКА, ІНДІЙСЬКИЙ ОКЕАН, ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН

Директор: Roger Moore; тел. (+32) 2-2992672.

Відносини з країнами та регіонами Тихого Океану

Начальник відділу: Valeriano Diaz; тел. (+32) 2-2962731.

Відносини з країнами та регіонами Рогу Африки, Східної Африки, Індійського Океану

Начальник відділу: Jeremy Lester; тел. (+32) 2-2953760.

Відносини з країнами та регіонами Південної Африки

Начальник відділу: Jose Pinto Teixeira; тел. (+32) 2-2957196.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ РОЗШИРЕННЯ

Rue de la Lot 200, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/enlargement/index_en.htm

Генеральний Директор: Michael Leigh; тел. (+32) 2-2958236.

Заступник Генерального Директора:

Jan Truszczyński; тел. (+32) 2-2998754.

Помічник Генерального Директора:

Mark Lawrence Meredith; тел. (+32) 2-2957538.

Радник: Alain Servantie; тел. (+32) 2-2998933.

Радник: (вакансія).

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору *Внутрішній аудит*

Начальник відділу: Imre Crouy-Chand; тел. (+32) 2-2986032.

Управління глобальними ризиками

Радник: Rony Sabah; тел. (+32) 2-2992979.

ДИРЕКТОРАТ А – СТРАТЕГІЯ ТА КООРДИНАЦІЯ, БОЛГАРІЯ, РУМУНІЯ ТА СИЛИ РЕАГУВАННЯ (ТУРЕЦЬКА КІПРІОТСЬКА СПІЛЬНОТА)

Директор: Timo Summa; тел. (+32) 2-2991671.

Розширення: Стратегія координації

Начальник відділу (виконуючий обов'язки):

Franz Sermak; тел. (+32) 2-2962166.

Інформація, комунікація

Начальник відділу: Gisela Guggel-Robinson; тел. (+32) 2-2961146.

Сили реагування – Турецька Кіпріотська Спільнота

Начальник відділу: Tarew Rabash; тел. (+32) 2-259243.

ДИРЕКТОРАТ В - ХОРВАТІЯ, КОЛИШНЯ РЕСПУБЛІКА ЮГОСЛАВІЇ МАКЕДОНІЯ, ТУРЕЧЧИНА

Директор (виконуючий обов'язки): Christian Danielsson; тел. (+32) 2-2957096.

Хорватія

Начальник відділу: David Daly; тел. (+32) 2-2952526.

Колишня Республіка Югославії Македонія

Начальник відділу: Paola Pampaloni; тел. (+32) 2-2963825.

Туреччина

Начальник відділу: Christian Danielsson; тел. (+32) 2-2957096.

ДИРЕКТОРАТ С - АЛБАНІЯ, БОСНІЯ ТА ГЕРЦЕГОВИНА, СЕРБІЯ, МОНТЕНІГРО, ПИТАННЯ КОСОВО

Директор: (вакансія).

Радник (Прикріплений до групи щодо статусу Косово): Leopold Maurer; тел. (+32) 2-2995228.

ДИРЕКТОРАТ D – ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ

Директор: Dirk Meganck; тел. (+32) 2-2961380.

Радник: Olivier Bodin; тел. (+32) 2-295040990.

Фінансові Інструменти та Контракти

Начальник відділу: Carlos Filipe; тел. (+32) 2-2960862.

Фінансові допомога після приєднання до ЄС

Начальник відділу: Jaime Garcia Lombardero; тел. (+32) 2-2957799.

Регіональні програми

Начальник відділу (виконуючий обов'язки):

Jose Torres Lacasa; тел. (+32) 2-2950596.

Побудова Інституцій, TAIEХ, Twinning

Начальник відділу: Morten Jung-Olsen; тел. (+32) 2-2991999.

ДИРЕКТОРАТ E - РЕСУРСИ

Директор (виконуючий обов'язки):

Goran Segerlund; тел. (+32) 2-2992055.

Стратегічне Планування, Внутрішній Контроль та ІКТ

Начальник відділу: Adriano Zilhao; тел. (+32) 2-2993873.

Людські ресурси

Начальник відділу: Michaela di Bucci; тел. (+32) 2-2996284.

Фінансове виконання

Начальник відділу: Daniel Hachez; тел. (+32) 2-2963708.

Оцінювання

Начальник відділу: Goran Segerlund; тел. (+32) 2-2992055.

Операційний Аудит

Начальник відділу: Michael Berrisford; тел. (+32) 2-2966480.

Албанія, Боснія та Герцеговина

Начальник відділу: Dirk Lange; тел. (+32) 2-2952837.

Сербія, Монтенегро

Начальник відділу: Therese Sobieski; тел. (+32) 2-2990225.

Косово

Начальник відділу: Geneveva Ruiz Calavera; тел. (+32) 2-2950793.

СЛУЖБА СПІВПРАЦІ EUROPEAID

Rue de la Loi 41, 1040 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2965802;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm

Генеральний Директор: Jacobus Richelle; тел. (+32) 2-2963638.

Заступник Генерального Директора: Richard Weber; тел. (+32) 2-2953055.

Радник: (вакансія).

Помічник Генерального Директора:

Emma Toledano Laredo; тел. (+32) 2-2966204.

Помічник Генерального Директора:

Laurent Sarazin; тел. (+32) 2-2999621.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Координація та організаційна стратегія

Начальник відділу: Luc Bagur; тел. (+32) 2-2991845.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Ole Scott-Larsen; тел. (+32) 2-2992722.

Оцінювання

Начальник відділу: Jean-Louis Chomel; тел. (+32) 2-2962939.

Підзвітний Заступнику Генерального Директора

Центральне управління тематичними статтями бюджету

Начальник відділу: Basile Papadopoulos; тел. (+32) 2-2992608.

Фінанси, контракти та аудит тематичними статтями бюджету

Начальник відділу: Carla Osorio; тел. (+32) 2-2951084.

Управління спеціальними контрактами

Начальник відділу: (вакансія).

**ДИРЕКТОРАТ А - ЄВРОПА, ПІВДЕННЕ СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я,
БЛИЗЬКИЙ СХІД ТА ПОЛІТИКА СУСІДСТВА**

Географічна координація та спостереження для Європи

Начальник відділу: Barbara Luecke; тел. (+32) 2-2963223.

Географічна координація та спостереження для Середземномор'я та
Близького Сходу

Начальник відділу: Johannes Duynhouwer; тел. (+32) 2-2990721.

Централізовані операції для Європи, Середземномор'я та Близького
Сходу

Начальник відділу: Carla Montesi; тел. (+32) 2-2961453.

Ядерна Безпека

Начальник відділу: Jean Paul Joulia; тел. (+32) 2-2957210.

Фінанси, контракти та аудит Європи, Середземномор'я та Близького
Сходу

Начальник відділу: Jean-Louis Ville; тел. (+32) 2-2962256.

Діяльність Twinning

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Juan de la Caballeria Cruz;
тел. (+32) 2-2959123.

ДИРЕКТОРАТ В - ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА

Директор: Fernando Cardesa Garcia; тел. (+32) 2-2992329.

Географічна координація та спостереження для Латинської Америки

Начальник відділу: Ana Gonzalo Castellanos; тел. (+32) 2-2990946.

Централізовані операції для Латинської Америки

Начальник відділу: Vittorio Tonutti; тел. (+32) 2-2954414.

Фінанси, контракти та аудит для Латинської Америки

Начальник відділу: Fermin Melendro Arnaiz; тел. (+32) 2-2962501.

ДИРЕКТОРАТ С - SUB-SAHARAN AFRICA, CARIBBEAN, PACIFIC

Директор: Gary Quince; тел. (+32) 2-2954859.

Географічна координація та спостереження для країн АКТ

Начальник відділу: Jose Luis Trimino Perez; тел. (+32) 2-2990823.

Координація всередині АКТ та заморських територій, Пан-африканські питання та горизонтальні аспекти

Начальник відділу: Dominique David; тел. (+32) 2-2988665.

Централізовані операції для країн АКТ

Начальник відділу: Raul Mateus Paula; тел. (+32) 2-2959278.

Фінанси, контракти та аудит для країн АКТ

Начальник відділу: Carlo Eich; тел. (+32) 2-2957864.

Забезпечення миру

Начальник відділу: Chantal Hebberecht; тел. (+32) 2-2992577.

Забезпечення Водопостачання

Начальник відділу: Wierke van der Goot; тел. (+32) 2-2969519.

ДИРЕКТОРАТ D - АЗІЯ ТА ЦЕНТРАЛЬНА АЗІЯ

Директор: Erich Muller; тел. (+32) 2-2990775.

Географічна координація та спостереження для Азії та Центральної Азії

Начальник відділу: Beata Kolecka; тел. (+32) 2-2967371.

Централізовані операції для Азії та Центральної Азії

Начальник відділу: Vincent Piket; тел. (+32) 2-2990430.

Фінанси, контракти та аудит для Азії та Центральної Азії

Начальник відділу: Michel de Coninck; тел. (+32) 2-2962799.

ДИРЕКТОРАТ Е – ПІДТРИМКА ЯКОСТІ ОПЕРАЦІЙ

Директор: Taroulla Kaminara; тел. (+32) 2-2968575.

Радник: Guy Doucet; тел. (+32) 2-2960739.

Радник: Francois Nizery; тел. (+32) 2-2990778.

Макроекономічна Підтримка

Начальник відділу: Jean-Louis Lacube; тел. (+32) 2-2969166.

ДИРЕКТОРАТ F - ПІДТРИМКА ЗАГАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Директор: (вакансія).

Групи підтримки якості

Начальник відділу: Sabato della Monica; тел. (+32) 2-2992542.

Керуючі Комітети

Начальник відділу: Franco Nicora; тел. (+32) 2-2993207.

Фінансові та контрактні питання та юридичні відносини

Начальник відділу: Denis Salord; тел. (+32) 2-2956047.

Відносини з Інституціями ЄС, міжнародними організаціями та донорами

Начальник відділу: Martyn Pennington; тел. (+32) 2-2992597.

Відносини з громадянським суспільством та недержавними акторами

Начальник відділу: Aristotelis Bouratsis; тел. (+32) 2-2999244.

Інформація, комунікації та фронт-офіс

Начальник відділу: Philippe Loop; тел. (+32) 2-2993720.

Бізнес, торгівля та регіональна інтеграція

Начальник відділу: Jan ten Bloemendal; тел. (+32) 2-2992817.

Соціальний та людський розвиток

Начальник відділу: Mikael Barfod; тел. (+32) 2-2954278.

Врядування, людські права, демократія та гендерні питання

Начальник відділу: Dominique Dellicour; тел. (+32) 2-2955937.

Безпека та міграція

Начальник відділу: Helene Bourgade; тел. (+32) 2-2965439.

Природні ресурси

Начальник відділу: Jean-Pierre Halkin; тел. (+32) 2-2957042.

Інфраструктура

Начальник відділу: Maurice Naik; тел. (+32) 2-2993253.

ДИРЕКТОРАТ G - РЕСУРСИ

Директор: Constantin Stathopoulos; тел. (+32) 2-2952463.

Програмування та бюджетні питання

Начальник відділу: Jose Izarra Aguado; тел. (+32) 2-2992818.

Координація ICS та Методологія для Екс-пост Контроль та Аудит

Начальник відділу: Jaime Reis Conde; тел. (+32) 2-2966879.

Людські ресурси

Начальник відділу: Marline Leveque; тел. (+32) 2-2986350.

Управління підготовкою та знаннями

Начальник відділу: Gerard van Bilzen; тел. (+32) 2-2963991.

Інформаційні Системи, Офісна автоматизація

Начальник відділу: Wilfried Beurms; тел. (+32) 2-2967357.

Управління Документацією та офісною Інфраструктурою

Начальник відділу: Jolita Butkevicienne; тел. (+32) 2-2959279.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ (ЕЧНО) З ПИТАНЬ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Rue d'Arlon 88, 1040 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111; fax (+32) 2-2954544;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/humanitarian_aid/index_en.htm

Генеральний Директор:

Antonio Manuel Servinho Cavaco; тел. (+32) 2-2959428.

Політика відносини, відносини з європейськими інституціями, партнерами та іншими донорами, стратегія та загальна координація, оцінювання, тематичне фінансування

Начальник відділу: Johannes Luchner; тел. (+32) 2-2968811.

ДИРЕКТОРАТ А - ОПЕРАЦІЇ

Директор: Steffen Stenberg-Jensen; тел. (+32) 2-2992740.

Бюджетне планування та процедура, AMP/SPP,

Аудит, AAR, Інформаційні технології та Інформаційні системи, Управління документацією

Начальник відділу: Vijay Bhardwaj; тел. (+32) 2-2990889.

Заступник Начальника відділу: Evelyne Soetewey; тел. (+32) 2-2968921.

Аудит

Martinus Jansen; тел. (+32) 2-2959309.

Планування

Paul de Spiegeleer; тел. (+32) 2-2995214.

Фінансове управління, юридичні та процедурні відносини

Начальник відділу: Herman Mosselmans; тел. (+32) 2-2956704.

Людські ресурси

Начальник відділу: Rene Guth; тел. (+32) 2-2963749.

Людські ресурси

John Scott; тел. (+32) 2-2959406.

Управління обладнанням

Jean-Pierre Vanderstraeten; тел. (+32) 2-2964499.

Африка, Карибський та Тихоокеанський регіон

Начальник відділу: Cornelis Wittebrood; тел. (+32) 2-2957312.

Центральна та Східна Європа, Нові Незалежні Держави, країни Середземномор'я, Близький Схід

Начальник відділу: Jean-Claude Neuraud; тел. (+32) 2-2969471.

Азія, Центральна та Південна Америка

Начальник відділу: Esko Kentrschynskij; тел. (+32) 2-2953420.

Заступник Начальника відділу:

Michael Thomas Gowen; тел. (+32) 2-2956674.

Харчова допомога та готовність до катастроф

Начальник відділу: Jan-Artur Sienczewski; тел. (+32) 2-2961949.

Інформація та комунікація

Начальник відділу: Simon Horner; тел. (+32) 2-2992996.

ДИРЕКТОРАТ В - РЕСУРСИ, ФІНАНСИ, ЮРИДИЧНІ ВІДНОСИНИ

Директор: (вакансія).

EUROSTAT

Bailment Bech, rue Alphonse Weidker 11, 2721 Люксембург, Люксембург;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Генеральний Директор: Herve Carre; тел. (+352) 430137698.

Заступник Генерального Директора: Marie Bohata; тел. (+352) 430137630.

Помічник Генерального Директора:

Annika Naslund Fogelberg; тел. (+352) 430133055.

Головний Радник: Giuseppe Calo; тел. (+352) 430137210.

Радник: Klaus Reeh; тел. (+352) 430133523.

Радник: Robert van der Star; тел. (+352) 430136374.

Радник: Daniel Defays; тел. (+352) 430132854.

ДИРЕКТОРАТ А - РЕСУРСИ

Директор: Stephen Kaiser; тел. (+352) 430133073.

Персонал

Начальник відділу: Roland Lane; тел. (+352) 430134675.

Планування та звітування

Начальник відділу: Gilles Decand; тел. (+352) 430133411.

Бюджетні питання

Начальник відділу: Marguerite Christine Coin; тел. (+352) 430133722.

Національна звітність - Виробництво

Начальник відділу: (вакансія).

Юридичні, інституційні та міжнародні стосунки, державні фінанси

Начальник відділу: Efstratios Chatzidoukakis; тел. (+352) 430136197.

Начальник відділу: Luca Ascoli; тел. (+352) 430132707.

Комунікація

Начальник відділу: Philippe Bautier; тел. (+352) 430133556.

Підготовка та управління документацією

Начальник відділу: Athanassia Chrissanthaki; тел. (+352) 430132087.

Торгівельний баланс

Начальник відділу: Maria-Helena Figueira; тел. (+352) 430134730.

Валідація державних рахунків

Начальник відділу: Eduardo Barredo Capelot; тел. (+352) 430135402

ДИРЕКТОРАТ В – СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ, РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Директор: Pedro Diaz Mufioz; тел. (+352) 430135474.

ІКТ системи для статистичної обробки

Начальник відділу: Adam Wronski; тел. (+352) 430135285.

ІКТ Інфраструктури

Начальник відділу: Wolfgang Knuppel; тел. (+352) 430133221.

Статистичні Інформаційні технології

Начальник відділу: John Allen; тел. (+352) 430137291.

Співвідносні бази даних

Начальник відділу: (вакансія).

Методологія та Дослідження

Начальник відділу: (вакансія).

Розповсюдження

Начальник відділу: Gunther Schafer; тел. (+352) 430133566.

ДИРЕКТОРАТ С - НАЦІОНАЛЬНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ РАХУНКИ

Директор: Laurs Nørlund; тел. (+352) 430136850.

Радник: (вакансія).

Радник: Francisco Sobrino Vazquez; тел. (+352) 430134919.

Національні рахунки - методологія та аналіз

Начальник відділу: Gallo Gueye; тел. (+352) 430134859.

ДИРЕКТОРАТ D - ЕКОНОМІЧНА ТА РЕГІОНАЛЬНА СТАТИСТИКА

Директор: Inna Steinbuka; тел. (+352) 4301332372.

Ключові індикатори для Європейських політик

Начальник відділу: Nikolaus Wurm; тел. (+352) 430133589.

Регіональні індикатори та географічна інформація

Начальник відділу: Roger Cubitt; тел. (+352) 430133088.

Короткотермінова статистика

Начальник відділу: Brian Newson; тел. (+352) 430132086.

Цінова статистика

Начальник відділу: Alexandre Makaronidis; тел. (+352) 430134792.

Заробітні плати та пенсії

Начальник відділу: Jean-Claude Roman; тел. (+352) 430133548.

ДИРЕКТОРАТ Е - СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА НАВКО- ЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ СТАТИСТИКА ТА СТАТИСТИЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Директор: Pieter Everaers; тел. (+352) 430136847.

Сільське господарство статистика - методологія

Начальник відділу: Hubert Charlier; тел. (+352) 430132974.

Сільське господарство статистика - виробництво

Начальник відділу: Marcel Ernens; тел. (+352) 430134115.

Статистика з питань навколишнього середовища

Начальник відділу: Rainer Muthmann; тел. (+352) 430137260.

Міжнародна торгівля статистика - виробництво

Начальник відділу: Jan Planovsky; тел. (+352) 430135551.

Статистична співпраця з європейськими та Середземноморськими

Начальник відділу: Butkevicius Arunas; тел. (+352) 430135693.

Міжнародне статистичне співробітництво

Начальник відділу: James Whitworth; тел. (+352) 430136857.

ДИРЕКТОРАТ F - СОЦІАЛЬНІ СТАТИСТИКА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО

Директор: Michel Glaude; тел. (+352) 430136848.

Демографічна та міграційна статистика

Начальник відділу: Michail Skaliotis; тел. (+352) 430132011.

Статистика ринку праці

Начальник відділу: Joachim Recktenwald; тел. (+352) 430134103.

Статистика щодо умов життя та соціальний захист

Начальник відділу: Anne Clemenceau; тел. (+352) 430134880.

Статистика щодо освіти, науки та культури

Начальник відділу: Jean-Louis Mercu; тел. (+352) 430134862.

Статистика з питань охорони здоров'я та безпека харчових продуктів

Начальник відділу: Marleen de Smedt; тел. (+352) 430133673.

Статистика Інформаційного суспільства та туризму

Начальник відділу: Bettina Knauth; тел. (+352) 430132969.

ДИРЕКТОРАТ G - БІЗНЕС СТАТИСТИКА

Директор: Peter Bekx; тел. (+352) 430136603.

Структурна бізнес статистика

Начальник відділу: Inger Oehman; тел. (+352) 430137286.

Статистика щодо міжнародної торгівлі - методологія та класифікація

Начальник відділу: Ales Capek; тел. (+352) 430136045.

Енергетична статистика

Начальник відділу: Peter Tavoularidis; тел. (+352) 430133023.

Транспортна статистика

Начальник відділу: Ovidio Crocicchi; тел. (+352) 430133608.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ПЕРСОНАЛУ ТА АДМІНІСТРАЦІЇ

Rue de la Loi 200, 1040 Brussels, Belgium; тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/personnel_adminisatration/index_en.htm

Генеральний Директор: Claude Chene; тел. (+32) 2-2952437.

Помічник Генерального Директора: Christian Linder;

тел. (+32) 2-2986917.

Помічник Генерального Директора: Christian Levasseur;

тел. (+32) 2-2965580.

Головний Радник відповідальний за Координацію робіт індикаторів

діяльності та Створення офісу в Іспра: Rocco Tanzilli;

тел. (+352) 292944175.

Головний Радник відповідальний за безпекові питання: Frank Asbeck;

тел. (+32)2-2998311.

Головний Радник, Адміністративний реформа: Gabrielle Clotuche;
тел. (+352) 430187774.

Головний Радник: Daniel Byk; тел. (+352) 430132048.

Головний Радник: Piet Verleysen; тел. (+352) 430132048.

Радник (відповідальний за організацію та контроль. Підкомітет з фінансових невідповідностей): (вакансія).

Безпосередньо підзвітні Генеральному Директору

Аудит

Начальник відділу: Marc Bellens; тел. (+32) 2-2950942.

Координація та політики Люксембурзької території Комісії

Начальник відділу: Kozlik Alberto; тел. (+352) 430133653.

Постійний доповідач до ССА

Постійний доповідач: Emer Daly; тел. (+32) 2-2960503.

Радник: Renaud Denuit; тел. (+32) 2-2956607.

ДИРЕКТОРАТ А – СПІВРОБІТНИКИ ТА КАР'ЄРНИЙ РОЗВИТОК

Директор: Irene Souka; тел. (+32) 2-2957206.

Загальна політика, Агентства та Координація

Начальник відділу: Marc Mouligneau; тел. (+32) 2-2956731.

SCOP: поради з професійної підготовки та розвиток управління людськими ресурси

Начальник відділу: Fernando Garcia Ferreira; тел. (+32) 2-2950283.

Підготовка та розвиток персоналу

Начальник відділу: Norman Jardine; тел. (+32) 2-2992852.

Службовців та зовнішні співробітники, адміністративні процедури

Начальник відділу: Enrico Maria Armani; тел. (+32) 2-2993371.

Органіграми та управління персоналом

Начальник відділу: Matthias Will; тел. (+32) 2-2957387.

Структура кар'єр, оцінювання та сприяння

Начальник відділу: Jacky Marteau; тел. (+32) 2-2955264.

ДИРЕКТОРАТ В – НОРМИ ПЕРСОНАЛУ: ПОЛІТИКА, УПРАВЛІННЯ ТА ДОРАДЧИ ПОСЛУГИ

Директор: Bernard Jansen; тел. (+32) 2-2957604.

Юридичні Радник: Adrian Barnett; тел. (+32) 2-2952190.

Радник (Координація): Luc Latouche; тел. (+32) 2-2993690.

Юридичні та статутні відносини, відносини з інституції

Начальник відділу: Marco-Umberto Moricca; тел. (+32) 2-2961654.

Скарги

Начальник відділу: Stefan Rating; тел. (+32) 2-2996820.

Умови працевлаштування, права та обов'язки, ADMINFO

Начальник відділу: Jean-Pierre Grillo; тел. (+32) 2-2951325.

ДИРЕКТОРАТ С - ПОЛІТИКА З СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Директор: Mercedes de Sola Domingo; тел. (+32) 2-2956272.

Соціальна Політика

Начальник відділу: Gail Kent; тел. (+32) 2-2991945.

Медичні послуги (Brussels)

Начальник відділу: Giovanni Fracchia; тел. (+32) 2-2955006.

Радник: Serve Dolmans; тел. (+32) 2-2953906.

Медичні послуги (Люксембург)

Начальник відділу: Thierry Jadot; тел. (+352) 430132592.

ДИРЕКТОРАТ D - РЕСУРСИ, КООРДИНАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ, ВІДНОСИН ІЗ СЛУЖБАМИ

Директор: Alain Scriban; тел. (+32) 2-2963343.

Радник (захист даних та комп'ютерна безпека):

Patrice Marcelli; тел. (+32) 2-2952556.

Бюджет та контрактна підтримка

Начальник відділу: Hendrik Vantilborgh; тел. (+32) 2-2955521.

Стратегічне планування та оцінювання, ІКТ Координація, Відносини із службами

Начальник відділу: Daniele Dotto; тел. (+32) 2-2962701.

Людські та фінансові ресурси, адміністрування, IAS

Начальник відділу: Gianmarco Di Vita; тел. (+32) 2-2968846.

Європейські школи

Начальник відділу: Christiane Bardoux; тел. (+32) 2-2954547.

Недискримінація та рівні умови

Начальник відділу: Emanuelle Grange; тел. (+32) 2-2958795.

Управління комунікацією та інформацією

Начальник відділу: Nicholas David Bearfield; тел. (+32) 2-2954126.

Соціальний діалог, відносини з національними державними службами та горизонтальні питання пов'язані з розширення

Начальник відділу: Hans-Georg Gerstenlauer; тел. (+32) 2-2984058.

ДИРЕКТОРАТ DS - БЕЗПЕКА

Директор: Stephen Hutchins; тел. (+32) 2-2956168.

Радник: Alvaro Migoya Garnica; тел. (+32) 2-2963169.

Захист та кризисне управління

Начальник відділу: Hannu Hyvarinen; тел. (+32) 2-2985685.

Безпека інформації та зовнішні зв'язки

Начальник відділу: Eduardo Cano Romera; тел. (+32) 2-2961502.

Інспекція та дорадчі послуги

Начальник відділу: Audrius Navikas; тел. (+32) 2-2958716.

Охорона, обладнання та контроль безпеки; контроль доступу

Начальник відділу: Claude Champetter; тел. (+32) 2-2962099.
Координація та ІКТ безпека

Начальник відділу: Guido Vervaet; тел. (+32) 2-2959224.
Безпека праці та гігієна
Antonio Calvo Alonso-Cortes; тел. (+32) 2-2951015.

ДИРЕКТОРАТ IDOC – РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ДИСЦИПЛІНАРНА СЛУЖБА

Директор: Hendrik van Lier; тел. (+32) 2-2957595.

Розслідування та дисциплінарні стягнення: відповідність фінансовим правилам

Начальник відділу: Rene Slootjes; тел. (+32) 2-2956559.

Розслідування та дисциплінарні стягнення: відповідність з не-фінансовими статутними обов'язками

Начальник відділу: Vaientina Superti; тел. (+32) 2-2965403.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ (DIGIT) З ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Rue Alcide de Gasperi, 2920 Luxembourg; Luxembourg;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/informatics/index_en.htm

Генеральний Директор: Francisco Garcia Moran; тел. (+32) 2-2934561.

ДИРЕКТОРАТ А - ВИРІШЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ІКТ

Директор: Christos Ellinides; тел. (+32) 2-2930721.

Розв'язки для ІКТ підготовки та підтримки

Начальник відділу: Jean-Pierre Lambot; тел. (+32) 2-2960201.

Розв'язки для корпоративної інфраструктури

Начальник відділу: Giorgio Benali; тел. (+352) 430133680.

Розв'язки для інформаційних систем

Начальник відділу: Jose Marin Navarro; тел. (+352) 430134531.

ДИРЕКТОРАТ В - ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ

Директор: Declan Deasy; тел. (+32) 2-2963715.

Поради та відносини з іншими департаментами, Європейськими Інституціями та іншими органами Спільноти

Начальник відділу: Jean-Pierre Weidert; тел. (+352) 430133643.

Е-Космісія: інтероперабельність, архітектура та методи

Начальник відділу: Theodoros Vassiliadis; тел. (+32) 2-2961739.

Інформаційні системи для управління людськими ресурсами

Начальник відділу: Philippe Bierlaire; тел. (+32) 2-2994682.

Інтегровані Інформаційні Системи

Начальник відділу: Philippe van Damme; тел. (+32) 2-2950584.

Центральна інформаційна системи та управління фінансовими правами
(вакансія).

Управління потоком інформації, Інструменти децентралізації та ІКТ
Безпека

(вакансія).

Інформаційні системи для планування, управління фінансами та
документацією

Начальник відділу: Angelo Tosetti; тел. (+32) 2-2968924.

ДИРЕКТОРАТ С – НАДАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПОСЛУГ

Директор (виконуючий обов'язки): Marcel Jortay; тел. (+352) 430134235.

Координація та інфраструктура планування інвестицій

Начальник відділу: Georges Te Kolste; тел. (+32) 2-2964735

Послуги щодо базування інформаційних систем

Начальник відділу: Georges Te Kolste; тел. (+32) 2-2964735.

Послуги щодо корпоративної інфраструктури

Начальник відділу: Marcel Jortay; тел. (+32) 2-2934235.

Послуги щодо Корпоративної близькості користувачів

Начальник відділу: Margarida Abecasis.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ ТА ЛОГІСТИКА

Директор: Arturo Caballero Bassedas; тел. (+32) 2-2953974.

Планування та ресурси

Начальник відділу: Marc Feidt; тел. (+32) 2-2933104.

Фінанси та Контракти

Начальник відділу: Francis Peltgen; тел. (+32) 2-2950907.

Логістика

Начальник відділу: Philippe Bellossi; тел. (+32) 2-2996501.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ БЮДЖЕТУ

Avenue d'Auderghem 45, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/budget/index_en.htm

Генеральний Директор: Luis Romero Requena; тел. (+32) 2-2995150.

Заступник Генерального Директора (Директорат С, Відділ 01,

Commission Бухгалтерська звітність officer): Brian Gray; тел. (+32)
2-2954627.

Помічник Генерального Директора:

Ico Wedel-Goedens; тел. (+32) 2-2957327.

Радник: Rene Vandermosten; тел. (+32) 2-2993783.

Відносини з Європейським Парламентом, Судом аудиторів та державами-членами

Начальник відділу: James Spence; тел. (+32) 2-2981704.

Внутрішній аудит

Начальник відділу: Ekaterini Philaniotou; тел. (+32) 2-2957825.

ДИРЕКТОРАТ А - ВИТРАТИ

Директор: Silvano Presa; тел. (+32) 2-2952221.

Бюджетна процедура та синтез , АBB та Відносини з СОВУ

Начальник відділу: Philippe Jouret; тел. (+32) 2-2965768.

Спільна Сільськогосподарська Політика (САР) та Структурні Політики

Начальник відділу: Philippe Bertrand; тел. (+32) 2-2961823.

Внутрішні політики

Начальник відділу: Jacques Sant'ana Calazans; тел. (+32) 2-2956300.

Зовнішні політики

Начальник відділу: Jacques Vonthron; тел. (+32) 2-2952983.

Адміністративні апропріації та розподіл ІКТ ресурсів

Начальник відділу: Luca Dalpozzo; тел. (+32) 2-2951771.

Розміщення людських ресурсів

Начальник відділу: (вакансія).

Моніторинг та звітування щодо імплементації бюджету

Начальник відділу: Yiannakis Asimakis; тел. (+32) 2-2968752.

ДИРЕКТОРАТ В - ВЛАСНІ РЕСУРСИ, ОЦІНЮВАННЯ ТА ФІНАНСОВЕ ПРОГРАМУВАННЯ

Директор: Stefan Lehner; тел. (+32) 2-2993383.

Багаторічні фінансові рамки; Система фінансувань та прогнозувань; Бюджетні аспекти пов'язані з розширенням

Начальник відділу (виконуючий обов'язки):

Johan Ureel; тел. (+32) 2-2966609.

Управління надходженнями

Начальник відділу: Antti Suortti; тел. (+32) 2-2967258.

Контроль за традиційними власними ресурсами та підтримка країн-кандидатів

Начальник відділу: Robert Gielisse; тел. (+32) 2-2959649.

Контроль ПДВ та ресурси базовані на внутрішньому національному продукті та Секретаріат ACOR

Начальник відділу: Richard Condon; тел. (+32) 2-2957815.

Оцінювання

Начальник відділу: Svend Jakobsen; тел. (+32) 2-2960774.

ДИРЕКТОРАТ С – ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (ЗАГАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ТА EOF)

Директор: Ciaran Spillane; тел. (+32) 2-2981263.

Служба готівкових розрахунків та управління казначейством

Начальник відділу: Willy Hoebeek; тел. (+32) 2-2954075.

Загальна бухгалтерська звітність

Начальник відділу: Maria Rosa Aldea Busquets; тел. (+32) 2-2950848.

Бухгалтерська звітність та виконання бюджету

Начальник відділу: Enrique Lobera Argielles; тел. (+32) 2-2963085.

Бухгалтерська звітність Європейського фонду розвитку; Валідація місцевої бухгалтерської системи звітності

Начальник відділу: Joseph Murrain; тел. (+32) 2-2958338.

Відшкодування зобов'язань

Начальник відділу: Marc Ekelmans; тел. (+32) 2-2956873.

ДИРЕКТОРАТ D - ЦЕНТРАЛЬНІ ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ

Директор: Philippe Taverner; тел. (+32) 2-2953590.

Фінансові правила

Начальник відділу: Paraskevi Gilchrist; тел. (+32) 2-2951018.

Закупівля, контракти та гранти

Начальник відділу: Jose Martin Bilbao Zabala; тел. (+32) 2-2952544.

Фінансові процедури та Системи контролю

Начальник відділу: Adrian Window; тел. (+32) 2-2952271.

BudgWeb, Фінансова підготовка, допоміжна служба

Начальник відділу: Stephen Collins; тел. (+32) 2-2998436.

Управління користувачами фінансовою інформаційною системою

Начальник відділу: Dirk Larage; тел. (+32) 2-2961982.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Eric Paradis; тел. (+32) 2-2959811.

Інформація та комунікація

Начальник відділу: Eric Mamer; тел. (+32) 2-2994073.

Загальна координація: людські та бюджетні ресурси

Начальник відділу: Jean-Pierre Buisseret; тел. (+32) 2-2954803.

Фінансові інформаційні системи

Начальник відділу: Claude Nahon; тел. (+32) 2-2999307.

ІТ Інфраструктури та підтримка користувачів

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Claude Nahon;

тел. (+32) 2-2999307.

ВНУТРІШНЯ СЛУЖБА АУДИТУ

Rue de la Lot 200, 1049 Brussels, Belgium;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/internal_audit/index_en.htm

Генеральний Директор (Внутрішній аудитор Комісії):

Walter Deffaa; тел. (+32) 2-2957752.

ДИРЕКТОРАТ А - ГОРИЗОНТАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

Директор: Agnieszka Ewa Kazmierczak; тел. (+32) 2-2990868.

Координація та комунікація

Начальник відділу: Fabienne Lery; тел. (+32) 2-2994002.

Регулятивні Агентства

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Juan Ignacio de Dios;
тел. (+32) 2-2988517.

ДИРЕКТОРАТ В - АУДИТНИЙ ПРОЦЕС

Директор: Francisco Merchan Cantos; тел. (+32) 2-2996730.

AS01. Керівник аудиту 1

Керівник аудиту: Cristiana Giacobbo; тел. (+32) 2-2995085.

AS02. Керівник аудиту 2

Керівник аудиту: Americo Cavalheiro; тел. (+32) 2-2962512.

AS03. Керівник аудиту 3

Керівник аудиту: Panayotis Hadzidakis; тел. (+32) 2-2999289.

AS04. Керівник аудиту 4

Керівник аудиту: Pascal Hallez; тел. (+32) 2-2952948.

AS05. Керівник аудиту 5

Керівник аудиту: Benoit Vermeersch; тел. (+32) 2-2985810.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОФІС БОРОТЬБИ З ШАХРАЙСТВОМ (OLAF)

Rue Joseph II 30, 1000 Brussels, Belgium;

tel (+32) 2-2991111; fax (+32) 2-2960853;

e-mail: forename.surname@ ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.html

Генеральний Директор: Franz-Hermann Briiner; тел. (+32) 2-2969063.

Помічник Генерального Директора:

Sebastien Combeaud; тел. (+32)2-2951338.

Помічник Генерального Директора:

Barbel Heinkelmann; тел. (+32) 2-2998730.

Радник (виконуючий обов'язки):

Paul Lachal Roberts; тел. (+32) 2-2998514.

Радник (виконуючий обов'язки):

Wolfgang Hetzer; тел. (+32) 2-2994992.

Безпосередньо підзвітний Генеральному Директору

Головний Радник: Claude Lecou; тел. (+32) 2-2957736.

SUPCOM - СЕКРЕТАРІАТ НАГЛЯДОВОГО КОМІТЕТУ

Начальник відділу: Eberhard Brandt; тел. (+32) 2-2959969.

ДИРЕКТОРАТ А - РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ОПЕРАЦІЇ I

Директор: Alberto Perduca; тел. (+32) 2-2958508.

Внутрішні розслідування щодо Інституцій ЄС

Начальник відділу: Peter Vaader; тел. (+32) 2-2984200.

Внутрішні розслідування/ Зовнішні органи та Агентства ЄС

Начальник відділу: Philippe Ullmann; тел. (+32) 2-2984036.

Зовнішні органи та Агентства ЄС

Начальник відділу: Thierry Cretien; тел. (+32) 2-2998768.

ДИРЕКТОРАТ В - РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ОПЕРАЦІЇ П

Директор (виконуючий обов'язки):

Ian Walton-George; тел. (+32) 2-2995247.

Сільське господарство

Начальник відділу: Elisabeth Sperber; тел. (+32) 2-2959574.

Митниця I

Начальник відділу: David Murphy; тел. (+32) 2-2965873.

Митниця II

Начальник відділу: Ian Walton-George; тел. (+32) 2-2995247.

Структурні дії

Начальник відділу: (вакансія).

ДИРЕКТОРАТ С - ОПЕРАЦІЙНА ПІДТРИМКА ТА ПІДТРИМКА ПОЛІТИК

Директор (виконуючий обов'язки): Kjell Larsson; тел. (+32) 2-2999067.

Правничі та юридичні поради

Начальник відділу: Joaquin Gonzalez Gonzalez; тел. (+32) 2-2991466.

Запобігання шахрайству, розвідка

Начальник відділу: Johan Khouw; тел. (+32) 2-2995946.

Взаємодопомога, розвідка

Начальник відділу: Eddy Weyns; тел. (+32) 2-2951134.

Операційна розвідка

Начальник відділу: Mika Makela; тел. (+32) 2-2957785.

Захист Євро

Начальник відділу: Yannis Xenakis; тел. (+32) 2-2993483.

ДИРЕКТОРАТ D – ЗАГАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

Директор: Nicholas Plett; тел. (+32) 2-2984986.

Прес-секретар, комунікації та громадські відносини

Начальник відділу: Alessandro Buttice; тел. (+32) 2-2965425.

Законодавство та юридичні відносини

Начальник відділу: Lothar Kuhl; тел. (+32) 2-2963925.

Міжінституційні та зовнішні відносини

Начальник відділу: Margarete Hofmann; тел. (+32) 2-2981710.

Розширення, комітети та звіти

Начальник відділу: Luc Schaerlaekens; тел. (+32) 2-2965059.

Адміністрація та людські ресурси

Начальник відділу: Paolo Millich; тел. (+32) 2-2954410.

Бюджет

Начальник відділу: Jean-Philippe Lienard; тел. (+32) 2-2954083.

Підготовка, впровадження програм

Начальник відділу: Kjell Larsson; тел. (+32) 2-2999067.

Інформаційні послуги

Начальник відділу: Harald Sonnberger; тел. (+32) 2-2955245.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ УСНИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Rue de la Loi 170, 1040 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://scic.cec.eu.int/Europa/display.jsp?id=j_8

Генеральний Директор: Marco Benedetti; тел. (+32) 2-2957058.

Помічник Генерального Директора: Pernilla Sjolín; тел. (+32) 2-2980013.

Головний Радник: David Walker; тел. (+32) 2-2999300.

Радник (TQM, між-департаментські консультації):

Johan Vod-din; тел. (+32) 2-2984494.

Безпосередньо підзвітні Генеральному Директору

Аудит

Начальник відділу: Jose Antonio Lopez Sanchez; тел. (+32) 2-2990105.

Комунікації та Інформація

Начальник відділу: Ian Taersen; тел. (+32) 2-2954024.

ДИРЕКТОРАТ А – УСНІ ПЕРЕКЛАДАЧІ

Директор: Brian Fox; тел. (+32) 2-2955416.

Департаменту з усного перекладу I

Голова мовного департаменту: Luisa Castellani; тел. (+32) 2-2998265.

Департаменту з усного перекладу II

Голова мовного департаменту:

Marie-Christine Colpaert; тел. (+32) 2-2958464.

Департаменту з усного перекладу III

Голова мовного департаменту:

Elisabeth Freudenstein; тел. (+32) 2-2967178.

Департаменту з усного перекладу IV

Голова мовного департаменту: Terence Clough; тел. (+32) 2-2956631.

Департаменту з усного перекладу V

Голова мовного департаменту: Preben Saugstrup; тел. (+32) 2-2990650.

ДИРЕКТОРАТ В - АДМІНІСТРАЦІЯ ТА РЕСУРСИ

Директор: Carlos Alegria; тел. (+32) 2-2963394.

Радник: Jorge Curell Gotor; тел. (+32) 2-2990478.

Управління підтримки, оцінювання та ІКТ систем

Начальник відділу: Emilio Dalmonte; тел. (+32) 2-2994021.

Стратегічне планування, бюджет та фінансове управління

Начальник відділу: Jose Manuel Bastos; тел. (+32) 2-2968111.

Персонал та загальна адміністрація

Начальник відділу: Christopher Curran; тел. (+32) 2-2962407.

Об'єднане управління конференційними перекладачами

Начальник відділу: Elisabeth Egelund; тел. (+32) 2-2959057.

ДИРЕКТОРАТ С – ОРГАНІЗАЦІЯ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Директор: Ann d'Haen Bertier; тел. (+32) 2-2950993.

Радник: Giorgio Tositti; тел. (+32) 2-2987652.

Підтримка підготовки багатомовності та усного перекладу

Начальник відділу: Wolter Witteveen; тел. (+32) 2-2953087.

Програмування усного перекладу

Начальник відділу: David Baker; тел. (+32) 2-2985078.

Професійний коучінг усних перекладачів

Начальник відділу: Claude Durand; тел. (+32) 2-2969196.

ДИРЕКТОРАТ D - КОНФЕРЕНЦІЇ

Директор: Jupp Namacher; тел. (+32) 2-2952555.

Організація конференцій

Начальник відділу: Isabella Quattrochi; тел. (+32) 2-2958329.

Інфраструктура зустрічей

Начальник відділу: Didier Hespel; тел. (+32) 2-2959052.

Технології конференцій

Начальник відділу: Jose Esteban Causo; тел. (+32) 2-2990562.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИСЬМОВИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Rue de Geneve 1, 1140 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/dgs/translation/index_en.htm

Генеральний Директор: Karl-Johan Lonnroth; тел. (+32) 2-2937825.

Безпосередньо підзвітні Генеральному Директору

CDT. Центр перекладів

Начальник відділу: (вакансія).

Аудит

Начальник відділу: Anne Grisard; тел. (+32) 2-2984103.

Комунікації та Інформація

Начальник відділу: Markku Sormunen; тел. (+32) 2-2995777.

Міжінституційні відносини та загальні питання

Начальник відділу: Milvia van Rij-Brizzi; тел. (+32) 2-2990191.

ДИРЕКТОРАТ А - TRANSLATION

Директор: Inga Roth; тел. (+352) 430135871.

ДИРЕКТОРАТ В – ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД

Директор: George Vlachopoulos; тел. (+32) 2-2958618.

ДИРЕКТОРАТ С - ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД (Брюссель)

Директор (виконуючий обов'язки): Maria Elena Fernandez Miranda Parra; тел. (+32) 2-2959893.

Радник: Juan Martinez-Guillen; тел. (+32) 2-2962710.

ДИРЕКТОРАТ D – ДОТИЧНІ МОВНІ ПОСЛУГИ

Директор (виконуючий обов'язки): George Vlachopoulos;
тел. (+32) 2-22958618.

Окремі офіси та відносини з Представництвами Комісії

Начальник відділу: Carole Ory; тел. (+32) 2-2951930.

Переклад веб-сайту

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Marian O'Leary; тел. (+352) 430134229.

Людські ресурси

Начальник відділу: Gertrud Ingested; тел. (+32) 2-2990515.

Сектор 1

Начальник відділу: Francois-Carlos Bovagnet; тел. (+352) 430133527.

Сектор 2

Начальник відділу: Jean-Jacques Collin; тел. (+32) 2-2960357.

Сектор 3

Начальник відділу: Raffaella Longani; тел. (+32) 2-2956220.

Фінансові ресурси

Начальник відділу: Marc Tachelet; тел. (+32) 2-2967827.

Інформатика

Начальник відділу: Josep Bonet; тел. (+352) 430134759.

Підготовка

Начальник відділу: Sophie Weisswange; тел. (+32) 2-2994784.

Внутрішні Адміністративні питання

Начальник відділу: Raymond Waltzing; тел. (+32) 2-2995683.

ДИРЕКТОРАТ S – СТРАТЕГІЯ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА БАГАТОМОВНІСТЬ

Директор: Francisco de Vicente Fernandez; тел. (+32) 2-2960094.

Радник: Comelis Van Der Horst; тел. (+352) 430132397.

Радник: Hubert Paesmans; тел. (+32) 2-2932551.

Управління

Начальник відділу: Marta Mante Bartra; тел. (+32) 2-2963126.

Зовнішній переклад

Начальник відділу: Klaus Ahrend; тел. (+32) 2-2956610.

Багатомовність та координація термінології

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Cornells Van der Horst;
тел. (+352) 430132397.

Оцінювання та аналіз

Начальник відділу: Christian Bastien; тел. (+32) 2-2934688.

СЛУЖБА ПУБЛІКАЦІЇ

2 rue Mercier, 2985 Luxembourg, Luxembourg;

тел. (+352) 29291; fax (+352) 292944619;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://publications.europa.eu/index_en.html

Генеральний Директор:

Thomas L. Cranfield; тел. (+352) 292942222; fax (+352) 292944691.

Помічник Генерального Директора:

Veronica Bock; тел. (+352) 292942438.

Радник (відповідальний перед Секретаріатом Міжінституційних Комітетів): Albrecht Berger; тел. (+32) 2-2957552.

Безпосередньо підзвітні Генеральному Директору

Загальне управління послугами

Начальник відділу: Laszlo Szabo; тел. (+352) 292944195.

Авторські послуги

Начальник відділу: Serge Brack; тел. (+352) 292942568; fax (+352) 488573.

ДИРЕКТОРАТ R - РЕСУРСИ

Директор: Bernard Reynolds; тел. (+352) 292942090.

Людські ресурси

Начальник відділу: Lucia Ceccarelli; тел. (+352) 292942890.

Запрошення до тендерів та контракти

Начальник відділу: Antonio Carneiro; тел. (+352) 292942310.

Фінанси

Начальник відділу: June Lowery-Kingston; тел. (+352) 292942706.

Інфраструктура

Начальник відділу: Kurt Konig; тел. (+352) 292944070.

ІКТ Проекти

Начальник відділу: Sasa Presern; тел. (+352) 292944591.

ДИРЕКТОРАТ А – ОФІЦІЙНИЙ ЖУРНАЛ ТА ДОСТУП ДО ПРАВА

Директор: (вакансія).

EUR-Lex

Начальник відділу: Pascale Berteloot; тел. (+352) 292942110;

fax (+352) 292942580.

Відділ А2: Координація виробництва

Начальник відділу: Friedrich Doll; тел. (+352) 292942050;

fax (+352) 292942671.

Контроль за якістю

Начальник відділу: Wojciech Kalamarz; тел. (+352) 292944415.

TED

Начальник відділу: Yves Steinitz; тел. (+352) 292944567;

fax (+352) 292944620.

ДИРЕКТОРАТ В - ПУБЛІКАЦІЇ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Директор: Danielle Saffar; тел. (+352) 292944969; fax (+352) 292942004.

Крос-Медіа публікації

Начальник відділу: John Young; тел. (+352) 292944399.

Редакційні послуги

Начальник відділу: Fabian Diego Luis.

Відділ В4: сприяння та розповсюдження

Начальник відділу: Michel Langlais; тел. (+352) 292942905.

CORDIS

Начальник відділу: Philippe Lebaube; тел. (+352) 292942855;

fax (+352) 292944090.

Книжковий магазин ЄС

Начальник відділу: Silke Stapel.

СЛУЖБА ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЛОГІСТИКА – BRUSSELS (OIB)

Rue d'Arlon 88, 1040 Brussels, Belgium;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/oib/index_en.htm

Директор (виконуючий обов'язки): Gabor Zupko; тел. (+32) 2-2987142.

Головний Радник: Gabor Zupko; тел. (+32) 2-2987142.

Впровадження політики щодо будівель

Начальник відділу: Konstantin Konstantinou; тел. (+32) 2-2963818.

Управління простором та догляд

Начальник відділу: Reinier Lanneau; тел. (+32) 2-2961632.

Політики закупівлі та інвентаризації

Начальник відділу: Roberto Capogrossi; тел. (+32) 2-2951998.

Послуги копіювання та пошти

Начальник відділу: (вакансія).

Ресурси

Начальник відділу: Mariana Saiide; тел. (+32) 2-2963204.

Інфраструктури соціального добробуту

Начальник відділу: Thierry Vinois; тел. (+32) 2-2963091.

Адміністрація будівель та історичних архівів

Начальник відділу: Franz Tschismarov; тел. (+32) 2-2957284.

Проекти щодо нерухомості

Начальник відділу: Luis Moitinho de Almeida; тел. (+32) 2-2984391.

Транспорт та мобільність

Начальник відділу: Leszek Janusz Madeja; тел. (+32) 2-2963455.

Контракти та ринки

Начальник відділу: Daniel Germain; тел. (+32) 2-2952501.

**СЛУЖБА АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ
ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВИПЛАТ (РМО)**

Bailment Jean Monnet, Rue Alcide de Gasperi, 2920 Luxemburg, Luxemburg;

Директор: Dominique Deshayes; тел. (+32) 2-2956156.

Заробітні плати та управління індивідуальними правами

Начальник відділу: Gabriel Martineau; тел. (+32) 2-2992336.

Урегулювання вимог місій та експертів

Начальник відділу: Giuseppe Scognamiglio; тел. (+32) 2-2952799.

Захворювання та страхування від нещасних випадків

Начальник відділу: Ludovic Promelle; тел. (+32) 2-2954451.

Пенсії

Начальник відділу: Jose Luis Sanudo; тел. (+32) 2-2956060.

РМО - Люксембург

Начальник відділу: Francois Augendre; тел. (+352) 292934339.

РМО - Ispra

Начальник відділу: Gilda Capuano; тел. (+39) 0332-789574.

Дослідження та прогнозування

Начальник відділу: Pieter Kerstens; тел. (+32) 2-2995005.

Бюджет, внутрішній контроль та інформаційні технології

Начальник відділу: Francois Willekens; тел. (+32) 2-2952596.

СЛУЖБА ВІДБОРУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ (EPSO)

Avenue de Cortenbergh 80, 1000 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2993131; fax (+32) 2-2957488;

e-mail: forename .surname@ec.europa.eu;

http://europa.eu/epso

Директор: Erik Halskov; тел. (+32) 2-2962451.

Оцінювання, Сертифікація, База даних управління та контролю якістю (QCM)

Начальник відділу: (вакансія).

Спрощення , комунікації та координація між територіями розміщення інституцій

Начальник відділу: Marie Tzirani; тел. (+32) 2-2958482.

A. З питань конкурсів та процедур відбору

Начальник відділу: Theo Duivenvoorde; тел. (+32) 2-2994484.

З питань конкурсів та процедур відбору

Начальник відділу: Agne Martikoniene; тел. (+32) 2960199.

C. Людські ресурси, бюджет, операційна підтримка

Начальник відділу: Ulrich Sondermann; тел. (+32) 2-2985311.

D. Політика відбору, юридичні питання, інформація, комунікація

Начальник відділу: Guy van Biesen; тел. (+32) 2-2950822.

E. e-EPSO - Інформаційні технології та інфраструктури, бази даних

Начальник відділу: Antonio Friz; тел. (+32) 2-2959484.

F. Процедури для відбору контрактного персоналу, управління та нагляд за списком успішних кандидатів

Начальник відділу: Alan Piotrowski; тел. (+32) 2-2988467.

G. EAS – Європейська Адміністративна Школа

Начальник відділу: David Walker; тел. (+32) 2-2999300.

СЛУЖБА ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЛОГІСТИКИ – ЛЮКСЕМБУРГ (OIL)

Bailment Jean Monnet, Rue Alcide de Gasperi, 2920 Luxemburg, Luxemburg;

e-mail: forename.surname@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/comm/oil/index_en.htm

Директор: Marline Reicherts; тел. (+352) 430132620.

Управління будівлями та інсталяційними операціями

Начальник відділу: Robert Steinmetz; тел. (+352) 430134481.

Внутрішні послуги - транспорт

Начальник відділу: Claude Willeme; тел. (+352) 430134898.

Інфраструктура соціального добробуту

Начальник відділу: Mariann Karcza; тел. (+352) 430136586.

Фінансові ресурси

Начальник відділу: Benoît Morisset; тел. (+352) 430132458.

Людські ресурси - горизонтальна координація - Безпека праці та гігієна

Начальник відділу: Marc Seguinot; тел. (+352) 430138190.

Процедури закупівлі та контракти

Начальник відділу: Roman Llanso; тел. (+352) 430132618.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ

КОЛИШНІ ГОЛОВИ ПАРЛАМЕНТУ

1958-60: Robert Schuman.
1960-62: Hans Purler.
1962-64: Gaetano Martino.
1964-65: Jean Duvieusart.
1965-66: Victor Leemans.
1966-69: Alain Poher.
1969-71: Mario Scelba.
1971-73: Walter Behrendt.
1973-75: Comelis Berkhouwer.
1975-77: Georges Spenale.
1977-79: Emilio Colombo.
1979-82: Simone Veil.
1982-84: Piet Dankert.
1984-87: Pierre Pflimlin.
1987-89: Lord Henry Plumb.
1989-92: Enrique Baron Crespo.
1992-94: Egon Klepsch.
1994-97: Dr Klaus Hansch.
1997-99: Jose Maria Gil-Robles Gil-Delgado.
1999-2002: Nicole Fontaine.
2002-2004: Pat Cox.
2004-2007: Josep Borrell Fontelles.

*Rue Wiertz, 1047 Brussels, Belgium;
тел. (+32) 2-2842111; факс (+32) 2-2846974;
internet www.europarl.europa.eu
Plateau du Kirchberg, BP 1601, 2929 Luxembourg, Luxembourg;
тел. (+352) 43001; факс (+352) 430029494
Allee du Printemps, Bailment Louise Weiss, BP 1024, 67070 Strasbourg Cedex,
France;
тел. (+33) 3-88-17-40-01; факс (+33) 3-88-17-51-84*

БЮРО

Голова : Hans-Gert Poettering (PPE/DE).

Заступники голови

Rodi Kratsa-Tsagaropoulou (PPE/DE), Alejo Vidal-Quadras Roca (PPE/DE), Gerard Onesta (Verts/ALE), Edward H. C. McMillan-Scott (PPE/DE), Mario Mauro (PPE/DE), Miguel Angel Martinez-Martinez (PSE), Luigi Cocilovo (ALDE), Mechtild Rothe (PSE), Luisa Morgantini (GUE/NGL), Manuel Antonio dos Santos (PSE), Diana Wallis (ALDE), Marek Siwiec (PSE), Adam Bielan (UEN).

Квестори

James Nicholson (PPE/DE), Astrid Lulling (PPE/DE), Mia De Vits (PSE), Ingo Friedrich (PPE/DE), Szabolcs Fazakas (PSE), Jan Mulder (ALDE).

МІЖДЕРЖАВНІ ПАРТІЙНІ ГРУПИ

ALDE Альянс лібералів та демократів для Європи

GUE/NGL Конфедеральна група об'єднаних європейських лівих / Скандинавського лівого центру

Ind/Dem Група Незалежність /Демократія

ITS Група Ідентичність, традиція та суверенітет

NI Позафракційні

PPE/DE Група Європейської народної партії (Християнські демократи) та Європейські демократи

PSE Соціалістична група в Європейському Парламенті

UEN Союз для Європи групи націй

Verts/ALE Група зелених/Європейський вільний альянс

КОМІТЕТИ ТА ДЕЛЕГАЦІЇ

КОМІТЕТИ

BUDG - КОМІТЕТ ІЗ ПИТАНЬ БЮДЖЕТУ

Голова: Reimer Boge (PPE/DE).

Заступник Голови: Janusz Lewandowski (PPE/DE), Umberto Pirilli (UEN), Kyosti Virrankoski (ALDE), Ralf Walter (PSE).

CONT - КОМІТЕТ ІЗ ПИТАНЬ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ

Голова: Herbert Bosch (PSE).

Заступник Голови: Petr Duchon (PPE/DE), Boguslaw Liberadzki (PSE), Nils Lundgren (IND/DEM).

ЕCON - Комітет on Economic and Monetary Affairs

Голова: Pervenche Beres (PSE).

Заступник Голови: Jose Manuel Garcia-Margallo y Marfil (PPE/DE), Guntars Krasts (UEN), Joseph Muscat (PSE), John Purvis (PPE/ DE).

EMPL - КОМІТЕТ ІЗ ЗАЙНЯТОСТІ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ

Голова: Jan Andersson (PSE).

Заступник Голови: Ilda Figueiredo (GUE/NGL), Elizabeth Lynne (ALDE), Thomas Mann (PPE/DE), Pier Antonio Panzeri (PSE).

ENVI – КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА, ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Голова: Miroslav Ouzky (PPE/DE).

Заступник Голови: Johannes Blokland (IND/DEM), Satu Hassi (VERTS/ALE), Dan Jørgensen (PSE), Alexandru-Ioan Morfun (ALDE).

AGRI - КОМІТЕТ З СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Голова: Neil Parish (PPE/DE).

Заступник Голови: Sergio Berlato (UEN), Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf (VERTS/ALE), Janusz Wojciechowski (UEN).

PECH - КОМІТЕТ З ПИТАНЬ РИБАЛЬСТВА

Голова: Philippe Morillon (ALDE).

Заступник Голови: Elspeth Attwooll (ALDE), Avril Doyle (PPE/DE), Pedro Guerreiro (GUE/NGL), Rosa Miguelez Ramos (PSE).

CULT - КОМІТЕТ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ ТА ОСВІТИ

Голова: Nikolaos Sifunakis (PSE).

Заступник Голови: Manolis Mavrommatis (PPE/DE), Pal Schmitt (PPE/DE), Hannu Takkula (ALDE), Helga Triipel (VERTS/ALE).

JURI - КОМІТЕТ З ПРАВОВИХ ПИТАНЬ

Голова: Giuseppe Gargani (PPE/DE).

Заступник Голови: Cristian Dumitrescu (PSE), Lidia Joanna Geringer de Oedenberg (PSE), Francesco Enrico Speroni (UEN), Rainer Wieland (PPE/DE).

ITRE - КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРОМИСЛОВОСТІ, ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЕНЕРГІЇ

Голова: Angelika Niebler (PPE/DE).

Заступник Голови: Renato Brunetta (PPE/DE), Silvia Ciornei (ALDE), Miloslav Ransdorf (GUE/NGL), Catherine Trautmann (PSE).

IMCO – КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ

Голова: Arlene McCarthy (PSE).

Заступник Голови: Alexander Lambsdorff (ALDE), Marco Rizzo (GUE/NGL), Zuzana Roithova (PPE/DE), Alexander Stubb (PPE/DE).

IRAN - Комітет з питань транспорту та туризму

Голова: Paolo Costa (ALDE).

Заступник Голови: Gabriele Albertini (PPE/DE), Luis Queiro (PPE/ DE), Gilles Savary (PSE), Silvia-Adriana Ticau (PSE).

REGI - КОМІТЕТ З РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Голова: Gerardo Galeote Quecedo (PPE/DE).

Заступник Голови: Rolf Berend (PPE/DE), Filiz Hakaeva Hyusmenova (ALDE), Jan Olbrycht (PPE/DE).

LIBE – КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ГРОМАДЯНСЬКИХ СВОБОД, СПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Голова: Jean-Marie Cavada (ALDE).

Заступник Голови: Philip Bradbourn (PPE/DE), Giusto Catania (GUE/ NGL), Kinga Gal (PPE/DE), Stavros Lambrinidis (PSE).

AFSO - КОМІТЕТ З КОНСТИТУЦІЙНИХ ПИТАНЬ

Голова: Jo Leinen (PSE).

Заступник Голови: Anneli Jaatteenmaki (ALDE), Timothy Kirkhope (PPE/DE), Johannes Voggenhuber (VERTS/ALE), Dushana Panayotova Zdravkova (PPE/DE).

FEMM - КОМІТЕТ З ПРАВ ЖІНОК ТА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Голова: Anna Zaborska (PPE/DE).

Заступник Голови: Edite Estrela (PSE), Zita Gurmai (PSE), Raul Romeva i Rueda (VERTS/ALE), Eva-Britt Svensson (GUE/NGL).

PETI - КОМІТЕТ З ПЕТИЦІЙ

Голова: Marcin Libicki (UEN).

Заступник Голови: Michael Cashman (PSE), Carlos Jose Iturgaiz Angulo (PPE/DE), Maria Matsouka (PSE), Kathy Sinnott (IND/ DEM)

AFET - КОМІТЕТ У ЗАКОРДОННИХ СПРАВАХ

Голова: Jacek Emil Saryusz-Wolski (PPE/DE).

Заступник Голови: Michael Gahler (PPE/DE), Janusz Onyszkiewicz (ALDE), Ioan Mircea Pascu (PSE), Libor Roucek (PSE).

DROI - ПІДКОМІТЕТ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Голова: Helene Flautre (VERTS/ALE).

Заступник Голови: Patrick Gaubert (PPE/DE), Richard Howitt (PSE), Sarah Ludford (ALDE), Jozef Pinior (PSE).

SEDE - ПІДКОМІТЕТ З БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Голова: Karl von Wogau (PPE/DE).

Заступник Голови: Roberta Alma Anastase (PPE/DE), Ana Maria Gomes (PSE), Qirts Valdis Kristovskis (UEN), Justas Vincas Paleckis (PSE).

DEVE - КОМІТЕТ З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ

Голова: Josep Borrell Fontelles (PSE).

Заступник Голови: Margrietus van den Berg (PSE), Danute Budreikaite (ALDE), Romana Jordan Cizelj (PPE/DE), Frithjof Schmidt (VERTS/ALE).

INTA - КОМІТЕТ З МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Голова: Helmuth Markov (GUE/NGL).

Заступник Голови: Ignasi Guardans Cambó (ALDE), Cristiana Muscardini (UEN), Godelieve Quisthoudt-Rowohl (PPE/DE), Corien Wortmann-Kool (PPE/DE).

МІЖПАРЛАМЕНТСЬКІ ДЕЛЕГАЦІЇ

DSEE - Делегація для стосунків з країнами Південно-Східної Європи

Голова: Doris Pack (PPE/DE).

Заступник Голови: Adriana Poli Bortone (UEN), Ffannes Swoboda (PSE).

D-BY - Делегація для стосунків з Білорусією

Голова: Bogdan Klich (PPE/DE). **Заступник Голови:** Aldis Kuskis (PPE/DE).

D-IL - Делегація для стосунків з Ізраєлем

Голова: Jana Hybaskova (PPE/DE).

Заступник Голови: Bastiaan Belder (IND/DEM), Monika Benova (PSE).

DPLC - Делегація для стосунків з Палестинською Законодавчою Радою

Голова: Kyriacos Triantaphyllides (GUE/NGL).

Заступник Голови: Proinsias De Rossa (PSE), Ioannis Kasoulides (PPE/DE).

DMAG - Делегація для стосунків з країнами Магрибу та Арабським Магрибським Союзом (включаючи Лівію)

Голова: Luisa Fernanda Rudi Ubeda (PPE/DE).

Заступник Голови: Simon Busuttil (PPE/DE), Alain Hutchinson (PSE).

DMAS - Делегація для стосунків з країнами Машрек

Голова: Beatrice Patrie (PSE).

Заступник Голови: Marco Cappato (ALDE), Alexander Radwan (PPE/DE).

DGUL - Делегація для стосунків з країнами Перської затоки (включаючи Ємен)

Голова: Lilli Gruber (PSE).

Заступник Голови: Tobias Pflüger (GUE/NGL).

D-IR - Делегація для стосунків з Іраном

Голова: Angelika Beer (VERTS/ALE).

Заступник Голови: Romano Maria La Russa (UEN), Christa Prets (PSE).

D-US - Делегація для стосунків зі США

Голова: Jonathan Evans (PPE/DE).

Заступник Голови: Vito Bonsignore (PPE/DE), Benoit Hamon (PSE).

D-CA - Делегація для стосунків з Канадою

Голова: Sean B Neachtain (UEN).

Заступник Голови: Lasse Lehtinen (PSE), Toomas Savi (ALDE).

DCAM - Делегація для стосунків з країнами Центральної Америки

Голова: Raimon Obiols i Germa (PSE).

Заступник Голови: Jose Manuel Garcia-Margallo y Marfil (PPE/DE), Raul Romeva i Rueda (VERTS/ALE), Marco Rizzo (GUE/NGL).

DAND - Делегація для стосунків з країнами Андської Спільноти

Голова: Alain Lipietz (VERTS/ALE).

Заступник Голови: Gabriela Crehu (PSE), Fernando Fernandez Martin (PPE/DE).

DMER - Делегація для стосунків з Меркосуром

Голова: Sergio Sousa Pinto (PSE).

Заступник Голови: Gerard Deprez (ALDE), Jose Ignacio Salafranca Sanchez-Neyra (PPE/DE).

D-JP - Делегація для стосунків з Японією

Голова: Georg Jarzembowski (PPE/DE).

Заступник Голови: Karin Resetarits (ALDE), Jaroslav Zvefina (PPE/ DE).

D-CN - Делегація для стосунків з Китайською народною республікою

Голова: Dirk Sterckx (ALDE).

Заступник Голови: Jean-Luc Dehaene (PPE/DE), Marline Roure (PSE).

DSAS - Делегація для стосунків з країнами Південної Азії

Голова: Robert Evans (PSE).

Заступник Голови: Niraj Deva (PPE/DE), Jaromir Kohlicek (GUE/ NGL).

DASE - Делегація для стосунків з країнами з Південно-Східної Азії та ASEAN

Голова: Hartmut Nassauer (PPE/DE).

Заступник Голови: Veronique Mathieu (PPE/DE), Marc Tarabella (PSE).

DKOR - Делегація для стосунків з Кореїським півостровом

Голова: Hubert Pirker (PPE/DE).

Заступник Голови: Louis Grech (PSE), Istvan Szent-Ivanyi (ALDE).

DANZ - Делегація для стосунків з Австралією та Новою Зеландією

Голова: Giles Chichester (PPE/DE).

Заступник Голови: Milos Koterec (PSE), Mirosław Mariusz Piotrowski (UEN).

D-ZA - Делегація для стосунків з Пд. Африкою

Голова: Lapo Pistelli (ALDE).

Заступник Голови: Sergio Marques (PPE/DE), Britta Thomsen (PSE).

DNAT - Делегації для стосунків з Парламентською Асамблеєю НАТО

Голова: Achille Occhetto (PSE).

Заступник Голови: Pawel Bartłomiej Piskorski (ALDE), Amalia Sartori (PPE/DE).

D-AF - Делегація для стосунків з Афганістаном

Голова: Guido Podesta (PPE/DE).

Заступник Голови: Nicole Fontaine (PPE/DE), Philippe Morillon (ALDE).

D-IN - Делегація для стосунків з Індією

Голова: Neena Gill (PSE).

Заступник Голови: Athanasios Pafilis (GUE/NGL).

ДЕЛЕГАЦІЇ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ СПІВПРАЦІ

DSCA – Делегація Парламентських комітетів співпраці ЄС-Вірменія, ЄС-Азербайджан та ЄС-Грузія

Голова: Marie Anne Isler Beguin (VERTS/ALE).

Заступник Голови: Arpad Duka-Zolyomi (PPE/DE), Vytautas Landsbergis (PPE/DE).

D-MD - Делегація Парламентського комітету співпраці ЄС-Молдова

Голова: Marianne Mikko (PSE).

Заступник Голови: Jelko Kacin (ALDE), Zdzisław Zbigniew Podkariski (UEN).

D-RU - Делегація Парламентського комітету співпраці ЄС-Росія

Голова: Ria Oomen-Ruijten (PPE/DE).

Заступник Голови: Reino Paasilinna (PSE), Esko Seppanen (GUE/ NGL).

D-UA - Делегація Парламентського комітету співпраці ЄС-Україна

Голова: Adrian Severin (PSE).

Заступник Голови: Charles Tannock (PPE/DE), Andrzej Tomasz Zapalowski (UEN).

DCAS - Делегація Парламентських комітетів співпраці ЄС-Казахстан, ЄС-Киргизстан, ЄС-Узбекистан та Делегація для стосунків з Таджикистаном, Туркменістаном та Монголією

Голова: Ona Juknevičienė (ALDE).

Заступник Голови: Bernadette Bourzai (PSE), Jas Gawronski (PPE/ DE).

ДЕЛЕГАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ

DEEA - Делегація Об'єднаного парламентського Комітету до ЕЕА, та Делегація для стосунків зі Швейцарією, Ісландією та Норвегією SIN

Голова: Diana Wallis (ALDE).

Заступник Голови: Jens-Peter Bonde (IND/DEM), Aloyzas Sakalas (PSE).

D-HR - Делегація Об'єднаного парламентського Комітету ЄС-

Голова: Pal Schmitt (PPE/DE).

Заступник Голови: Lena Ek (ALDE), Borut Pahor (PSE).

D-MK - Делегація Об'єднаного парламентського Комітету ЄС-Македонія

Голова: Antonios Trakatellis (PPE/DE).

Заступник Голови: Gyula Hegyi (PSE), Georgios Karatzaferis (IND/ DEM).

D-TR - Делегація Об'єднаного парламентського Комітету до ЄС-Туреччина

Голова: Joost Lagendijk (VERTS/ALE).

Заступник Голови: Panagiotis Beglitis (PSE), Andrew Duff (ALDE), Renate Sommer (PPE/DE), Jacques Toubon (PPE/DE).

D-CL – Делегація Об'єднаного парламентського Комітету ЄС-

Голова: Giusto Catania (GUE/NGL).

Заступник Голови: Christa Klass (PPE/DE), Laszlo Surjan (PPE/DE).

D-MX – Делегація Об'єднаного парламентського Комітету ЄС-Мексика

Голова: Erika Mann (PSE).

Заступник Голови: Andras Gyiirk (PPE/DE), Jiirgen Schroder (PPE/ DE).
Political Groups' Secretariats

АДМІНІСТРАТИВНІ ПІДРОЗДІЛИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

СЛУЖБА ГОЛОВИ

Голова: Hans-Gert Poettering.

Прес-секретар Голови: Jacques Nancy; тел. Брюссель (+32) 2-2842485;
тел. Страсбург(+33) 3-88-17-40-82; e-mail: jacques.nancy@europarl.europa.eu.

Press Attache: Helene Lanvert; тел. Брюссель (+32) 2-2842239;
тел. Страсбург(+33) 3-88-17-31-25;

e-mail: helene.lanvert@europarl.europa.eu.

Офіс голови

Голова кабінету: Klaus Welle; тел. Брюссель (+32) 2-2846242;
e-mail: klaus.welle@europarl.europa.eu.

Secretary-General's Office

Директор: Fernando Suarez Mella; тел. Брюссель (+32) 2-2842439;
тел. Люксембург (+352) 430022874; тел. Страсбург(+33) 3-88-17-45-51;
e-mail: fernando.suarez@europarl.europa.eu.

СЕКРЕТАРІАТ

*Rue Wiertz 60, 1047 Брюссель, Belgium; тел. (+32) 2-2842111 Plateau du
Kirchberg, 2929 Люксембург, Люксембург*

Allee du Printemps, 67070 Strasbourg, France;

тел. (+33) 3-8 17-40-01

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

Генеральний Секретар: Harald Romer; тел. Брюссель (+32) 2-2843028;
тел. Люксембург (+352) 430022483; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-45-31;
e-mail: harald.romer@europarl.europa.eu.

Зв'язки з політичними групами Секретаріату

Директор: Olivia Ratti; тел. Брюссель (+32) 2-2843377;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-58-39;

e-mail: olivia.ratti@europarl.europa.eu.

ЮРИДИЧНА СЛУЖБА

Генеральний директор: Christian Pennera; тел. Брюссель (+32) 2-2842724;
тел. Люксембург (+352) 430022626; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-46-26;
e-mail: christian.pennera@europarl.europa

Директорат А – Інституційні та законодавчі питання

Директор: Ezio Perillo; тел. Брюссель (+32) 2-2846336;
e-mail: ezio.perillo@europarl.europa.eu.

Директорат В – Парламентські та законодавчі питання

Директор: Johann Schoo; тел. Брюссель (+32) 2-2843943; тел. Люксембург
(+352) 430022439; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-07;
e-mail: johann.schoo@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ – ГОЛОВУЮЧА КРАЇНА

Генеральний директор: David Harley; тел. Люксембург (+352) 430024909;
e-mail: david.harley@europarl.europa.eu.

Центральний секретаріат

Начальник відділу: Clara Albani; тел. Брюссель (+32) 2-2872997;
тел. Люксембург (+352) 430020220; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-29-97;
e-mail: clara.albani@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – СЛУЖБИ ГОЛОВУЮЧОЇ КРАЇНИ

Директор: Christine Verger.

Бюро , Конференція Голів та квесторів підрозділів Секретаріату

Директор: Hans Peder Kyst; тел. Брюссель (+32) 2-2842281; тел. Люксембург
(+352) 430022889; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-28-89; e-mail: peder.kyst@
europarl.europa.eu.

Державний реєстр, доступ до документації

Начальник відділу: Brigitte Nouaille-Degorce; тел. Брюссель (+32) 2-2843097;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-45-43; e-mail: brigitte.nouaille@europarl.europa.eu.

Офіційна пошта

Начальник відділу: Svend Leon Clausen;

|тел. Брюссель (+32) 2-2844545;

тел. Люксембург (+352) 430022815; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-25-18;

e-mail: svend.clausen@europarl.europa.eu.

Центр архівів та документації

Начальник відділу: Donato Antona;

тел. Люксембург (+352) 430022703;

e-mail: donato.antona@europarl.europa.eu.

Протокол

Начальник відділу: Francois Brunagel; тел. Брюссель (+32) 2-2842886;

тел. Страсбург (+33) 3-88-17-48-37;

e-mail: francois.brunagel@europarl.europa.eu.

Відділ безпеки

Начальник відділу: Fernando Suarez Mella; тел. Брюссель (+32) 2-2842439;

тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-14;

e-mail: fernando.suarez@europarl.europa.eu.

Бюджет та фінанси

Начальник відділу: Nicolas Foscolos; тел. Брюссель (+32) 2842661; Бюджет

e-mail: nicolas.foscolos@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В - СЛУХАННЯ

Директор: Birgitte Stensballe; тел. Брюссель (+32) 2-2844065;

тел. Люксембург (+352) 430022847; тел. Страсбург (+33) 3-88174505;

e-mail: birgitte.stensballe@europarl.europa.eu.

Пленарна документація

Начальник відділу: Robert De Buyst; тел. Люксембург (+352) 430023407; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-40-24; e-mail: robert.debuyst@europarl.europa.eu.

Начальник відділу: Maite Weber Amoreau;

тел. Люксембург (+352) 430024261;
e-mail: maite.weber@europarl.europa.eu.

Діяльність держав-членів

Начальник відділу: Joao Correa; тел. Брюссель (+32) 2-2844027;
тел. Люксембург (+352) 430022289; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-47-97;
e-mail: joao.correa@europarl.europa.eu.

Планування

Начальник відділу: Gabriel Sanchez Rodriguez;
тел. Брюссель (+32) 2-2843651; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-47-77;
e-mail: jose.sanchez@europarl.europa.eu.

Організація пленарних сесій та подальші дії

Начальник відділу: Philip Scott; тел. Брюссель (+32) 2-2844064;
тел. Люксембург (+352) 430024363; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-45-05;
e-mail: philip.scott@europarl.europa.eu.

Начальник відділу: Paul Dunstan; тел. Брюссель (+32) 2-2844064;
тел. Люксембург (+352) 430022532; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-45-05;
e-mail: paul.dunstan@europarl.europa.eu.

Верифікаційні послуги

Начальник відділу: Eva Dudzinska; тел. Брюссель (+32) 2-2844020;
тел. Люксембург (+352) 430023447; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-25-29;
e-mail: eva.dudzinska@europarl.europa.eu.

Отримання та відправка документації

Начальник відділу: Karl Natscheradetz; тел. Брюссель (+32) 2-2843488;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-20-13; e-mail: karl.natscheradetz@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Директор: Pierre Lora-Tonet; тел. Брюссель (+32) 2-2843692;
тел. Люксембург (+352) 430024561; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-45-30;
e-mail: pierre.loratonet@europarl.europa.eu.

Менеджмент інфраструктури Інформаційних технологій

Начальник відділу: Pierre Jegu; тел. Люксембург (+352) 430022285;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-22-85; e-mail: pierre.jegu@europarl.europa.eu.

Підтримка користувачів інформаційних технологій

Начальник відділу: Rainer Klotzbücher; тел. Люксембург (+352) 430022145;
e-mail: rainer.klotzbuecher@europarl.europa.eu.

Адміністративна інформаційна система (SIA)

Alexandra Saridaki; тел. Люксембург (+352) 430022702;
e-mail: alexandra.saridaki@europarl.europa.eu.

Парламентська інформаційна система (SIP)

Roland Thorpe; тел. Люксембург (+352) 430022851;
e-mail: roland.thorpe@europarl.europa.eu.

Інженерна та проектна підтримка (EPS)

Начальник відділу: Patrick Facchin; тел. Брюссель (+32) 2-2844500;
тел. Люксембург (+352) 430024500; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-45-00;
e-mail: patrick.facchinfjeuroparl.europa.eu.

Бюджет та фінанси

Начальник відділу: Florence Barbin-Viegas;
тел. Люксембург (+352) 430022834; e-mail: florence.barbin@europarl.europa.eu.
Центральні служби

Начальник відділу: Michel Kohner; тел. Люксембург (+352) 430022020;
e-mail: michel.kohner@europarl.europa.eu.

Начальник служби: Hansjorg Beirer; тел. Люксембург (+352) 430025530;
e-mail: hansjoerg.beirer@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ ПИТАНЬ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ **ЄС**

Генеральний директорат

Генеральний директор: Riccardo Ribera D'Alcala;
тел. Брюссель (+32) 2-2843923;
e-mail: riccardo.ribera.welle@europarl.europa.eu.

Відділ загальної координації

Начальник відділу: Christina Rupp; тел. Брюссель (+32) 2-2843794;
e-mail: christina.rupp@europarl.europa.eu.

Відділ загальної координації – бюджетна служба

Начальник відділу: Niels Fischer; тел. Брюссель (+32) 2-2841012;
e-mail: niels.fischer@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – ЕКОНОМІЧНА ТА НАУКОВА ПОЛІТИКА

Директор: Therese Lepoutre-Dumoulin; тел. Брюссель (+32) 2-2844374; тел.
Страсбург (+33) 3-88-17-25-56; e-mail: therese.lepoutre@europarl.europa.eu.

Комітет з зайнятості та соціальних питань

Начальник відділу: Panos Konstantopoulos; тел. Брюссель (+32) 2-2844550;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-50-55;
e-mail: panos.konstantopoulos@europarl.europa.eu.

Комітет з економічних та монетарних питань

Начальник відділу: Karl-Peter Repplinger; тел. Брюссель (+32) 2-2832235;
e-mail: karl-peter.repplinger@europarl.europa.eu.

Комітет з питань внутрішнього ринку та захисту споживачів

Начальник відділу: Joseph Dunne; тел. Брюссель (+32) 2-2842491;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-41-92; e-mail: joseph.dunne@europarl.europa.eu.

Комітет з промисловості досліджень та енергетики

Начальник відділу: Luis Martin Oar; тел. Брюссель (+32) 2-2843629;
e-mail: luis.martinoar@europarl.europa.eu.

Комітет з навколишнього середовища, охорони здоров'я та безпеки харчових продуктів

Начальник відділу: Andreas Huber; тел. Брюссель (+32) 2-2842418;
e-mail: andreas.huber@europarl.europa.eu.

Відділ – Департамент А з питань політик: економічної, наукової та якості життя

Начальник відділу: Theodoros Karapiperis;
тел. Брюссель (+32) 2-2843812; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-25-79;
e-mail: theodoros.karapiperis@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В – ЗГУРТОВАНІСТЬ ТА СТРУКТУРНІ ПОЛІТИКИ

Директор: Ismael Olivares Martinez; тел. Брюссель (+32) 2-2843297;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-43-16; e-mail: ismael.olivares@europarl.europa.eu.
Редакційний Комітет

Начальник служби: Jari-Pekka Erholm; тел. Брюссель (+32) 2-28443238;
e-mail: jari-pekka.erholm@europarl.europa.eu.

Комітет з с/г. та розвитку сільської місцевості

Начальник відділу: Gerhard Kalb; тел. Брюссель (+32) 2-2843655;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-21-38; e-mail: gerhard.kalb@europarl.europa.eu.

Комітет з питань рибальства

Начальник відділу: Alberto Rodas; тел. Брюссель (+32) 2-2843514;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-44-05; e-mail: alberto.rodas@europarl.europa.eu.

Комітет з питань регіонального розвитку

Начальник відділу: Charles Reich; тел. Брюссель (+32) 2-2842217;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-21-19; e-mail: charles.reich@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ С – ПРАВА ГРОМАДЯН ТА КОНСТИТУЦІЙНІ ПИТАННЯ

Директор: Gerard Laprat; тел. Брюссель (+32) 2-2843757; тел. Страсбург
(+33) 3-88-17-50-52; e-mail: gerard.laprat@europarl.europa.eu.

Комітет з питань громадянські свободи, справедливості та внутрішніх справ

Начальник відділу: Emilio De Capitani; тел. Брюссель (+32) 2-2843508;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-40-22; e-mail: emilio.decapitani@europarl.europa.eu.

Комітет з юридичних питань

Начальник відділу: Maria Jose Martinez Iglesias;
тел. Брюссель (+32) 2-2843150; e-mail: mariajose.martinez@europarl.europa.eu.

Комітет з конституційних питань

Начальник відділу: Hans-Peter Schiffauer; тел. Брюссель (+32) 2-2843192;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-31-92; e-mail: peter.schiffauer@europarl.europa.eu.

Комітет з прав жінок та рівних можливостей

Начальник відділу: Elvy Svennerstal; тел. Брюссель (+32) 2-2846223;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-49-26; e-mail: elvy.svennerstal@europarl.europa.eu.
Комітет з питань петицій

Начальник відділу: David Lowe; тел. Брюссель (+32) 2-2842396;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-42-78; e-mail: david.lowe@europarl.europa.eu.
Відділ – Департамент політик С – права громадян та конституційні питання

Начальник відділу: Daniele Rechard; тел. Брюссель (+32) 2-2843730;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-29-91; e-mail: daniele.rechard@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ D – БЮДЖЕТНІ ПИТАННЯ

Директор: Alfredo De Feo; тел. Брюссель (+32) 2-2843632;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-70; e-mail: alfredo.defeo@europarl.europa.eu.
Комітет з питань транспорту та туризму

Начальник відділу: Ute Kassnitz; тел. Брюссель (+32) 2-2844269;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-43-55; e-mail: ute.kassnitz@europarl.europa.eu.
Комітет з питань культури та освіти

Начальник відділу (Виконуючий обов'язки) : Etienne Boumans;
тел. Брюссель (+32) 2-2842399; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-28-81;
e-mail: etienne.boumans@europarl.europa.eu.

Комітет з питань бюджету

Начальник відділу: Sjef Coolegem; тел. Брюссель (+32) 2-2842848;
e-mail: sjef.coolegem@europarl.europa.eu.

Комітет з бюджетного контролю

Начальник відділу: Jose Luis Rufas Quintana;
тел. Брюссель (+32) 2-2843956; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-49-16;
e-mail: joseluis.rufas@europarl.europa.eu.

Відділ – Департамент політик В – згуртованість та структурна політики

Начальник відділу: Beatriz Oliveira-Goumas;
тел. Брюссель (+32) 2-2842936; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-30-62;
e-mail: beatriz.oliveira@europarl.europa.eu.

Відділ бюджетної підтримки

Начальник відділу: Anne Vitrey; тел. Брюссель (+32) 2-2844705;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-72; e-mail: anne.vitrey@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ E – ЗАКОНОДАВЧА КООРДИНАЦІЯ ТА УЗГОДЖЕННЯ

Директор: Riccardo Ribera D'Alcala; тел. Брюссель (+32) 2-2843923;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-44-32; e-mail: riccardo.ribera@europarl.europa.eu.
Відділ процедур спів-рішення та узгодження

Начальник відділу: Klaus Baier; тел. Брюссель (+32) 2-2844873;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-43-69; e-mail: klaus.baier@europarl.europa.eu.
Законодавча координація та конференція керівників Комітетів

Начальник відділу: Els Vandenbosch; тел. Брюссель (+32) 2-2842736;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-36-79; e-mail: els.vandenbosch@europarl.europa.eu.

**ДИРЕКТОРАТ F – ВЗАЄМОДІЯ З НАЦІОНАЛЬНИМИ
ПАРЛАМЕНТАМИ**

Директор: Piotr Nowina-Konopka; тел. Брюссель (+32) 2-2842172;
e-mail: piotr.nowinakonopka@europarl.europa.eu.

Відділ багатосторонніх відносин

Начальник відділу: Krzysztof Bernacki; тел. Брюссель (+32) 2-2832685;
e-mail: krzysztof.bernacki@europarl.europa.eu.

Відділ двосторонніх відносин

Начальник відділу: Alain Barreau; тел. Брюссель (+32) 2-2842383;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-24-52; e-mail: alain.barreau@europarl.europa.eu.

Комітет з закордонних справ

Начальник відділу: Christian Huber; тел. Брюссель (+32) 2-2841756;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-40-59; e-mail: christian.huber@europarl.europa.eu.

Комітет з міжнародної торгівлі

Acting Начальник відділу: Philippe Musquar;
тел. Брюссель (+32) 2-2832078; e-mail: philippe.musquar@europarl.europa.eu.

Комітет з розвитку

Начальник відділу: Michael Wood; тел. Брюссель (+32) 2-2846060;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-60-60; e-mail: michael.wood@europarl.europa.eu.

Спостереження за виборами

Адміністратор: Pietro Ducci; тел. Брюссель (+32) 2-2846656;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-24-92; e-mail: pietro.ducci@europarl.europa.eu.

Права людини

Начальник відділу: Geoffrey Harris; тел. Брюссель (+32) 2-2843608;
e-mail: geoffrey.harris@europarl.europa.eu.

Відділ секретаріату: Hans-Hermann Kraus;

тел. Брюссель (+32) 2-2843721; e-mail: hans-hermann.kraus@europarl.europa.eu.

Адміністратор: Isabelle Montoya; тел. Брюссель (+32) 2-2844149;
e-mail: isabelle.montoya@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ ЗОВНІШНІХ ПОЛІТИК

Генеральний директорат

Генеральний директор: Dietmar Nickel; тел. Брюссель (+32) 2-2842759;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-40-79; e-mail: dietmar.nickel@europarl.europa.eu.

Начальник відділу: Maria Fialho; тел. Брюссель (+32) 2-2843524;
e-mail: mariajose.fialho@europarl.europa.eu.

Адміністратор: Judith Ecker; тел. Брюссель (+32) 2-2842629;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-50-36; e-mail: Judith.ecker@europarl.europa.eu.

Загальна координація

Начальник відділу: Bernard Hellot; тел. Брюссель (+32) 2-2843715;

тел. Страсбург (+33) 3-88-17-40-47; e-mail: bernard.hellot@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В – МІЖПАРЛАМЕНТСЬКІ ДЕЛЕГАЦІЇ ТА ПІДТРИМКА ПОЛІТИК

Директор: Cyril Stokelj; тел. Брюссель (+32) 2-2842979;
e-mail: ciril.stokelj@europarl.europa.eu.

Міжпарламентські делегації – європейські країни

Начальник відділу: Thomas Grunert; тел. Брюссель (+32) 2-2843743;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-37-43; e-mail: peter.thomas@europarl.europa.eu.

Міжпарламентські делегації – неєвропейські країни

Начальник відділу: Jean-Louis Berton; тел. Брюссель (+32) 2-2842442;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-24-42; e-mail: jean-louis.berton@europarl.europa.eu.

Департамент політики – зовнішні відносини

Начальник відділу: John Bryan Rose; тел. Брюссель (+32) 2-2842740;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-49-17; e-mail: bryan.rose@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – КОМІТЕТИ ТА БАГАТОСТОРОННІ ОРГАНИ

Директор: Christian Huber; тел. Брюссель (+32) 2-2841756;
e-mail: christian.huber@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ С

Адміністратор: Gregor Erbach; тел. Брюссель (+32) 2-2832259;
e-mail: gregor.erbach@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЇ

Генеральний директорат

Генеральний директор: Francesca Ratti; тел. Брюссель (+32) 2-2843921;
тел. Люксембург (+352) 430022888; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-39-13;
e-mail: francesco.ratti@europarl.europa.eu.

Начальник відділу: Michael Shackleton; тел. Брюссель (+32) 2-2842732;
e-mail: michael.shackleton@europarl.europa.eu.

Відділ Планування

Адміністратор: Susanne Oberhauser;
e-mail: susanne.oberhauser@europarl.europa.eu.

Адміністратор: Remi Pierot; тел. Брюссель (+32) 2-2841091;
e-mail: remi.pierot@europarl.europa.eu.

Центральний секретаріат

Начальник відділу: Elio Carozza; тел. Брюссель (+32) 2-2840936;
e-mail: elio.carozza@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ МЕДІА

Адміністратор: Bertrand Peltier; тел. Брюссель (+32) 2-2842471;
e-mail: betrand.peltier@europarl.europa.eu.

Кімната Преси

Адміністратор: Marjory van den Broeke; тел. Брюссель (+32) 2-2844304;
e-mail: marjory.vandenbroeke@europarl.europa.eu.

Відділ редагування та розповсюдження

Начальник відділу: Ioannis Darmis; тел. Брюссель (+32) 2-2843816;
e-mail: ioannis.darmis@europarl.europa.eu.

Відділ аудіовізуального забезпечення

Начальник відділу: Anne-Margarete Wachtmeister;
тел. Брюссель (+32) 2-2840713; тел. Страсбург (+33) 3-88174582;
e-mail: awachtmeister@europarl.europa.eu.

Відділ візитів та семінарів

Начальник відділу: Frank Piplat; тел. Брюссель (+32) 2-2842103;
e-mail: frank.piplat@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В - ДИРЕКТОРАТ З КОМУНІКАЦІЙ

Директор: Juana Lahousse; тел. Брюссель (+32) 2-2843479;
тел. Люксембург (+352) 430022893; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-50;
e-mail: juana.lahousse@europarl.europa.eu.

Програма EUVP

Адміністратор: Eduardus Van Koolwijk; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-20-86;
e-mail: eduardus.vankoolwijk@europarl.europa.eu.

Відділ публічних подій

Начальник відділу: Francis Gutmann; тел. Брюссель (+32) 2-2832328;
e-mail: francis.gutmann@europarl.europa.eu.

Відділ координації інформаційних служб

Начальник відділу: Alain Crespinet; тел. Брюссель (+32) 2-2842861;
e-mail: alain.crespinet@europarl.europa.eu.

Відділ громадянської пошти

Начальник відділу: Jean-Louis Cougnon;
тел. Люксембург (+352) 430023940;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-48-16;
e-mail: jean-louis.cougnon@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ С – ПАРЛАМЕНТСЬКА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Начальник відділу: Sven Backlund; тел. Брюссель (+32) 2-2846205;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-25-84; e-mail: sven.backlund@europarl.europa.eu.

Відділ бібліотеки – підвідділ законодавчої допомоги

Адміністратор: Jan Rebrina; тел. Брюссель (+32) 2-2840534;
e-mail: jan.rebrina@europarl.europa.eu.

Відділ бібліотеки - діяльність

Начальник відділу: Iain Watt; тел. Брюссель (+32) 2-2843113;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-24-84; e-mail: iain.watt@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ПЕРСОНАЛУ

Генеральний директорат

Генеральний директор: Barry Wilson; тел. Брюссель (+32) 2-2842068;
тел. Люксембург (+352) 430022068; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-43-07;
e-mail: barry.wilson@europarl.europa.eu.

Служба захисту особистої інформації

Адміністратор: Jonathan Steele; тел. Люксембург (+352) 430024864;
e-mail: jonathan.steele@europarl.europa.eu.

Спеціальний радник

Директор: Peter Manfred; тел. Брюссель (+32) 2-2842743;
тел. Люксембург (+352) 430022709; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-27-09;
e-mail: peter.manfred@europarl.europa.eu.

Відділ координації бюджету

Начальник відділу: Michael Gordon; тел. Люксембург (+352) 430023285;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-46-54;
e-mail: michael.gordon@europarl.europa.eu.

Відділ Інформаційних технологій

Начальник відділу: Pierre Pouillet; тел. Люксембург (+352) 430024839;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-41-52; e-mail: pierre.pouillet@europarl.europa.eu.

Медична служба, Люксембург

Начальник відділу: Sandro Colantonio; тел. Люксембург (+352) 430022592;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-42-82;
e-mail: sandro.colantonio@europarl.europa.eu.

Медична служба, Брюссель

Начальник відділу: Giampiero Di Paolantonio;
тел. Брюссель (+32) 2-2842123; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-42-82;
e-mail: giampiero.dipaolantonio@europarl.europa.eu.

Юридичний Відділ

Начальник відділу: Poul Runge Nielsen; тел. Люксембург (+352) 430024414;
e-mail: poul.rungenielsen@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – СТРАТЕГІЯ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Директор: Yves Quitin; тел. Брюссель (+32) 2-2843512;
тел. Люксембург (+352) 430020116; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-22-87;
e-mail: yves.quitin@europarl.europa.eu.

Департамент внутрішніх комунікацій

Адміністратор: Morgan Tom; тел. Брюссель (+32) 2-2831028;
e-mail: tom.morgan@europarl.europa.eu.

Відділ внутрішньої організації та планування людських ресурсів

Начальник відділу: Gianluca Brunetti;
e-mail: gianluca.brunetti@europarl.europa.eu.

Відділ конкурсів та процедур відбору

Начальник відділу: Gloria Jankowitz-Peres;
тел. Люксембург (+352) 430023804; e-mail: gloria.jankowitz@europarl.europa.eu.
Відділ професійної підготовки

Начальник відділу: Martine Charriot; тел. Брюссель (+32) 2-2842062;
тел. Люксембург (+352) 430022908; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-26-28;
e-mail: martine.charriot@europarl.europa.eu.

Відносини з персоналом у Брюсселі

Начальник відділу: Cecilia More; тел. Брюссель (+32) 2-2847284;
e-mail: cecilia.moro@europarl.europa.eu.

Служба рівних можливостей

Начальник відділу: Rosa Maria Brignone;
тел. Люксембург (+352) 430023822; e-mail: rosa.brignone@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В – УПРАВЛІННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПЕРСОНАЛОМ

Директор: Janet Pitt; тел. Брюссель (+32) 2-2832332;
тел. Люксембург (+352) 430023196; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-41-65;
e-mail: janet.pitt@europarl.europa.eu.

Відділ рекрутингу та трансфертів

Начальник відділу: Mairead Cranfield; тел. Брюссель (+32) 2-2843914;
тел. Люксембург (+352) 430022519; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-49-28;
e-mail: mairead.cranfield@europarl.europa.eu.

Відділ управління кар'єрами та персоналом

Начальник відділу: Alberto Rossetti; тел. Люксембург (+352) 430022032;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-26-32;
e-mail: alberto.rossetti@europarl.europa.eu.

Індивідуальні права

Начальник відділу: Vassilios Kalentzis; тел. Люксембург (+352) 430024045;
e-mail: vassilios.kalentzis@europarl.europa.eu.

Відділ зарплат та виплат

Начальник відділу: Wolfdieter Hell; тел. Люксембург (+352) 430022570;
e-mail: wolfdieter.hell@europarl.europa.eu.

Відділ місій

Начальник відділу: Dieter Wils; тел. Люксембург (+352) 430022814;
e-mail: dieter.wils@europarl.europa.eu.

Відділ із соціальних питань

Начальник відділу: Helene Puech; тел. Люксембург (+352) 430024516;
e-mail: helene.puech@europarl.europa.eu.

Відділ добробуту праці

Начальник відділу: Lambert Kraewinkels;
тел. Брюссель (+32) 2 2843490; тел. Люксембург (+352) 430024226;
e-mail: lambert.kraewinkels@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Генеральний директорат

Генеральний директор: Nicolas-Pierre Rieffel;

тел. Брюссель (+32) 2-2843493; тел. Люксембург (+352) 430022734;

тел. Страсбург (+33)3-88-17-45-91.

Центральний відділ секретаріату

Начальник відділу: Fabio Galatioto; тел. Брюссель (+32) 2-2841310;

тел. Люксембург (+352) 430023423; тел. Страсбург (+33) 3-88172591.

ДИРЕКТОРАТ А - БУДІВЛІ

Директор: Stavros Gavriil; тел. Брюссель (+32) 2-2843905;

тел. Люксембург (+352) 430022278; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-56-89.

Відділ управління нерухомості - Брюссель, Люксембург та Страсбург

Начальник відділу: Diogo Quintela; тел. Брюссель (+32) 2-2831179;

тел. Люксембург (+352) 430023180; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-31-80;

e-mail: diogo.quintela@europarl.europa.eu.

Відділ управління нерухомості – інформаційне бюро

Начальник відділу: Roger Glass; тел. Брюссель (+32) 2-2842349;

тел. Люксембург (+352) 430023500; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-59-88.

ДИРЕКТОРАТ В – ІНФРАСТРУКТУРА ТА ЛОГІСТИКА

Директор: Angel Guillen Zanon; тел. Брюссель (+32) 2-2844080;

тел. Люксембург (+352) 430022486; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-44.97.

Відділ планування та фінансового управління

Начальник відділу: Clíodhna Dempsey; тел. Брюссель (+32) 2-2832126;

тел. Люксембург (+352) 430023913; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-23;

e-mail: clíodhna.dempsey@europarl.europa.eu.

Відділ транспорту та перевезень

Начальник відділу: Mario Pasqualotto; тел. Брюссель (+32) 2-2843941;

тел. Люксембург (+352) 430022814; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-46-84;

e-mail: mario.pasqualotto@europarl.europa.eu.

Технічний обслуговуючий персонал конференцій

Начальник відділу: Robert Pedersen; тел. Брюссель (+32) 2-2844615;

e-mail: robert.pedersen@europarl.europa.eu.

Відділ управління рухомої власності

Начальник відділу: Dimitrios Katiforis; тел. Брюссель (+32) 2-2843425;

тел. Люксембург (+352) 430022949; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-25-66;

e-mail: dimitrios.katiforis@europarl.europa.eu.

Центральний відділ закупівель та забезпечення харчуванням

Начальник відділу: Gonzalo Alabart; тел. Брюссель (+32) 2-2842395;

тел. Люксембург (+352) 430024074; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-26-74;

e-mail: gonzalo.alabart@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ С – УСНІ ПЕРЕКЛАДИ ТА КОНФЕРЕНЦІЇ

Директор: Olga Cosmidou; тел. Брюссель (+32) 2-2843433;
тел. Люксембург (+352) 430022892; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-34-33.
Рекрутинг

Начальник відділу: Michael Fuchs; тел. Брюссель (+32) 2-2842062;
e-mail: michael.fuchs@europarl.europa.eu.

Програмування, Планування

Адміністратор: Ronald Chainey; тел. Брюссель (+32) 2-2840686;
e-mail: ronald.chainey@europarl.europa.eu.

Відділ з адміністративних питань та бюджету

Начальник відділу: Lambert Micha; тел. Брюссель (+32) 2-2844618;
e-mail: lambert.micha@europarl.europa.eu.

Відділ організації зустрічей та конференцій

Начальник відділу: Mario Colombo; тел. Брюссель (+32) 2-2843004;
тел. Люксембург (+352) 430022784; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-23-12.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ПУБЛІКАЦІЙ Генеральний директорат

Генеральний директор: Juana Lahousse;
тел. Люксембург (+352) 430022893; e-mail: juana.lahousse@europarl.europa.eu.

Відділ людських ресурсів

Адміністратор: Maria Angeles Llamas Alvarez;
тел. Люксембург (+352) 430024248; e-mail: angela.llamas@europarl.europa.eu.

Центральна та бюджетна координація

Начальник Відділу: Gerard Desroches;
тел. Люксембург (+352) 430022292;
e-mail: gerard.desroches@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В – ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД

Директор: Helmut Spindler; тел. Брюссель (+32) 2-2846423;
тел. Люксембург (+352) 430023145; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-42-86;
e-mail: helmut.spindler@europarl.europa.eu.

Відділ Планування

Alessandro Pettini; тел. Люксембург (+352) 430023379;
e-mail: alessandro.pettini@europarl.europa.eu.

Відділ Інформаційних технологій, лінгвістичної та документальної

Начальник відділу: Philippe Graas; тел. Люксембург (+352) 430023399;
e-mail: philippe.graas@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – ПУБЛІКАЦІЇ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Директор: Jean-Marc Laforest; тел. Брюссель (+32) 2-2843116;
тел. Люксембург (+352) 430022515; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-42-70;
e-mail: jean-marc.laforest@europarl.europa.eu.

Відділ ресурсів, засобів та координації

Начальник відділу: Carlos Neto; тел. Люксембург (+352) 430025781;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-41-20; e-mail: carlos.neto@europarl.europa.eu.

Відділ розповсюдження

Franky Depuydt; тел. Брюссель (+32) 2-2843523;

тел. Люксембург (+352) 430024044; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-49-57;
e-mail: franky.depuydt@europarl.europa.eu.

Відділ Європарламенту

Начальник відділу: Christian Augustin; тел. Брюссель (+32) 2-2843835;
тел. Люксембург (+352) 430022440; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-47-18;
e-mail: christian.augustin@europarl.europa.eu.

Відділ офіційного журналу

Начальник відділу: Michel Brogard; тел. Люксембург (+352) 430022480;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-70-05; e-mail: michel.brogard@europarl.europa.eu.

Відділ друку

Начальник відділу: Roger-Marie Dubois; тел. Брюссель (+32) 2-2843356;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-46-60;
e-mail: roger-marie.dubois@europarl.europa.eu.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ПИТАНЬ ФІНАНСІВ

Генеральний директорат

Генеральний директор: Roger Vanhaeren; тел. Брюссель (+32) 2-2845100;
тел. Люксембург (+352) 430025100; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-51-00;
e-mail: roger.vanhaeren@europarl.europa.eu.

Відділ центральних ресурсів

Начальник відділу: Elise Kerglonou; тел. Брюссель (+32) 2-2832310;
e-mail: elise.kerglonou@europarl.europa.eu.

Відділ внутрішнього аудиту

Начальник відділу: Robert Galvin; тел. Люксембург (+352) 430022875;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-49-71; e-mail: robert.galvin@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ А – СЛУЖБИ ЧЛЕНІВ ПАРЛАМЕНТУ ТА ФІНАНСИ ПОЛІТИЧНИХ

Директор: Karl Colling; тел. Брюссель (+32) 2-2843584; тел. Люксембург
(+352) 430022762; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-47-62;
e-mail: karl.colling@europarl.europa.eu.

Відділ зарплат та виплат членам Парламенту

Начальник відділу: Paulo Campilho; тел. Брюссель (+32) 2-2831105;
e-mail: paulo.campilho@europarl.europa.eu.

Відділ соціальних прав та спеціальних виплат

Спільний Начальник відділу: Helmut Betz; тел. Брюссель (+32) 2-2843183;
e-mail: helmut.betz@europarl.europa.eu.

Спільний Начальник відділу: Andre Bodart; тел. Брюссель (+32) 2-2842248;
e-mail: andre.bodart@europarl.europa.eu.

ДИРЕКТОРАТ В – БЮДЖЕТНІ ТА ФІНАНСОВІ СЛУЖБИ

Директор: Clare Wells-Shaddad; тел. Брюссель (+32) 2-2842606;
тел. Люксембург (+352) 430022028; тел. Страсбург (+33) 3-88-17-44-18;
e-mail: clare.wells@europarl.europa.eu.

Відділ бюджету

Начальник відділу: Didier Klethi; тел. Брюссель (+32) 2-2844862; e-mail:
didier.klethi@europarl.europa.eu.

Відділ казначейства та бухгалтерії

Начальник відділу: Pascal de Poortere; тел. Люксембург (+352) 430022498;
тел. Страсбург (+33) 3-88-17-42-45;
e-mail: pascal.depoortere@europarl.europa.eu.

Центральний фінансовий відділ

Начальник відділу: Emile Ceuppens; тел. Брюссель (+32) 2-2841076;
тел. Люксембург (+352) 430022749;
e-mail: emile.ceuppensig@europarl.europa.eu.

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Почерговість головування в Раді ЄС

- 3 1 січня 2001 до 30 червня 2001: Швеція
- 3 1 липня 2001 до 31 грудня 2001: Бельгія
- 3 1 січня 2002 до 30 червня 2002: Іспанія
- 3 1 липня 2002 до 31 грудня 2002: Данія
- 3 1 січня 2003 до 30 червня 2003: Греція
- 3 1 липня 2003 до 31 грудня 2003: Італія
- 3 1 січня 2004 до 30 червня 2004: Ірландія
- 3 1 липня 2004 до 31 грудня 2004: Нідерланди
- 3 1 січня 2005 до 30 червня 2005: Люксембург
- 3 1 липня 2005 до 31 грудня 2005: Сполучене Королівство
- 3 1 січня 2006 до 30 червня 2006: Австрія
- 3 1 липня 2006 до 31 грудня 2006: Фінляндія
- 3 1 січня 2007 до 30 червня 2007: Німеччина
- 3 1 липня 2007 до 31 грудня 2007: Португалія
- 3 1 січня 2008 до 30 червня 2008: Словенія
- 3 1 липня 2008 до 31 грудня 2008: Франція
- 3 1 січня 2009 до 30 червня 2009: Чеська республіка
- 3 1 липня 2009 до 31 грудня 2009: Швеція
- 3 1 січня 2010 до 30 червня 2010: Іспанія
- 3 1 липня 2010 до 31 грудня 2010: Бельгія
- 3 1 січня 2011 до 30 червня 2011: Угорщина
- 3 1 липня 2011 до 31 грудня 2011: Польща
- 3 1 січня 2012 до 30 червня 2012: Данія
- 3 1 липня 2012 до 31 грудня 2012: Кіпр
- 3 1 січня 2013 до 30 червня 2013: Ірландія
- 3 1 липня 2013 до 31 грудня 2013: Литва
- 3 1 січня 2014 до 30 червня 2014: Греція
- 3 1 липня 2014 до 31 грудня 2014: Італія
- 3 1 січня 2015 до 30 червня 2015: Латвія
- 3 1 липня 2015 до 31 грудня 2015: Люксембург
- 3 1 січня 2016 до 30 червня 2016: Нідерланди
- 3 1 липня 2016 до 31 грудня 2016: Словаччина
- 3 1 січня 2017 до 30 червня 2017: Мальта
- 3 1 липня 2017 до 31 грудня 2017: Сполучене Королівство
- 3 1 січня 2018 до 30 червня 2018: Естонія
- 3 1 липня 2018 до 31 грудня 2018: Болгарія
- 3 1 січня 2019 до 30 червня 2019: Австрія

З 1 липня 2019 до 31 грудня 2019: Румунія
З 1 січня 2020 до 30 червня 2020: Фінляндія

АДМІНІСТРАТИВНІ ПІДРОЗДЛИ

*Rue Fife la Loi 175, 1048 Brussels, Belgium;
тел. (+32) 2-2816111; факс (+32) 2-2816999;
e-mail: public.info@consilium.europa.eu;
<http://consilium.europa.eu>*

ГЕНЕРАЛЬНИЙ-СЕКРЕТАР

Генеральний-секретар та Високий представник : Javier Solana;
тел. (+32) 2-2815660.

Заступник Генерального секретаря: Pierre de Boissieu;
тел. (+32) 2-2816215.

Особиста служба Генерального Секретаря

Голова кабінету Генерального секретаря / Директор Високого Представника:

Enrique Mora; тел. (+32) 2-2815572.

Заступник Голови кабінету генерального секретаря / Високого Представника (СЗБП, зв'язок з РУ, координація EUSR), Голова підрозділу: Patrice Bergamini; тел. (+32) 2-2815571.

Голова кабінету заступника Генерального секретаря / Директор: David Galloway; тел. (+32) 2-2816194.

Радник: Ralph Kaessner; тел. (+32) 2-2819422.

Радник: Matthew Reece; тел. (+32) 2-2815994.

Радник: Carl Hallergard; тел. (+32) 2-2815437.

Радник: Steven Everts; тел. (+32) 2-2817994.

ДЕПАРТАМЕНТИ ПРИКРІПЛЕНІ ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ / ВИСОКОГО ПРЕДСТАВНИКА

Особистий представник Генерального Представника:

Gijs De Vries; тел. (+32) 2-2819998.

Особистий представник Генерального Представника, Високий представник директора з нерозповсюдження:

Annalisa Giannella; тел. (+32)2-2818044.

Особистий представник Генерального Представника, Високий представник директора з парламентських питань:

Michael Matthiessen; тел. (+32)2-2815321.

Особистий представник Генерального Представника, Високий представник директора з питань прав людини у галузі СЗБП:

Riina Kionka; тел. (+32) 2-2819689.

PU – ВІДДІЛ ПОЛІТИКИ

Директор: Helga Maria Schmid; тел. (+32) 2-2815430.

Цільова група 'Європейська політика безпеки та оборони (ESDP)

Hans Bernhard Weisserth; тел. (+32) 2-2815848.

Цільова група 'Середземномор'я / Барселона – Близький Схід'

Christian Jouret; тел. (+32) 2-2815324. Bjorn Larsson; тел. (+32) 2-2819415.329

Petr Hladik; тел. (+32) 2-2815186. Milton Nikolaidis; тел. (+32) 2-2817010.

Jonas Jonsson; тел. (+32) 2-2814361.

Цільова група 'Африка'

Голова відділу: Koen Vervaeke; тел. (+32) 2-2819734. Christian Manahl;

тел. (+32) 2-2815194. Wolfram Vetter; тел. (+32) 2-2818131. Jorge Cesar das

Neves; тел. (+32) 2-2813986. Ikaros Moushouttas; тел. (+32) 2-2815131.

Цільова група 'Східна Європа та Центральна Азія'

Голова відділу: Jukka Leskela; тел. (+32) 2-2818528. Nadia Ernzer;

тел. (+32) 2-2815845. Pirkka Tapiola; тел. (+32) 2-2815846.

Цільова група 'Азія'

Голова відділу: Tomasz Kozlowski; тел. (+32) 2-2813680. Christopher Holtby;

тел. (+32) 2-2815850. Alessandra Baldi; тел. (+32) 2-2817332. Tim Eestermans;

тел. (+32) 2-2815328.

Цільова група: "Західні Балкани та Центральна Європа"

Директор: Stefan Lehne; тел. (+32) 2-2815327. Lehne Hove;

тел. (+32) 2-2818472. Rasa Ostrauskaite; тел. (+32) 2-2816651. Sabina Stadler;

тел. (+32) 2-2817416. Torbjorn Sohlstrom; тел. (+32) 2-2815844. Michael

Giffoni; тел. (+32) 2-2818037.

Цільова група 'ООН, Латинська Америка'

Голова відділу: Nicolas Pascual de la Parte; тел. (+32) 2-2815322. Dusan

Chrenek; тел. (+32) 2-2815841.

Цільова група 'Горизонтальні питання безпеки, запобігання конфліктам та права людини'

Голова відділу: Gyorgy Tatar; тел. (+32) 2-2813678. Andreas Wiedenhoff; тел.

(+32) 2-2815482. Sean O'Regan; тел. (+32) 2-2815840. Rein Tammsaar;

тел. (+32) 2-2815232.

Генерал військ армії / Генеральний Директор військового штабу ЄС:

Jean-Paul Perruche; тел. (+32) 2-2815990.

Адмірал/Заступник Генерального Директора та Начальник військового штабу ЄС:

Jan van der Burg; tel (+32) 2-2815888.

Кабінет із загальних питань

Полковник, Голова служби: Dieter Kohl; тел. (+32) 2-2815961.

Полковник, Голова служби: Jean-Pol Chaudron; тел. (+32) 2-2815902.

Підрозділ концептуального планування

Бригадний генерал, Начальник підрозділу:

Reinhard Trischak; тел. (+32) 2-2815954.

Полковник: Denis Gyllensporre; тел. (+32) 2-2815950.

Полковник: Luigi Francesco Lunigiani; тел. (+32) 2-2813131.

Полковник: Philippe Roman- Amat; тел. (+32) 2-2815936.

Інформаційний підрозділ

Генерал, Начальник підрозділу:

Joao Nuno Vaz Antunes; тел. (+32) 2-2815905.

Полковник: Kazimierz Witaszczyk; тел. (+32) 2-2815941.

Полковник: William O'Hara; тел. (+32) 2-2815944.

Полковник: Fulvio Marangoni; тел. (+32) 2-2815937.

Підрозділ операцій та навчань

Бригадний генерал, Начальник підрозділу:

Eduardo Rodriguez Alonso; тел. (+32) 2-2815906.

Полковник: Antoine Devaux; тел. (+32) 2-2819539.

Полковник: Piotr Rosolak; тел. (+32) 2-2815951.

Підрозділ логістичної підтримки

Бригадний генерал, Начальник підрозділу: Lennart Bengtsson;
тел. (+32) 2-2815915.

Полковник: Simon Bate; тел. (+32) 2-2815968. Полковник:
Silvio Iaconis; тел. (+32) 2-2816484.

Підрозділ інформаційних та комунікаційних систем

Бригадний генерал, Начальник підрозділу:

Simo Alho; тел. (+32) 2-2815931.

Captain: Jan Wolters; тел. (+32) 2-2815949.

Відділ цивільно-військових зв'язків

Бригадний генерал, Начальник підрозділу: Heinrich Brauss;
тел. (+32) 2-2523522.

Об'єднаний ситуаційний центр ЄС,

Директор: William Shapcott; тел. (+32) 2-2815824.

Комунікаційний центр (COMCEN), Консульські справи

Голова відділу: Giorgio Porzio; тел. (+32) 2-2816102.

**ДЕПАРТАМЕНТИ ПРИКРІПЛЕНІ ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО
СЕКРЕТАРЯ / ВИСОКОГО ПРЕДСТАВНИКА ТА ДО ЗАСТУПНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ**

ДИРЕКТОРАТ ІЗ ЗАГАЛЬНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПИТАНЬ

Директор: Jim Cloos; тел. (+32) 2-2819330.

Загальні політичні питання та зустрічі

Голова відділу: Georges Zbyszewski; тел. (+32) 2-2817659.

Coreper II група: Antici: Andre Gillissen; тел. (+32) 2-2818514.

Coreper I група: Mertens: Jiirgen Neisse; тел. (+32) 2-2817097.

Радник: Guy Milton; тел. (+32) 2-2818519.

Служба безпеки

Директор: Alexandra Legein; тел. (+32) 2-2818517.

Відділ внутрішнього аудиту

Голова відділу: Francois Van Hovell; тел. (+32) 2-2817268.

Gertrud Querton; тел. (+32) 2-2817582. Paulo Branco; тел. (+32) 2-2815484.

Mohammed Amri; тел. (+32) 2-2815071. Nathalie Terrana; тел. (+32)

2-2813285. Luc Massaux; тел. (+32) 2-2813845. Enrique Morales Martin;

тел. (+32) 2-2816415.

Відділ захисту даних

Голова відділу: Pierre Vernhes; тел. (+32) 2-2819009.

Gabriella Lodi; тел. (+32) 2-2819750.

Відділ інформаційної безпеки систем (Infosec)

Голова відділу: Bartolomeo Manenti; тел. (+32) 2-2817645.

Відділ превентивної служби

Guy Dhaeyer; тел. (+32) 2-2815456

Eric Bleyaert; тел. (+32) 2-2818243.

Департамент із загальних адміністративних питань

Генеральний Директор: Marc Lepoivre; тел. (+32) 2-2818267.

Sari Hanninen; тел. (+32) 2-2818623. Frits Smulders; тел. (+32) 2-2815586.

Siegfried van den Enden; тел. (+32) 2-2816308. William Richard Smith;

тел. (+32) 2-2816592.

ЮРИДИЧНА СЛУЖБА

Генеральний Директор, Юридичний радник Ради: Jean-Claude Piris;

тел. (+32) 2-2816227.

Координаційний відділ юридичної служби

Голова відділу: Therese Blanchet; тел. (+32) 2-2818775.

Відділ досліджень та документації

Голова відділу: Christos Mavrakos; тел. (+32) 2-2817190.

Команда I – Внутрішній ринок, промисловість, телекомунікації, туризм, енергія, цивільний захист, дослідження, транс-європейські мережі, транспорт, соціальні відносини, культура, освіти, молодь, регіональна політика, навколишнє середовище, гармонізація законодавства щодо продуктів, захист споживачів, охорона здоров'я, правила конкуренції, державні закупівлі

Директор: Jean-Paul Jacque; тел. (+32) 2-2816226.

Директор: Jiirgen Huber; тел. (+32) 2-2817348. Maria-Cristina

Giorgi; тел. (+32) 2-2816459. Eva Karlsson; тел. (+32) 2-2817983.

Fernando Florindo Gijon; тел. (+32) 2-2816196. Kristien

Michoel; тел. (+32) 2-2815702. Madalena Veiga; тел. (+32)

2-2815329. Gayle Curmi; тел. (+32) 2-2813782. Johannes Leppo;

тел. (+32) 2-2818259.

Відділ процедури Спів-рішень

Голова відділу: Cesar Cortes; тел. (+32) 2-2816114.

Aidan Feeney; тел. (+32) 2-2819284. Per Lagergren; тел. (+32) 2-2819303. Paloma Plaza Garcia; тел. (+32) 2-2815800. Jonathan Dancourt Cavanagh; тел. (+32) 2-2815800. Simone O'Sullivan; тел. (+32) 2-2819665.

Команда II – С/Г, рибальство, Економічний та монетарний союз (EMU), оподаткування, вільний рух капіталу, структурні фонди та загалом усі питання, які готує Coreper II для Ради Ecofin

Директор: Timothy Middleton; тел. (+32) 2-2817919. Anna-Maria Colaert; тел. (+32) 2-2818365. Moua Sims; тел. (+32) 2-2817849. Matthew Moore; тел. (+32) 2-2819680. Alberto de Gregorio Merino; тел. (+32) 2-2819353. Zuzana Kupcova; тел. (+32) 2-2815742. Melpo-Menie Josephides; тел. (+32) 2-2813785. Andrea Westerhof Lofflerova; тел. (+32) 2-2813097.

Команда III – Зовнішні відносини (включаючи CFSP, Співпраця з міжнародного розвитку, АКТ, усі питання пов'язані з міжнародними договорами та відносинами з міжнародними організаціями) та розширення

Директор: Ricardo Gosalbo Bono; тел. (+32) 2-2816259.

Gert-Jan Van Hegelsom; тел. (+32) 2-2815747. Michael Bishop; тел. (+32) 2-2818303. Diego Canga Fano; тел. (+32) 2-2819720. Jenő Czuczai; тел. (+32) 2-2819504. Stephan Marquardt; тел. (+32) 2-2818470. Jan Peter Nix; тел. (+32) 2-2817811. Gilles Marhic; тел. (+32) 2-2815023. Eric Chaboureau; тел. (+32) 2-2815024. Emer Finnegan; тел. (+32) 2-2815283. Rita Liudvinaviciute-Cordeiro; тел. (+32) 2-2813781.

Команда IV – Інституційні /Бюджетні питання

Директор: Giorgio Maganza; тел. (+32) 2-2817950.

Начальник підрозділу: Marta Agripio Santaacruz; тел. (+32) 2-2816183. Martin Bauer; тел. (+32) 2-2818341.

Bart Driessen; тел. (+32) 2-2817398. Marion Simtn; тел. (+32) 2-2815123. Alessandro Vitro; тел. (+32) 2-2813783. Inese Sulce; тел. (+32) 2-2813780.

Команда V – Справедливість та внутрішні справи

Директор: Julian Schutte; тел. (+32) 2-2816229. Ole Petersen; тел. (+32) 2-2817169. Sofia Κυριακοπούλου; тел. (+32) 2-2818221. Jorge Monteiro; тел. (+32) 2-2818533. Frederic Anton; тел. (+32) 2-2818780. Maria Balta; тел. (+32) 2-2814969. Petra Mahnic; тел. (+32) 2-2813784. Richard Jeremy Szostak; тел. (+32) 2-2813098.

Команда VI – Між-інституційні відносини

Директор: Amadeu Lopes-Sabino; тел. (+32) 2-2817109. Ignacio Diez Parra; тел. (+32) 2-2818313.

Hartmut Berger; тел. (+32) 2-2817305. Maria Camino Yoldi Erice;

тел. (+32) 2-2817009. Sophie Cavallin; тел. (+32) 2-2818134. Roberta Garabello;
тел. (+32) 2-2816041. Micheline Janssen; тел. (+32) 2-2816316. Csilla Fekete;
тел. (+32) 2-2817751. Joanna Jaskowiak; тел. (+32) 2-2813607.

ДИРЕКТОРАТ ІЗ ПИТАНЬ ЯКОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА

Директор: Genevieve Tuts; тел. (+32) 2-2817474. Manuela Guggeis;
тел. (+32) 2-2818359. Rainer Frohn; тел. (+32) 2-2817218.

Іспанська секція

German Ramos Ruano; тел. (+32) 2-2817812. Jose Maria Subra Alfaro;
тел. (+32) 2-2816079. Maria Dolores Souto Iglesia; тел. (+32) 2-2815267.

Чеська Секція

Stěpan Hulka; тел. (+32) 2-2815235. Jan Faltys;
тел. (+32) 2-2813989. Radovan Pekar; тел. (+32) 2-2815212.

Датська секція

Henrik Vilstrup; тел. (+32) 2-2816587. Anne Cecilie Adserballe;
тел. (+32) 2-2819983. Susanne Nielsen; тел. (+32) 2-2814394.

Німецька секція

Arved Fichtelmann; тел. (+32) 2-2816493. Christoph Saile;
тел. (+32) 2-2819506. Anna Katharina Kalbe; тел. (+32) 2-2818249.

Естонська секція

Reel Jaagus; тел. (+32) 2-2815149. Ann Stolfot;
тел. (+32) 2-2815202. Mari Sutt; тел. (+32) 2-2815204.

Грецька секція

Georgios Angelopoulos; тел. (+32) 2-2817592. Despina Zahariou;
тел. (+32) 2-2816608. Aikaterini-Zoi Varfi; тел. (+32) 2-2819760.

Англійська секція

Giles Swannell; тел. (+32) 2-2816678. Colin Robertson;
тел. (+32) 2-2818199. Jane Elizabeth Graf; тел. (+32) 2-2818358.
Denis O'Sullivan; тел. (+32) 2-2816200.

Французька секція

Marie-Jeanne Vernier; тел. (+32) 2-2817258.
Pascal Roelands; тел. (+32) 2-2816800. Jerome Guichard;
тел. (+32) 2-2817340.

Італійська секція

Constantino Delia Torre; тел. (+32) 2-2817881. Giuliano Castellan;
тел. (+32) 2-2815883.

Латвійська секція

Ilze Eglite; тел. (+32) 2-2815205. Janis Anins; тел. (+32) 2-2815209. Leva
Lejasisaka; тел. (+32) 2-2815147.

Литовська секція

Jurgita Jokubauskaite; тел. (+32) 2-2815129. Audrius Paksas;

тел. (+32) 2-2815229. Jurate Vaiciukaite; тел. (+32) 2-2815228.

Угорська секція

Zsuzsanna Felkai Janssen; тел. (+32) 2-2815227. Krisztina Horvath;

тел. (+32) 2-2819751. Viktoria Lovenberg; тел. (+32) 2-2815122.

Мальтійська секція

Peter Agius; тел. (+32) 2-2815236. Joseph Aquilina;

тел. (+32) 2-2813019. Tzeitel Schuster; тел. (+32) 2-2815231.

Голландська секція

Hessel Daalder; тел. (+32) 2-2817113. Antonio Lucidi; тел. (+32) 2-2817935.

Carla Van de School; тел. (+32) 2-2818195.

Польська секція

Maciej J. Pawlusiewicz; тел. (+32) 2-2815197. Ewa Wojtowicz;

тел. (+32) 2-2813846. Katarzyna Zieleskiewicz; тел. (+32) 2-2815223.

Португальська секція

Paulo Borges; тел. (+32) 2-2818371. Isabelle Lopes Cardoso;

тел. (+32) 2-2817879. Maria Sacramento; тел. (+32) 2-2816533.

Словенська секція

Ana Vracic; тел. (+32) 2-2815213. Matei Pedicek; тел. (+32) 2-2815127.

Polona Senk; тел. (+32) 2-2815211.

Словацька секція

Beata Brandnanska; тел. (+32) 2-2813988. Nikoleta Glindova;

тел. (+32) 2-2813987. Adriana Kavcova; тел. (+32) 2-2815198. Elena

Svancarova; тел. (+32) 2-2815124.

Фінська секція

Jan-Erik Bjorklund; тел. (+32) 2-2818487. Heikki Erno;

тел. (+32) 2-2816018. Risto Rytohonka; тел. (+32) 2-2817269.

Virpi Koivu; тел. (+32) 2-2816939.

Шведська секція

Isabelle Radestad; тел. (+32) 2-2816656. Agneta Sederowsky-

Desire; тел. (+32) 2-2816007. Charlott Sjogren;

тел. (+32) 2-2818576. Jarl Mattsson; тел. (+32) 2-2818638.

Болгарська секція

Maria Ivanova Nikolova; тел. (+32) 2-2813887. Peter Parvanov;

тел. (+32) 2-2813849. Jenia Peteva; тел. (+32) 2-2813848.

Румунська секція

Aurel Ciobanu-Dordea; тел. (+32) 2-2813889. Doina Ditu;

тел. (+32) 2-2817594. Raluca Pruna; тел. (+32) 2-2813847.

Консолідатори/Кодифікатори

Sara Gomez-Reino; тел. (+32) 2-2818331. Kirsti Reinartz;

тел. (+32) 2-2817593.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ А - ПЕРСОНАЛ ТА АДМІНІСТРАЦІЯ

Генеральний Директор: Vittorio Griffo; тел. (+32) 2-2816540.

Директор: Gerard Grosjean; тел. (+32) 2-2817576.

Помічник Генерального Директора: Gilles Duval; тел. (+32) 2-2818142.

Відділ із питань імплементації положень для нового персоналу та комунікаційної політики

Evija Kravcenko; тел. (+32) 2-2819769. Georg Biekotter; тел. (+32) 2-2816700.

ДИРЕКТОРАТ 1А - ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ

Директор: Dirk Schilders; тел. (+32) 2-2819989.

Кадрове забезпечення та мобільність

Голова відділу: Bjorn Larsson; тел. (+32) 2-2819415. Milena Mlaker; тел. (+32) 2-2813901.

Відділ підготовки персоналу

Голова відділу: Rafael Galvez Via; тел. (+32) 2-2819510.

Відділ кар'єр та розвитку персоналу

Голова відділу: Nessa Delaney; тел. (+32) 2-2817344. Yvette Guffens; тел. (+32) 2-2816249. Beatrice Ornstedt; тел. (+32) 2-2819654. Lena Westberg; тел. (+32) 2-2819656.

Координація систем людських ресурсів - ITD

Mark McLoughlin; тел. (+32) 2-2818575. Regis Fau; тел. (+32) 2-2819658.

Luis Jesus Pascual; тел. (+32) 2-2819781.

ДИРЕКТОРАТ 1В - PERSONNEL AND ADMINISTRATION

Директор: Leopold Radauer; тел. (+32) 2-2818915.

Відділ директорату Радників, дослідження, організація, суперечки та інші питання адміністративного характеру та положень кадрової політики, об'єднані органи, представництво інтересів персоналу

Голова відділу: Alain Pilette; тел. (+32) 2-2818989. Elissavet Kapnopoulou; тел. (+32) 2-2815066. Paulo Vidal; тел. (+32) 2-2815802. Matthieu Chavrier; тел. (+32) 2-2818968. Paola Casini; тел. (+32) 2-2817628. Cecile Remeur; тел. (+32) 2-2817658. Eleonora Botar; тел. (+32) 2-2819359.

Відділ медичних послуг

Medical Examiner / Голова відділу: Manuel Garcia Perez; тел. (+32) 2-2816970.

Johan De Geest; тел. (+32) 2-2816901. Anne Marie Klepandy; тел. (+32) 2-2816315.

Обробка даних

Philippe Demonseau; тел. (+32) 2-2817536.

Відділ страхування від захворювань, нещасних випадків, між-інституційні відносини у сфері кадрових питань, привілеї та імунітети

Голова відділу: Daniel Dulbesso; тел. (+32) 2-2817428.

Відділ персоналу

Голова відділу: Dirk Hellwig; тел. (+32) 2-2816958. Benjamin Moya Murcia; тел. (+32) 2-2816075. Ralf Dieter Sailer; тел. (+32) 2-2819186. Anna Swida; тел. (+32) 2-2353075.

Відділ зарплат-місії

Голова відділу: Maarten Bogaardt; тел. (+32) 2-2817346. Vincent Yacoub; тел. (+32) 2-2818721. Bruno Pereira Lagos; тел. (+32) 2-2354925.

Соціальний відділ

Голова відділу: Maria Augusta Santos; тел. (+32) 2-2817027.

ДИРЕКТОРАТ 2 - КОНФЕРЕНЦІЯ, ІНФОРМАЦІЯ, ІНФРАСТРУКТУРИ

Директор: Stephen Ellis; тел. (+32) 2-2817624.

Фінансовий відділ

Nofissa El Akel Staiti; тел. (+32) 2-2817654. Jamila Simpson; тел. (+32) 2-2817328.

Відділ Конференцій

Голова відділу: Petr Hrdlicka; тел. (+32) 2-2817477. Michael Waldron; тел. (+32) 2-2817184. Eric Thoraval; тел. (+32) 2-2815432. Tobias Pabsch; тел. (+32) 2-2816235.

Конференції/ІТ

Javier Lopez Ariza; тел. (+32) 2-2816331.

Конференції/зовнішні відносини

Kalliopi Marangaki; тел. (+32) 2-2819954.

Конференції/організація офіційних обідів

Alain Di Fiore; тел. (+32) 2-2818265.

Конференції/ресторани

Stefano Cochi; тел. (+32) 2-2817583.

Агенція подорожей/Витрат делегатів Joao Martins;

тел. (+32) 2-2818053.

Конференції/планування зустрічей Teresa Martins;

тел. (+32) 2-2817825.

Конференції/технічне обладнання/логістика Andre Colot;

тел. (+32) 2-2816593.

Конференції/ посланці /кімнати для зустрічей/ресепціоністи Albert Vanschoenwinkel; тел. (+32) 2-2816405.

Відділ будівель

Голова відділу: Johan Burgers; тел. (+32) 2-2817174.

Відділ логістики

Голова відділу: Michel Koltz; тел. (+32) 2-2815659.

ДИРЕКТОРАТ 3 – ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД ТА ВИРОБНИЦТВО ДОКУМЕНТАЦІЇ

Директор: Margarida Lacerda; тел. (+32) 2-2817205.

Радник Директора: Alejandro Perez Vidal; тел. (+32) 2-2816105.

Радник Директора: Rene Smeets; тел. (+32) 2-2817589.

Відділ ресурсів

Голова відділу: Brendan O'Brien; тел. (+32) 2-2817717. Marjukka

Saine; тел. (+32) 2-2818661.

Відділ координації та виробництва

Голова відділу: Joao Cortez; тел. (+32) 2-2354399.

Контрольна вежа

Riikka Ikaheimo; тел. (+32) 2-2819194. Alba Bellotto; тел. (+32) 2-2817867.

Мовний координатор

Andrew Unwin; тел. (+32) 2-2816153.

Служба договорів

Philip Evans; тел. (+32) 2-2817350.

Офіс класифікованої інформації (CIO)

Gabriel Olivier; тел. (+32) 2-2816280.

Пошта

Jean-Robert Mortier; тел. (+32) 2-2817638.

Служби технічного виробництва [вакансія].

Група А Мовна служба (JL and WH Будівлі)

Голова відділу: Asterios Zois; тел. (+32) 2-2817691.

Термінологія та документація

Manuel Leal; тел. (+32) 2-2817588. Katelijn Serlet;

тел. (+32) 2-2817285.

Іспанський мовний відділ

Голова відділу: Helio Gomez de Mayora Rojas; тел. (+32) 2-2816946.

Контроль за якістю: Manuel Campos Vails; тел. (+32) 2-2817108.

Управління ресурсами: Margarita Tapias i Badias; тел. (+32) 2-2816555.

Чеський мовний відділ

Голова відділу: Eva Kratka; тел. (+32) 2-2353764.

Контроль за якістю: Jiri Placek; тел. (+32) 2-2819774.

Управління ресурсами: Lenka Naceradska; тел. (+32) 2-2819697.

Німецький мовний відділ

Голова відділу: Karin von Steinburg Griffo; тел. (+32) 2-2816766.

Контроль за якістю: Hans Erdlenbruch; тел. (+32) 2-2817895.

Управління ресурсами: Sonja Roller; тел. (+32) 2-2816856.

Грецький мовний відділ

Голова відділу: Christos Konstantinopoulos; тел. (+32) 2-2817323.

Контроль за якістю: Angelos Tsirimokos; тел. (+32) 2-2816758.

Управління ресурсами: Carina De Doncker; тел. (+32) 2-2816433.

Англійський та ірландський мовний відділ

Голова відділу: Christopher Burdon; тел. (+32) 2-2817615.

Контроль за якістю: Hans McAuley; тел. (+32) 2-2817713.

Управління ресурсами: Joyce Gilabert; тел. (+32) 2-2816870.

Італійський мовний відділ

Голова відділу: Lauretta Serra; тел. (+32) 2-2817247.

Контроль за якістю: Francesca Piombo; тел. (+32) 2-2816296.

Управління ресурсами: Silvia Khamal; тел. (+32) 2-2816828.

Латвійський мовний відділ

Голова відділу: Viktorija Tichonova; тел. (+32) 2-2353665.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: [вакансія].

Литовський мовний відділ

Голова відділу: Viktorija Tichonova; тел. (+32) 2-2353665.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: [вакансія].

Португальський мовний відділ

Голова відділу: Teresa Hall; тел. (+32) 2-2816101.

Контроль за якістю: Joao Vasconcelos; тел. (+32) 2-2817025.

Управління ресурсами: Roldana Lelli Mingozzi; тел. (+32) 2-2817553.

Словацький мовний відділ

Голова відділу: Eva Kratka; тел. (+32) 2-2813764.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: Jose Carlo Lechado Garcia; тел. (+32) 2-2818160.

Болгарський мовний відділ

Acting Голова відділу: Eva Gonzalez; тел. (+32) 2-2818667.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: [вакансія].

Румунський мовний відділ

Acting Голова відділу: Stylianos Perrakis; тел. (+32) 2-2817608.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: [вакансія].

Група В Мовна служба (Будівлі FO and RL)

Голова відділу: Hendrik Baes; тел. (+32) 2-2817789. John Beaven;
тел. (+32) 2-2815413.

Датський мовний відділ

Голова відділу: Annalise Truelsen; тел. (+32) 2-2817447.

Контроль за якістю: John Jensen; тел. (+32) 2-2817544.

Управління ресурсами: Grethe S0rensen; тел. (+32) 2-2816835.

Естонський мовний відділ

Голова відділу: Merit-Ene Iija; тел. (+32) 2-2813968.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: Pia Goebel; тел. (+32) 2-2818568.

Фінський мовний відділ

Голова відділу: Pirjo Kivela; тел. (+32) 2-2818636.

Контроль за якістю: Hellevi Malm; тел. (+32) 2-2818644.

Управління ресурсами: Risto Helle; тел. (+32) 2-2818691.

Французький мовний відділ

Голова відділу: Eddie Bonesire; тел. (+32) 2-2817195.

Контроль за якістю: Jean Roos; тел. (+32) 2-2817127.

Управління ресурсами: Genevieve Valente; тел. (+32) 2-2816848.

Угорський мовний відділ

Голова відділу: Agnes Tamai; тел. (+32) 2-2813938.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: Pia Goebel; тел. (+32) 2-2818568.

Мальтійський мовний відділ

Голова відділу: Paul Saliba; тел. (+32) 2-2815196.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: Daniela Galiani; тел. (+32) 2-2817656.

Голландський мовний відділ

Голова відділу: Mark Van de Beek; тел. (+32) 2-2817432.

Контроль за якістю: Patrick Weymeis; тел. (+32) 2-2817448.

Управління ресурсами: Christine Heiting; тел. (+32) 2-2816785.

Польський мовний відділ

Голова відділу: Jaroslaw Zaczykiewicz; тел. (+32) 2-2813886.

Контроль за якістю: Krzysztof Kwasniewicz; тел. (+32) 2-2813850.

Управління ресурсами: Daniela Galiani; тел. (+32) 2-2817656.

Словенський мовний відділ

Голова відділу: Bostian Sporar; тел. (+32) 2-2813902.

Контроль за якістю: [вакансія].

Управління ресурсами: Mariana Brne; тел. (+32) 2-2813005.

Шведський мовний відділ

Голова відділу: Bertil Lundgren; тел. (+32) 2-2818635.

Контроль за якістю: Bjorn Welander; тел. (+32) 2-2818673.

Управління ресурсами: [вакансія].

ДИРЕКТОРАТ 4 – ФІНАНСИ

Директор: Jose Antonio Mariguesa; тел. (+32) 2-2816058.

Відділ фінансів та проектів

Голова відділу: Jacob Vries; тел. (+32) 2-2815619. Thierry Boucher;

тел. (+32) 2-2816569. Andre Brismez; тел. (+32) 2-2815901.

Відділ бюджетного менеджменту

Голова відділу: Johannes

Gilbers; тел. (+32) 2-2815619. Serenella Morelli; тел. (+32) 2-2817568.

Cedric Barra; тел. (+32) 2-2819675. Nikko Leinonen;

тел. (+32) 2-2817899. Piotr Pawel Krygiel; тел. (+32) 2-2813775.

Відділ координації закупівель

Голова відділу: Sergio Zangaglia; тел. (+32) 2-2818062.
Maria Loose; тел. (+32) 2-2816754. Carmen Ragione;
тел. (+32) 2-2814815. Patrick Vanberghen; тел. (+32) 2-2815286. Alenka
Jaschke; тел. (+32) 2-2818188. Stephanie Brooks;
тел. (+32) 2-2818604.

Бухгалтерський облік

Голова відділу: Piet Schelling; тел. (+32) 2-2814967.

ДИРЕКТОРАТ 5 – ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЙНА СИСТЕМА

Директор: Hans-Werner Grenzhauser; тел. (+32) 2-2816462.

Ресурси , Контроль менеджмент та адміністративний сектор
Antonio Rubio; тел. (+32) 2-2816574. Thierry Daloze; тел. (+32) 2-2819186. Jan
Plas; тел. (+32) 2-2819814. Lluís Jaume Pujol; тел. (+32) 2-2816923.

Безпека чутливих комунікацій та інформаційних систем

Sebastien Leonnet; тел. (+32) 2-2815538. Thierry Mante; тел. (+32) 2-2815087.
Raul Martinez Lopez; тел. (+32) 2-2815234. Cedric Mas; тел. (+32) 2-2817191.
Philippe de Penaranda de Franchimont; тел. (+32) 2-2817103. Benoit Verreet;
тел. (+32) 2-2815148. Pietro Falagarì; тел. (+32) 2-2815083.

Відділ адміністративних рішень

Голова відділу: Jean-Marie Vandeputte; тел. (+32) 2-2817200. Gerd Holzhauser;
тел. (+32) 2-2815494. Frederik Duym; тел. (+32) 2-2816660. Fabrice Drezet;
тел. (+32) 2-2819390. Christophe Thierry; тел. (+32) 2-2819495. Franco Rossi;
тел. (+32) 2-2817519. Maria-Elisa Ganzini; тел. (+32) 2-2817873. Jean-Claude
Dethier; тел. (+32) 2-2817289. Maria Gherus; тел. (+32) 2-2817655. Pascal
Dermience; тел. (+32) 2-2818725.

Відділ рішень виробництва

Голова відділу: Philippe Vleminckx; тел. (+32) 2-2817138. Nikos
Giannopoulos; тел. (+32) 2-2354899. Achilleas Karras;
тел. (+32) 2-2815317. Laura Di Rosa; тел. (+32) 2-2817367. Nicola
Kubiceck; тел. (+32) 2-2818536. Benedicte Lamalle; тел. (+32) 2-2818204.
Guido Feyaerts; тел. (+32) 2-2819281. Johan Lammers;
тел. (+32) 2-2818609. Benedikt Luyckx; тел. (+32) 2-2817958.

Відділ рішень Macintosh

Голова відділу: Erik Schultz-Nielsen; тел. (+32) 2-2817372.

Відділ мереж та телекомунікацій

Голова відділу: Daniel Sprengers; тел. (+32) 2-2817399. Kalenga
d'Almeida; тел. (+32) 2-2815460. Paul Gordebeke;
тел. (+32) 2-2816762. Cuong Ly; тел. (+32) 2-2819188. Marc van den
Brande; тел. (+32) 2-2816062. Donatè Curioni; тел. (+32) 2-2819581.
Dietmar Wichert; тел. (+32) 2-2817968.

Поради та допомога

Голова відділу: Chris Merckx; тел. (+32) 2-2818168.

Заступник Голови відділу: Frank Hoogervorst; тел. (+32) 2-2819936.

Henrique Coelho; тел. (+32) 2-2818167. Didier van Elderen;

тел. (+32) 2-2816178. Claudine Lamotte; тел. (+32) 2-2819295. Luciano Gissi;

тел. (+32) 2-2818110. Salvatore Corliano; тел. (+32) 2-2816815. Toni Sorensen;

тел. (+32) 2-2816338.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ В – СІЛЬСЬКЕ

ГОСПОДАРСТВО ТА РИБАЛЬСТВО

Генеральний Директор: Angel Voixareu Carrera; тел. (+32) 2-2816234.

ДИРЕКТОРАТ 1 – РИНКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ВЕТЕРИНАРНІ ТА ЗООТЕХНІЧНІ ПИТАННЯ, ВКЛЮЧАЮЧИ МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Директор: Luigi Mazzaschi; тел. (+32) 2-2817571.

Відділ 1А – Тваринні продукти та ветеринарні й зоотехнічні питання (включаючи міжнародні аспекти, які впливають на ці сектори)

Голова відділу: Georges Adelbrecht; тел. (+32) 2-2816623. Laurent Truquet; тел. (+32) 2-2818323.

Carole Micmacher-Grandcolas; тел. (+32) 2-2815389.

Відділ 1В – Міжнародні та горизонтальні аспекти ССП, особливо Прямá підтримка та Рослинні продукти

Радник: Paul Reiderman; тел. (+32) 2-2818704. Jean-Pierre

Sabsoub; тел. (+32) 2-2817228.

Stella Theodossiadis; тел. (+32) 2-2818327. Elizabeth Willocks; тел. (+32) 2-2816216. Catherine Tyliacos; тел. (+32) 2-2815245.

ДИРЕКТОРАТ 2 – СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ СТРУКТУРИ, РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ, АГРОМОНЕТАРНІ ТА АГРОФІНАНСОВІ ПИТАННЯ, ФІТОСАНІТАРІЯ, ОРГАНІЧНІ ПРОДУКТИ, ЯКІСТЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, ГМО, CODEX ALIMENTARIUS, ЗАХИСТ РОСЛИН

Директор: Andra Rupprecht; тел. (+32) 2-2818422.

Відділ 2А - Агромонетарні та агрофінансові питання, підсилення нагляду, державна допомога, ліси, сільськогосподарські структури та статистика, розвиток сільської місцевості, агро-середовище, генетичні ресурси

Juan Mier; тел. (+32) 2-2817409. Christina Stromholm; тел. (+32) 2-2816004.

Robert Dautzenberg; тел. (+32) 2-2817089.

Відділ 2В – Безпека харчових продуктів, ГМО, Codex Alimentarius, якість харчових продуктів, залишки пестицидів, захист рослин, органічне виробництво

Голова відділу: Marc Schober; тел. (+32) 2-2816450. Kari Tollikko;

тел. (+32) 2-2817841. Philip Landon; тел. (+32) 2-2354966. Antonio

Ataz; тел. (+32) 2-2354964.

ДИРЕКТОРАТ 3 – РИБАЛЬСТВО, ВКЛЮЧАЮЧИ ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ

Директор: Frank Wall; тел. (+32) 2-2818055.

Відділ 3А – Загальні питання; структурна політик, організації ринку, Середземномор'я, відносини із країнами Африки, Індійський Океан та Латинська Америка, Антарктика

Голова відділу: Janusz Bielecki; тел. (+32) 2-2816003. Klaus Skovsholm; тел. (+32) 2-2818379. Leni Rikkonen; тел. (+32) 2-2818723.

Відділ 3В - Управління ресурсами та консервація; моніторинг риболовецької діяльності, відносини країнами Північної та Східної Європи, Північної Америки, міжнародними організаціями, Північна Атлантика та Балтійське море, дослідження

Голова відділу: Luis Teixeira da Costa; тел. (+32) 2-2819808. Mariano Abad Menendez; тел. (+32) 2-2815093. Jeremy Rand; тел. (+32) 2-2815606.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ С – ВНУТРІШНІЙ РИНОК, КОНКУРЕНТНОЗДАТНІСТЬ, ПРОМИСЛОВІСТЬ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ЕНЕРГІЯ, ТРАНСПОРТ, ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО

Генеральний Директор: Klaus Gretschmann; тел. (+32) 2-2815550.

Координаційна клітина

Горизонтальні питання та управлінські справи

Corinne Dreyfus Politronacci; тел. (+32) 2-2353795. Anastasia Gitona; тел. (+32) 2-2354819. Gabriela Hartig; тел. (+32) 2-2816442.

Міжурядові питання та COST

Erwin van Rij; тел. (+32) 2-2816943. Una Mesia; тел. (+32) 2-2817914.

ДИРЕКТОРАТ 1 - ВНУТРІШНІЙ РИНОК, КОНКУРЕНЦІЯ, МИТНИЙ СОЮЗ

Директор: Anders Olander; тел. (+32) 2-2816392.

Відділ 1А – Внутрішній ринок – Інтелектуальна власність – Право компаній - Технічні бар'єри

Голова відділу: Ana Ramirez Fueyo; тел. (+32) 2-2817004. Massimo Mauro; тел. (+32) 2-2819217. Maria Sevdali; тел. (+32) 2-2817091. Leonidas Karamountzos; тел. (+32) 2-2818546. Christian Fraik; тел. (+32) 2-2816381. Lars Erik Svensson; тел. (+32) 2-2817853. Gerard Taquin; тел. (+32) 2-2819865. Vassilios Kanaras; тел. (+32) 2-2815170.

Відділ 1В - Конкуренція – Право заснування та свобода надання послуг – державні закупівлі – Митний союз

Голова відділу: Klaus Schwab; тел. (+32) 2-2817293. Philippe Lefebure; тел. (+32) 2-2818494.

ДИРЕКТОРАТ 2 - ПРОМИСЛОВІСТЬ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ЕНЕРГІЯ, АТОМНІ ПИТАННЯ

Директор: Jifi Burianek; тел. (+32) 2-2817215;

Відділ 2А – Енергія та атомні питання

Голова відділу: Jean-Paul Decaestecker; тел. (+32) 2-2816807. Ulrike Rackow; тел. (+32) 2-2817504. Aris Tekelenburg; тел. (+32) 2-2815511. Gintautas Baranauskas; тел. (+32) 2-2816727.

Відділ 2В - Промисловість, туризм - дослідження

Голова відділу: Thomas Brandtner; тел. (+32) 2-2817072. Kimmo Peippo; тел. (+32) 2-2817363. Andreas Weida; тел. (+32) 2-2818605. Marko Ferbar; тел. (+32) 2-2819388.

ДИРЕКТОРАТ 3 - ТРАНСПОРТ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО

Директор: Elisabeth Altekoster; тел. (+32) 2-2819770.

Відділ 3А – Пошта та телекомунікації – Інформаційне суспільство - Мультимедіа - HDTV – захист даних

Голова відділу: Frantisek Doktor; тел. (+32) 2-2817839. Eva Veivo; тел. (+32) 2-2819588.

Anastassios Papadopoulos; тел. (+32) 2-2817033.

Відділ 3В - Наземний, морський та повітряний транспорт

Голова відділу: Paulo Oliveira; тел. (+32) 2-2816619. Simon Brain; тел. (+32) 2-2817631. Kai Stolzenburg; тел. (+32) 2-2817693. Steven Cras; тел. (+32) 2-2815483. Carmen Ochoa de Michelena; тел. (+32) 2-2815884. Goran Welin; тел. (+32) 2-2816664. Victor Holleboom; тел. (+32) 2-2819389. Sven Ott; тел. (+32) 2-2819640. Peter Asanger; тел. (+32) 2-2815109.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ Е – ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ, ПОЛІТИКО-ВІЙСЬКОВІ СТОСУНКИ

Генеральний Директор: Robert Cooper; тел. (+32) 2-2818522.

Заступник Генерального Директора (Європейська безпекова та оборонна політика): Pieter Cornells Feith; тел. (+32) 2-2815220.

Заступник Генерального Директора (Зв'язкова служба при ООН у Нью-Йорку): Elda Stifani; тел. (+1) (212) 2928608.

Відділ координації

Голова відділу: Cesira D'Aniello; тел. (+32) 2-2818253.

Проекти у сфері комунікацій та інформаційних систем
Nicolas Frilingos; тел. (+32) 2-2815457.

Координація Політичного та Безпекового Комітету (PSC)

Blanca Ausejo Martinez; тел. (+32) 2-2817012. Claudia Gintersdorfer; тел. (+32) 2-2816111. Giovanna Giglio; тел. (+32) 2-2815545.

Група Радників RELEX

Clara Ganslandt; тел. (+32) 2-2818038. Jaroslaw Timofiejuk; тел. (+32) 2-2817605. Ineke Van Rooijen; тел. (+32) 2-2816332.

Помічник Генерального Директора: Elena Maria Peresso; тел. (+32) 2-2816753.

Допомога головуючій країні – Політичний діалог – Європейська дипломатична програма – Адміністративні відносини – Оновлення інструментів СЗБП

Ana Maria Anselmo; тел. (+32) 2-2818111. Maura Clune; тел. (+32) 2-2817087. Stein Verschelden; тел. (+32) 2-2815179.

Відділ розширення

Голова відділу: Christos Katharios; тел. (+32) 2-2817567.

Розширення

Fernando Criado-Alonso; тел. (+32) 2-2816255.

Центральна та Південно-Східна Європа

Gabriele Scaramucci; тел. (+32) 2-2816447. Anders Kjellgren;

тел. (+32) 2-2815801.

Eleftheria Pertziniidou; тел. (+32) 2-2817828. Pia Luomakortes;

тел. (+32) 2-2819595.

ДИРЕКТОРАТ РОЗВИТОК (ТА АКТ); БАГАТОСТОРОННІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА КРАЇНИ ЄВРОПИ НЕ-ЧЛЕНИ ЄС

Директор: Paul Culley; тел. (+32) 2-2816197.

Відділ із питань розвитку та АКТ

Голова відділу: Walpurga Speckbacher; тел. (+32) 2-2815240.

Співпраця з питань розвитку, CDI/СТА, харчова допомога, Конференції ООН щодо сировинного розвитку

Fernanda Carla Santos Moore; тел. (+32) 2-2817492. Andres Tobias y Rubio;

тел. (+32) 2-2817006. Jan Van Elst; тел. (+32) 2-2818252. Alice Costa;

тел. (+32) 2-2816948.

Загальна система преференцій - АКТ та заморські країни та території

Massimo Bianchi; тел. (+32) 2-2818555. Gianluigi Faure; тел. (+32) 2-2816468.

Marco Solaini; тел. (+32) 2-2818166. Catherine Macdonald;

тел. (+32) 2-2819559.

Багатосторонні економічні відносини та країни Європи не-члени ЄС

Голова відділу: Massimo Parnisari; тел. (+32) 2-2818316.

SOT – Комерційна політика

Mauritz Enqvist; тел. (+32) 2-2818301. Bert Hofmann; тел. (+32) 2-2818098.

Olli Mattila; тел. (+32) 2-2818357.

Інструменти комерційної політики, Національні угоди про співпрацю, Угоди

ECSC, Суднобудування, звіти комерційних радників, ярмарки та виставки,

ОЕСР

Jacob Visscher; тел. (+32) 2-2817183. Agnieszka Czarnecka;

тел. (+32) 2-2817538.

ЕЕА/ЕФТА – Швейцарія, Фароські о-ви, Ісландія, Андорра, Сан-Марино,

Норвегія, Ліхтенштейн, Монако, Святе Море.

Georgios Kritikos; тел. (+32) 2-2815159.

Текстильні угоди [вакансія].

ДИРЕКТОРАТ АМЕРИКА, ООН, ПРАВА ЛЮДИНИ ТА БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ

Директор: Marek Grela; тел. (+32) 2-2816385. **Голова відділу:** Riina Kionka; тел. (+32) 2-2819689.

Трансатлантичні відносини

Margarita Comamala Lana; тел. (+32) 2-2817039. Christiane Hoehn; тел. (+32) 2-2815380. Alexandre Vulic; тел. (+32) 2-2813705. Ulf Karlsson; тел. (+32) 2-2819984.

ООН – Публічне міжнародне право

Rafael De Bustamente Tello; тел. (+32) 2-2815190. Morten Knudsen; тел. (+32) 2-2817418.

Права людини

Nicole Reckinger; тел. (+32) 2-2816515. Didier Cosse; тел. (+32) 2-2817758. Audrone Perkauskiene; тел. (+32) 2-2819825.

Латинська Америка

Karl Buck; тел. (+32) 2-2817574. Dusan Chrenek; тел. (+32) 2-2815841. Nicolas Pascual de la Parte; тел. (+32) 2-2815322.

Боротьба з тероризмом

Francesco Fini; тел. (+32) 2-2819474. Elisabetta Pietrobon; тел. (+32) 2-2817435. Ran Van Reedt Dortland; тел. (+32) 2-2818042.

Відділ Близького Сходу та Середземноморського регіону

Голова відділу: Christian Jouret; тел. (+32) 2-2815324. Wolfgang Barwinkel; тел. (+32) 2-2818241. Alexander Zafiriou; тел. (+32) 2-2819121. Roberto Olmi; тел. (+32) 2-2816778. Ruth Kaufmann-Buhler; тел. (+32) 2-2819087. Jonas Jonsson; тел. (+32) 2-2814361. Petr Hladik; тел. (+32) 2-2815186. Sophie Kisling; тел. (+32) 2-2817785. Colin Scicluna; тел. (+32) 2-2813679. Milton Nicolaidis; тел. (+32) 2-2357010. Remmert Cohen; тел. (+32) 2-2814423.

Відділ Африки

Голова відділу: Koen Vervaeke; тел. (+32) 2-2819734. Peter Clausen; тел. (+32) 2-2817356. Jesper Tvevad; тел. (+32) 2-2815930. Wolfram Vetter; тел. (+32) 2-2358131. Maria Mercedes Garcia Perez; тел. (+32) 2-2816486. Jean-Christophe Belliard; тел. (+32) 2-2359226. Andreas Fischer-Barnicol; тел. (+32) 2-2816344.

ДИРЕКТОРАТ АЗІЯ/ОКЕАНІЯ

Директор: [вакансія], Antonio Tanca; тел. (+32) 2-2818601. Michael Swann; тел. (+32) 2-2815823. Friederike Tschampa; тел. (+32) 2-2815637.

ДИРЕКТОРАТ ЗАХІДНИХ БАЛКАН, СХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ

Директор: Stefan Lehne; тел. (+32) 2-2815327.

Відділ Західних Балкан

Michael Giffoni; тел. (+32) 2-2818037. Rasa Ostrauskaite; тел. (+32) 2-2816651.

Ben Crampton; тел. (+32) 2-2819340. Lene Hove; тел. (+32) 2-2818472.
Torbjorn Sohlstrom; тел. (+32) 2-2815872. Sabina Stadler;
тел. (+32) 2-2817416. Alexandras Yannis; тел. (+32) 2-2815813. Stefan Tressing;
тел. (+32) 2-2818548. Frederic Mathieu; тел. (+32) 2-2819225. Helene Holm-
Pedersen; тел. (+32) 2-2815844. Johanna Stromquist; тел. (+32) 2-2818036.

Відділ Східної Європи та Центральної Азії

Голова відділу: Jukka Leskela; тел. (+32) 2-2818528. Ausra Aleliunaite; тел.
(+32) 2-2816983 . Gints Apals; тел. (+32) 2-2815501. Paolo Barroso Simoes;
тел. (+32) 2-2815373 David Johns; тел. (+32) 2-2818600. Nadia Ernzer;
тел. (+32) 2-2815845 Kristi Raik; тел. (+32) 2-2814427. Sofia Moreira de Sousa;
тел. (+32) 2-2815475.

Leo Schulte Nordholt; тел. (+32) 2-2818483. Pirkka Tapiola;
тел. (+32) 2-2815846. Annika Weidemann; тел. (+32) 2-2818334. Anne-Marie
Feve; тел. (+32) 2-2816443.

ДИРЕКТОРАТ З ОБОРОННИХ АСПЕКТІВ

Директор: Claude-France Arnould; тел. (+32) 2-2816185.

Відділ щодо горизонтальних питань, спроможностей, озброєнь, тероризму, ЄОБП, космічні справи та агентства ЄС, відносини ЄС- НАТО

Голова відділу: Alda Silveira Reis; тел. (+32) 2-2816093. Rainer Uher;
тел. (+32) 2-2816987 . Uwe Harms; тел. (+32) 2-2815012. Patrick Langlois; тел.
(+32) 2-2815907. Jan Alhadeff; тел. (+32) 2-2815799 . Hans-Joachim Holstein;
тел. (+32) 2-2818518. Hans-Bernhard Weisserth; тел. (+32) 2-2815848 . Marie-
Pierre Devroedt; тел. (+32) 2-2816746 . Thomas Beer;
тел. (+32) 2-2815366.

Відділ операцій

Голова відділу: Didier Lenoir; тел. (+32) 2-2815675 . Teresa Miigica Inciarte;
тел. (+32) 2-2817037. Thomas Bertin; тел. (+32) 2-2817720. Bernard Rambaud;
тел. (+32) 2-2813706. Mandy Hope; тел. (+32) 2-2818068. Elena Gomes Castro;
тел. (+32) 2-2818925. Ken Hume; тел. (+32) 2-2815108. Pia Sellerup; тел. (+32)
2-2815298. Marina Vraila; тел. (+32) 2-2816010. Gerard Dejoue; тел. (+32)
2-2814810. Antoinette Keulen; тел. (+32) 2-2817786.

ДИРЕКТОРАТ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНИМИ КРИЗОВИМИ СИТУАЦІЯМИ

Директор: Pedro Serrano; тел. (+32) 2-2819383.

Координація Директорату
Stefano Tomat; тел. (+32) 2-2815608.

Відділ із питань горизонтальних питань, цивільні аспекти управління кризовими ситуаціями та запобігання конфліктів, відносини із третіми країнами та міжнародним організаціями

Голова відділу: Veronica Cody; тел. (+32) 2-2818453. Dorota Eggert;

тел. (+32) 2-2815562. Peter Hedling; тел. (+32) 2-2817609. Rainer Ruge; тел. (+32) 2-2819301. Genoveva Hernandez Uriz; тел. (+32) 2-2819493. Alison Weston; тел. (+32) 2-2815467. Radek Khol; тел. (+32) 2-2814432. Katrin Haggeman; тел. (+32) 2-2818497. Ana Clarisse Ferreira; тел. (+32) 2-2817682.

Поліційний відділ

Голова відділу: Stefan Feller; тел. (+32) 2-2815462. Birgit Loeser; тел. (+32) 2-2816000. Daniel Aristi; тел. (+32) 2-2818692. John Hester; тел. (+32) 2-2815633. Marita Bevilacqua; тел. (+32) 2-2819652. Thierry Baud; тел. (+32) 2-2815636. Francesco Bruzzese del Pozzo; тел. (+32) 2-2815635. Justin Davies; тел. (+32) 2-2815558. Andre Heinrichs; тел. (+32) 2-2815899

Підтримка операцій

Silvia Bianchi; тел. (+32) 2-2817737. Santiago Eguren Secades; тел. (+32) 2-2813264. Ulla Bergqvist; тел. (+32) 2-2818596. Laszlo Szabo; тел. (+32) 2-2813298. Birgit Noll; тел. (+32) 2-2813276. Elina Papadimouli; тел. (+32) 2-2818427.

Женева – Зв'язкова служба з європейською службою ООН

Голова відділу: Guus Houttuin; тел. (+41) 22-9197406.

СОТ (WTO)

Johan Lilliehook; тел. (+41) 22-9197404. Oliver Allen; тел. (+41) 22-9197403. Terkel Petersen; тел. (+41) 22-9197405. Colette Jemaа; тел. (+41) 22-9197407.

Права людини

Oliver Allen; тел. (+41) 22-9197403. Leonor Vieira Sousa; тел. (+41) 22-9197407. Colette Jemaа; тел. (+41) 22-9197407.

Гуманітарні питання

Leonor Vieira Sousa; тел. (+41) 22-9197442.

Роззбросня

Terkel Petersen; тел. (+41) 22-9197405.

Світова організація охорони здоров'я (WHO)

Johan Lilliehook; тел. (+41) 22-9197406.

Міжнародна організація праці (ILO)

Oliver Allen; тел. (+41) 22-9197403.

Конференція ООН щодо торгівлі та розвитку (UNCTAD)

Terkel Petersen; тел. (+41) 22-9197405.

Економічна Комісія ООН для Європи (UNECE)

Leonor Vieira Sousa; тел. (+41) 22-9197442.

Міжнародний союз телекомунікацій (ITU)

Guus Houttuin; тел. (+41) 22-9197402.

Світова організація інтелектуальної власності WIPO

Oliver Allen; тел. (+41) 22-9197403.

Адміністративні справи

Colette Jemaа; тел. (+41) 22-9197407.

НЬЮ-ЙОРК – ЗВ’ЯЗКОВА СЛУЖБА ПРИ ООН

Заступник Генерального Директора / Голова зв’язкової служби : Elda Stifani; тел. (+1 212) 292-8601.

Реформа ООН, Співпраця ООН_ЄС (менеджмент кризових ситуацій), тероризм, юридичні питання, Шостий Комітет, Адміністрація та бюджет

Голова відділу: Micael Vitsentzatos; тел. (+1 212) 292-8603.

Права людини, миротворча діяльність, Америка, Європа та Азія, Стаття 19
Francesca Riddu; тел. (+1 212) 681-8604.

П’ятий Комітет , Африка, Стаття 19
Francesco Presutti; тел. (+1 212) 292-8612.

Перший та Другий Комітети , Близький Схід, ECOSOC (Розвиток), Стаття 19
Pierre-Louis Lempereur; тел. (+1 212) 292-8619.

Військовий Радник ЄС

Fergus Bushell; тел. (+1 212) 292-8606.

Безпека , Протокол 1

Ignacio Sole Andres; тел. (+1 212) 292-8607.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ F – ПРЕСА, КОМУНІКАЦІЇ ТА ПРОТОКОЛ

Генеральний Директор / Голова протоколу: Hans Brunmayr; тел. (+32) 2-2819197.

Адміністративний менеджмент та управління персоналом

Loreto Rosas Valle; тел. (+32) 2-2816454.

Фінансовий та бюджетний менеджмент

Gerda Daidone; тел. (+32) 2-2817168.

Відділ 1 - Преса

Голова відділу: Dominique-Georges Marro; тел. (+32) 2-2816423.

Пресова інформація

Загальні питання, зовнішні відносини, Міжурядові конференції, оборона та безпека

Nicolas Kerleroux; тел. (+32) 2-2818239.

Загальні питання, зовнішні відносини, економічні та фінансові справи, співпраця з питань розвитку

Francois Head; тел. (+32) 2-2816083.

Безпекова та оборонна політика

Stavros Petropoulos; тел. (+32) 2-2818348.

Правосуддя та внутрішні справи, висвітлення в пресі питань пов’язаних із

координацією боротьби з тероризмом
Jesus Carmona Nunez; тел. (+32) 2-2819548.

Дослідження, координація та підтримка прес-радників
Victor Flavian; тел. (+32) 2-2816715.

Miriam Vancova; тел. (+32) 2-2819776.

Сільське господарство, рибальство та бюджет
[вакансія].

Конкуренція (Внутрішній ринок, Промисловість та Дослідження),
транспорт, телекомунікації та енергія

Victor Flavian; тел. (+32) 2-2816715. Magdalena Martinez- Almeida;
тел. (+32) 2-2816219. Miriam Vancova; тел. (+32) 2-2819776.

Оточуюче середовище, зайнятість, соціальна політика, охорона
здоров'я, споживачів, освіта, молодь та культура

Maria Paula Marques; тел. (+32) 2-2818716.

Логістика, прес-центр

Margarete Gilot-Kohler; тел. (+32) 2-2816231.

Медіа

Mikael Carpelan; тел. (+32) 2-2815077.

Прес-секретар Генерального-секретаря та Високого представника СЗБП

Голова відділу: Cristina Gallach; тел. (+32) 2-2816467; fax (+32) 2-2815694.

Помічник Прес-секретаря: Mary Brazier; тел. (+32) 2-2815183.

Відділ 2 - Комунікації

Голова відділу: Peter Bielek; тел. (+32) 2-2818783; fax (+32) 2-2815333.

Інтернет

Richard Huk; тел. (+32) 2-2813586; fax (+32) 2-2815333.

Моніторинг Медіа

Johan Slotboom; тел. (+32) 2-2815505; fax (+32) 2-2815335.

Прозорість, доступ до документації, інформація для публічних публікацій,
документація

Jorge Tavares da Silva; тел. (+32) 2-2818180; fax (+32) 2-2815334.

Візити та публічні заходи

Charts Xirouchakis; тел. (+32) 2-2817192; fax (+32) 2-2816609.

Відділ 3 – Реєстр, архіви та бібліотеки

Голова відділу: Ramon Jimenez Fraile; тел. (+32) 2-2816176;

fax (+32) 2-2815333. Maurer; тел. (+32) 2-2819956.

Архіви

Willem Stols; тел. (+32) 2-2817292; fax (+32) 2-2818124.

Бібліотеки

Riitta Tingander; тел. (+32) 2-2816541; fax (+32) 2-2818174.

Протокол

Cristina Bertacca; тел. (+32) 2-2816438.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ G - ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПИТАННЯ

Генеральний Директор: Gregoire Brouhns; тел. (+32) 2-2816213.

ДИРЕКТОРАТ 1 – ЕКОНОМІЧНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Petr Blizkovsky; тел. (+32) 2-2815130. Economic and Regional Policy Pedro San Jose; тел. (+32) 2-2818266.

Kyle Galler; тел. (+32) 2-2817298.

Експортні кредити

Liam O’Luanaigh; тел. (+32) 2-2817357. Monique

Derelou; тел. (+32) 2-2816557.

Регіональна політика та згуртованість

Agnieszka Bartol; тел. (+32) 2-2816694.

Відділ 1В - Оподаткування

Servatius Van Thiel; тел. (+32) 2-2816617. Glykeria

Markopouliotou; тел. (+32) 2-2816899. Carlos Scares; тел. (+32)

2-2819419.

Відділ 1С – Фінансові послуги

Голова відділу: Bodil S. Nielsen; тел. (+32) 2-2816195.

Tomas Brannstrom; тел. (+32) 2-2819416. Jean-Luc

Filippini; тел. (+32) 2-2815622.

ДИРЕКТОРАТ 2 – СОЦІАЛЬНІ ПИТАННЯ

[вакансія].

ДИРЕКТОРАТ 3 – БЮДЖЕТ ТА ФІНАНСОВІ ПОЛОЖЕННЯ

Директор: Merrick Bryan-Kinns; тел. (+32) 2-2816583.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ Н -ПРАВОСУДДЯ ТА ВНУТРІШНІ СПРАВИ

Генеральний Директор: Ivan Bizjak; тел. (+32) 2-2818505.

Заступник Генерального Директора: Rafael Fernandez-Pita y Gonzalez; тел. (+32)2-2819889.

Команда з координації

Wouter van de Rijt; тел. (+32) 2-2815416. Bernard Philippart;

тел. (+32) 2-2819619. Stephan Brocza; тел. (+32) 2-2817245.

Секретаріат захисту даних (Шенген, Митні служби, Європол)

Peter Michael; тел. (+32) 2-2815026.

ДИРЕКТОРАТ 1 – ПРИТУЛОК, ВІЗИ, ІММІГРАЦІЯ ТА КОРДОНИ

Директор: Paul Hickey; тел. (+32) 2-2816546.

Відділ 1А – Візи та кордони

Голова відділу: Bent Mejborn; тел. (+32) 2-2816722.

Anne Marie S0rensen; тел. (+32) 2-2817602. Fedja Zlobec;

тел. (+32) 2-2817313. Erwin Buysens; тел. (+32) 2-2815397.
Dorothy Sutherland; тел. (+32) 2-2819932. Manfred Lavicka;
тел. (+32) 2-2815536.

Відділ 1В – Притулок та імміграція

Голова відділу: Guillermo Troncoso Gonzalez; тел. (+32) 2-2818217. Paolo Martino Cossu; тел. (+32) 2-2818113. Gavriil Kampouroglou;
тел. (+32) 2-2814948.

***ДИРЕКТОРАТ 2 - СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ ТА МИТНИЦІ,
СУДОВА СПІВПРАЦЯ ІЗ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ***

Директор: Gilles de Kerchove d'Ousselghem; тел. (+32) 2-2817933.

Відділ 2А – Співпраця органів поліції та митниці

Голова відділу: Johannes Vos; тел. (+32) 2-2817819. Niels Bracke;
тел. (+32) 2-2817792. Nathalie Pensaert; тел. (+32) 2-2815425. Zuzana
Horvathova; тел. (+32) 2-2813945. Ave Room; тел. (+32) 2-2819664.

Відділ 2В - Судова співпраця із кримінальних справ

Голова відділу: Hans Nilsson; тел. (+32) 2-2817915. Irene
Simantoni; тел. (+32) 2-2817702. Guy Stessens; тел. (+32) 2-2816711.
Anna Halina Lipska; тел. (+32) 2-2819615.

***ДИРЕКТОРАТ 3 - СУДОВА СПІВПРАЦЯ ІЗ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ,
ШЕНГЕН***

Директор: Roland Genson; тел. (+32) 2-2815822.

Відділ 3А – Судова співпраця із цивільних справ

Head of Відділ: Fernando Rui Paulino Pereira; тел. (+32) 2-2816621. Ulrike
Janzen; тел. (+32) 2-2819676. Kristi Raba; тел. (+32) 2-2818902.

Відділ 3В – Шенген

Голова відділу: Luc Vandamme; тел. (+32) 2-2815399. Gerrit
Huymbreghts; тел. (+32) 2-2816712. Laetitia Bot; тел. (+32) 2-2818981.
Jacinto da Silva Santos; тел. (+32) 2-2815255. Raul Fresena Perez;
тел. (+32) 2-2813998.

ДИРЕКТОРАТ 4 – ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Директор: Sabine Ehmke Gendron; тел. (+32) 2-2818569.

**ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ І – ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ТА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я, ЗАХИСТ
СПОЖИВАЧІВ, ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ, ОСВІТА ТА МОЛОДЬ,
КУЛЬТУРА, АУДИОВІЗУАЛЬНІ ПИТАННЯ**

Генеральний Директор: Kerstin Niblaeus; тел. (+32) 2-2817421.

Відділ захисту навколишнього середовища

Голова відділу: Wolfgang Ploch; тел. (+32) 2-2817771. Joaquim
Marinho de Bastos; тел. (+32) 2-2816072. Maria Marotta; тел. (+32)

2-2816225. Ines Hempel; тел. (+32) 2-2815688. Chiara Mantegazzini; тел. (+32) 2-2814949. Simon Coates; тел. (+32) 2-2815768. Maurizio Di Lullo; тел. (+32) 2-2816579. Yves-Marie Leonet; тел. (+32) 2-2816087. Monica Marques da Silva; тел. (+32) 2-2819356. Martin Salvet; тел. (+32) 2-2814796.

ДИРЕКТОРАТ 2 – ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я, ЗАХИСТ СПОЖИВАЧІВ, ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ, ОСВІТА ТА МОЛОДЬ, КУЛЬТУРА, АУДІОВІЗУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Директор: Sandor Szabo; тел. (+32) 2-2818841.

Відділ 2А - освіта, молодь, культура, аудіовізуальні питання

Голова відділу: Luc Lapere; тел. (+32) 2-2816640.

Nicholas Flatten; тел. (+32) 2-2817431. Isabelle De Crocq;

тел. (+32) 2-2815089. Graham Nequest;

тел. (+32) 2-2817267.

Відділ 2В - охорона здоров'я, захист споживачів, харчові продукти

Juraj Sykora; тел. (+32) 2-2819385. Laurent Laboure;

тел. (+32) 2-2817400. Enrique Esteller Alberich; тел. (+32) 2-2815724.

Thomas Glockel; тел. (+32) 2-2815891.

КОМІТЕТ ПОСТІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ - ЧАСТИНА 1 (COREPER I)

Заступник постійного представника Бельгія:

Louis Mouraux; тел. (+32) 2-2332111; fax (+32) 2-2311075;

e-mail: belrep@belgoeurop.diplobel.fed.be.

Амбасадор, Заступник постійного представника Болгарія:

Roussi Ivanov; тел. (+32) 2-235830; fax (+32) 2-3749188;

e-mail: info@bg-permrep.eu.

Радник-Міністр, Заступник постійного представника Чеська республіка:

Jana Reinisova; тел. (+32) 2-2130110; fax (+32) 2-5137154;

e-mail: eu.brussels@embassy.mzv.cz.

Амбасадор, Заступник постійного представника Данія:

Jeppe Tranholm-Mikkelsen; тел. (+32) 2-2330811; fax (+32) 2-2309384;

e-mail: brurep@um.dk.

Амбасадор, Заступник постійного представника Німеччина - Президент

Комітету Постійних Представників (частина I): Peter Witt;

тел. (+32) 2-7871000; fax (+32) 2-7872000; e-mail: info@eu-vertretung.de.

Міністр, Заступник постійного представника Естонія:

Tiit Naber; тел. (+32) 2-2273910; fax (+32) 2-2273925;

e-mail: mission@estemb.be.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Греція:

Dimitris N. Pliopoulos; тел. (+32) 2-5515601; fax (+32) 2-5515602;
e-mail: mea.bruxelles@rp-grece.be.

Амбасадор, Заступник постійного представника Іспанія:

Cristobal Gonzalez-Aller Jurado; тел. (+32) 2-5098611; fax (+32) 2-5111023;
e-mail: reper.reper@mae.es.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Франція:

Christian Masset; тел. (+32) 2-2298211; fax (+32) 2-2298282;
e-mail: bruxelles-dfra@diplomatie.gouv.fr.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Ірландія:

Kenneth Thompson; тел. (+32) 2-2308580; fax (+32) 2-2303203;
e-mail: irprb@iveagh.gov.ie.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Італія:

Vincenzo Grassi; тел. (+32) 2-2200411; fax (+32) 2-2193449; e-mail: rpue@rpue.it.

Радник першого класу, Заступник постійного представника Кіпр:

George Chacali; тел. (+32) 2-7395111; fax (+32) 2-7354552;
e-mail: be.cydelegation.eu@mfa.gov.cy.

Амбасадор, Заступник постійного представника Латвія:

Lelde Lice-Licite; тел. (+32) 2-2820360; fax (+32) 2-2820369;
e-mail: missioneu@mfa.gov.lv.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Литва:

Romas Svedas; тел. (+32) 2-7710140; fax (+32) 2-7714597;
e-mail: office@lt-mission-eu.be.

Заступник постійного представника Люксембург:

Georges Friden; тел. (+32) 2-7352060; fax (+32) 2-7361429;
e-mail: secretariat@rpue.etat.lu.

Амбасадор, Заступник постійного представника Угорщина:

Egon Dienes-Oehm; тел. (+32) 2-2341200; fax (+32) 2-2340784;
e-mail: sec@hunrep.be.

Заступник постійного представника Мальта:

Theresa Cutajar; тел. (+32) 2-3430195; fax (+32) 2-3430106;
e-mail: maltarep@ gov.mt.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Нідерланди:

Peter W. Kok; тел. (+32) 2-6791511; fax (+32) 2-6791775;
e-mail: bre@minbuza.nl.

Міністр, Заступник постійного представника Австрія:

Walter Grahammer; тел. (+32) 2-2345122; fax (+32) 2-2356122;
e-mail: bruessel-ov@bmaa.gv.at.

Міністр-Радник, Заступник постійного представника Польща:

Darius Sobkow; тел. (+32) 2-7777220; fax (+32) 2-7777297;
e-mail: mail@pol-mission-eu.be.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Португалія:

Pedro Nuno Bartolo; тел. (+32) 2-2864211; fax (+32) 2-2310026;

e-mail: reper@reper-portugal.be.

Міністр-Радник, Заступник постійного представника Румунія:

Marius Hirte.

Заступник постійного представника Словенія:

Mary Veronika Tovsak Pleterski; тел. (+32) 2-5124466; fax (+32) 2-5120997;

e-mail: missionbruxelles@gov.si.

Радник, Заступник постійного представника Словаччина:

Juraj Nociar; тел. (+32) 2-7436811; fax (+32) 2-7436888;

e-mail: slovakmission@pmsreu.be.

Міністр, Заступник постійного представника Фінляндія:

Nina Vaskunlahti; тел. (+32) 2-2878411; fax (+32) 2-2878400;

e-mail: nina.vaskunlahti@formin.fi.

Повноважний міністр, Заступник постійного представника Швеція:

Ingrid Hjelt af Trolle; тел. (+32) 2-2895611; fax (+32) 2-2895600;

e-mail: representationen.bryssel@foreign.ministry.se.

Заступник постійного представника the Сполучене Королівство:

Anne Lambert; тел. (+32) 2-2878211; fax (+32) 2-2878398;

e-mail: ukrep@fco.gov.uk.

КОМІТЕТ ПОСТІЙНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ - ЧАСТИНА 2 **(COREPER II)**

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник

Бельгія: Jan De Bock; тел. (+32) 2-2332111; fax (+32) 2-2311075;

e-mail: belrep@belgoeurop.diplobel.fed.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник

Болгарія: Stanislav Daskalov; тел. (+32) 2-3740866;

e-mail: s.daskalov@missionbg.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник the

Чеська республіка: Jan Kohout; тел. (+32) 2-2130110; fax (+32) 2-5137154;

e-mail: eu.brussels@embassy

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник

Данія: Claus Grube; тел. (+32) 2-2330811; fax (+32) 2-2309384;

e-mail: brurep@um.dk.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Президент Комітету Постійних
Представників (частина II), Постійний представник Німеччина: Wilhelm

Schonfelder; тел. (+32) 2-7871000; fax (+32) 2-7872000;

e-mail: eurogerma® brueeur.auswaertiges-amt.de.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник

Естонія: Vaino Reinart; тел. (+32) 2-2273910; fax (+32) 2-2273925;

e-mail: mission@estemb.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник

Греція: Vassilis Kaskarelis; тел. (+32) 2-5515637; fax (+32) 2-5126950;

e-mail: mea.bruxelles® rp-grece.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Іспанія: Carlos Bastarreche Sagües; тел. (+32) 2-5098611; fax (+32) 2-5111023; e-mail: reper.reper@mae.es.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Франція: Pierre Sellal; тел. (+32) 2-2298211; fax (+32) 2-2298282; e-mail: bruxelles-dfra@diplomatie.gov.fr; www.rpfrance-ue.org

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Ірландія: Bobby McDonagh; тел. (+32) 2-2308580; fax (+32) 2-2303203; e-mail: irprb@iveagh.gov.ie.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Італія: Rocco Antonio Cangelosi; тел. (+32) 2-2200411; fax (+32) 2-2193449; e-mail: rp@rpue.it.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Кіпр: Nicholas Emiliou; тел. (+32) 2-7395111; fax (+32) 2-7354552; e-mail: be.cydelegation.eu® mfa.gov.cy.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Латвія: Eduards Stiprais; тел. (+32) 2-2820360; fax (+32) 2-2820369; e-mail: missioneu@mfa.gov.lv.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Литва: Rytis Martikonis; тел. (+32) 2-7710140; fax (+32) 2-7714597; e-mail: office@lt-mission-eu.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Люксембург: Martine Schommer; тел. (+32) 2-7352060; fax (+32) 2-7361429; e-mail: secretariat@rpue.etat.lu.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Угорщина: Tibor Kiss; тел. (+32) 2-2341200; fax (+32) 2-2340784; e-mail: sec@hunrep.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Мальта: Richard Cachia Caruana; тел. (+32) 2-3430195; fax (+32) 2-3430106; e-mail: maltarep@gov.mt.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Нідерланди: T. J. A. M. De Bruijn; тел. (+32) 2-6791511; fax (+32) 2-6791775; e-mail: bre@minbuza.nl.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Австрія: Hans-Dietmar Schweisgut; тел. (+32) 2-2345100; fax (+32) 2-2345300; e-mail: bruessel-ov@bmaa.gv.at.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Польща: Jan Tombinski; тел. (+32) 2-7777220; fax (+32) 2-7777297; e-mail: mail@pol-mission-eu.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Португалія: Alvaro Mendonca e Moura; тел. (+32) 2-2864211; fax (+32)

2-2310026; e-mail: reper@ reper-portugal .be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Румунія: Lazar Comanescu; тел. (+32) 2-7000640

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Словенія: Igor Sencar; тел. (+32) 2-5124466; fax (+32) 2-5120997; e-mail: missionbruxelles@gov.si.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Словаччина: Maros Sefcovic; тел. (+32) 2-7436811; fax (+32) 2-7436888; e-mail: slovakmission@pmsreu.be.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Фінляндія: Eikka Kosonen; тел. (+32) 2-2878411; fax (+32) 2-2878400; e-mail: eikka.kosonen@formin.fi.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Швеція: Sven-Olof Petersson; тел. (+32) 2-2895611; fax (+32) 2-2895600; e-mail: representationen.bryssel@ foreign.ministry.se.

Надзвичайний та Повноважний Амбасадор, Постійний представник Сполучене Королівство: John Grant; тел. (+32) 2-2878211; fax (+32) 2-2878398; e-mail: ukrep@fco.gov.uk.

ОКРЕМІ АГЕНТСТВА ЄС

1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З ВІДБУДОВИ (ЄАВ)

EUROPEAN AGENCY FOR RECONSTRUCTION (EAR)

ШТАБ-КВАРТИРА:

Egnatia 4, 54626 Thessaloniki, Greece;

тел. (+30) 2310-505100; факс (+30) 2310-505172;

e-mail: info@ear.europa.eu;

www.ear.europa.eu

ОПЕРАЦІЙНІ ЦЕНТРИ:

1. Vasina 2-4, 11000 Belgrade, Serbia;

тел. (+381 11) 3023400; факс (+381 11) 3023455;

e-mail: john.white@ear.europa.eu;

Прес-секретар: John White

2. P. O. Box 200, Pristina, Kosovo;

тел. (+381 38) 5131200; факс (+381 38) 249963;

e-mail: nurten.demiri@ear.europa.eu;

Інформаційний співробітник: Nurten Demiri

3. Atinska br. 5, Gorica C, 81000 Podgorica, Montenegro;

тел. (+381 81) 406600; факс (+381 81) 655532;

e-mail: dragan.mugosa@ear.europa.eu;

Інформаційний співробітник: Dragon Mugosa

4. Makedonia 11, 1st floor, 1000 Skopje, Former Yugoslav Republic of Macedonia;

тел. (+389 2) 2386700; факс (+389 2) 23124760;

e-mail: gonca.stojanovska@ear.europa.eu;

Інформаційний співробітник: Gonca Stojanovska

Директор: Richard Zink.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІАТ

Генеральний секретар: Adriano Martins.

ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ

Начальник відділу: Mathias Eick.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Adriano Martins.

ПІДРОЗДІЛ ПРОГРАМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ

Голова підрозділу: Paul Cozzi.

ПІДРОЗДІЛ ФІНАНСІВ

Голова підрозділу: Georgios Paraskevaïdis.

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР БЕЛГРАД

Голова підрозділу: Daniel Giuglaris.

Прес-секретар: John White.

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ПРИШТИНА

Голова підрозділу: Thierry Bernard-Guele.

Інформаційний співробітник: Nurten Demiri.

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ПОДГОРИЦА

Голова підрозділу: Rainer Freund.

Інформаційний співробітник: Dragan Mugosa.

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР СКОПУС

Голова підрозділу: Luigi Sandrin.

Інформаційний співробітник: Gonca Stojanovska.

**2. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я НА РОБОЧОМУ МІСЦІ (ЄАБОЗ) [EUROPEAN AGENCY
FOR SAFETY AND HEALTH AT WORK (OSHA)]**

Gran Via 33, 48009 Bilbao, Spain;

тел. (+34) 94-4794360; факс (+34) 94-4794383;

e-mail: information@osha.europa.eu; <http://osha.europa.eu>

Голова Адміністративної Ради: Bertil Remaesus.

Директор: Jukka Takala; тел. (+34) 94-4794374; e-mail: takala@osha.europa.eu.

Начальник відділу мережі Секретаріату: Jukka Takala;

тел. (+34) 94-4794374; e-mail: takala@osha.europa.eu.

Начальник відділу з питань робочого середовища : Terence Taylor;

тел. (+34) 94-4794670; e-mail: taylor@osha.europa.eu.

Начальник відділу спостереження за ризиками: Eusebio Rial Gonzalez;

тел. (+34) 94-4793538; e-mail: rial@osha.europa.eu.

Начальник відділу з питань комунікації та промоцій: Andrew Smith;

тел. (+34) 94-4795733; e-mail: smith@osha.europa.eu.

Начальник центру ресурсів та послуг : Jose Garcia-Blanch;

тел. (+34) 94-4794361; e-mail: blanch@osha.europa.eu.

**3. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОЛОГІЧНЕ АГЕНТСТВО (ЄЕА) [EUROPEAN
ENVIRONMENT AGENCY (EEA)]**

Kongens Nytorv 6, 1050 Copenhagen K, Denmark;

тел. (+45) 33-36-71-00; факс (+45) 33-36-71-99;

e-mail: eea@eea.europa.eu;

internet <http://eea.europa.eu>

Виконавчий Директор: Jacqueline McGlade;

e-mail: Jacqueline.mcglade@eea.europa.eu.

Заступник Директора: Gordon McInnes;

e-mail: gordon.mcinnes@eea.europa.eu.

РАДА ПРАВЛІННЯ

Голова Ради правління: Lars-Erik Liljelund;

e-mail: lars-erik.liljelund@naturvardsverket.se.

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ

Голова наукового комітету: Bedrich Moldan;

e-mail: bedrich.moldan@czp.cuni.cz.

АДМІНІСТРАТИВНІ СЛУЖБИ

Менеджер програм: Gordon McInnes;

e-mail: gordon.mcinnnes@eea.europa.eu.

КОМУНІКАЦІЇ ТА КОРПОРАТИВНІ ВІДНОСИНИ

Менеджер програм: Marion Nielsen-Hannerup;

e-mail: marion.hannerup@ea.europa.eu.

СЛУЖБА ІНФОРМАЦІЇ ТА ДАНИХ

Менеджер програм: Sigfus Bjarnason;

e-mail: sigfus.bjarnason@eea.europa.eu.

БІОРИЗНОМАНІТТЯ, ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ТА СЦЕНАРІЇ

Менеджер програм: Colin Martin; e-mail: jock.martin@eea.europa.eu.

ОЦІНКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

Менеджер програм: Jeff Huntington; e-mail: jeff.huntington@eea.europa.eu.

СТРАТЕГІЧНІ ЗНАННЯ ТА ІННОВАЦІЇ

Менеджер програм: David Andrew Stanners;

e-mail: david.stanners@eea.europa.eu.

4. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ (СМЕА) [EUROPEAN MEDICINES AGENCY (EMA)]

7 Westferry Circus, Canary Wharf, London E14 4HB, United Kingdom;

тел. (+44 20) 7418-8400; факс (+44 20) 7418-8409;

e-mail: mail@emea.europa.eu;

www.emea.europa.eu

РАДА ПРАВЛІННЯ

Голова: Hannes Wahlroos. **Vice-Голова:** Jytte Lyngvig.

КОМІТЕТ ІЗ МЕДИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ЛЮДЕЙ (CHMP)

Голова: Daniel Brasseur. **Vice-Голова:** Eric Abadie.

КОМІТЕТ ІЗ МЕДИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ ВЕТЕРИНАРНОГО
ЗАСТОСУВАННЯ (CVMP)

Голова: Gerard Moulin. **Vice-Голова:** Johannes Hoogland.

КОМІТЕТ ІЗ РІДКІСНИХ МЕДИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ (COMP)

Голова: Kerstin Westermark. **Vice-Голова:** Birthe Byskov Holm.

КОМІТЕТ ІЗ РОСЛИННИХ ІЗ МЕДИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ (HMPC)

Голова: Konstantin Keller. **Vice-Голова:** Heribert Pittner.

СЕКРЕТАРІАТ

Виконавчий Директор: Thomas Lonngren;

тел. (+44 20) 7418-8406; факс (+44 20) 7418-8409.

Виконавча підтримка

Начальник відділу: Martin Harvey Allchurch;

тел. (+44 20) 7418-8427; факс (+44 20) 7418-8409;

e-mail: martin.harvey-allchurch@emea.europa.eu.

Інтегроване управління якістю, аудит

Радник: Marijke Korteweg;

тел. (+44 20) 7418-8556; факс (+44 20) 7418-8409.

Юридичний сектор

Начальник відділу: Vincenzo Salvatore;

тел. (+44 20) 7523-7290; факс (+4420)7418-8409.

Адміністрація

Начальник відділу: Andreas Pott;

тел. (+44 20) 7418-8405; факс (+44 20) 7418-8660.

Персонал та бюджет

Начальник сектора: Frances Nuttall;

тел. (+44 20) 7418-8475; факс (+44 20) 7418-8660.

Інфраструктурні послуги

Начальник сектора: Sara Mendosa;

тел. (+44 20) 7418-8403; факс (+44 20) 7418-8660.

Бухгалтерський облік

Начальник сектора: Gerard O'Malley;

тел. (+44 20) 7418-8466; факс (+4420)7418-8660.

Попереднє затвердження оцінювання медичних препаратів, які використовуються для лікування людей

Начальник відділу: Patrick Le Courtois;

тел. (+44 20) 7418-8649; факс (+44 20) 7523-7050.

Наукові консультації та рідкісні медичні препарати

Начальник сектора: Agnes Saint-Raymond;

тел. (+44 20) 7523-7017; факс (+44 20) 7523-7040.

Заступник начальника сектора (виконуючий обов'язки): Spiros Vamvakas; тел. (+44 20) 7523-7006; факс (+44 20) 7523-7040.

Якість медичних препаратів

Начальник сектора: John Purves;

тел. (+44 20) 7418-8402; факс (+44 20) 7418-8545.

Безпека та ефективність медичних препаратів

Начальник сектора: Xavier Luria Oiler;

тел. (+44 20) 7418-8512; факс (+44 20) 7418-8613.

Заступник начальника сектора: Marisa Papaluca Amati;

тел. (+44 20) 7418-8436; факс (+44 20) 7418-8613.

Кінцеве затвердження оцінювання медичних препаратів, які використовуються для лікування людей

Начальник відділу: Noel Wathion;

тел. (+44 20) 7418-8592; факс (+44 20) 7418-8420.

Регуляторні питання та організаційна підтримка

Начальник відділу: Anthony Humphreys;

тел. (+44 20) 7418-8583; факс (+4420)7523-7051.

Фармацевтична пильність та кінцеве затвердження безпеки та ефективності медичних препаратів

Начальник сектора: Panos Tsintis;

тел. (+44 20) 7523-7108; факс (+44 20) 7418-8668.

Заступник начальника сектора: Sabine Brosch;

тел. (+44 20) 7418-8569; факс (+44 20) 7418-8668.

Медична Інформація

Начальник сектора: Isabelle Moulon;

тел. (+44 20) 7418-8443; факс (+44 20) 7523-7129.

Медичні препарати ветеринарного застосування та інспекції

Начальник відділу: David Mackay;

тел. (+44 20) 7418-8413; факс (+44 20) 7418-8447.

Процедури одурення ветеринарного маркетингу

Начальник відділу: Jill Ashley-Smith;

тел. (+44 20) 7418-8646; факс (+44 20) 7418-8447.

Заступник Голови відділу: Melanie Leivers;

тел. (+44 20) 7418-8535; факс (+44 20) 7418-8447.

Безпека ветеринарних медичних препаратів

Начальник сектора: Kornelia Grein;

тел. (+44 20) 7418-8432; факс (+44 20) 7418-8447.

Інспекції

Начальник сектора: Emer Cooke;

тел. (+44 20) 7523-7075; факс (+44 20) 7418-8595.

Комунікації та Networking

Начальник відділу: Hans-Georg Wagner;

тел. (+44 20) 7523-7119; факс (+44 20) 7418-8670.

Управління документацією та публікації

Начальник сектора: Beatrice Fayl;

тел. (+44 20) 7418-8426; факс (+44 20) 7418-8670.

Управління зустрічами та конференціями

Начальник сектора: Sylvie Benefice;

тел. (+44 20) 7418-8651; факс (+44 20) 7418-8501.

Проектний менеджмент

Начальник сектора: Tim Buxton;

тел. (+44 20) 7418-8631; факс (+44 20) 7418-8670.

Інформаційні технології

Начальник сектора: David Drakeford;

тел. (+44 20) 7418-8599; факс (+44 20) 7418-8669.

Заступник Голови сектора: Riccardo Ettore;

тел. (+44 20) 7418-8469; факс (+44 20) 7418-8669.

Підтримка фармацевтичної регуляторної політики

Начальник відділу: Flavio Argentesi;

тел. (+44 20) 7418-8442; факс (+44 20) 7418-8416.

5. ЦЕНТР ПЕРЕКЛАДІВ ДЛЯ УСТАНОВ ЄС (ШІ) [TRANSLATION CENTRE FOR THE BODIES OF THE EUROPEAN UNION (CDT)]

Bailment Nouvel Hemicycle, True du Fort Thungen, 1499 Kirch-berg, Luxembourg;

тел. (+352) 421711-1; факс (+352) 421711-220;

e-mail: cdt@cdt.europa.eu;

www.cdt.europa.eu

Голова Адміністративної Ради: Karl-Johan Lonnroth.

Директор: Gaile Dagiliene;

тел. (+352) 421711200; e-mail: gaile.dagiliene@cdt.europa.eu.

УПРАВЛІННЯ

Помічник директора: Catherine Steinmetz;

тел. (+352) 421711213; e-mail: catherine.steinmetz@cdt.europa.eu.

Секція управління якістю

Голова секції Warton-Woods;

тел. (+352) 421711343; e-mail: margaret.warton-woods@cdt.europa.eu.

Секція мовної технології

Начальник секції: Dieter Rummel;

тел. (+352) 421711284; e-mail: dieter.rummel@cdt.europa.eu.

ДЕПАРТАМЕНТ ПЕРЕКЛАДІВ

Голові департаменту: Marie-Anne Fernandez;

тел. (+352) 421711202; e-mail: marie-anne.fernandez_suarez@cdt.europa.eu.

Секція центрального планування

Начальник секції: Pablo Elorza;

тел. (+352) 421711250; e-mail: pablo.elorza@cdt.europa.eu.

Група внутрішнього перекладу

Координатор: Marcus Angioni;

тел. (+352) 421711233; e-mail: marcus.angioni@cdt.europa.eu.

Група зовнішнього перекладу

Координатор: Jacky Nazac;

тел. (+352) 421711399; e-mail: jacky.nazac@cdt.europa.eu.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

Начальник департаменту: Isidore Rodriguez;

тел. (+352) 421711205; e-mail: isidoro.rodriguez@cdt.europa.eu.

Секція логістики та безпеки

Начальник секції: Bernard Saurel;

тел. (+352) 421711397; e-mail: bemark.saurel@cdt.europa.eu.

Секція з юридичних питань

Начальник секції: (вакансія).

Фінансова секція

Бухгалтер: Francisca Nicolas;

тел. (+352) 421711208; e-mail: francisca.nicolas@cdt.europa.eu.

Секція відділу кадрів

Начальник секції: Silvana Miggiano;
тел. (+352) 421711335; e-mail: silvana.miggiano@cdt.europa.eu.
ДЕПАРТАМЕНТ ІКТ

Начальник департаменту: Bernard Hawes;
тел. (+352) 421711204; e-mail: bernard.hawes@cdt.europa.eu.

Помічник Голови департаменту: Benoit Vitale;
тел. (+352) 421711374; e-mail: benoit.vitale@cdt.europa.eu.

Секція підтримки систем

Начальник секції: Louis Vaquin;
тел. (+352) 421711257; e-mail: louis.vaquin@cdt.europa.eu.

Секція консультацій та допомоги

Начальник секції: Marc Marechal;
тел. (+352) 421711277; e-mail: marc.marechal@cdt.europa.eu.

Секція розвитку

Начальник секції: Salvatore Sanfilippo;
тел. (+352) 421711325; e-mail: salvatore.sanfilippo@cdt.europa.eu.

Секція телекомунікацій

Начальник секції: Pascal Dufour;
тел. (+352) 421711224; e-mail: pascal.dufour@cdt.europa.eu.

**6. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦЕНТР З РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО
НАВЧАННЯ (ЦЕДЕФОП) EUROPEAN CENTRE FOR THE
DEVELOPMENT OF VOCATIONAL TRAINING (CEDEFOP)**

*Europe 123, 551 02 Thessaloniki, Greece;
тел. (+30) 2310-490111; факс (+30) 2310-490049;
e-mail: info@cedefop.europa.eu;*

www.cedefop.europa.eu; internet (interactive)

www.trainingvillage.gr

*Brussels office: Place Mandou 1, 1210 Saint-Josse-Ten-Noode, Belgium;
тел. (+32) 2-2301978; факс (+32) 2-2305824*

Голова Адміністративної Ради: Peter Rigney.

Директор: Aviana Bulgarelli;

тел. (+30) 2310-490140; e-mail: johanna.rounio@cedefop.europa.eu.

Заступник Директора: Christian F. Lettmayr; тел. (+30) 2310-490169.

Керівник служби Брюссельське бюро: Bjornvold Jens;

e-mail: jens.bjornavold@cedefop.europa.eu.

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ

Начальник сфери: (вакансія).

ПУБЛІЧНІ СТОСУНКИ ТА КОМУНІКАЦІЇ

Координатор: Simon Bensasson; e-mail: simon.bensasson@cedefop.europa.eu.

РОЗВИТОК ДОСЛІДЖЕНЬ

Начальник сфери: Manfred Tessaring;

тел. (+30) 2310-490151; e-mail: manfred.tessaring@cedefop.europa.eu.
ЗВІТУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЛАГОДЖЕНОГО ПІДХОДУ

Начальник сфери: Mara Bmgia; тел. (+30) 2310-490125;
e-mail: mara.brugia@cedefop.europa.eu.

Європасс

Philippe Tissot; e-mail: philippe.tissot@cedefop.europa.eu.

ОБМІН ТА ПІДТРИМКА ПАРТНЕРІВ

Начальник сфери: Marie-Jeanne Maurage; тел. (+30) 2310-490163;
e-mail: marie-jeanne.maurage@cedefop.europa.eu.

Ознайомлення країн кандидатів

Raluca Brinza; тел. (+30) 2310-490207;

e-mail: raluca.brinza@cedefop.europa.eu.

ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Начальник сфери: Marc Willem; тел. (+30) 2310-490171;
e-mail: marc.willem@cedefop.europa.eu.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Head of Area: Josefina Kiorpelidou;

e-mail: Josephine.kiorpelidou@cedefop.europa.eu.

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ

Начальник служби: Ginette Manderscheid;

e-mail: ginette.manderscheid@cedefop.europa.eu.

ФІНАНСИ ТА ЗАКУПІВЛЯ

(вакансія).

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ

Начальник служби: Lazaros Tossoundis;

e-mail: lazaros.tossounidis@cedefop.europa.eu.

7. ЄВРОПЕЙСЬКА ОСВІТНЯ ФУНДАЦІЯ (ЄОФ) [EUROPEAN TRAINING FOUNDATION (ETF)]

Villa Gualino, Viale Settimio Severo 65, 10133 Turin, Italy;

тел. (+39) 011-6302222; факс (+39) 011-6302200;

e-mail: info@etf.europa.int;

www.etf.eu.int

Голова Ради правління: Odile Quintin.

Представник Комісії: David Lipman.

Представник Комісії: Dirk Meganck.

Директор: Muriel Dunbar.

ВІДДІЛ ПЛАНУВАННЯ, МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Peter Greenwood; e-mail: peter.greenwood@etf.eu.int.

ВІДДІЛ ЗОВНІШНІХ КОМУНІКАЦІЙ

Bent Sorensen; e-mail: bent.sorensen@etf.eu.int.

ДІЯЛЬНІСТЬ

Sandra Stefani; e-mail: sandra.stefani@etf.eu.int.

ДЕПАРТАМЕНТ TEMPUS

Marleen Voordeckers; e-mail: marleen.voordeckers@etf.eu.int.

АДМІНІСТРАЦІЯ ТА ЦЕНТРАЛЬНІ СЛУЖБИ

Olivier Ramsayer; e-mail: olivier.ramsayer@etf.eu.int.

8. ЄВРОПЕЙСЬКА ФУНДАЦІЯ З ПОКРАЩЕННЯ УМОВ ЖИТТЯ ТА ПРАЦІ (ЄВРОФУНДАЦІЯ) [EUROPEAN FOUNDATION FOR THE IMPROVEMENT OF LIVING AND WORKING CONDITIONS (EUROFOUND)]

Wyattville Road, Loughlinstown, Ireland;

тел. (+353 1) 2043100; факс (+353 1) 2826456;

e-mail: postmaster@eurofound.eu.int;

www.eurofound.eu.int

Голова Адміністративної Ради: (вакансія).

Директор: Jarmo Karppinen; e-mail: jka@eurofound.eu.int.

Заступник Директора: Willy Buschak; e-mail: wbu@eurofound.eu.int.

Радник Директорату: Eberhard Kohler; e-mail: emk@eurofound.eu.int.

ЗВ'ЯЗКОВА СЛУЖБА - БРЮССЕЛЬ

Зв'язковий співробітник: Sylvie Jacquet; e-mail: sja@eurofound.eu.int.

ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОГРАМИ.

Європейський центр моніторинг змін (ЕМСС)

Координатор: Barbara Gerstenberger; e-mail: bge@eurofound.eu .int.

Промислові стосунки та Європейська обсерваторія промислових стосунків (EIRO)

Координатор: Stavroula Demetriades; e-mail: std@eurofound.eu .int.

Умови життя

Координатор: Robert Anderson; e-mail: rma@eurofound.eu.int.

Умови праці

Координатор: Agnes Parent-Thirion; e-mail: apt@eurofound.eu .int.

ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ

Начальник секції: Elisabeth Lagerlof; e-mail: elf@eurofound.eu .int.

Відносини із клієнтами

Менеджер відносин із клієнтами: Catherine Preston; e-mail: cpr@eurofound.eu.int.

Прес-секретар

Прес-секретар: Mans Martensson; e-mail: mma@eurofound.eu.int.

Відділ Інформаційних продуктів

Головний редактор: Mary McCaughey; e-mail: mca@eurofound.eu .int.

АДМІНІСТРАЦІЯ ТА СЛУЖБИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПІДТРИМКИ

Адміністрація та фінанси

Начальник адміністрації та фінансів: Markus Grimmeisen;

e-mail: mgr@eurofound.eu.int.

Людські Ресурси

Начальник відділу кадрів: Raymond Comerford;

e-mail: rac@eurofound.eu.int.

Інформаційні та комунікаційні технології

Начальник інформаційних технологій (виконуючий обов'язки): Jim

Halpenny.

Відділ операційної підтримки

Начальник операцій: Mattanja de Boer; e-mail: mdb@eurofound.eu.int.

**9. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МОНИТОРИНГОВИЙ ЦЕНТР ІЗ НАРКОТИКІВ
ТА НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ (ЄМЦННЗ) [EUROPEAN MONITORING
CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION (EMCDDA)]**

*Palacete Mascarenhas, Rua da Cruz de Santa Apolonia 23-25, 1149-045 Lisbon,
Portugal;*

тел. (+351) 218113000; факс (+351) 218131711;

e-mail: info@emcdda.europa.eu;

www.emcdda.europa.eu

Голова Адміністративної Ради: Marcel Reimen.

Віце-Голова Ради правління: Ralf Lofstedt.

Директор: Wolfgang Gotz; e-mail: wolfgang.goetz@emcdda.europa.eu.

СЛУЖБА ДИРЕКТОРА

Помічник Директора: Goncalo Felgueiras;

e-mail: goncalo.felgueiras@emcdda.europa.eu.

Помічник Ради правління: Monika Blum;

e-mail: monika.blum@emcdda.europa.eu.

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ, ЗЛОЧИНИ ТА РИНКИ

Начальник відділу: Paul Griffiths; e-mail: paul.griffiths@emcdda.europa.eu.

ІНТЕРВЕНЦІЇ, ПРАВО ТА ПОЛІТИКИ

Начальник відділу: Roland Simon; e-mail: roland.simon@emcdda.europa.eu.

REITOX ТА МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Начальник відділу: Alexis Goosdeel; e-mail: alexis.goosdeel@emcdda.europa.eu.

НАУКОВІ ПАРТНЕРИ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Начальник відділу: Margareta Nilson;

e-mail: margareta.nilson@emcdda.europa.eu.

КОМУНІКАЦІЇ

Начальник відділу: Rosemary de Sousa;

e-mail: rosemary.de.sousa@emcdda.europa.eu.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Начальник відділу: Pedro Ribeiro; e-mail: pedro.ribeiro@emcdda.europa.eu.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Начальник відділу: Dante Storti; e-mail: dante.storti@emcdda.europa.eu

10. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З ОСНОВНИХ ПРАВ [FUNDAMENTAL RIGHTS AGENCY (FRA)]

*Rahlgasse 3, 1060 Vienna, Austria;
тел. (+43 1) 58030-0; факс (+43 1) 58030-93;
e-mail: Інформація@eumc.europa.eu;
http:// eumc.europa.eu*

Директор: Beate Winkler; тел. (+43-1) 58030-51;
e-mail: beate.winkler@eumc.europa.eu.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Начальник відділу: Constantinos Manolopoulos факс (+43-1) 58030-691;
e-mail: unit1@eumc.europa.eu.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЗБІР ДАНИХ

Начальник відділу:

Ioannis Dimitrakopoulos; e-mail: unit2@eumc.europa.eu ,
тел. (+43-1) 58030-622; факс (+43-1) 58030-692.

КОМУНІКАЦІЇ ТА ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ

Начальник відділу: John Kellock; тел. (+43 1) 58030-632;
факс (+43 1) 58030-693; e-mail: john.kellock@eumc.europa.eu.

11. УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНОТИ З РОСЛИННОГО РІЗНОМАНІТТЯ [COMMUNITY PLANT VARIETY OFFICE (CPVO)]

*3 Blvd du Marechal Foch, 49101 Angers Cedex 02, France;
тел. (+33) 2-41-25-64-00; факс (+33) 2-41-25-64-10;
e-mail: cpvo@cpvo.europa.eu;
www.cpvo.europa.eu*

Президент: Bart Kiewiet; тел. (+33) 2-41-25-64-12;
e-mail: kiewiet@cpvo.europa.eu.

Віце-Президент: Jose Elena; тел. (+33) 2-41-25-64-13;
e-mail: elena@cpvo.europa.eu.

Начальник юридичного відділу: Martin Ekvad; тел. (+33) 2-41-25-64-15;
e-mail: ekvad@cpvo.europa.eu.

Начальник технічного відділу: Dirk Theobald; тел. (+33) 2-41-25-64-42;
e-mail: theobald@cpvo.europa.eu.

Голова адміністрації та фінансового відділу: Thomas Wollersen;
тел. (+33) 2-41-25-64-21; e-mail: wollersen@cpvo.europa.eu.

12. УПРАВЛІННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ (ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ ТА ДИЗАЙН) (УГВР) OFFICE FOR HARMONIZATION IN THE INTERNAL MARKET (TRADE MARKS TA DESIGNS) (OHIM)

*Avenida de Europa 4, 03008 Alicante, Spain;
тел. (+34) 96-5139100; факс (+34) 96-5139173;
e-mail: Інформація@oami.eu.int;
www.oami.europa.eu*

АДМІНІСТРАТИВНА РАДА

Голова: Martti Enajarvi.

БЮДЖЕТНИЙ КОМІТЕТ

Голова: Robert Ullrich.

ПРЕЗИДЕНТСТВО НАД УПРАВЛІННЯМ ГАРМОНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ (ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ ТА ДИЗАЙН)

Президент: Wubbo de Boer.

Віце-Президент: Peter Lawrence.

АПЕЛЯЦІЙНІ РАДИ

Голова: Paul Maier.

Перша Апеляційна Рада **Голова:** Theophilus Margellos.

Друга Апеляційна Рада **Голова:** Kerstin Sundstrom.

Третя Апеляційна Рада **Голова:** Theophilus Margellos.

Четверта Апеляційна Рада **Голова:** Detlef Schennen.

ДЕПАРТАМЕНТ АДМІНІСТРАЦІЇ ТОРГОВИХ МАРОК ТА ДИЗАЙНУ

Директор: Vincent O'Reilly.

ДЕПАРТАМЕНТ ПОЛІТИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Директор: Vincent O'Reilly.

ДЕПАРТАМЕНТ ДИЗАЙНІВ

Голова: Peter Rodinger.

ФІНАНСОВИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

Голова: Peter Lawrence.

ДЕПАРТАМЕНТ ІЗ ЗАГАЛЬНИХ ПИТАНЬ ТА ЗОВНІШНІХ ВІДНОСИН

Директор: Joao Miranda de Sousa.

ДЕПАРТАМЕНТ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Директор: Juan Ramon Rubio Munoz.

ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА УПРАВЛІННЯ ПРИМІЩЕНЬ

Директор: Marc Vanaeken.

ДЕПАРТАМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Директор: William Copine.

ДЕПАРТАМЕНТ ІЗ ПИТАНЬ ТОРГОВИХ МАРОК

Директор: Hans Jakobsen.

ВІДДІЛ СУПЕРЕЧОК ЩОДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Директор: Oreste Montalto.

13. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІЦІЙНА СЛУЖБА (ЄВРОПОЛ) EUROPEAN POLICE OFFICE (EUROPOL)

Raamweg 47, 2509 LW The Hague, Netherlands;

тел. (+31 70) 3025000; факс (+31 70) 3025896;

e-mail: info@europol.eu.int;

www.europol.europa.eu

Директор: Max-Peter Ratzel.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Заступник Директора: Kevin O'Connell.
ВАЖКІ ЗЛОЧИНИ

Заступник Директора: Mariano Simancas.
КОРПОРАТИВНЕ ВРЯДУВАННЯ

Заступник Директора: Michel Quille.
РАДА ПРАВЛІННЯ

Секретаріат Ради правління

Секретар: Alfredo Nunzi.

Фінансовий контролер

Секретар: Aat van der Meer.

Об'єднаний надзірний орган

Голова: Emilio Aced Felez.

Об'єднаний аудиторський комітет

Голова: Peter Michael.

14. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДРОЗДІЛ СУДОВОЇ СПІВПРАЦІ (ЄВРОЮСТ), [EUROPEAN JUSTICE OFFICE (EUROJUST)]

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Netherlands;

тел. (+31 70) 4125000; факс (+31 70) 4125505;

e-mail: info@eurojust.europa.eu;

www.eurojust.europa.eu

Президент Коледжу та національний представник Сполученого

Королівства: Michael Kennedy.

Віце-Президент та національний представник Австрії: Ulricke Haberl-Schwarz.

Віце-Президент та національний представник Нідерландів: Roelof Jan Manschot.

Адміністративний Директор: Ernst Merz.

Прес-секретар: Joannes Thuy; тел. (+31 70) 4125508; факс (+31 70) 4125505;
e-mail: jthuy@eurojust.eu.int.

Службовець із захисту даних: Diane Alonso Bias; тел. (+31 70) 4125510.

Начальник відділу кадрів: Jean Moeremans; тел. (+31 70) 4125550.

Начальник бюджету та фінансів: Elizabeth Casey; тел. (+31 70) 4125650.

EJN Секретар: Angel Galgo; тел. (+31 70) 4125575.

Начальник юридичної служби: Catherine Deboyser;
тел. (+31 70) 4125591.

Начальник управління інформацією: Jon Broughton; тел. (+31 70) 4125680.

15. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОРГАН ІЗ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ [EUROPEAN FOOD SAFETY AUTHORITY (EFSA)]

Largo N. Palli 5A, 43100 Parma, Italy;

тел. (+39) 0521-036111; факс (+39) 0521-036110;

e-mail: info@efsa.europa.eu; www.efsa.europa.eu

РАДА ПРАВЛІННЯ

Голова (виконуючий обов'язки): Deirdre Hutton.

ДИРЕКТОРАТ

Виконавчий Директор: Catherine Geslain-Laneelle; тел. (+39) 0521-036200;
e-mail: catherine.geslain-laneelle@efsa.europa.eu.

Заступник Виконавчого Директора: Herman Koeter;
тел. (+39) 0521-036205; e-mail: herman.koeter@efsa.europa.eu.

НАУКА

Директор по науці: Herman Koeter; тел. (+39) 0521-036205;
e-mail: herman.koeter@efsa.europa.eu.

КОМУНІКАЦІЇ

Директор із комунікацій: Anne-Laure Gassin; тел. (+39) 0521-036248;
e-mail: anne-laure.gassin@efsa.europa.eu.

ФІНАНСИ

Директор фінансів: Francois Monnart; тел. (+39) 0521-036297;
e-mail: francois.monnart@efsa.europa.eu.

МІЖНАРОДНІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ВІДНОСИНИ

Директор із міжнародних відносин: Christine Majewski;
e-mail: christine.majewski@efsa.europa.eu.

ПРАВОВІ СПРАВИ

Директор із правових питань : Antoine Cuvillier; тел. (+39) 0521-036232;
e-mail: antoine.cuvillier@efsa.europa.eu.

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ

Директор відділу кадрів (виконуючий обов'язки): Antoine Cuvillier;
тел. (+39) 0521-036232; e-mail: antoine.cuvillier@efsa.europa.eu.

БУХГАЛТЕРІЯ

Директор бухгалтерії: Lionel Rigaux; тел. (+39) 0521-036244;
e-mail: lionel.rigaux@efsa.europa.eu.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Директор інформаційних технологій: Thierry Beniflah; тел. (+39) 0521-036288;
e-mail: thierry.beniflah@efsa.europa.eu.

16. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З БЕЗПЕКИ НА МОРІ (СМСА) [EUROPEAN MARITIME SAFETY AGENCY (EMSA)]

*Edifício do Mar Vermelho, Av. Dom Joao II, lote 1.06.2.5, 1990 Lisbon, Portugal;
www.emsa.europa.eu*

Голова Адміністративної Ради: Brian Wadsworth.

Виконавчий Директор: Willem de Ruyter.

БЮРО ВИКОНАВЧОГО ДИРЕКТОРА

Радник із питань політики: Leendert Bal. **Бухгалтер:**
Michel Metzger.

Помічник Директора: James Wood.

ВІДДІЛ А - РЕСУРСИ

Начальник відділу: Tom van Hees.

ВІДДІЛ В - ПІДТРИМКА ДІЯЛЬНОСТІ

Начальник відділу: Gabriele Pawlitzek.

ВІДДІЛ С – ОЦІНКА БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ІНСПЕКЦІЇ

Начальник відділу: Ib Matthiesen.

ВІДДІЛ D – ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС У СФЕРІ
МОРЕПЛАВСТВА

Начальник відділу: Panagiotis Petropoulos.

ВІДДІЛ E – ТЕХНІЧНА СПІВПРАЦЯ ТА РОЗВИТОК

Начальник відділу: Emilio Martin Bauza.

ВІДДІЛ F – РЕАГУВАННЯ НА НАФТОВІ ЗАБРУДНЕННЯ

Начальник відділу: Berndt Bluhm.

17. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З МЕРЕЖЕВОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ (CHICA) EUROPEAN NETWORK AND INFORMATION SECURITY AGENCY (ENISA)

Science ma Technology Park of Crete (ITE), Vassilika Vouton, 700 13 Heraklion, Greece;

тел. (+30) 28-10391280; факс (+30) 28-10391410;

e-mail: info@enisa.europa.eu;

www.enisa.europa.eu

Виконавчий Директор: Andrea Pirotti; тел. (+30) 28-10391284;

e-mail: andrea.pirotti@enisa.europa.eu.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Начальник відділу: (вакансія).

ТЕХНІЧНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

Начальник відділу: Alain Esterle; тел. (+30) 28-10391356;

факс (+30) 28-10391895; e-mail: alain.esterle@enisa.europa.eu.

СПІВПРАЦЯ ТА ПІДТРИМКА

Начальник відділу: Ronald de Bruin; тел. (+30) 28-10391369;

факс (+30) 28-10391408; e-mail: ronald.de-bruin@enisa.europa.eu.

18. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ (EASA) [EUROPEAN AVIATION SAFETY AGENCY (EASA)]

Ottoplatz 1, 50679 Cologne, Germany;

тел. (+49 221) 89990000; факс (+49 221) 89990999;

e-mail: info@easa.europa.eu;

www.easa.europa.eu/home/index.html

Виконавчий Директор: Patrick Goudou.

РАДА ПРАВЛІННЯ

Голова: Thilo Schmidt. Заступник **Голови:** Michael Smethers.

КОМУНІКАЦІЇ

Менеджер Комунікацій: Daniel Holtgen;

тел. (+49 221) 899902002; факс (+49 221) 899902502;

e-mail: daniel.hoeltgen@easa.eu.int.

ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛ

Директор із формування правил: Claude Probst;

e-mail: claudе.probst@easa.eu.int.

СЕРТИФІКАЦІЯ

Директор сертифікації: Norbert Lohl; e-mail: norbert.lohl@easa.eu.int.

ЯКІСТЬ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ

Директор із питань якості та стандартизації: Francesco Banal;

e-mail: francesco.banal@easa.eu.int.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Адміністративний директор: Markku Junkkari;

e-mail: markku.junkkari@easa.eu.int.

19. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО З УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ СПІВПРАЦІ НА ЗОВНІШНІХ КОРДОНАХ (EUROPEAN AGENCY FOR THE MANAGEMENT OF OPERATIONAL CO-OPERATION AT THE EXTERNAL BORDERS (FRONTEx))

Blue Point, Al. Stanow Zjednoczonych 61A, 04-028 Warsaw, Poland;

тел. (+48 22) 516-25-00; факс (+48 22) 516-25-01;

e-mail: frontex@frontex.europa.eu;

www.frontex.europa.eu

Виконавчий Директор: Ilkka Laitinen.

Заступник Виконавчого Директора: Gil Arias.

20. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО ЗАЛІЗНИХ ДОРИГ, (EUROPEAN RAILWAY AGENCY (ERA))

160 Boulevard Henri Harpignies, 59300 Valenciennes, France;

тел. (+33) 3-27-09-65-00; факс (+33) 3-27-33-40-65;

e-mail: Директорат-info@era.europa.eu;

www.era.europa.eu

Голова: Reino Lampinen.

Виконавчий Директор: Marcel Verslype; e-mail: marcel.verslype@era.europa.eu.

Радник із питань стратегії та досліджень: Alain Bertrand; e-mail: alain.bertrand@era.europa.eu.

bertrand@era.europa.eu.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Начальник відділу: Catherine Poncin; e-mail: catherine.poncin@era.europa.eu.

КОМУНІКАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКІ ВІДНОСИНИ

Начальник відділу: Helene Senechal; e-mail: press-info@era.europa.eu.

ЕКОНОМІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Airy Magnien;

e-mail: airy.magnien@era.europa.eu.

ERTMS

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Pio Guido;

e-mail: pio.guido@era.europa.eu.

ІНТЕРОПЕРАБІЛЬНІСТЬ

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Jean-Charles Pichant;
e-mail: jean-charles.pichant@era.europa.eu.

БЕЗПЕКА

Начальник відділу (виконуючий обов'язки): Anders Liindstrom;
e-mail: anders.lundstrom@era.europa.eu.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Начальник відділу: Mikkel Emborg; e-mail: mikkel.emborg@era.europa.eu.

21 СПІЛЬНОТОВЕ АГЕНТСТВО З КОНТРОЛЮ ЗА РИБАЛЬСТВОМ [COMMUNITY FISHERIES CONTROL AGENCY (CFCA)]

Rue de la Loi 56, 1049 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2960009; факс (+32) 2-2951433;

e-mail: cfca@ec.europa.eu;

http://ec.europa.eu/cfca/index_en.htm

Голова Адміністративної Ради: Marcelo Vasconcelos.

Виконавчий Директор: Harm Koster.

22. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦЕНТР ІЗ ПРОФІЛАКТИКИ ТА КОНТРОЛЮ ЗАХВОРЮВАНЬ [EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL (ECDC)]

Tomtebodavdgen 11 A, 171 83 Stockholm, Sweden;

тел. (+46 8) 58-60-10-00; факс (+46 8) 58-60-10-01;

e-mail: info@ecdc.europa.eu; www.ecdc.europa.eu

Директор: Zsuzsanna Jakab.

СЛУЖБА ДИРЕКТОРА

Стратегічний радник: Karl Ekdahl.

Радник та зв'язковий з WHO: Arum Nanda.

Прес-секретар та зв'язки з медіа : Ben Duncan.

Службовець керуючих органів: Julie Benichou.

Персональний помічник директора: Helena Holland-Burman.

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Начальник відділу: Johan Giesecke.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ

Начальник відділу: Andrea Ammon.

ПІДГОТОВАНІСТЬ ТА РЕАГУВАННЯ

Начальник відділу: Denis Coulombier.

Заступник начальника відділу: Massimo Ciotti.

АДМІНІСТРАТИВНІ СЛУЖБИ

Начальник відділу: Jef Maes.

23. ВИКОНАВЧЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ОСВІТИ, АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ТА КУЛЬТУРИ [EDUCATION, AUDIOVISUAL AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY (EACEA)]

Avenue du Bourget I, 1140 Brussels, Belgium;

тел. (+32) 2-2991111;

e-mail: eacea-info@ec.europa.eu

Директор: Gilbert Gascard; тел. (+32) 2-2950017; факс (+32) 2-2921325.

ЦІЛОЖИТТЄВЕ НАВЧАННЯ: COMENIUS, GRUNDTVIG, ТІС ТА МОВИ

Начальник відділу: Brian Holmes; тел. (+32) 2-2987979;

факс (+32) 2-2921325.

ЦІЛОЖИТТЄВЕ НАВЧАННЯ: ERASMUS TA JEAN MONNET

Начальник відділу: Ralf Rahders; тел. (+32) 2-2988371;

факс (+32) 2-2921326.

ЦІЛОЖИТТЄВЕ НАВЧАННЯ: LEONARDO DA VINCI TA

ДОСЛІДЖЕННЯ, ІНДИКАТОРИ Й РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Начальник відділу: Monika Holik; тел. (+32) 2-2961655;

факс (+32) 2-2921327.

ERASMUS MUNDUS TA ЗОВНІШНЯ СПІВПРАЦЯ

Начальник відділу: Joachim Fronia; тел. (+32) 2-2967899;

факс (+32) 2-2921328.

КУЛЬТУРА

Начальник відділу: Antonius Kosmopoulos; тел. (+32) 2-2991649;

факс (+32) 2-2921329.

МОЛОДЬ

Начальник відділу: Philippe Cova; тел. (+32) 2-2967717;

факс (+32) 2-2921330.

ГРОМАДЯНСТВО

Начальник відділу: Marc Jorna; тел. (+32) 2-2965257;

факс (+32) 2-2962389.

МЕДІА

Начальник відділу: Constantin Daskalakis; тел. (+32) 2-2986309;

факс (+32) 2-2921332.

EURYDICE

Начальник відділу: (вакансія).

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ, АДМІНІСТРАЦІЯ, ІТ ТА КОМУНІКАЦІЇ

Начальник відділу: Jaume Bardolet; тел. (+32) 2-292440;

факс (+32) 2-2921333.

ФІНАНСИ, БУХГАЛТЕРІЯ, ПРОГРАМУВАННЯ

Начальник відділу: Hubert Cousin; тел. (+32) 2-296377.

**24. ВИКОНАВЧЕ АГЕНТСТВО ДЛЯ ПРОГРАМИ ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я [EXECUTIVE AGENCY FOR PUBLIC HEALTH
PROGRAMME (AESP)]**

2920 Luxembourg, Luxembourg;

тел. (+352) 430132015; факс (+352) 430130359

Директор: Luc Briol.

25. ВИКОНАВЧЕ АГЕНТСТВО ДЛЯ РОЗУМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ
[INTELLIGENT ENERGY EXECUTIVE AGENCY (IEEA)]

Tour Madou, Place Madou 1, 1049 Brussels, Belgium;

e-mail: tren-intelligentenergy@ec.europa.eu;

internet http://europa.eu/agencies/executive_agencies/ieea/index_en.htm

Директор: Patrick Lambert.Eurydice

РЕСУРСИ

Frieda Desert

ALTENER, COOPENER ТА АГЕНТСТВА

Sylvie Daloze-Zachariadis.

SAVE, STEER ТА ГОРИЗОНТАЛЬНІ ПИТАННЯ

Francesca Manduakila.

ПОКАЖЧИК ТЕРМІНІВ

~~ЗА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ~~

Термін	Стор.
<i>Абсорбційна здатність</i> , Absorption (absorptive) capacity	6
<i>«Аварійне гальмо»</i> , «Emergency brake»	6
<i>Авторитетний аргумент</i> , Authoritative Argument	6
<i>Агентства Європейського Союзу</i> , Agencies of the EU	6
<i>Агентства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку</i>	7
<i>Агентства в галузі спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу</i>	8
<i>Агентства Європейського Союзу в галузі поліційної та судової співпраці в кримінальних справах</i>	9
<i>Виконавчі агентства</i>	9
<i>Інші організації, які не мають статусу агентств</i>	9
<i>Агентство Європейського Союзу з основних прав</i> , The European Union Agency for Fundamental Rights (FRA)	10
<i>Адаптація</i> , Adaptation	10
<i>«Ad hoc»</i>	10
<i>Адміністративна держава</i> , Administrative state	10
<i>Адміністративна децентралізація</i> , Administrative decentralization	11
<i>Адміністративна обумовленість</i> , Administrative conditionality	11
<i>Адміністративне право</i> , Administrative Law	11
<i>Адміністративні витрати на узгодження</i> , Administrative compliance costs	12
<i>Адміністративні витрати</i> , Administrative costs	12
<i>Адміністративні тягарі регулювання</i> , Administrative burdens of regulation	13
<i>Адресність соціальної допомоги</i> , Targeted social assistance	13
<i>Азійсько-Тихоокеанське Економічне Співробітництво</i> , Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC)	13
<i>Аквакультура</i> , Aquaculture	13
<i>Альтернативи регулюванню</i> , Alternative to regulation	13

<i>Альтернативні інструменти політики</i> , Alternative policy instruments	13
<i>Амстердамський договір</i> , Treaty of Amsterdam	14
<i>Аналіз безпрограшної політики</i> , Win-win Policy Analysis	14
<i>Аналіз зисків та витрат</i> , Cost-benefit analysis	14
<i>Аналіз витрат і результативності</i> , Cost-effectiveness analysis	15
<i>Аналіз державної політики</i> , Public policy analysis	15
<i>Аналіз здійсненності</i> , Feasibility study	15
<i>Антидемпінгові заходи (мита)</i> , Antidumping measures (tariffs)	15
<i>Антисубсидійне регулювання ЄС</i> , EU Anti-Subsidy Regulations	15
<i>Антитрастове законодавство</i> , Anti-trust legislation	16
<i>Асиметрична регіональна торговельна угода</i> , Asymmetrical Regional Trade Agreement (ARTA)	16
<i>Асоціація країн Південно-східної Азії (АСЕАН)</i> , Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)	16
<i>Асоційовані угоди</i> , Association agreements	16
<i>Аудит адміністративної діяльності</i> , Performance audit	17
<i>Африканські, карибські та тихоокеанські країни</i> , African, Caribbean and Pacific countries (ACP)	17
<i>Багатобічне обстоювання</i> , Multiple advocacy	18
<i>Багатобічний аналіз</i> , Multiple perspective analysis	18
<i>Багатостороння торговельна система</i> , Multilateral Trade System (MTS)	18
<i>Багатосторонні торговельні угоди ЄС</i> , Multilateral EU Trade Agreements	19
<i>Барселонський процес</i> , Barcelona Process	19
<i>Батьки засновники</i> , Founding fathers	20
<i>Безпека харчових продуктів</i> , Food safety	20
<i>Безперервне навчання</i> , Lifelong Learning (LLL, 3L)	21
<i>Безперервний розвиток</i> , Sustainable development	21
<i>Безповоротні витрати</i> , Sunk costs	21
<i>Безробіття</i> , Unemployment	22
<i>Бенефіціант</i> , Beneficiary	22
<i>Бенчмаркінг</i> , Benchmarking	22
<i>Бідність</i> , Poverty	22

<i>Біла Книга</i> , White Paper	22
<i>Біогаз</i> , Biogas	23
<i>Біодизельне пальне</i> , Biodiesel fuel	23
<i>Біоетанол</i> , Bioethanol	23
<i>Біомаса</i> , Biomass	23
<i>Біопаливо</i> , Biofuels	23
<i>Блокові (групові) звільнення</i> , Block exception rule	23
<i>Болонський процес</i> , Bologna Process	24
<i>Борг державний</i> , National debt	25
<i>Борг зовнішній</i> , External debt	25
<i>Брюссельська Конвенція</i> , Brussels Convention	25
<i>Брюссельська Постанова-1</i> , Brussels I Regulation	26
<i>Брюссельська Постанова-2</i> , Brussels II Regulation	26
<i>Брюссельський Режим</i> , Brussels Regime	26
<i>Бульбашка</i> , Bubble	26
<i>Бульбашкова зона ЄС</i> , EU bubble	27
<i>Бюджет ЄС</i> , EU Budget	27
<i>Бюджетний дефіцит</i> , Budget deficit	27
<i>Бюджетне повноваження</i> , Budget authority	27
<i>Бюджетний процес</i> , Budgeting	27
<i>Бюро</i> , Bureau	28
<i>Валовий внутрішній продукт</i> , Gross Domestic Product (GDP)	28
<i>Валовий національний продукт</i> , Gross National Product (GNP)	28
<i>Вантажна митна декларація</i> , Customs Freight Declaration	28
<i>ВВП на душу населення</i> , GDP per capita	28
<i>Великий уряд</i> , Big government	28
<i>Вертикальні угоди про кооперацію</i> , Vertical cooperation agreements	28
<i>Верховенство права</i> , Rule of law	28
<i>Верховенство права Спільноти</i> , Supremacy of Community Law	29
<i>Верховний представник з питань спільної зовнішньої та безпекової політики</i> , High Representative for the CFSP	29
<i>Взаємозалежність</i> , Interdependence	29
<i>Взаємодоповнюваність</i> , Complementarity	30

<i>Видатки місцевих бюджетів</i> , Local (Government) expenditure	30
<i>Визнання професійних кваліфікацій</i> , Recognition of professional qualifications	30
<i>Виключна компетенція Спільноти</i> , Exclusive competence of the Community	30
<i>Виключні угоди</i> , Exclusive agreements	31
<i>Виключення (маргіналізація)</i> , Exclusion	31
<i>Виконавчі акти</i> , Implementing acts	31
<i>Викиди парникових газів</i> , Greenhouse gases emissions	32
<i>Викиди</i> , Emissions	32
<i>Виконавче агентство Транс'європейських транспортних мереж</i> , Trans-European Transport Network Executive Agency	32
<i>Виконавчі повноваження Комісії</i> , Implementing powers of the Commission	33
<i>Висновок</i> , Opinion	33
<i>Висхідна інтеграція</i> , Bottom-up integration	33
<i>Витрати на мобільність</i> , Mobility costs	33
<i>Витрати на узгодження</i> , Compliance costs	33
<i>Вихідна (переговорна) позиція</i> , Position Papers	34
<i>Вихідні стандарти, контрольні показники</i> , Opening benchmarks	34
<i>Відкрита координація європейської соціальної політики</i> , Open coordination of European social policy	34
<i>Відкритий метод координації</i> , Open method of co-ordination	35
<i>Відкрита економіка</i> , Open economy	36
<i>Відкритий уряд</i> , Open government	36
<i>Відновні джерела енергії</i> , Renewable energy sources	36
<i>Відносні переваги</i> , Comparative advantage	36
<i>Відповідальний уряд</i> , Responsible government	37
<i>Відповідальність</i> , Responsibility	37
<i>Відповідальність міністерства</i> , Ministerial responsibility	37
<i>Відповідний орган</i> , Competent authority	37
<i>Відходи</i> , Waste	37
<i>Віза</i> , Visa	37
<i>Військовий комітет</i> , Military Committee (MC; EUMC)	38

<i>Включення до головних пріоритетів (пріоритетизація),</i> Mainstreaming	38
<i>Власні ресурси, Own resources</i>	38
<i>Внутрішні кордони, Internal Borders</i>	38
<i>Внутрішньогалузева торгівля, Intra-Sectoral Trade</i>	38
<i>Води Спільноти, Community Waters</i>	38
<i>Врядування в ЄС, EU Governance</i>	39
<i>Встановлені обсяги, Assigned amounts</i>	39
<i>Встановлення критеріїв оцінювання процесу, Process benchmarking</i>	39
<i>Встановлення критеріїв оцінювання результатів, Results benchmarking</i>	39
<i>Встановлення критеріїв оцінювання стандартів, Standards benchmarking</i>	39
<i>Вступаюча країна (держава), Acceding-country</i>	40
<i>Вторинні джерела права ЄС, Secondary sources of EU Law</i>	40
<i>Вторинне законодавство ЄС, Secondary EU Law</i>	40
<i>Вторинне регулювання, Secondary regulation</i>	40
<i>Галузеві регуляторні агентства, Sectoral regulators</i>	40
<i>Галузеві угоди ЄС, EU Sectoral agreements</i>	40
<i>Гарант договорів, Guardian of the Treaties</i>	41
<i>Гармонізація, Harmonisation</i>	41
<i>Гармонізація технічних норм і стандартів, Technical harmonisation and standardisation</i>	42
<i>Гармонізована система опису і кодування товарів, Harmonised Commodity Description and Coding System (HS)</i>	43
<i>Гендерна диференціація, Gender differentiation</i>	44
<i>Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС), General Agreement on Trade in Services (GATS)</i>	44
<i>Генеральні адвокати, General Advocates</i>	44
<i>Генеральні директори (ГД), Directorates General (DGs)</i>	44
<i>Генеральний директорат з питань сільського господарства та розвитку сільської місцевості, Directorate-General for Agriculture and Rural Development (DG AGRI)</i>	45
<i>Генеральний директорат з питань бюджету, Directorate-General for Budget (DG Budget)</i>	45

<i>Генеральний директорат з питань конкуренції, Directorate General for Competition (DG COMP)</i>	45
<i>Генеральний директорат з економічних та фінансових справ, Directorate General for Economic and Financial Affairs (DG ECFIN)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань освіти та культури, Directorate-General For Education And Culture (DG EAC)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань зайнятості, соціальних справ та рівних можливостей, Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (DG EMPL)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань підприємництва та промисловості, Directorate-General for Enterprise and Industry (DG Enterprise)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань охорони навколишнього середовища, Environment Directorate-General (DG ENV)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань риболовства та морських справ, Directorate General for Fisheries and Maritime Affairs (DG FISH)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань здоров'я й прав споживачів, Directorate General for Health and Consumers (DG Sanco)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань інформаційного суспільства та засобів масової інформації, DG Information Society & Media (DG INFSO)</i>	46
<i>Генеральний директорат з питань внутрішнього ринку та послуг, The Internal Market and Services Directorate General (DG MARKET)</i>	46
<i>Генеральний директорат Об'єднаного дослідницького центру, Joint Research Centre Directorate General (JRC)</i>	47
<i>Генеральний директорат з питань правосуддя, свободи та безпеки, Directorate-General for Justice, Freedom and Security (DG JFS)</i>	47
<i>Генеральний директорат з питань регіональної політики, Directorate General for Regional Policy (DG REGIO)</i>	47
<i>Генеральний директорат з питань наукових досліджень, Research Directorate General (DG RTD)</i>	47
<i>Генеральний директорат з питань оподаткування та митного союзу, Taxation and Customs Union Directorate-General (DG TAXUD)</i>	47

<i>Генеральний директорат з питань енергетики та транспорту,</i> Directorate-General for Transport and Energy (DG TREN)	47
<i>Генеральний директорат з питань розвитку,</i> Directorate-General for Development (DG DEV)	47
<i>Генеральний директорат з питань розширення,</i> Directorate- General for Enlargement (DG ELARG)	48
<i>Управління Європейської Комісії співпраці та допомоги ЄС,</i> European Commission's EuropeAid Co-operation Office (AIDCO)	48
<i>Генеральний директорат з зовнішніх відносин,</i> Directorate- General for External Relations (DG RELEX)	48
<i>Генеральний директорат гуманітарної допомоги Європейської Комісії,</i> Humanitarian Aid Directorate-General, (ECHO)	48
<i>Генеральний директорат з питань торгівлі,</i> Directorate-General for Trade (DG TRADE)	48
<i>Загальні Генеральні директорати та служби обслуговування</i>	48
<i>Генеральний директорат з питань комунікацій,</i> Communication Directorate-General (DG Communication)	48
<i>Європейський офіс по боротьбі з шахрайством,</i> European Anti- fraud Office (OLAF)	48
<i>Офіс статистики ЄС,</i> Eurostat	48
<i>Офіс публікацій,</i> Publications Office	48
<i>Генеральний Секретаріат,</i> Secretariat General	48
<i>Бюро радників з європейської політики,</i> Bureau of European Policy Advisers (BEPA)	49
<i>Генеральний директорат з питань інформаційних технологій,</i> Informatics Directorate-General (DIGIT)	49
<i>Офіс інфраструктури та логістики,</i> Infrastructures and Logistics (Brussels (OIB), Luxembourg (OIL))	49
<i>Служба внутрішнього аудиту,</i> Internal Audit Service (IAS)	49
<i>Генеральний директорат з питань адміністрації та персоналу,</i> Personnel and Administration Directorate-General (DG Personnel- Administration)	49
<i>Генеральний директорат з питань усного перекладу,</i> Interpretation Directorate-General	49
<i>Генеральний директорат з питань письмового перекладу,</i> Translation Directorate-General (DGT)	49
<i>Юридична служба,</i> Legal Service	49

<i>Генетично модифіковані організми</i> , Genetically modified organisms (GMOs)	49
<i>Географічні інформаційні системи</i> , Geographic information systems (GIS)	49
<i>Геополітика</i> , Geopolitics	49
<i>Геостратегія</i> , Geostrategy	49
<i>Гетеборзька Європейська Рада</i> , Göteborg European Council	50
<i>Глобалізація</i> , Globalisation	50
<i>Глобальне врядування</i> , Global Governance	50
<i>Глобальний екологічний фонд (ГЕФ)</i> , Global Environment Facility (GEF)	50
<i>Гнучкі механізми</i> , Flexibility mechanisms	50
<i>Годувальник</i> , Carer	50
<i>Голова Комісії</i> , President of the Commission	50
<i>Голова (Президент) Європейської Ради</i> , European Council President	51
<i>Голова (Президент) Ради ЄС</i> , President of the Council of the the European Union (President of the Council)	52
<i>Головування (або Президентство) в Раді Європейського Союзу</i> , Presidency of the Council of the European Union	52
<i>Горизонтальні політики</i> , Horizontal policies	53
<i>Горизонтальні угоди про кооперацію</i> , Horizontal cooperation agreements	54
<i>Гравітаційна модель (торгівлі)</i> , Gravitational model	54
<i>Гравці політики</i> , Policy stakeholders	55
<i>Громада</i> , Community	55
<i>Громадська думка</i> , Public opinion	55
<i>Громадянство ЄС</i> , EU citizenship	55
<i>Громадянське суспільство</i> , Civil society	55
<i>Громадянський діалог</i> , Civil dialogue	56
<i>Група Помпиду</i> , Pompidou Group	56
<i>Група ТРЕВІ</i> , Trevi Group	56
<i>Групи інтересів</i> , Interest groups	57
<i>Групи сприяння</i> , Promotional groups	57
<i>Групи суспільного інтересу</i> , Public interest groups	57

<i>Групи тиску</i> , Pressure groups	57
<i>Гуманітарний розвиток</i> , Human developemnt	57
<i>Двосторонні угоди</i> , Bilateral agreements	57
<i>Двосторонні преференційні торговельні угоди</i> , Bilateral preferential trade agreements	57
<i>Декларація Шумана</i> , Schumann declaration	58
<i>Демографічна політика</i> , Demographic policy	58
<i>Демократичний мир</i> , Democratic peace	58
<i>Демпінг</i> , Dumping	58
<i>Демпінгова маржа</i> , Dumping margin	58
<i>День Європи</i> , Europe Day	59
<i>Департаменталізм</i> , Departmentalism	59
<i>Дерево гри</i> , Game tree	59
<i>Дерево обмежень</i> , Constraints tree	59
<i>Дерегуляція</i> , Deregulation	59
<i>Держава</i> , State	59
<i>Держава загального добробуту</i> , Welfare state	59
<i>Держава-нянька</i> , Nanny state	60
<i>Держава-член</i> , Member state	60
<i>Державна допомога</i> , State aid	60
<i>Державна політика</i> , Public policy	61
<i>Державна програма</i> , Public program	61
<i>Державне підприємство</i> , Public undertaking	61
<i>Державна служба</i> , Civil service	62
<i>Державне управління</i> , Public administration	62
<i>Державний службовець</i> , Civil servant	62
<i>Державні доходи</i> , Revenues	63
<i>Державні соціальні стандарти</i> , National social standards	63
<i>Державні соціальні гарантії</i> , Social guarantees	63
<i>Державний класифікатор продукції та послуг (ДКПП)</i> , National classification of goods and services	63
<i>Дефіцит демократії</i> , Democratic deficit	63
<i>Децентралізація</i> , Decentralisation	63
<i>Децентралізовані (виконавчі) агентства</i> , Decentralised Agencies	64

<i>Децентралізована модель адаптації</i> , Decentralised model of adaptation	64
<i>Джерела права ЄС</i> , Sources of EU Law	64
<i>Діяльність, що впроваджується спільно</i> , Activities implemented jointly (AIJ)	64
<i>Дія норм права ЄС</i> , Effect of EU legal norms	64
<i>Динамічні ефекти економічної інтеграції</i> , Dynamic (long-run) effects of economic integration	65
<i>Директива</i> , Directive	65
<i>Директива щодо державних закупівель</i> , EU Public Sector Procurement Directive	65
<i>Добре (належне) врядування</i> , Good (wise) governance	65
<i>Добровільне обмеження експорту</i> , Voluntary export restraints	65
<i>Добровільне повернення</i> , Voluntary return	66
<i>Добровільні заходи</i> , Voluntary measures	66
<i>Договір</i> , Treaty	66
<i>Європейські засновницькі договори</i> , Founding Treaties (European Treaties)	66
<i>Договори про зміни та реформування засновницьких договорів</i> , Amending Treaties	66
<i>Договори й акти про прийняття нових держав-членів</i> , Accession Treaties:	67
<i>Додані до засновницьких договорів протоколи та декларації</i> , Protocols, Declarations and other instruments:	67
<i>Договір про Європейський Союз</i> , Treaty on European Union (TEU)	68
<i>Договір про запровадження Конституції для Європи</i> , Treaty establishing a Constitution for Europe	69
<i>Додаткові джерела права ЄС</i> , Sources of supplementary EU Law	69
<i>Додатковість спільнотової допомоги</i> , Additionality of Community assistance	69
<i>Дозвіл на викиди</i> , Emission permit	69
<i>Дозвільна стаття СОТ</i> , Enabling Clause of the WTO	69
<i>Домогосподарство</i> , Household	69
<i>Доповідач</i> , Rapporteur	70
<i>Допоміжні інституції ЄС</i> , Additional Institutions of the EU	70
<i>Допомога ЄС</i> , EU Aid	70

<i>Допомога перенесенню запасів на майбутній період, Carry-Over Aid</i>	70
<i>Допомога приватному зберіганню, Private Storage Aid</i>	70
<i>Дорадча група, Advisory group</i>	70
<i>Доський раунд, The Doha Development Round</i>	70
<i>Друга опора, Second pillar</i>	71
<i>Дублінська Конвенція, Dublin Convention</i>	71
<i>Економічна інтеграція, Economic integration</i>	71
<i>Економічні права людини, Economic human rights</i>	72
<i>Економічність, Efficiency</i>	72
<i>Економічний союз, Economic union</i>	72
<i>Економічний і монетарний союз ЄС (ЕМС), Economic and Monetary Union (EMU)</i>	72
<i>Експертна оцінка, Peer review</i>	73
<i>Експортні мита, Export duties</i>	73
<i>Електронне навчання, e-Learning</i>	73
<i>Енергетична політика, Energy policy</i>	73
<i>Енергетичний стратегічний огляд, Strategic Energy Review</i>	74
<i>Енергоефективність, Energy efficiency</i>	74
<i>Еразмус, ERASMUS</i>	75
<i>Етапи становлення європейської інтеграції, Stages of European Integration</i>	75
<i>Ефект «відхилення торговельних потоків», Trade diversion effect</i>	75
<i>Ефект масштабу, Economies of scale</i>	75
<i>Ефект переливу, Spillover effect</i>	75
<i>Ефект «створення торговельних потоків», Trade creation effect</i>	75
<i>Ефективність, Efficiency</i>	76
<i>Євроатлантична рада партнерства, Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC)</i>	76
<i>Євробарометр, Eurobarometer</i>	76
<i>Євроінтеграційний процес, Process of European Integration</i>	76
<i>Єврократ, Eurocrat</i>	77

<i>Євроленд,</i> Euroland	77
<i>Євромарфор,</i> EUROMARFOR	77
<i>Європа,</i> EUROPA	77
<i>Європа a la carte,</i> Europe «à la carte»	7
<i>Європа «змінної геометрії»,</i> «Variable geometry» Europe	78
<i>Європа «концентричних кіл»,</i> Europe of Concentric circles	78
<i>Європа регіонів,</i> «Europe of regions»	78
<i>Європа різних швидкостей,</i> «Multi-speed» Europe	78
<i>Європа-фортеця,</i> «Fortress Europe»	79
<i>Європеїзація,</i> Europeanisation	79
<i>Європейська асоціація вільної торгівлі,</i> European Free Trade Association (EFTA)	80
<i>Європейська безпекова та оборонна політика,</i> European Security and Defence Policy (ESDP)	80
<i>Європейська економічна спільнота,</i> European Economic Community	80
<i>Європейська енергетична хартія,</i> European Energy Charter	81
<i>Європейська єдність,</i> European unity	81
<i>Європейська інтеграція,</i> European integration	82
<i>Європейська Комісія,</i> European Commission	82
<i>Європейська конвенція з прав людини,</i> European Convention on Human Rights (ECHR)	84
<i>Європейська конкурентна мережа,</i> European Competition Network (ECN)	84

<i>Європейська конференція Міністрів транспорту</i> , European Conference of Ministers of Transport (ECMT)	84
<i>Європейська конфедерація професійних спілок</i> , European Trade Union Confederation (ETUC),	85
<i>Європейська кореспонденція (Єврокор)</i> , Corespondance Europeenne (COREU)	86
<i>Європейська ліга економічної співпраці</i> , European League for Economic Cooperation (ELEC)	86
<i>Європейська монетарна система</i> , European Monetary System (EMS)	86
<i>Європейська освітня фундація</i> , European Training Foundation (ETF)	87
<i>Європейська освітня база даних («Євробаза»)</i> , EURYBASE	87
<i>Європейська політика сусідства</i> , European Neighbourhood Policy	87
<i>Європейська поліційна служба</i> , Europol (European Police Office)	87
<i>Європейська програма боротьби зі зміною клімату</i> , European Climate Change Programme (ECCP)	88
<i>Європейська Рада</i> , The European Council (EC)	89
<i>Європейська система заліку навчальних кредитів</i> , European credit transfer system (ECTS)	89
<i>Європейська система збору інформації щодо довкілля</i> , European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE)	90
<i>Європейська система рахунків 1995 (ЄСР 1995)</i> , European System of Accounts 1995 (ESA 1995)	90
<i>Європейська система центральних банків</i> , The European System of Central Banks (ESCB)	90
<i>Європейська соціальна модель</i> , Eurpean Social Model	91
<i>Європейська Спільнота</i> , The European Community	92
<i>Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом)</i> , European Atomic Energy Community, EAEC (Euratom)	92
<i>Європейська спільнота з вугілля та сталі</i> , European Coal and Steel Community (ECSC)	92
<i>Європейська судова мережа</i> , European Judicial Network (EJN)	93
<i>Європейська патентна служба (ЄПС)</i> , European Patents Office (EPO)	93

<i>Європейська політика зайнятості</i> , European employment policy	93
<i>Європейська спостережна мережа просторового планування</i> , European Spatial Planning Observation Network (ESPON)	95
<i>Європейська стратегія зайнятості</i> (ЄСЗ), European Employment Strategy (EES)	95
<i>Європейська фундація з покращення умов життя та діяльності</i> , European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EUROFOUND)	97
<i>Європейське агентство з авіаційної безпеки</i> , European Aviation Safety Agency (EASA)	97
<i>Європейське агентство залізних доріг</i> , European Railway Agency (ERA)	98
<i>Європейське агентство з безпеки харчових продуктів</i> , European Food Safety Authority (EFSA)	99
<i>Європейське агентство з безпеки та охорони праці</i> , European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA)	99
<i>Європейське агентство з безпеки на морі</i> , European Maritime Safety Agency (EMSA)	101
<i>Європейське агентство з мережевої та інформаційної безпеки</i> , European Network and Information Security Agency (ENISA)	101
<i>Європейське агентство з оцінки якості лікарських препаратів</i> , European Agency for the Evaluation of Medicinal Products (EMA)	102
<i>Європейське агентство з реконструкції</i> , European Agency for Reconstruction (EAR)	103
<i>Європейське агентство з управління операційної співпраці на зовнішніх кордонах</i> , European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders. (FRONTEX)	103
<i>Європейське екологічне агентство</i> , European Environment Agency (EEA)	104
<i>Європейське наглядове управління глобальними навігаційними сателітними системами</i> , European Global Navigational Satellite System Supervisory Authority (GSA)	105
<i>Європейське оборонне агентство</i> , European Defence Agency (EDA)	105
<i>Європейський адміністративний простір</i> , European Administrative Space	106
<i>Європейський банк реконструкції і розвитку</i> , European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)	107

<i>Європейський громадський простір</i> , European Public Space	107
<i>Європейський домашній ринок</i> , European home market	107
<i>Європейський дослідницький простір</i> , European Research Area (ERA)	107
<i>Європейський економічний і соціальний комітет</i> , European Economic and Social Committee (EESC)	109
<i>Європейський економічний простір</i> , European Economic Area (EEA)	110
<i>Європейський інвестиційний банк</i> , European Investment Bank (EIB)	111
<i>Європейський інвестиційний фонд</i> , European Investment Fund (EIF)	111
<i>Європейський інститут телекомунікаційних стандартів</i> , European Telecommunications Standards Institute (ETSI)	111
<i>Європейський інститут технологій</i> , European Institute of Technology (EIT)	112
<i>Європейський інструмент сусідства й партнерства</i> , European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI)	112
<i>Європейський класифікатор економічної діяльності</i> , European classification of economic activities (NACE Rev2)	112
<i>Європейський класифікатор продукції (товарів та послуг) за діяльністю</i> , European classification of products by activities (CPA)	113
<i>Європейський комітет електротехнічної стандартизації</i> , European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)	113
<i>Європейський комітет стандартизації (CEN)</i> , European Committee for Standardization (CEN)	114
<i>Європейський конвент</i> , European Convention	114
<i>Європейський моніторинговий центр з расизму та ксенофобії</i> , European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC)	114
<i>Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркозалежності</i> , European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA)	115
<i>Європейський освітній простір</i> , European education area	115
<i>Європейський омбудсмен</i> , European Ombudsman	115
<i>Європейський Парламент</i> , European Parliament	116
<i>Комітети шостого Європейського Парламенту, 2004-2009</i>	119

<i>Європейський підрозділ судової співпраці (Євроюст),</i> European Justice Office	121
<i>Європейський поліцейський коледж,</i> European Police College	121
<i>Європейський реєстр агентств гарантування якості вищої освіти,</i> European Quality Assurance Register in Higher Education (EQAR)	121
<i>Європейський рік...,</i> European Year of...	122
<i>Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій,</i> European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)	122
<i>Європейський сільськогосподарський фонд скерування та гарантій,</i> European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF)	122
<i>Європейський соціальний діалог,</i> European Social Dialogue	122
<i>Європейський соціальний фонд,</i> European Social Fund (ESF)	123
<i>Європейський Союз,</i> European Union (EU)	123
<i>Європейський суд аудиторів,</i> European Court of Auditors	124
<i>Європейський фонд розвитку,</i> European Development Fund (EDF)	124
<i>Європейський центр державних підприємств,</i> European Centre of Enterprises with Public Participation	125
<i>Європейський центр з розвитку професійного навчання,</i> European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP)	125
<i>Європейський центр з профілактики та контролю захворювань,</i> European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC)	126
<i>Європейський центральний банк,</i> European Central Bank (ECB)	126
<i>Європейські програми Стабільності,</i> European Stability Programmes	128
<i>Європейські спільноти,</i> European Communities	128
<i>Європейська спільнота з вугілля та сталі,</i> European Coal and Steel Community (ECSC)	128
<i>Європейська спільнота з атомної енергії,</i> European Atomic Energy Community (EAEC or Euratom)	128
<i>Європейська економічна спільнота,</i> European Economic Community (EEC)	128
<i>Європейські угоди,</i> Europe Agreements (EA)	129
<i>Європейські цінності,</i> European values	129

<i>Єврорегіон</i> , Euroregion	130
<i>Євроскептик</i> , Eurosceptic	130
<i>Євростат</i> , Eurostat	130
<i>Єдиний економічний простір</i> (СЄП)	130
<i>Єдиний європейський акт</i> , The Single European Act (SEA)	130
<i>Єдиний європейський ринок</i> , Single Market (Internal Market)	131
<i>Єдиний митний тариф</i> , Common Customs Tariff (CCT)	134
<i>Єдині зобов'язання СОТ</i> , General WTO Obligations	134
<i>Женевська Конвенція</i> , Geneva Convention	134
<i>Життя</i> , LIFE	134
<i>Життя+</i> , LIFE+	135
<i>Забруднення</i> , Pollution	135
<i>Загальна система преференцій (ЗСП)</i> , Generalised System of Preferences (GSP)	135
<i>Загальні рекомендації щодо економічної політики</i> , Broad Economic Policy Guidelines (BEPG)	136
<i>Загальний дозволений улов</i> , Total Allowable Catch (TAC)	136
<i>Задача політики</i> , Policy objective	137
<i>Законодавство</i> , Legislation	137
<i>Законотворчий процес в Європейських Спільнотах</i> , Legislative process in European Communities	137
<i>Засоби захисту від торговельних бар'єрів</i> , Trade Barriers Regulation	137
<i>Засновницький договір про Європейський Союз</i> , Treaty on European Union	137
<i>Засновницькі договори про Європейські спільноти</i> , Treaties Establishing the European Communities	137
<i>Застереження про повторний розгляд</i> , Rendez-vous clause	137
<i>Застереження у договорах про вступ</i> , Safeguards in the Accession Treaties	137
<i>Зацікавлена сторона</i> , Stakeholder	138
<i>Зближення законів і підзаконних актів</i> , Legislative and regulatory approximation	138
<i>Звіт щодо Поступу</i> , Progress Report	139
<i>Звіт</i> , Report	139

<i>Згортання допомоги</i> , Phasing out	139
<i>Згуртованість</i> , Cohesion	139
<i>Здатність, спроможність</i> , Capacity	140
<i>Зелена книга</i> , Green Paper	140
<i>Зелена книга: Європейська стратегія щодо стабільної, конкурентної та безпечної енергії</i> , Green Paper: A European strategy for sustainable, competitive and secure energy	140
<i>Злиття</i> , Merger	141
<i>Зловживання домінуючим становищем на ринку</i> , Abuse of dominant market position	142
<i>Зміна клімату</i> , Climate change	142
<i>Знижка</i> , Abatement	142
<i>Зовнішні кордони</i> , External borders	143
<i>Зовнішні цінності</i> , Extrinsic values	143
<i>Зовнішньоторговельне сальдо</i> , Trade Balance (Balance of Trade)	143
<i>Зовнішньоторговельний обіг</i> , Trade Turnover	143
<i>Зона вільної торгівлі</i> , Free Trade Area (FTA)	143
<i>Зона вільної торгівлі плюс</i> Deep Free Trade Area (FTA+)	144
<i>Зона вільної торгівлі між країнами Південно-Східної Азії</i> , ASEAN Free Trade Area (AFTA)	144
<i>Зона преференційної торгівлі</i> , Preferential Trade Area (PTA)	144
<i>Зустрічна клаузула</i> Rendez-vous clause	144
<i>Ідентичність</i> , Identity	144
<i>Ідеологія</i> , Ideology	145
<i>Імміграційна політика</i> , Immigration policy	145
<i>Імплементация</i> , Implementation	147
<i>Імпорт</i> , Import	147
<i>Імпортні мита</i> , Import duties	147
<i>Імпортозалежність</i> , Import dependency	148
<i>Індекс виявлених відносних переваг</i> , Revealed comparative advantage index	148
<i>Індекс Грубеля-Ллойда (I G-L)</i> , Grubel Lloyd Index	148
<i>Індекс Дютота</i> , Dutot Index	148
<i>Індекс забруднення повітря</i> , Air Pollution Index (API)	148
<i>Індекс імпортних цін</i> , Import Price Index	148

<i>Індекс коштів життя</i> , Cost-of-Living Index (COLI)	148
<i>Індекс людського розвитку</i> (IJP), Human Development Index (HDI)	149
<i>Індекс номінальної заробітної плати</i> , Nominal Wage Index	149
<i>Індекс обмеженості торгівлі</i> , Trade Restrictiveness Index (TRI)	149
<i>Індекс (коефіцієнт) покриття експортом імпорту</i> , Export/Import Price Index	149
<i>Індекс промислового виробництва</i> , Industrial production index	149
<i>Індекс реальної заробітної плати</i> , Real Wage Index	149
<i>Індекс споживчих цін</i> , Consumer Price Index (CPI)	150
<i>Індекс транснаціоналізації країни</i> , Transnationalisation Index	150
<i>Індекс ціни робочої сили</i> , Labour Price Index (LPI)	150
<i>Індекс «чистої торгівлі»</i> , Index of «pure trade»	150
<i>Індокси компліментарності торгівлі</i> , Indices of trade complementarity (IRC/ITCj)	151
<i>Ініціатива «Все, крім зброї»</i> , «Everything But Arms» Initiative: (EBA)	151
<i>Ініціатива «Іквел»</i> , Equal initiative	151
<i>Інкрементальна модель</i> , Incrementalist Model	152
<i>Інкрементальне прийняття рішень</i> , Incremental Decision Making	152
<i>Інноваційна модель</i> , Innovative model	152
<i>Інноваційна політика</i> , Innovation policy	152
<i>Інновація</i> , Innovation	154
<i>Інституціоналізм</i> , Institutionalism	154
<i>Інституційні передумови формування зони вільної торгівлі</i> , Institutional foundations of the free trade area	154
<i>Інституції ЄС</i> , EU Institutions	154
<i>Основні інституції</i>	155
<i>Допоміжні органи ЄС</i>	155
<i>Інструменти політики</i> , Policy instruments	156
<i>Інструменти Спільноти</i> , Community instruments	156
<i>Інструмент Передвступної Допомоги</i> , Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)	156
<i>Інтегроване управління у прибережних зонах (ІМПЗ)</i> , Integrated Coastal Zone Management (ICZM)	158

<i>Інтегровані проекти</i> , Integrated Projects (IP)	158
<i>Інтегрований митний тариф Європейської Спільноти</i> , Integrated Tariff of the Community (TARIC)	158
<i>Інтервенційна (базова) ціна</i> , Intervention Price	159
ІНТЕРРЕГ , INTERREG	159
<i>Інфляція</i> , Inflation	159
<i>«Картельна практика»</i> , Cartel practice	159
<i>Кваліфікаційна директива</i> , Asylum Qualification	160
<i>Кваліфікована більшість голосів</i> , Qualified majority voting (QMV)	160
<i>Квота (Розподіл) на викиди</i> , Emission allocation	161
<i>Квоти (кількісні обмеження)</i> , Quotas	161
<i>Квотування</i> , Allocation of quotas	161
КЕУМАРК	161
<i>Кількісні дані</i> , Quantitative data	162
<i>Кіотський протокол</i> , Kyoto Protocol	162
<i>Клаузула</i> , Clause	163
<i>Коаліція обстоювання</i> , Advocacy coalition	163
<i>Кодифікація</i> , Codification	163
<i>Коефіцієнт Джині</i> , Gini Index	163
<i>Коло політики</i> , Policy community	163
<i>Командні та контрольні акти (адміністративно-контрольні акти, заходи прямого регламентування)</i> , Command and control regulations	163
<i>Комісія ООН із міжнародного торговельного права</i> , United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL)	164
<i>Комітет з економічних та монетарних справ</i> , Economic and Monetary Affairs Committee (ECON, EMAC)	164
<i>Комітет постійних представників</i> , Permanent Representatives Committee (Coreper)	165
<i>Комітет регіонів</i> , Committee of the Regions (CoR)	165
<i>Комітологія</i> , Comitology	166
<i>Компенсаційні мита</i> , Compensatory Tariffs	167
<i>Компетенції</i> , Competencies	167
<i>Комплексний аналіз політики</i> , Integrated policy analysis	167

<i>Комплементарність торгівлі</i> , Trade complementarity	167
<i>Комунікації</i> , Communications	167
<i>Комунітарний метод</i> , Community method	167
<i>Конвент</i> , Convention	167
<i>Конвент про майбутнє Європи</i> , Convention on the Future of Europe	167
<i>Конвенція Лугано</i> , Lugano convention	168
<i>Конкурентна політика</i> (або <i>політика конкуренції</i>), Competition policy	168
<i>Консерватизм</i> , Conservatism	168
<i>Конституція</i> , Constitution	168
<i>Консультації</i> , Consultations	168
<i>Конструктивізм</i> , Constructivism	169
<i>Конструктивне утримання</i> , Constructive abstention	169
<i>Консультування</i> , Consultation	169
<i>Конфедерація промисловців і працедавців Європейського Союзу</i> , The Union of Industries of the European Community	169
<i>Конференція комітетів зі справ Спільноти</i> , Conference of Community and European Affairs Committees (COSAC)	169
<i>Конференція ООН з торгівлі та розвитку</i> , United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)	170
<i>Конференція Сторін</i> , Conference of Parties (COP)	170
<i>Координація</i> , Coordination	170
<i>Координуючі дії</i> , Coordinative actions	170
<i>Копенгагенські критерії</i> , Copenhagen criteria	170
<i>Корпоративізм</i> , Corporatism	171
<i>Котонуська угода</i> , Cotonou agreement	171
<i>Країна походження</i> , Country of origin	171
<i>Країна-кандидат</i> , Candidate country	171
<i>Країна-претендент (заявник)</i> , Applicant country	172
<i>Краще регулювання</i> , Better Regulation	172
<i>Критерії конвергенції (зближення)</i> , Convergence criteria	172
<i>Критерії членства ЄС</i> , EU Membership criteria	172
<i>Критерій домінуючого становища (на ринку)</i> , Criterium of the dominant position	172

<i>Критерій Кальдора-Гікса</i> , Kaldor-Hicks criterion	172
<i>Критерій Парето</i> , Pareto criterion	173
<i>Критерій Роулза</i> , Rawls criterion	173
<i>Куанго</i> , Quangos	173
<i>Культура</i> , Culture	173
<i>Культурні столиці</i> , Cultural capitals	173
<i>Лакенська декларація</i> , Laeken declaration	173
<i>Легітимність</i> , Legitimacy	174
<i>Лібералізм</i> , Liberalism	174
<i>Ліберальна демократія</i> , Liberal democracy	174
<i>Ліберальна політика</i> , Liberal policy	174
<i>Лісабонська стратегія зростання та зайнятості</i> , Lisbon Strategy for Growth and Jobs	174
<i>Лісабонський договір</i> , Treaty of Lisbon (Lisbon Reform Treaty)	176
<i>Лісабонський процес</i> , Lisbon Process	177
<i>Лісовий фокус</i> , Forest Focus	178
<i>Лобізм</i> , Lobbyism	178
<i>Лобіювання</i> , Lobbying	178
<i>Маастрихтські критерії</i> , Maastricht criteria	178
<i>Мадридські критерії вступу</i> , Madrid accession criteria	178
<i>Мандарини</i> , Mandarins	178
<i>Марракеська Угода СОТ</i> , WTO Marrakesh Agreement	179
<i>Мережа європейського дослідницького простору</i> , European Research Area Network (ERA-NET)	179
<i>Мережа розв'язання проблем внутрішнього ринку</i> , Internal Market Problem Solving Network (SOLVIT)	179
<i>Мережеве врядування</i> , Network governance	180
<i>Мережі політики</i> , Policy networks	180
<i>Метод багаторівневого управління</i> , Multilevel governance method (mode)	180
<i>Метод Спільноти (Комунітарний метод)</i> , Community method	181
<i>Методи врядування в ЄС</i> , EU Governance Policy Modes	181
<i>Механізм обмінного курсу</i> , Exchange-Rate Mechanism (ERM)	182
<i>Механізм чистого розвитку</i> , Clean Development Mechanism (CDM)	182

<i>Митна інформаційна система</i> , Customs Information System (CIS)	183
<i>Митна територія</i> , Customs territory	183
<i>Митний збір</i> , Customs fees	183
<i>Митний кодекс Спільноти</i> , Community Customs Code (CCC)	183
<i>Митний контроль</i> , Customs controls	184
<i>Митний кордон</i> , Customs border	184
<i>Митний союз</i> , Customs Union	184
<i>Митний тариф</i> , Customs tariff	185
<i>Міжгалузєва торгівля</i> , Inter-Sectoral trade	185
<i>Міжінституційні органи</i> , Interinstitutional bodies	185
<i>Міжінституційні угоди</i> , Inter-institutional agreements	185
<i>Міжнародна економічна інтеграція</i> , International economic integration	185
<i>Міжурядова Конференція</i> , Intergovernmental Conference (IGC)	185
<i>Міжнародна організація</i> , International organisation	186
<i>Міжнародна система</i> , International system	186
<i>Міжурядовий метод</i> , Intergovernmental method	186
<i>Мінімальна держава</i> , Minimal State	186
<i>Мінімальна заробітна плата</i> , Minimal wages	186
<i>Місія ЄС з надання допомоги на [українсько-молдовському] кордоні (EUBAM)</i> , EU Border Assistance Mission	187
<i>Міст Спільноти</i> , Community bridge	187
<i>Міцна європейська політика сусідства</i>	187
<i>Модель політики</i> , Policy model	188
<i>Модель програми</i> , Programme model	188
<i>Модуляція</i> , Modulation	188
<i>Мозкові центри</i> , Think tanks	188
<i>Моніторинг</i> , Monitoring	188
<i>Мури Європи</i> , Fortress Europe	188
<i>М'яке право</i> , Soft law	188
<i>М'яка сила</i> , Soft power	189
<i>Навколишнє середовище політики</i> , Policy Environment	189
<i>Нагляд за правозгідністю актів</i> , Review over the legality of acts	189
<i>Наддержавний</i> , Supranational	189

<i>Наддержавна концепція</i> , Supranationalism	190
<i>Наднаціональна організація</i> , Supranational institution	190
<i>Найкраща практика</i> , Best practice	190
<i>Найкращі практики з захисту довкілля</i> , Best Environmental Practices	190
<i>Найоптимальніше рішення</i> , Super-optimium solution	191
<i>Накопичення та зберігання</i> , Banking	191
<i>Намір законодавця</i> , Legislative intent	191
<i>Наслідки політики</i> , Policy outcomes	191
<i>НАТО (Організація Північноатлантичного договору)</i> , North Atlantic Treaty Organisation (NATO)	191
<i>Науково-технологічні організації ЄС</i> , Research and Technology Organisations	192
<i>Національна економіка</i> , National economy	192
<i>Національна ідея</i> , National idea	192
<i>Національний інтерес</i> , National interest	192
<i>Національна стратегія</i> , National strategy	192
<i>Національна програма прийняття <i>acquis</i></i> , National Programme for the Adoption of the <i>Acquis</i> (NPAA)	192
<i>Національні інформаційні центри з академічного визнання</i> , National Academic Recognition Information Centres (NARICs)	194
<i>Невислання</i> , Non-refoulement	194
<i>Негативна інтеграція</i> , Negative integration	194
<i>Неофункціоналізм</i> , Neofunctionalism	195
<i>Неспроможність діяти</i> , Failure to act	195
<i>Неписані джерела права ЄС</i> , Unwritten sources of EU Law	196
<i>Несприятливі наслідки торгівлі</i> , Adverse trade effects	196
<i>Нетарифні обмеження</i> , Non-tariff barriers	196
<i>Низхідна інтеграція</i> , Top-down integration	196
<i>Ніцицький договір</i> , Treaty of Nice (2001)	196
<i>Нове державне управління</i> , New public administration	197
<i>Новий інституціоналізм</i> , New institutionalism	197
<i>Номенклатура територіальних статистичних одиниць (НТСО)</i> , Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)	199
<i>Нормативні акти, регулювання</i> , Regulation	200

<i>Об'єднана допомога на підтримку проектів в євро регіонах, JASPERS</i>	200
<i>Об'єднана європейська підтримка для стабільних інвестицій в міські райони, JESSICA</i>	200
<i>Об'єднані європейські ресурси для малих та середніх підприємств, JEREMIE</i>	200
<i>Обстоювання політики, Policy advocacy</i>	201
<i>Одиниця аналізу, Unit of analysis</i>	201
<i>Одномірна статистика, Univariate statistics</i>	201
<i>Одностайність, Unanimity</i>	201
<i>Озоновий шар, Ozone layer</i>	201
<i>Омбудсмен, Ombudsman</i>	201
<i>Операції з первинного розміщення акцій, Initial public offering (IPO)</i>	201
<i>Опори ЄС, Pillars of the EU</i>	201
<i>Організації виробників, Producer Organisations</i>	202
<i>Організація безпеки та співпраці в Європі, Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE)</i>	202
<i>Організація економічного співробітництва і розвитку, Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)</i>	202
<i>Організація Об'єднаних Націй, the United Nations (UN)</i>	203
<i>Організація ООН з промислового розвитку, United Nations Industrial Development organisation (UNIDO)</i>	203
<i>Орієнтовна ціна, Guidance price</i>	203
<i>Освітня інформаційна мережа Європейської Спільноти «Євридика», Education Information Network in the European Community (EURYDICE)</i>	203
<i>Осердя Європейського Союзу, Hard core of the EU</i>	204
<i>Основні інституції ЄС, Main institutions of the EU</i>	204
<i>Основні критерії (точка відліку), Baseline indicators</i>	204
<i>Офіційний вісник Європейського Союзу (ОВ), Official Journal of the European Union (OJ)</i>	204
<i>Офіційні мови, Official languages</i>	204
<i>Офіційні учасники процесу вироблення політики, Official policy</i>	205
<i>Охорона здоров'я, Health care</i>	205

Оцінка/аналіз регуляторного впливу (ОРВ), Regulatory impact assessment / analysis	205
Оцінка потреб, Needs assessment	205
Оцінювання впливу, Impact evaluation (assessment)	205
Оцінювання впливу на навколишнє середовище, Environmental impact assessment	205
Оцінювання «ex ante» (перед-оцінювання), Ex-ante evaluation	206
Оцінювання «ex post» (після-оцінювання), Ex-post evaluation	206
Оцінювання за принципом «чорного ящика», Black Box Evaluation	206
Оцінювання політики, Policy evaluation	206
Оцінювання програм, Programme evaluation	206
Оцінювання процесу, Process evaluation	206
Оцінювання результатів, Outcome evaluation	206
Оцінювання систем державного управління, SIGMA/OECD governance assessments	206
Очікувана тривалість життя при народженні, Life expectancy at birth	207
Пакт про стабільність і зростання, Stability and Growth Pact (SGP)	207
Пан'європейська інформаційна мережа підтримки ринково-орієнтованих промислових науково-технічних досліджень, Pan-European Network for Market-Oriented, Industrial R&D (EUREKA)	208
Паризький договір, Treaty of Paris (1951)	208
Паритет купівельної спроможності, Purchasing power parity (PPP)	208
Парникові гази, Greenhouse gases	208
Партнерство заради вступу, Accession partnership	209
Партнерство заради миру, Partnership for Peace (PfP)	209
Патерналізм, Paternalism	209
Пенсії з інвалідності, Disability living allowance	209
Пенсійне забезпечення, Social pension provision	210
Пенсійне право, Pension law	210
Первинні (основні) джерела права ЄС, Primary sources of EU law	210
Переговорний процес про приєднання до ЄС, EU accession negotiating process	210

<i>Передача повноважень</i> , Devolution	212
<i>Передвступна допомога</i> , Pre-accession assistance	212
<i>Передвступне партнерство</i> , Pre-accession strategy	213
<i>Передприємствничий механізм</i> , Pre-Accession facility	213
<i>Передприємствничий структурний інструмент (ПСІ)</i> , Instrument for Structural Policies for Pre-Accession	213
<i>Перерозподільна політика</i> , Redistributive policy	214
<i>Перехресна відповідність</i> , Cross compliance	214
<i>Перша опора ЄС</i> , The First Pillar of the EU	214
<i>Петерсберзькі завдання</i> , Petersberg tasks	214
<i>Південний спільний ринок (МЕРКОСУР)</i> , Common Market of the South (MERCOSUR)	214
<i>Північноамериканська угода вільної торгівлі</i> , North-American Free Trade Agreement (NAFTA)	215
<i>Підвищення енергоефективності</i> , Energy efficiency improvement	215
<i>Підрозділ планування політики та раннього попередження</i> , Policy Planning and Early Warning Unit	215
<i>Підходи щодо лібералізації торгівлі</i> , Trade liberalisation approaches	215
<i>Пільги соціальної допомоги</i> , Social assistance benefits	217
<i>План дій щодо єдиного ринку</i> , Single market action plan	217
<i>План дій</i> , Action plan	217
<i>План Маршалла</i> , Marshall Plan	217
<i>План Плевена</i> , Pleven Plan	217
<i>Платіжний орган</i> , Paying authority	218
<i>Поверхневі води</i> , Surface water	218
<i>Повідомлення</i> , Communication (COM)	218
<i>Повний моніторинговий звіт</i> , Comprehensive monitoring	218
<i>Погано структуровані проблеми (державної політики)</i> , Ill-Structured Problems	218
<i>Позитивна інтеграція</i> , Positive integration	218
<i>Позолочення</i> , Gold plating	219
<i>Покращення законотворчого процесу</i> , Better lawmaking	219
<i>Покращення регулювання</i> , Better regulation	219
<i>Політика</i> , Policy	220

<i>Політика</i> , Politics	220
<i>Політика «flexicurity»</i> , Flexicurity policy	220
<i>Політика ЄС щодо Кращого Регулювання</i> , EU better regulation policy	220
<i>Політика інтеграції</i> , Integration policy	220
<i>Політика національного ставлення (COT)</i> , National treatment policy (WTO)	220
<i>Політика охорони навколишнього середовища</i> , Environmental policy	221
<i>Політика повернення</i> , Return policy	223
<i>Політика протекціоністського регулювання</i> , Protecting regulatory policy	223
<i>Політика рівних можливостей</i> , Equal treatment policy	223
<i>Політика розподілу</i> , Distributive policies	223
<i>Політика стандартизації</i> , Standardisation policy	223
<i>Політика у галузі освіти та професійної підготовки</i> , Education and training policy	224
<i>Політика управління регуляторним середовищем</i> , Regulatory management policy	225
<i>Політико-безпековий комітет (ПБК)</i> , Political and Security Committee (PSC)	225
<i>Політична інтеграція</i> , Political integration	226
<i>Політична система</i> , Political system	226
<i>Політична спільнота</i> , Political community	227
<i>Політичний актор</i> , Political actor	227
<i>Політичний аналіз</i> , Political analysis	227
<i>Політичний доробок Спільноти</i> , Acquis politique	227
<i>Політичні пріоритети</i> , Policy priorities	227
<i>Політичні рішення</i> , Political decisions	227
<i>Поліційна та судова співпраця в кримінальних справах</i> , Police and judicial cooperation in criminal matters	227
<i>Положення про перегляд (акту) чи скасування</i> , Sunsetting	228
<i>Положення про тимчасове обмеження прав</i> , Suspension clause	228
<i>Помірно структуровані проблеми</i> , Moderately structured problems	228

<i>Попередній висновок (преюдиціальне тлумачення), Preliminary ruling</i>	228
<i>Порогова ціна, Threshold price</i>	229
<i>Порядок денний, Agenda</i>	229
<i>Порядок денний 2000, Agenda 2000</i>	229
<i>Посадовці, що займаються регуляторною діяльністю, Regulators</i>	229
<i>Посилена кваліфікована більшість, Reinforced qualified majority</i>	229
<i>Послуги загального економічного інтересу, Services of general economic interest</i>	230
<i>Постанова, Regulation</i>	230
<i>Постанова про торговельні бар'єри (перешкоди), Trade Barriers Regulation (TBR)</i>	230
<i>Поширення пропозицій, відкритих для коментарів, Circulation of proposals for comment</i>	231
<i>Пояснювальна записка, Statement of Reasons</i>	231
<i>Правила відповідності, Standard Rules (Standards&Rules)</i>	231
<i>Право ініціативи [Європейської Комісії], Right of initiative [of the European Commission]</i>	231
<i>Право на долучення, Opting in</i>	232
<i>Право на неучасть, Opt out / Opting out</i>	232
<i>Право Спільноти, Community Law</i>	232
<i>Правова держава, Rule of law (State of law, State of rights, Constitutional state, Rechtsstaat)</i>	232
<i>Правова раціональність, Legal rationality</i>	232
<i>Правовий доробок Спільноти, Acquis communautaire</i>	233
<i>Правові інструменти Спільноти, Community legal instruments</i>	233
<i>Правозастосування, Legal enforcement</i>	234
<i>Правосуддя та внутрішні справи, Justice and Home Affairs</i>	234
<i>Президентство (Головування) в ЄС, Presidency of the Union</i>	234
<i>Преференційна торгівля, Preferential trade</i>	234
<i>Прецедентне право Європейського Суду, Case law of the ECJ</i>	234
<i>Прибуток, Income</i>	235
<i>Принцип de minimis, De minimis principle</i>	235
<i>Принцип взаємного визнання, Mutual recognition principle</i>	236

<i>Принцип вільного руху товарів в межах ЄС</i> , Principle of free movement of goods	236
<i>Принцип екстериторіальності європейської політики конкуренції</i> , Extraterritoriality of European competition policy	237
<i>Принцип запобігання</i> , Precautionary principle	237
<i>Принцип лояльності</i> , Loyalty principle	237
<i>Принцип недискримінації (СОТ)</i> , Non-Discrimination principle (WTO)	237
<i>Принцип недискримінації</i> , Non-discrimination principle	238
<i>Принцип переваги Спільноти</i> , Community preference principle	238
<i>Принцип пропорційності</i> , Principle of proportionality	239
<i>Принцип ринкової єдності</i> , Principle of single prices	239
<i>Принцип субсидіарності</i> , Principle of subsidiarity	239
<i>Принцип фінансової солідарності</i> , Principle of financial solidarity	239
<i>Принципи права ЄС</i> , EU legal principles	239
<i>Притулок</i> , Asylum	241
<i>Проблема</i> , Issue (Problem)	241
<i>Проблема політики</i> , Policy problem	242
<i>Проблемна ситуація</i> , Problem situation	242
<i>Провадження щодо порушення</i> , Infringement proceeding	242
<i>Провідний центр</i> , Centre of excellence	242
<i>Програма заходів (дій) Європейської Спільноти</i> , European Community Action (Programme/Scheme)	242
<i>Програма «АРГО»</i> , ARGO Programme	242
<i>Програма Галілео</i> , Galileo Programme	243
<i>Програма «Дафна»</i> , DAPHNE Programme	243
<i>Програма дій Європейської Спільноти зі студентської мобільності («Еразм»)</i> , European Community Action Scheme for the Mobility of University Students (ERASMUS)	243
<i>Програма допомоги Спільноти країнам Центральної та Східної Європи (PHARE)</i> , Programme of Community aid to the countries of Central and Eastern Europe	244
<i>Програма Марко Поло</i> , Marco Polo Programme	244

<i>Програма підтримки зусиль з покращення врядування та менеджменту (SIGMA), Support for Improvement in Governance and Management (SIGMA)</i>	245
<i>Програма повного охоплення, Full-coverage programme</i>	245
<i>Програма розвитку ООН (ПРООН), United Nations Development Programme (UNDP)</i>	245
<i>Програма технічної допомоги країнам СНД та Монголії (TACIS), Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States TACIS</i>	245
<i>Програма «Фальконе», «Falcone» programme</i>	246
<i>Програма ціложиттєвого навчання 2007-2013, Lifelong learning programme 2007-2013</i>	246
<i>Програма INTERACT II, INTERACT II programme</i>	247
<i>Програма PACT, Pilot Action Combined Transport</i>	247
<i>Програма URBACT II, URBACT II programme</i>	248
<i>Програми Європейського Союзу, EU Programmes</i>	248
<i>Прожитковий мінімум, Minimum Living Expenses</i>	249
<i>Прожитковий мінімум для сім'ї, Family minimum living expanes</i>	249
<i>Прозорість, Transparency</i>	249
<i>Процедура консультації, Consultation procedure</i>	250
<i>Процедура згоди, Assent procedure</i>	250
<i>Процедура порушення, Infringement procedure</i>	250
<i>Процедура співпраці, Cooperation procedure</i>	250
<i>Процедура спільного прийняття рішень, Codecision procedure</i>	250
<i>Процедури ухвалення законодавчих рішень Спільноти, Procedures of the EC legislative process</i>	251
<i>Процес Брюге-Копенгаген, Bruges-Copenhagen Process</i>	251
<i>Процес вироблення політики, Policy-making process</i>	251
<i>Процес стабілізації та асоціації, Stabilisation and Association Process (SAP)</i>	251
<i>Пряма дія, Direct effect</i>	252
<i>Пряме застосування, Direct applicability</i>	253
<i>Пряма іноземна інвестиція, Foreign Direct Investment (FDI)</i>	254
<i>Публічна служба, Public service</i>	254
<i>Рада, Council</i>	254

<i>Рада Європейського Союзу (Рада)</i> , Council of the European Union	254
<i>Рада Європи (РЄ)</i> , Council of Europe	256
<i>Рада законодавча та з загальних питань</i> , Legislative and General Affairs Council	256
<i>Рада з загальних питань та зовнішніх відносин</i> , General Affairs and External Relations Council (GAERC)	256
<i>Рада Міністрів (Рада)</i> , Council of Ministers	257
<i>Радіоактивні відходи</i> , Radioactive waste	257
<i>Рамки національних стратегічних компетенцій</i> , National strategic reference framework (NSRF)	257
<i>Рамкова Конвенція ООН щодо зміни клімату</i> , United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)	258
<i>Рамкові програми Спільноти</i> , Community Framework Programmes	258
<i>Раціональний вибір</i> , Rational choice	259
<i>Реалізм</i> , Realism	259
<i>Реальний ВВП на душу населення</i> , Real GDP per capita	259
<i>Ревізійні органи</i> , Watchdog agencies	259
<i>Регіон</i> , Region	259
<i>Регіональна політика</i> , Regional policy	259
<i>Регіональна торговельна угода (РТУ)</i> , Regional Trade Agreement (RTA)	262
<i>Регіональна торговельна угода з частковими сферами взаємодії</i> , Regional Scope Agreement (RCA)/Partial Scope Agreement (PTA)	262
<i>Регіони для економічних змін</i> , “Regions for Economic Change”	263
<i>Регулятивна дія</i> , Regulative action	263
<i>Регуляторна політика</i> , Regulatory policy	263
<i>Регуляторна реформа</i> , Regulatory reform	263
<i>Регуляторний метод врядування в ЄС</i> , Regulatory EU Governance Mode	263
<i>Реекспорт</i> , Re-export	264
<i>Режим найбільшого сприяння (РНС)</i> , Most-favoured-nation principle (MFN)	264
<i>Результативність</i> , Effectiveness	264

<i>Реімпорт капіталу</i> , Re-import of capital	264
<i>Рекомендація</i> , Recommendation	264
<i>Репресивні мита</i> , Punitive tariffs	265
<i>Рибалка</i> , Fisher	265
<i>Рибальське судно</i> , Fishing vessel	265
<i>Рибальське судно Спільноти</i> , Community fishing vessel	265
<i>Рибальський сектор</i> , Fisheries sector	265
<i>Рибопромисловий потенціал</i> , Fishing capacity	265
<i>Римські договори</i> , Treaties of Rome	265
<i>Ринкова економіка</i> , Market economy	265
<i>Рівень життя</i> , Standard of living	265
<i>Рівність можливостей</i> , Equality of opportunities	266
<i>Рівняння конкурентних переваг</i> , Equation of competitive advantages	266
<i>Рішення</i> , Decision	267
<i>Робоча група з фінансових заходів</i> , Financial action task force (FATF)	267
<i>Робоча програма</i> , Operational programme	267
<i>Робоча сила</i> , Labour force	267
<i>Робочий час</i> , Working hours	267
<i>Розподільна політика</i> , Distributive policy	267
<i>Розширення ЄС</i> , Enlargement	268
<i>Рух капіталу</i> , Movement of capital	269
<i>Самміт</i> , Summit	269
<i>Саморегуляційна політика</i> , Self-Regulatory policy	269
<i>Санкції</i> , Sanctions	270
<i>Світова митна організація (СМО)</i> , World Customs Organisation (WCO)	270
<i>Світова організація торгівлі (СОТ)</i> , World Trade Organization (WTO)	270
<i>Соціальний капітал</i> , Social capital	272
<i>Свобода здійснення економічної діяльності</i> , Freedom of entrepreneurship	272
<i>Свобода руху капіталу</i> , Free movement of capital	273
<i>Свобода руху робочої сили</i> , Free movement of labour	274

<i>Свобода руху (вільне переміщення) та вибору місця перебування,</i> Freedom of movement and of residence	274
<i>Секторальні (галузеві) політики,</i> Sectoral policies	275
<i>Середня тривалість життя,</i> Average life expectancy	277
<i>Середовище безпеки,</i> Security community	277
<i>Сертифікований для Європи (СЕ),</i> Certified for Europe(CE)	277
<i>Системи оцінки відповідності виробів (сертифікація),</i> Conformity assessment procedures (Certification)	277
<i>Служба гармонізації внутрішнього ринку (торговельні марки та дизайн),</i> Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OHIM)	278
<i>Солідарність,</i> Solidarity	279
<i>Соціальна безпека людини,</i> Social security	279
<i>Соціальна держава,</i> Welfare state	279
<i>Соціальна допомога,</i> Social assistance	279
<i>Соціальна політика,</i> Social Policy	279
<i>Соціальна проблема,</i> Social problem	282
<i>Соціальна програма,</i> Social	282
<i>Соціальна робота,</i> Social work	282
<i>Соціальна структура,</i> Social structure	282
<i>Соціальна сфера,</i> Social sphere	282
<i>Соціальна технологія,</i> Social technology	283
<i>Соціальна трансформація,</i> Social transformation	283
<i>Соціальна хартія,</i> Social charter	283
<i>Соціальне виключення (маргіналізація),</i> Social exclusion	283
<i>Соціальне забезпечення,</i> Social provision	283
<i>Соціальне залучення,</i> Social inclusion	283
<i>Соціальне страхування,</i> Social insurance	284
<i>Соціальний бюджет,</i> Social budget	284
<i>Соціальний захист,</i> Social protection	284
<i>Соціально орієнтована ринкова економіка,</i> Social market economy	284
<i>Соціальний розвиток,</i> Social development	285
<i>Соціальні стандарти,</i> Social standards	285

<i>Соціальні інститути</i> , Social institutions	285
<i>Соціальні партнери</i> , Social partners	285
<i>Соціальні послуги</i> , Social services	285
<i>Соціальні права</i> , Social rights	286
<i>Соціальні проблеми</i> , Social problems	286
<i>Соціально-економічні права</i> , Social and economic rights	286
<i>Соціодинаміка (соціальна динаміка)</i> , Social dynamics	286
<i>Спеціальний та диференційований торговельний режим (СДТ)</i> , Special and Differential Treatment Provisions (SDT)	286
<i>Спеціальні заходи цільової підтримки</i> , Specific Support Action (SSA)	286
<i>Спеціальні комісії</i> , Task force	286
<i>Спеціальні цільові дослідницькі проекти</i> , Specific Targeted Research Projects (STREP)	287
<i>Співробітництво</i> , Cooperation	287
<i>Спільна дія</i> , Joint Action	287
<i>Спільна зовнішня та безпекова політика (СЗБП)</i> , Common Foreign and Security Policy (CFSP)	287
<i>Спільна позиція (СЗБП)</i> , Common position (CFSP)	288
<i>Спільна позиція</i> , Common position	288
<i>Спільна сільськогосподарська політика</i> , Common Agricultural Policy (CAP)	288
<i>Спільна стратегія</i> , Common strategy	289
<i>Спільна торговельна політика</i> , Common commercial policy (CCP)	289
<i>Спільна транспортна політика</i> , Common transport policy	291
<i>Спільне регулювання</i> , Co-regulation	293
<i>Спільний ринок</i> , Common market	294
<i>Спільний науково-дослідний центр</i> , Joint Research Centre	294
<i>Спільний ринок Східної та Південної Африки</i> , Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA)	294
<i>Спільні організації (регулювання) ринків сільськогосподарської продукції</i> , Common Market Organizations (CMOs)	294
<i>Спільні політики</i> , Common Policies співпраці та <i>acquis communitaire</i> (у рамках третьої опори).	294
<i>Спільнота політики</i> , Policy community	296

<i>Спільнотова концепція підтримки (СКП), Community Support Framework (CSF)</i>	296
<i>Спільнотова служба з рослинного різноманіття, Community Plant Variety Office (CPVO)</i>	297
<i>Споживання електроенергії, Consumption of electricity</i>	297
<i>Споживач та громадянин, Consumer and citizen</i>	297
<i>Сприяння торгівлі, Trade stimulation</i>	297
<i>Спроможність щодо управління регуляторним середовищем, Regulatory management capacity</i>	297
<i>Спрощення законодавства, Simplifying legislation</i>	298
<i>Стабільність цін, Price stability</i>	298
<i>Стала експлуатація, Sustainable exploitation</i>	298
<i>Стандарти, Standards</i>	298
<i>Створення торговельних потоків, Trade creation</i>	298
<i>Страсбург, Strasbourg</i>	298
<i>Стратегічний менеджмент, Strategic management</i>	298
<i>Стратегічні настанови Спільноти щодо політики згуртування, Community Strategic Guidelines for Cohesion (CSG)</i>	299
<i>Стратегія залучення, Engagement strategy</i>	299
<i>Стратегія інтеграції, Pre-accession strategy</i>	299
<i>Стимування та противаги, Checks and balances</i>	299
<i>Структурна адаптація (структурна перебудова), Structural adaptation (Structural adjustment)</i>	299
<i>Структурні фонди, Structural funds</i>	300
<i>Структурування проблеми, Problem structuring</i>	301
<i>Субвенції, Subventions</i>	301
<i>Субсидіарність, Subsidiarity</i>	301
<i>Субсидування, Subsidies</i>	301
<i>Суверенітет, Sovereignty</i>	301
<i>Суд Європейського Союзу (Суд ЄС), European Court of Justice (ECJ)</i>	301
<i>Суд ЄСу справах державної служби, European Union Civil Service Tribunal</i>	303
<i>Суд першої інстанції Європейських Спільнот (СПІ), Court of First Instance of the European Communities (CFI)</i>	303
<i>Судовий перегляд, Judicial review</i>	304

<i>Супутниковий центр Європейського Союзу</i> , European Union Satellite Centre (EUSC)	304
<i>Суспільний демпінг</i> , Social dumping	305
<i>Східне партнерство (СП)</i> , Eastern partnership	306
<i>Сьома Рамкова Програма</i> , Seventh Framework Programme (FP7)	306
TARGET	308
<i>Тарифна квота</i> , Tariff quota	308
<i>Тарифні обмеження</i> , Tariff barriers	308
<i>Тарифні стелі</i> , Tariff ceilings	309
<i>Тарифне вилучення</i> , Tariff exclusions	309
<i>Тарифні переваги ЄС</i> , EU Tariff preferences	309
<i>Tasic CBC</i> , Cross-Border Cooperation	309
<i>Твінінг (наслідування)</i> , Twinning	310
<i>Теорема неможливості Ероу</i> , Arrow's Impossibility Theorem	310
<i>Теорії європейської інтеграції</i> , Theories of European integration	310
<i>Теорія багаторівневого врядування</i> , Multi-Level governance theory	314
<i>Теорія взаємодії, (Трансакціоналізм або теорія комунікації)</i> , Transactionalism	315
<i>Теорія встановлення порядку денного</i> , Agenda-setting theory	315
<i>Теорія координації політики ЄС</i> , Coordination of EU policy	316
<i>Теорія міжурядовості (Інтергаверменталізм)</i> , Intergovernmentalist theory	316
<i>Теорія необхідних засобів</i> , Essential facilities	317
<i>Теорія «полоненого» агентства</i> , Captive agency theory	317
<i>Технічні бар'єри у торгівлі</i> , Technical barriers to trade	318
<i>Технічні норми та стандарти</i> , Technical standards and regulations	318
<i>Тіньовий доповідач</i> , Shadow rapporteur	319
<i>Тісніша співпраця</i> , Enhanced (closer) cooperation	319
<i>Товари з третіх країн</i> , Non-Community goods	319
<i>Товари Спільноти</i> , Community goods	319
<i>Товарна номенклатура</i> , Nomenclature of goods (NG)	319
<i>Токсичні хімічні речовини</i> , Toxic chemicals	320
<i>Торгівля викидами</i> , Emissions trading	320

<i>Торгівля людьми</i> , Human trafficking	320
<i>Торговельна піраміда переваг ЄС</i> , EU Trade preferences pyramid	320
<i>Торговельна політика</i> , Trade policy	320
<i>Торговельне право ЄС</i> , EU Trade law	321
<i>Торговельний блок</i> , Trade bloc	321
<i>Торговельні бар'єри</i> , Trade barriers	321
<i>Торговельні переваги</i> , Trade preferences	321
<i>Транзит (митний транзит товарів)</i> , Transit/Transshipment (Customs transit of goods)	322
<i>Транс'європейські мережі (ТЄМ)</i> , Trans-European Networks, TEN	322
<i>Транс'європейські транспортні мережі</i> , The Trans-European Transport Networks (TEN-T)	323
<i>Транскордонне співробітництво</i> , Trans-border cooperation	323
<i>Транснаціональний</i> , Transnational	324
<i>Транспарентний механізм</i> , RTA transparency mechanism	324
<i>Транспозиція</i> , Transposition	324
<i>Трансурядове співробітництво</i> , Transgovernmental cooperation	325
<i>Трансфер</i> , Transfer	325
<i>Трансфер ціноутворення</i> , Transfer pricing	325
<i>Третя країна</i> , Third country	326
<i>Третя опора</i> , Third pillar	326
<i>“Трійка”</i> , “Troika”	326
<i>Трудове право</i> , Labour law	326
<i>Угода про асоціацію та стабілізацію (УАС)</i> , Stabilisation and Association Agreement	326
<i>Угоди про економічне партнерство (УЕП)</i> , Economic Partnership Agreements (EPAs)	326
<i>Угода про інвестиційні заходи, пов'язані з торгівлею</i> , Agreement on Trade Related Investment Measures (TRIMs)	327
<i>Угода про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів</i> , Agreement of Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (ACAA)	327
<i>Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС (УПС)</i> , Partnership and Cooperation Agreement	328

<i>Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності</i> , Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)	329
<i>Узагальнені концептуальні підходи</i> , Theories and conceptual approaches (to European Integration)	329
<i>Укладання угод</i> , Bargaining	329
<i>Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності</i> (УКТЗЕД), Ukrainian Classification of Goods for Foreign Economic Activity	330
<i>Українсько-європейський дорадчий центр із питань законодавства</i> (UEPLAC), Ukrainian-European Policy And Legal Advice Centre	330
<i>Уловлювання та захоронення вуглекислого газу</i> , Carbon Capture and Storage	330
<i>Умови праці</i> , Working conditions	330
<i>Умови торгівлі</i> , Terms of trade	330
<i>Універсальність</i> , Principle of universality	330
<i>Універсальні блага</i> , Universal benefits	331
<i>Управління</i> , Administration	331
<i>Управління регуляторним середовищем</i> , Regulatory management	331
<i>Управлінчі органи</i> , Managing authorities	331
<i>Урядова корпорація</i> , Government corporation	331
<i>Успільнотнення</i> , Communitarisation	331
<i>Утримання, конструктивне</i> , Abstention, constructive	332
<i>Федералізм</i> , Federalism	332
<i>Фейрська Європейська Рада</i> , Feira European Council (2000)	333
<i>Фінансова перспектива</i> , Financial perspective	333
<i>Фінансовий інструмент з цивільного захисту</i> , Civil protection financial instrument	333
<i>«Фіскальний демпінг»</i> , Fiscal dumping	334
<i>Фокус-групи</i> , Focus groups	334
<i>Фонд Гуртування</i> , Cohesion Fund	334
<i>Фонтенблоська угода</i> , Fontainebleau Agreement	335
<i>Формальне попередження</i> , Letter of formal notice	335
<i>Функціоналізм</i> , Functionalism	335
<i>Хартія основних прав Європейського Союзу</i> , Charter of Fundamental Rights of the European Union	336

<i>Хартія суспільних послуг</i> , Public service charter	336
<i>Холодна війна</i> , Cold war	336
<i>Центральні агенції</i> , Central agencies	337
<i>Центральноєвропейська зона вільної торгівлі</i> , Central European Free Trade Association (CEFTA)	337
<i>Центр перекладів для органів ЄС</i> , Translation Centre for the Bodies of the European Union (CdT)	337
<i>Центр інформації, аналізу та обміну з питань перетину кордону та імміграції</i> , Centre for Information, Discussion and Exchange on the Crossing of Frontiers and Immigration (CIREFI)	337
<i>Центр інформації, аналізу та обміну з питань притулку</i> , Centre for Information, Discussion and Exchange on Asylum (CIREA)	338
<i>Центри розповсюдження інновацій</i> , Innovation Relay Centres (IRC)	338
<i>Цілісний підхід</i> , Holistic approach	338
<i>Ціль політики</i> , Policy goal	338
<i>Цільова група</i> , Target group	338
<i>Цільова тристороння угода</i> , Target-based tripartite agreement	339
<i>Цільові фонди</i> , Government special funds	339
<i>Ціна вилучення Спільнотою</i> , Community withdrawal price	339
<i>Цінова дискримінація</i> , Price discrimination	339
<i>Чинник (фактор)</i> , Factor	339
<i>Чотири Спільні простори (ЄС – Росія)</i> , Four common spaces (EU – Russia)	339
<i>Чотири свободи</i> , Four freedoms	340
<i>Чутливі (рідше – вразливі) товари</i> , Sensitive goods	340
<i>Чутливість</i> , Responsiveness	340
<i>Шенгенський <i>acquis</i></i> , Schengen <i>acquis</i>	340
<i>Шенгенський договір та конвенція</i> , Schengen Agreement and Convention	342
<i>Шенгенська інформаційна система</i> , Schengen Information System (SIS)	342
<i>Шкала координації Меткалфа</i> , Metcalfe’s Coordination Scale	343
<i>Шукач притулку</i> , Asylum seeker	343
<i>Якісне дослідження</i> , Qualitative Research	343
<i>Якість за гроші</i> , Value for money	343

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЕКТ
«ТРЕНІНГОВІ ПРОГРАМИ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ»

Серія «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції» призначена для державних службовців України, які мають пряме чи опосередковане відношення до реалізації стратегії нашої держави щодо інтеграції до європейських структур. Розрахована на слухачів Національної академії державного управління при Президентові України, слухачів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів. До публікацій в рамках серії «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції» входить ряд навчальних підручників, які охоплюють основний набір дисциплін з предмету європейська інтеграція й присвячені розгляду процесу європейської інтеграції України, інституцій та застосування права ЄС, спільних та галузевих політик ЄС, досвіду реформ країн Центрально-Східної Європи в контексті розширення, адаптації законодавства до права ЄС, торговельно-економічних відносин з ЄС, а також окремі методичні та довідкові посібники, які разом можуть використовуватись в якості навчально-методичних ресурсів для організації та проведення навчального процесу з використанням активних тренінгових форм навчання, відповідно до апробованих програм окремих модулів.

Даний комплекс навчальних матеріалів для слухачів та рекомендаційно-методичних матеріалів для викладацького персоналу, який призначений для використання при організації навчального процесу як у форматі короткотермінових спеціалізованих програм так і для академічних курсів з європейської інтеграції, було створено в рамках проекту «Спеціалізовані програми з питань європейської інтеграції для підвищення кваліфікації державних службовців України (II-IV категорії)» фінансованого «Strategic Programme Fund – Reuniting Europe Programme» Міністерства закордонних справ Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії й Посольства Великобританії в Україні.

Зміст, обсяг, характер викладу і структуризації навчальних матеріалів вироблено у тісній співпраці українських фахівців, науковців та методистів з питань європейської інтеграції з експертами з держав-членів ЄС, зокрема Великобританії, Ірландії, Польщі та Франції.

Мета проекту полягала в створенні шести окремих тематичних комплексів навчально-тренінгових матеріалів з питань європейської інтеграції та стосунків України з ЄС, на основі серії міждисциплінарних тре-

нінгових семінарів з залученням провідних українських та європейських фахівців у галузі європейської інтеграції. Учасниками семінарів проекту стали близько 30 фахівців з різних напрямів європеїстики, права, врядування, економіки, міжнародних відносин та політології з Національної академія державного управління при Президенті України, її регіональних інститутів у Харкові, Дніпропетровську, Львові та Одесі, Дипломатичної Академія України, Київського національного торговельно-економічного університету, Київського національного економічного університету ім.В.Гетьмана, Українського університету фінансів та зовнішньої торгівлі та Національного університету «Києво-Могилянська академія». З їх числа було підготовлено 17 кваліфікованих тренерів на основі визнаних стандартів підготовки викладачів-тренерів з застосування інтерактивних методів навчання. Апробація створених комплексів навчально-тренінгових матеріалів та програм інтенсивних тренінгів відбулась під час пілотного навчання близько 250 державних службовців (3-5 категорій), у центральних та місцевих органах влади впродовж січня-листопада 2008 р.

До реалізації завдань проекту було залучено чимало організацій та інституцій, зокрема Університет Лондон Метрополітен, Північно-Ірландську школу врядування «NICO», Бялостоцьку школу врядування, Національну академію державного управління при Президенті України (НАДУ), Дипломатичну академію України, Дніпропетровський регіональний інститут НАДУ, Харківський регіональний інститут НАДУ, Київський національний торговельно-економічний університет, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, Український університет фінансів та зовнішньої торгівлі. До виконання проекту було залучено також експертів з таких інституцій як: Національний університет ім. Т. Г. Шевченка, Державний департамент адаптації законодавства Міністерства юстиції, Департамент ЄС Міністерства закордонних справ, Департамент європейської інтеграції Міністерства економіки України, Управління зовнішньої політики Секретаріату Президента України, Управління європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України тощо.

Навчальні підручники та інші допоміжні матеріали, з європейської інтеграції та стосунків України з ЄС, що входять у серію «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції» є результатом цього проекту. Вони розроблені відповідно до державних освітніх стандартів на основі проведеної оцінки навчальних потреб з питань європейської інтеграції серед відповідних категорій державних службовців за результатами серії зустрічей, інтерв'ю, фокус-груп та опитувань, які були про-

ведені експертами проекту з представниками профільних органів державної влади протягом січня-березня 2006 року.

Проведена серія заходів з оцінки навчальних потреб зокрема виявили недостатню кількість та якість наявних централізовано здійснюваних програм підготовки державних службовців у сфері європейської інтеграції, які б базувались на міждисциплінарному модульному підході з застосування інтерактивних методологій навчання дорослої аудиторії. Було також виявлено, що в недостатньому обсязі здійснюється видання необхідних навчально-методичних посібників, збірників нормативно-правових актів, а також переклад зарубіжних видань українською мовою.

Комплекс навчальних матеріалів серії «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції» ставить за мету заповнити окремі існуючі прогалини в спеціальній літературі щодо освітньо-кваліфікаційної підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування й мають практичне спрямування на виконання функціональних обов'язків відповідних органів державної влади у сфері європейської інтеграції.

Основною цільовою групою для навчання з питань європейської інтеграції є представники галузевих центральних органів виконавчої влади, які мають потребу щодо отримання, як базових знань з питань історії, організації та функціонування інститутів ЄС так і спеціалізованих знань з міжнародних відносин ЄС, порівняльного європейського права, досвіду реформ по розширенню у країнах ЦСЄ, економічної інтеграції, міжнародної торгівлі, галузевих політик ЄС та врядування.

Підручники разом з додатковими дидактичними навчальними матеріалами серії та словником-довідником термінів з європейської інтеграції можуть використовуватись як навчально-методичний ресурс для забезпечення декількох модульно побудованих міждисциплінарних навчальних програм з питань європейської інтеграції: Зокрема

- вступна програма для державних службовців, які не є фахівцями у галузі європейської інтеграції.
- спеціалізована програма для державних службовців, які є експертами з внутрішньої політики та стратегії;
- спеціалізована програма для державних службовців, які є експертами з юридичних питань.
- спеціалізована програма для державних службовців, які є експертами з окремих галузевих політик
- спеціалізована програма для державних службовців, які є експертами у сфері міжнародної торгівлі та суміжних дисциплін

Навчальні матеріали, які входять в дану серію були рекомендовані до друку Вченою радою Національної академії державного управління при Президентові України (протокол № 146/5-10 від 29 травня 2008 р. та затверджено Міністерством освіти і науки України (лист № 1.4/18-Г-1914 від 17.07 2008 р.)

Координатори проекту:

Керівник проекту – МАРКО БОЙЦУН, доктор історичних та політологічних наук, професор факультету права, врядування та міжнародних відносин Університету Лондон Метрополітен

Менеджер проекту – ЯРОСЛАВ МУДРИЙ, магістр міжнародних відносин та європейських студій Лондонської школи економіки та політичних наук, менеджер міжнародних проектів факультету права, врядування та міжнародних відносин Університету Лондон Метрополітен

Координатори проекту в Україні:

ІГОР ГРИЦЯК, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри європейської інтеграції Національної академії державного управління при Президентові України.

АНАТОЛІЙ ЯТЧЕНКО, кандидат політологічних наук, виконавчий директор Асоціації освіти дорослих

Контакти:

m.bojcun@londonmet.ac.uk

academy_pa@ukr.net

info@millennium.net.ua

Навчальне видання

Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції

Я.МУДРИЙ

СЛОВНИК-ДОВІДНИК ТЕРМІНІВ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Словник-довідник

За загальною редакцією:
М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка,
Л.Прокопенко та В. Стрельцова

До серії «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції» входить ряд навчальних посібників, які можуть використовуватись як навчально-методичні ресурси до окремих модулів навчально-тренінгових програм з питань європейської інтеграції:

1. Правова та інституційна основи Європейського Союзу
2. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України.
3. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України.
4. Розширення ЄС та досвід реформ країн Центрально-Східної Європи.
5. Адаптація українського законодавства до права Європейського Союзу.
6. Торговельно-економічні відносини між Україною та ЄС.

Це видання може використовуватись як довідковий та навчально-методичний ресурс на додаток до навчальних посібників, що входить до цієї серії. Словник-довідник розрахований на державних службовців України II–IV категорій, які працюють у міністерствах та інших профільних органах державної влади і мають пряме чи опосередковане відношення до реалізації стратегії України на інтеграцію до європейських структур.

Підписано до друку 01.06.2009. Формат 60 x 84/16.
Гарнітура Times New Roman. Друк офс. Папір офс.
Ум. друк. арк. 31,0. Обл.-вид. арк. 33,4.
Наклад 700 прим. Зам. № 118.

Видавництво «Міленіум»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК№ 535 від 19.07.2001 р.

м. Київ, вул. Фрунзе, 60
Тел./факс (044) 222-74-35, 222-73-15
E-mail: info@millennium.net.ua
www.millennium.net.ua